

วารสาร มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มมร วิทยาเขตอีสาน
Journal of Humanities and Social SciencesMahamakut Buddhist University Isan Campus

ปีที่ 5 ฉบับที่ 1 เดือน มกราคม – เมษายน พ.ศ. 2567

เจ้าของ

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน

วัตถุประสงค์

เพื่อเผยแพร่ผลงานทางวิชาการและงานวิจัย สร้างความรู้และองค์ความรู้ในสาขามนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์ พุทธศาสนา ปรัชญา และการศึกษา เป็นเวทีแลกเปลี่ยนองค์ความรู้ที่รอบคอบและมีคุณค่าต่อการพัฒนาทางด้านมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ต่อไป

กำหนดการเผยแพร่

การตีพิมพ์ปีละ 3 ฉบับ ออกราย 4 เดือน คือ เล่ม 1 มกราคม – เมษายน / เล่ม 2 พฤษภาคม - สิงหาคม / เล่ม 3 กันยายน - ธันวาคม

ที่ปรึกษา

พระครูสุจริยวัฒน์, ผศ.ดร.

พระครูธรรมมาภิสมัย, ผศ.ดร.

พระมหาสุชัย สุภกิจโจ, ผศ.ดร.

พระมหาวีศศักดิ์ ชาตสุโก

ดร.เอกชาติ สุขแสน

รองอธิการบดี วิทยาเขตอีสาน

ผู้อำนวยการศูนย์บริการวิชาการ

ผู้อำนวยการวิทยาลัยศาสนศาสตร์อีสาน

ผู้อำนวยการสำนักงานในวิทยาเขตอีสาน อาจารย์

ผู้ช่วยอธิการบดี วิทยาเขตอีสาน

บรรณาธิการ

อาจารย์พงษ์มนัส ดีอด

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน

ผู้ช่วยบรรณาธิการ

อาจารย์สุรศักดิ์ อุดเมืองเพีย

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน

กองบรรณาธิการ

ศ.ดร.ประยงค์ แสนบุราณ

รศ.ดร.ไพโรจน์ บัวสุข

รศ.ดร.พุทธรักษ์ ปราบนอก

รศ.ดร.รัตนะ ปัญญาภา

รศ.ดร.พรอัมรินทร์ พรหมเกิด

รศ.ดร.สัญญา เคนาภูมิ

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยขอนแก่น

มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี

มหาวิทยาลัยขอนแก่น

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

รศ.ดร.เสาวลักษณ์ โกศลกิตติอัมพร	มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
ผศ.ดร.สมปอง สุวรรณภูมา	มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ
ผศ.เฉลิมเกียรติ ภาระเวช	มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
ผศ.ดร.ปัญญา คล้ายเดช	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
พันตำรวจโทชำนาญ คนไฉ	ศูนย์ฝึกอบรมตำรวจภูธร ภาค 4
ผศ.ดร.อาทิตย์ ผ่านพูล	มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
ผศ.ดร.สิทธิพร เกษจ้อย	มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
ผศ. ดร.ศิลาวัฒน์ ชัยวงศ์	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
ผศ.ดร.พงศ์สวัสดิ์ ราชจันทร์	มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด
ผศ.ดร.ปรีดี ทุมเมฆ	มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี

สำนักงานกองบรรณาธิการ

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน 9/37 หมู่ที่12 ตำบลในเมือง อำเภอเมือง
ขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น 40000 โทรศัพท์ 0-4324-2386 โทรสาร 0-4324-2386

กำหนดเผยแพร่ ปีละ 3 ฉบับ

ฉบับที่ 1 มกราคม – เมษายน ฉบับที่ 2 พฤษภาคม - สิงหาคม ฉบับที่ 3 กันยายน – ธันวาคม

ISSN: 2730-1869 (Print), ISSN: 2730-2288 (Online)

พิมพ์เผยแพร่เมื่อวันที่ 18 เมษายน 2567

บทบรรณาธิการ

วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มจร วิทยาเขตอีสาน ฉบับนี้เป็นฉบับที่ 1 ประจำปี พุทธศักราช 2567 วารสารก้าวเข้าสู่ปีที่ 5 ที่ได้ให้ความสำคัญกับคุณภาพของบทความวิจัยและบทความทางวิชาการที่จะนำมาลงตีพิมพ์ในแต่ละฉบับซึ่งจะต้องผ่านการตรวจสอบทางวิชาการจากผู้ทรงคุณวุฒิ (Peer Reviewers) เรื่องละ 3 ท่าน ซึ่งผู้ทรงคุณวุฒิทุกท่านเป็นผู้มีความรู้ความสามารถเฉพาะด้านในสาขาวิทยาการด้านมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ การศึกษา ภาษา วรรณกรรม นอกจากนี้ ท่านเหล่านี้ยังได้สละเวลาอันมีค่าเพื่อช่วยอ่านและพิจารณาต้นฉบับ พร้อมทั้งให้คำแนะนำที่มีประโยชน์ต่อการดำเนินการจัดทำวารสารเป็นอย่างดี กองบรรณาธิการขอกราบขอพระคุณมา ณ โอกาสนี้

วารสารฉบับนี้ ประกอบด้วย บทความวิจัย 12 เรื่อง บทความวิชาการ 5 เรื่อง โดยมีบทความที่น่าสนใจ ได้แก่ เรื่อง **ปัจจัยทางด้านการตลาดที่มีผลต่อความภักดีของแฟนคลับชาวไทยที่มีต่อ ศิลปินเคป๊อป** โดยเป็นการนำเสนอบทความทางปัจจัยทางด้านการตลาดที่มีผลต่อความภักดีของแฟนคลับชาวไทย ที่มีต่อศิลปินเคป๊อป โดยมีวัตถุประสงค์ 1.เพื่อศึกษาอิทธิพลของการสร้างคุณค่าร่วมของแฟนคลับชาวไทยที่มีผลต่อความภักดีที่มีต่อศิลปินเคป๊อป 2.เพื่อศึกษาอิทธิพลของความผูกพันของแฟนคลับชาวไทยที่มีผลต่อความภักดีที่มีต่อศิลปินเคป๊อป 3.เพื่อศึกษาอิทธิพลของทัศนคติของแฟนคลับชาวไทยที่มีผลต่อความภักดีที่มีต่อศิลปินเคป๊อป 4.เพื่อศึกษาอิทธิพลของความพึงพอใจของแฟนคลับชาวไทยที่มีผลต่อความภักดีที่มีต่อศิลปินเคป๊อป โดยการวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ โดยการเลือกสุ่มตัวอย่างแบบสะดวก มีกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา คือ บุคคลที่ชื่นชอบเพลงเกาหลี ภาพยนตร์เกาหลี ไรต์เกาหลี และซีรีส์เกาหลี ที่เป็นคนไทย จำนวน 400 คน ซึ่งเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลคือแบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล สถิติเชิงพรรณนาและสถิติเชิงอนุมาน ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน t-test การวิเคราะห์ความแปรปรวน ทดสอบค่าสหสัมพันธ์ โดยใช้วิธี Correlation สูตรสหสัมพันธ์อย่างง่ายของเพียร์สัน และการถดถอยเชิงพหุคูณ ผลการวิจัยพบว่าตัวแปรอิสระทั้ง 4 ตัว คือ พฤติกรรมการสร้างคุณค่าร่วม ความผูกพัน ทัศนคติและความพึงพอใจของแฟนคลับชาวไทยมีผลต่อความภักดีที่มีต่อศิลปินเกาหลีอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ และเรื่อง **แนวทางการสื่อสารอัตลักษณ์ชุมชนท่องเที่ยวผ้าทอมือเชิงสร้างสรรค์ อำเภอป่าซาง จังหวัดลำพูน** งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษารูปแบบการอนุรักษ์ผ้าทอแบบมีส่วนร่วม 2) เพื่อศึกษาศักยภาพชุมชนผ้าทอ 3) เพื่อเสนอแนวทางการสื่อสารอัตลักษณ์ชุมชนท่องเที่ยวผ้าทอมือเชิงสร้างสรรค์ เป็น การวิจัยแบบผสมวิธี ระหว่างการวิจัยเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ พื้นที่วิจัย คือ อำเภอป่าซาง จังหวัดลำพูน กลุ่มตัวอย่างการวิจัยเชิงปริมาณ ได้แก่ นักท่องเที่ยว และผู้ประกอบการ รวม 250 คน ใช้วิธีสุ่มแบบง่าย ผู้ให้ข้อมูลสำคัญการวิจัยเชิงคุณภาพ คือ ครูภูมิปัญญาทอผ้า ผู้ประกอบการ ผู้นำชุมชน และตัวแทนหน่วยงานภาครัฐ จำนวน 25 คน คัดเลือกแบบเจาะจง ตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถาม แบบสัมภาษณ์ และการสนทนากลุ่ม ข้อมูลเชิงปริมาณใช้ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ในการวิเคราะห์ ส่วนข้อมูลเชิงคุณภาพ ใช้การวิเคราะห์เนื้อหาแล้วเขียนบรรยายเชิงพรรณนา ผลการวิจัยพบว่า 1) รูปแบบการอนุรักษ์ผ้าทอได้รับการสืบทอดงานฝีมือมาจากบรรพบุรุษ นำมาฝึกฝนจนเกิดเป็นทักษะ ความเชี่ยวชาญเฉพาะตน และสร้างสรรค์ต่อยอดให้เป็นสินค้าอัตลักษณ์ชุมชนที่มีความแตกต่าง โดยใช้วัสดุ และกรรมวิธีการผลิตของท้องถิ่น ผลิตได้จริงใช้สอยดี เหมาะสม ความสวยงาม น่าสนใจ และแปลกใหม่สะดุดตา โดยมีการร่วมมือกันระหว่างชุมชนในการผลิตชิ้นงานและมีการจัดกิจกรรมแสดงสินค้าและวัฒนธรรม ประจำปีของชุมชน 2) ศักยภาพชุมชนท่องเที่ยวผ้าทอเชิงสร้างสรรค์ตามความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวอยู่ใน

ระดับมาก โดยการบริหารจัดการหมู่บ้านที่มีประสิทธิภาพ สร้างเศรษฐกิจชุมชนให้มีรายได้ และคนในชุมชนมีความเป็นมิตร และความคิดเห็นของผู้ประกอบการอยู่ในระดับดีมาก โดยเห็นว่าวิถีชีวิตและวัฒนธรรมดั้งเดิมของชุมชนเป็นจุดดึงดูดความสนใจของนักท่องเที่ยวเป็นอย่างดี และชุมชนมีงานฝีมือที่เป็นอัตลักษณ์ 3) แนวทางการสื่อสารอัตลักษณ์และเรื่องราวผ้าทอทำผ่านแนวคิดการสื่อสารการตลาดแนวใหม่ (4E) ได้แก่ 1) สร้างประสบการณ์ที่ดี 2) สร้างคุณค่าให้สินค้าและบริการ 3) เข้าถึงง่าย หลายช่องทาง 4) ทำให้ลูกค้าชาจรเป็นขาประจำ ผ่านคลิปวิดีโอสั้น 3 เรื่อง ได้แก่ 1) ทอมือ ทอใจ ผ้าทอเมืองลำพูน 2) ผู้หญิงทอผ้าเมืองลำพูน

กองบรรณาธิการวารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มจร วิทยาเขตอีสาน ยินดีต้อนรับนักวิชาการนิสิตและนักศึกษาที่ต้องการนำเสนอผลงานทางวิชาการ ไม่ว่าจะเป็นบทความวิจัยบทความวิชาการหรือบทความหนังสือซึ่งหัวข้อเรื่องและประเด็นนำเสนอเกี่ยวข้องกับมนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์ ศึกษาศาสตร์ และอื่น ๆ และขอให้ศึกษารูปแบบการเขียนจากทำวารสารแต่ละฉบับซึ่งสามารถส่งในระบบออนไลน์ได้ที่ <https://so06.tci-thaijo.org/index.php/jhsmbuisc> กองบรรณาธิการยินดีและพร้อมรับต้นฉบับเป็นอย่างมากในสุดท้ายนี้ กองบรรณาธิการขอขอบพระคุณท่านผู้อ่านทุกท่านที่ได้ให้คำติชมและให้คำแนะนำเพื่อการปรับปรุงการดำเนินการจัดทำวารสารมาโดยตลอด โดยกองบรรณาธิการได้ให้ความสำคัญและมุ่งเน้นกับการพัฒนาและปรับปรุงคุณภาพของวารสารให้ดียิ่งขึ้นไป

อาจารย์พงษ์มนัส ดีอด
บรรณาธิการ

สารบัญ

การมีส่วนร่วมทางการเมืองระดับท้องถิ่นของผู้สูงอายุตามหลักพรหมวิหาร 4 ในเขตเทศบาลเมืองศิลา อำเภอมืองขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น	1
LOCAL POLITICAL PARTICIPATION OF THE ELDERLY ACCORDING TO THE PRINCIPLE OF BRAHMAVIHARN 4 IN SILA TOWN MUNICIPALITY MUENG KHON KAEN DISTRICT KHON KAEN PROVINCE	
พระนัฐพร จันทบุญโญ (พาลี), พระครูประยุตสารธรรม, พระครูสังฆรักษ์ ทวี อภโย	
การส่งเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียนปัทมสรวิทยา วัดศรีนวลอำเภอมืองขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น	12
PROMOTING DEMOCRACY IN PRABHASSORNVIDTHAYA WAT SI NUAN SCHOOL MUEANG KHON KAEN DISTRICT KHON KAEN PROVINCE	
พระครูประยุตสารธรรม (วรชาติ ทะสา), พระมหาวิรุธ วิโรจน์ (นิลเพ็ชร), ณัฐกร เจือจันทร์	
การส่งเสริมกิจการงานคณะสงฆ์ตามหลักสังคหวัตถุ 4 ในเขตปกครองคณะสงฆ์จังหวัดขอนแก่น	22
PROMOTION OF SANGHA AFFAIRS ACCORDING TO SANGKHAHAWATTHU 4 IN SANGHA GOVERNMENTAL AREA OF KHON KAEN PROVINCE	
พระกฤษณะ ฌนุทโกโร (วงศ์พรรษา), พระมหาวิรุธ วิโรจน์, ณัฐกร เจือจันทร์	
ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเลือกเรียนต่อระดับบัณฑิตศึกษาของนักศึกษาต่างชาติ คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น	32
FACTORS INFLUENCING THE DECISION OF INTERNATIONAL STUDENTS CHOOSE TO STUDY IN GRADUATE DEGREE AT THE FACULTY OF ARCHITECTURE KHON KAEN UNIVERSITY	
มณีนรัตน์ วีระกรพานิช, ธนสิทธิ์ จันทะวี, ชูพงษ์ ทองคำสมุทร	
ปัจจัยทางด้านการตลาดที่มีผลต่อความภักดีของแฟนคลับชาวไทยที่มีต่อศิลปินเคป๊อป	44
THE MARKETING FACTORS THAT AFFECT FANS' ROYALTIES THAI PEOPLE TOWARDS K-POP ARTISTS	
เบญจพร เลิศกิจเจริญผล, สมบัติ อารังสินถาวร, ปณิดดา จันทเพชร, ปิยพรหม สมบูรณ์สุนิธิ	

สารบัญ (ต่อ)

การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนตามหลักอิทธิบาท 4 เขตนิคมสร้าง ตนเองเขื่อนอุบลรัตน์ อำเภออุบลรัตน์ จังหวัดขอนแก่น	54
PEOPLE PARTICIPATION IN COMMUNITY ECONOMIC DEVELOPMENT ACCORDING TO ITTHIPADA 4 OF UBONRATANA DAM SELF-ESTABLISHED SETTLEMENT, UBONRATANA DISTRICT, KHON KAEN PROVINCE <i>พระอธิการสมนึก อุตตทโป (สืบคำ), พระครูประยุตสารธรรม,พระมหาวิรุธ วิโรจน์ และพระครูสังฆรักษ์ ทวี อภโย</i>	
ประสิทธิภาพการบริการสาธารณะตามหลักอิทธิบาท 4 ของเทศบาลตำบลโนนศิลา อำเภอโนน ศิลา จังหวัดขอนแก่น	66
EFFICIENCY OF PUBLIC SERVICES ACCORDING TO THE PRINCIPLE OF ITTHIPADA 4 IN NONSILA SUB-DISTRICT MUNICIPALITY NONSILA DISTRICT KHON KAEN PROVINCE <i>พระบุญเพ็ง จนทโชโต (ผิวม่วง), พระครูประยุตสารธรรม และพระครูสังฆรักษ์ ทวี อภโย</i>	
แนวทางการสื่อสารอัตลักษณ์ชุมชนท่องเที่ยวผ้าทอมือเชิงสร้างสรรค์ อำเภอป่าซาง จังหวัด ลำพูน	79
GUIDELINES FOR IDENTITY COMMUNICATION OF CREATIVE WOVEN FABRICS TOURISM COMMUNITY IN PA SANG DISTRICT, LAMPHUN PROVINCE <i>ประทีป พืชทองกลาง, ญาตาวีมินทร์ พืชทองกลาง</i>	
การมีส่วนร่วมของพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชนตามหลักอปริหานิยธรรม 7 ในเขตเทศบาล ตำบลโคกสำราญ อำเภอบ้านแฮด จังหวัดขอนแก่น	99
PARTICIPATION OF SANGHA IN LOCAL DEVELOPMENT ACCORDING TO APARIHANIYADHAMMA 7 OF COKESAMRAN SUB-DISTRICT MUNICIPALITY, BAN HAED DISTRICT, KHON KAEN PROVINCE <i>พระอธิการสมจันท์ ฉินนกาโม (สารีพันธ์),พระมหาวิรุธ วิโรจน์ และพระครูสังฆรักษ์ ทวี อภโย</i>	
การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในรายวิชาประวัติศาสตร์ เรื่อง เวลาและการแบ่งยุคสมัย ทางประวัติศาสตร์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โดยใช้เทคนิคการจัดการเรียนรู้แบบ สตอรี่ไลน์	112
DEVELOPMENT OF ACADEMIC ACHIEVEMENT IN THE SUBJECT OF HISTORY ON TIME AND DIVISION OF HISTORICAL ERAS FOR 1 st LEVEL OF SECONDARY EDUCATION STUDENTS USING STORYLINE TEACHING <i>พรรณทิพย์ เพ็ชรวิจิตร, สุนีย์ หนูคำ และอนุชา ทินาคะ</i>	

สารบัญ (ต่อ)

พฤติกรรมของผู้นำท้องถิ่นตามหลักสัปบุริธรรม 7 ในเขตตำบลหัวหนอง อำเภอบ้านไผ่ จังหวัดขอนแก่น	123
BEHAVIOR OF LOCAL LEADER ACCORDING TO SAPPURISDHAMMA 7 IN HUA NONG SUBDISTRICT, BAN PHAI DISTRICT, KHON KAEN PROVINCE <i>พระครูปลัด อำนาจ สุมโน (จิตรมโน), พระมหาวิรุธ วิโรจน์ และพระครูประยุตสารธรรม</i>	
ปัจจัยแวดล้อมที่มีผลต่อความผูกพันต่อองค์การของบุคลากร ที่ทำการปกครองอำเภอรัตนวาปี จังหวัดหนองคาย	134
WORKING ENVIRONMENT FACTORS AFFECTING TOWARDS ORGANIZATIONAL COMMITMENT OF GOVERNMENT OFFICERS IN RATTANAWAPI PROVINCIAL ADMINISTRATION OFFICE, NONGKHAI PROVINCE <i>อานันท์ อมรพันธุ์, ชาญชัย จิตรเหล่าอาพร, จิตาภา ธีรศิริกุล</i>	
การวิเคราะห์คุณลักษณะของการหอศิลป์ขนาดกลาง: กรณีศึกษาหอศิลป์ 5 แห่ง เมืองเสิ่น หยาง มณฑลเหลียวหนิง สาธารณรัฐประชาชนจีน	148
ANALYSIS OF CHARACTERISTICS OF MEDIUM-SIZED ART GALLERIES: A CASE STUDY OF 5 ART GALLERIES IN SHENYANG, LIAONING PROVINCE, PEOPLE'S REPUBLIC OF CHINA <i>หวัง เย่ชิงเฉียน, สूरียะ ฉายะเจริญ และสุชาติ เกาทอง</i>	
องค์ประกอบของนวัตกรรมการสอนทางพระพุทธศาสนาสำหรับผู้พิการทางการได้ยิน	159
COMPONENTS OF INNOVATIVE TEACHING OF BUDDHISM FOR THE DEAF-MUTE <i>ศิลาวัฒน์ ชัยวงศ์, มนูญ บุญนัด, ธีรณนธ์ จิรกีจนิมิตร, ธีระวัฒน์ แก้วลังกา และพระครูโสภณวิสัยมิต</i>	
การพัฒนาเศรษฐกิจการเมืองของเวียดนาม: กรณีศึกษาการปฏิรูปหลังยุคโด่ย เหมย (Doi Moi)	174
DEVELOPMENT OF THE POLITICAL ECONOMY IN VIETNAM: A CASE STUDY OF POST- DOI MOI REFORMS <i>วรวิทย์ จำลองนาค และ ฮว่าย เหววียน ฐ</i>	

สารบัญ (ต่อ)

การส่งเสริมมาตรการช่วยเหลือผู้ฝึกงานด้านเทคนิคชาวไทยเพื่อเตรียมความพร้อมสู่ตลาดแรงงานในประเทศญี่ปุ่น SUPPORTING MEASURES TO ASSIST THAI TECHNICAL INTERN TRAINEES PREPARE FOR THE LABOR MARKET IN JAPAN ปณิธิร์ ธันวานนท์ และพัชรลิตา อัครปฐมลักษณ์	184
ศัลยกรรมพุทธธรรมเพื่อนำไปสู่ความสำเร็จให้กับนักกีฬา BUDDHIST SURGERY TO LEAD TO SUCCESS FOR ATHLETES พระครูสิทธิธรรมมาภรณ์, พระมหาธนากร สมนฺตโมโน,ดร., พระมหาธีรชัย สมนฺตจิตโต และพวงเพชร พลวิเศษ	192
การพัฒนาทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์และพฤติกรรมกล้าแสดงออกด้วยหนังสืออ่านเพิ่มเติมข้อมูลท้องถิ่นจังหวัดกาญจนบุรีรวมกับการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดเชิงรุกสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 THE DEVELOPMENT ON SCIENCE PROCESS SKILLS AND ASSERTIVE BEHAVIOR WITH THE SUPPLEMENTARY BOOK ABOUT LOCAL INFORMATION OF KANCANABURI PROVINCE BY USING BASED ON PROACTIVE LEARNING FOR PRATHOM SUKSA 2 ศศิคมล พรรณบัตร, พาที เกศธนากร, กรณ์ย์พล	205
การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้รายวิชาฟิสิกส์ ตามแนวทางการคิดเชิงออกแบบร่วมกับแนวคิดสะเต็มศึกษา เพื่อส่งเสริมสมรรถนะการคิดเชิงออกแบบและผลงานนวัตกรรม ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 THE DEVELOPMENT OF PHYSIC LEARNING ACTIVITIES BASED ON DESIGN THINKING APPROACH STEAM EDUCATION TO ENHANCE DESIGN THINKING COMPETENCY AND INNOVATIVE PRODUCT OF 10th GRADE STUDENTS นันธิดา สุขประเสริฐ, พรชัย หนูแก้ว, กรณ์ย์พล วิวรรณมงคล	219
การจัดกิจกรรมการเรียนรู้รายวิชาฟิสิกส์ตามแนวคิดสะเต็มศึกษาร่วมกับบริบทท้องถิ่นและชุมชน เพื่อส่งเสริมความสามารถในการคิดแก้ปัญหาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 THE PHYSICS LEARNING ACTIVITIES BASED ON STEAM EDUCATION WITH LOCAL AND COMMUNITY CONTEXTS TO ENHANCE PROBLEM-SOLVING ABILITIES FOR STUDENTS AT 10TH GRADE LEVEL วราภรณ์ สารรัตน์, พรชัย หนูแก้ว, กรณ์ย์พล วิวรรณมงคล	232

สารบัญ (ต่อ)

การเปรียบเทียบทักษะการอ่านจับใจความ โดยใช้ข้อมูลท้องถิ่นอำเภอไทรโยค จังหวัดกาญจนบุรี ระหว่างการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค KWL Plus กับเทคนิค STAD สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3	244
---	-----

THE COMPARISON OF READING COMPREHENSION SKILLS USING LOCAL INFORMATION OF SAIYOK DISTRICT KANCHANABURI BETWEEN COOPERATIVE LEARNING STRATEGIES KWL PLUS TECHNIQUE AND STAD TECHNIQUE FOR MATHAYOMSUKSA 3 STUDENTS

อัญชิษฐา เดชรุ่ง, พาที เกศธนากร, ราตรี แจ่มนิยม

การมีส่วนร่วมทางการเมืองระดับท้องถิ่นของผู้สูงอายุตามหลักพรหมวิหาร 4 ในเขต
เทศบาลเมืองศีลา อำเภอมืองขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น

LOCAL POLITICAL PARTICIPATION OF THE ELDERLY ACCORDING TO THE
PRINCIPLE OF BRAHMAVIHARN 4 IN SILA TOWN MUNICIPALITY MUENG KHON
KAEN DISTRICT KHON KAEN PROVINCE

พระนัฐพร จันทบุญโญ (พาลี), พระครูประยุตสารธรรม และ พระครูสังฆรักษ์ ทวี อภัย

Phra Nattorn Juntapunyo (Phalee), Phrakhruprayutsaradham, Phrakhrusangkharak Thawee Abhayo

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน

Mahamakut Buddhist University Isan Campus

Corresponding Author E-mail: totnod102537@gmail.com

บทความวิจัย (Research Article)

Received 6/11/2023, Revised 2/12/2023, Accepted 6/12/2023

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ ดังนี้ 1) เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองระดับท้องถิ่นของผู้สูงอายุตามหลักพรหมวิหาร 4 2) เพื่อเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมทางการเมืองระดับท้องถิ่นของผู้สูงอายุตามหลักพรหมวิหาร 4 จำแนกตาม เพศ อายุ ระดับการศึกษา และอาชีพ 3) เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะ การมีส่วนร่วมทางการเมืองระดับท้องถิ่นของผู้สูงอายุตามหลักพรหมวิหาร 4 ในเขตเทศบาลเมืองศีลา อำเภอมืองขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น โดยใช้แบบสอบถามเก็บข้อมูลจากประชาชนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง 376 คน สถิติที่ใช้ได้แก่ ความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ทดสอบค่าที-เทสต์ การวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว ผลการวิจัยพบว่า : 1) ประชาชนมีความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองระดับท้องถิ่นของผู้สูงอายุตามหลักพรหมวิหาร 4 ในเขตเทศบาลเมืองศีลา อำเภอมืองขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น โดยรวม และรายด้าน อยู่ในระดับมาก 2) ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองระดับท้องถิ่นของผู้สูงอายุตามหลักพรหมวิหาร 4 ในเขตเทศบาลเมืองศีลา อำเภอมืองขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น ประชาชนที่มีเพศ อายุ ระดับการศึกษา และอาชีพ ที่แตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองระดับท้องถิ่นของผู้สูงอายุตามหลักพรหมวิหาร 4 แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 3) ข้อเสนอแนะพบว่า ผู้สูงอายุควรเข้าไปมีส่วนร่วมในการตรวจสอบการทำงานขององค์กรส่วนท้องถิ่น เพื่อให้เกิดความโปร่งใส ควรเข้าไปมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายในการพัฒนา ท้องถิ่นของตน ควรติดตามการปกครองส่วนท้องถิ่นของตนอย่างทั่วถึง ควรให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการประชุมกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อเสนอ ปัญหาและหาทางแก้ไขร่วมกันเพื่อนำไปสู่การพัฒนา

คำสำคัญ: การมีส่วนร่วมทางการเมืองระดับท้องถิ่น; หลักพรหมวิหาร 4

Abstract

The objective of this thesis is as follows: 1) To study the level of community participation in local political affairs among the elderly according to Brahma Viharn 4. 2) To compare the level of community participation in local political affairs among the elderly according to Brahma Viharn 4, categorized by gender, age, educational level, and occupation. 3) To study suggestions for improving community participation in local political affairs among the elderly according to Brahma Viharn 4 in the municipality of Sila, Mueang Khon Kaen District, Khon Kaen Province, using a questionnaire to collect data from a sample group of 376 individuals. The statistical analysis used includes frequency, percentage, mean, and standard deviation, t-test, one-way ANOVA. The research findings are as follows: 1) Overall, the public has a high level of opinion regarding community participation in local political affairs among the elderly according to Brahma Viharn 4 in the municipality of Sila, Mueang Khon Kaen District, Khon Kaen Province. 2) When comparing the opinions of the public on community participation in local political affairs among the elderly according to Brahma Viharn 4 in the municipality of Sila, Mueang Khon Kaen District, Khon Kaen Province, it was found that the opinions differ significantly among individuals of different genders, ages, educational levels, and occupations, with statistical significance at the 0.05 level. 3) Suggestions indicate that the elderly should actively participate in monitoring the performance of local governance to promote transparency. They should also be involved in policy - making for local development. Additionally, they should stay informed about local governance through online media and public forums. The public should be encouraged to participate in meetings with local government organizations to present issues and collaborate on finding solutions for further development.

Keywords: local political participation; principle of Brahmaviharn 4

บทนำ

ปรากฏการณ์ทางประชากรที่เกิดขึ้นในประเทศต่าง ๆ ทั่วโลกในช่วงทศวรรษที่ผ่านมา เมื่อประชากรในแต่ละพื้นที่ ตั้งแต่ชุมชน เขตปกครองระดับต่าง ๆ ประเทศ ภูมิภาค ฯลฯ มีอายุสูงมากขึ้น โดยสังเกตได้จากสัดส่วนของประชากรสูงอายุ หรืออายุของประชากรที่เพิ่มสูงขึ้น ในประชากรปิด หรือประชากรที่เปลี่ยนไปโดยไม่นับรวมการย้ายถิ่น การสูงวัยของประชากร มีสาเหตุมาจากการเกิดที่ลดลง และอายุของผู้คนยืนยาวขึ้น กำหนดให้จัดทำขึ้นโดยคณะกรรมการผู้สูงอายุแห่งชาติ (กผส.) เพื่อนำเสนอต่อคณะรัฐมนตรีโดยมีความมุ่งหมายให้คณะรัฐมนตรีซึ่งเป็นกลไกนโยบายและเป็นผู้มีหน้าที่สำคัญในการที่จะมองพัฒนาการของประเทศในภาพรวมได้รับทราบข้อมูลข้อเท็จจริงว่าด้วยเรื่องการเปลี่ยนแปลงทางประชากรที่เรียกว่าการเปลี่ยนเป็นสังคมสูงอายุ ซึ่งมีความหมายอย่างมากต่อการกำหนดนโยบายสาธารณะและการกำหนดทิศทางการพัฒนาของประเทศไม่ให้ฝ่ายต่าง ๆ ในสังคมเกิดความกังวลเกิน หรือเข้าใจผิด แต่ในทางกลับกันกลับเห็นโอกาสและมีความมั่นใจว่าการที่ประเทศไทยเป็นสังคมสูงอายุไม่ใช่อุปสรรคต่อการพัฒนา แต่อาจจะเป็นโอกาสในการ

พัฒนาประเทศให้สามารถจะเจริญเติบโตต่อไปได้ทั้งทางด้านเศรษฐกิจสังคมและวัฒนธรรม โดยความเชื่อเรื่อง การทำให้ผู้สูงอายุเป็นผู้ที่ยังสามารถมีคุณภาพชีวิตต้องได้รับการดูแล (ชรินทร์ ประสมสุข, 2560: 89)

การเตรียมพร้อมรับประชากรที่เข้าสู่วัยสูงอายุเป็นปัญหาสำคัญระดับโลกและระดับชาติการเข้าสู่สังคม ผู้สูงอายุหรือสังคมสูงอายุเป็นสถานการณ์ที่เกิดขึ้นทั่วโลก นับวันอัตราส่วนประชากรผู้สูงอายุต่อจำนวน ประชากรทั้งหมดจะยิ่งเพิ่มมากขึ้น แสดงว่าสังคมนั้นเข้าสู่ยุคสังคมสูงอายุซึ่งหมายถึงสังคมที่ประชากรกำลังมี อายุสูงขึ้น ประเมินได้จากอัตราส่วนร้อยละของประชากรสูงอายุที่เพิ่มสูงขึ้นเรื่อย ๆ โดยประชากรสูงอายุ หมายถึง ประชากรที่มีอายุตั้งแต่ 60 ปี ขึ้นไป หากสังคมใดมีประชากรสูงอายุอัตราส่วนมากกว่าร้อยละ 10 ของประชากรทั้งหมด แต่ไม่ถึงร้อยละ 20 เรียกได้ว่าเป็นสังคมสูงอายุ และถ้าอัตราส่วนผู้สูงอายุมากกว่าร้อยละ 20 แต่ไม่ถึงร้อยละ 28 เรียกว่า สังคมสูงอายุอย่างสมบูรณ์ หากมีผู้สูงอายุเพิ่มมากขึ้นไปกว่านั้นคืออัตราส่วน ผู้สูงอายุมากกว่าร้อยละ 28 จะกลายเป็น สังคมสูงอายุระดับสุดยอด (มูลนิธิสถาบันวิจัยและพัฒนาผู้สูงอายุ ไทย (มส.ผส.), 2565: 8)

การแข่งขันที่รุนแรงทำให้องค์กรต่าง ๆ ต้องปรับตัวเพื่อให้องค์กรสามารถอยู่ได้ และให้ทันกับกระแสการ เปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในอนาคต ส่วนองค์กรภาคเอกชนได้มีการปรับปรุงการบริหารงานโดยการรื้อระบบ ขณะที่องค์กร ภาครัฐเองได้มีความพยายามที่จะปฏิรูประบบราชการมาหลายยุคหลายสมัย เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพสร้างความเป็นธรรม อีกทั้งปรับปรุงบุคลากรโดยเน้นผลงานและความซื่อสัตย์สุจริต เน้นการบริหารแบบเอกชนมากขึ้น ซึ่งการบริหารแบบ ราชการได้เป็นอุปสรรคสำคัญที่ทำให้หน่วยงานราชการไม่สามารถพัฒนาให้เจริญก้าวหน้าได้เท่าที่ควร แต่ใน พระพุทธศาสนามีหลักแห่งการบริหารจัดการอันเป็นหลักคุณธรรม ที่ก่อให้เกิดประสิทธิภาพในการทำงานอย่าง มหาศาล อันสามารถที่จะทำงานนั้นบังเกิดสัมฤทธิ์ผลตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งใจ ที่เรียกว่าพรหมวิหาร 4 เป็นหลักธรรม ของผู้ใหญ่ ผู้บังคับบัญชาที่ควรถือปฏิบัติเป็นนิตยมี 4 ประการ คือ 1) เมตตา ความรักใคร่ ปราศจากอคติความก้าวก่าย 2) กรุณา ความสงสาร คิดช่วยเหลือผู้อื่นให้ พ้นทุกข์ 3) มุทิตา ความพลอย ยินดีเมื่อผู้อื่นได้ดีมีสุข มีจิตใจพองใสบันเทิงประกอบด้วยอาการแช่มชื่นเบิกบานอยู่เสมอต่อสัตว์ทั้งหลายผู้ดำรงใน ปกติสุข พลอยยินดีเมื่อเขาได้ดีมีสุข มีความเจริญงอกงามยิ่ง ๆ ขึ้นไป เมื่อเห็นเขาทำความดีงามประสบความสำเร็จ ก้าวหน้า ยิ่งขึ้นไปก็พลอยยินดีบันเทิงใจด้วย พร้อมทั้งจะช่วยเหลือส่งเสริมสนับสนุน และ 4) อุเบกขา วางตนเป็นกลาง ไม่ดีใจ ไม่เสียใจ เมื่อผู้อื่นถึงวิบัติมีทุกข์ซึ่งยังรวมถึง ความวางใจเป็นกลาง อันจะทำให้ดำรงอยู่ในธรรมตามที่พิจารณา เห็นด้วยปัญญา คือ มีจิตเรียบตรงเที่ยงธรรมดุจดาวขึง ไม่เอนเอียงด้วยรักและชัง พิจารณาเห็นกรรมที่สัตว์ทั้งหลาย กระทำแล้วอันควรได้ผลดีหรือชั่วสมควรแก่เหตุอันตนประกอบพร้อมที่จะวินิจฉัย (พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตฺโต), 2546: 161)

ผู้สูงอายุที่อาศัยอยู่ในเขตพื้นที่เทศบาลเมืองศีลา อำเภอมืองขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น เกี่ยวกับการมีส่วนร่วม ทางการเมืองท้องถิ่นของผู้สูงอายุในการส่งเสริมให้ผู้สูงอายุมีส่วนร่วมทางการเมืองให้เพิ่มมากขึ้นต่อไป อย่างไรก็ตาม พื้นที่ในเทศบาลเมืองศีลา อำเภอมืองขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น ทุกครั้งที่มีการเลือกตั้งท้องถิ่นทั่วไป ในเรื่องการมี ส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นจะมีปัญหาในการใช้สิทธิการเลือกตั้ง ด้านรณรงค์เลือกตั้งและด้านการตัดสินใจ

ในทางการเมืองจากความสำคัญของปัญหาดังกล่าว หากการเมืองในทุกระดับไม่มีความเข้มแข็งโดยเฉพาะ อย่างยิ่ง การเมืองระดับท้องถิ่น ไม่พัฒนาไปในทิศทางที่สอดคล้องกับระบอบประชาธิปไตย มีการเลือกตั้งที่ไม่บริสุทธิ์ยุติธรรม มีการซื้อสิทธิขายเสียง จะส่งผลต่อการเมืองระดับชาติที่ไร้เสถียรภาพหากมีการรณรงค์การเลือกตั้งประชาชนมีส่วนร่วม ในกิจกรรมทางการเมือง ก็สามารถเป็นแนวทาง หรือรูปแบบในการบริหารจัดการกิจกรรมหรือช่องทางในการสร้างการมีส่วนร่วมของผู้สูงอายุในอนาคต โดยผลการวิจัยในครั้งนี้ จะก่อให้เกิดประโยชน์แก่ผู้สูงอายุที่อาศัยอยู่ในเขตพื้นที่ เทศบาลตำบลศิลา อำเภอเมืองขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นของผู้สูงอายุ ในการส่งเสริมให้ผู้สูงอายุ มีส่วนร่วมทางการเมืองให้เพิ่มมากขึ้นต่อไป

ดังนั้นทางผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาว่า การส่งเสริมให้ผู้สูงอายุเข้าไปมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ของชุมชน สังคม จะทำให้ผู้สูงอายุมีโอกาสในการติดต่อสื่อสาร ถ่ายทอดความรู้ ความสามารถที่สะสมอยู่ให้เกิดการพัฒนาชุมชน และสังคมได้เป็นอย่างดี ซึ่งหากผู้สูงอายุมีโอกาสเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมืองก็จะเป็นโอกาสที่ดีต่อการพัฒนาทางการเมืองในพื้นที่จังหวัดขอนแก่น ได้เช่นกัน ดังที่กล่าวมาข้างต้นผู้วิจัยจึงสนใจศึกษา การมีส่วนร่วมทางการเมืองระดับท้องถิ่นของผู้สูงอายุตามหลักพรหมวิหาร 4 ในเขตเทศบาลเมืองศิลา อำเภอเมืองขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น เนื่องจากผู้สูงอายุในจังหวัดขอนแก่น ปัจจุบันมีการจัดตั้งรวมกลุ่มตั้งชมรมต่าง ๆ ขึ้นมาอันจะเป็นการส่งเสริมการรวมตัว และสร้างความเข้มแข็งทางสังคมในการพบปะรวมกลุ่มแลกเปลี่ยนประสบการณ์ความรู้ความสามารถ เพื่อสร้างประโยชน์ให้แก่ชุมชนและสังคม หลังจากการเกษียณอายุจากการทำงานโดยใช้ความรู้ความสามารถและประสบการณ์ที่ผ่านมาเข้ามาช่วยในการพัฒนาท้องถิ่นผู้สูงอายุในจังหวัดขอนแก่น ได้รับการยอมรับเข้าไปมีส่วนร่วมให้ความช่วยเหลือและสนับสนุนการทำงานของภาครัฐในการพัฒนาท้องถิ่นชุมชนของจังหวัดขอนแก่น ทั้งทางด้านเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม การเมือง และเป็นการแสวงหาแนวทางในการส่งเสริมให้ผู้สูงอายุในจังหวัดขอนแก่น ตื่นตัวให้ความสนใจกับการเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองและทางสังคมมากขึ้น เพื่อใช้ความรู้ความสามารถประสบการณ์มาพัฒนาให้เกิดประโยชน์กับท้องถิ่น ในจังหวัดของตนและแนวทางการวิจัยจะนำไปเป็นข้อมูลพื้นฐานในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของผู้สูงอายุในระดับท้องถิ่น ตลอดจนสร้างแนวทางพัฒนาทางการเมืองของผู้สูงอายุในระดับท้องถิ่นต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองระดับท้องถิ่นของผู้สูงอายุตามหลักพรหมวิหาร 4 ในเขตเทศบาลเมืองศิลา อำเภอเมืองขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น
2. เพื่อเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมทางการเมืองระดับท้องถิ่นของผู้สูงอายุตามหลักพรหมวิหาร 4 ในเขตเทศบาลเมืองศิลา อำเภอเมืองขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น จำแนกตาม เพศ อายุ ระดับการศึกษา และอาชีพ
3. เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะ การมีส่วนร่วมทางการเมืองระดับท้องถิ่นของผู้สูงอายุตามหลักพรหมวิหาร 4 ในเขตเทศบาลเมืองศิลา อำเภอเมืองขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น

วิธีดำเนินการวิจัย

การดำเนินการวิจัยโดยผู้วิจัยกำหนดกลุ่มตัวอย่างที่เหมาะสม โดยใช้สูตรของ ทาโร ยามาเน่ (Taro Yamane, 1967: 99) ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 376 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถาม โดยแบ่งแบบสอบถามออกเป็น 3 ตอน ดังนี้ ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ 1) เพศ 2) อายุ 3) ระดับการศึกษา 4) อาชีพ ข้อคำถามเป็นลักษณะการตรวจสอบรายการ (Checklist) และเป็นคำถามปลายปิด (Close Ended Questionnaires) ตอนที่ 2 เป็นคำถามเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองระดับท้องถิ่นของผู้สูงอายุตามหลักพรหมวิหาร 4 ในเขตเทศบาลเมืองศิลา

อำเภอเมืองขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น โดยข้อคำถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า ระดับคะแนน (Rating Scale) โดยให้ผู้ตอบแบบสอบถาม เลือกตอบคำถาม 5 ระดับ ดังนี้ มากที่สุด มากปานกลาง น้อย น้อยที่สุด ตามลำดับ ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามลักษณะแบบปลายเปิด เกี่ยวกับข้อเสนอแนะ ปัญหาและแนวทางแก้ไข การมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นของประชาชน

การหาคุณภาพของเครื่องมือ โดยการตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) ด้วยการหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item-Objective Congruence: IOC) จากผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 3 ท่าน มีค่าเท่ากับ 0.66 – 1.00 การหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถาม โดยนำไปทดสอบหาค่าความเชื่อมั่นโดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha-Coefficient) ของครอนบาค (Cronbach) ได้ค่าความเชื่อมั่น 0.978 ตามลำดับ

การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยตรวจสอบความเรียบร้อยของแบบสอบถามที่ได้รับคืนมานำมาวิเคราะห์โดยใช้ค่าทางสถิติ และขั้นตอนการดำเนินงาน ดังนี้ 1) ข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา และอาชีพ วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive statistics) ได้แก่ ความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage) 2) ข้อมูลเกี่ยวกับระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองระดับท้องถิ่นของผู้สูงอายุตามหลักพรหมวิหาร 4 ในเขตเทศบาลเมืองศิลา อำเภอเมืองขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard deviation) 3) วิเคราะห์เปรียบเทียบระดับความคิดเห็นของประชาชนต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองระดับท้องถิ่นของผู้สูงอายุตามหลักพรหมวิหาร 4 ในเขตเทศบาลเมืองศิลา อำเภอเมืองขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น จำแนกตาม เพศ อายุ ระดับการศึกษา และอาชีพ วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติทดสอบที (t-test) และการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-way ANOVA) ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ผลการวิจัย

การเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมทางการเมืองระดับท้องถิ่นของผู้สูงอายุตามหลักพรหมวิหาร 4 ในเขตเทศบาลเมืองศิลา อำเภอเมืองขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น (ควรนำเสนอผลการวิจัยเรียงตามลำดับวัตถุประสงค์ให้ครบสมบูรณ์ตามลำดับ)

ผลการวิจัยพบว่า ระดับความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองระดับท้องถิ่นของผู้สูงอายุตามหลักพรหมวิหาร 4 ในเขตเทศบาลเมืองศิลา อำเภอเมืองขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น พบว่า ประชาชนในเขตเทศบาลเมืองศิลา อำเภอเมืองขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น มีส่วนร่วมทางการเมืองระดับท้องถิ่นของผู้สูงอายุตามหลักพรหมวิหาร 4 โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้าน ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการมีส่วนร่วมโดยการรวมตัวเป็นกลุ่มผลประโยชน์ ตามหลักพรหมวิหาร 4 รองลงมา คือ ด้านการจัดตั้งและเข้าเป็นสมาชิกพรรคการเมือง ตามหลักพรหมวิหาร 4 รองลงมา คือ ด้านการใช้สิทธิเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นทางการเมือง ตามหลักพรหมวิหาร 4 ด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำ คือ ด้านการไปใช้สิทธิเลือกตั้งตาม หลักพรหมวิหาร 4

1) การมีส่วนร่วมทางการเมืองระดับท้องถิ่นของผู้สูงอายุตามหลักพรหมวิหาร 4 ด้านการไปใช้สิทธิเลือกตั้งตาม หลักพรหมวิหาร 4 พบว่า ประชาชนในเขตเทศบาลเมืองศิลา อำเภอเมืองขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น โดยรวม อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า มีส่วนร่วมทางการเมืองระดับท้องถิ่นของผู้สูงอายุตามหลักพรหมวิหาร 4 มากทุกด้าน ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ท่านมีความหวังดี (เมตตา) ร่วมไปใช้สิทธิออกเสียงเลือกตั้ง รองลงมา คือ ท่านวางตนเป็นกลาง (อุเบกขา) ในการนับคะแนนเสียงเลือกตั้ง รองลงมา คือ ท่านมีความยินดี (มุทิตา) ในการมีส่วนร่วมเป็นกรรมการเลือกตั้ง รองลงมา คือ ท่านได้มีส่วนร่วม

คิดช่วยเหลือ (กรุณา) ในการสังเกตการณ์ในระหว่างการลงคะแนนเลือกตั้งท้องถิ่น ด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำ คือ ท่านได้มีส่วนร่วมช่วยบรรเทาความเสี่ยงในการดำเนินการเลือกตั้งท้องถิ่นด้วยความเต็มใจ

2) การมีส่วนร่วมทางการเมืองระดับท้องถิ่นของผู้สูงอายุตามหลักพรหมวิหาร 4 ด้านการใช้สิทธิเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นทางการเมือง ตามหลักพรหมวิหาร 4 พบว่า ประชาชนในเขตเทศบาลเมืองศีลา อำเภอมืองขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า มีส่วนร่วมทางการเมืองระดับท้องถิ่นของผู้สูงอายุตามหลักพรหมวิหาร 4 ด้านที่ค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ท่านได้ช่วยเหลือความ (กรุณา) นำข่าวสารเกี่ยวกับการเมืองท้องถิ่นเพื่อบอกต่อคนในชุมชน รองลงมา คือ ท่านมีการวางตนเป็นกลาง (อุเบกขา) แสดงความคิดเห็นต่อพรรคการเมืองต่าง ๆ ในการหาเสียงเลือกตั้ง รองลงมา คือ ท่านมีความยินดี (มุทิตา) ในการพูดคุยแลกเปลี่ยนความคิดเห็นเกี่ยวกับการเมืองระดับท้องถิ่นในกลุ่มเพื่อนอยู่เสมอ รองลงมา คือ ท่านได้มีความเมตตาไปฟังการปราศรัยหาเสียงของผู้สมัครรับเลือกตั้งระดับท้องถิ่น ด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำ คือ ท่านมีความคิดช่วยเหลือแสดงความคิดเห็นเสนอนโยบายในการเลือกตั้ง

3) การมีส่วนร่วมทางการเมืองระดับท้องถิ่นของผู้สูงอายุตามหลักพรหมวิหาร 4 ด้านการจัดตั้งและเข้าเป็นสมาชิกพรรคการเมือง ตามหลักพรหมวิหาร 4 พบว่า ประชาชนในเขตเทศบาลเมืองศีลา อำเภอมืองขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า มีส่วนร่วมทางการเมืองระดับท้องถิ่นของผู้สูงอายุตามหลักพรหมวิหาร 4 ด้านที่ค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ท่านมีความวางตนเป็นกลาง (อุเบกขา) ไม่ดีใจ ไม่เสียใจต่อผลการเลือกตั้ง รองลงมา คือ ท่านมีความยินดี (มุทิตา) ต่อกิจกรรมการเมืองต่าง ๆ ในพรรคการเมือง รองลงมา คือ ท่านมีการช่วยเหลือพรรคการเมืองในการหาเสียงเลือกตั้งระดับท้องถิ่น รองลงมา คือ ท่านได้มีความเมตตาเข้าไปมีส่วนร่วมในการประชุมพรรคการเมืองหรือการประชุมทางการเมืองในระดับท้องถิ่น ด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำ คือ ท่านได้ช่วยเหลือ (กรุณา) สนับสนุนผู้สมัครหรือพรรคการเมืองด้วยการบริการบริจาคเงินหรือสิ่งของเครื่องใช้ในการหาเสียงเลือกตั้งระดับท้องถิ่น

4) การมีส่วนร่วมทางการเมืองระดับท้องถิ่นของผู้สูงอายุตามหลักพรหมวิหาร 4 ด้านการมีส่วนร่วมโดยการรวมตัวเป็นกลุ่มผลประโยชน์ตามหลักพรหมวิหาร 4 พบว่า ประชาชนในเขตเทศบาลเมืองศีลา อำเภอมืองขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่าการมีส่วนร่วมทางการเมืองระดับท้องถิ่นของผู้สูงอายุตามหลักพรหมวิหาร 4 ด้านที่ค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ท่านได้วางตัวเป็นกลาง (อุเบกขา) ในการลงมตินโยบายขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น รองลงมา คือ ท่านวางตนเป็นกลางร่วมกับกลุ่มต่าง ๆ เพื่อเรียกร้องสิทธิประโยชน์ส่วนรวมต่อชุมชน รองลงมา คือ ท่านมีแนวคิดในการช่วยเหลือ (กรุณา) สร้างแบบแผนจัดกิจกรรมส่งเสริมดูแลผู้สูงอายุในท้องถิ่น รองลงมา คือ ท่านมีความปรารถนาดี (เมตตา) เข้าไปมีส่วนร่วมในการคิดและกำหนดแนวทางการพัฒนาเพื่อ แก้ไขปัญหาในการเลือกตั้งท้องถิ่น ด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำ คือ ท่านมีความปรารถนาดี (เมตตา) เข้าไปมีส่วนร่วมในการคิดและกำหนดแนวทางการพัฒนาเพื่อ แก้ไขปัญหาในการเลือกตั้งท้องถิ่น

ผลเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมทางการเมืองระดับท้องถิ่นของผู้สูงอายุตามหลักพรหมวิหาร 4 ในเขตเทศบาลเมืองศีลา อำเภอมืองขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น จำแนกตามตัวแปร เพศ อายุ ระดับการศึกษา และอาชีพ พบว่า 1) ความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองระดับท้องถิ่นของผู้สูงอายุตามหลักพรหมวิหาร 4 ในเขตเทศบาลเมืองศีลา อำเภอมืองขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น จำแนกตามเพศ พบว่า ประชาชนในเขตเทศบาลเมืองศีลา อำเภอมืองขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น ประชาชนเพศชายและเพศหญิง มีส่วนร่วมทางการเมืองระดับท้องถิ่นของผู้สูงอายุตามหลักพรหมวิหาร 4 โดยรวม ส่วนมากแตกต่างกัน ยกเว้น ด้านการไปใช้สิทธิเลือกตั้งตาม หลักพรหมวิหาร 4 ไม่แตกต่างกัน ตรงไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ยกเว้น ด้านการไปใช้สิทธิ

เลือกตั้งตาม หลักหลักพรหมวิหาร 4 ไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 2) ความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองระดับท้องถิ่นของผู้สูงอายุตามหลักพรหมวิหาร 4 ในเขตเทศบาลเมืองศีลา อำเภอมืองขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น จำแนกตามอายุพบว่า ประชาชนในทุกระดับอายุ มีส่วนร่วมทางการเมืองระดับท้องถิ่น โดยรวม แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 3) ความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองระดับท้องถิ่นของผู้สูงอายุตามหลักพรหมวิหาร 4 ในเขตเทศบาลเมืองศีลา อำเภอมืองขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น จำแนกตามระดับการศึกษา ในทุกระดับการศึกษา พบว่า ประชาชนมีส่วนร่วมทางการเมืองระดับท้องถิ่น โดยรวม แตกต่างกัน ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 4) ความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองระดับท้องถิ่นของผู้สูงอายุตามหลักพรหมวิหาร 4 ในเขตเทศบาลเมืองศีลา อำเภอมืองขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น จำแนกตามอาชีพ พบว่า ประชาชนในทุกระดับอายุ มีส่วนร่วมทางการเมืองระดับท้องถิ่น โดยรวม ส่วนมากแตกต่างกัน ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

อภิปรายผล

การวิจัย เรื่อง การมีส่วนร่วมทางการเมืองระดับท้องถิ่นของผู้สูงอายุตามหลักพรหมวิหาร 4 ของประชาชนในเขตเทศบาลเมืองศีลา อำเภอมืองขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น ผลการวิจัย พบว่า โดยรวม มีส่วนร่วมทางการเมืองระดับท้องถิ่นของผู้สูงอายุตามหลักพรหมวิหาร 4 อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า มีส่วนร่วมทางการเมืองระดับท้องถิ่นของผู้สูงอายุตามหลักพรหมวิหาร 4 อยู่ในระดับมาก 2 ด้าน คือ ด้านการไปใช้สิทธิเลือกตั้งตาม หลักหลักพรหมวิหาร 4 และด้านการใช้สิทธิเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นทางการเมือง ตามหลักพรหมวิหาร 4 และมีส่วนร่วมทางการเมืองระดับท้องถิ่นของผู้สูงอายุตามหลักพรหมวิหาร 4 อยู่ในระดับปานกลาง 2 ด้าน คือ ด้านการจัดตั้งและเข้าเป็นสมาชิกพรรคการเมือง ตามหลักพรหมวิหาร 4 และด้านการมีส่วนร่วมโดยการรวมตัวเป็นกลุ่มผลประโยชน์ ตามหลักพรหมวิหาร 4 ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ จันทรา กมลโรจน์ (2560: 1452) ศึกษาการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลสว่าง อำเภอนาทอง จังหวัดร้อยเอ็ด ผลการวิจัยพบว่า การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลสว่าง อำเภอนาทอง จังหวัดร้อยเอ็ด ปรากฏผลดังนี้ 1) การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลสว่าง อำเภอนาทอง จังหวัดร้อยเอ็ด โดยรวม อยู่ในระดับปานกลาง จำแนกเป็นรายด้านพบว่า การมีส่วนร่วมทางการเมืองอยู่ในระดับมาก 1 ด้าน คือ ด้านการไปใช้สิทธิลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง การมีส่วนร่วมทางการเมืองอยู่ในระดับปานกลาง 1 ด้าน คือ ด้านการติดตามรับฟัง หรือเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารจากทางราชการ การมีส่วนร่วมทางการเมืองอยู่ในระดับน้อย 2 ด้าน เรียงลำดับจากมากไปน้อย คือ ด้านการเข้าร่วมกิจกรรมทางการเมือง รองลงมา คือ ด้านการเรียกร้องสิทธิประโยชน์เพื่อส่วนรวม 2) ผลการเปรียบเทียบประชาชนที่มีเพศ อายุ ระดับการศึกษา และหมู่บ้านที่อาศัยอยู่ต่างกัน ต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลสว่าง อำเภอนาทอง จังหวัดร้อยเอ็ด พบว่า ประชาชนที่มี เพศ อายุ ระดับการศึกษา ต่างกัน มีส่วนร่วมทางการเมืองในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลสว่าง อำเภอนาทอง จังหวัดร้อยเอ็ด แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และประชาชนที่มีหมู่บ้านที่อาศัย ต่างกัน มีส่วนร่วมทางการเมืองไม่แตกต่างกันทางสถิติ ข้อเสนอแนะต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลสว่าง อำเภอนาทอง จังหวัดร้อยเอ็ด มีค่าความถี่สูงสุดแต่ละด้าน ดังนี้ ควรมีการประชาสัมพันธ์เชิญชวน รณรงค์การไปใช้สิทธิเลือกตั้ง ควรจัดให้มีการช่องทางรับรู้ข่าวสารจากทางราชการ ซึ่งประชาชนสามารถติดตามได้สะดวก ควรจัดให้มีการส่งเสริม

สนับสนุน ให้ภาคประชาชนเข้าไปมีส่วนในการเสนอปัญหาต่าง ๆ ในชุมชน ควรเปิดเผยข้อมูลในการดำเนินงาน เพื่อให้ประชาชนสามารถตรวจสอบการดำเนินงานได้ผู้วิจัยอภิปรายเป็นรายด้านได้ดังนี้

1) การมีส่วนร่วมทางการเมืองระดับท้องถิ่นของผู้สูงอายุตามหลักพรหมวิหาร 4 ด้านการไปใช้สิทธิเลือกตั้งตามหลักพรหมวิหาร 4 ของประชาชนในเขตเทศบาลเมืองศีลา อำเภอมืองขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น พบว่า ผู้สูงอายุมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นตามหลักพรหมวิหาร 4 อยู่ในระดับมาก กล่าว คือ มีความหวังดี (เมตตา) ร่วมไปใช้สิทธิออกเสียงเลือกตั้ง มีการวางตนเป็นกลาง (อุเบกขา) ในการนับคะแนนเสียงเลือกตั้ง มีความยินดี (มุทิตา) ในการมีส่วนร่วมเป็นกรรมการเลือกตั้ง มีส่วนร่วมคิดช่วยเหลือ (กรุณา) ในการสังเกตการณ์ในระหว่างการลงคะแนนเลือกตั้งท้องถิ่น และมีส่วนร่วมช่วยรณรงค์หาเสียงในการดำเนินการเลือกตั้งท้องถิ่นด้วยความเต็มใจ ซึ่งสอดคล้องกับนภส เล็กเจริญ (2562: บทคัดย่อ) กล่าวว่า การไปใช้สิทธิเลือกตั้ง การไปออกเสียงเลือกตั้งถือเป็น รูปแบบที่มีความสำคัญของการบริหารในระบอบประชาธิปไตยแต่สิ่งที่ควรตระหนัก คือ ประเทศที่ให้ ประชาชนไปใช้สิทธิเลือกตั้งหรือประเทศที่ประชาชน ไปใช้สิทธิเลือกตั้งกันอย่างมากมายไม่ได้ หมายความว่า ประเทศนั้นจะเป็นประชาธิปไตยอย่างแท้จริง การไปใช้สิทธิเลือกตั้งในรูปแบบของ ประชาธิปไตยที่แท้จริงนั้น ต้องมีลักษณะดังนี้ 1) การใช้สิทธิโดยอิสระ การไปออกเสียงต้องเกิดจากความสมัครใจ ไม่ได้เกิด มาจากการบังคับหรือข่มขู่หรือสัญญาว่าจะให้ผลตอบแทนในการไปออกเสียง 2) การเลือกตั้งโดยลับ การออกเสียงต้องกระทำในคูหาเลือกตั้งแต่เพียงลำพัง โดยไม่มี ผู้อื่นอยู่ร่วมด้วย เฉพาะผู้กาบัตรเท่านั้นที่จะทราบ ว่า ตนเองออกเสียงให้แก่ผู้สมัครคนใด การออก เสียงเลือกตั้งของบุคคล ไม่สามารถประกาศให้ทราบเป็นการทั่วไปได้ 3) ความเสมอภาคในการเลือกตั้ง บุคคลแต่ละคนมีสิทธิออกเสียงได้คนหนึ่งเสียง เท่านั้น บัตรที่มีการกาหมายเลขมากกว่าหนึ่งหมายเลข ถือเป็นบัตรเสีย 4) ความเป็นกลาง บุคคลที่เข้าไปมีส่วนเกี่ยวข้องในการเลือกตั้งทุกคนต้องปฏิบัติหน้าที่ อย่างเที่ยงธรรม ไม่ลำเอียงเข้าข้างฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง

2) การมีส่วนร่วมทางการเมืองระดับท้องถิ่นของผู้สูงอายุตามหลักพรหมวิหาร 4 ด้านการใช้สิทธิเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นทางการเมือง ตามหลักพรหมวิหาร 4 พบว่าผู้สูงอายุมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นตามหลักพรหมวิหาร 4 อยู่ในระดับมาก กล่าว คือ ได้มีการช่วยเหลือความ (กรุณา) นำข่าวสารเกี่ยวกับการเมืองท้องถิ่นเพื่อบอกต่อคนในชุมชน มีการวางตนเป็นกลาง (อุเบกขา) แสดงความคิดเห็นต่อพรรคการเมืองต่าง ๆ ในการหาเสียงเลือกตั้ง ได้มีความยินดี (มุทิตา) ในการพูดคุยแลกเปลี่ยนความคิดเห็นเกี่ยวกับการเมืองระดับท้องถิ่นในกลุ่มเพื่อนอยู่เสมอ ได้มีความเมตตาเข้าร่วมไปฟังการปราศรัยหาเสียงของผู้สมัครรับเลือกตั้งระดับท้องถิ่น และมีส่วนร่วมความคิดช่วยเหลือแสดงความคิดเห็นเสนอนโยบายในการเลือกตั้ง ซึ่งสอดคล้องกับ จันทรา กมลโรจน์ (2560: 1452) กล่าวว่า เสรีภาพในการแสดงความคิดเห็น การเขียน การพูด การโฆษณา การพิมพ์ซึ่งการแสดงออกเหล่านี้อาจอยู่ในรูปแบบของการวิพากษ์วิจารณ์ตามสื่อต่าง ๆ ร้านกาแฟ บ้านเรือน สถานที่สาธารณะ ฯลฯ รัฐบาลต้องไม่ขัดขวางหรือห้าม ปราบการแสดงออกของประชาชน โดยเฉพาะโครงการที่มีผลกระทบต่อชีวิตและความเป็นอยู่ของ ประชาชนและชุมชน รวมทั้งความมั่นคงปลอดภัยของประเทศชาติแล้ว รัฐบาลต้องเปิดโอกาสให้ ประชาชนได้แสดงความคิดเห็นก่อนลงมือดำเนินการเสมอ เช่น การสร้างท่อแก๊ส การสร้างเขื่อน การสร้างสนามบิน ฯลฯ นอกจากนี้ การแสดงออกที่สำคัญอีก รูปแบบหนึ่ง คือ การชุมนุมหรือการ ประท้วงโดยสงบและปราศจากอาวุธ รัฐบาลต้องเปิดโอกาสให้ประชาชนได้แสดงออกเช่นกัน ทั้งนี้เพื่อ จะได้แสดงความรู้สึกร่วมในการทำงานออกมาให้มากที่สุด

3) การมีส่วนร่วมทางการเมืองระดับท้องถิ่นของผู้สูงอายุตามหลักพรหมวิหาร 4 ด้านการจัดตั้งและเข้าเป็นสมาชิกพรรคการเมืองตามหลักพรหมวิหาร 4 ของประชาชนในเขตเทศบาลเมืองศีลา อำเภอมืองขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น พบว่าผู้สูงอายุมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นตามหลักพรหมวิหาร 4 อยู่ในระดับมาก กล่าว

คือ มีความวางตนเป็นกลาง (อุเบกขา) ไม่ดีใจ ไม่เสียใจต่อผลการเลือกตั้ง มีความยินดี (มุทิตา) ต่อกิจกรรมการเมืองต่าง ๆ ในพรรคการเมือง ได้มีการช่วยเหลือพรรคการเมืองในการลงหาเสียงเลือกตั้งระดับท้องถิ่น ได้มีความเมตตาเข้าไปมีส่วนร่วมในการประชุมพรรคการเมืองหรือการชุมนุมทางการเมืองในระดับท้องถิ่น และได้มีส่วนร่วมช่วยเหลือ (กรุณา) สนับสนุนผู้สมัครหรือพรรคการเมืองด้วยการบริการบริจาการเงินหรือสิ่งของเครื่องใช้ในการหาเสียงเลือกตั้งระดับท้องถิ่น ซึ่งสอดคล้องกับ สาวิตรี แบนถนอม (2560: บทคัดย่อ) กล่าวว่า พรรคการเมือง เป็นการเข้ามารวมกลุ่มกันของบุคคลที่มีความ เชื่อทางการเมืองที่คล้ายคลึงกัน เป้าหมายหลักจะอยู่ที่การส่งสมาชิกลงสมัครรับเลือกตั้งเพื่อไปทำหน้าที่ทั้ง ผ่านนิติบัญญัติและฝ่ายบริหาร อย่างไรก็ตาม การเข้ามารวมตัวกันรูปแบบพรรคการเมืองยังมีเป้าหมายอื่น อีกเช่น การให้การศึกษาทางการเมืองแก่ประชาชน การดูแลและรักษาผลประโยชน์ของส่วนรวม การสร้าง ผู้นำทางการเมือง การควบคุมติดตามและตรวจสอบทางการเมือง ฯลฯ ในส่วนของประชาชนก็สามารถเข้าไปมีส่วนร่วมในพรรคการเมืองได้ เช่น การสมัครเป็นสมาชิกพรรค การเข้าประชุมพรรค การประชาสัมพันธ์ กิจกรรมของพรรค การช่วยรณรงค์หาเสียงในช่วงที่มีการเลือกตั้ง

4) การมีส่วนร่วมทางการเมืองระดับท้องถิ่นของผู้สูงอายุตามหลักพรหมวิหาร 4 ด้านการมีส่วนร่วม โดยการรวมตัวเป็นกลุ่มผลประโยชน์ ของประชาชนในเขตเทศบาลเมืองศีลา อำเภอมืองขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น พบว่าผู้สูงอายุมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นตามหลักพรหมวิหาร 4 อยู่ในระดับมาก กล่าว คือ ได้มีการวางตัวเป็นกลาง (อุเบกขา) ในการลงมตินโยบายขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ร่วมมือกับกลุ่มต่าง ๆ เพื่อเรียกร้องสิทธิประโยชน์ส่วนรวมต่อชุมชน โดยมีแนวคิดในการช่วยเหลือ (กรุณา) สร้างแบบแผนจัดกิจกรรมส่งเสริมดูแลผู้สูงอายุในท้องถิ่น มีความปรารถนาดี (เมตตา) เข้าไปมีส่วนร่วมในการคิดและกำหนดแนวทางการพัฒนาเพื่อ แก้ไขปัญหาในการเลือกตั้งท้องถิ่น และมีส่วนร่วมมีความยินดี (มุทิตา) สมัครใจในการร่วมมือกับชุมชนหรือประทังเพื่อเรียกร้องสิทธิประโยชน์ให้แก่ชุมชน ซึ่งสอดคล้องกับ ชรินทร์ ประสมสุข (2560: 89) กล่าวว่า กลุ่มผลประโยชน์ การรวมตัวกันของบุคคลเป็นกลุ่มหรือ องค์กรในสังคม จะมีเป้าหมายหลักอยู่ที่การรักษาผลประโยชน์ของกลุ่มตนเท่านั้น โดยไม่มีเป้าหมายที่ จะเข้าไปเป็นรัฐบาลเพื่อบริหารประเทศแต่อย่างใด สำหรับเป้าหมายของแต่ละกลุ่มจะแตกต่างกันไป บางกลุ่มอาจเรียกร้องให้รัฐบาลทำตามสิ่งที่กลุ่มตนต้องการ เช่น สมาชิกชาคนจน ก็จะเรียกร้องให้รัฐ แก้ไขปัญหาเรื่องที่ดินทำกิน หนี้สินของเกษตรกร ฯลฯ กลุ่มผู้ประกอบการเอกชนก็จะเรียกร้องให้มี การแก้ไขกฎหมายหรือระเบียบข้อบังคับเดิม หรือการออกกฎหมายหรือระเบียบข้อบังคับใหม่ เพื่ออำนวยความสะดวกแก่กลุ่มของตน เช่น กฎหมายภาษี กฎหมายการค้าและการลงทุน ฯลฯ บางกลุ่มอาจเรียกร้องให้รัฐบาลจัดทำนโยบายหรือโครงการที่กลุ่มตนได้ประโยชน์ เช่น การสร้างบ่อนคาสิโน การขยายเวลาปิดสถานเริงรมย์ เป็นต้น

องค์ความรู้ใหม่ที่ได้รับ

แผนภูมิภาพที่ 1 องค์ความรู้ใหม่ที่ได้รับ

บทสรุป

การมีส่วนร่วมทางการเมืองระดับท้องถิ่นของผู้สูงอายุอาจเป็นการเข้าร่วมแบบทางตรง หรือทางอ้อม ในการทำกิจกรรมในกิจกรรมหนึ่งก็ได้ โดยอาจจะเป็นปัจเจกบุคคลหรือกลุ่มคน หรือองค์กรประชาชนได้อาสาเข้ามามีส่วนร่วมดำเนินงานกิจกรรมอย่างใดอย่างหนึ่ง เริ่มตั้งแต่การร่วมคิดร่วมตัดสินใจ ร่วมลงมือปฏิบัติ โดยมีความเข้าใจปัญหาของตนเองและตระหนักถึงสิทธิของตน การมีส่วนร่วมเกี่ยวข้องในด้านจิตใจและอารมณ์ ความรู้สึกของบุคคลในสถานการณ์กลุ่มที่จะกระตุ้นให้เกิดการสร้างสรรค์ที่จะกระทำในสิ่งที่บรรลุเป้าหมายของกลุ่มและแบ่งความรับผิดชอบกันระหว่างสมาชิกในกลุ่มทำให้เกิดการมีส่วนร่วม

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1. ประชาชนควรมีการเสริมสร้าง และพัฒนาการบริหารท้องถิ่นตามหลักพรหมวิหาร 4 ในเขตเทศบาลเมืองศีลา อำเภอมืองขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น โดยควรมีการแจ้งข้อมูลข่าวสารประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับโครงการต่าง ๆ ให้ประชาชนทราบอยู่เสมอ และควรมีการแต่งตั้งผู้ตรวจสอบโครงการต่าง ๆ
2. องค์กรทางพระพุทธศาสนา คณะสงฆ์ในเขตเทศบาลเมืองศีลา อำเภอมืองขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น ตลอดจนหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ควรเสริมสร้างและพัฒนาประสิทธิภาพของ การศึกษาเรียนรู้ธรรมศึกษา ในเรื่อง พรหมวิหาร 4 เป็นต้น ในเขตเทศบาลเมืองศีลา อำเภอมืองขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น เพื่อให้ประชาชนได้เข้าถึงหลักธรรม และนำไปประยุกต์ใช้

3. หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรส่งเสริมการดำเนินโครงการอบรมการเลือกตั้งและประโยชน์ในการใช้สิทธิออกเสียงเลือกตั้งอย่างต่อเนื่อง และมีการจัดสถานที่ให้มีความเพียงพอ จากองค์ประกอบของส่วนท้องถิ่นในแต่ละพื้นที่มาให้การสนับสนุนในการดำเนินโครงการต่าง ๆ ในการขับเคลื่อนโครงการให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในโครงการ โดยยึดหลัก บวร “บ้าน วัด โรงเรียน หรือราชการ”

การนำไปใช้ประโยชน์

หน่วยงานท้องถิ่นสามารถนำงานวิจัย พัฒนาการบริหารท้องถิ่นตามหลักพรหมวิหาร 4 ในเขตเทศบาลเมืองศีลา อำเภอมืองขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น ให้เกิดกระบวนการธรรมาภิบาลให้กับผู้สูงอายุในท้องถิ่นนั้น ๆ

เอกสารอ้างอิง

- จันทร์ภา กมลโรจน์. (2560). **ศึกษาการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลสว่าง อำเภอน้ำโสม จังหวัดร้อยเอ็ด**. วิทยานิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการภาครัฐและภาคเอกชน มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
- ชรินทร์ ประสมสุข. (2560). **ศึกษาการมีส่วนร่วมทางการเมืองของเกษตรกรในเขตพื้นที่ อำเภอบางบาล จังหวัดจันทบุรี**. วิทยานิพนธ์หลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์การเมืองและการบริหารจัดการ มหาวิทยาลัยบูรพา ชุมแสง อำเภอสว่างแดนดิน จังหวัดสกลนคร หน้า 89.
- มูลนิธิสถาบันวิจัยและพัฒนาผู้สูงอายุไทย (มส.ผส.). (2565). **สถานการณ์ผู้สูงอายุไทย พ.ศ. 2564**. นครปฐม: สถาบันวิจัยประชากรและสังคม, มหาวิทยาลัยมหิดล.
- นภัส เล็กเจริญ. (2562). **ศึกษาการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในเขตเทศบาลเมืองหนองปรือ อำเภอบางละมุง จังหวัดชลบุรี**. วิทยานิพนธ์หลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการเมืองการปกครอง มหาวิทยาลัยบูรพา.
- พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตโต). (2546). **พจนานุกรมพุทธศาสตร์ฉบับประมวลศัพท์**. พิมพ์ครั้งที่ 10. กรุงเทพฯ : กรมการศาสนา.
- สาวิตรี แบนถนอม. (2560). **ศึกษาการมีส่วนร่วมทางการเมืองของนิสิตปริญญาตรีคณะรัฐศาสตร์และนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา**. วิทยานิพนธ์หลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการเมืองการปกครอง มหาวิทยาลัยบูรพา.
- Taro Yamane. (1967). *Statistics, An Introductory Analysis*, 2nd Ed., New York : Harper and Row.

การส่งเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียนปภัสสรวิทยา วัดศรีนวลอำเภอเมืองขอนแก่น
จังหวัดขอนแก่น

PROMOTING DEMOCRACY IN PRABHASSORNVITDHAYA WAT SI NUAN SCHOOL
MUEANG KHON KAEN DISTRICT KHON KAEN PROVINCE

พระครูประยุตสารธรรม (วรชาติ ฑะสา), พระมหาวิรุฐ วิโรจโน (นิลเพ็ชร) และณฐอร เจือจันทร์

Phrakhruprayutsaradham (Worachat Thasa), Phramaha Wiruth wirojano (Ninpetch),

Nathaorn Juejan

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน

Mahamakut Buddhist University Isan Campus

Corresponding Author E-mail: nathaorn2525@gmail.com

บทความวิจัย (Research Article)

Received. 2/2/2024, Revised 28/2/2024, Accepted 3/3/2024

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาการส่งเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียนปภัสสรวิทยา วัดศรีนวล อำเภอเมืองขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น 2) เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะเกี่ยวกับ การส่งเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียนปภัสสรวิทยา วัดศรีนวล อำเภอเมืองขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยได้แก่ พระภิกษุ สามเณร ที่ศึกษาอยู่ในเขตพื้นที่ในโรงเรียนปภัสสรวิทยา วัดศรีนวล ตำบลในเมือง อำเภอเมืองขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น จำนวน 114 รูป เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามที่คณะผู้วิจัยสร้างขึ้น ผสมผสานระหว่างแบบตรวจสอบรายการกับแบบมาตราส่วนประมาณค่าเกี่ยวกับการส่งเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียนพระปริยัติธรรม วิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาสถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ค่าร้อยละ, ค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิจัยพบว่า 1) การส่งเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียนปภัสสรวิทยา วัดศรีนวล อำเภอเมืองขอนแก่น จังหวัดขอนแก่นทุกด้าน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย คือ ด้านการเคารพกติกา ด้านความรับผิดชอบต่อสังคม และด้านการเคารพสิทธิผู้อื่น 2) ข้อเสนอแนะด้านการเคารพกติกา โดยให้จัดอบรมให้มีการยอมรับและทำตามกฎของโรงเรียน ไม่ว่าจะเป็นเรื่องใหญ่หรือเล็กเพื่อให้ตนอยู่ในระเบียบ, ด้านการเคารพสิทธิผู้อื่น โดยต้องยอมรับในความคิด เคารพสิทธิผู้อื่นในการแสดงความคิดเห็น และให้อิสระในการทำสิ่งต่าง ๆ โดยไม่ก้าวท้าวสิทธิผู้อื่น, ด้านความรับผิดชอบต่อสังคม โดยทำตามหน้าที่ของตนและช่วยเหลือผู้อื่นให้สำเร็จในหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายอย่างดีที่สุด

คำสำคัญ: การส่งเสริมประชาธิปไตย; การเคารพสิทธิผู้อื่น; ความรับผิดชอบต่อสังคม

Abstract

The objectives of this research were to 1) study the promotion of democracy in Prabhassornvidhaya Wat Srinuan school, Mueang Khon Kaen District, Khon Kaen Province 2) to study recommendations regarding promoting democracy in Prabhassornvidhaya Wat Srinuan School, Mueang Khon Kaen District, Khon Kaen Province. The sample group used in the research were 114 monks and novices who studied around Prabhassornvidhaya Wat Srinuan School, Nai Mueang Subdistrict, Mueang Khon Kaen District, Khon Kaen Province. The research instrument was a questionnaire created by the researcher combining a checklist form with a rating scale regarding the promotion of democracy in Prabhassornvidhaya School. Data were analyzed by finding descriptive statistics including percentage, mean, and standard deviation. The results of the research found that: 1) Promotion of democracy in Prabhassornvidhaya Wat Srinuan School, Mueang Khon Kaen District, Khon Kaen Province in all aspects Overall, it is at a high level, arranged from highest to lowest is respect for the rules, social responsibility, and respect for the rights of others. 2) Suggestions on respecting the rules by providing training to accept and follow school rules. Whether it's a big or small matter to keep oneself in order, respecting the rights of others. By accepting the idea, respect others' rights to express their opinions and giving freedom to do various things without interfering with the rights of others, social responsibility by fulfilling their duties and helping others to achieve their assigned duties to the best of their ability.

Keywords: Promoting democracy; respecting the rights of others; social responsibility

บทนำ

นับตั้งแต่เปลี่ยนแปลงการปกครองจากระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชย์มาเป็นระบอบประชาธิปไตยในปัจจุบัน ประชาชนยังขาดความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับระบอบประชาธิปไตยเพราะตลอดระยะเวลาที่ผ่านมาประชาธิปไตยของไทยถูกจำกัดขอบเขตไว้เพียงการมีโครงสร้างระบบและกลไกทางกฎหมายเท่านั้นทั้ง ๆ ที่ประชาธิปไตยไม่ได้หมายถึงการเลือกตั้งรัฐธรรมนูญรัฐสภา หรือรัฐบาลเพียงอย่างเดียว (จุมพล หนีพานิช , 2548)

ที่กล่าวว่าการเลือกตั้งที่ยึดหลักเสียงข้างมากไม่ได้แปลว่าเป็นประชาธิปไตยเสมอไปเพราะประชาธิปไตยที่แท้จริงจะต้องมีอยู่ในจิตสำนึก และวิถีการดำเนินชีวิต ที่ว่าประชาธิปไตยไม่ใช่เรื่องของ การเลือกตั้งเพียงอย่างเดียวแต่ยังหมายถึง การมีสิทธิเสรีภาพ ความเสมอภาค การมีส่วนร่วม การบังคับใช้กฎหมาย และศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ ซึ่งที่ผ่านมาหลักการสำคัญดังกล่าวถูกมองข้ามไปเพราะคิดว่าความเข้มแข็งของระบอบประชาธิปไตยขึ้นอยู่กับโครงสร้างระบบ และกลไกที่สามารถจัดการกับปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นได้แต่สุดท้ายก็พบว่าเครื่องมือดังกล่าวไม่สามารถจัดการแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ได้ทั้งหมด ซึ่งระบอบประชาธิปไตยนับเป็นการปกครองในรูปแบบหนึ่งซึ่งอำนาจอธิปไตยเป็นของประชาชนอำนาจการบริหารมาจากการเลือกของประชาชนเสียส่วนใหญ่ โดยการปกครองระบอบนี้จะเน้นถึงความเสมอภาคเสรีภาพ และ

ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ โดยถือว่าประชาชนทุกคนมีสิทธิอย่างเท่าเทียมกัน ล่วงล้ำสิทธิเสรีภาพของผู้อื่นไม่ได้ และประชาชนสามารถมีส่วนร่วมในการเมืองการปกครองโดยการใช้อำนาจอธิปไตยดังกล่าว เป็นการใช้อำนาจผ่านทางองค์กร หรือรัฐบาลที่มีส่วนเกี่ยวข้อง หากผู้ใช้ขาดจิตสำนึกไม่เข้าใจไม่ได้รับการปลูกฝังให้มีความเชื่อมั่นศรัทธาตระหนักในคุณค่าของระบอบประชาธิปไตยที่ส่งเสริมให้ประชาชนมีชีวิตที่ดีมีเสรีภาพอย่างเสมอภาคและมีอำนาจในการกำหนดแนวทางในการดำเนินงานของผู้ปกครองในฐานะที่ประชาชนเป็นเจ้าของอำนาจอธิปไตยขาดจิตสำนึกที่จะเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองตั้งใจบิดเบือนเจตนารมณ์ของเครื่องมือไม่ตระหนักถึงอำนาจของตัวเองในการกำหนดวิถีการดำเนินชีวิตรวมทั้งความตระหนัก และเข้าใจถึงความเป็นประชาธิปไตยที่แท้จริง ซึ่งมีขอบเขตกว้างขวางไปกว่าโครงสร้างระบบ และกลไกที่มีอยู่จึงส่งผลให้การพัฒนาประชาธิปไตยของไทยไม่เข้มแข็ง และมักถูกบิดเบือนแอบอ้างนำไปใช้ในทางที่ผิดอย่างไรก็ตามระบอบประชาธิปไตยของประชาชนนั้นไม่ได้อยู่ที่การร่างรัฐธรรมนูญ การเลือกตั้ง และระบบรัฐสภา ฯลฯ แต่อยู่ที่การเสริมสร้างให้ประชาชนมีความรู้ความเข้าใจรู้สึกตระหนัก และเห็นคุณค่าจนเกิดความเชื่อมั่น และศรัทธาต่อระบอบประชาธิปไตยจึงยึดถือปฏิบัติเป็นวิถีคิด และวิถีชีวิตแบบประชาธิปไตย ซึ่งประชาชนที่มีวัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยเป็นสิ่งสำคัญ และเป็นเรื่องที่จะต้องปลูกฝังในสังคมไทย

ทั้งนี้กระบวนการที่ใช้ในเสริมสร้างให้ประชาชนมีความรู้ความเข้าใจ และมีความศรัทธาต่อระบอบประชาธิปไตยจนเกิดวัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยนั้นเป็นกระบวนการที่ต้องอาศัยเวลาในการปลูกฝัง และอบรมหล่อหลอมทั้งทางตรง และทางอ้อม โดยเริ่มตั้งแต่ครอบครัวสถาบันการศึกษา และจากสังคมโดยส่วนรวมอย่างต่อเนื่อง เพื่อพัฒนาระบบให้มีประสิทธิภาพโดยเฉพาะกลุ่มเยาวชนที่จะเป็นอนาคตของชาติ และประชาชนผู้เป็นเจ้าของอำนาจอธิปไตยซึ่งมีความสำคัญต่อกระบวนการพัฒนาทางการเมืองของไทยต่อไปในอนาคต จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่รัฐบาลหน่วยงานหรือองค์กรต่าง ๆ ทั้งภาครัฐภาคเอกชน และภาคประชาสังคมต้องเข้ามามีส่วนร่วมในการเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับวัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยที่ถูกต้องให้กับประชาชนอย่างต่อเนื่อง และจริงจังทั้งในทางทฤษฎี และทางปฏิบัติศูนย์สาธารณประโยชน์ และประชาสังคม (พรอมรินทร์ พรหมเกิด, 2557)

การส่งเสริมประชาธิปไตยเป็นส่วนสำคัญในการสร้างสังคมประชาธิปไตยอันเข้มแข็ง โดยเฉพาะอย่างยิ่งการส่งเสริมประชาธิปไตยให้กับเยาวชนรุ่นใหม่ นักเรียน และนักศึกษา นับเป็นแนวทางสำคัญเพื่อพัฒนาสังคมไปสู่สังคมประชาธิปไตยอย่างแท้จริง คณะผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาวิจัยการส่งเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียนปัสสรวินทยา วัดศรีนวล จังหวัดขอนแก่น เพื่อเป็นแนวทางในการปรับปรุงแก้ไขปัญหาคอขวดตลอดจนการพัฒนา และนำไปใช้ประโยชน์ในการพัฒนารูปแบบประชาธิปไตยของไทยต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาการส่งเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียนปัสสรวินทยา วัดศรีนวล อำเภอเมืองขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น
2. เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะเกี่ยวกับ การส่งเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียนพระปริยัติธรรมวัดศรีนวล อำเภอเมืองขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น

วิธีดำเนินการวิจัย

ตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 114 รูปได้จากประชากรที่อาศัยอยู่ในโรงเรียนโรงเรียนปัสสรวทยา วัดศรีนวล ตำบล ในเมือง อำเภอเมืองขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น จำนวนทั้งสิ้น 159 รูป (ทะเบียนวัดผล,2566) โดยใช้สูตรทาร์โร่ ยามาเน่ (TaroYamane,1967) ผู้วิจัยได้ทำการสุ่มตัวอย่างแบบบังเอิญโดยแจกแบบสอบถามประชากรที่พบในโรงเรียนปัสสรวทยา วัดศรีนวล อำเภอเมืองขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น จนครบตามจำนวนที่กำหนดไว้

แบบแผนการวิจัย

การวิจัยเรื่องนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการส่งเสริมประชาธิปไตยและข้อเสนอแนะในโรงเรียนปัสสรวทยา วัดศรีนวล อำเภอเมืองขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey research)

เนื้อหาที่ใช้ในการวิจัย

คณะผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และเอกสารที่เกี่ยวข้องในการส่งเสริมประชาธิปไตย มาเป็นกรอบแนวคิดในการวิจัย หลักพื้นฐานในการส่งเสริมประชาธิปไตย 3 ประการ 1) เคารพศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ 2) เคารพสิทธิ เสรีภาพ และกฎกติกาของสังคมที่เป็นธรรม 3) รับผิดชอบต่อตนเอง ผู้อื่น และสังคม ทั้งนี้ หลักพื้นฐานดังกล่าว จะเป็นแนวทางในการปฏิบัติตน ของการเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตย ที่มุ่งเน้นถึงการดำเนินชีวิตในสังคมประชาธิปไตย โดยในแต่ละหลักการ มีรายละเอียดดังนี้ โดยให้คนเรามีความเชื่อมั่นศรัทธา ในการปกครองระบอบประชาธิปไตยที่มีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข และเพื่อต่อต้านการซื้อสิทธิ์ขายเสียงมีความเป็นประชาธิปไตย และเป็นผู้นำกล้าแสดงออก สุภาพ อ่อนน้อมถ่อมตน ปฏิบัติตนเป็นผู้รับใช้ที่ดีของเพื่อนร่วมสังคม ยอมรับความคิดเห็นและวัฒนธรรมที่แตกต่าง จึงจัดการส่งเสริมประชาธิปไตย ให้สิทธิเสรีภาพและความเสมอภาค รูปแบบการปกครองที่ดีก็คือการปกครองที่เคารพสิทธิ และความเสมอภาคของมนุษย์เชื่อว่าสมาชิกของสังคมทุกคนมีสิทธิเท่าเทียมกันที่จะเข้ามีส่วนร่วมในกิจกรรมทางเศรษฐกิจการเมือง และสังคมเพื่อพัฒนาตนเอง และสังคมโดยรวม ซึ่งโดยปกติประชาชนจะต้องมีการเคารพกติกา ยอมรับว่ามีความเสมอภาคภายใต้กติกาความเคารพกติกากฎหมาย และยอมรับผลของการละเมิดกติกา กฎหมายการแก้ไขปัญหาโดยใช้วิถีทางประชาธิปไตย และกติกากฎการไม่ใช้กำลังหรือความรุนแรงแก้ไขปัญหานั้นต้องรู้จักการเคารพสิทธิผู้อื่น ไม่ละเมิดสิทธิเสรีภาพผู้อื่นการคำนึงถึงความเดือดร้อนของผู้อื่นที่จะเกิดจากการใช้สิทธิเสรีภาพของตน การยอมรับความแตกต่างหลากหลายของผู้คนในสังคมการเคารพผู้อื่นที่แตกต่างจากตนเองทั้งในด้านวิถีชีวิตความเชื่อ และความคิดการไม่ใช้ความรุนแรงต่อผู้ที่มีความคิดเห็นแตกต่างไปจากตนการมองคนในสังคมมีความเท่าเทียมกัน และทุกคนในสังคมล้วนเป็นเจ้าของประเทศ และต้องมีความรับผิดชอบต่อสังคมต่อตนเอง และพึงพาตนเองได้ไม่อยู่ภายใต้อิทธิพลอำนาจ หรือระบบอุปถัมภ์ของผู้ใด มีความตระหนักว่าการกระทำใด ๆ ของตนส่งผลต่อสังคม

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสอบถามที่คณะผู้วิจัยสร้างขึ้น ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบผสมผสานระหว่างแบบตรวจสอบรายการ (Checklist) กับแบบมาตราส่วน

ประมาณค่า (Rating Scale) ซึ่งการสร้างเครื่องมือได้ประยุกต์ใช้หลักการและวิธีการสร้างเครื่องมือของลิเคิร์ต (Likert) (วรเทพ เวียงแก, 2559) แบบสอบถามประกอบด้วย 3 ตอน คือ

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม มี 3 ข้อประกอบไปด้วย 1. สถานภาพบรรพชิต, 2. อายุ และ 3. ระดับการศึกษา

ตอนที่ 2 แบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่าการส่งเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียนปัสสรวินวิทยา วัดศรีนวล อำเภอเมืองขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น 1. ด้านการเคารพกติกา 2. ด้านการเคารพสิทธิผู้อื่น 3. ด้านความรับผิดชอบต่อสังคม

ตอนที่ 3 แบบสอบถามปลายเปิด (Open-Ended Question) ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการส่งเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียนปัสสรวินวิทยา วัดศรีนวล อำเภอเมืองขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น

การสร้างและหาประสิทธิภาพเครื่องมือในการวิจัย

การวิจัยเรื่องการส่งเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียนปัสสรวินวิทยา วัดศรีนวล อำเภอเมืองขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น มีขั้นตอนการสร้างและพัฒนาเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลครั้งนี้ผู้วิจัยได้ดำเนินงานโดยมีรายละเอียดดังนี้

1. การศึกษาค้นคว้าเอกสาร ตรวจสอบเอกสาร หนังสือ บทความ ตำรา งานวิจัยที่เกี่ยวข้องและวิเคราะห์ลักษณะของข้อมูลที่ต้องการ

2. ประมวลความรู้ที่ศึกษาเป็นแนวความคิด กำหนดขอบเขตและกำหนดเครื่องมือเพื่อใช้ในการศึกษา

3. สร้างแบบสอบถามฉบับร่าง โดยสร้างเครื่องมือลักษณะตรวจสอบรายการและประเมิน 5 ระดับ สอบถามการส่งเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียนปัสสรวินวิทยา วัดศรีนวล อำเภอเมืองขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น และข้อเสนอแนะ

4. นำแบบสอบถามไปให้ผู้เชี่ยวชาญ 3 คน เพื่อพิจารณาตรวจสอบความตรงและครอบคลุมเชิงเนื้อหาของแบบสอบถาม แล้วนำผลการวิเคราะห์รายข้อเพื่อหาคุณภาพของเครื่องมือ โดยหาค่าดัชนีความสอดคล้อง IOC (Index of Item Objective Congruency) และนำมาปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญข้อที่มีค่า IOC ตั้งแต่ 0.5 ขึ้นไป ข้อนั้นใช้ได้

5. นำแบบสอบถามและคำถามปลายเปิดไปทดลองใช้ (Try - Out) กับกลุ่มประชาชนที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ โรงเรียนวัดศรีจันทร์ อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่นจำนวน 30 ชุด เพื่อหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา คือ (Coefficient Alpha) ของครอนบาค ซึ่งได้ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค = 0.95

6. นำแบบสอบถามที่ผ่านการทดลองใช้และหาความเชื่อมั่นแล้วนำไปใช้กับกลุ่มประชากรจริง คือ ประชากรที่อาศัยอยู่ในโรงเรียนปัสสรวินวิทยา วัดศรีนวล ตำบลในเมือง อำเภอเมืองขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น จำนวน 114 รูป

คณะผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยคอมพิวเตอร์โปรแกรมสำเร็จรูป

ลำดับขั้นตอนการวิเคราะห์มีดังนี้

1. ตรวจสอบความสมบูรณ์ของข้อมูลในเครื่องมือที่ได้รับคืนมา

2. นับแบบสอบถามตามข้อ 1 และตรวจให้คะแนนแต่ละฉบับเป็นรายข้อตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้
3. นำผลการแจกนับและคะแนนมาหาค่าทางสถิติ ดังนี้

3.1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามวิเคราะห์หาจำนวนและค่าร้อยละ (Percentage)

3.2 การส่งเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียนปภัสสรวิทยา วัดศรีนวล อำเภอเมืองขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น วิเคราะห์หาค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล
 คณะผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ค่าร้อยละ (Percentage), ค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

ผลการวิจัย

ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ผู้ตอบแบบสอบถามทั้งหมด 114 รูป ส่วนใหญ่เป็นสามเณร รองลงมาเป็นพระภิกษุ ส่วนอายุของผู้ตอบแบบสอบถาม ส่วนใหญ่มีอายุ 12-15 ปี รองลงมาคืออายุ 16-19 ปี และตอบแบบสอบถามน้อยที่สุดคือช่วงอายุ 20 ปีขึ้นไป ส่วนระดับการศึกษาของผู้ตอบแบบสอบถามปรากฏว่า ส่วนใหญ่เป็นผู้มีการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น รองลงมาอยู่ในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย

ระดับการส่งเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียนปภัสสรวิทยา วัดศรีนวล อำเภอเมืองขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อยคือ ด้านการเคารพกติกา ด้านความรับผิดชอบต่อสังคม และด้านการเคารพสิทธิผู้อื่น มีค่าทางสถิติดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 1 แสดงระดับการส่งเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียนปภัสสรวิทยา วัดศรีนวล อำเภอเมืองขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น

ที่	ข้อความ	การส่งเสริมประชาธิปไตยใน โรงเรียนพระปริยัติธรรม		แปลผล
		$\bar{X}$	S.D.	
1	ด้านการเคารพกติกา	3.63	0.60	มาก
2	ด้านการเคารพสิทธิผู้อื่น	3.52	0.58	มาก
3	ดานความรับผิดชอบต่อสังคม	3.54	0.56	มาก
รวม		3.56	0.56	มาก

ตารางที่ 2 แสดงระดับการส่งเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียนปภัสสรวิทยา วัดศรีนวล อำเภอเมืองขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น รายข้อด้านการเคารพกติกาสังคม

ที่	ข้อความ	ระดับการส่งเสริมประชาธิปไตยใน โรงเรียนพระปริยัติธรรม		แปลผล
		$\bar{X}$	S.D.	
1	ท่านเคารพกฎกติกาอย่างเคร่งครัด	3.73	0.71	มาก

ที่	ข้อความ	ระดับการส่งเสริมประชาธิปไตยใน โรงเรียนพระปริยัติธรรม		แปลผล
		$\bar{X}$	S.D.	
2	ท่านมีความประพฤติตามกฎระเบียบ	3.60	0.65	มาก
3	ท่านมีความรับผิดชอบต่อกฎกติกา	3.60	0.63	มาก
4	ท่านยอมรับบทลงโทษเมื่อท่านกระทำความผิด	3.56	0.72	มาก
5	ท่านมีความรู้และความเข้าใจในกฎกติกา	3.68	0.68	มาก
รวม		3.63	0.60	มาก

จากตารางที่ 2 พบว่า การส่งเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียนปัสสรวรวิทยา วัดศรีนวล อำเภอเมืองขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น ด้านการเคารพกติกาโดยภาพรวมอยู่ในระดับมากซึ่งมีค่าเฉลี่ย 3.63 และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.60 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ทุกข้อที่อยู่ในระดับมาก ซึ่งมีค่าเฉลี่ย 3.63 – 4.19 เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย คือ ท่านเคารพกฎกติกาอย่างเคร่งครัด ท่านมีความรู้และความเข้าใจในกฎกติกา ท่านมีความประพฤติตามกฎระเบียบ ท่านมีความรับผิดชอบต่อกฎกติกา ท่านยอมรับบทลงโทษเมื่อท่านกระทำความผิด

ตารางที่ 3 แสดงระดับการส่งเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียนปัสสรวรวิทยา วัดศรีนวล อำเภอเมืองขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น รายข้อด้านการเคารพสิทธิผู้อื่น

ที่	ข้อความ	ระดับการส่งเสริม ประชาธิปไตยในโรงเรียน พระปริยัติธรรม		แปลผล
		$\bar{X}$	S.D.	
1	ท่านรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่นอยู่เสมอ	3.56	0.62	มาก
2	ท่านเคารพการตัดสินใจของผู้อื่นอยู่เสมอ	3.49	0.64	มาก
3	ท่านรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่นเสมอ	3.46	0.67	มาก
4	ท่านไม่ใช้ความรุนแรงตัดสินปัญหาต่อผู้อื่น	3.53	0.65	มาก
5	ท่านให้อภัยกันเมื่อเกิดความผิดพลาดในการทำงานร่วมกัน	3.56	0.72	มาก
รวม		3.52	0.58	มาก

จากตารางที่ 3 พบว่า การส่งเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียนปัสสรวรวิทยา วัดศรีนวล อำเภอเมืองขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น ด้านการเคารพสิทธิผู้อื่น โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากซึ่งมีค่าเฉลี่ย 3.52 และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.58 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ทุกข้อที่อยู่ในระดับมากซึ่งมีค่าเฉลี่ย 3.52 – 4.19 เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย คือ ร่วมกัน ท่านรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่นอยู่เสมอ ท่านให้อภัยกันอยู่เสมอเมื่อเกิดความผิดพลาดในการทำงาน ท่านไม่ใช้ความรุนแรงตัดสินปัญหาต่อผู้อื่น ท่านเคารพการตัดสินใจของผู้อื่นอยู่เสมอ ท่านรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่นเสมอ

ตารางที่ 4 แสดงระดับการส่งเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียนปัสสรวรวิทยา วัดศรีนวล อำเภอเมืองขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น รายข้อด้านความรับผิดชอบต่อสังคม

ที่	ข้อความ	ระดับการส่งเสริม ประชาธิปไตยในโรงเรียน พระปริยัติธรรม		แปลผล
		$\bar{X}$	S.D.	
1	ท่านได้มีการส่งเสริมในเรื่องความรับผิดชอบต่อสังคม	3.68	0.68	มาก
2	ท่านเต็มใจที่จะช่วยเหลือสังคมทุกครั้งเมื่อมีโอกาส	3.56	0.62	มาก
3	ท่านช่วยงานสาธารณประโยชน์อยู่เป็นประจำ	3.49	0.64	มาก
4	ท่านให้ความช่วยเหลือซึ่งกันและกันเมื่อเกิดความเดือดร้อน	3.46	0.67	มาก
5	ท่านมีการสื่อสารเรื่องที่เป็นประโยชน์แก่กัน	3.53	0.65	มาก
รวม		3.54	0.56	มาก

จากตารางที่ 4 พบว่า การส่งเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียนปภัสสรวิทยา วัดศรีนวล อำเภอเมืองขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น ด้านความรับผิดชอบต่อสังคมโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ซึ่งมีค่าเฉลี่ย 3.54 และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.56

เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ทุกข้อที่อยู่ในระดับมากซึ่งมีค่าเฉลี่ย 3.54 – 4.19 เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย คือท่านได้มีการส่งเสริมในเรื่องความรับผิดชอบต่อสังคม ท่านเต็มใจที่จะช่วยเหลือสังคมทุกครั้งเมื่อมีโอกาส ท่านมีการสื่อสารเรื่องที่เป็นประโยชน์แก่กัน ท่านช่วยงานสาธารณประโยชน์อยู่เป็นประจำ ท่านให้ความช่วยเหลือซึ่งกันและกันเมื่อเกิดความเดือดร้อน

ตารางที่ 5 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการส่งเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียนปภัสสรวิทยา วัดศรีนวล อำเภอเมืองขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น

ลำดับที่	ข้อเสนอแนะ
1	ด้านการเคารพกติกา - การจัดอบรม เป็นอีกอย่างที่จะทำให้นักเรียนเคารพต่อกฎกติกาในโรงเรียน - ยอมรับและทำตามกฎของโรงเรียน ไม่ว่าจะเป็นเรื่องใหญ่หรือเรื่องเล็กต่างๆ - ไม่ละเมิดกฎเพื่อให้ตนอยู่ในระเบียบ
2	ด้านการเคารพสิทธิผู้อื่น - ยอมรับในความคิดของผู้อื่น ไม่ว่าจะเป็นเรื่องใดก็ตามแล้วนำไปพิจารณา - ให้สิทธิผู้อื่นในการแสดงความคิดเห็นในเรื่องต่าง ๆ - ให้ผู้อื่นมีอิสระในการทำสิ่งต่าง ๆ ไม่ก้าวก่ายสิทธิผู้อื่น
3	ด้านความรับผิดชอบต่อสังคม - ทำตามหน้าที่ ที่ได้รับมอบหมายให้สำเร็จ - ช่วยเหลือผู้อื่นและทำหน้าที่ของตนให้ดีที่สุด - ทำตามหน้าที่ของตนในบทบาทที่เป็นและให้ช่วยเหลือผู้อื่น

อภิปรายผล

การวิจัยเรื่อง การส่งเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียนปัสสรวินวิทยา วัดศรีนวล อำเภอเมืองขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น อภิปรายผลได้ดังต่อไปนี้

1. ด้านการเคารพกติกาโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ซึ่งมีค่าเฉลี่ย 3.63 ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ในโรงเรียนปัสสรวินวิทยา วัดศรีนวล เคารพกฎกติกาอย่างเคร่งครัดมีความประพฤติตามกฎระเบียบมีความรับผิดชอบต่อกฎกติกายอมรับบทลงโทษเมื่อทำนกระทำความผิดมีความรู้และความเข้าใจในกฎกติกาซึ่งสอดคล้องกับ บุญจิริยา เกตุอ่อน และคณะ (2559) ได้ศึกษาเรื่องการส่งเสริมวิถีประชาธิปไตยของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นในโรงเรียนวัดเสนาสน ตำบลทางาม อำเภอวัดโบสถ์ จังหวัดพิษณุโลก ผลการวิจัยพบว่าโดยรวมอยู่ในระดับมาก

2. ด้านการเคารพสิทธิผู้อื่นโดยภาพรวมอยู่ในระดับมากซึ่งมีค่าเฉลี่ย 3.52 ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ในโรงเรียนปัสสรวินวิทยา วัดศรีนวล เคารพการตัดสินใจของผู้อื่นอยู่เสมอรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่นเสมอไม่ใช้ความรุนแรงตัดสินปัญหาต่อผู้อื่นให้อยู่กันอยู่เสมอเมื่อเกิดความผิดพลาดในการทำงานร่วมกันซึ่งสอดคล้องกับ เอกราช มะลิวรรณ (2555) ได้ศึกษาเรื่องความเป็นพลเมืองตามระบอบประชาธิปไตยของประชาชนในจังหวัดสงขลา ผลการวิจัยพบว่าระดับความเป็นพลเมืองของประชาชน ผลการวิจัยพบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมาก

3. ด้านความรับผิดชอบต่อสังคมโดยภาพรวมอยู่ในระดับมากซึ่งมีค่าเฉลี่ย 3.54 ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ในโรงเรียนปัสสรวินวิทยา วัดศรีนวล เต็มใจที่จะช่วยเหลือสังคมทุกครั้งเมื่อมีโอกาสช่วยงานสาธารณประโยชน์อยู่เป็นประจำให้ความช่วยเหลือซึ่งกันและกันเมื่อเกิดความเดือดร้อนมีการสื่อสารเรื่องที่เป็นประโยชน์แก่กัน ซึ่งสอดคล้องกับศิวพร โพธิวิทย์ (2559) ได้ศึกษาเรื่อง การสำรวจความเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตยของนักศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา ผลการวิจัยพบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมาก

ข้อเสนอแนะที่รับจากการวิจัย

1. ด้านการเคารพกติกา คือ การจัดอบรม เป็นอีกอย่างที่จะทำให้นักเรียนเคารพต่อกฎกติกาในโรงเรียนยอมรับและทำตามกฎของโรงเรียน ไม่ว่าจะเป็นเรื่องใหญ่หรือเรื่องเล็กต่าง ๆ ไม่ละเมิดกฎเพื่อให้ตนอยู่ในระเบียบ

2. ด้านการเคารพสิทธิผู้อื่น คือ ยอมรับในความคิดของผู้อื่น ไม่ว่าจะเป็นเรื่องใดก็ตามแล้วนำไปพิจารณาให้สิทธิผู้อื่นในการแสดงความคิดเห็นในเรื่องต่าง ๆ ให้ผู้อื่นมีอิสระในการทำสิ่งต่าง ๆ ไม่ก้าวล้ำสิทธิผู้อื่น

3. ด้านความรับผิดชอบต่อสังคม คือ ทำตามหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายให้สำเร็จช่วยเหลือผู้อื่นและทำหน้าที่ของตนให้ดีที่สุดทำตามหน้าที่ของตนในบทบาทที่เป็นและให้ช่วยเหลือผู้อื่น

ข้อเสนอแนะสำหรับการทำวิจัยครั้งต่อไป

ผลการศึกษางานวิจัยเรื่อง การส่งเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียนปัสสรวินวิทยา วัดศรีนวล อำเภอเมืองขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น คณะผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป ดังนี้

1. ควรมีการทำวิจัยเรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อการส่งเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียนปัสสรวินวิทยา วัดศรีนวล อำเภอเมืองขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น

2. ควรมีการทำวิจัยเรื่อง การส่งเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียนปัสสรวินยา วัดศรีนวล อำเภอเมืองขอนแก่น จังหวัดขอนแก่นในเขตอำเภออื่น ๆ เพื่อที่จะได้ทำการเปรียบเทียบ

เอกสารอ้างอิง

- จุมพล หนิมพานิช. (2548). พัฒนาการทางการเมืองไทยอำมาตยาธิปไตยธนาธิปไตยหรือประชาธิปไตย:
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- งานทะเบียนวัดผล. (2566). โรงเรียนพระปริยัติธรรมวัดศรีนวล <http://www.prapariyat.com/school>
- บุญจรียา เกตุอ่อน. (2559). การส่งเสริมวิถีประชาธิปไตยของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นในโรงเรียนวัด
เสนาสน์ ตำบลท่างาม อำเภอวัดโบสถ์ จังหวัดพิษณุโลก. *วารสารมหาวิทยาลัยพายัพ*, 26(1),
59.
- พรอมรินทร์ พรหมเกิด. (2557). สังคมวิทยาการเมือง. มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- วรเทพ เวียงแก และคณะ (2559). *คู่มือการวิจัย*. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน.
- ศิวพร โพธิวิทย์. (2559). งานวิจัยเรื่องความเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตยของนักศึกษา
มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา รายงานการวิจัยสาขารัฐประศาสนศาสตร์ คณะ
มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา.
- เอกราช มะลิวรรณ. (2555). ความเป็นพลเมืองตามระบอบประชาธิปไตยของประชาชนในจังหวัดสงขลา
รายงานการวิจัยคณะศิลปศาสตร์ ราชวมงคลศรีวิชัย สงขลา.
- Yamane, Taro. (1967). *Statistic: An Introductory Analysis*. New York: Harper & row.

การส่งเสริมกิจการงานคณะสงฆ์ตามหลักสังคหวัตถุ 4 ในเขตปกครองคณะสงฆ์
จังหวัดขอนแก่น

PROMOTION OF SANGHA AFFAIRS ACCORDING TO SANGKHAHAWATTHU 4 IN
SANGHA GOVERNMENTAL AREA OF KHON KAEN PROVINCE

พระภิกษุณณะ ฉันทกโร (วงศ์พรธาดา), พระมหาวิรุฬห์ วิโรจน์ และณฐกร เจือจันทร์
Phra Kritsana Chantakaro (Wongpansa), Phramaha Wiruth Wirojano, Nathaorn Juejan
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน
Mahamakut Buddhist University Isan Campus
Corresponding Author E-mail: phrakritsana88@gmail.com

บทความวิจัย (Research Article)

Received. 6/11/2023 Revised 2/12/2023 Accepted 8/12/2023

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับและเปรียบเทียบการส่งเสริมกิจการงานคณะสงฆ์ตามหลักสังคหวัตถุ 4 จำแนกตาม อายุ พรรษา ระดับการศึกษานักธรรม และระดับการศึกษาสายสามัญ และเสนอแนะการส่งเสริมกิจการงานคณะสงฆ์ตามหลักสังคหวัตถุ 4 ในเขตปกครองคณะสงฆ์จังหวัดขอนแก่น โดยใช้แบบสอบถามเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง 382 คน สถิติที่ใช้ได้แก่ ความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ทดสอบ การวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว (one-way ANOVA) และ LSD ผลการวิจัยพบว่า 1) คณะสงฆ์ในเขตปกครองคณะสงฆ์จังหวัดขอนแก่น มีการส่งเสริมกิจการงานคณะสงฆ์ตามหลักสังคหวัตถุ 4 โดยรวม อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาในแต่ละด้านพบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ด้านการปกครอง รองลงมาคือ ด้านการศึกษา ด้านการเผยแผ่พระพุทธศาสนา ด้านสาธารณูปการ ด้านการศึกษาสงเคราะห์ ด้านการสาธารณสงเคราะห์ ตามลำดับ และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ หลักสังคหวัตถุ 4 2) ผลการเปรียบเทียบระดับการส่งเสริมกิจการงานคณะสงฆ์ตามหลักสังคหวัตถุ 4 ในเขตปกครองคณะสงฆ์จังหวัดขอนแก่น คณะสงฆ์ที่มี อายุ พรรษา ระดับการศึกษานักธรรม และระดับการศึกษาสายสามัญ ต่างกัน พบว่า มีการส่งเสริมกิจการงานคณะสงฆ์ตามหลักสังคหวัตถุ 4 แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 3) ข้อเสนอแนะจากการวิจัย ควรมีการเสริมสร้างและพัฒนากิจการงานคณะสงฆ์ตามหลักสังคหวัตถุ 4 ในเขตปกครองคณะสงฆ์จังหวัดขอนแก่น โดยควรมีการแจ้งข้อมูลข่าวสาร, ประชาสัมพันธ์ และมีการแต่งตั้งผู้ตรวจสอบโครงการต่าง ๆ ควรเสริมสร้างและพัฒนาประสิทธิผลของ ปฏิบัติตามหลักสังคหวัตถุ 4 ในทุกตำบลทุกอำเภอ จังหวัดขอนแก่น โดยการส่งเสริม และปลูกฝังให้ประชาชนปฏิบัติตามหลักสังคหวัตถุ 4

คำสำคัญ: การส่งเสริม; กิจการงานคณะสงฆ์; สังคหวัตถุ 4

Abstract

The objectives of this thesis are as follows: 1) to study the level of promotion of the work of the Sangha according to Sangkahavattu 4, 2) to compare the promotion of the work of the Sangha according to Sangkahavattu 4, classified by age, years in monkhood, level of Dhamma education, and level of secular education, 3) to propose recommendations for promoting the work of the Sangha according to Sangkahavattu 4 in the jurisdiction of the Sangha in Khon Kaen province, using a questionnaire to collect data from a sample group of 382 individuals. The statistical methods used include frequency, percentage, mean, standard deviation, one-way analysis of variance (ANOVA), and the least significant difference (LSD) test. The research findings are as follows: 1) the population of the Sangha in the jurisdiction of the Sangha in Khon Kaen province has a high level of promotion of the work of the Sangha according to Sangkahavattu 4 overall. When considering each aspect, it was found that the aspect with the highest average score is governance, followed by education, propagation of Buddhism, public welfare, Sangha education, and public support, while the aspect with the lowest average score is Sangkahavattu 4, 2) in comparing the level of promotion of the work of the Sangha according to Sangkahavattu 4 in the jurisdiction of the Sangha in Khon Kaen province, it was found that there are significant differences in the promotion of the work of the Sangha according to Sangkahavattu 4 among different age groups, years in monkhood, level of Dhamma education, and level of secular education, with a statistical significance level of 0.05, 3) suggestions: There should be strengthening and development of promoting Sangha activities according to the 4 principles of Sangha Vatthu in the Sangha Administrative Area of Khon Kaen Province. There should be information and public relations and appoint inspectors for various projects. They should strengthen and develop the effectiveness of Follow the principles of Sangha Vatthu 4 in every sub-district, every district, Khon Kaen Province by promoting and instill the people to follow the principles of Sangha Vatthu 4.

Keywords: promotion; sangha affairs; Sangkhahawatthu 4

บทนำ

พระพุทธศาสนามีบทบาทในการดำเนินชีวิตของคนไทยมาเป็นเวลาช้านาน ทำให้ประชาชนส่วนใหญ่อยกย่องนับถือเป็นสรณะแห่งชีวิตสืบต่อกันมาจึงปรากฏให้เห็นขนบธรรมเนียมประเพณีศิลปวัฒนธรรม ตลอดจนศาสนพิธีและพิธีกรรมต่าง ๆ ล้วนมีพื้นฐานมาจากความเชื่อในทางพระพุทธศาสนาที่แนบแน่นในสังคมมาโดยตลอด ในด้านวัฒนธรรมวิถีชีวิตของคนได้ผูกพันประสานกลมกลืนกับหลักความเชื่อ และหลักปฏิบัติในพระพุทธศาสนาตลอดระยะเวลายาวนาน จนทำให้เกิดการปรับตัวเข้าหากันและสนองความต้องการของกันและกัน ตลอดจนผสมกลมกลืนกับความเชื่อและข้อปฏิบัติสายอื่นทำให้เกิดระบบระเบียบความเชื่อและความประพฤติปฏิบัติที่เป็นแบบแผนของคนไทย (จิรศักดิ์ ปันลำ, 2560: 36 - 37)

การบริหารกิจการคณะสงฆ์ หรือการปกครองคณะสงฆ์โดยหลักแล้ว คือ การปกครองตามพระธรรมวินัยและให้กฎหมายหรืออำนาจรัฐเป็นหลักสนับสนุนตามพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. 2505 และต่อมาได้

แก้ไขเพิ่มเติมให้เหมาะสมยิ่งขึ้นถึงปัจจุบันคือ พระราชบัญญัติคณะสงฆ์ (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2561 ถือว่าเป็นรูปแบบการปกครองคณะสงฆ์และเป็นหลักในการจัดระเบียบการปกครองคณะสงฆ์ด้วย โดยกำหนดให้มีมหาเถรสมาคม ซึ่งมีอำนาจหน้าที่ในการออกข้อบังคับ วางระเบียบ ออกคำสั่ง มีมติหรือออกประกาศโดยไม่ขัดหรือแย้งกับกฎหมายและพระธรรมวินัยใช้บังคับได้ (สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ, 2561: ออนไลน์)

การบริหารงานคณะสงฆ์นับว่าเป็นปัจจัยที่สำคัญ เพราะถ้ามีระบบการบริหารจัดการดี พระพุทธศาสนาก็มีความเจริญมั่นคง การปกครองหรือการบริหารที่ดีนั้น จะต้องมียุทธวิธีและวิธีการจัดการ หรือมีแนวคิดซึ่งขึ้นอยู่กับ การแบ่งงานมอบอำนาจกระจายงานให้ฝ่ายบริหารระดับต่าง ๆ รับผิดชอบตามความรู้ความสามารถของตน และพัฒนาในด้านต่าง ๆ เพราะการปกครองคณะสงฆ์ปัจจุบันนี้ มีอำนาจรัฐและจารีตประเพณีมาเกี่ยวข้อง เมื่อมีอธิกรณ์เกิดขึ้นต้องอาศัยพระราชบัญญัติคณะสงฆ์เป็นเกณฑ์จัดระเบียบการปกครองคณะสงฆ์ (กรมการศาสนา, 2540: คำนำ) การบริหารงานเชิงพุทธเป็นนวัตกรรมที่สร้างมาจากแนวคิดของมนุษย์ที่นำหลักธรรมทางพุทธศาสนาซึ่งเป็นหลักดั้งเดิมในการบริหารคน บริหารตน บริหารงานและการนำหลักทฤษฎีสมาคมใหม่มาประยุกต์เป็นการสร้างแนวคิดเพราะว่าไม่ว่าจะเป็นนวัตกรรมซึ่งผ่านการทดลองทดสอบและนำไปใช้จริง ซึ่งมีลักษณะที่ไม่แตกต่างกันมาก ฉะนั้นในหลักของการบริหารเชิงพุทธจึงเป็นนวัตกรรมที่สร้างขึ้นเพื่อบริหารกิจการคณะสงฆ์ ให้เป็นไปโดยความเรียบร้อยถึงแม้ว่าในปัจจุบันนี้จะมีชาวในเชิงลบเกี่ยวกับคณะสงฆ์ก็ตาม แต่การบริหารจัดการที่เป็นโครงสร้างในระบอบของมหาเถรสมาคมนั้นก็ถือว่าเป็นการบริหารกิจการคณะสงฆ์คิดว่าน่าจะเป็นที่ดีที่สุดสำหรับคณะสงฆ์ไทย ถึงแม้ว่าจะมีผู้กล่าววาระของบริหารจัดการของมหาเถรสมาคมจะดูล่าช้าหรือดูโบราณแต่ก็ยังต้องใช้แบบนี้ต่อไปจนกว่าจะมีการเปลี่ยนแปลงในอนาคตเพราะฉะนั้นแล้วการบริหารงานเชิงพุทธจึงมีหลักของการบริหารที่นักวิชาการหรือผู้ที่มีความเชี่ยวชาญได้ให้ความหมายไว้ ต่าง ๆ นานา ดังนี้การบริหารว่า“การบริหาร” หมายถึง การใช้คนอื่นทำงานเพื่อเกิดประโยชน์สูงสุดขององค์กร (พระธรรมโกศาจารย์ (ประยูร ธมฺมจิตฺโต), 2549: 96) ที่จะนำทรัพยากรดังกล่าวออกมาใช้ให้เกิดประโยชน์และได้ผลอย่างคุ้มค่า ซึ่งจัดว่าเป็นหน้าที่ของพระสังฆาธิการควรให้ความสนใจอย่างจริงจังกับ “การบริหาร” กล่าวคือ เพื่อให้การบริหารของกิจการคณะสงฆ์มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล และเพื่อความมั่นคงแห่งคณะสงฆ์ไทย ในขณะเดียวกันที่คณะสงฆ์ถือได้ว่าเป็นองค์กรที่แทรกตัวอยู่กับชุมชนทั่วประเทศและทุกระดับทำหน้าที่หล่อหลอมกลมเกลียวทางสังคมโดยยึดพื้นฐานหลักศาสนาและศีลธรรมทางพุทธ (นิธิ เอียวศรีวงศ์, 2549: 25)

จากสภาพปัญหาดังกล่าว เห็นว่าความสำคัญของการบริหารกิจการงานในเขตปกครองคณะสงฆ์จังหวัดขอนแก่น เพื่อเป็นแนวทางในการศึกษาและส่งเสริมควบคุมดูแลให้ไปตามข้อวัตรปฏิบัติของจริยาพระสังฆาธิการ และสถาบันคณะสงฆ์ไทยตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบันได้ตระหนักถึงความสำคัญในระบบการปกครองคณะสงฆ์ในด้านต่าง ๆ โดยเฉพาะปัจจุบันนี้ วิทยาการด้านการบริหารและการจัดการก้าวหน้าไปมากคณะสงฆ์ควรจะได้ใช้วิทยาการเหล่านั้นมาช่วยเสริมการบริหารและการปกครองคณะสงฆ์ โดยทำการศึกษาให้ครอบคลุมทั้ง 6 ด้าน คือ ด้านการปกครอง ด้านศาสนศึกษา ด้านการศึกษาสงเคราะห์ ด้านการเผยแผ่พระพุทธศาสนา ด้านสาธารณูปการ และด้านสาธารณสงเคราะห์อันจะช่วยให้ได้ภาพรวมของการปกครองคณะสงฆ์และนำหลักคำสอนในพุทธศาสนามาประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้ การมีมนุษยสัมพันธ์และการเกื้อกูลกัน ซึ่งตรงกับหลักธรรมในพระพุทธศาสนา คือ หลักสังคหวัตถุ 4 อันเป็นหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาที่ใช้เป็นแนวทางในการปฏิบัติ เพื่อก่อให้เกิดสุขในการอยู่ร่วมกันโดยยึดหลักการช่วยเหลือเกื้อกูลซึ่งกันและกันบนพื้นฐานของความปรารถนาดีที่มีต่อกัน เพื่อให้เกิดการเห็นด้วยรังสรรค์ใจผู้คนเข้าไว้ด้วยกัน ก่อให้เกิดความรักใคร่กลมเกลียว ความสมานสามัคคี ความร่วมมือร่วมใจ และสร้างสัมพันธภาพที่ดีในการอยู่ร่วมกัน ผู้วิจัยจึงมี

ความสนใจและต้องการศึกษาเรื่อง การส่งเสริมกิจการงานคณะสงฆ์ตามหลักสังคหวัตถุ 4 ในเขตปกครองคณะสงฆ์จังหวัดขอนแก่น เพื่อเป็นฐานข้อมูลและพัฒนาต่อยอดให้ดีขึ้น

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับการส่งเสริมกิจการงานคณะสงฆ์ตามหลักสังคหวัตถุ 4 ในเขตปกครองคณะสงฆ์จังหวัดขอนแก่น ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบน
2. เพื่อเปรียบเทียบการส่งเสริมกิจการงานคณะสงฆ์ตามหลักสังคหวัตถุ 4 ในเขตปกครองคณะสงฆ์จังหวัดขอนแก่น จำแนกตาม อายุ พรรษา ระดับการศึกษานักธรรม และระดับการศึกษาสายสามัญ
3. เพื่อเสนอแนะการส่งเสริมกิจการงานคณะสงฆ์ตามหลักสังคหวัตถุ 4 ในเขตปกครองคณะสงฆ์จังหวัดขอนแก่น

วิธีการดำเนินการวิจัย

การดำเนินการวิจัยครั้งนี้เป็นเชิงปริมาณเรื่อง การส่งเสริมกิจการงานคณะสงฆ์ตามหลักสังคหวัตถุ 4 ในเขตปกครองคณะสงฆ์จังหวัดขอนแก่น โดยมีวิธีดำเนินการวิจัย ดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย เป็นประชากรคณะสงฆ์ที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ พระสงฆ์ ในเขตปกครองคณะสงฆ์จังหวัดขอนแก่น มีจำนวนทั้งหมด 8,650 รูป (สำนักงานพระพุทธศาสนาจังหวัดขอนแก่น, 2565: ออนไลน์) กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรของ ทาโร ยามาเน่ (Taro Yamane, 1967: 99) ระดับความเชื่อมั่นของตัวอย่างที่ 95% ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ประชากรคณะสงฆ์ 382 รูป โดยใช้การสุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน (Multi – Stage Sampling) ประกอบด้วยการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้นและด้วยวิธีการสุ่มอย่างง่าย ซึ่งกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้วิธีการหาขนาดกลุ่มตัวอย่างแบบทราบจำนวนประชากรที่ชัดเจนแน่นอน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถาม ประกอบด้วย 3 ตอน ดังนี้ ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ 1) อายุ 2) พรรษา 3) ระดับการศึกษานักธรรม 4) ระดับการศึกษาสายสามัญ ข้อคำถามเป็นลักษณะการตรวจสอบรายการ (Checklist) และเป็นคำถามปลายปิด (Close Ended Questionnaires) ตอนที่ 2 เป็นคำถามเกี่ยวกับข้อเสนอแนะการส่งเสริมกิจการงานคณะสงฆ์ตามหลักสังคหวัตถุ 4 ในเขตปกครองคณะสงฆ์จังหวัดขอนแก่น โดยข้อคำถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า ระดับคะแนน (Rating Scale) โดยให้ผู้ตอบแบบสอบถาม เลือกตอบคำถาม 5 ระดับ ดังนี้ มากที่สุด มากปานกลาง น้อย น้อยที่สุดกำหนดให้มีค่าเท่ากับ 5 4 3 2 1 คะแนน ตามลำดับ

การหาคุณภาพของเครื่องมือ โดยการตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) ด้วยการหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item-Objective Congruence: IOC) จากผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 3 ท่าน มีค่าเท่ากับ 0.66 – 1.00 การหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถามการส่งเสริมกิจการงานคณะสงฆ์ตามหลักสังคหวัตถุ 4 ในเขตปกครองคณะสงฆ์จังหวัดขอนแก่น โดยนำไปทดสอบหาค่าความเชื่อมั่นโดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha-Coefficient) ของครอนบาค (Cronbach) ได้ค่าความเชื่อมั่น 0.891 ตามลำดับ

3. การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยตรวจสอบความเรียบร้อยของแบบสอบถามที่ได้รับคืนมานำมาวิเคราะห์โดยใช้ค่าทางสถิติ และขั้นตอนการดำเนินงาน ดังนี้ 1) ข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ อายุ พรรษา ระดับการศึกษานักธรรม และระดับการศึกษาสายสามัญ วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติ

เชิงพรรณนา (Descriptive statistics) ได้แก่ ความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage) 2) ข้อมูลเกี่ยวกับระดับการส่งเสริมกิจการงานคณะสงฆ์ตามหลักสังคหวัตถุ 4 ในเขตปกครองคณะสงฆ์จังหวัดขอนแก่น วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive statistics) ได้แก่ ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard deviation) 3) วิเคราะห์เปรียบเทียบระดับความคิดเห็นของประชากรคณะสงฆ์ต่อการส่งเสริมกิจการงานคณะสงฆ์ตามหลักสังคหวัตถุ 4 ในเขตปกครองคณะสงฆ์จังหวัดขอนแก่น จำแนกตาม อายุ พรรษา ระดับการศึกษาสายนักธรรม และระดับการศึกษาสายสามัญ วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติ ทดสอบการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-way ANOVA) ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 สำหรับเปรียบเทียบความแตกต่าง ระหว่างตัวแปรอิสระที่มีตั้งแต่ 3 กลุ่มขึ้นไป

ผลการวิจัย

ผู้วิจัยได้นำข้อมูลมาวิเคราะห์และเสนอผลการวิจัย มีรายละเอียดดังนี้

1. ผลการวิจัยพบว่า ข้อมูลส่วนบุคคลของประชากรคณะสงฆ์ในเขตอำเภอเมืองขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น พบว่า ส่วนมากอยู่ในระดับอายุ 30 – 39 ปี จำนวน 101 รูป คิดเป็นร้อยละ 26.44 มีระดับพรรษา 1-10 พรรษา จำนวน 222 รูป คิดเป็นร้อยละ 58.12 มีระดับการศึกษานักธรรมชั้นเอก จำนวน 175 รูป คิดเป็นร้อยละ 45.81 มีระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวช. จำนวน 137 รูป คิดเป็นร้อยละ 35.86

2. ผลการศึกษาพบว่า การส่งเสริมกิจการงานคณะสงฆ์ตามหลักสังคหวัตถุ 4 ในเขตปกครองคณะสงฆ์จังหวัดขอนแก่น พบว่า ประชากรคณะสงฆ์ในเขตปกครองคณะสงฆ์จังหวัดขอนแก่น มีการส่งเสริมกิจการงานคณะสงฆ์ตามหลักสังคหวัตถุ 4 โดยรวม อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาในแต่ละด้านพบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ด้านการปกครอง รองลงมาคือ ด้านการศาสนศึกษา รองลงมาคือ ด้านการเผยแผ่พระพุทธศาสนา รองลงมาคือ ด้านสาธารณูปการ รองลงมาคือ ด้านการศึกษาสงเคราะห์รองลงมาคือ ด้านการสาธารณสงเคราะห์ และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ หลักสังคหวัตถุ 4

3. ผลการเปรียบเทียบระดับการส่งเสริมกิจการงานคณะสงฆ์ตามหลักสังคหวัตถุ 4 ในเขตปกครองคณะสงฆ์จังหวัดขอนแก่น จำแนกตามตัวแปร อายุ พรรษา ระดับการศึกษานักธรรม และระดับการศึกษาสายสามัญ รายละเอียดในแต่ละกลุ่ม สรุปได้ดังนี้ การส่งเสริมกิจการงานคณะสงฆ์ตามหลักสังคหวัตถุ 4 ในเขตปกครองคณะสงฆ์จังหวัดขอนแก่น จำแนกตาม อายุ พรรษา ระดับการศึกษานักธรรม และระดับการศึกษาสายสามัญ ด้วยวิธีการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-way ANOVA) พบว่า คณะสงฆ์ที่มี อายุ พรรษา ระดับการศึกษานักธรรม และระดับการศึกษาสายสามัญ ต่างกัน พบว่า คณะสงฆ์ในเขตปกครองคณะสงฆ์จังหวัดขอนแก่น มีการส่งเสริมกิจการงานคณะสงฆ์ตามหลักสังคหวัตถุ 4 แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

4. ข้อเสนอแนะจากการวิจัย คณะสงฆ์ควรมีการเสริมสร้างและพัฒนากิจการงานคณะสงฆ์ตามหลักสังคหวัตถุ 4 ในเขตปกครองคณะสงฆ์จังหวัดขอนแก่น โดยควรมีการแจ้งข้อมูลข่าวสารประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับโครงการต่าง ๆ ให้ประชาชนทราบอยู่เสมอ และควรมีการแต่งตั้งผู้ตรวจสอบโครงการต่าง ๆ ควรเสริมสร้างและพัฒนาประสิทธิภาพของ ปฏิบัติตามหลักสังคหวัตถุ 4 ในทุกตำบล ทุกอำเภอ จังหวัดขอนแก่น โดยการส่งเสริม และปลูกฝังให้ประชาชน ปฏิบัติตามหลักสังคหวัตถุ 4 และนำมาปฏิบัติ เพื่อให้เป็นข้อบังคับข้อห้าม และข้อควรเว้น

อภิปรายผล

การส่งเสริมกิจการงานคณะสงฆ์ตามหลักสังคหวัตถุ 4 ในเขตปกครองคณะสงฆ์จังหวัดขอนแก่น ผลการศึกษาพบว่า การส่งเสริมกิจการงานคณะสงฆ์ตามหลักสังคหวัตถุ 4 ในเขตปกครองคณะสงฆ์จังหวัดขอนแก่น ได้ทำการศึกษานวนคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อใช้เป็นกรอบในการวิจัย จากผลการวิจัยพบว่า การส่งเสริมกิจการงานคณะสงฆ์ตามหลักสังคหวัตถุ 4 อยู่ในระดับมากทั้ง 6 ด้าน คือ ด้านการปกครอง ด้านการศาสนศึกษา ด้านการเผยแผ่พระพุทธศาสนา ด้านการสาธารณสงเคราะห์ และด้านสาธารณูปการ และการส่งเสริมกิจการงานคณะสงฆ์ตามหลักสังคหวัตถุ 4 อยู่ในระดับปานกลาง 1 ด้าน คือ ด้านหลักสังคหวัตถุ 4

1. การส่งเสริมกิจการงานคณะสงฆ์ตามหลักสังคหวัตถุ 4 ด้านการปกครอง ของประชากรคณะสงฆ์ในเขตปกครองคณะสงฆ์จังหวัดขอนแก่น การส่งเสริมกิจการงานคณะสงฆ์ตามหลักสังคหวัตถุ 4 อยู่ในระดับมาก กล่าวคือ คณะสงฆ์มีกระจายอำนาจทางการปกครองให้ภิกษุผู้เป็นเจ้าอาวาส หรือเจ้าคณะปกครอง คณะสงฆ์มีการพัฒนาบุคลากรทางพระพุทธศาสนา ให้มีความรู้ความสามารถทางด้านกฎหมายและการจัดการทรัพย์สินของสถาบันทางพระพุทธศาสนา คณะสงฆ์มีการจัดตั้งสภาสงฆ์ในแต่ละระดับชั้น คณะสงฆ์มีการกำหนดกระบวนการยุติธรรมสงฆ์ที่สอดคล้องด้วยพระธรรมวินัยและกฎหมายบ้านเมือง และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ คณะสงฆ์มีการส่งเสริมและสนับสนุนให้พระสงฆ์ทำงานเชื่อมโยงกับเครือข่ายทุกภาคส่วนทั้งภาครัฐและเอกชน ซึ่งสอดคล้องกับ พระมหาอดิศักดิ์ ควงโก (ฉิดอิม) (2562: บทคัดย่อ) กล่าวว่า บทบาทของพระสังฆาธิการในการบริหารกิจการคณะสงฆ์ จังหวัดสมุทรปราการทั้ง 6 ด้าน โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.36) เมื่อพิจารณาเป็นด้านพบว่า บทบาทของพระสังฆาธิการในการบริหารกิจการคณะสงฆ์ จังหวัดสมุทรปราการใน ด้านการปกครอง อยู่ในระดับมาก ส่วนในด้านการศาสนศึกษา ด้านการศึกษาสงเคราะห์ ด้านการเผยแผ่พระพุทธศาสนา ด้านการสาธารณูปการ และด้านการสาธารณสงเคราะห์ พระสังฆาธิการของคณะสงฆ์จังหวัดสมุทรปราการมีบทบาทอยู่ในระดับ ปานกลาง

2. การส่งเสริมกิจการงานคณะสงฆ์ตามหลักสังคหวัตถุ 4 ด้านการศาสนศึกษา ของประชากรคณะสงฆ์ในเขตปกครองคณะสงฆ์จังหวัดขอนแก่น การส่งเสริมกิจการงานคณะสงฆ์ตามหลักสังคหวัตถุ 4 อยู่ในระดับมาก กล่าวคือ คณะสงฆ์มีการพัฒนาการบริหารจัดการในการศึกษาบาลี นักธรรม ธรรมศึกษา ในโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญมหาวิทยาลัยสงฆ์ และการศึกษาตามอัธยาศัย บูรณาการกันอย่างเป็นระบบ คณะสงฆ์มีการจัดให้มีคณะกรรมการการศึกษาในพระพุทธศาสนาในระดับจังหวัด เพื่อบูรณาการการศึกษาที่เกี่ยวข้องกับพระภิกษุ สามเณร และประชาชนทั่วไป คณะสงฆ์มีการพัฒนาหลักสูตร กระบวนการเรียนการสอน การวัดและประเมินผลการศึกษาด้านพระพุทธศาสนาให้มีคุณภาพและมาตรฐาน คณะสงฆ์มีการส่งเสริมและพัฒนาบุคลากรด้านพระพุทธศาสนา ให้มีความมั่นคงและก้าวหน้าในอาชีพ เช่น กำหนดระบบเทียบมาตรฐานคุณวุฒิ อัตรานิตยภัต สวัสดิการและสิทธิประโยชน์อื่น ๆ และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ คณะสงฆ์มีการกำหนดยุทธศาสตร์การส่งเสริมและพัฒนาแบบกลไกในการสร้างศาสนทายาท ซึ่งไม่สอดคล้องกับ สายหยุด มีฤกษ์ และคณะ (2559: บทคัดย่อ) กล่าวว่า บทบาทพระสังฆาธิการในการบริหารกิจการคณะสงฆ์สมุทรปราการ โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณารายละเอียดพบว่า บทบาทพระสังฆาธิการในการบริหารกิจการคณะสงฆ์ในด้านการศาสนศึกษามากที่สุดในเรื่องการควบคุมดูแลตรวจสอบการปฏิบัติงานการเรียนการสอน พระปริยัติธรรมแผนกบาลีและธรรมศึกษาให้เป็นไปตามแบบแผนและประเพณีอันดีงาม รองลงมาคือเรื่องการส่งเสริมและการพัฒนาครูสอนนักธรรม บาลีและธรรมศึกษา

3. การส่งเสริมกิจการงานคณะสงฆ์ตามหลักสังคหวัตถุ 4 ด้านการศึกษาสงเคราะห์ ของประชากรคณะสงฆ์ในเขตปกครองคณะสงฆ์จังหวัดขอนแก่น การส่งเสริมกิจการงานคณะสงฆ์ตามหลักสังคหวัตถุ 4 อยู่

ในระดับมาก กล่าวคือ คณะสงฆ์มีการศึกษาสงเคราะห์ พัฒนาส่งเสริมพระพุทธศาสนาและการเรียนการสอน ธรรมศึกษาในสถานศึกษาอย่างเป็นระบบ คณะสงฆ์มีการศึกษาสงเคราะห์ พัฒนาพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน ให้มีประสิทธิภาพ คณะสงฆ์มีการสงเคราะห์พัฒนาหลักสูตรการเรียนการสอนธรรมศึกษาและหลักสูตรพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน คณะสงฆ์มีการจัดตั้งและบริหารกองทุนสนับสนุนการศึกษาสงเคราะห์ เพื่อให้การสนับสนุนพระภิกษุสามเณรในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาไม่น้อยเพียงใด และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ คณะสงฆ์มีการศึกษาสงเคราะห์ พัฒนาเครือข่ายการทำงานร่วมกันกับหน่วยอบรมประชาชนประจำตำบล (อปต.) เพื่อสร้างระบบในการทำงานให้เป็นเอกภาพ ซึ่งไม่สอดคล้องกับ พระศักรินทร์ ไชยโพธิ์, ไพโรจน์ พรหมมีเนตร (2559: บทคัดย่อ) กล่าวว่า การบริหารกิจการคณะสงฆ์ฝ่ายธรรมยุต ในอำเภอเมือง จังหวัดสุรินทร์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับปานกลางทุกด้าน ด้านที่มีการปฏิบัติสูงสุด คือ ด้านการสาธารณูปการ รองลงมาคือ ด้านการปกครอง และ ด้านที่มีการปฏิบัติต่ำสุด คือ ด้านการศึกษาสงเคราะห์ การเปรียบเทียบการบริหารกิจการคณะสงฆ์ฝ่ายธรรมยุต ในอำเภอเมือง จังหวัดสุรินทร์ ในภาพรวม จำแนกตามสถานภาพของกลุ่มตัวอย่าง พบว่า มีความแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติระดับที่ 0.05 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า มีความแตกต่างกันทุกด้าน การเปรียบเทียบการบริหารกิจการคณะสงฆ์ฝ่ายธรรมยุต ในอำเภอเมือง จังหวัดสุรินทร์ ในภาพรวม จำแนกตามระดับวุฒิการศึกษาทางธรรมของกลุ่มตัวอย่าง พบว่า ไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีการปฏิบัติสูงสุด คือ ด้านการสาธารณูปการ รองลงมา คือ ด้านการปกครอง และด้านที่มีการปฏิบัติต่ำสุด คือ ด้านการศึกษาสงเคราะห์

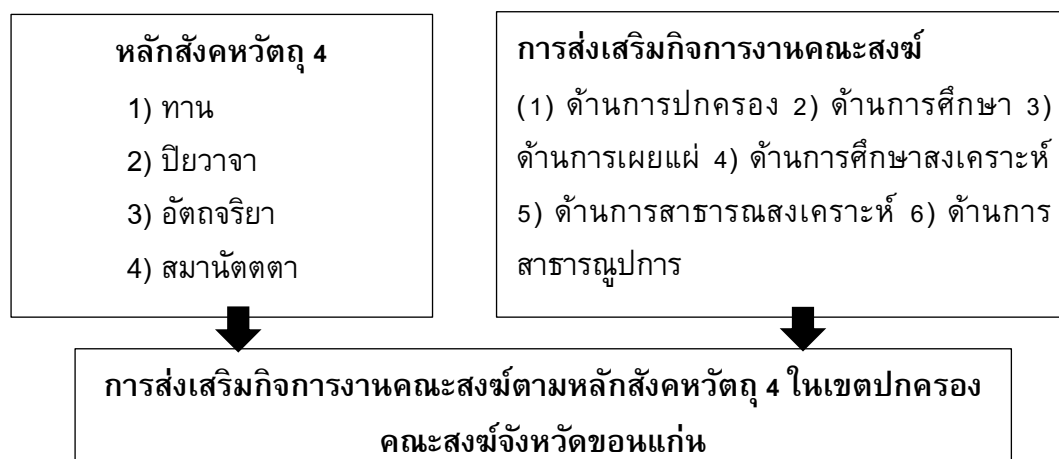
4. การส่งเสริมกิจการงานคณะสงฆ์ตามหลักสังคหวัตถุ 4 ด้านการเผยแผ่พระพุทธศาสนา ของประชากรคณะสงฆ์ในเขตปกครองคณะสงฆ์จังหวัดขอนแก่น การส่งเสริมกิจการงานคณะสงฆ์ตามหลักสังคหวัตถุ 4 อยู่ในระดับมาก กล่าวคือ คณะสงฆ์มีการเสนอให้มีการตั้งหรือพัฒนาสถาบันเพื่อพัฒนาบุคลากรด้านการประชาสัมพันธ์และเผยแผ่พระพุทธศาสนา คณะสงฆ์มีการกำหนดเป้าหมาย หรือจัดทำยุทธศาสตร์การเผยแผ่และประชาสัมพันธ์กิจการพระพุทธศาสนาอย่างเป็นระบบ คณะสงฆ์มีการจัดทำมาตรฐานบุคลากรด้านการประชาสัมพันธ์และเผยแผ่กิจการพระพุทธศาสนา คณะสงฆ์มีการเสนอให้หน่วยงานที่รับผิดชอบ พัฒนางาน และส่วนงาน เพื่อการดูแลตรวจสอบมาตรฐานของบุคลากร ด้านการเผยแผ่ และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ คณะสงฆ์มีการรณรงค์ จัดกิจกรรม สนับสนุน สร้างเครือข่าย การประชาสัมพันธ์และเผยแผ่ข่าวสารกิจการงานพระพุทธศาสนา และศาสนสัมพันธ์อย่างสร้างสรรค์ได้ต่อเนื่อง ซึ่งไม่สอดคล้องกับ พระมหาสุริยา อภิวิฑูโน (2564: บทคัดย่อ) กล่าวว่า ความคิดเห็นเกี่ยวกับประสิทธิภาพการเผยแผ่พระพุทธศาสนาโดยภาพรวม อยู่ในระดับมากที่สุดความคิดเห็นเกี่ยวกับประสิทธิภาพการเผยแผ่พระพุทธศาสนาทุกด้านอยู่ในระดับมากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ยตามลำดับจากมากไปน้อย คือ ด้านการพัฒนาความรู้ของประชาชน ด้านการมีความสุขของประชาชน ด้านการเข้าถึงประชาชน และด้านการมีส่วนร่วมของประชาชนตามลำดับ ความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยการบริหารการเผยแผ่พระพุทธศาสนาในเขตปกครองคณะสงฆ์ภาค 11 รายด้านทุกด้านอยู่ในระดับมากที่สุดโดยมีค่าเฉลี่ยตามลำดับจากมากไปน้อย คือ ด้านบุคลากร ด้านวัสดุและอุปกรณ์ ด้านงบประมาณ และ ด้านการบริหารตามลำดับ และความคิดเห็นเกี่ยวกับการประยุกต์หลักอิทธิบาทธรรมในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาในเขตปกครองคณะสงฆ์ภาค 11

5. การส่งเสริมกิจการงานคณะสงฆ์ตามหลักสังคหวัตถุ 4 ด้านสาธารณูปการ ของประชากรคณะสงฆ์ในเขตปกครองคณะสงฆ์จังหวัดขอนแก่น การส่งเสริมกิจการงานคณะสงฆ์ตามหลักสังคหวัตถุ 4 อยู่ในระดับมาก กล่าวคือ คณะสงฆ์มีการพัฒนาวัดและศาสนสถานให้เป็นสถานที่เอื้อต่อการปฏิบัติศาสนกิจของคณะสงฆ์และพุทธศาสนิกชน คณะสงฆ์มีการปรับปรุงและพัฒนาระบบการบริหารการจัดการศาสนสมบัติของวัด คณะ

สงฆ์มีการทำนุบำรุงศาสนสถาน ส่งเสริม สนับสนุน และอนุรักษ์พุทธศิลปกรรมโบราณสถาน โบราณวัตถุทางพระพุทธศาสนา คณะสงฆ์มีการพัฒนาพระสงฆ์ให้มีความรู้และความสามารถในการสาธนาญูปการ และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ คณะสงฆ์มีการเร่งรัดให้ผู้รับผิดชอบเกี่ยวกับการจัดทำเอกสารสิทธิ์ของวัดให้เป็นระบบ ซึ่งสอดคล้องกับ รศ.ดร. สมศักดิ์ บุญปู (2557: บทคัดย่อ) กล่าวว่า การวางแผนควบคุมหรือวางแผนผังในการก่อสร้างอาคารเสนาสนะภายในวัดให้เป็นระเบียบสัดส่วน และการดูแล ซ่อมแซมและปฏิสังขรณ์อาคารเสนาสนะที่ชำรุดทรุดโทรมและเครื่องสาธารณูปโภคเช่น น้ำประปา ไฟฟ้า เป็นต้น ส่วนข้อที่เหลืออื่น ๆ อยู่ในระดับปานกลาง

6. การส่งเสริมกิจการงานคณะสงฆ์ตามหลักสังคหวัตถุ 4 ด้านการสาธารณสงเคราะห์ ของประชากรคณะสงฆ์ในเขตปกครองคณะสงฆ์จังหวัดขอนแก่น การส่งเสริมกิจการงานคณะสงฆ์ตามหลักสังคหวัตถุ 4 อยู่ในระดับมาก กล่าวคือ คณะสงฆ์มีการส่งเสริมและสนับสนุนพระสงฆ์นักพัฒนาให้ทำงานร่วมกับเครือข่ายทุกภาคส่วนทั้งภาครัฐและเอกชน คณะสงฆ์มีการส่งเสริมและสนับสนุนองค์กรทางพระพุทธศาสนา เพื่อพัฒนาวิชาชีพสำหรับชุมชน คณะสงฆ์มีการสร้างระบบกลไก เพื่อกำกับดูแลและบริหารภารกิจด้านการสาธารณสงเคราะห์ให้เป็นรูปธรรม โดยสามารถวัดและประเมินผลได้ คณะสงฆ์มีการจัดตั้งกองทุนเพื่อการสาธารณสงเคราะห์ และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ คณะสงฆ์มีการจัดให้มีสถาบันทางการเงิน เพื่อสนับสนุนงานด้านสาธารณสงเคราะห์ ซึ่งสอดคล้องกับ พระปิยปราชญ์ อาจารย์สุโก (2561: 1 - 11) กล่าวว่า 1) ในการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ในชุมชนจะมีข้อจำกัดตามเงื่อนไขของการ ดำรงชีพในยุคปัจจุบัน ราชการส่วนใหญ่ขาดการให้ความร่วมมือกับทางวัดบางวัด ไม่มีเจ้าหน้าที่คอยให้ความช่วยเหลือและประสานงานให้กับทางวัด ควรจัดกิจกรรมเชื่อมสัมพันธ์ระหว่างวัดและชุมชน ควรจัดกิจกรรมเชื่อมสัมพันธ์ระหว่างวัดและหน่วยงานราชการ ควรสนับสนุนให้เจ้าหน้าที่และชาวบ้านมีส่วนร่วมกับทางวัดมากขึ้น

องค์ความรู้ใหม่ที่ได้รับ

แผนภูมิภาพที่ 1 องค์ความรู้ใหม่ที่ได้รับ

การเสริมสร้างและพัฒนาการส่งเสริมกิจการงานคณะสงฆ์ตามหลักสังคหวัตถุ 4 ในเขตปกครองคณะสงฆ์จังหวัดขอนแก่น โดยควรมีการแจ้งข้อมูลข่าวสารประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับโครงการต่าง ๆ ให้ประชาชนทราบอยู่เสมอ และควรมีการแต่งตั้งผู้ตรวจสอบโครงการต่าง ๆ

บทสรุป

คณะสงฆ์ควรมีการเสริมสร้างและพัฒนากิจการงานคณะสงฆ์ตามหลักสังคหวัตถุ 4 ในเขตปกครองคณะสงฆ์จังหวัดขอนแก่น โดยควรมีการแจ้งข้อมูลข่าวสารประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับโครงการต่าง ๆ ให้ประชาชนทราบอยู่เสมอ และควรมีการแต่งตั้งผู้ตรวจสอบโครงการต่าง ๆ

องค์กรทางพระพุทธศาสนา คณะสงฆ์ในจังหวัดขอนแก่น ตลอดจนหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ควรเสริมสร้างและพัฒนาประสิทธิภาพของ ปฏิบัติตามหลักสังคหวัตถุ 4 ในทุกตำบล ทุกอำเภอ จังหวัดขอนแก่น โดยการส่งเสริมและ ปลูกฝังให้ประชาชน ปฏิบัติตามหลักสังคหวัตถุ 4 และนำมาปฏิบัติ เพื่อให้เป็นข้อบังคับ ข้อห้าม และข้อควรเว้น

หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรส่งเสริมการดำเนินโครงการอย่างต่อเนื่อง ทั้งในด้านงบประมาณ วัสดุอุปกรณ์ และสถานที่ให้มีความเพียงพอ ควรขอความร่วมมือจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในแต่ละพื้นที่มาให้การสนับสนุนในการดำเนินโครงการต่าง ๆ ในการขับเคลื่อนโครงการให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในโครงการ โดยยึดหลัก บวร “บ้าน วัด โรงเรียน หรือราชการ”

การนำไปใช้ประโยชน์

เพื่อให้เกิดการศึกษา “การส่งเสริมกิจการงานคณะสงฆ์ตามหลักสังคหวัตถุ 4 ในเขตปกครองคณะสงฆ์จังหวัดขอนแก่น” มีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น ผู้ศึกษาขอเสนอแนะให้มีการศึกษาเพิ่มเติมในประเด็นต่าง ๆ ดังนี้

1. ควรศึกษาปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพของการส่งเสริมกิจการงานคณะสงฆ์ตามหลักสังคหวัตถุ 4 ในเขตปกครองคณะสงฆ์จังหวัดขอนแก่น เพื่อเปรียบเทียบผลการดำเนินงาน และสัมฤทธิ์ผลของการดำเนินงาน ในแต่ละพื้นที่

2. ควรศึกษาปัจจัยอื่น ๆ ที่มีผลหรือมีอิทธิพลต่อการส่งเสริมกิจการงานคณะสงฆ์ตามหลักสังคหวัตถุ 4 ในเขตปกครองคณะสงฆ์จังหวัดขอนแก่น เช่น การมีส่วนร่วมของประชาชน ทักษะคนดี หลักธรรมาภิบาล นโยบายรัฐบาล วัฒนธรรมองค์กร การพัฒนาเครือข่ายกองทุน เป็นต้น

3. ควรมีการศึกษาประสิทธิภาพของการส่งเสริมกิจการงานคณะสงฆ์ตามหลักสังคหวัตถุ 4 ในเขตปกครองคณะสงฆ์จังหวัดขอนแก่น โดยใช้วิธีการวิจัยอื่น ๆ เช่น การวิจัยเชิงคุณภาพ ด้วยการสัมภาษณ์ การประชุมกลุ่มย่อย การระดมความคิดเห็นเพื่อเสริมสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนา ประสิทธิภาพของการส่งเสริมกิจการงานคณะสงฆ์ตามหลักสังคหวัตถุ 4 ในเขตปกครองคณะสงฆ์จังหวัดขอนแก่น

เอกสารอ้างอิง

กรมการศาสนา. (2540). *คู่มือพระสังฆาธิการ ว่า ด้วยเรื่องการคณะสงฆ์และการพระศาสนา*.

กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์การศาสนา.

จิรศักดิ์ ปันลำ. (2560). *รูปแบบและกระบวนการสร้างเครือข่ายมคทายกในการส่งเสริมการเรียนรู้*

พระพุทธศาสนาในล้านนา. วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

นิธิ เอียวศรีวงศ์.มองอนาคต. (2549). *บทวิเคราะห์เพื่อปรับเปลี่ยนทิศทางการสังคมไทย*. กรุงเทพฯ:มูลนิธิภูมิปัญญา.

พระธรรมโกศาจารย์ (ประยูร ธมฺมจิตฺโต). (2549). *พุทธวิธีบริหาร*. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

สำนักงานพระพุทธศาสนาจังหวัดขอนแก่น บัญชีสำรววัด พระภิกษุ สามเณร และศิษย์วัด ประจำปี 2565
จังหวัดขอนแก่น. สืบค้นเมื่อวันที่ 12 เดือนธันวาคม พ.ศ. 2565 จาก

<https://kkn.onab.go.th/th/content/category/detail/id/17/iid/32055>

สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ. (2561). **สถาบันส่งเสริมและพัฒนาการพระศาสนา คู่มือพระสังฆาธิการ**. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์การศาสนาสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ.

Taro Yamane. (1967). *Statistics, An Introductory Analysis*, 2nd Ed., New York : Harper and Row.

ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเลือกเรียนต่อระดับบัณฑิตศึกษาของนักศึกษา
ต่างชาติ คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น
FACTORS INFLUENCING THE DECISION OF INTERNATIONAL STUDENTS CHOOSE TO
STUDY IN GRADUATE DEGREE AT THE FACULTY OF ARCHITECTURE
KHON KAEN UNIVERSITY

มณีนรัตน์ วีระกรพานิช, ธนสิทธิ์ จันทะรี และชูพงษ์ ทองคำสมุทร

Manierata Virakornphanich, Thanasit Chantaree, Choopong Thongkhamsumut

คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น

Faculty of Architecture, Khon Kaen University.

Corresponding Author E-mail: wmanie@kku.ac.th

บทความวิจัย (Research Article)

Received. 12/2/2024, Revised 7/3/2024, Accepted 11/3/2024

บทคัดย่อ

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อเพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านสถาบันการศึกษา
กับการตัดสินใจเลือกศึกษาของนักศึกษาต่างชาติ ต่อ ณ คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น
เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ กลุ่มตัวอย่างการวิจัยได้แก่ นักศึกษาต่างชาติ คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์
มหาวิทยาลัยขอนแก่นจำนวน 25 คน คัดเลือกโดยใช้สูตร เครซี่และมอร์แกน (Krejcie & Morgan) ซึ่งใช้
แบบสอบถามในรูปแบบ Google Form เพื่อการเก็บข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูล ค่าร้อยละ และนำข้อมูล
ที่ได้มาประเมินและวิเคราะห์โดยวิธีหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบัค (Cronbach's Alpha Coefficient)
ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเลือกศึกษาต่อระดับบัณฑิตศึกษาของนักศึกษาต่างชาติใน
ภาพรวมอยู่ในระดับ ดี ($\bar{X} = 4.20$) ในด้านระดับปัจจัยของมหาวิทยาลัยขอนแก่น และคณะสถาปัตยกรรม
ศาสตร์ ปัจจัยด้านความมีชื่อเสียงและอันดับของมหาวิทยาลัยขอนแก่น มีระดับความพึงพอใจในภาพรวมอยู่ใน
ระดับ ดี ($\bar{X} = 4.49$) ในด้านหลักสูตร มีระดับความพึงพอใจในภาพรวมอยู่ในระดับ ดีเยี่ยม ($\bar{X} = 4.53$) ด้าน
ค่าใช้จ่ายในการศึกษา มีระดับความพึงพอใจในภาพรวมอยู่ในระดับ ดี ($\bar{X} = 4.36$) และด้านการจัดการเรียน
การสอนมีระดับความพึงพอใจในภาพรวมอยู่ในระดับ ดีเยี่ยม ($\bar{X} = 4.68$) ส่วนด้านปัจจัยองค์ประกอบของ
จังหวัดขอนแก่น ด้านเศรษฐกิจ วัฒนธรรมและสังคมมีระดับความพึงพอใจในภาพรวมอยู่ในระดับ ดีเยี่ยม
($\bar{X} = 4.73$) ด้านกายภาพมีระดับความพึงพอใจในภาพรวมอยู่ในระดับ ดีเยี่ยม ($\bar{X} = 4.55$) ด้านการ
ประชาสัมพันธ์ในรูปแบบสื่อการตลาดมีระดับความพึงพอใจในภาพรวมอยู่ในระดับ ดีเยี่ยม ($\bar{X} = 4.56$) และ
ด้านการประชาสัมพันธ์ในรูปแบบสื่อบุคคลมีระดับความพึงพอใจในภาพรวมอยู่ในระดับ ดี ($\bar{X} = 4.13$)

คำสำคัญ นักศึกษาชาวต่างชาติ; ปัจจัยการเข้าศึกษาต่อ; การประชาสัมพันธ์ในรูปแบบสื่อการตลาด; การ
ประชาสัมพันธ์ในรูปแบบสื่อบุคคล

Abstract

The purpose of this research is to examine the relationship between educational institution factors and international students' educational decision-making at the Faculty of Architecture, Khon Kaen University by studying the target group of 25 international students selected by Krejcie & Morgan formula, which used a Google Form questionnaire to collect and analyze data, percentage values, and the obtained data were evaluated and analyzed using the Cronbach's Alpha Coefficient method. The research results found that factors that influence the decision to pursue graduate studies among international students are overall at a good level. ($\bar{X} = 4.20$) In terms of the level of factors of Khon Kaen University and Faculty of Architecture, Factors in the international reputation and ranking of Khon Kaen University, the overall level of satisfaction is at the good level. ($\bar{X} = 4.49$) For curriculum factor, the overall level of satisfaction is at the excellent level. ($\bar{X} = 4.53$) Factor of cost of education, the overall level of satisfaction is at the good level, ($\bar{X} = 4.36$) and learning management system aspect, the overall level of satisfaction is at the excellent level. ($\bar{X} = 4.68$) As for the factors of Khon Kaen Province, the economic, cultural and social aspects has an overall level of satisfaction at the excellent level. ($\bar{X} = 4.73$) The physical environment aspect has an overall level of satisfaction at the excellent level ($\bar{X} = 4.55$). Public relations in the marketing media format has an overall satisfaction level at the excellent level ($\bar{X} = 4.56$), and public relations in personal media format has an overall satisfaction level at the good level. ($\bar{X} = 4.13$)

KEYWORDS : International students; Factors of pursuing graduate education; Public relations in the marketing media format; Public relations in personal media format

บทนำ

นโยบายภาครัฐได้พิจารณาว่า มหาวิทยาลัยเป็นกลไกสำคัญในการพัฒนาภูมิภาคสู่การเป็นประชาคมอาเซียน ดังนั้น ในทุกแผนนโยบายของประเทศจึงให้ความสำคัญกับการสร้างเครือข่ายความร่วมมือในภูมิภาคอาเซียนไม่ว่าจะเป็นแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 ที่ยกระดับการสร้างความร่วมมือในทุกภาคส่วน การพัฒนาบุคลากร การศึกษา การวิจัย เทคโนโลยีและนวัตกรรม ให้มีคุณภาพ เพียงพอ และปรับตัวได้ทันต่อความต้องการของอุตสาหกรรมและบริการเป้าหมายในพื้นที่ สนับสนุนให้เกิดความร่วมมือระหว่างสถาบันการศึกษา สถาบันวิจัย ทั้งภาครัฐและเอกชน ในการผลิตบุคลากรด้านงานวิจัยและนวัตกรรม เพื่อตอบสนอง การแก้ปัญหาและพัฒนาศักยภาพของพื้นที่

จากการวิเคราะห์จำนวนนักศึกษาต่างชาติที่เข้ามาศึกษาในระดับอุดมศึกษาเปรียบเทียบกับประเทศต่าง ๆ ปี พ.ศ. 2557 โดยคณะกรรมการอุดมศึกษา (สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา, 2557) พบว่าจำนวนนักศึกษาต่างชาติที่เข้ามาศึกษาระดับอุดมศึกษาในประเทศไทย ปี พ.ศ. 2557 มีนักศึกษาต่างชาติ รวมทั้งสิ้น 19,500 คน จัดได้ว่าเป็นประเทศไทยมีจำนวนนักศึกษาต่างชาติต่ำมาก เมื่อเทียบกับการขยายตัวของระบบอุดมศึกษาที่มีผู้เรียนถึงร้อยละ 53 ของประชากรช่วงอายุ 18-22 ปี คณะกรรมการอุดมศึกษาจึงมอบ

นโยบายสถาบันอุดมศึกษาไทยต้องทบทวนการจัดทำหลักสูตรภาษาต่างประเทศหรือการพัฒนาหลักสูตรร่วมกับสถาบันการศึกษาชั้นนำของโลก เพื่อดึงผู้เรียนจากต่างประเทศเข้ามาศึกษาต่อ รวมทั้งเพื่อชดเชยผู้เรียนในประเทศที่มีแนวโน้มลดลง โดยจัดทำเป็นแผนอุดมศึกษาระยะยาว 20 ปี ฉบับที่ 3 (พ.ศ.2561-2580) ได้กำหนดเป้าหมายในการเป็นมหาวิทยาลัยระดับโลก กลุ่มสถาบันอุดมศึกษาที่มุ่งผลิตงานวิจัยและนวัตกรรม รวมทั้งจัดการเรียนการสอนเพื่อผลิตองค์ความรู้ และกำลังคนในระดับบัณฑิตศึกษาเป็นหลักทั้งทางด้านสังคมศาสตร์ วิทยาศาสตร์ และเทคโนโลยีขั้นสูง เพื่อสร้างความเข้มแข็งทางสังคม และยกระดับขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ และการยอมรับในระดับสากล สำหรับปัจจัยที่มีผลต่อการพัฒนาอุดมศึกษาโดยเฉพาะที่เกี่ยวกับการยกระดับมาตรฐานอุดมศึกษาของไทยสู่นานาชาติ นั้น พบว่าในปัจจุบัน การศึกษาในยุคโลกาภิวัตน์ จะกลายเป็นการศึกษาที่ไร้พรมแดน ด้วยอิทธิพลของการพัฒนาทางด้านดิจิทัล เทคโนโลยี การเชื่อมโยงโครงข่ายอินเทอร์เน็ตไปทั่วทุกจุดบนโลก ทั้งในรูปแบบ Wireline และ Wireless ทำให้เกิดการถ่ายทอดองค์ความรู้ เกิดการเรียนรู้ในรูปแบบที่หลากหลายต่อเนื่องเป็นการเรียนรู้ได้ตลอดชีวิต ทั้งรูปแบบในระบบการศึกษา และนอกระบบการศึกษา

มหาวิทยาลัยขอนแก่นเป็นสถาบันการศึกษาระดับอุดมศึกษา ที่มีภารกิจหลักที่สำคัญ 4 ภารกิจ คือ การผลิตบัณฑิต การวิจัย การบริการวิชาการ และการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม และด้วยวิสัยทัศน์ของมหาวิทยาลัยที่มุ่งการนำมหาวิทยาลัยขอนแก่นสู่การเป็นมหาวิทยาลัยวิจัยและพัฒนาชั้นนำระดับโลก ที่ยังคงการเป็นสถาบันที่มีคุณค่าต่อสังคม โดยมีเครื่องวัดความสำเร็จของการได้รับการยอมรับในระดับโลกผ่านการจัดอันดับโลกของสถาบันจัดอันดับต่าง ๆ พร้อมทั้งได้กำหนดเป้าหมาย นโยบายและพันธกิจที่สำคัญ 3 ด้าน คือ ด้านประชาคม หรือ ผู้มีส่วนได้เสียของมหาวิทยาลัย ด้านระบบนิเวศของมหาวิทยาลัย (Ecological) และด้านจิตวิญญาณแห่งความเป็นมหาวิทยาลัยขอนแก่น เพื่อสอดคล้องนโยบายด้านการศึกษาของประเทศดังกล่าว มหาวิทยาลัยขอนแก่นจึงได้จัดทำแผนยุทธศาสตร์การบริหาร มหาวิทยาลัยขอนแก่น พ.ศ. 2563-2566 (กองแผนงาน มหาวิทยาลัยขอนแก่น, 2563) กำหนดทิศทางการบริหารมหาวิทยาลัยในการนำมหาวิทยาลัยสู่ความเป็นนานาชาติ สร้างเครือข่ายความร่วมมือกับสถาบันต่างประเทศเพื่อยกระดับการพัฒนาทางการศึกษา การวิจัย และบริการวิชาการ ตลอดจนการส่งเสริมต่อการจัดอันดับมหาวิทยาลัยโลก โดยกำหนดประเด็นยุทธศาสตร์ การนำมหาวิทยาลัยสู่ความเป็นนานาชาติ ให้เป็นที่รู้จักในสังคมนานาชาติซึ่งจะส่งผลต่อการจัดอันดับของมหาวิทยาลัย การวางแผนการสร้างความร่วมมือกับนานาชาติจะแบ่งออกเป็น 3 ด้าน คือ 1) การจับมือกับมหาวิทยาลัยในประเทศ เพื่อสร้างความร่วมมือกับสถาบันในต่างประเทศ 2) การสร้างความร่วมมือกับสถาบันในภูมิภาคอาเซียน 3) ร่วมมือกับมหาวิทยาลัยที่อยู่ใน 400 อันดับแรกของโลก นอกจากนั้น แผนการเปิดหลักสูตรและเป้าหมายการรับนักศึกษา ประจำปีการศึกษา พ.ศ. 2565-2569 ได้จัดทำขึ้นโดยให้มีการวิเคราะห์ทบทวนความพร้อมและศักยภาพการเปิดหลักสูตรและเป้าหมายการรับนักศึกษาเพื่อให้สอดคล้องกับบริบทการเปลี่ยนแปลงของกระแสโลกและสอดคล้องกับมาตรฐานหลักสูตรของกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรมและเป็นไปตามนโยบายการผลิตบัณฑิต

1) ไม่เพิ่มหลักสูตรและจำนวนการรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี ยกเว้นหลักสูตรที่เป็นความต้องการของประเทศ

2) ปรับเปลี่ยนวิธีจัดการเรียนการสอนหลักสูตรปริญญาตรีทั้งหลักสูตรเดิมและหลักสูตรใหม่ ให้เป็นหลักสูตรกระบวนทัศน์ใหม่ เน้นการพัฒนาทักษะ มุมมองและสมรรถนะระดับสากลของนักศึกษา ตามยุทธศาสตร์ของมหาวิทยาลัย

3) เพิ่มหลักสูตรและการรับนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา โดยเฉพาะหลักสูตรในระดับปริญญาเอกที่เน้นงานวิจัย เพื่อให้สอดคล้องกับการเป็นมหาวิทยาลัยในกลุ่มแนวหน้าทางการวิจัยในระดับโลก

4) ส่งเสริมการเปิดหลักสูตรนานาชาติในทุกระดับ

แม้ในปัจจุบันคณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ไม่มีหลักสูตรนานาชาติ และยังไม่มีแผนที่จะเปิดหลักสูตรนานาชาติก็ตาม แต่คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์มีนักศึกษาต่างชาติเข้ามาศึกษาต่อทั้งในระดับปริญญาตรี และบัณฑิตศึกษา ในระหว่างปีการศึกษา 2556-2566 รวมทั้งสิ้น 25 คน โดยเป็นนักศึกษาระดับปริญญาตรีจำนวน 2 คน จากประเทศลาว นักศึกษาระดับปริญญาโท จำนวน 21 คน จากหลากหลายประเทศ ได้แก่ ประเทศอินโดนีเซีย ประเทศจีน ประเทศสหภาพเมียนมา ประเทศสหรัฐอเมริกา ประเทศไนจีเรีย ประเทศกัมพูชา และระดับปริญญาเอก จำนวน 2 คนจากประเทศสหภาพเมียนมา และ ประเทศอินโดนีเซีย (แผนยุทธศาสตร์การรับนักศึกษาคณะสถาปัตยกรรมศาสตร์, 2564)

ดังนั้นการวิจัย เรื่อง ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเลือกเรียนต่อระดับบัณฑิตศึกษาของนักศึกษาต่างชาติ ณ คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น จึงจัดทำขึ้นเพื่อสนองประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 9 การนำมหาวิทยาลัยสู่ความเป็นนานาชาติ โดยทำการวิเคราะห์ปัจจัยด้านต่าง ๆ เพื่อให้ทราบข้อมูลที่มีผลต่อการตัดสินใจศึกษาต่อเป็นข้อมูลในการพิจารณาปรับปรุงหลักสูตร และการบริหารจัดการคณะวิชา และมหาวิทยาลัยขอนแก่นให้มีความเป็นสากลมากยิ่งขึ้น อันจะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาการจัดการเรียนการสอน และสนองต่อประเด็นยุทธศาสตร์ดังกล่าวให้บรรลุเป้าประสงค์ ในการสร้างภาพลักษณ์ของมหาวิทยาลัยทั้งในและต่างประเทศ และพัฒนาความเป็นนานาชาติต่อไป

วัตถุประสงค์

เพื่อศึกษาปัจจัยในการเลือกศึกษาต่อระดับบัณฑิตศึกษา ณ คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่นของนักศึกษาชาวต่างชาติ

ระเบียบวิธีวิจัย

งานวิจัยนี้ เป็นงานวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) รายละเอียด ดังนี้

1. ประชากร และกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรในการวิจัย คือ นักศึกษาต่างชาติที่มาศึกษาต่อแบบเต็มเวลาในระดับบัณฑิตศึกษา ทั้งที่สำเร็จการศึกษา และอยู่ในระหว่างศึกษาต่อ จำนวน 25 คน คัดเลือกโดยใช้สูตร เครซี่และมอร์แกน (Krejcie & Morgan)

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. ศึกษาแนวคิด ทฤษฎีและเอกสารการวิจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเข้าศึกษาต่อในระดับบัณฑิตศึกษาของนักศึกษาต่างชาติ ที่มีต่อคณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น

2. กำหนดขอบเขตและโครงสร้างเนื้อหาของแบบสอบถามตามตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับประเด็นปัญหา และวัตถุประสงค์

3. จัดพิมพ์แบบสอบถามและตรวจสอบความถูกต้องของเนื้อหา (Content Validity) นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นมาให้ผู้บริหารคณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ ซึ่งเป็นที่ปรึกษางานวิจัย เพื่อตรวจสอบเพื่อให้ข้อเสนอแนะและดำเนินการปรับปรุงแก้ไข พิจารณาและให้ข้อเสนอแนะ หลังจากนั้นปรับปรุงแบบสอบถามตามข้อเสนอแนะเพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงของเนื้อหาและสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ ความชัดเจนและถูกต้องก่อนนำไปใช้

4. นำแบบสอบถามไปทดลองใช้กับนักศึกษาต่างชาติของคณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ ทั้งที่เป็นนักศึกษาเต็มเวลา และนักศึกษาแลกเปลี่ยนที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 25 คน เพื่อนำผลไปหาค่าความเชื่อมั่น โดยวิธีหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบัค (Cronbach's Alpha Coefficient)

5. สร้างแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์เพื่อนำไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างแบบสอบถามมี 3 ส่วนประกอบด้วย

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นแบบสอบถามปลายปิดมีหลายตัวเลือก (Multiple Choice Questions) ลักษณะของคำถามเป็นแบบสำรวจรายการ ประกอบด้วย เพศ อายุ ภูมิลำเนา ประเภทการเข้าศึกษา ระดับการศึกษา สาขาที่เข้าศึกษา ระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในประเทศ และแหล่งเงินทุนในการศึกษา

ตอนที่ 2 ปัจจัยในการเลือกศึกษาต่อ ณ คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์มหาวิทยาลัย

ขอนแก่น เป็นแบบสอบถามปลายปิด โดยใช้มาตรวัดแบบลิเคิร์ต (Likert Scale) ประกอบด้วย

1) ปัจจัยมหาวิทยาลัย และคณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ ได้แก่ ความมีชื่อเสียงและอันดับของมหาวิทยาลัย หลักสูตร ค่าใช้จ่ายในการศึกษา และการจัดการเรียนการสอน

2) ปัจจัยด้านจังหวัดขอนแก่น ได้แก่ ด้านเศรษฐกิจ วัฒนธรรมและสังคม ด้านกายภาพ ด้านประชาสัมพันธ์ในรูปแบบสื่อการตลาด และด้านการประชาสัมพันธ์ในรูปแบบสื่อบุคคล

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง เป็นแบบสอบถามปลายเปิด (Open-ended Questions) เพื่อให้ผู้ตอบแบบสอบถามแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยในการเลือกศึกษาต่อในคณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ของมหาวิทยาลัยขอนแก่น และแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับสิ่งที่ประทับใจในคณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น

การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้

ผู้ศึกษาได้ดำเนินการรวบรวมข้อมูลและตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถาม และนำมาวิเคราะห์ด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป ดังนี้

1. สถิติเชิงพรรณนา วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปจากแบบสอบถาม โดยใช้สถิติเชิงพรรณนา ซึ่งใช้อธิบายคุณลักษณะของสิ่งที่ต้องการศึกษากลุ่มใดกลุ่มหนึ่ง โดยจะใช้ค่าสถิติมาวิเคราะห์ คือ การแจกแจงความถี่ และร้อยละ

1.1 ข้อมูลในแบบสอบถามตอนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคลของนักศึกษาต่างชาติที่เข้ามาศึกษาในหลักสูตรต่าง ๆ ในระดับบัณฑิตศึกษา ได้แก่ เพศ อายุ ภูมิลำเนา สัญชาติของนักศึกษา ประเภทการเข้าศึกษา ระดับการศึกษา หลักสูตรที่เข้าศึกษา แหล่งเงินทุนในการศึกษา

1.2 ข้อมูลในแบบสอบถามตอนที่ 2 ปัจจัยในการเลือกศึกษาต่อในระดับบัณฑิตศึกษา ณ คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่นของนักศึกษาชาวต่างชาติ ได้แก่ ภาพลักษณ์ของมหาวิทยาลัยขอนแก่น หลักสูตรที่เข้าศึกษา ค่าใช้จ่ายในการศึกษา องค์ประกอบของจังหวัดขอนแก่น ทั้งทางด้านเศรษฐกิจ วัฒนธรรม และสังคม ด้านกายภาพ ด้านการประชาสัมพันธ์ในรูปแบบสื่อการตลาด และด้านการประชาสัมพันธ์ในรูปแบบสื่อบุคคล

1.3 ข้อมูลในแบบสอบถามตอนที่ 3 เป็นการตั้งคำถามแบบปลายเปิดให้นักศึกษาต่างชาติได้แสดงความคิดเห็น และให้ข้อเสนอแนะที่เกี่ยวข้องกับปัจจัยในการเลือกศึกษาต่อในคณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ของมหาวิทยาลัยขอนแก่น และที่เกี่ยวข้องอย่างน้อย 2 ข้อ ซึ่งจะนำไปใช้ในการกำหนดนโยบาย ปรับปรุงและพัฒนาในด้านที่เกี่ยวข้องต่อไป

2. ค่าเฉลี่ยเลขคณิต (Mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard deviation) ของข้อมูลปัจจัยทางด้านภาพลักษณ์ของมหาวิทยาลัยขอนแก่น หลักสูตรที่เข้าศึกษา ค่าใช้จ่ายในการศึกษา องค์ประกอบของจังหวัดขอนแก่น ทั้งทางด้านเศรษฐกิจ วัฒนธรรม และสังคม ด้านกายภาพ ด้านการประชาสัมพันธ์ในรูปแบบสื่อการตลาด และด้านการประชาสัมพันธ์ในรูปแบบสื่อ จากการคำนวณดังกล่าวนำมากำหนดเกณฑ์ในการการแปลความหมายของส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ดังนี้

ค่าระดับคะแนน

ค่าระดับคะแนน	การแปลความหมาย
ระดับคะแนนเฉลี่ยน้อยกว่า 1.5	วิกฤต
ระดับคะแนนเฉลี่ยตั้งแต่ 1.5 แต่น้อยกว่า 2.5	ควรปรับปรุง
ระดับคะแนนเฉลี่ยตั้งแต่ 2.5 แต่น้อยกว่า 3.5	ปานกลาง
ระดับคะแนนเฉลี่ยตั้งแต่ 3.5 แต่น้อยกว่า 4.5	ดี
ระดับคะแนนเฉลี่ยตั้งแต่ 4.5 หรือมากกว่า	ดีเยี่ยม

3. วิเคราะห์ตัวประกอบ เพื่อจับกลุ่มตัวแปรต้นทั้งหมด ได้แก่ ปัจจัยด้านภาพลักษณ์ของมหาวิทยาลัยขอนแก่น หลักสูตรที่เข้าศึกษา ค่าใช้จ่ายในการศึกษา องค์ประกอบของจังหวัดขอนแก่น ทั้งทางด้านเศรษฐกิจ วัฒนธรรม และสังคม ด้านกายภาพ ด้านการประชาสัมพันธ์ในรูปแบบสื่อการตลาด และด้านการประชาสัมพันธ์ในรูปแบบสื่อบุคคล โดยทำการจับกลุ่มตัวแปรต้นที่มีความสัมพันธ์กันไว้ในกลุ่มก่อนจะนำไปวิเคราะห์หาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยดังกล่าว

ผลการวิจัย

1. ประกอบด้วยข้อมูลทั่วไป ดังต่อไปนี้

ผู้วิจัยได้ดำเนินการแจกแบบสอบถามกับนักศึกษาชาวต่างชาติที่เดินทางมาศึกษาในระดับบัณฑิตศึกษา ทั้งในระดับปริญญาโท และ ระดับปริญญาเอก คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น ทั้งที่กำลังศึกษาและสำเร็จการศึกษาไปแล้ว จำนวนทั้งสิ้น 25 คน ได้แบบสอบถามกลับมาทั้งหมด 25 คน คิดเป็นร้อยละ 100 ส่วนใหญ่เป็นเพศชาย จำนวน 16 คน คิดเป็นร้อยละ 64 อายุ 25 ปีขึ้นไป จำนวน 19 คน คิดเป็นร้อยละ 76 ส่วนใหญ่มาจากกลุ่มประเทศกลุ่มประเทศเอเชีย จำนวน 18 คน คิดเป็นร้อยละ 48 และรองลงมาก็คือจาก กลุ่มประเทศในอาเซียน จำนวน 11 คน คิดเป็นร้อยละ 44 มาศึกษาระดับปริญญาโท จำนวน 22 คน คิดเป็นร้อยละ 88 สาขาที่เข้ามาศึกษามากที่สุด คือ ระดับปริญญาโท สาขาการออกแบบ จำนวน 11 คน คิดเป็นร้อยละ 44 รองลงมาก็คือ ระดับปริญญาโท สาขาการวางแผนภาคและเมือง จำนวน 4 คนคิดเป็นร้อยละ 16 ระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในประเทศไทย ช่วง 1-2 ปี จำนวน 17 คน คิดเป็นร้อยละ 68 แหล่งเงินทุนในการศึกษา ได้รับทุนมหาวิทยาลัยร่วมกับทุนคณะ และ ทุนส่วนตัว จำนวนเท่ากัน จำนวนทุนละ 12 คน คิดเป็นร้อยละ 48 ดังแสดงในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 จำนวนร้อยละของประชากรจำแนกตามข้อมูลทั่วไป

รายการ	จำนวนคน	ร้อยละ
เพศ		
ชาย	16	64.00
หญิง	9	36.00
รวม	25	100.00
อายุ		
ต่ำกว่า 18 ปี	0	0.00
18-20 ปี	0	0.00
21-24 ปี	6	24.00
25 ปีขึ้นไป	19	76.00
รวม	25	100.00
ภูมิลำเนา		
กลุ่มประเทศเอเชีย	12	48.00
กลุ่มประเทศในอาเซียน	11	44.00
กลุ่มประเทศในยุโรป	0	0
กลุ่มประเทศ USA	1	4.00
กลุ่มประเทศ African	1	4.00
รวม	25	100.00
ประเภทการเข้าศึกษา		
เต็มเวลา	25	100.00
อื่น ๆ	0	0
รวม	25	100.00
ระดับการศึกษา		
ระดับปริญญาโท	22	88.00
ระดับปริญญาเอก	3	12.00
รวม	25	100.00
สาขาที่เข้าศึกษา		
ป.โท สถาปัตยกรรมศาสตร์	2	12.00
รายการ	จำนวนคน	ร้อยละ
ป.โท เทคโนโลยีอาคาร	2	12.00
ป.โท การวางแผนภาคและเมือง	4	16.00
ป.โท การออกแบบ	11	44.00
ป.เอก สถาปัตยกรรมศาสตร์	1	4.00
ป.เอก การวางแผนภาคและเมือง	1	4.00
ป.เอก วิทยุบูรณาการฯ	1	4.00
รวม	25	100.00

รายการ	จำนวนคน	ร้อยละ
ระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในประเทศไทย		
0 - 1 ปี	3	12.00
1 - 2 ปี	17	68.00
2 - 4 ปี	1	4.00
มากกว่า 4 ปี	4	16.00
รวม	25	100.00
แหล่งเงินทุนในการศึกษา		
ทุนรัฐบาล	0	0.00
ทุนเอกชน	0	0.00
ทุนส่วนตัว	12	48.00
ทุนมหาวิทยาลัยร่วมกับทุนคณะ	12	48.00
ทุนส่วนตัวร่วมกับทุนคณะ	1	4.00
รวม	25	100.00

2. ค่าเฉลี่ยของปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเลือกศึกษาต่อระดับบัณฑิตศึกษาของนักศึกษาต่างชาติ คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น ในภาพรวมอยู่ในระดับ ดี ($\bar{x} = 4.20$) เป็นภาพรวมปัจจัยของมหาวิทยาลัยขอนแก่น และคณะสถาปัตยกรรมศาสตร์อยู่ในระดับ ดีเยี่ยม ปัจจัยของมหาวิทยาลัยขอนแก่น และคณะสถาปัตยกรรมศาสตร์รายด้าน มีระดับดีเยี่ยม คือ ด้านการจัดการเรียนการสอน และด้านหลักสูตร ส่วนระดับดี คือ ด้านความมีชื่อเสียงและอันดับของมหาวิทยาลัยขอนแก่น และด้านค่าใช้จ่ายในการศึกษา ปัจจัยองค์ประกอบของจังหวัดขอนแก่น ส่วนใหญ่มีระดับดีเยี่ยม คือ ด้านเศรษฐกิจ วัฒนธรรมและสังคม ด้านการประชาสัมพันธ์ในรูปแบบสื่อการตลาด และด้านกายภาพ ยกเว้นด้านการประชาสัมพันธ์ในรูปแบบสื่อบุคคลที่มีระดับดี ดังแสดงในตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และแปลผลระดับความพึงพอใจปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเลือกศึกษาต่อระดับบัณฑิตศึกษาของนักศึกษาต่างชาติ

ปัจจัย	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	แปลผล
ปัจจัยของมหาวิทยาลัยขอนแก่น และคณะสถาปัตยกรรมศาสตร์			
1.ด้านความมีชื่อเสียงและอันดับของมหาวิทยาลัยขอนแก่น	4.49	0.41	ดี
2. ด้านหลักสูตร	4.53	0.50	ดีเยี่ยม
3. ด้านค่าใช้จ่ายในการศึกษา	4.36	0.55	ดี
4. ด้านการจัดการเรียนการสอน	4.68	0.31	ดีเยี่ยม

ปัจจัย	ค่าเฉลี่ย	ส่วน เบี่ยงเบน มาตรฐาน	แปลผล
ปัจจัยองค์ประกอบของจังหวัดขอนแก่น			
1. ด้านเศรษฐกิจ วัฒนธรรมและสังคม	4.73	0.29	ดีเยี่ยม
2. ด้านกายภาพ	4.55	0.46	ดีเยี่ยม
3. ด้านการประชาสัมพันธ์ในรูปแบบสื่อ การตลาด	4.56	0.41	ดีเยี่ยม
4. ด้านการประชาสัมพันธ์ในรูปแบบสื่อบุคคล	4.13	0.64	ดี
สรุปภาพรวม	4.20	0.38	ดี

ข้อเสนอแนะ

1. ควรทำความร่วมมือด้านการวิจัยกับมหาวิทยาลัย สถาบัน และบริษัทอื่น ๆ ให้มากขึ้น เพื่อให้ นักศึกษามีช่องทางและโอกาสที่จะได้รับประสบการณ์ทางวิชาชีพ
2. ควรปรับปรุงเว็บไซต์ของคณะมีข้อมูลที่ครบถ้วนและทันสมัยโดยการใช้ช่องทางสื่อสารที่ หลากหลายเพื่อให้เผยแพร่ไปยังนักศึกษาต่างชาติได้มากขึ้น

ข้อประทับใจคณะสถาปัตยกรรมศาสตร์และมหาวิทยาลัยขอนแก่น

1. มีความมุ่งมั่นในการสร้างเครือข่ายระดับโลกและความร่วมมือทางวิชาชีพ ทำให้นักศึกษามีโอกาสรู้จักกับผู้เชี่ยวชาญ มีส่วนร่วมในโครงการระดับนานาชาติ และสร้าง ข้อประทับใจคณะสถาปัตยกรรมศาสตร์และมหาวิทยาลัยขอนแก่น
2. เครือข่ายระดับนานาชาติ ทำให้ดึงดูดใจสำหรับผู้แสวงหาการศึกษาแบบองค์รวม
3. บรรยากาศในมหาวิทยาลัยดีมาก คณาจารย์ และนักศึกษาเป็นกันเอง สภาพแวดล้อมที่สวยงาม อุปกรณ์การสอนครบครัน มีการจัดหาอุปกรณ์การวิจัยเพิ่มเติมให้กับนักศึกษาได้อย่างเหมาะสม และมี วัฒนธรรมท้องถิ่นที่เป็นเอกลักษณ์ เป็นต้น
4. คณะมีมาตรฐานการศึกษาสูงมาก มุ่งมั่นสู่ความเป็นเลิศทางวิชาการโดยนำเสนอหลักสูตรนวัตกรรม ที่ผสมผสานหลักการดั้งเดิมเข้ากับแนวโน้มการออกแบบที่ทันสมัย
5. อาจารย์สอนดี เป็นมิตร ใจดีมีน้ำใจ มีความรับผิดชอบสูง รวมถึงมีประสบการณ์และประสบ ความสำเร็จ โดยมีผลงานการวิจัยที่โดดเด่นและคุณภาพการในสาขานี้ ทำให้เกิดสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ที่มี คุณภาพสูง สร้างความน่าสนใจในชั้นเรียน และอำนวยความสะดวกให้กับนักศึกษา เจ้าหน้าที่เป็นมิตร และ ช่วยเหลือนักศึกษาอย่างกระตือรือร้นพร้อมช่วยเหลือนักเรียนที่ประสบปัญหาอยู่เสมอ

อภิปรายผล

จากข้อสรุปที่ได้จากการเก็บแบบสอบถามกลุ่มตัวอย่าง โดยกลุ่มตัวอย่าง คือ นักศึกษาต่างชาติ ณ คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น จำนวน 25 คน เครื่องมือที่ใช้ คือ แบบสอบถามออนไลน์ (Google Form) แล้วจึงนำข้อมูลมาวิเคราะห์ และประมวลผลโดยใช้ Likert Scale ซึ่งสรุปได้ผลวิจัย ดังนี้

1) ปัจจัยของมหาวิทยาลัยขอนแก่น และคณะสถาปัตยกรรมศาสตร์

1.1. ด้านความมีชื่อเสียง ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยด้านความมีชื่อเสียงของมหาวิทยาลัยขอนแก่น และคณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ส่งผลต่อการเลือกศึกษาต่อของนักศึกษาต่างชาติอย่างมีนัยยะสำคัญ โดยระดับความพึงพอใจในภาพรวมอยู่ในระดับ ดี ($\bar{x} = 4.49$) สอดคล้องกับงานของอมราพร ปวะบุตร พฤกษ์ อูสาหะวานิชกิจ และจิระทัศน์ ชิตทรงสวัสดิ์ ที่เห็นว่าปัจจัยด้านภาพลักษณ์ของมหาวิทยาลัย ซึ่งมีความเกี่ยวข้องเป็นองค์ประกอบ ส่งผลต่อการตัดสินใจเลือกศึกษาต่อ

1.2. ด้านหลักสูตร ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยด้านหลักสูตรส่งผลต่อการเลือกศึกษาต่อของนักศึกษาต่างชาติอย่างมีนัยยะสำคัญ โดยมีระดับความพึงพอใจในภาพรวมอยู่ในระดับ ดีเยี่ยม ($\bar{x} = 4.53$) สอดคล้องกับงานของอรัณ บัวศรี (2542) ที่เห็นความสำคัญของหลักสูตรว่าหลักสูตรจะระบุถึงสิ่งที่ต้องการและแนวทางในการจัดการกับประสบการณ์ต่าง ๆ เพื่อให้ผู้เรียนบรรลุผลตามจุดมุ่งหมายที่กำหนด และงานของ วชิรญา บุญมา (2564) ในเรื่องปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกศึกษาต่อมหาวิทยาลัยในประเทศไทยของนักศึกษาชาวจีนที่กล่าวว่า นักศึกษาต่างชาติให้ความสำคัญด้านหลักสูตรที่เปิดสอนมากที่สุด ซึ่งนักศึกษาต่างชาติเห็นว่าหลักสูตรของคณะสถาปัตยกรรมศาสตร์มีคุณภาพและมีมาตรฐาน หลักสูตรกำหนดเกณฑ์และเงื่อนไขที่สามารถเข้าถึงได้ง่าย และหลักสูตรมีความทันสมัยและทันต่อสถานการณ์โลกในปัจจุบัน กระนั้นก็มี ความขัดแย้งกับงานของพรพรรณ ยาใจ (2550) ที่เห็นว่าหลักสูตรนั้นไม่มีผลต่อการเลือกศึกษาต่ออย่างมีนัยยะสำคัญ

1.3 ด้านค่าใช้จ่ายในการศึกษา ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยด้านค่าใช้จ่ายส่งผลต่อการเลือกศึกษาต่อของนักศึกษาต่างชาติอย่างมีนัยยะสำคัญ โดยมีระดับความพึงพอใจในภาพรวมอยู่ในระดับ ดี ($\bar{x} = 4.36$) สอดคล้องกับงานของพรพรรณ ยาใจ (2550) ที่เห็นว่าด้านค่าใช้จ่ายในการศึกษามีผลต่อการเลือกศึกษาต่อของนักศึกษาต่างชาติอย่างมีนัยยะสำคัญ

1.4 ด้านการจัดการเรียนการสอน ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยด้านการจัดการเรียนการสอนส่งผลต่อการเลือกศึกษาต่อของนักศึกษาต่างชาติอย่างมีนัยยะสำคัญ มีระดับความพึงพอใจในภาพรวมอยู่ในระดับ ดีเยี่ยม ($\bar{x} = 4.68$) สอดคล้องกับงานวิจัยของ Lingyun Yang (2560) ที่ทำการศึกษปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อนักศึกษาจีนในการเลือกศึกษาต่อในมหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ที่นักศึกษาจีนเห็นว่าปัจจัยด้านการจัดการเรียนการสอนสำคัญเป็นอันดับแรก

2) ปัจจัยองค์ประกอบของจังหวัดขอนแก่น

2.1) ด้านเศรษฐกิจ วัฒนธรรมและสังคม ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยด้านเศรษฐกิจ วัฒนธรรม และสังคมส่งผลต่อการเลือกศึกษาต่อของนักศึกษาต่างชาติอย่างมีนัยยะสำคัญ มีระดับความพึงพอใจในภาพรวมอยู่ในระดับ ดีเยี่ยม ($\bar{x} = 4.73$) สอดคล้องกับงานของพรพรรณ ยาใจ (2540) ที่กล่าวว่าปัจจัยด้านวัฒนธรรม จิตวิทยา และเศรษฐกิจ พบว่า มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 แต่ขัดแย้งในส่วนของปัจจัยทางด้านสังคมที่ไม่มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และยังสอดคล้องกับกุลนรี นุกิจรังสรรค์ (2564) ที่ได้มีการสนทนากลุ่ม (focus group) และสัมภาษณ์เชิงลึก (in-depth interview) กับนักศึกษาจีนที่กำลังศึกษาและจบการศึกษาในไทย โดยปัจจัยที่ส่งผลต่อการเลือกศึกษาต่อของนักศึกษาจีนคือมีประสบการณ์ที่ดีเกี่ยวกับไทย เช่น สถานที่ท่องเที่ยว วัฒนธรรม และดารานักร้องของไทย และมีความเชื่อมั่นและมีทัศนคติต่อไทยในเชิงบวก สามารถอยู่ร่วมกันได้อย่างสนิทสนมเหมือนเป็นญาติ และยังสอดคล้องกับงานของตรีนุช ไพชยนต์วิจิตร (2564) ที่ได้นำเสนอผลการศึกษาผลกระทบของการระบาดโรคโควิด-19 ต่อนักศึกษาต่างชาติและสถาบัน ทั้งระดับปริญญาตรี และระดับบัณฑิตศึกษา ประกอบกับการใช้ข้อมูลค่าใช้จ่าย

ของครัวเรือนไทย ซึ่งนักศึกษาจีนได้ให้ความเห็นว่า วัฒนธรรมการกินอยู่ของไทยและจีนใกล้เคียงกัน อีกทั้งคนไทยมีเชื้อสายที่ผสมผสานกับชาวจีน ทำให้เกิดความรู้สึกผูกพันทางเชื้อชาติ รวมถึงสถานที่ท่องเที่ยวในประเทศไทยหลายแห่งเป็นที่นิยมของชาวจีน จึงเป็นส่วนหนึ่งที่ทำให้นักศึกษาจีนอยากมาเรียนในประเทศไทย

2.2) ด้านกายภาพ ด้านการประชาสัมพันธ์ในรูปแบบสื่อการตลาด และด้านการประชาสัมพันธ์ในรูปแบบสื่อบุคคล ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยดังกล่าวส่งผลต่อการเลือกศึกษาต่อของนักศึกษาต่างชาติอย่างมีนัยยะสำคัญ มีระดับความพึงพอใจในภาพรวมอยู่ในระดับ ดีเยี่ยม ($\bar{x} = 4.55$) ดีเยี่ยม ($\bar{x} = 4.56$) และดี ($\bar{x} = 4.13$) ตามลำดับ สอดคล้องกับงานของวันมงคล ยิ้มย่อง (2564) ที่ได้ทำการศึกษา เรื่อง การเลือกศึกษาต่อในสถาบันอุดมศึกษาไทยและพฤติกรรมการท่องเที่ยวของนักศึกษาชาวต่างชาติในประเทศไทย กรณีศึกษาเปรียบเทียบระหว่างนักศึกษากลุ่มประเทศอาเซียนและนักศึกษาชาวจีน ที่กล่าวว่า ด้านกายภาพ ด้านสื่อการตลาด และด้านสื่อบุคคลมีผลต่อการเลือกศึกษาต่อของนักศึกษาชาวจีน และยังสอดคล้องกับงานของตรีสุข โพชนนตรีวิจิตร (2564) ที่นักศึกษาจีนได้ให้ความเห็นว่าประเทศไทยอยู่ใกล้เดินทางสะดวกใช้เวลาไม่นาน หากนักศึกษาอยู่ทางตอนใต้ของประเทศสามารถเดินทางโดยรถยนต์เพื่อเข้าสู่ประเทศไทยตอนเหนือได้

ข้อเสนอแนะจากการศึกษา

1) จากผลการศึกษา ปัจจัยด้านการประชาสัมพันธ์ในรูปแบบสื่อบุคคล โดยเฉพาะการประชาสัมพันธ์ไปยังบุคคลใกล้ชิดของนักศึกษา (ความพึงพอใจระดับ ดี ค่าเฉลี่ย = 3.67) รวมถึงอาจารย์ที่ปรึกษา นักวิชาการ นักวิจัย (ความพึงพอใจระดับ ดี ค่าเฉลี่ย = 3.88) แสดงให้เห็นว่าสื่อประชาสัมพันธ์ที่มหาวิทยาลัยและคณะที่เผยแพร่ยังไม่สามารถเข้าถึงกลุ่มเป้าหมายได้อย่างมีประสิทธิภาพ ดังนั้น คณะจึงควรปรับปรุงสื่อประชาสัมพันธ์และช่องทางการเผยแพร่ที่เข้าถึงกลุ่มเป้าหมาย นอกจากนี้การประชาสัมพันธ์ในรูปแบบสื่อการตลาดผ่านตัวแทน สถานทูต หรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งในไทยในการรับและต่างประเทศนักศึกษา (ความพึงพอใจระดับ ดี ค่าเฉลี่ย = 4.13)

2) จากผลการศึกษา ปัจจัยด้านความมีชื่อเสียงและอันดับของมหาวิทยาลัยในเรื่องการมีส่วนร่วมบัณฑิตที่ได้นำมาทำสูง (ความพึงพอใจระดับ ดี ค่าเฉลี่ย = 4.21) ด้วยนักศึกษาต่างชาติส่วนใหญ่ที่มาศึกษาเมื่อสำเร็จการศึกษามีปัญหาด้านการหางาน ดังนั้น คณะควรสร้างเครือข่ายกับหน่วยงานเอกชนทั้งในและต่างประเทศที่จะส่งเสริมให้นักศึกษาต่างชาติสามารถสมัครงานทั้งในและต่างประเทศได้มากยิ่งขึ้น

ข้อจำกัดในงานวิจัย

1. ควรศึกษาสื่อประชาสัมพันธ์เพิ่มเติม เพื่อให้ทราบถึงปัญหา/อุปสรรคในการประชาสัมพันธ์ให้เข้าถึงกลุ่มเป้าหมายได้อย่างมีประสิทธิภาพ
2. ควรศึกษาตัวแปรด้านอื่น ๆ ที่คาดว่าจะมีความสัมพันธ์กับการตัดสินใจเลือกเข้าศึกษาต่อของนักศึกษาต่างชาติ

กิตติกรรมประกาศ

คณะผู้วิจัยขอขอบคุณ

- 1) รศ.ดร.กฤตภัทร ธิปาบุตร คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น สำหรับคำแนะนำ และตรวจสอบทานแบบสอบถาม ทั้งฉบับภาษาไทย และ ภาษาอังกฤษ

2) รศ.ดร.ยิ่งสวัสดิ์ ไชยะกุล คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น สำหรับคำแนะนำ และตรวจสอบทาน รวมทั้งการปรับแก้ไขต้นฉบับ

3) รศ.ดร.สุวิทย์ เลหาศิริวงศ์ อดีตรองอธิการบดีมหาวิทยาลัยนครพนม สำหรับคำแนะนำ และตรวจสอบทาน รวมทั้งการปรับแก้ไขต้นฉบับ

เอกสารอ้างอิง

กุลนรี นุกิจรังสรรค์ และคณะ. (2564). การศึกษาเบื้องต้นว่าด้วยนักศึกษาจีนในไทย. รายงานการวิจัย. สำนักงานการวิจัยแห่งชาติ (วช.).

กองแผนงาน มหาวิทยาลัยขอนแก่น (2563) แผนยุทธศาสตร์การบริหารมหาวิทยาลัยขอนแก่น พ.ศ. 2563 -2566. ขอนแก่น. มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ (2564). หลักสูตรที่เปิดรับนักศึกษา. มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

จ่าง บัวศรี. (2542). ทฤษฎีหลักสูตร : การออกแบบหลักสูตรและพัฒนา. กรุงเทพฯ: ธนรัช.

ตรีสุข ไพชนนทวีจิตร และอัครนัย ขวัญอยู่. (2564). ผลกระทบทางเศรษฐกิจจากสถานการณ์โควิด-19 ต่อหลักสูตรนานาชาติในระดับอุดมศึกษาของไทย. วารสารธรรมศาสตร์, 40(3) (กันยายน-ธันวาคม), 114-139.

พรพรรณ ยาใจ. (2550). ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อการตัดสินใจของนักศึกษาต่างชาติในการ เข้ามาเป็นนักศึกษาแลกเปลี่ยนในประเทศไทยกรณีศึกษา มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์[วิทยานิพนธ์] คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี.

วัชรญา บุญมา. (2564). ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกศึกษาต่อมหาวิทยาลัยในประเทศไทยของนักศึกษาชาวจีน [การค้นคว้าอิสระบริหารธุรกิจบัณฑิต]. คณะบริหารธุรกิจมหาวิทยาลัยเกริก.

วันมงคล ยิ้มย่อง. (2563). ปัจจัยในการเลือกศึกษาต่อในสถาบันอุดมศึกษาไทยและพฤติกรรมการท่องเที่ยวของนักศึกษาชาวต่างชาติในประเทศไทย กรณีศึกษาเปรียบเทียบระหว่างนักศึกษากลุ่มประเทศอาเซียนและนักศึกษาชาวจีน [วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต]. คณะการท่องเที่ยวและการโรงแรม มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต.

สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา. (2557). นักศึกษาต่างชาติที่ศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาในสังกัดและในกำกับสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา ปีการศึกษา 2555. กรุงเทพมหานคร:สำนักยุทธศาสตร์อุดมศึกษาต่างประเทศ.

อมราพร ปวะบุตร ปภุภักษ์ อุตสาหะวานิชกิจ และจิระทัศน์ ชิดทรงสวัสดิ์. (2550). ความสัมพันธ์ระหว่างความโปร่งใส ความรับผิดชอบต่อสังคม และภาพลักษณ์ขององค์การของธุรกิจที่ได้รับการส่งเสริมการลงทุน. วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 26(2), 104.

Lingyun Yang. (2560). ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อนักศึกษาจีนในการเลือกศึกษาต่อในมหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ [การค้นคว้าอิสระ บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต]. บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่.

ปัจจัยทางด้านการตลาดที่มีผลต่อความภักดีของแฟนคลับชาวไทย
ที่มีต่อศิลปินเคป๊อป
THE MARKETING FACTORS THAT AFFECT FANS' ROYALTIES THAI PEOPLE
TOWARDS K-POP ARTISTS

เบญจพร เลิศกิจเจริญผล, สมบัติ อารังสินถาวร,
ปนัดดา จันทเพชร และปิยพรหม สมบูรณ์สุนิธิ

Benjaporn Lerkitchalernphon, Sombat Thomrongsinthaworn

Panadda Chanphet, Piyaprom Somboonsuniti

คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยบูรพา

Burapha Business School, Burapha University

Corresponding Author E-mail: piyapromh@gmail.com

บทความวิจัย (Research Article)

Received. 21/12/2023, Revised 7/3/2024, Accepted 11/3/2024

บทคัดย่อ

บทความนี้นำเสนอ ปัจจัยทางด้านการตลาดที่มีผลต่อความภักดีของแฟนคลับชาวไทย ที่มีต่อศิลปินเคป๊อป โดยมีวัตถุประสงค์ 1.เพื่อศึกษาอิทธิพลของการสร้างคุณค่าร่วมของแฟนคลับชาวไทยที่มีผลต่อความภักดีที่มีต่อศิลปินเคป๊อป 2.เพื่อศึกษาอิทธิพลของความผูกพันของแฟนคลับชาวไทยที่มีผลต่อความภักดีที่มีต่อศิลปินเคป๊อป 3.เพื่อศึกษาอิทธิพลของทัศนคติของแฟนคลับชาวไทยที่มีผลต่อความภักดีที่มีต่อศิลปินเคป๊อป 4.เพื่อศึกษาอิทธิพลของความพึงพอใจของแฟนคลับชาวไทยที่มีผลต่อความภักดีที่มีต่อศิลปินเคป๊อป โดยการวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ โดยการเลือกสุ่มตัวอย่างแบบสะดวก มีกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา คือ บุคคลที่ชื่นชอบเพลงเกาหลี ภาพยนตร์เกาหลีวไรตี้เกาหลี และซีรีส์เกาหลี ที่เป็นคนไทย จำนวน 400 คน ซึ่งเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลคือแบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลสถิติเชิงพรรณนาและสถิติเชิงอนุมาน ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน t-test การวิเคราะห์ความแปรปรวน ทดสอบค่าสหสัมพันธ์ โดยใช้วิธี Correlation สูตรสหสัมพันธ์อย่างง่ายของเพียร์สัน และการถดถอยเชิงพหุคูณ ผลการวิจัยพบว่าตัวแปรอิสระทั้ง 4 ตัว คือ พฤติกรรมการสร้างคุณค่าร่วม ความผูกพัน ทัศนคติและความพึงพอใจของแฟนคลับชาวไทยมีผลต่อความภักดีที่มีต่อศิลปินเกาหลีอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

คำสำคัญ: ศิลปินเคป๊อป ; แฟนคลับ ; ความผูกพัน

Abstract

This research was aimed to investigate the effect of Thai fans loyalty towards K-pop artists. The objective of this study was to study the influence of the following factors which were Thai fans' shared value creation, affiliation, attitudes satisfaction on their loyalty towards K-pop artists. This research is a survey research by selecting a convenient sampling method. Participants are people who like Korean music, movies, variety, and series with 400 Thai people. Questionnaires were employed in this study to collect data. Data was analyzed by descriptive and inferential statistics, including percentage, mean, standard deviation, t-test, analysis of variance. Test for correlation using the Correlation method, Pearson's simple correlation formula. and multiple regression. The results of the research found that all 4 independent variables, behavior of creating shared value, commitment, attitude, and satisfaction of Thai fans, have an effect on loyalty towards Korean artists with statistical significance at the .05 level.

Keywords: K-pop artist ; Fanclub ; Relationship

1.บทนำ

ในปัจจุบันอุตสาหกรรมบันเทิงของประเทศเกาหลีใต้เติบโต และเป็นที่นิยมเป็นอย่างมาก ทั้งในเอเชีย และ ประเทศอื่น ๆ ทั่วโลก ประเทศเกาหลีใต้เป็นหนึ่งในหลายประเทศที่ส่งเสริม และตั้งเป้าหมายในการเป็นผู้ส่งออกวัฒนธรรมระดับโลก ซึ่งเป็นหนทางหนึ่งในการพัฒนา Soft power ของประเทศเกาหลี ที่พยายามประชาสัมพันธ์ประเทศและเผยแพร่วัฒนธรรมเกาหลีโดยการใช้สื่อเพลง ภาพยนตร์ ละคร โดยเฉพาะอย่างยิ่งศิลปิน ดารา นักร้องเกาหลี สามารถสร้างรายได้ให้กับประเทศเกาหลีใต้ ซึ่งพบว่าในปี ค.ศ. 2019การส่งออกเนื้อหาทางวัฒนธรรมเกาหลีมีมูลค่า 10.3 พันล้านดอลลาร์ (ประมาณ 12.4 ล้านล้านบาท) เพิ่มขึ้น 8.1% จากปี ค.ศ. 2018 (Korea Economic Daily, 2020 : ออนไลน์) รวมทั้งในประเทศไทย ได้รับอิทธิพลการส่งออกวัฒนธรรมของเกาหลีใต้ ซึ่งเป็นผลให้กระแสเคป๊อปเป็นที่รู้จักอย่างกว้างทั่วประเทศไทย ทำให้ศิลปินเคป๊อป บางวงมีฐานแฟนคลับในประเทศไทย เป็นจำนวนมากพอที่จะมาจัดคอนเสิร์ตและงานพบปะแฟนคลับที่ประเทศไทยได้หลายครั้ง (รมิตา สาสุวรรณ, 2560 : 5)

แฟนคลับชาวไทยของศิลปินเคป๊อป มีความเต็มใจที่จะจ่ายเงินจำนวนหนึ่ง เพื่อสนับสนุนศิลปินที่ตนชื่นชอบ ผ่านการดาวน์โหลดเพลง ดาวน์โหลดคลิปวิดีโอ ที่เป็นทางการอย่างถูกกฎหมาย แต่เมื่อเทียบกับศิลปินของไทยนั้น ถึงแม้จะมีแฟนคลับชื่นชอบ รักในศิลปินเช่นเดียวกัน แต่ศิลปินไทยเราเหล่านี้ไม่ได้รับการสนับสนุน อย่างเช่นศิลปินเคป๊อป ซึ่งจะเห็นได้จากที่แฟนคลับ ไม่ได้ให้การสนับสนุนศิลปินอย่างเต็มที่ ไม่ซื้อสินค้าลิขสิทธิ์ของศิลปิน โดยจะเห็นได้จากส่วนใหญ่ ไม่ดาวน์โหลดเพลง หรือ วิดีโอที่ถูกต้องตามกฎหมาย (Jazz Journalists Association, 2011 : ออนไลน์) ทำให้ศิลปินไทยไม่สามารถสร้างรายได้เท่าที่ควร และไม่สามารถทำให้เกิดความนิยมในต่างประเทศได้อีก ทำให้วงการเพลงไทยไม่สามารถเข้าถึงตลาดต่างประเทศได้จากหลักฐานดังกล่าวข้างต้น จะเห็นว่าวงศิลปินเคป๊อปนั้น ได้รับการสนับสนุนและความรักจากแฟนคลับชาวไทยที่สูงกว่าวงศิลปินไทย

จากปัญหาดังกล่าวข้างต้น ทำให้ผู้วิจัยมีความสนใจศึกษาถึงปัจจัยทางการตลาดที่มีผลต่อความภักดีของแฟนคลับชาวไทยต่อศิลปินเคป๊อป ซึ่งปัจจัยทางการตลาด ที่นำมาศึกษาในงานวิจัยเรื่องนี้ ได้แก่ ทฤษฎี

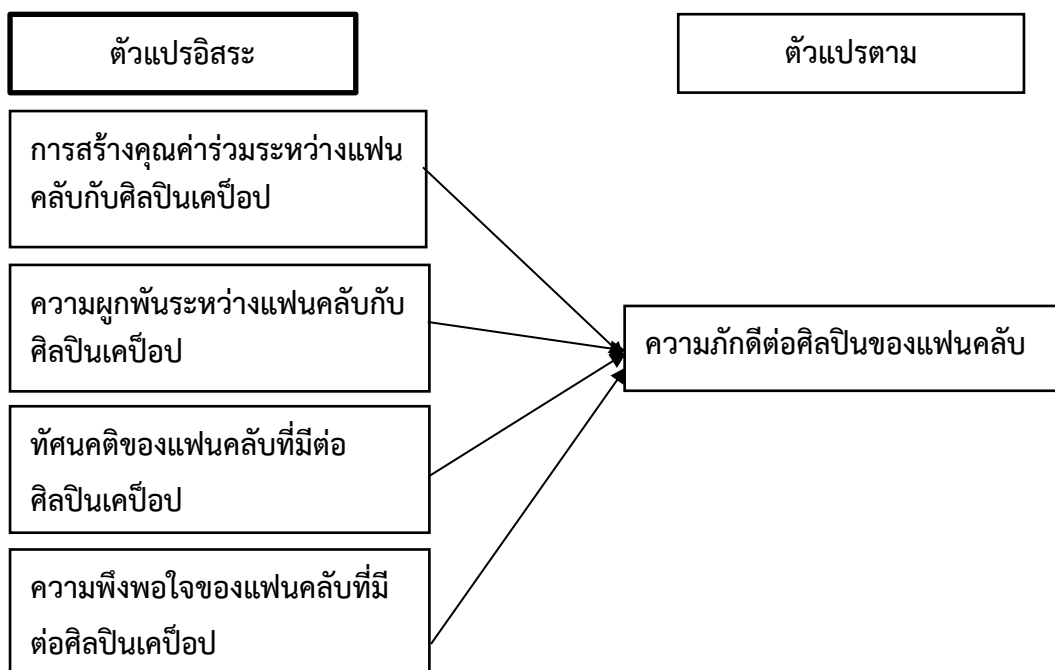
คุณค่าร่วม ความผูกพัน ทัศนคติและความพึงพอใจ เพื่อนำผลที่ได้จากศึกษาวิจัย มาประยุกต์ และปรับใช้ในการสร้างความรักดีของแฟนคลับชาวไทยต่อศิลปินในประเทศไทย

2.วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาอิทธิพลของการสร้างคุณค่าร่วมของแฟนคลับชาวไทยที่มีผลต่อความรักดีที่มีต่อศิลปินเคป๊อป
2. เพื่อศึกษาอิทธิพลของความผูกพันของแฟนคลับชาวไทยที่มีผลต่อความรักดีที่มีต่อศิลปินเคป๊อป
3. เพื่อศึกษาอิทธิพลของทัศนคติของแฟนคลับชาวไทยที่มีผลต่อความรักดีที่มีต่อศิลปินเคป๊อป
4. เพื่อศึกษาอิทธิพลของความพึงพอใจของแฟนคลับชาวไทยที่มีผลต่อความรักดีที่มีต่อศิลปินเคป๊อป

กรอบแนวคิดในการวิจัย

งานวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ ผู้วิจัยกำหนดกรอบแนวคิดการวิจัยตามแนวคิด ทฤษฎีของ Luarn and Lin (2003 : 158) พันทิพา ปัญสุวรรณ และคณะ(2561 : 143) และ (Shin Namju, Kim Haelee, Lim Sunah, Kim Changsoo, 2014 : 3) ประกอบด้วย การสร้างคุณค่าร่วมระหว่างแฟนคลับชาวไทยกับศิลปินเคป๊อป ความผูกพันของแฟนคลับชาวไทยที่มีต่อศิลปินเคป๊อป ทัศนคติของแฟนคลับชาวไทยที่มีต่อศิลปินเคป๊อป และความพึงพอใจของแฟนคลับชาวไทยที่มีต่อศิลปินเคป๊อป ส่งผลต่อความรักดีของแฟนคลับชาวไทยที่มีต่อศิลปินเคป๊อป ดังนั้น ผู้วิจัยจึงสามารถนำเอาความสัมพันธ์ในตัวแปรต่าง ๆ มาสร้างเป็นกรอบแนวคิดในการวิจัยโดยมีรายละเอียดดังนี้

แผนภาพที่ 1 แสดงกรอบแนวคิดในการวิจัย

3.วิธีดำเนินการวิจัย

งานวิจัยในครั้งนี้ใช้วิธีการวิจัยเชิงสำรวจ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาถึงปัจจัยทางการตลาดที่มีผลต่อความภักดีของแฟนคลับชาวไทยต่อศิลปินเคป๊อป โดยผู้วิจัยได้นำเสนอวิธีดำเนินการวิจัยตามลำดับดังนี้

กลุ่มตัวอย่างการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ที่ใช้ในการศึกษา คือ บุคคลที่เป็นแฟนคลับของศิลปินเกาหลี หรือบุคคลที่ชื่นชอบเพลงเกาหลี ภาพยนตร์เกาหลี วาไรตี้เกาหลี และซีรีส์เกาหลีที่เป็นคนไทย ซึ่งไม่สามารถระบุจำนวนประชากรที่แน่นอนได้ การศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยได้เลือกกลุ่มตัวอย่าง คือ ประชากรในประเทศไทย จำนวน 400 คน โดยใช้สูตรคำนวณจำนวนกลุ่มตัวอย่างของคอคแรน Cochran (1953 : 178) กำหนดที่ระดับความเชื่อมั่น 95% ความคลาดเคลื่อนที่ 5% จำนวนจากสูตร โดยมีสูตรดังนี้

$$n = \frac{P(1-P)Z^2}{d^2}$$

ซึ่ง

- n = จำนวนกลุ่มตัวอย่างที่ต้องการ
P = สัดส่วนของประชากรที่ผู้วิจัยต้องการสุ่ม
Z = ความเชื่อมั่นที่ผู้วิจัยกำหนดไว้ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ
d = สัดส่วนของความคลาดเคลื่อนที่ยอมให้เกิดขึ้นได้

แทนค่าของกลุ่มตัวอย่าง

$$\begin{aligned} n &= \frac{P(1-P)Z^2}{d^2} \\ &= \frac{0.5(1-0.5)1.96^2}{(0.05)^2} \\ &= \frac{0.5 \times 0.5 \times 3.84}{0.0025} \\ n &= 384 \end{aligned}$$

ขนาดของตัวอย่างสำหรับงานวิจัยนี้ เท่ากับ 384 และเพื่อป้องกันความผิดพลาดในการเก็บรวบรวมแบบสอบถามจากกลุ่มตัวอย่าง ผู้วิจัยจึงเพิ่มกลุ่มตัวอย่างอีก 16 คน ดังนั้นจะใช้กลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น 400 คน โดยเลือกการสุ่มตัวอย่างแบบสะดวก โดยแจกแบบสอบถามที่หน้าคอนเสิร์ตของศิลปินเคป๊อป งานแฟนมีตติ้งของศิลปินเคป๊อป สถานที่บริเวณ อิมแพคอารีน่า เมืองทองธานี ก่อนเวลาเริ่มคอนเสิร์ต เวลาโดยประมาณ 15.00น.

ระยะเวลาที่ใช้ในการวิจัย เก็บข้อมูลเดือนมกราคม – กุมภาพันธ์ 2563

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ผู้วิจัยได้ใช้เครื่องมือในการวิจัยคือ แบบสอบถาม โดยแบ่งออกเป็น 5 ส่วน ดังต่อไปนี้

1. ส่วนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับ ปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ การศึกษา อาชีพ รายได้ โดยเป็นแบบตรวจสอบรายการ
2. ส่วนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับพฤติกรรมการสร้างคุณค่าร่วมระหว่างแฟนคลับ กับศิลปิน ทั้งนี้ผู้วิจัยได้ศึกษาทั้งหมด 6องค์ประกอบ ได้แก่ การแสวงหาข้อมูล การให้ข้อมูล การแสดงออกถึงความรับผิดชอบ การให้ข้อมูลป้อนกลับ ปฏิสัมพันธ์ส่วนบุคคล และการให้การสนับสนุน โดยเป็นแบบสอบถามตามแบบมาตราส่วนประมาณค่า

3. ส่วนที่ 3 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับความผูกพันระหว่างแฟนคลับกับศิลปิน ผู้วิจัยได้ศึกษาทั้งหมด 4 องค์ประกอบ ได้แก่ การเอาใจจดจ่อเกี่ยวกับข่าวสารต่างของศิลปิน ความหลงใหลในภาพลักษณ์บุคลิกภาพ และความสามารถของศิลปิน ความภาคภูมิใจที่ได้ชื่นชอบและได้เป็นแฟนคลับของศิลปิน และความเชื่อมั่นไว้วางใจในตัวศิลปิน โดยเป็นแบบสอบถามตามแบบมาตราส่วนประมาณค่า

4. ส่วนที่ 4 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับทัศนคติและความพึงพอใจที่มีต่อตัวศิลปิน โดยเป็นแบบสอบถามตามแบบมาตราส่วนประมาณค่า

5. ส่วนที่ 5 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับความภักดีที่มีต่อศิลปิน โดยเป็นแบบสอบถามตามแบบมาตราส่วนประมาณค่า

โดยคำถามในส่วนที่ 2 3 4 และ ส่วนที่ 5 ผู้วิจัยได้กำหนดในแบบสอบถามของการวิจัยครั้งนี้ เป็นคำถามชนิดปลายปิด (Close-ended question) และเป็นการวัดแบบมาตราส่วน (วุฒิชติ สุนทรสมัย, 2555 : 202)

สถิติที่ใช้ในการวิจัย

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลของการวิจัยใช้สถิติเชิงพรรณนาและสถิติเชิงอนุมานโดยประมวลผลด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์ผ่านโปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ เพื่อนำไปใช้ในการ แปลผลการวิจัยในการวิจัยครั้งนี้ โดยใช้สถิติพรรณนา ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และความถี่สะสม ในการทดสอบระดับของตัวแปรอิสระ 12 ตัวแปร และสถิติเชิงอนุมาน ใช้ในการทดสอบสมมติฐาน ได้แก่ t-test การวิเคราะห์ความแปรปรวน ทดสอบค่าสหสัมพันธ์ โดยใช้วิธี Correlation สูตรสหสัมพันธ์อย่างง่ายของเพียร์สัน และการถดถอยเชิงพหุคูณ เพื่อศึกษาอิทธิพลของตัวแปรต้นที่มีต่อตัวแปรตาม โดยสมมติฐานที่ผู้วิจัยทำการศึกษา มีตัวแปรอิสระ 12 ตัว และ ตัวแปรตาม 1 ตัวแปร (วุฒิชติ สุนทรสมัย, 2555 : 237)

4.สรุปผลการวิจัย

ผู้วิจัยแสดงผลการวิเคราะห์สมการถดถอยเชิงพหุระหว่างของตัวแปรอิสระทั้ง 4 ตัวแปร ได้แก่ พฤติกรรมการสร้างคุณค่าร่วมระหว่างแฟนคลับกับศิลปิน ความผูกพันระหว่างแฟนคลับกับศิลปิน ทัศนคติที่มีต่อศิลปิน และความพึงพอใจที่มีต่อศิลปิน และตัวแปรตาม 1 ตัวแปร คือ ความภักดีที่มีต่อศิลปินดัง ตารางที่1

ตัวแปร	b	β	t	p-value	Collinearity Statistics	
					Tolerance	VIF
ค่าคงที่(a)	- 0.398		-1.717	0.087		
X ₁	0.887	0.211	4.210	0.000*	0.603	1.659
X ₂	0.598	0.195	3.066	0.002*	0.462	2.164
X ₃	0.342	0.081	4.250	0.000*	0.470	2.128
X ₄	0.186	0.074	2.502	0.013*	0.450	2.221
R =.638	R ² = .407	Adjust R ² = .401		Durbin-Watson =2.114		
F = 67.604		Sig = .000				

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่1 ผลของสมการถดถอยเชิงพหุ ในการศึกษาพฤติกรรมการสร้างคุณค่าร่วมระหว่างแฟนคลับกับศิลปิน ความผูกพันระหว่างแฟนคลับกับศิลปิน ทัศนคติที่มีต่อศิลปิน และ ความพึงพอใจที่มีต่อศิลปิน

และความภักดีที่มีต่อศิลปิน โดยการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์ถดถอย (Regression Coefficient Analysis: β) การทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระที่ละตัวแปร โดยค่าสัมประสิทธิ์ถดถอย มีค่าคงที่เท่ากับ -0.398 และมีตัวแปรอิสระอย่างน้อย 1 ตัว มีความสัมพันธ์กับตัวแปรตามหรือไม่ ด้วยการทดสอบค่าสถิติ F ผลการวิเคราะห์พบว่า F ที่คำนวณ ได้ เท่ากับ 67.604 แสดงให้เห็นว่ามีตัวแปรอิสระอย่างน้อย 1 ตัว ที่มีความสัมพันธ์กับตัวแปรตาม ซึ่งก็คือ ความภักดีที่มีต่อศิลปิน

ผลการวิเคราะห์สมการถดถอยเชิงพหุ พบว่า มีตัวแปรอิสระ คือ พฤติกรรมการสร้าง คุณค่าร่วม ความผูกพันระหว่างแฟนคลับกับศิลปิน ทักษะคดีที่มีต่อศิลปิน และความพึงพอใจที่มีต่อศิลปิน มีความสัมพันธ์กับตัวแปรตาม คือ ความภักดีที่มีต่อศิลปิน โดยสามารถสร้างสมการถดถอย ได้ดังนี้

$$y = -0.398 + 0.887(x_1) + 0.598(x_2) + 0.342(x_3) + 0.186(x_4)$$

เมื่อ

x_1 หมายถึง พฤติกรรมการสร้างคุณค่าร่วมระหว่างแฟนคลับกับศิลปิน

x_2 หมายถึงความผูกพันระหว่างแฟนคลับกับศิลปิน

x_3 หมายถึง ทักษะคดีที่มีต่อศิลปิน

x_4 หมายถึง ความพึงพอใจที่มีต่อศิลปิน

y หมายถึง ความภักดีที่มีต่อศิลปิน

การวิเคราะห์การถดถอยเชิงพหุคุณด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ มีค่า $R^2 = .407$ แสดงให้เห็นว่า ตัวแปรอิสระมีประสิทธิภาพการพยากรณ์ ถึงร้อยละ 40.7 ส่วนที่เหลืออีกร้อยละ 59.3 เกิดจากตัวแปรอื่น ๆ ได้ค่า Durbin-Watson เท่ากับ 2.114 ซึ่งมีค่าอยู่ในช่วง 1.5–2.5 ซึ่งเข้าใกล้ 2 จึง สามารถสรุปได้ว่า ข้อสมมติฐานที่เกี่ยวกับความเป็นอิสระของค่าคลาดเคลื่อนตรงตามที่กำหนดไว้ และพบว่า ค่า VIF ของทุกตัวแปรอิสระ มีค่าต่ำกว่า 5 ซึ่งเป็นค่ามาตรฐานจึงสามารถสรุปได้ว่า สมการถดถอยนี้ไม่มีปัญหาของความสัมพันธ์เชิงเส้นระหว่างตัวแปรพยากรณ์ตั้งแต่ 2 ตัว ขึ้นไป จากสมการถดถอยสามารถสรุปได้ว่า

1. พฤติกรรมการสร้างคุณค่าร่วมระหว่างแฟนคลับกับศิลปิน (x_1) มีค่านัยสำคัญทางสถิติ เท่ากับ 0.000 ซึ่งมีความน้อยกว่า 0.05 ดังนั้น พฤติกรรมการสร้างคุณค่าร่วมระหว่างแฟนคลับกับศิลปิน ส่งผลต่อความภักดีที่มีต่อศิลปิน

2. ความผูกพันระหว่างแฟนคลับกับศิลปิน (x_2) มีค่านัยสำคัญทางสถิติ เท่ากับ 0.002 ซึ่งมี ค่าน้อยกว่า 0.05 ดังนั้น ความผูกพันระหว่างแฟนคลับกับศิลปิน ส่งผลต่อความภักดีที่มีต่อศิลปิน

3. ทักษะคดีที่มีต่อศิลปิน (x_3) มีค่านัยสำคัญทางสถิติ เท่ากับ 0.000 ซึ่งมีความน้อยกว่า 0.05 ดังนั้น ทักษะคดีที่มีต่อศิลปิน ส่งผลต่อความภักดีที่มีต่อศิลปิน

4. ความพึงพอใจที่มีต่อศิลปิน (x_4) มีค่านัยสำคัญทางสถิติ เท่ากับ 0.013 ซึ่งมีความน้อยกว่า 0.05 ดังนั้น ความพึงพอใจที่มีต่อศิลปินส่งผลต่อความภักดีที่มีต่อศิลปิน

ทั้งนี้ผู้วิจัยสามารถสรุปผลการทดสอบสมมติฐานตามตารางที่ 2 ดังนี้

สมมติฐานการวิจัย	ผลการทดสอบ
สมมติฐานที่ 1 การสร้างคุณค่าร่วมระหว่างแฟนคลับกับศิลปินส่งผลต่อความภักดีของแฟนคลับชาวไทยที่มีต่อศิลปินเคป๊อป	สนับสนุน สมมติฐาน
สมมติฐานที่ 2 ความผูกพันระหว่างแฟนคลับกับศิลปินส่งผลต่อความภักดีของแฟนคลับชาวไทยที่มีต่อศิลปินเคป๊อป	สนับสนุน สมมติฐาน

สมมติฐานการวิจัย		ผลการทดสอบ
สมมติฐานที่ 3	ทัศนคติของแฟนคลับที่มีต่อศิลปินเคป็อปส่งผลต่อความภักดีของแฟนคลับชาวไทยที่มีต่อศิลปินเคป็อป	สนับสนุน สมมติฐาน
สมมติฐานที่ 4	ความพึงพอใจของแฟนคลับที่มีต่อศิลปินส่งผลต่อความภักดีของแฟนคลับชาวไทยที่มีต่อศิลปินเคป็อป	สนับสนุน สมมติฐาน

5.อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการวิจัยที่ได้จากการทดสอบสมมติฐานการวิจัยเรื่อง ปัจจัยทางด้านการตลาดที่มีผลต่อความภักดีของแฟนคลับชาวไทยที่มีต่อศิลปินเคป็อป สามารถอภิปรายผลตามสมมติฐานในการวิจัย และอ้างอิงจากงานวิจัยที่เกี่ยวข้องได้ ดังนี้

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 1 พบว่า พฤติกรรมการสร้างคุณค่าร่วมระหว่างแฟนคลับกับศิลปินส่งผลต่อความภักดีที่มีต่อศิลปิน ผู้วิจัยสรุปผลได้ว่า การแสดงออกซึ่งพฤติกรรมในการสร้างคุณค่าร่วมของกลุ่มแฟนคลับเป็นการบ่งบอกถึงวัตถุประสงค์ เป้าหมาย จากทัศนคติ ความรู้สึก นึกคิด ความคาดหวังจนแสดงออกมาในรูปแบบต่าง ๆ จะเห็นได้ว่า ส่วนใหญ่แฟนคลับจะทำการค้นหาข่าวสารต่างๆของศิลปินที่ชื่นชอบเสมอ จะสมัครเป็นสมาชิกของ เว็บไซต์ หรือเว็บเพจต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับศิลปินที่ชื่นชอบ ผู้บริโภคจะแนะนำผลงานต่าง ๆ ของศิลปินให้กับผู้ที่ผู้บริโภคอื่น ๆ รู้จัก ผู้บริโภคจะโพสต์บนโซเชียลมีเดียเพื่อแสดงความคิดเห็น ผู้บริโภคเข้าชมคอนเสิร์ตของศิลปินที่ชื่นชอบ และผู้บริโภคร่วมทำการโหวตในกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อให้ศิลปินที่ชื่นชอบได้รับรางวัล สอดคล้องกับวิจัยของ พันทิพา ปัญสุวรรณ และคณะ(2561 : 143) ศึกษาเรื่อง พฤติกรรมการสร้างคุณค่าร่วมกันของลูกค้า และความผูกพันในตราสินค้าที่มีอิทธิพลต่อความภักดีในตราสินค้าของธุรกิจให้บริการออกแบบตกแต่งเฟอร์นิเจอร์”กล่าวว่า พฤติกรรมการสร้างคุณค่าร่วมกันส่งผลต่อความภักดีในตราสินค้าต้องใช้ความผูกพัน เป็นตัวแปรโดยต้องมีพื้นที่ในการสร้างคุณค่า(Platform) หรือพื้นที่ในการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น (Forum) ที่ง่ายต่อการเข้าถึง เพื่อเป็นการอำนวยความสะดวกให้ลูกค้ามีส่วนร่วมในรูปแบบต่าง ๆ ผ่านช่องทางใด ๆ ที่มีประสิทธิภาพในการเข้าถึงลูกค้า เพื่อนำเสียงตอบกลับของลูกค้า (Feedback) มาพัฒนา ปรับปรุงผลิตภัณฑ์หรือบริการอย่างสม่ำเสมอ

นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับ อนินทยา ประสิทธิ์มี (2561 : 1) ได้ศึกษา พฤติกรรมและ อัตลักษณ์บนสื่อออนไลน์ของแฟนคลับศิลปินเกาหลีวง WANNA ONE ในประเทศไทย โดยสรุปว่าช่องทางและระยะเวลาในการเสพสื่อออนไลน์ในแต่ละวันเฉลี่ยวันละ 4-5 ชั่วโมง และจะใช้สื่อทวิตเตอร์เป็นหลัก เพื่อใช้สำหรับติดตามข่าวสารเกี่ยวกับศิลปินที่ชื่นชอบ และจะมีพฤติกรรมที่แสดงออกถึงความเป็นแฟนคลับลงบนสื่อออนไลน์โดยการ ใช้รูปภาพประจำตัว ชื่อ สถานะ บัญชีผู้ใช้งานสื่อทวิตเตอร์เกี่ยวกับศิลปินที่ตนเองชื่นชอบทั้งหมด ซึ่งแฟนคลับแต่ละคนจะมีพฤติกรรมในการแสดงออกถึงความเป็นแฟนคลับ และความใกล้ชิดกับศิลปินบนสื่อออนไลน์ที่ไม่เหมือนกัน แต่จะเป็นไปในทิศทางเดียวกัน

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 2 พบว่า ความผูกพันของแฟนคลับชาวไทยที่มีผลต่อความภักดีที่มีต่อศิลปินเคป็อป ผู้วิจัยพหุสาเหตุได้ว่า ความผูกพันของแฟนคลับชาวไทยเกิดจากการมีปฏิสัมพันธ์ซึ่งกันและกันระหว่างศิลปินกับแฟนคลับ ได้มีการติดต่อสื่อสาร การแสดงออกถึงความรัก ความชอบ ความหลงใหลที่มีต่อศิลปิน และเข้าไปมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ของศิลปิน ซึ่งต้องอยู่บนพื้นฐาน 3 ประการ คือ ด้านความคิด ด้านอารมณ์ และด้านพฤติกรรม โดยศิลปินในแต่ละกลุ่มจะมีรูปแบบ เอกลักษณ์การสื่อสารความผูกพันที่มีต่อแฟนคลับไว้แตกต่างกัน เพื่อสร้างความผูกพัน ความหลงใหล ทำให้กลุ่มแฟนคลับมีความพยายาม

ที่จะทำกิจกรรมร่วมกันกับศิลปิน เพื่อให้ได้อยู่ใกล้ชิด และเกิดความประทับใจในกลุ่มแฟนคลับ นับว่าเป็นกลุ่มคนสำคัญที่มีช่วยผลักดัน สนับสนุนชื่อเสียงของศิลปินเกาหลีใต้ ซึ่งแฟนคลับเกาหลีอาจมีลักษณะต่างๆ ที่บ่งบอกและแสดงถึงความผูกพันของแฟนคลับ เช่น การเป็นผู้ติดตามอย่างใกล้ชิดเมื่อศิลปินมาประเทศไทย สะสมสิ่งของเกี่ยวกับศิลปิน หรือการมีสัญลักษณ์บางอย่างที่บ่ง บอถึงสิ่งที่ตนเองชื่นชอบ เช่น ชื่อกลุ่ม การใช้สีประจำกลุ่ม สัญลักษณ์ประจำกลุ่ม เป็นต้น ซึ่งสอดคล้องกับวิจัยของ ชนกานต์ รักชาติ และพัชนี เจริญรยา (2559 : 163) กล่าวว่า สื่อกิจกรรมทำให้ความสัมพันธ์ระหว่างแอดมินกลุ่ม แฟนคลับศิลปินนักร้องจากประเทศเกาหลีใต้ ในประเทศไทย และแฟนคลับมีการสานสัมพันธ์ เพื่อรักษาความสัมพันธ์ของกันและกันอย่างต่อเนื่องทำให้เกิดความผูกพัน และกลายเป็นรากฐานที่มั่นคงให้กับสมาชิกคนอื่น ๆ ภายในเครือข่าย ก่อให้เกิดระยะการดำรงรักษาที่เครือข่าย สามารถดำรงอยู่ได้ยาวนานและมีเสถียรภาพ และยังสนับสนุนแนวคิดของ สรวุฒิ โยคะกุล และสุรเชษฐ ทองส่วย (2560 : 54) เกี่ยวกับแนวคิดด้านความผูกพันด้านความรู้สึก เป็นความผูกพันทางอารมณ์ของบุคคลหนึ่งที่มีต่อสิ่งนั้นๆ ซึ่งทัศนคติที่มีความรักดี อาจพิจารณาว่าเป็นเครื่องมือทางการตลาดที่มีผลต่อพฤติกรรมที่มีความรักดี โดยความผูกพันด้านความรู้สึกเป็นปัจจัยที่สร้างความสัมพันธ์ให้มีความเหนียวแน่นสำหรับคุณค่าของตราสินค้า

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 3 พบว่า ทัศนคติของแฟนคลับชาวไทยที่มีผลต่อความภักดีที่มีต่อศิลปินเคป๊อป ผู้วิจัยได้พิจารณาอย่างละเอียดสามารถสรุปได้ว่า กลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นต่อทัศนคติที่มีต่อศิลปินอยู่ในระดับเห็นด้วยมาก โดยมีความสนใจในวัฒนธรรมของประเทศเกาหลีใต้ ในวงการเคป๊อป มีวงไอดอลที่มีผลงานโดดเด่นมากมาย วงในเกาหลีใต้ ไม่ว่าจะเป็น BTS, BLACKPINK, TWICE, EXO, Red Velvet, SF9, NCT, ITZY, MONSTA X และอื่นๆ ศิลปินเคป๊อปมีความพิเศษในหลายๆ ด้าน และไม่จำกัดเฉพาะดนตรีเท่านั้น ความนิยมของ เคป๊อป อยู่ทั้งการแสดงที่ยอดเยี่ยมที่ผสมผสานทักษะการร้องเพลงที่ยอดเยี่ยม มารยาทบนเวที และท่าเต้นที่มีสีสัน ซึ่งเพลงและท่าเต้นของวงไอดอลเพื่อเป็นการแสดงที่สมบูรณ์แบบ การสื่อสารอย่างกระตือรือร้นกับแฟน ๆ อาจจะมีผลต่อความนิยมของเคป๊อปที่เพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ นอกจากนี้ยังมีแฟนคลับที่ต้องการเดินทางไปประเทศเกาหลีใต้เพื่อเรียนรู้เกี่ยวกับภาษาเกาหลี เพราะศิลปินที่ชื่นชอบ ซึ่งสิ่งเหล่านั้น ได้ถูกสะสมจนเกิดเป็นความรู้สึกนึกคิดให้เกิดทัศนคติ มุมมองที่ดีต่อภาพลักษณ์ในบุคคลหรือศิลปินนั้นๆ ซึ่งสอดคล้องกับ ธนิตา อยู่คง (2555 : 5) กล่าวว่า การสร้างทัศนคติ เกิดจากวัฒนธรรมที่มีอิทธิพลต่อบุคคลตั้งแต่เกิดจนตาย ซึ่งในแต่ละวัฒนธรรมก็แตกต่างกันออกไป เริ่มจากสถาบันครอบครัว โรงเรียน ศาสนสถาน สื่อมวลชน สถาบันอื่น ๆ ในสังคม ล้วนแต่มีอิทธิพลต่อการสร้างทัศนคติ ทั้งสิ้น เมื่อคนเกิดทัศนคติต่อสิ่งต่าง ๆ แล้วก็จะแสดงพฤติกรรมออกมา สอดคล้องกับวิจัยของวรรณุช ตันติวิทพงศ์ (2552 : 3) ได้ศึกษาเรื่องพฤติกรรมความคลั่งไคล้ศิลปินนักร้องเกาหลีของวัยรุ่นไทยกล่าวว่า ทัศนคติ คือ สภาพจิตใจ ความรู้สึก อารมณ์ ที่มีข้อมูลข่าวสารต่อศิลปินเกาหลี และการแสดงออกมาเป็นพฤติกรรมการคลั่งไคล้เกาหลี ซึ่งมีอิทธิพลอย่างมากในด้านต่าง ๆ ทั้งด้านการทำธุรกิจสินค้า ภาพยนตร์ เพลง ที่มีศิลปินที่ชื่นชอบเป็นพรีเซนเตอร์ รวมถึงภาษา และวัฒนธรรมเกาหลีที่มีเด็กวัยรุ่นสนใจกันมากขึ้น โดยกลุ่มวัยรุ่นเหล่านั้น เป็นกลุ่มแฟนคลับศิลปินเกาหลี มีความชื่นชอบและทัศนคติที่ดีต่อประเทศเกาหลี โดยอยากจะเรียนรู้เกี่ยวกับภาษา วัฒนธรรมประเทศเกาหลีเพื่อให้ได้เข้าใจศิลปินมากขึ้น

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 4 พบว่า ความพึงพอใจของแฟนคลับชาวไทยที่มีผลต่อความภักดีที่มีต่อศิลปินเคป๊อป ผู้วิจัยพอหาสาเหตุได้ว่า ความพึงพอใจในภาพลักษณ์ ผลงาน ของศิลปินที่ชื่นชอบ ซึ่งเกิดมาจากความคาดหวังในตัวศิลปิน เช่น ถ้าแฟนคลับต้องการให้ศิลปินที่ตนเองชื่นชอบรวมกลุ่มกัน ศิลปินควรจัดกลุ่มกันและอยากจะให้ศิลปินอยู่กันด้วยความรัก อยู่กับแฟนคลับไปนาน ๆ เป็นต้น การที่แฟนคลับต้องการให้

ศิลปินมีความเข้าใจ และสามารถตอบสนองความคาดหวังนั้น ๆ ได้ นอกจากนี้ ส่วนใหญ่สิ่งที่คาดหวังในตัวศิลปินจากเหล่าแฟนคลับ คือ ขอแค่ศิลปินจำหน้าเราได้ หรือจำชื่อเราได้ ถึงแม้ไม่ได้เจอนาน และแฟนคลับอยากที่จะคอยเห็นศิลปินที่ตนเองชื่นชอบเติบโตไปในวงการที่ดีขึ้น ประสบความสำเร็จ คอยเป็นกำลังใจ เหมือนคอยร่วมทุกข์สุขไปด้วยกัน แต่ไม่ก้าวล่วงความเป็นส่วนตัวของศิลปินเค้านั้น อยู่ในขอบเขตที่เหมาะสม และแฟนคลับคาดหวังว่าให้ออกผลงานอยู่เรื่อย ๆ ไม่ออกจากวงการ รวมไปถึงช่องทางการสื่อสารในสังคมออนไลน์ระหว่างกัน ไม่ขาดหาย การติดต่อระหว่างแฟนคลับและศิลปิน สามารถสร้างความพึงพอใจให้แฟนคลับได้ ส่งผลต่อความภักดีต่อตัวศิลปินมากยิ่งขึ้น สอดคล้องกับแนวคิดของหทัยทิพย์ สีสั่งข์(2550 : ๗) กล่าวว่า การสรรหา การเลือกรับข่าวสารที่แตกต่างกัน จะช่วยเกิดความพึงพอใจต่อข่าวสารที่ได้รับ และเมื่อเกิดความพึงพอใจก็จะเกิดกระบวนการเรียนรู้จะนำสิ่งที่ได้เรียนรู้มาใช้ประโยชน์ ซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีการใช้ประโยชน์และความพึงพอใจของ Katz et al.(1974 : 20) กล่าวว่า การกระทำการสื่อสารของมนุษย์ที่ถูกขับเคลื่อนโดยความต้องการ และสิ่งจูงใจเพื่อเติมเต็มความต้องการและสิ่งที่จูงใจของตนเอง ซึ่งศิลปิน นักแสดง เกาหลีสักจะถ่ายทอดอารมณ์ ความรู้สึกผ่านการแสดงให้ผู้รับสาร หรือกลุ่มแฟนคลับที่ชื่นชอบเกิดความประทับใจ และผู้รับสารก็ตอบสนองความความพึงพอใจในผลงาน เกิดความพึงพอใจที่ได้ติดตาม ความภาคภูมิใจเมื่อศิลปินได้รับรางวัล เป็นต้น

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์

ในการกำหนดยุทธศาสตร์ แผนงาน โครงการต่าง ๆ โดยเฉพาะในขั้นตอนของการสร้างศิลปินให้ประสบความสำเร็จ และนำข้อมูลไปปรับใช้ในการเปลี่ยนแปลง ปรับปรุง ในด้านของผลิตภัณฑ์ สินค้า เพื่อเพิ่มคุณค่า และมูลค่าของสินค้า ดังนั้นผู้วิจัยขอเสนอแนะผลการวิจัย ดังนี้

ภาคธุรกิจด้านวงการเพลง ภาพยนตร์ ละครต่าง ๆ ของประเทศไทย ควรเพิ่มกิจกรรมต่าง ๆ ที่ช่วยสร้างความสัมพันธ์ให้กับกลุ่มแฟนคลับ และศิลปินใหม่ มากขึ้น เช่น กิจกรรมแฟนมีตกิจกรรมช่วยเหลือสังคม เป็นต้น มีช่องทางสื่อสารหลากหลายเข้าถึงได้ง่าย มีผู้ดูแลหรือแอดมิน คอยอำนวยความสะดวกและรายงานข้อมูลล่าสุดเหตุการณ์ รูปภาพ ข่าวสารที่เกี่ยวข้องกับ ตัวศิลปินเพิ่มมากขึ้นเพื่อให้เกิดกระแสที่ดี และควรสร้างภาพลักษณ์และดึงดูดเด่นในด้านที่ดีของตัวศิลปินมาถ่ายทอด โดยอาจจะเพิ่มจากรายการหรือเรียลลิตี้ เพื่อแสดงให้เห็นถึงความสามารถ ความอดทน ความพยายาม และความเป็นตัวตนของศิลปิน เช่น ศิลปินรักในการร้องการเต้น ต้องมีการฝึกซ้อม เป็นต้น

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

การศึกษาครั้งต่อไปควรศึกษาในเชิงคุณภาพ ด้วยการสัมภาษณ์กลุ่มนั้น ๆ เพื่อให้ได้ ข้อมูลเชิงลึกในการที่จะนำมาวางกลยุทธ์การสร้างจุดเชื่อมต่อระหว่างแบรนด์ไยงไอดอล (Idol marketing) ในการเลือกพรินเตอร์สินค้า หรือศึกษาทัศนคติของกลุ่มตัวอย่างต่อค่านิยมและ วัฒนธรรมไทยเปรียบเทียบกับของเกาหลีเพื่อหาความแตกต่างและนำมาใช้กับการโปรโมทวัฒนธรรมไทย เป็นต้น

เอกสารอ้างอิง

ชนกานต์ รักษาติและพัชนี เขยจรรยา. (2559). วิธีการสื่อสารและการดำรงอยู่ของกลุ่มแฟนคลับ ศิลปินนักร้อง กลุ่มจากประเทศเกาหลีใต้ในประเทศไทย. วารสารนิเทศศาสตร์ และ นวัตกรรมนิต้า, 3(1), 163-180.

- ธนิตา อยู่คง. (2555). **ทัศนคติและพฤติกรรมเลียนแบบที่มีต่อศิลปินเกิร์ลกรุ๊ปเกาหลีของวัยรุ่นไทย**. วิทยานิพนธ์บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต, สาขาวิชาบริหารธุรกิจ, วิทยาลัย บัณฑิตศึกษาด้านการจัดการ, มหาวิทยาลัยศรีปทุม.
- พันทิพา ปัญสุวรรณ และคณะ. (2561). พฤติกรรมการสร้างคุณค่าร่วมกันของลูกค้า และความผูกพันในตราสินค้าที่มีอิทธิพลต่อความภักดีในตราสินค้าของธุรกิจให้บริการ ออกแบบตกแต่งเฟอร์นิเจอร์. **วารสารบริหารธุรกิจเศรษฐศาสตร์และการสื่อสาร** มหาวิทยาลัยนเรศวร, 13(2), 136-154.
- รมิตา สาสุวรรณ. (2560). **การเปิดรับกับทัศนคติ และพฤติกรรมการเลียนแบบวัฒนธรรมเกาหลีของผู้ชมในเขตกรุงเทพมหานคร**. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต, คณะวารสารศาสตร์และสื่อสารมวลชน, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- วุฒิชชาติ สุนทรสมัย. (2555). **การวิจัยการตลาดและระบบสารสนเทศทางการตลาด**. สมาคมส่งเสริมเทคโนโลยี ไทย-ญี่ปุ่น. กรุงเทพฯ. 1-237
- วรรณุช ตันติวิทพงศ์. (2552). **พฤติกรรมความคลั่งไคล้ศิลปินนักร้องเกาหลีของวัยรุ่นไทย**. วิทยานิพนธ์นิเทศศาสตร์มหาบัณฑิต, สาขาวิชานิเทศศาสตร์พัฒนาการ, ภาควิชาการประชาสัมพันธ์, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สรวิศ โยคะกุล และสรเชษฐ์ ทองสลาย. (2560). **ทัศนคติและการสื่อสารการตลาดแบบบูรณาการที่มีอิทธิพลต่อความภักดีในผลิตภัณฑ์สโมสฟุตบอลเอสซีจี เมืองทอง ยูไนเต็ด ของแฟนคลับในกรุงเทพมหานคร, จังหวัดนนทบุรี และจังหวัดปทุมธานี**. **วารสารสมาคมนักวิจัย**, 22(1), 54-66.
- หทัยทิพย์ สีสั่งข์. (2550). **ความคิดเห็นของวัยรุ่นไทยที่มีต่อการถ่ายทอดวัฒนธรรมเกาหลีผ่านละครโทรทัศน์**. วิทยานิพนธ์นิเทศศาสตร์มหาบัณฑิต, สาขาวิชานิเทศศาสตร์สารสนเทศ, คณะนิเทศศาสตร์, มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต.
- อนินทยา ประสิทธิ์มี. (2561). **พฤติกรรมและอัตลักษณ์บนสื่อออนไลน์ของแฟนคลับศิลปิน เกาหลี WANNA ONE ในประเทศไทย**. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการจัดการมรดกวัฒนธรรมและอุตสาหกรรมสร้างสรรค์, วิทยาลัยนวัตกรรม, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- Cochran, W.G. (1953). **Sampling Techniques**. New York: John Wiley & Sons.
- Jazz Journalists Association. (2011). **Graph shows music sales decline**. สืบค้นเมื่อวันที่ 5 กุมภาพันธ์ 2563, จาก <https://www.jjazwards.org/p/2011-nominees.html>
- Luarn, P., & Lin, H. (2003). A Customer Loyalty Model for e-Service Context, **Journal of Electronic Commerce Research**, 4, 156-167.
- Katz, J., Dunn, A., Chenoweth, M., & Golden, S. (1974). Determination of synthesis, recycling, and body mass of glucose in rats and rabbits in vivo with 3H-and 14C-labelled glucose. **The Biochemical Journal**, 142(1), 171-183.
- Korea Economic Daily. (2020). **Korean dramas push cultural exports beyond \$10 billion**. สืบค้นเมื่อวันที่ 4 มกราคม 2563 จาก <https://www.kedglobal.com/entertainment/newsView/ked202008100006>
- Shin, N., Kim, H., Lim, S., & Kim, C. (2014). The effect of brand equity on brand attitude and brand loyalty in exhibition. In SHS Web of Conferences, Vol. 12, p.01018

การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนตามหลักอิทธิบาท 4 เขต
นิคมสร้างตนเองเขื่อนอุบลรัตน์ อำเภอบุขลรัตน์ จังหวัดขอนแก่น
PEOPLE PARTICIPATION IN COMMUNITY ECONOMIC DEVELOPMENT
ACCORDING TO ITTHIPADA 4 OF UBONRATANA DAM SELF-ESTABLISHED
SETTLEMENT, UBONRATANA DISTRICT, KHON KAEN PROVINCE

พระอธิการสมนึก อตตทีโป (สืบคำ), พระครูประยุตสารธรรม,
พระมหาวิรุธ วิโรจโน และพระครูสังฆรักษ์ ทวี อภัยโย

Phraathikarn Somnuek Attadipo (Suebkha), Phrakhruprayutsaradham,
Phramaha Wiruth Wirojano and Phrakhrusangkharak Thawee Abhayo

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน

Mahamakut Buddhist University Isan Campus

Corresponding Author E-mail: somnuek.promarangsri@gmail.com

บทความวิจัย (Research Article)

Received. 6/11/2023, Revised 14/3/2024, Accepted 16/3/2024

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนตามหลักอิทธิบาท 4 เขตนิคมสร้างตนเองเขื่อนอุบลรัตน์ อำเภอบุขลรัตน์ จังหวัดขอนแก่น และ 2) เปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนตามหลักอิทธิบาท 4 เขตนิคมสร้างตนเองเขื่อนอุบลรัตน์ อำเภอบุขลรัตน์ จังหวัดขอนแก่น จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ต่อเดือน เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ กลุ่มตัวอย่างการวิจัย ได้แก่ ประชาชนในเขตนิคมสร้างตนเองเขื่อนอุบลรัตน์ จำนวน 395 คน สุ่มตัวอย่างโดยใช้วิธีสุ่มอย่างง่ายแบบจับฉลากตามชั้นภูมิ เครื่องมือการวิจัยเป็นแบบสอบถาม และวิเคราะห์ข้อมูลส่วนบุคคลโดยใช้ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และเปรียบเทียบความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระกับตัวแปรตามโดยใช้สถิติทดสอบค่าที รวมทั้งการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว-ผลการวิจัยพบว่า 1) ประชาชนในเขตนิคมสร้างตนเองเขื่อนอุบลรัตน์ อำเภอบุขลรัตน์ จังหวัดขอนแก่น มีส่วนร่วมในการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนตามหลักอิทธิบาท 4 โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาในแต่ละด้านพบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ รองลงมาคือ ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน รองลงมาคือ ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล 2) ผลการเปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนตามหลักอิทธิบาท 4 เขตนิคมสร้างตนเองเขื่อนอุบลรัตน์ อำเภอบุขลรัตน์ จังหวัดขอนแก่นจำแนกตามตัวแปร เพศ อายุ อาชีพ รายได้ และระดับการศึกษา พบว่า ประชาชนเพศชายและเพศหญิง มีส่วนร่วมในการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนตามหลักอิทธิบาท 4 โดยรวมไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

คำสำคัญ: การมีส่วนร่วมของประชาชน; การพัฒนาเศรษฐกิจชุมชน; อิทธิบาท 4

Abstract

This research aims to 1) study the level of public participation in community economic development according to the principles of Itthipatha 4, Ubonrat Dam Self-Help Settlement Area, Ubonrat District, Khon Kaen Province and 2) compare people's participation in community economic development according to the principle of Itthipatha in 4 Ubonrat Dam Self-Help Settlement Areas, Ubonrat District Khon Kaen Province Classified by personal factors including gender, age, education level, occupation, monthly income. It was quantitative research. The samples of this research were 395 people in the Ubonrat Dam Self-Help Settlement. It was sampled using a simple random drawing method according to geographic strata. The research tool was a questionnaire, analyzed personal data using percentages, averages, and standard deviations and compared the relationship between independent variables and dependent variables using t-test statistics, including one-way analysis of variance. The research findings are as follows: Overall, the community in the Ubonrat Dam Self-Reliant Industrial Estate, Ubonrat District, Khon Kaen Province, has a high level of participation in the development of the community economy based on the four principles. When considering each aspect, the highest average score is in decision-making, followed by operations, benefit-sharing, and evaluation. Regarding the comparison of community participation levels in the development of the community economy based on the four principles of the Ubonrat Dam Self-Reliant Industrial Estate in Ubonrat District, Khon Kaen Province, it is found that there are significant differences based on variables such as gender, age, occupation, income, and education level, with statistical significance at the 0.05 level.

Keywords: People participation; Community economic development; Itthipada 4

บทนำ

พระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร รัชกาลที่ 9 ทรงมีพระราชดำรัสในเรื่องเศรษฐกิจพอเพียงแก่คณะบุคคลต่าง ๆ ที่เข้าเฝ้าถวายพระพรชัยมงคลเนื่องในวโรกาสวันเฉลิมพระชนมพรรษา ณ ศาลาดุสิดาลัย สวนจิตรลดา พระราชวังดุสิต มีสาระสำคัญตอนหนึ่งว่า “การจะเป็นเสือนั้นไม่สำคัญ สำคัญที่เรามีเศรษฐกิจแบบพอมีพอกิน แบบพอมีพอกินนั้นหมายความว่า อิ่ม खुตัวเองได้ ให้ ความพอเพียงกับตนเอง อันนี้ก็เคยบอกว่าความพอเพียงนี้ไม่ได้หมายความว่าทุกครอบครัวจะผลิตอาหารของ ตัวเอง จะต้องทอผ้าใส่เอง อย่างนั้นมันเกินไป แต่ว่าในหมู่บ้านหรือในอำเภอจะต้องมีความพอเพียงพอสมควร บางสิ่งบางอย่างที่ผลิตได้มากกว่าความต้องการก็ขายได้ แต่ขายในที่นี้ไม่ห่างไกลเท่าไร ไม่ต้องเสียค่าขนส่งมากนัก จึงอาจล้ำสมัย คนอื่นเขาต้องการเศรษฐกิจที่ต้องมีการแลกเปลี่ยนเรียกว่า เศรษฐกิจการค้า ไม่ใช่เศรษฐกิจ ความพอเพียง (พระราชดำรัส พระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถ บพิตร เนื่องในโอกาสวันเฉลิมพระชนมพรรษา ณ ศาลาดุสิดาลัย วันที่ 4 ธันวาคม พ.ศ.2539) จากพระราช ดำรัสดังกล่าวพอสรุปความหมายของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงได้ว่า เศรษฐกิจพอเพียงเป็นปรัชญาที่ชี้ให้เห็น แนวทางการดำรงชีวิตและการปฏิบัติตนของคนในทุกกระดับ ตั้งแต่ระดับบุคคล ระดับครอบครัว ระดับชุมชน จนถึงระดับรัฐบาลเพื่อการบริหารและพัฒนาประเทศให้ดำเนินไปในทางสายกลาง มีความพอเพียง

พอประมาณ มีเหตุผล และมีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดีพอสมควรต่อการมีผลกระทบใด ๆ อันจะเกิดการเปลี่ยนแปลงทั้งภายนอกและภายในด้วยความรอบรู้ รอบคอบ และความระมัดระวังอย่างมีคุณธรรม (มูลนิธิชัยพัฒนา, 2560 : ออนไลน์)

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 (2566 - 2570) มุ่งตอบสนองต่อวัตถุประสงค์และเป้าหมายการพัฒนาในด้านต่าง ๆ ให้บรรลุผลได้ในระยะเวลา 5 ปีแรกของยุทธศาสตร์ชาติระยะ 20 ปี ซึ่งเป็นพิจารณาจากการประเมินโอกาส ความเสี่ยง จุดแข็งและจุดอ่อนของประเทศและบริบทสภาพแวดล้อมที่เกิดขึ้นทั้งจากภายนอกและภายในประเทศ ในการที่จะผลักดันขับเคลื่อนให้การพัฒนาต่อ ยอดให้เกิดผลสัมฤทธิ์อย่างต่อเนื่องภายใต้แผนพัฒนาฯ ในฉบับต่อ ๆ ไป ซึ่งได้กำหนดวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่เกี่ยวข้องกับเศรษฐกิจไว้ เช่นข้อ 1) เพื่อให้คนไทยมีความมั่นคงทางเศรษฐกิจและสังคม ได้รับความเป็นธรรมในการเข้าถึงทรัพยากรและบริการทางสังคมที่มีคุณภาพ ชุมชนมีความเข้มแข็งพึ่งพาตนเองได้ รวมทั้งผู้ด้อยโอกาสสามารถได้รับการพัฒนาศักยภาพ และข้อ 4) เพื่อให้เศรษฐกิจมีความเข้มแข็ง มีเสถียรภาพ และมีความยั่งยืน สร้างความเข้มแข็งของเศรษฐกิจฐานรากและสร้างความมั่นคงทางพลังงาน อาหาร และน้ำ รวมถึงสร้างความเข้มแข็งของฐานการผลิต บริการเดิมและขยายฐานใหม่ โดยการใช้นวัตกรรมที่เข้มข้นมากขึ้นสามารถแข่งขันได้ โดยเป็นมิติของการพัฒนาตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงที่ให้ความสำคัญต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในทุกภาคส่วนของสังคม ที่มีการพัฒนาไปเพื่อประโยชน์สุขที่มีเหตุผล พอประมาณ และมีภูมิคุ้มกันที่ดี สร้างความยั่งยืนในสังคมไทย (กิตติวรณ กัลยาณมิตร และคณะ, 2563 : 69 - 85)

ส่วนหลักธรรมในทางพระพุทธศาสนาที่สอดคล้องกับการมุ่งเน้นให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนมากขึ้น หรือมีแนวโน้มที่จะพัฒนาขึ้นได้จะต้องใช้หลักอิทธิบาท 4 อันประกอบด้วยฉันทะ, วิริยะ เป็นหลักปฏิบัติที่ช่วยให้บุคคลมีความมั่นใจในการที่จะเผชิญหน้ากับปัญหา และอุปสรรคในการทำงาน และมีจิตตะ, วิมังสา เป็นหลักปฏิบัติที่ช่วยในการเอาชนะปัญหา และอุปสรรคในการทำงานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ไปใช้ในการดำเนินชีวิตของประชาชนตามบริบทของชุมชน เพื่อส่งเสริมให้ประชาชนในชุมชนให้รู้ถึงคุณค่าของทรัพยากรที่มีอยู่อันเป็นประโยชน์แก่การดำรงชีวิตของประชาชนอย่างพอเพียง และอยู่เย็นเป็นสุขอย่างยั่งยืน

จากสถานการณ์ดังกล่าว ผู้ศึกษาเห็นว่า การนำหลักธรรมทางพระพุทธศาสนามาประยุกต์ใช้ในการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนตามหลักอิทธิบาท 4 และประยุกต์ใช้ในการพัฒนาชุมชนบนฐานของความพอเพียงอยู่ดีกินดี และมีภูมิคุ้มกันที่ดีตามนโยบายของกรมการพัฒนาชุมชน โดยอาศัยการมีส่วนร่วมและความร่วมมือของทุกภาคส่วนของประชาชนในเขตอำเภออุบลรัตน์ จังหวัดขอนแก่น พร้อมทั้งส่งเสริมให้นำหลักอิทธิบาท 4 ซึ่งประกอบด้วยฉันทะ (ความรัก และความพอใจ), วิริยะ (ความเพียร), จิตตะ (ความเอาใจจดจ่อ ความเอาใจใส่) และวิมังสา (การใช้ปัญญาไตร่ตรอง ตรวจสอบ) มาน้อมนำจิตใจให้เกิดการพัฒนาจากจิตสำนึกที่ดีภายในจิตใจ สำหรับการทำงานหรือทำสิ่งใด ๆ เพื่อให้งานประสบความสำเร็จตามที่มุ่งหวังไว้

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนตามหลักอิทธิบาท 4 เขตนิคมสร้างตนเองเขื่อนอุบลรัตน์ อำเภออุบลรัตน์ จังหวัดขอนแก่น
2. เพื่อศึกษาเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนตามหลักอิทธิบาท 4 เขตนิคมสร้างตนเองเขื่อนอุบลรัตน์ อำเภออุบลรัตน์ จังหวัดขอนแก่น จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ต่อเดือน

วิธีการดำเนินการวิจัย

การดำเนินการวิจัยครั้งนี้เป็นเชิงปริมาณเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนตามหลักอิทธิบาท 4 เขตนิคมสร้างตนเองเขื่อนอุบลรัตน์ อำเภอบุธัน จังหวัดขอนแก่น ออกแบบการวิจัยเป็นการวิจัยเชิงปริมาณ โดยมีวิธีดำเนินการวิจัย ดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย เป็นประชาชนที่อาศัยในเขตนิคมสร้างตนเองเขื่อนอุบลรัตน์ อำเภอบุธัน จังหวัดขอนแก่น (เฉพาะผู้มีสัญชาติไทย มีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้าน และอายุ 21 ปีขึ้นไป) จำนวน 29,431 คน (สถิติจำนวนประชากรแยกอายุ สำนักบริหารการทะเบียน กรมการปกครอง, 2565 : ออนไลน์) กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรของ Taro Yamane ระดับความเชื่อมั่นของตัวอย่างที่ 95% ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ 395 คน โดยใช้การสุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน (Multi – Stage Sampling) ประกอบด้วยวิธีการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้นและด้วยวิธีการสุ่มอย่างง่าย ซึ่งกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้วิธีการหาขนาดกลุ่มตัวอย่างแบบทราบจำนวนประชากรที่ชัดเจนแน่นอน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถาม ประกอบด้วย 3 ตอน ดังนี้ ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ 1) เพศ 2) อายุ 3) อาชีพ 4) รายได้ 5) ระดับการศึกษา ข้อคำถามเป็นลักษณะการตรวจสอบรายการ (Checklist) และเป็นคำถามปลายปิด (Close Ended Questionnaires) ตอนที่ 2 เป็นคำถามเกี่ยวกับข้อเสนอแนะการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนตามหลักอิทธิบาท 4 เขตนิคมสร้างตนเองเขื่อนอุบลรัตน์ อำเภอบุธัน จังหวัดขอนแก่น โดยข้อคำถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า ระดับคะแนน (Rating Scale) โดยให้ผู้ตอบแบบสอบถาม เลือกตอบคำถาม 5 ระดับ ดังนี้ มากที่สุด มากปานกลาง น้อย น้อยที่สุดกำหนดให้มีค่าเท่ากับ 5 4 3 2 1 คะแนน ตามลำดับ

การหาคุณภาพของเครื่องมือ โดยการตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) ด้วยการหา ค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item-Objective Congruence: IOC) จากผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 3 ท่าน มีค่าเท่ากับ 0.66 – 1.00 การหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถามการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนตามหลักอิทธิบาท 4 เขตนิคมสร้างตนเองเขื่อนอุบลรัตน์ อำเภอบุธัน จังหวัดขอนแก่น โดยนำไปทดสอบหาค่าความเชื่อมั่นโดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha-Coefficient) ของครอนบาค (Cronbach) ได้ค่าความเชื่อมั่น 0.788 ตามลำดับ

3. การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยตรวจสอบความเรียบร้อยของแบบสอบถามที่ได้รับคืนมานำมาวิเคราะห์โดยใช้ค่าทางสถิติ และขั้นตอนการดำเนินงาน ดังนี้ 1) ข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ อาชีพ รายได้ และระดับการศึกษา วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive statistics) ได้แก่ ความถี่ (Frequency) และร้อยละ (Percentage) 2) ข้อมูลเกี่ยวกับระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนตามหลักอิทธิบาท 4 เขตนิคมสร้างตนเองเขื่อนอุบลรัตน์ อำเภอบุธัน จังหวัดขอนแก่น วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive statistics) ได้แก่ ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard deviation) 3) วิเคราะห์เปรียบเทียบระดับความคิดเห็นของประชาชนต่อการมีส่วนร่วมในการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนตามหลักอิทธิบาท 4 เขตนิคมสร้างตนเองเขื่อนอุบลรัตน์ อำเภอบุธัน จังหวัดขอนแก่น จำแนกตาม เพศ อายุ อาชีพ รายได้ และระดับการศึกษา วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติ ทดสอบที (t-test) และการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-way ANOVA) ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 สำหรับเปรียบเทียบความแตกต่าง ระหว่างตัวแปรอิสระที่มีตั้งแต่ 3 กลุ่มขึ้นไป

ผลการวิจัย

ผู้วิจัยได้นำข้อมูลมาวิเคราะห์และเสนอผลการวิจัย มีรายละเอียดดังนี้

1. ผลการวิจัยพบว่า ข้อมูลส่วนบุคคลของประชาชนในเขตนิคมสร้างตนเองเขื่อนอุบลรัตน์ อำเภอบุธรัตน์ จังหวัดขอนแก่น พบว่า ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 206 คน คิดเป็นร้อยละ 52.15 ส่วนใหญ่อยู่ในระดับอายุ 61 – 80 ปี จำนวน 176 คน คิดเป็นร้อยละ 44.56 ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพรับจ้างทั่วไป จำนวน 154 คน คิดเป็นร้อยละ 38.99 ส่วนใหญ่มีรายได้ 6,001 - 9,000 บาท จำนวน 167 คน คิดเป็นร้อยละ 42.28 และส่วนใหญ่มีระดับการศึกษา ระดับอนุปริญญา/ปวส.จำนวน 103 คน คิดเป็นร้อยละ 26.08

2. ผลการศึกษาพบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนตามหลักอิทธิบาท 4 เขตนิคมสร้างตนเองเขื่อนอุบลรัตน์ อำเภอบุธรัตน์ จังหวัดขอนแก่น พบว่า ประชาชนในเขตนิคมสร้างตนเองเขื่อนอุบลรัตน์ อำเภอบุธรัตน์ จังหวัดขอนแก่น มีส่วนร่วมในการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนตามหลักอิทธิบาท 4 โดยรวม อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาในแต่ละด้านพบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ รองลงมา คือ ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน รองลงมา คือ ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล

3. ผลการเปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนตามหลักอิทธิบาท 4 เขตนิคมสร้างตนเองเขื่อนอุบลรัตน์ อำเภอบุธรัตน์ จังหวัดขอนแก่นจำแนกตามตัวแปร เพศ อายุ อาชีพ รายได้ และระดับการศึกษา พบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนตามหลักอิทธิบาท 4 เขตนิคมสร้างตนเองเขื่อนอุบลรัตน์ อำเภอบุธรัตน์ จังหวัดขอนแก่น จำแนกตามเพศ ด้วยวิธีการ t - test ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 พบว่า ประชาชนในเขตนิคมสร้างตนเองเขื่อนอุบลรัตน์ อำเภอบุธรัตน์ จังหวัดขอนแก่น ประชาชนเพศชายและเพศหญิง มีส่วนร่วมในการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนตามหลักอิทธิบาท 4 โดยรวม ไม่แตกต่างกัน ส่วนการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนตามหลักอิทธิบาท 4 เขตนิคมสร้างตนเองเขื่อนอุบลรัตน์ อำเภอบุธรัตน์ จังหวัดขอนแก่น จำแนกตามอายุ โดยภาพรวมพบว่า ประชาชนในทุกอายุ มีส่วนร่วมในการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนตามหลักอิทธิบาท 4 โดยรวม ไม่แตกต่างกัน อาชีพ รายได้ และระดับการศึกษา โดยภาพรวม พบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนตามหลักอิทธิบาท 4 เขตนิคมสร้างตนเองเขื่อนอุบลรัตน์ อำเภอบุธรัตน์ จังหวัดขอนแก่น แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

อภิปรายผล

ผลการวิจัยเรื่อง “การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนตามหลักอิทธิบาท 4 เขตนิคมสร้างตนเองเขื่อนอุบลรัตน์ อำเภอบุธรัตน์ จังหวัดขอนแก่น” ผู้วิจัยขออภิปรายผลการวิจัย ดังนี้

5.1 ผลการศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนตามหลักอิทธิบาท 4 เขตนิคมสร้างตนเองเขื่อนอุบลรัตน์ อำเภอบุธรัตน์ จังหวัดขอนแก่น โดยภาพรวม

ผลการศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนตามหลักอิทธิบาท 4 เขตนิคมสร้างตนเองเขื่อนอุบลรัตน์ อำเภอบุธรัตน์ จังหวัดขอนแก่น ได้ทำการศึกษาแนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อใช้เป็นกรอบในการวิจัย จากผลการวิจัยพบว่า ประชาชนในเขตนิคมสร้างตนเองเขื่อนอุบลรัตน์ อำเภอบุธรัตน์ จังหวัดขอนแก่น มีส่วนร่วมในการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนตามหลักอิทธิบาท 4 โดยรวม อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาในแต่ละด้านพบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ รองลงมา คือ ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน รองลงมา คือ ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล

5.2 ผลการศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนตามหลักอิทธิบาท 4 เขตนิคมสร้างตนเองเขื่อนอุบลรัตน์ อำเภอบุขลรัตน์ จังหวัดขอนแก่น ตามรายด้าน

5.2.1 การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนตามหลักอิทธิบาท 4 เขตนิคมสร้างตนเองเขื่อนอุบลรัตน์ อำเภอบุขลรัตน์ จังหวัดขอนแก่น ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ โดยรวมทุกข้อ อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาในแต่ละข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ท่านเอาใจใส่ในการมีส่วนร่วมกำหนดนโยบายหรือแนวทางในการดำเนินงาน รองลงมา คือ ท่านพยายามที่จะมีส่วนร่วมในการออกความคิดเห็นและเสนอแนะ รองลงมา คือ ท่านพึงพอใจที่ได้มีส่วนร่วมในการวางแผนพัฒนาเศรษฐกิจชุมชน รองลงมา คือ ท่านไตร่ตรอง ตรวจสอบในการลงมติเห็นชอบโครงการในที่ประชุม และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ท่านมีส่วนร่วมในการคัดเลือกกรรมการโครงการ ซึ่งสอดคล้องกับปัญหาคัด บบขุนทด และคณะ (2562 : 209 - 222) การศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชน ตำบลอิสาน อำเภอมือ จังหวัดบุรีรัมย์ ผลการวิจัยพบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชน ตำบลอิสาน อำเภอมือ จังหวัดบุรีรัมย์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ มีส่วนร่วมในระดับมากเป็นอันดับแรก รองลงมาด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ มีส่วนร่วมในระดับมาก ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานมีส่วนร่วมในระดับมากและด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล มีส่วนร่วมอยู่ในระดับน้อย ผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า ประชาชนที่มีเพศ อายุ ระดับการศึกษา และอาชีพต่างกัน มีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชน ตำบลอิสาน อำเภอมือ จังหวัดบุรีรัมย์ แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ .05 ข้อเสนอแนะคือ ควรกำหนดนโยบายด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล กระตุ้นให้ประชาชนมีส่วนติดตามผลการดำเนินงานของการพัฒนาในชุมชน และกำหนดนโยบายด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน ในการพัฒนาชุมชนเพื่อให้ประชาชนได้มีโอกาสออกมามีส่วนร่วม จากงานวิจัยข้างต้น ปัญหาการขาดความรู้ของประชาชน

5.2.2 การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนตามหลักอิทธิบาท 4 เขตนิคมสร้างตนเองเขื่อนอุบลรัตน์ อำเภอบุขลรัตน์ จังหวัดขอนแก่น ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน โดยรวมทุกข้อ อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาในแต่ละข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ท่านเอาใจใส่โดยมีส่วนร่วมในประชาสัมพันธโครงการ รองลงมา คือ ท่านพึงพอใจที่มีส่วนร่วมออกแรงในการทำกิจกรรมพัฒนาเศรษฐกิจชุมชน รองลงมา คือ ท่านไตร่ตรอง ตรวจสอบในการบริจาคสิ่งของอื่น ๆ ที่ไม่ใช่เงิน เช่น วัสดุ อุปกรณ์ ในการดำเนินงาน รองลงมา คือ ท่านพยายามที่จะมีส่วนร่วมในการประชุมวางแผนดำเนินงาน และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ท่านมีส่วนร่วมในการดำเนินงานพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนอย่างสม่ำเสมอ ซึ่งสอดคล้องกับกิตติวรรณ กัลยาณมิตร และคณะ, 2563 : 69 - 85) ได้ศึกษาวิจัยเรื่องการศึกษาการมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง ชุมชนตำบลหวดง อำเภอมือ จังหวัดพิจิตร สรุปผลการวิจัยได้ ดังนี้ คือ ประชาชนในชุมชนหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง ตำบลหวดง อำเภอมือ จังหวัดพิจิตร มีส่วนร่วมในการพัฒนาหมู่บ้านในภาพรวมอยู่ในระดับสูง ทั้งด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ และด้านการมีส่วนร่วมในการติดตามประเมินผล ส่วนผลการศึกษาปัจจัยส่วนบุคคลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงชุมชนตำบลหวดง อำเภอมือ จังหวัดพิจิตร พบว่า รายได้ ระยะเวลาการอาศัยอยู่ในชุมชน และปัจจัยสภาพแวดล้อมที่ต่างกันจะมีความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต่างกัน แต่เพศ อายุ ระดับการศึกษา และอาชีพต่างกัน มีความคิดเห็นไม่ต่างกัน ปัญหา อุปสรรค เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชน ได้แก่ ปัญหาการขาดเวลาในการมีส่วนร่วมของประชาชนในชุมชนเข้าร่วมกิจกรรม การขาดความรู้ ความเข้าใจในการมีส่วนร่วม ไม่ทราบรายละเอียดเกี่ยวกับการดำเนินงานในกิจกรรมหรือโครงการ ประชาชน

ส่วนใหญ่ยังไม่กล้าแสดงความคิดเห็นของตนเกี่ยวกับวิธีการดำเนินงานต่าง ๆ ประชาชนต้องการสนับสนุนด้านงบประมาณ วัสดุ อุปกรณ์มากกว่าที่มีในโครงการ การมองเห็นผลประโยชน์ส่วนตนมากกว่าผลประโยชน์ส่วนรวมของประชาชนบางกลุ่มมากกว่าความเข้มแข็งที่จะเกิดขึ้นแก่ชุมชน และประชาชนขาดความรู้ ความเข้าใจในการติดตามประเมินผลของกิจกรรมต่าง ๆ

5.2.3 การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนตามหลักอิทธิบาท 4 เขตนิคมสร้างตนเองเขื่อนอุบลรัตน์ อำเภออุบลรัตน์ จังหวัดขอนแก่น ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์โดยรวมทุกข้อ อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาในแต่ละข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ท่านเอาใจใส่โดยรวมเป็นวิทยากรในโครงการ รองลงมา คือ ท่านพึงพอใจที่มีส่วนร่วมประชุมเพื่อนำเสนอเรื่องต่าง ๆ ที่มีความจำเป็นในการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชน รองลงมา คือ ท่านพยายามที่จะมีส่วนร่วมในการจัดทำงบประมาณมาพัฒนาเศรษฐกิจชุมชน รองลงมา คือ ท่านไตร่ตรอง ตรวจสอบการใช้ทรัพยากรแหล่งของทรัพยากรที่จะใช้ในกิจกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชน รองลงมา คือ ท่านมีส่วนร่วมในการจัดซื้อ วัสดุ อุปกรณ์ เพื่อใช้ในการทำกิจกรรม และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด อยู่ในระดับปานกลาง คือ ท่านมีส่วนร่วมในการดำเนินงานพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนอย่างสม่ำเสมอ ซึ่งสอดคล้องกับเลิศชาย หอมหวล และ พิชัยรัฐ หมั่นด้วง (2564 : 210 - 222) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลนาอาน อำเภอเมืองเลย จังหวัดเลย ผลการวิจัยพบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลนาอาน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.84$, S.D.= 0.42) และเมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ($\bar{x} = 4.30$, S.D.= 0.37) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือด้านการมีส่วนร่วมรับผลประโยชน์ ($\bar{x} = 3.45$, S.D.= 0.78) ผลการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลนาอาน โดยจำแนกตามเพศ อายุ ระดับการศึกษาและอาชีพ พบว่า โดยภาพรวมประชาชนที่มีเพศ อายุ ระดับการศึกษา และอาชีพ ที่แตกต่างกัน มีการมีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลนาอาน ไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมุติฐานที่ตั้งไว้

5.2.4 การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนตามหลักอิทธิบาท 4 เขตนิคมสร้างตนเองเขื่อนอุบลรัตน์ อำเภออุบลรัตน์ จังหวัดขอนแก่น ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผลโดยรวมทุกข้อ อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาในแต่ละข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ท่านไตร่ตรอง ตรวจสอบการส่งเสริมสนับสนุนเพื่อการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนต่อไปในอนาคต รองลงมา คือ ท่านได้มีส่วนร่วมในการวางนโยบาย แก้ไขปัญหาและอุปสรรคในการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชน รองลงมา คือ ท่านเอาใจใส่โดยรวมให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับโครงการต่าง ๆ รองลงมา คือ ท่านพึงพอใจที่มีส่วนร่วมในการตรวจสอบประเมินผลของโครงการ และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด อยู่ในระดับปานกลาง คือ ท่านพยายามที่จะมีส่วนร่วมในการวิเคราะห์ปัญหา อุปสรรคในการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนซึ่งสอดคล้องกับกิริติวรรณ กัลยาณมิตร และคณะ, 2563 : 69 - 85) ได้ศึกษาวิจัยเรื่องการศึกษาการมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง ชุมชนตำบลหัวดง อำเภอเมือง จังหวัดพิจิตร สรุปผลการวิจัยได้ ดังนี้ คือ ประชาชนในชุมชนหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง ตำบลหัวดง อำเภอเมือง จังหวัดพิจิตร มีส่วนร่วมในการพัฒนาหมู่บ้านในภาพรวมอยู่ในระดับสูง ทั้งด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ และด้านการมีส่วนร่วมในการติดตามประเมินผล ส่วนผลการศึกษาปัจจัยส่วนบุคคลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงชุมชนตำบลหัวดง อำเภอเมือง จังหวัดพิจิตร พบว่า รายได้ ระยะเวลาการอาศัยอยู่ในชุมชน และปัจจัยสภาพแวดล้อมที่ต่างกันจะมีความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนใน

การพัฒนาหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต่างกัน แต่เพศ อายุ ระดับการศึกษา และอาชีพต่างกัน มีความคิดเห็นไม่ต่างกัน ปัญหา อุปสรรค เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชน ได้แก่ ปัญหาการขาดเวลาในการมีส่วนร่วมของประชาชนในชุมชนเข้าร่วมกิจกรรม การขาดความรู้ความเข้าใจในการมีส่วนร่วม ไม่ทราบรายละเอียดเกี่ยวกับการดำเนินงานในกิจกรรมหรือโครงการ ประชาชนส่วนใหญ่ยังไม่กล้าแสดงความคิดเห็นของตนเกี่ยวกับวิธีการดำเนินงานต่าง ๆ ประชาชนต้องการสนับสนุนด้านงบประมาณ วัสดุ อุปกรณ์มากกว่าที่มีในโครงการ การมองเห็นผลประโยชน์ส่วนตนมากกว่าผลประโยชน์ส่วนรวมของประชาชนบางกลุ่มมากกว่าความเข้มแข็งที่จะเกิดขึ้นแก่ชุมชน และประชาชนขาดความรู้ ความเข้าใจในการติดตามประเมินผลของกิจกรรมต่าง ๆ

5.3 ผลการเปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนตามหลักอิทธิบาท 4 เขตนิคมสร้างตนเองเขื่อนอุบลรัตน์ อำเภอบุรีรัมย์ จังหวัดขอนแก่น จำแนกตามตัวแปร เพศ อายุ อาชีพ รายได้ และระดับการศึกษา รายละเอียดในแต่ละกลุ่ม สรุปได้ดังนี้

5.3.1 การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนตามหลักอิทธิบาท 4 เขตนิคมสร้างตนเองเขื่อนอุบลรัตน์ อำเภอบุรีรัมย์ จังหวัดขอนแก่น จำแนกตามเพศ ด้วยวิธีการ t - test ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 พบว่า ประชาชนในเขตนิคมสร้างตนเองเขื่อนอุบลรัตน์ อำเภอบุรีรัมย์ จังหวัดขอนแก่น ประชาชนเพศชายและเพศหญิง มีส่วนร่วมในการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนตามหลักอิทธิบาท 4 โดยรวม ไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ซึ่งสอดคล้องกับปณิธาน บณุนทด และคณะ (2562 : 209 - 222) การศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชน ตำบลอิสาน อำเภอมือ จังหวัดบุรีรัมย์ ผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า ประชาชนที่มีเพศ อายุ ระดับการศึกษา และอาชีพต่างกัน มีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชน ตำบลอิสาน อำเภอมือ จังหวัดบุรีรัมย์ แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ .05

5.3.2 การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนตามหลักอิทธิบาท 4 เขตนิคมสร้างตนเองเขื่อนอุบลรัตน์ อำเภอบุรีรัมย์ จังหวัดขอนแก่น จำแนกตามอายุ โดยแยกเป็นรายด้าน พบว่า ประชาชนในทุกอายุ มีส่วนร่วมในการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนตามหลักอิทธิบาท 4 โดยรวม ไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ยกเว้นด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ผู้วิจัยจึงได้ทำการเปรียบเทียบ เพื่อหาว่าอายุใดที่มีความแตกต่างกันด้วยวิธี LSD ซึ่งสอดคล้องกับ ศุภรดา งบสูงเนิน (2562 : 129 - 139) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลปะตง อำเภอสอยดาว จังหวัดจันทบุรี ผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า ประชาชนที่มีเพศ อายุ สถานภาพสมรส อาชีพ และรายได้ต่างกัน มีส่วนร่วมในการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลปะตง แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ .05

5.3.3 การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนตามหลักอิทธิบาท 4 เขตนิคมสร้างตนเองเขื่อนอุบลรัตน์ อำเภอบุรีรัมย์ จังหวัดขอนแก่น จำแนกตามอาชีพ โดยแยกเป็นรายด้าน พบว่า ประชาชนในทุกอาชีพ มีส่วนร่วมในการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนตามหลักอิทธิบาท 4 โดยรวม แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ผู้วิจัยจึงได้ทำการเปรียบเทียบ เพื่อหาว่าอาชีพใดที่มีความแตกต่างกันด้วยวิธี LSD ซึ่งไม่สอดคล้องกับกิตติวรรณ กัลยาณมิตร และคณะ, 2563 : 69 - 85) ได้ศึกษาวิจัยเรื่องการศึกษาการมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง ชุมชนตำบลหวดง อำเภอมือ จังหวัดพิจิตร ผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า ประชาชนที่มีเพศ อายุ ระดับการศึกษา และอาชีพต่างกัน มีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง ไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ .05

5.3.3.1 ประชาชนที่มีอาชีพเกษตรกรรมกับประชาชนที่มีอาชีพค้าขาย ประชาชนที่มีอาชีพค้าขายกับประชาชนที่มีอาชีพรับจ้างทั่วไป และประชาชนที่มีอาชีพรับจ้างทั่วไปกับประชาชนที่มีอาชีพข้าราชการ/พนักงานรัฐวิสาหกิจ มีส่วนร่วมในการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนตามหลักอิทธิบาท 4 ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ในขณะที่คู่อื่นไม่แตกต่างกัน เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

5.3.3.2 ประชาชนที่มีอาชีพเกษตรกรรมกับประชาชนที่มีอาชีพรับจ้างทั่วไป และประชาชนที่มีอาชีพค้าขายกับประชาชนที่มีอาชีพรับจ้างทั่วไป มีส่วนร่วมในการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนตามหลักอิทธิบาท 4 ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ในขณะที่คู่อื่นไม่แตกต่างกัน เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

5.4 การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนตามหลักอิทธิบาท 4 เขตนิคมสร้างตนเองเขื่อนอุบลรัตน์ อำเภอบุขบวรรัตน์ จังหวัดขอนแก่น จำแนกตามรายได้ โดยแยกเป็นรายด้าน พบว่า ประชาชนในทุกรายได้ มีส่วนร่วมในการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนตามหลักอิทธิบาท 4 โดยรวม แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ผู้วิจัยจึงได้ทำการเปรียบเทียบ เพื่อหาว่ารายได้ใดที่มีความแตกต่างกันด้วยวิธี LSD ซึ่งไม่สอดคล้องกับเลิศชาย หอมหวล และ พิชัยรัฐ หมั่นด้วง (2564 : 210 - 222) ศึกษาวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลนาอาน อำเภอมือเกรง จังหวัดเลย ผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า เพศ อายุ ระดับการศึกษา และอาชีพ ที่แตกต่างกัน มีการมีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลนาอาน ไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

5.4.1 ประชาชนที่มีรายได้ต่ำกว่า 3,001 บาท กับประชาชนที่มีรายได้ 9,001 ขึ้นไป ประชาชนที่มีรายได้ 3,001 - 6,000 บาท กับประชาชนที่มีรายได้ 9,001 ขึ้นไป และประชาชนที่มีรายได้ 6,001 - 9,000 บาท กับประชาชนที่มีรายได้ 9,001 ขึ้นไป มีส่วนร่วมในการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนตามหลักอิทธิบาท 4 ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ในขณะที่คู่อื่นไม่แตกต่างกัน เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

5.4.2 ประชาชนที่มีรายได้ต่ำกว่า 3,001 บาท กับประชาชนที่มีรายได้ 9,001 ขึ้นไป ประชาชนที่มีรายได้ 3,001 - 6,000 บาท กับประชาชนที่มีรายได้ 9,001 ขึ้นไป และประชาชนที่มีรายได้ 6,001 - 9,000 บาท กับประชาชนที่มีรายได้ 9,001 ขึ้นไป มีส่วนร่วมในการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนตามหลักอิทธิบาท 4 ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ในขณะที่คู่อื่นไม่แตกต่างกัน เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

5.4.3 ประชาชนที่มีรายได้ต่ำกว่า 3,001 บาท กับประชาชนที่มีรายได้ 9,001 ขึ้นไป ประชาชนที่มีรายได้ 3,001 - 6,000 บาท กับประชาชนที่มีรายได้ 9,001 ขึ้นไป และประชาชนที่มีรายได้ 6,001 - 9,000 บาท กับประชาชนที่มีรายได้ 9,001 ขึ้นไป มีส่วนร่วมในการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนตามหลักอิทธิบาท 4 ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ในขณะที่คู่อื่นไม่แตกต่างกัน เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

5.5 การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนตามหลักอิทธิบาท 4 เขตนิคมสร้างตนเองเขื่อนอุบลรัตน์ อำเภอบุขบวรรัตน์ จังหวัดขอนแก่น จำแนกตามระดับการศึกษา โดยแยกเป็นรายด้าน พบว่า ประชาชนในทุกระดับการศึกษา มีส่วนร่วมในการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนตามหลักอิทธิบาท 4 โดยรวม แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ผู้วิจัยจึงได้ทำการเปรียบเทียบ เพื่อหาว่าระดับการศึกษาคูใดที่มีความแตกต่างกันด้วยวิธี LSD ซึ่งสอดคล้องกับ ประคอง สุคนธจิตต์ และคณะ (2561 : 181 - 200) การ

มีส่วนร่วมของประชาชนเกี่ยวกับการบริหารจัดการเศรษฐกิจชุมชน ผลการศึกษาพบว่า ประชาชนส่วนใหญ่มีส่วนร่วมเกี่ยวกับการบริหารจัดการเศรษฐกิจชุมชนทั้งภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับปานกลาง โดยเรียงลำดับการมีส่วนร่วมของกลุ่มตัวอย่างจากมากไปหาน้อย คือ ด้านการวางแผน ด้านการรับผลประโยชน์ ด้านการค้นหาปัญหา ด้านการติดตามผลและด้านการดำเนินการตามลำดับ ผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า ประชาชนที่มีปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ การศึกษา สถานภาพสมรส สถานภาพทางสังคมต่างกัน มีส่วนร่วมเกี่ยวกับการบริหารจัดการเศรษฐกิจชุมชน แตกต่างกัน ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05 ส่วนประชาชนที่มีอาชีพ รายได้ และรายจ่ายของครัวเรือนต่างกัน มีส่วนร่วมเกี่ยวกับการบริหารจัดการเศรษฐกิจชุมชนแตกต่างกันเฉพาะบางด้านเท่านั้น

5.5.1 ประชาชนที่มีระดับการศึกษา ระดับประถมศึกษา กับประชาชนที่มีระดับการศึกษา ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ประชาชนที่มีระดับการศึกษา ระดับประถมศึกษา กับประชาชนที่มีระดับการศึกษา ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวช. ประชาชนที่มีระดับการศึกษา ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น กับประชาชนที่มีระดับการศึกษา ระดับอนุปริญญา/ปวส. และประชาชนที่มีระดับการศึกษา ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น กับประชาชนที่มีระดับการศึกษา ระดับปริญญาตรีขึ้นไป มีส่วนร่วมในการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนตามหลักอิทธิบาท 4 ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ในขณะที่คู่อื่นไม่แตกต่างกัน เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

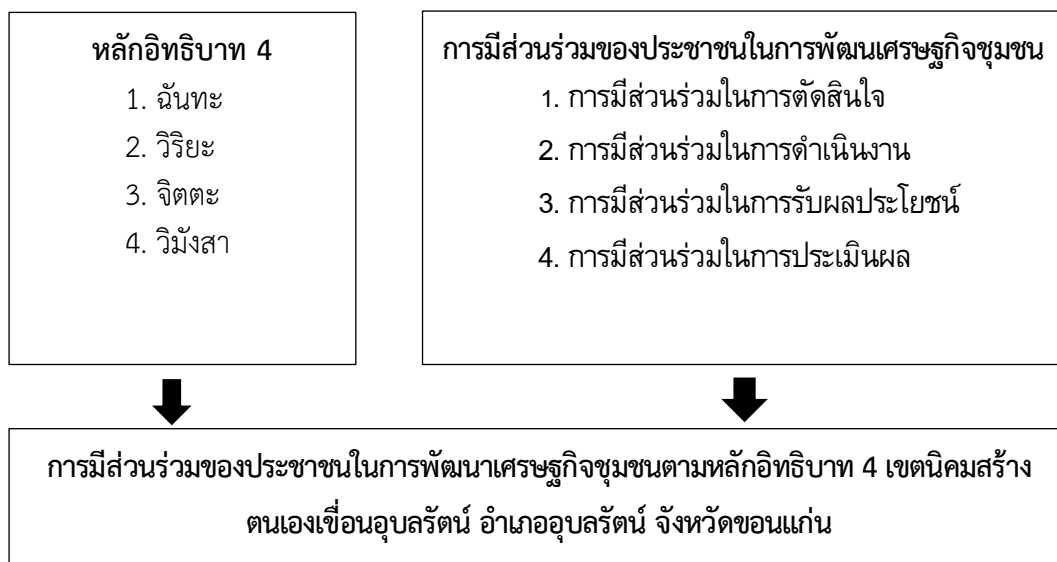
5.5.2 ประชาชนที่มีระดับการศึกษา ระดับประถมศึกษา กับประชาชนที่มีระดับการศึกษา ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ประชาชนที่มีระดับการศึกษา ระดับประถมศึกษา กับประชาชนที่มีระดับการศึกษา ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวช. ประชาชนที่มีระดับการศึกษา ระดับประถมศึกษา กับประชาชนที่มีระดับการศึกษา ระดับอนุปริญญา/ปวส. และประชาชนที่มีระดับการศึกษา ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น กับประชาชนที่มีระดับการศึกษา ระดับปริญญาตรีขึ้นไป มีส่วนร่วมในการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนตามหลักอิทธิบาท 4 ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ในขณะที่คู่อื่นไม่แตกต่างกัน เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

5.5.3 ประชาชนที่มีระดับการศึกษา ระดับประถมศึกษา กับประชาชนที่มีระดับการศึกษา ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ประชาชนที่มีระดับการศึกษา ระดับประถมศึกษา กับประชาชนที่มีระดับการศึกษา ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวช. ประชาชนที่มีระดับการศึกษา ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น กับประชาชนที่มีระดับการศึกษา ระดับอนุปริญญา/ปวส. ประชาชนที่มีระดับการศึกษา ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น กับประชาชนที่มีระดับการศึกษา ระดับปริญญาตรีขึ้นไป และประชาชนที่มีระดับการศึกษา ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวช. กับประชาชนที่มีระดับการศึกษา ระดับปริญญาตรีขึ้นไป มีส่วนร่วมในการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนตามหลักอิทธิบาท 4 ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ในขณะที่คู่อื่นไม่แตกต่างกัน เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

องค์ความรู้ใหม่ที่ได้รับ

การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชน ทั้งการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ การมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ และการมีส่วนร่วมในการประเมินผล ล้วนแล้วแต่ต้องอาศัยหลักธรรมที่สนับสนุนให้เกิดกระบวนการมีส่วนร่วมอย่างแท้จริง นั่นคือประชาชนต้องมีความมุ่งมั่น ตั้งใจอย่างแน่วแน่ (ฉันทะ) เป็นบันไดขั้นแรก จากนั้นจะผลักดันไปสู่ความพากเพียรที่จะทำให้การทำงานที่กระทำร่วมกันสำเร็จเสร็จสิ้นลงได้ (วิริยะ) เมื่อได้พยายามแล้วต้องรักษาระดับความเพียรในการทำงานไว้มิให้ทอดอ้อย ท้อแท้ หรือล้มเลิกที่จะทำการงาน

นั้นเสียกลางคันด้วยจิตใจที่เข้มแข็ง เด็ดเดี่ยว (จิตตะ) ขณะที่ดำเนินการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนให้เจริญก้าวหน้าอยู่นั้น จะต้องพิจารณาใคร่ครวญ ไตร่ตรองถึงกิจกรรมที่ดำเนินการอยู่ให้รอบคอบ รัดกุม เพื่อไม่ให้เกิดความผิดพลาดคลาดเคลื่อนออกไปจากวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้เดิมนั่นเอง นับเป็นบทสรุปของการเชื่อมโยงหลักธรรมเข้ากับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนตามหลักอิทธิบาท 4 เขตนิคมสร้างตนเองเขื่อนอุบลรัตน์ อำเภอบุขลรัตน์ จังหวัดขอนแก่น ได้อย่างสอดคล้องกลมกลืน ดังองค์ประกอบภาพตามกรอบแนวคิดด้านล่างนี้

แผนภูมิภาพที่ 1 องค์ความรู้ใหม่ที่ได้รับ

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1. ประชาชนควรมีการเสริมสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนตามหลักอิทธิบาท 4 เขตนิคมสร้างตนเองเขื่อนอุบลรัตน์ อำเภอบุขลรัตน์ จังหวัดขอนแก่น โดยควรมีการแจ้งข้อมูลข่าวสารประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับโครงการต่าง ๆ ให้ประชาชนทราบอยู่เสมอ และควรมีการแต่งตั้งผู้ตรวจสอบโครงการต่าง ๆ
2. องค์กรทางพระพุทธศาสนา คณะสงฆ์ในเขตนิคมสร้างตนเองเขื่อนอุบลรัตน์อำเภอบุขลรัตน์ จังหวัดขอนแก่น ตลอดจนหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ควรเสริมสร้างและพัฒนาประสิทธิภาพของการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนตามหลักอิทธิบาท 4 เขตนิคมสร้างตนเองเขื่อนอุบลรัตน์ อำเภอบุขลรัตน์ จังหวัดขอนแก่น
3. หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรส่งเสริมการดำเนินโครงการอย่างต่อเนื่อง ทั้งในด้านงบประมาณ วัสดุอุปกรณ์ และสถานที่ให้มีความเพียงพอ ควรขอความร่วมมือจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในแต่ละพื้นที่มาให้การสนับสนุนในการดำเนินโครงการต่าง ๆ ในการขับเคลื่อนโครงการให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในโครงการ

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

เพื่อให้การศึกษา “การเสริมสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนตามหลักอิทธิบาท 4 เขตนิคมสร้างตนเองเขื่อนอุบลรัตน์ อำเภอบุขลรัตน์ จังหวัดขอนแก่น” มีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น ผู้ศึกษาขอเสนอแนะให้มีการศึกษาเพิ่มเติมในประเด็นต่าง ๆ ดังนี้

1. ควรศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนตามหลักอิทธิบาท 4 เขตนิคมสร้างตนเองเขื่อนอุบลรัตน์ อำเภอบุขลรัตน์ จังหวัดขอนแก่นเพื่อเปรียบเทียบผลการดำเนินงาน และสัมฤทธิ์ผลของการดำเนินงาน ในแต่ละพื้นที่

2. ควรศึกษาปัจจัยอื่น ๆ ที่มีผลหรือมีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนตามหลักอิทธิบาท 4 เขตนิคมสร้างตนเองเขื่อนอุบลรัตน์ อำเภอบุขลรัตน์ จังหวัดขอนแก่นเช่น การมีส่วนร่วมของประชาชน ทศนคต องค์กรบริหารส่วนท้องถิ่น นโยบายรัฐบาล วัฒนธรรมองค์กร เป็นต้น

3. ควรมีการศึกษาประสิทธิผลของการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนตามหลักอิทธิบาท 4 เขตนิคมสร้างตนเองเขื่อนอุบลรัตน์ อำเภอบุขลรัตน์ จังหวัดขอนแก่นโดยใช้วิธีการวิจัยอื่น ๆ เช่น การวิจัยเชิงคุณภาพ ด้วยการสัมภาษณ์ การประชุมกลุ่มย่อย การระดมความคิดเห็นเพื่อเสริมสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาประสิทธิผลของพฤติกรรมทางการเมืองท้องถิ่นตามหลักศีล 5 ของประชาชนในเขตนิคมสร้างตนเองเขื่อนอุบลรัตน์ อำเภอบุขลรัตน์ จังหวัดขอนแก่น

เอกสารอ้างอิง

กิตติวรรณ กลัยณมิตร, สันถนัฐ จักรภัทรวงศ์ และวิจิตรา ศรีสอน. (2563). *การมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาหมู่บ้านเศรษฐกิจ พอเพียง: กรณีศึกษาชุมชนตำบลหัวดง อำเภอเมือง จังหวัดพิจิตร*. วารสารรัชต์ภาค, 14(34), 69 - 85.

ประคอง สุคนธจิตต์, สุนันทา งามเดโช และดาวพันธ์ เฉลยพงษ์. (2561). การมีส่วนร่วมของประชาชนเกี่ยวกับการบริหารจัดการเศรษฐกิจชุมชน. *วารสารร่วมพฤษ มหาวิทยาลัยเกริก*. 36(1), 181 - 200.

ปณัตต์ บณขุนทด ริ้ว พิมมานุรักษ์ ธนัชร หาได้ และสันติ คู่กระสังข์. (2562). การศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชน ตำบลอิสาน อำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์. *วารสารบัณฑิตศึกษา มหาจุฬาลงกรณ์*. 6(1), 209 - 222.

มูลนิธิชัยพัฒนา. (2560). *แนวคิดทฤษฎีการพัฒนาอันเนื่องมาจากพระราชดำริ*. สืบค้นเมื่อวันที่ 15 ธันวาคม 2565, จาก <https://www.chaipat.or.th/publication/publish-document/sufficiency-economy.html>
เลิศชาย หอมหวน และพิชัยรัฐ หมั่นด้วง. (2564). การศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลนาอาน อำเภอเมืองเลย จังหวัดเลย. *Journal of Roi Kaensarn Academi*. 6(11), 210 - 222.

ศุภรดา งบสูงเนิน. (2562). การมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลปะตง อำเภอสอยดาว จังหวัดจันทบุรี. *วารสารเกษมบัณฑิต*, 20(ฉบับพิเศษ), 129 - 139.

สำนักบริหารการทะเบียน กรมการปกครอง. (2565). สถิติจำนวนประชากรแยกอายุ. 2565 สืบค้นเมื่อวันที่ 15 ธันวาคม 2565, จาก <https://stat.bora.dopa.go.th/stat/statnew/statMenu/newStat/home.php>

อรรธรณ เกษร. (2567). การส่งเสริมเศรษฐกิจชุมชนกับกฎหมายที่ควรรู้ ตอนที่ 1. สืบค้นเมื่อ 12 มีนาคม 2567 จาก

https://www.parliament.go.th/ewtadmin/ewt/elaw_parcy/ewt_dl_link.php?nid=2169

ประสิทธิภาพการบริการสาธารณะตามหลักอิทธิบาท 4 ของเทศบาลตำบลโนนศิลา
อำเภอโนนศิลา จังหวัดขอนแก่น
EFFICIENCY OF PUBLIC SERVICES ACCORDING TO THE PRINCIPLE OF ITTHIPADA
4 IN NONSILA SUB-DISTRICT MUNICIPALITY NONSILA DISTRICT KHON KAEN
PROVINCE

พระบุญเพ็ง จันทโชโต (ผิวผ่อง),
พระครูประยุตสารธรรม และพระครูสังฆรักษ์ ทวี อภัยโย

Phra Boonpheng Cantachoto (Phiophon),
Phrakhruprayutsaradham and Phrakhrusangkharak Thawee Abhayo

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน

Mahamakut Buddhist University Isan Campus

Author for Correspondence: Email; boonpeng7410@gmail.com

บทความวิจัย (Research Article)

Received. 6/11/2023, Revised 14/3/2024, Accepted 16/3/2024

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาระดับประสิทธิภาพการบริการสาธารณะตามหลักอิทธิบาท 4 2) เปรียบเทียบประสิทธิภาพการบริการสาธารณะตามหลักอิทธิบาท 4 จำแนกตามเพศ อายุ และระดับการศึกษา และ 3) ศึกษาข้อเสนอแนะประสิทธิภาพในการบริการสาธารณะตามหลักอิทธิบาท 4 ของเทศบาลตำบลโนนศิลา อำเภอโนนศิลา จังหวัดขอนแก่น งานวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ สุ่มตัวอย่างการวิจัยผู้ที่มีอายุ 18 ปีขึ้นไป อยู่ในทะเบียนราษฎร อยู่ในเขตเทศบาลตำบลโนนศิลา อำเภอโนนศิลา จังหวัดขอนแก่น ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 357 คน โดยใช้แบบสอบถามเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง 357 ชุด และวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าสถิติที่ใช้ได้แก่ ความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ทดสอบค่าที (t-Test) การวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว (one-way ANOVA) และ LSD. ผลการวิจัยพบว่า :1) ประชาชนมีความคิดเห็นต่อประสิทธิภาพการบริการสาธารณะตามหลักอิทธิบาท 4 ของเทศบาลตำบลโนนศิลา อำเภอโนนศิลา จังหวัดขอนแก่น โดยรวม และรายด้าน อยู่ในระดับมาก 2) ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนต่อประสิทธิภาพการบริการสาธารณะตามหลักอิทธิบาท 4 ของเทศบาลตำบลโนนศิลา อำเภอโนนศิลา จังหวัดขอนแก่น ประชาชนที่มีเพศต่างกัน พบว่า มีความคิดเห็นต่อประสิทธิภาพการบริการสาธารณะตามหลักอิทธิบาท 4 ไม่แตกต่างกัน และประชาชนที่มีอายุ และระดับการศึกษา ต่างกัน พบว่า ความคิดเห็นต่อประสิทธิภาพการบริการสาธารณะตามหลักอิทธิบาท 4 แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และ 3) ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับประสิทธิภาพการบริการสาธารณะตามหลักอิทธิบาท 4 ของเทศบาลตำบลโนนศิลา อำเภอโนนศิลา จังหวัดขอนแก่น พบว่า ประชาชนควรเข้าไปมีส่วนร่วมในการตรวจสอบการทำงานของบริการสาธารณะเพื่อให้เกิดความโปร่งใส ควรเข้าไปมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายในการพัฒนาท้องถิ่นของตน ควรติดตามการปกครองส่วนท้องถิ่นของตนอย่างทั่วถึงผ่านช่องทางสื่อออนไลน์และบอร์ดประชาสัมพันธ์ ควรให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการประชุมกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

คำสำคัญ: ประสิทธิภาพ; การบริการสาธารณะ; หลักอิทธิบาท 4

Abstract

This research aims to 1) study the efficiency level of public services according to the principles of Itthipatha 4 2) compare the efficiency of public services according to the principles of Itthipatha 4, classified by gender, age, and educational level, and 3) Study suggestions for efficiency in public services according to the 4 principles of Iddhipada of Non Sila Subdistrict Municipality, Non Sila District, Khon Kaen Province. This research is a quantitative research. Survey data from a research sample of people aged 18 years and over who are in the civil registry. Located in Non Sila Subdistrict Municipality, Non Sila District, Khon Kaen Province. The sample size was 357 people, using a questionnaire to collect data from 357 samples and analyzing the data using statistics such as frequency, percentage, mean and standard deviation, t-test, analysis of variance. One-way ANOVA and LSD. The research findings are as follows: 1) Overall, the public has a high level of opinion regarding the efficiency of public service according to Itthipada 4 in Non Sila Sub-District Municipality, Non Sila District, Khon Kaen Province. 2) The results of comparing public opinion on the effectiveness of public services according to Itthipada 4 of Nonsila Subdistrict Municipality, Nonsila District, Khon Kaen Province, indicate that there is no significant difference in the opinions regarding the effectiveness of public services based on Itthipada 4 among the male and female population. However, when considering different age groups and levels of education among the population, there is a statistically significant difference in the opinions regarding the effectiveness of public services based on Itthipada 4 at a significance level of 0.05. 3) Suggestions regarding the efficiency of public service according to Itthipada 4 in Non Sila Sub-District Municipality, Non Sila District, Khon Kaen Province, include the need for public involvement in monitoring the performance of public services to ensure transparency, participation in policy-making for local development, and comprehensive monitoring of local governance through online media and public relations boards. It is recommended to involve the public in meetings with local government organizations.

Keywords: public service efficiency; Itthipada 4

บทนำ

การที่ผู้บริหารต้องการสร้างองค์การให้มีประสิทธิภาพ จำเป็นต้องศึกษาอย่างถ่องแท้ถึงองค์ความรู้ของ “การบริหารจัดการ” โดยความหมายทั่วไป คือ การบริหารในภาครัฐ ซึ่งเป็นองค์การที่ไม่ได้มุ่งผลกำไร ส่วนการจัดการมักใช้กับการบริหารงานในภาคธุรกิจเอกชนที่มุ่งผลกำไรโดยเฉพาะ ซึ่งในปัจจุบันภาคธุรกิจเอกชนมีเพิ่มมากขึ้นและมีบทบาทสำคัญในการพัฒนาประเทศ ในขณะเดียวกัน การดำเนินงานของภาครัฐบาลก็คาบเกี่ยวกับงานภาคธุรกิจเอกชนมากขึ้น ซึ่งจะสังเกตได้จากการให้บริษัทเอกชนมารับสัมปทานจากรัฐบาล ในลักษณะการลงทุนเชิงธุรกิจ ด้วยเหตุนี้การบริหารและการจัดการของภาครัฐบาลและภาคธุรกิจเอกชนจึงมี

ความสัมพันธ์กัน คือ การมุ่งประสิทธิภาพของผลการปฏิบัติงานเป็นสำคัญและให้ความสำคัญ “คุณภาพ” ของการบริการและความพึงพอใจของประชาชนในฐานะผู้รับบริการให้มากขึ้น ดังนั้น การบริหารและการจัดการจึงต้องอยู่ควบคู่กันเพื่อให้สื่อความหมายครอบคลุมถึงระบบการดำเนินงานทั้งภาครัฐบาลและภาคธุรกิจเอกชน (พีรสิทธิ์ คำนวนศิลป์, 2546 : 68 - 88)

การดำเนินงานถือว่าเป็นกุญแจสำคัญในการขับเคลื่อนการใช้ทรัพยากรขององค์กรให้บรรลุวัตถุประสงค์อย่างมีประสิทธิภาพ เช่น การวางแผน การจัดองค์กร การบริหารบุคลากร การอำนวยการ และการกำกับดูแล หากปราศจากความใส่ใจในกระบวนการดำเนินงานทั้งในมิติเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อมอย่างสมดุล บริษัทหรือองค์กรจึงมีความเจริญก้าวหน้าเป็นไปตามวัตถุประสงค์ขององค์กรได้ก็ด้วยการดำเนินงานทั้งสิ้น แต่ในปัจจุบันมีเทคโนโลยีเข้ามาช่วยในการดำเนินธุรกิจ เพราะฉะนั้น การดำเนินงานจึงต้องเกี่ยวข้องกับบุคคลผู้ทำงาน หมายความว่า การดำเนินงานเป็นกระบวนการทางสังคม คือ อาศัยกลุ่มบุคคลที่ร่วมกันทำงานเพื่อบรรลุเป้าหมายขององค์กร (เสนาะ ตีแยว, 2550 : 11)

การปกครองท้องถิ่นเป็นพื้นฐานในการพัฒนาประเทศทางด้านเศรษฐกิจ และสังคม ซึ่งเป็นที่มาของกิจกรรมด้านเศรษฐกิจที่สำคัญแหล่งหนึ่งของประเทศ นอกจากนั้นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรูปแบบเทศบาล กรุงเทพมหานคร และเมืองพัทยา เป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ทำหน้าที่ในการจัดทำบริการสาธารณะในเขตที่มีความเจริญทางเศรษฐกิจและสังคมสูง ในภาพรวมการปกครองส่วนท้องถิ่นนั้นมีความสำคัญต่อการพัฒนาประเทศทางด้านเศรษฐกิจ สังคม ทั้งในเขตเมืองและชนบท จะเจริญก้าวหน้าไปอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลเพียงใดย่อมขึ้นอยู่กับ การปกครองท้องถิ่นของประเทศนั้นเป็นประการสำคัญ (ฤทธิรงค์ เกาภูรีระ, 2558 : 140)

ปัจจุบันท่ามกลางกระแสการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว และการแข่งขันที่รุนแรงทำให้องค์กรต่าง ๆ ต้องปรับตัวเพื่อให้องค์กรสามารถอยู่ได้ และให้ทันกับกระแสการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในอนาคต ส่วนองค์กรภาคเอกชนได้มีการปรับปรุงการบริหารงานโดยการรื้อระบบ ขณะที่องค์กรภาครัฐเองได้มีความพยายามที่จะปฏิรูประบบราชการมาหลายยุคหลายสมัย เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพและสร้างความเป็นธรรม อีกทั้งปรับปรุงบุคลากรโดยเน้นผลงานและความซื่อสัตย์สุจริต เน้นการบริหารแบบเอกชนมากขึ้น ซึ่งการบริหารแบบราชการได้เป็นอุปสรรคสำคัญที่ทำให้หน่วยงานราชการไม่สามารถพัฒนาให้เจริญก้าวหน้าได้เท่าที่ควร แต่ในพระพุทธศาสนามีหลักแห่งการบริหารจัดการอันเป็นหลักคุณธรรม ที่ก่อให้เกิดประสิทธิภาพในการทำงานอย่างมหาศาล อันสามารถที่จะทำงานนั้นบังเกิดสัมฤทธิ์ผลตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งใจ ที่เรียกว่าหลักอิทธิบาท 4 ซึ่งประกอบด้วย ฉันทะ คือ ความพอใจในการกระทำสิ่งหนึ่งสิ่งใด วิริยะ คือ ความขยันหมั่นเพียรและอดทนในการทำสิ่งต่าง ๆ จิตตะ คือ ความตั้งใจที่จะทำงานให้สำเร็จ ไม่ทอดทิ้งงาน วิมังสา คือ ความคิดพิจารณาไตร่ตรองหาเหตุผลในสิ่งที่ทำอยู่เสมอโดยทำในสิ่งที่เราคิดว่าทำแล้วได้ผลดีสามารถช่วยได้ หลักอิทธิบาททั้ง 4 ประการนี้เป็นเครื่องมือที่ทำให้บรรลุถึงผลสัมฤทธิ์ในการปฏิบัติงานเชิงพุทธ (พระถวิล ยสินธโร, 2558 : บทคัดย่อ)

อำเภอโนนศิลา ขณะนั้นมีตำบลในการปกครองจำนวนรวม 20 ตำบล บ้านโนนศิลาต่อมามีประชากรอยู่หนาแน่นเป็นชุมชนใหญ่ขึ้น ทำให้ยากต่อการอำนวยความสะดวกทางราชการ ประชาชนติดต่อราชการใช้เวลารอนาน เนื่องจากจำนวนประชากรเยอะ ทางกระทรวงมหาดไทยจึงได้ยกฐานะเป็นตำบลโนนศิลา แยกการปกครองออกจาก ตำบลโนนแดง อำเภอบ้านไผ่ แบ่งการปกครองออกจัดตั้งเป็น 2 กิ่งอำเภอ ได้แก่ กิ่งอำเภอบ้านแฮด เมื่อวันที่ 7 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2538 และ กิ่งอำเภอโนนศิลา ลงในประกาศกระทรวงมหาดไทย เมื่อวันที่ 26 มิถุนายน พ.ศ. 2539 เรื่อง แบ่งเขตพื้นที่อำเภอบ้านไผ่ จังหวัดขอนแก่น ตั้งเป็น “กิ่งอำเภอโนน

ศิลา” โดยมีผลตั้งแต่วันที่ 15 กรกฎาคม พ.ศ. 2539 เขตปกครองประกอบด้วยตำบล 5 ตำบล คือ ตำบลโนนศิลา ตำบลหนองปลาหม้อ ตำบลบ้านหัน ตำบลเปือยใหญ่ ตำบลโนนแดง (สำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอโนนศิลา, 2560 : ออนไลน์)

ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาประสิทธิภาพการบริการสาธารณะตามหลักอิทธิบาท 4 ของเทศบาลตำบลโนนศิลา อำเภอโนนศิลา จังหวัดขอนแก่น ว่ามีการประยุกต์ใช้หลักอิทธิบาทในการปฏิบัติงานร่วมกับประชาชนมากน้อยเพียงใด มีความมุ่งมั่นตั้งใจที่จะบริหารจัดการงานให้ประสบความสำเร็จ พร้อมเสียสละความสุขส่วนตัวเพื่อประโยชน์ส่วนรวม และรู้จักควบคุมอารมณ์ด้านจิตใจของตนเองในการบริหารจัดการหน้าที่ได้ ประสบความสำเร็จมีอยู่ในระดับใด และจะได้นำผลการวิจัยที่ได้ไปเป็นแนวทางในการส่งเสริมให้บุคลากร ให้ความรู้ความเข้าใจหลักธรรมทางศาสนาสามารถนำไปปรับใช้ในชีวิตประจำวัน เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตได้อย่างมีประสิทธิภาพต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับประสิทธิภาพการบริการสาธารณะตามหลักอิทธิบาท 4 ของเทศบาลตำบลโนนศิลา อำเภอโนนศิลา จังหวัดขอนแก่น
2. เพื่อเปรียบเทียบประสิทธิภาพการบริการสาธารณะตามหลักอิทธิบาท 4 ของเทศบาลตำบลโนนศิลา อำเภอโนนศิลา จังหวัดขอนแก่น จำแนกตามเพศ อายุ และระดับการศึกษา
3. เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะประสิทธิภาพในการบริการสาธารณะตามหลักอิทธิบาท 4 ของเทศบาลตำบลโนนศิลา อำเภอโนนศิลา จังหวัดขอนแก่น

วิธีดำเนินการวิจัย

การดำเนินการวิจัยครั้งนี้เป็นเชิงปริมาณ การดำเนินการวิจัยครั้งนี้เป็นเชิงปริมาณ โดยผู้วิจัยกำหนดกลุ่มตัวอย่างที่เหมาะสม โดยใช้สูตรของ ทาโร ยามาเน่ (Taro Yamane, 1967: 99) ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่างจำนวน 357 คน-โดยมีขั้นตอนการวิจัย ดังนี้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร ได้แก่ ประชาชนที่มีสัญชาติไทย อยู่ในทะเบียนราษฎร อยู่ในเขตเทศบาลตำบลโนนศิลา อำเภอโนนศิลา จังหวัดขอนแก่น จำนวนทั้งหมด 3,359 คน (สถิติรวบรวมข้อมูลจากกรมการปกครอง ณ วันที่ 6 ธันวาคม พ.ศ. 2565)

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ประชาชนที่มีสัญชาติไทยอยู่ในทะเบียนราษฎร อยู่ในเขตเทศบาลตำบลโนนศิลา อำเภอโนนศิลา จังหวัดขอนแก่น โดยผู้วิจัยกำหนดกลุ่มตัวอย่างที่เหมาะสม โดยใช้สูตรของ ทาโร ยามาเน่ (Taro Yamane, 1967 : 99) ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 357 คน

เครื่องมือการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถาม โดยแบ่งแบบสอบถามออกเป็น 3 ตอน ดังนี้ ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ 1) เพศ 2) อายุ 3) การศึกษา ข้อคำถามเป็นลักษณะการตรวจสอบรายการ (Checklist) และเป็นคำถามปลายปิด (Close Ended Questionnaires) ตอนที่ 2 เป็นคำถามเกี่ยวกับประสิทธิภาพการบริการสาธารณะตามหลักอิทธิบาท 4 ของเทศบาลตำบลโนนศิลา อำเภอโนนศิลา จังหวัดขอนแก่น โดยข้อคำถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า ระดับคะแนน (Rating Scale) โดยให้ผู้ตอบแบบสอบถาม เลือกตอบ

คำถาม 5 ระดับ ดังนี้ มากที่สุด มากปานกลาง น้อย น้อยที่สุดกำหนดให้มีค่าเท่ากับ 5 4 3 2 1 คะแนนตามลำดับ ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามลักษณะแบบปลายเปิด เกี่ยวกับข้อเสนอแนะ ปัญหาและแนวทางแก้ไขการมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นของประชาชน

การตรวจสอบเครื่องมือการวิจัย

การหาคุณภาพของเครื่องมือ โดยการตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) ด้วยการหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item-Objective Congruence:IOC) จากผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 3 ท่าน มีค่าเท่ากับ 0.66 – 1.00 การหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถามประสิทธิภาพการบริการสาธารณะตามหลักอิทธิบาท 4 ของเทศบาลตำบลโนนศิลา อำเภอโนนศิลา จังหวัดขอนแก่น โดยนำไปทดสอบหาค่าความเชื่อมั่นโดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha-Coefficient) ของครอนบาค (Cronbach) ได้ค่าความเชื่อมั่น 0.979

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยตรวจสอบความเรียบร้อยของแบบสอบถามที่ได้รับคืนมานำมาวิเคราะห์โดยใช้ค่าทางสถิติ และขั้นตอนการดำเนินงาน ดังนี้ 1) ข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา และอาชีพ วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive statistics) ได้แก่ ความถี่ (Frequency) และร้อยละ (Percentage) 2) ข้อมูลเกี่ยวกับระดับประสิทธิภาพการบริการสาธารณะตามหลักอิทธิบาท 4 ของเทศบาลตำบลโนนศิลา อำเภอโนนศิลา จังหวัดขอนแก่น วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive statistics) ได้แก่ ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard deviation) 3) วิเคราะห์เปรียบเทียบประสิทธิภาพการบริการสาธารณะตามหลักอิทธิบาท 4 ของเทศบาลตำบลโนนศิลา อำเภอโนนศิลา จังหวัดขอนแก่น จำแนกตาม เพศ อายุ และการศึกษา วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติทดสอบที (t-test) และการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-way ANOVA) ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 สำหรับเปรียบเทียบความแตกต่าง ระหว่างตัวแปรอิสระที่มีตั้งแต่ 3 กลุ่มขึ้นไป

ผลการวิจัย

การเปรียบเทียบประสิทธิภาพการบริการสาธารณะตามหลักอิทธิบาท 4 ของเทศบาลตำบลโนนศิลา อำเภอโนนศิลา จังหวัดขอนแก่น (ควรนำเสนอผลการวิจัยเรียงตามลำดับวัตถุประสงค์ให้ครบสมบูรณ์ตามลำดับ)

ผลการวิจัยพบว่า ระดับความคิดเห็นต่อประสิทธิภาพการบริการสาธารณะตามหลักอิทธิบาท 4 ของเทศบาลตำบลโนนศิลา อำเภอโนนศิลา จังหวัดขอนแก่น พบว่า ประชาชนในเทศบาลตำบลโนนศิลา อำเภอโนนศิลา จังหวัดขอนแก่น มีประสิทธิภาพการบริการสาธารณะตามหลักอิทธิบาท 4 โดยรวม อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้านด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการให้บริการอย่างเสมอภาค ตามหลักอิทธิบาท 4 ด้านการให้บริการตรงต่อเวลา ตามหลักอิทธิบาท 4 ด้านการให้บริการอย่างเพียงพอ ตามหลักอิทธิบาท 4 ด้านการให้บริการอย่างต่อเนื่อง ตามหลักอิทธิบาท 4 ด้านการให้บริการอย่างก้าวหน้า ตามหลักอิทธิบาท 4

1) ประสิทธิภาพการบริการสาธารณะตามหลักอิทธิบาท 4 ด้านการให้บริการอย่างเสมอภาคตามหลักอิทธิบาท 4 พบว่า ประชาชนในเทศบาลตำบลโนนศิลา อำเภอโนนศิลา จังหวัดขอนแก่น โดยรวม อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า มีประสิทธิภาพการบริการสาธารณะตามหลักอิทธิบาท 4 มากทุกด้าน ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ เทศบาลตำบลโนนศิลา ได้มีการจัดลำดับการให้บริการก่อน หลัง อย่างยุติธรรม มีความสนใจฝึกฝนสิ่งที่ทำด้วย (จิตตะ) ไม่มีการเลือกปฏิบัติ รองลงมา คือ เทศบาลตำบลโนนศิลา

ได้ให้ความช่วยเหลือด้วยความพยายามเข้มแข็ง อดทน เอาธุระ ไม่ท้อถอย มีความเพียร (วิริยะ) กรณีเกิดเหตุสาธารณภัยอย่างเท่าเทียมกัน รองลงมา คือ ท่านมีความพอใจ (ฉันทะ) ในการให้บริการของเทศบาลตำบลโนนศิลา โดยใช้หลักเกณฑ์เดียวกัน แก่ประชาชนที่เข้ามาใช้บริการทุกคน ด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำ คือ เทศบาลตำบลโนนศิลา มีการพิจารณาไตร่ตรอง (วิมังสา) ตรวจสอบ ข้อยิ่งหย่อนในการทำงาน แจ้งสิทธิแก่ประชาชนในบริการอย่างเท่าเทียมกัน

2) ประสิทธิภาพการบริการสาธารณะตามหลักอิทธิบาท 4 ด้านการให้บริการตรงต่อเวลา ตามหลักอิทธิบาท 4 พบว่า ประชาชนในเทศบาลตำบลโนนศิลา อำเภอโนนศิลา จังหวัดขอนแก่น โดยรวม อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า มีประสิทธิภาพการบริการสาธารณะตามหลักอิทธิบาท 4 มากทุกด้าน ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ เทศบาลตำบลโนนศิลา ได้ช่วยเหลือประชาชนในกรณีเกิดเหตุฉุกเฉิน ได้อย่างรวดเร็ว มีความเพียร (วิริยะ) ความพยายามขยันหมั่นประกอบการทำงาน ด้วยความเข้มแข็ง อดทน เอาธุระ ไม่ท้อถอย รองลงมา คือ เทศบาลตำบลโนนศิลา มีการพิจารณาไตร่ตรอง (วิมังสา) ตรวจสอบข้อยิ่งหย่อนในการทำงาน มีการแบ่งเวลาอย่างชัดเจน ตรงต่อเวลา และรักษาเวลาในการปฏิบัติงาน รองลงมา คือ เทศบาลตำบลโนนศิลา มีการปรับปรุง แก้ไข การปฏิบัติงาน มีความสนใจฝึกฝนในสิ่งที่ทำด้วย (จิตตะ) ให้สะดวกรวดเร็วขึ้นได้ทันต่อความต้องการใช้งาน ด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำ คือ ท่านมีความพอใจ (ฉันทะ) ในการให้บริการ ของเทศบาลตำบลโนนศิลา สามารถปรับลดขั้นตอนได้ทันต่อการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น

3) ประสิทธิภาพการบริการสาธารณะตามหลักอิทธิบาท 4 ด้านการให้บริการอย่างเพียงพอ ตามหลักอิทธิบาท 4 พบว่า ประชาชนในเทศบาลตำบลโนนศิลา อำเภอโนนศิลา จังหวัดขอนแก่น โดยรวม อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า มีประสิทธิภาพการบริการสาธารณะตามหลักอิทธิบาท 4 มากทุกด้าน ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ เทศบาลตำบลโนนศิลา มีการพิจารณาไตร่ตรอง (วิมังสา) ตรวจสอบข้อยิ่งหย่อนในการทำงาน มีการวางแผนวิธีแก้ไขปรับปรุง มีอุปกรณ์บรรเทาสาธารณภัยอย่างเพียงพอ รองลงมา คือ เทศบาลตำบลโนนศิลา มีช่องทางการให้บริการที่เพียงพอ และมีความสนใจฝึกฝนในสิ่งที่ทำด้วย (จิตตะ) เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพของการทำงานให้ดียิ่งขึ้น รองลงมา คือ ท่านมีความพอใจ (ฉันทะ) ที่ได้รับผลงานที่มีคุณภาพตรงตามที่ต้องการจาก เทศบาลตำบลโนนศิลา ด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำ คือ เทศบาลตำบลโนนศิลา มีความต้องการที่จะใช้เครื่องมือที่ช่วยให้บริการทำได้อย่างทั่วถึง ด้วยความเพียร (วิริยะ) มีความพยายามเข้มแข็ง อดทน เอาธุระ ไม่ท้อถอย

4) ประสิทธิภาพการบริการสาธารณะตามหลักอิทธิบาท 4 ด้านการให้บริการอย่างต่อเนื่อง ตามหลักอิทธิบาท 4 พบว่า ประชาชนในเทศบาลตำบลโนนศิลา อำเภอโนนศิลา จังหวัดขอนแก่น โดยรวม อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า มีประสิทธิภาพการบริการสาธารณะตามหลักอิทธิบาท 4 มากทุกด้าน ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ท่านมีความพอใจ (ฉันทะ) ที่เทศบาลตำบลโนนศิลา มีการให้บริการด้านวิสาหกิจชุมชน มีการให้บริการด้านท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ รองลงมา คือ เทศบาลตำบลโนนศิลา มีความพร้อมต่อการให้บริการนั้นอยู่เสมอ ทำสิ่งนั้นด้วยความสนใจฝึกฝน (จิตตะ) เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพของการทำงานให้ดียิ่งขึ้น รองลงมา คือ เทศบาลตำบลโนนศิลา มีการให้บริการอย่างต่อเนื่อง บริการดีมีความขยันหมั่นประกอบการทำงาน ด้วยความเพียร (วิริยะ) พยายามเข้มแข็ง ทำสิ่งนั้น อดทน เอาธุระ ไม่ท้อถอย ด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำ คือ เทศบาลตำบลโนนศิลา มีการพิจารณาไตร่ตรอง (วิมังสา) ตรวจสอบข้อยิ่งหย่อนในการทำงาน มีการวางแผนปรับปรุงวิธีการแก้ไขปัญหา เมื่อการบริการหยุดชะงักได้

5) ประสิทธิภาพการบริการสาธารณะตามหลักอิทธิบาท 4 ด้านการให้บริการอย่างก้าวหน้า ตามหลักอิทธิบาท 4 พบว่า ประชาชนในเทศบาลตำบลโนนศิลา อำเภอโนนศิลา จังหวัดขอนแก่น โดยรวม อยู่

ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า มีประสิทธิภาพการบริการสาธารณะตามหลักอิทธิบาท 4 มากทุกด้าน ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมาก คือ ท่านมีความพอใจ (ฉันทะ) ในคุณภาพผลงาน ของเทศบาลตำบลโนนศิลา ที่มีรูปแบบการให้บริการและการพัฒนาที่ดีขึ้น รองลงมา คือ เทศบาลตำบลโนนศิลา มีการลดขั้นตอนการให้บริการ เพื่อให้ประชาชนการเข้าถึงบริการได้โดยสะดวก ทำสิ่งนั้นด้วยความสนใจฝักใฝ่ (จิตตะ) เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพของการทำงานให้ดียิ่งขึ้น รองลงมา คือ เทศบาลตำบลโนนศิลา มีการอบรมเจ้าหน้าที่บรรเทาสาธารณภัยทุกปี มีความเพียร (วิริยะ) ขยันหมั่นประกอบการทำงาน ทำสิ่งนั้นด้วยความพยายามเข้มแข็ง อดทน เอาธุระ ไม่ท้อถอย ด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำ คือ เทศบาลตำบลโนนศิลา มีการพิจารณาไตร่ตรอง (วิมังสา) ตรวจสอบข้อบกพร่องในการทำงาน มีการเปลี่ยนแปลงรูปแบบการให้บริการ ที่สอดคล้องกับความต้องการของประชาชน

ผลเปรียบเทียบประสิทธิภาพการบริการสาธารณะตามหลักอิทธิบาท 4 ของเทศบาลตำบลโนนศิลา อำเภอโนนศิลา จังหวัดขอนแก่น จำแนกตามตัวแปร เพศ อายุ ระดับการศึกษา พบว่า 1) ความคิดเห็นต่อประสิทธิภาพการบริการสาธารณะตามหลักอิทธิบาท 4 ของเทศบาลตำบลโนนศิลา อำเภอโนนศิลา จังหวัดขอนแก่น จำแนกตามเพศ พบว่า ประชาชนของเทศบาลตำบลโนนศิลา อำเภอโนนศิลา จังหวัดขอนแก่น ประชาชนเพศชายและเพศหญิง มีประสิทธิภาพการบริการสาธารณะตามหลักอิทธิบาท 4 โดยรวม ส่วนมากไม่แตกต่างกัน ตรงไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 2) ความคิดเห็นต่อประสิทธิภาพการบริการสาธารณะตามหลักอิทธิบาท 4 ของเทศบาลตำบลโนนศิลา อำเภอโนนศิลา จังหวัดขอนแก่น จำแนกตามอายุ พบว่า ประชาชนในทุกระดับอายุ มีประสิทธิภาพการบริการสาธารณะ โดยรวม แตกต่างกัน ยกเว้น ด้านการให้บริการตรงต่อเวลา ตามหลักอิทธิบาท 4 และด้านการให้บริการอย่างต่อเนื่อง ตามหลักอิทธิบาท 4 ไม่แตกต่างกัน ตรงไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ยกเว้น ด้านการให้บริการตรงต่อเวลา ตามหลักอิทธิบาท 4 และด้านการให้บริการอย่างต่อเนื่อง ตามหลักอิทธิบาท 4 ไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 3) ความคิดเห็นต่อประสิทธิภาพการบริการสาธารณะตามหลักอิทธิบาท 4 ของเทศบาลตำบลโนนศิลา อำเภอโนนศิลา จังหวัดขอนแก่น จำแนกตามระดับการศึกษา ในทุกระดับการศึกษา พบว่า พบว่า ประชาชนในทุกระดับการศึกษา มีประสิทธิภาพการบริการสาธารณะตามหลักอิทธิบาท 4 โดยรวม แตกต่างกัน ยกเว้น ด้านการให้บริการอย่างเพียงพอ ตามหลักอิทธิบาท 4 และ ด้านการให้บริการอย่างก้าวหน้า ตามหลักอิทธิบาท 4 ไม่แตกต่าง ตรงไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ยกเว้น ด้านการให้บริการอย่างเพียงพอ ตามหลักอิทธิบาท 4 และ ด้านการให้บริการอย่างก้าวหน้า ตามหลักอิทธิบาท 4 ไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับประสิทธิภาพการบริการสาธารณะตามหลักอิทธิบาท 4 ของเทศบาลตำบลโนนศิลา อำเภอโนนศิลา จังหวัดขอนแก่น รวมทุกด้านมีความความถี่ 15 เท่ากันทั้งหมด ได้แก่ 1) ในการบริการ ของเทศบาล โดยใช้หลักเกณฑ์เดียวกันแก่ประชาชนที่เข้ามาใช้บริการอย่างเท่าเทียมกัน 2) เทศบาล มีความพิจารณาไตร่ตรอง ตรวจสอบในการทำงาน มีการแบ่งเวลาอย่างชัดเจน ตรงต่อเวลา และรักษาเวลาในการปฏิบัติงานอย่างสม่ำเสมอ 3) เทศบาล มีการจัดวางระบบให้บริการที่เพียงพอต่อประชาชนที่เข้ามาใช้บริการ มีความสนใจฝักใฝ่ในสิ่งที่ทำ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานได้ดีขึ้น 4) เทศบาลมีการใส่ใจประชาชน ให้บริการประชาชนที่เข้ามาใช้บริการอย่างต่อเนื่อง 5) เทศบาล มีการปรับปรุงแก้ไข และปฏิบัติงานด้วยความสนใจให้ความสะดวกในการบริการประชาชนอย่างรวดเร็ว รวมทุกด้านมีความความถี่ 15 เท่ากันทั้งหมด

อภิปรายผล

การวิจัย เรื่อง ประสิทธิภาพการบริการสาธารณะตามหลักอิทธิบาท 4 ของเทศบาลตำบลโนนศิลา อำเภอโนนศิลา จังหวัดขอนแก่น พบว่า ประสิทธิภาพการบริการสาธารณะตามหลักอิทธิบาท 4 อยู่ในระดับมาก 5 ด้าน คือ ด้านการให้บริการอย่างเสมอภาค ตามหลักอิทธิบาท 4 ด้านการให้บริการตรงต่อเวลา ตาม

หลักอิทธิบาท 4 ด้านการให้บริการอย่างเพียงพอ ตามหลักอิทธิบาท 4 ด้านการให้บริการอย่างต่อเนื่อง ตามหลักอิทธิบาท 4 ด้านการให้บริการอย่างก้าวหน้า ตามหลักอิทธิบาท 4 ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของเสาวลักษณ์ ตีมัน (2560 : 29) การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เพื่อศึกษาระดับปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการให้บริการ สาธารณะขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในอำเภอแปลงยาว จังหวัดฉะเชิงเทรา 2) เพื่อศึกษาระดับการให้บริการสาธารณะขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในอำเภอแปลงยาว จังหวัดฉะเชิงเทรา 3) เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการให้บริการสาธารณะขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในอำเภอแปลงยาว จังหวัดฉะเชิงเทรา กลุ่มตัวอย่าง ได้มาโดยวิธีการสุ่มอย่างง่าย กลุ่มตัวอย่างประกอบด้วยประชาชน ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในอำเภอแปลงยาว จังหวัดฉะเชิงเทรา จำนวนทั้งสิ้น จำนวน 397 คน เก็บรวบรวมข้อมูล โดยใช้แบบสอบถาม และสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ ผลการศึกษา มีดังนี้ 1) ระดับปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการให้บริการสาธารณะขององค์กรปกครอง ส่วนท้องถิ่นในอำเภอแปลงยาว จังหวัดฉะเชิงเทรา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยเรียงอันดับตามค่าเฉลี่ย จากมากไปน้อย ได้ดังนี้ คือ การให้บริการอย่างเสมอภาค การให้บริการอย่างต่อเนื่อง และการให้บริการ อย่างก้าวหน้า 2) ระดับการให้บริการสาธารณะขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในอำเภอแปลงยาว จังหวัด ฉะเชิงเทรา โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก โดยเรียงอันดับตามค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย ได้ดังนี้ คือ ศิลปะ วัฒนธรรม จารีตประเพณี และภูมิปัญญาท้องถิ่น งานส่งเสริมคุณภาพชีวิต และการบริหารจัดการ และอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม 3) ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการให้บริการสาธารณะขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในอำเภอแปลงยาว จังหวัดฉะเชิงเทรา ร่วมกันพิจารณาการให้บริการสาธารณะขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในอำเภอแปลงยาว จังหวัดฉะเชิงเทรา ได้ร้อยละ 46.50 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 สามารถ เขียนเป็นสมการพยากรณ์ ได้ดังนี้

(1) ประสิทธิภาพการบริการสาธารณะตามหลักอิทธิบาท 4 ด้านการให้บริการอย่างเสมอภาค ตามหลักอิทธิบาท 4 ของประชาชนในเทศบาลตำบลโนนศิลา อำเภอโนนศิลา จังหวัดขอนแก่น พบว่าประชาชน ประสิทธิภาพการบริการสาธารณะตามหลักอิทธิบาท 4 อยู่ในระดับมาก กล่าว คือ เทศบาลตำบลโนนศิลา ได้มีการจัดลำดับการให้บริการก่อน หลัง อย่างยุติธรรม มีความสนใจฝึกฝนในสิ่งที่ทำด้วย (จิตตะ) ไม่มีการเลือกปฏิบัติ ได้ให้ความช่วยเหลือด้วยความพยายามเข้มแข็ง อุตุน เอาธุระ ไม่ทอดทิ้ง มีความเพียร (วิริยะ) กรณีเกิดเหตุสาธารณภัยอย่างเท่าเทียมกัน มีความพอใจ (ฉันทะ) ในการให้บริการของเทศบาลตำบลโนนศิลา โดยใช้หลักเกณฑ์เดียวกัน แก่ประชาชนที่เข้ามาใช้บริการทุกคน และมีการพิจารณาไตร่ตรอง (วิมังสา) ตรวจสอบข้อบกพร่องในการทำงาน แจ้งสิทธิแก่ประชาชนในบริการอย่างเท่าเทียมกัน ซึ่งสอดคล้องกับ ศรีนทิพย์ อรุณสวัสดิ์ฤกษ์ (2564 : 6) กล่าวว่า ความเสมอภาค เป็นหลักเกณฑ์ที่มีความสำคัญประการแรกในการจัดทำบริการสาธารณะ เนื่องจากการที่รัฐเข้ามาจัดทำบริการสาธารณะนั้น รัฐมิได้มีจุดมุ่งหมายที่จะจัดทำบริการสาธารณะขึ้นเพื่อประโยชน์ของผู้หนึ่งผู้ใดโดยเฉพาะ แต่เป็นการจัดทำเพื่อประโยชน์ของประชาชนทุกคน ประชาชนทุกคนย่อมมีสิทธิได้รับการปฏิบัติหรือได้รับผลประโยชน์จากบริการสาธารณะอย่างเสมอภาคกัน ความเสมอภาคนี้มีหลายประเภท กล่าวโดยสรุป คือ นอกจากความเสมอภาคที่จะได้รับประโยชน์จากบริการสาธารณะอย่างเท่าเทียมกันแล้ว ยังหมายถึงความถึง ความเสมอภาคที่จะได้รับบริการเท่าเทียมกันไม่ว่าจะเป็น ราคาค่าบริการหรือการบริการ ความเสมอภาคในการเข้ารัฐที่จะต้องมีการเรียกประกวด ราคาหรือประมูลเพื่อให้บุคคลทั่วไปมีโอกาสเข้าแข่งขันกับผู้อื่น รวมทั้งความเสมอภาค ในการเข้าทำงานกับรัฐอย่างเท่าเทียมกันโดยการสอบแข่งขันกับบุคคลอื่น ๆ ภายใต้เงื่อนไขบางประการ เกี่ยวกับคุณสมบัติด้านความรู้ความสามารถพื้นฐาน (กิจการใดที่รัฐจัดทำขึ้นเพื่อบุคคลใดโดยเฉพาะ จะไม่มีลักษณะเป็นบริการสาธารณะ

(2) ประสิทธิภาพการบริการสาธารณะตามหลักอิทธิบาท 4 ด้านการให้บริการตรงต่อเวลา ตามหลักอิทธิบาท 4 ของประชาชนในเทศบาลตำบลโนนศิลา อำเภอโนนศิลา จังหวัดขอนแก่น พบว่าประชาชน ประสิทธิภาพการบริการสาธารณะตามหลักอิทธิบาท 4 อยู่ในระดับมาก กล่าว คือ เทศบาลตำบลโนนศิลา ได้ช่วยเหลือประชาชนในกรณีเกิดเหตุฉุกเฉิน ได้อย่างรวดเร็ว มีความเพียร (วิริยะ) ความพยายามขยันหมั่น ประสิทธิภาพการทำงาน ด้วยความเข้มแข็ง อดทน เอาธุระ ไม่ท้อถอย ยังมีการพิจารณาไตร่ตรอง (วิมังสา) ตรวจสอบข้อบกพร่องในการทำงาน มีการแบ่งเวลาอย่างชัดเจน ตรงต่อเวลา และรักษาเวลาในการปฏิบัติงาน การปรับปรุง แก้ไข การปฏิบัติงาน มีความสนใจฝึกฝนในสิ่งที่ทำด้วย (จิตตะ) ให้สะดวกรวดเร็วขึ้นได้ทันต่อความต้องการใช้งาน และมีความพอใจ (ฉันทะ) ในการให้บริการ ของเทศบาลตำบลโนนศิลา สามารถปรับลดขั้นตอนได้ทันต่อการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับ พงธิสิริ อู่ม (2559 : บทคัดย่อ) ได้กล่าวว่า ระบบราชการเป็นเครื่องมือที่มีประสิทธิภาพมากที่สุด ในการบริหารสำหรับองค์กรภาคธุรกิจหรือองค์กรภาครัฐ เพราะวาระบบดังกล่าวมีการจัดองค์การที่ดี มีการแบ่งงานกันทำอย่างเป็นระบบในสัดส่วนที่เหมาะสมตามความสามารถ และมีระเบียบกฎเกณฑ์การทำงานกันอย่างชัดเจน ทุกคนต้องปฏิบัติตามกฎเกณฑ์ที่กำหนดไว้ ทำให้เกิดความชำนาญ ความรวดเร็ว และความประหยัด เป็นระบบที่สร้างความยุติธรรม ทำงานภายใต้กรอบของกฎหมาย ระเบียบแบบแผนที่รัดกุมมีเหตุผลจึงลดระยะเวลา ขั้นตอนการปฏิบัติงานลงทำให้การบริหารงานมีประสิทธิภาพสูง

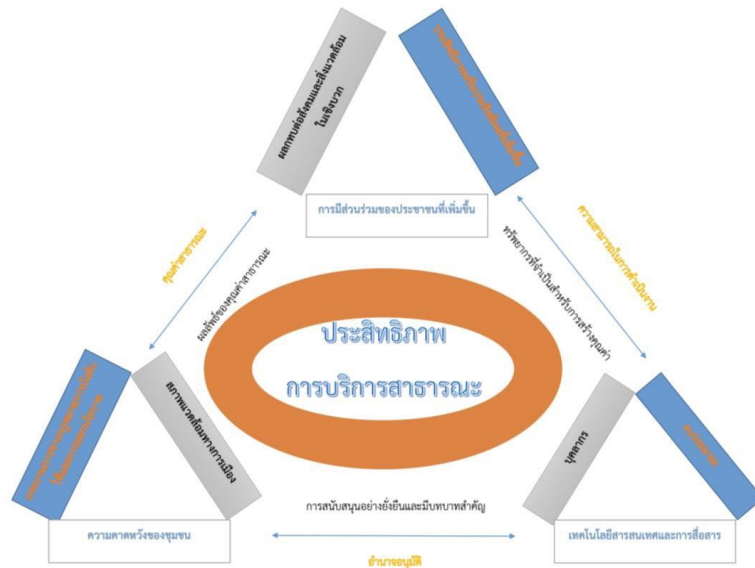
(3) ประสิทธิภาพการบริการสาธารณะตามหลักอิทธิบาท 4 ด้านการให้บริการอย่างเพียงพอ ตามหลักอิทธิบาท 4 ของประชาชนในเทศบาลตำบลโนนศิลา อำเภอโนนศิลา จังหวัดขอนแก่น พบว่าประชาชน ประสิทธิภาพการบริการสาธารณะตามหลักอิทธิบาท 4 อยู่ในระดับมาก กล่าว คือ เทศบาลตำบลโนนศิลา มีการพิจารณาไตร่ตรอง (วิมังสา) ตรวจสอบข้อบกพร่องในการทำงาน มีการวางแผนวิธีแก้ไขปรับปรุง มีอุปกรณ์บรรเทาสาธารณภัยอย่างเพียงพอ มีช่องทางการให้บริการที่เพียงพอ และมีความสนใจฝึกฝนในสิ่งที่ทำด้วย (จิตตะ) เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพของการทำงานให้ดียิ่งขึ้น มีความพอใจ (ฉันทะ) ที่ได้รับผลงานที่มีคุณภาพ ตรงตามที่ต้องการจาก เทศบาลตำบลโนนศิลา และมีความต้องการที่จะใช้เครื่องมือที่ช่วยให้บริการทำได้อย่างทั่วถึง ด้วยความเพียร (วิริยะ) มีความพยายามเข้มแข็ง อดทน เอาธุระ ไม่ท้อถอย ซึ่งสอดคล้องกับ อภิชัย พันธเสน (2560 : 484) กล่าวว่า ความเป็นเศรษฐกิจพอเพียงมาเปรียบเทียบกับการบริหารงานของ อปท. ในประเด็นของการให้บริการสาธารณะ 7 ด้าน เพื่อแสดงให้เห็นถึงการประยุกต์ใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเชิงประจักษ์ ซึ่งการแสดงให้เห็น อปท. เห็นว่าประสิทธิภาพของการให้บริการสาธารณะของแต่ละ อปท. จะทำให้ผู้บริหารและเจ้าหน้าที่ อปท. ทราบความสามารถของตนเอง และเป็นหนึ่งในแรงจูงใจสำคัญ ที่ทำให้ตระหนักถึงความสำคัญของการบริหารงบประมาณให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น ช่วยให้ อปท. ทราบว่าปัจจัยใดเป็นตัวชี้วัดความสำเร็จของการบริหารจัดการ อปท.ตามแนวทางปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และทราบกระบวนการยกระดับความเป็นเศรษฐกิจพอเพียงของ อปท.ให้เพิ่มสูงขึ้น แบ่งระดับความเป็นเศรษฐกิจพอเพียงขององค์กรได้สามระดับ คือ เข้าข่าย (เป็นองค์กรแห่งความยั่งยืน) เข้าใจ (เป็นองค์กรแห่งความสุข) เข้าถึง (เป็นองค์กรแห่งประโยชน์สุข) โดยกำหนดขั้นตอนในการดำเนินงานของแต่ละยุทธศาสตร์ ขององค์กรจะต้องเป็นไปตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง คือต้องประกอบไปด้วยการใช้สติปัญญาและคุณธรรม การมีภูมิคุ้มกัน ความพอประมาณ และความมีเหตุผล ซึ่งจะเป็นต้นแบบให้ อปท. อื่น ๆ ได้เรียนรู้ต่อไป

(4) ประสิทธิภาพการบริการสาธารณะตามหลักอิทธิบาท 4 ด้านการให้บริการอย่างต่อเนื่อง ตามหลักอิทธิบาท 4 ของประชาชนในเทศบาลตำบลโนนศิลา อำเภอโนนศิลา จังหวัดขอนแก่น พบว่าประชาชน ประสิทธิภาพการบริการสาธารณะตามหลักอิทธิบาท 4 อยู่ในระดับมาก กล่าว คือ มีความพอใจ (ฉันทะ) ที่

เทศบาลตำบลโนนศิลา มีการให้บริการด้านวิสาหกิจชุมชน มีการให้บริการด้านท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ เทศบาลตำบลโนนศิลา มีความพร้อมต่อการให้บริการนั้นอยู่เสมอ ทำสิ่งนั้นด้วยความสนใจฝึกฝน (จิตตะ) เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพของการทำงานให้ดียิ่งขึ้น เทศบาลตำบลโนนศิลา มีการให้บริการอย่างต่อเนื่อง บริการดีมีความขยันหมั่นประกอบภาระงาน ด้วยความเพียร (วิริยะ) พยายามเข้มแข็ง ทำสิ่งนั้น อุตุน เออธุระ ไม่ท้อถอย และเทศบาลตำบลโนนศิลา มีการพิจารณาไตร่ตรอง (วิมังสา) ตรวจสอบข้อบกพร่องในการทำงาน มีการวางแผนปรับปรุง วิธีการแก้ไขปัญหา เมื่อการบริการหยุดชะงักได้ ซึ่งสอดคล้องกับ นันทวัฒน์ บรมานันท์ (2552 : 351 - 354) หลักว่าด้วยความต่อเนื่อง การบริการสาธารณะเป็นกิจการที่มีความจำเป็นสำหรับประชาชน ดังนั้นหากบริการสาธารณะหยุดชะงักลงไม่ว่าด้วยเหตุใดก็ตาม ประชาชนผู้ใช้บริการสาธารณะ ย่อมได้รับความเดือดร้อนหรือเสียหายได้ด้วยเหตุนี้ บริการสาธารณะจึงต้องมีความต่อเนื่องในการจัดทำความต่อเนื่องดังกล่าวนี้ไม่มีมาตรฐานที่แน่นอนตายตัวว่าจะต้องมีลักษณะอย่างไรสำหรับบริการสาธารณะ บางประเภทซึ่งจะต้องจัดทำอย่างถาวร เช่น การรักษาความสงบเรียบร้อยภายในและภายนอกประเทศ การรักษาพยาบาล การควบคุมการคมนาคมทางอากาศ ความต่อเนื่องจะหมายถึง การจัดทำบริการสาธารณะ ประเภทนั้น ๆ ตลอด 24 ชั่วโมง สัปดาห์ละ 7 วัน ในขณะที่บริการสาธารณะบางประเภทซึ่งไม่จำเป็นต้องจัดทำอย่างถาวร แต่ต้องจัดทำอย่างสม่ำเสมออาจจัดทำโดยมีหลักเกณฑ์และเงื่อนไขบางประการ เช่น พิพิธภัณฑสถาน สามารถกำหนดเวลา เปิด-ปิดกำหนดวันหยุดได้ การศึกษาสามารถกำหนดวัน เวลา ในการให้การศึกษา รวมทั้งการหยุดพักร้อนประจำปี เป็นต้น

(5) ประสิทธิภาพการบริการสาธารณะตามหลักอิทธิบาท 4 ด้านการให้บริการอย่างก้าวหน้า ตามหลักอิทธิบาท 4 ของประชาชนในเทศบาลตำบลโนนศิลา อำเภอโนนศิลา จังหวัดขอนแก่น พบว่าประชาชนประสิทธิภาพการบริการสาธารณะตามหลักอิทธิบาท 4 อยู่ในระดับมาก กล่าว คือ มีความพอใจ (ฉันทะ) ในคุณภาพผลงาน ของเทศบาลตำบลโนนศิลา ที่มีรูปแบบการให้บริการและการพัฒนาที่ดีขึ้น เทศบาลตำบลโนนศิลา มีการลดขั้นตอนการให้บริการ เพื่อให้ประชาชนการเข้าถึงบริการได้โดยสะดวก ทำสิ่งนั้นด้วยความสนใจฝึกฝน (จิตตะ) เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพของการทำงานให้ดียิ่งขึ้น มีการอบรมเจ้าหน้าที่บรรเทาสาธารณภัยทุกปี มีความเพียร (วิริยะ) ขยันหมั่นประกอบภาระงาน ทำสิ่งนั้นด้วยความพยายามเข้มแข็ง อุตุน เออธุระ ไม่ท้อถอย และเทศบาลตำบลโนนศิลา มีการพิจารณาไตร่ตรอง (วิมังสา) ตรวจสอบข้อบกพร่องในการทำงาน มีการเปลี่ยนแปลงรูปแบบการให้บริการ ที่สอดคล้องกับความต้องการของประชาชน ซึ่งสอดคล้องกับธนัฐ เป็งวันปลูก (2560 : 84) กล่าวว่า ในการดำเนินกิจกรรมขององค์กรไม่ว่าจะเป็นองค์กรภาครัฐหรือเอกชน ผู้ที่รับผิดชอบในฐานะผู้บริหารขององค์กร จะต้องมีการติดตามและประเมินผลเป็น ระยะ ๆ เพื่อให้กิจกรรมเหล่านั้นบรรลุวัตถุประสงค์ตามแผนและเป้าหมายที่กำหนดไว้ เครื่องมืออย่างหนึ่งที่ใช้ในการติดตามประเมินผลก็คือ “ตัวชี้วัด” การบริหารงานที่ไม่มีการติดตามหรือขาดตัวชี้วัดที่ชัดเจนย่อมไม่เป็นผลดีต่อองค์กร เพราะทำให้ไม่ทราบได้ว่าสิ่งที่ได้ดำเนินการไปนั้นมีความก้าวหน้ามากน้อยเพียงใด สำเร็จหรือไม่สำเร็จ เพราะเหตุใด ลูกค้ายหรือประชาชนที่มาขอรับบริการมีความพึงพอใจหรือไม่ ในหลายกรณีการมีตัวชี้วัดที่ถูกต้องชัดเจนจะสามารถคาดการณ์ล่วงหน้าได้ว่าอะไรจะเกิดขึ้นต่อไปในอนาคต ผู้ที่ควบคุมดูแลกิจกรรมเหล่านั้นจะหาวิธีแก้ไขปัญหาที่จะเกิดขึ้นได้ทันต่อเหตุการณ์หรือแม้ว่าเหตุการณ์จะสิ้นสุดแล้วก็ตาม ผลการประเมินตัวชี้วัดที่ได้จะเป็นประโยชน์ในการวางแผนการปฏิบัติงานในอนาคต เพื่อให้การปฏิบัติงานต่อไปประสบผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

องค์ความรู้ใหม่ที่ได้รับ

แผนภูมิภาพที่ 1 องค์ความรู้ใหม่ที่ได้รับ

บทสรุป

ประสิทธิภาพการบริการสาธารณะ อาจเป็นการเข้าร่วมแบบทางตรง หรือทางอ้อมในการทำกิจกรรมในกิจกรรมหนึ่งก็ได้ โดยอาจจะเป็นปัจเจกบุคคลหรือกลุ่มคน หรือองค์กรประชาชนได้อาสาเข้ามามีส่วนร่วมดำเนินงานกิจกรรมอย่างใดอย่างหนึ่ง เริ่มตั้งแต่การร่วมคิดร่วมตัดสินใจ ร่วมลงมือปฏิบัติ โดยมีความเข้าใจปัญหาของตนและตระหนักถึงสิทธิของตน การมีส่วนร่วมเกี่ยวข้องในด้านจิตใจและอารมณ์ความรู้สึกของบุคคลในสถานการณ์กลุ่มที่จะกระตุ้นให้เกิดการสร้างสรรค์ที่จะกระทำในสิ่งที่บรรลุเป้าหมายของกลุ่มและแบ่งความรับผิดชอบกันระหว่างสมาชิกในกลุ่มทำให้เกิดประสิทธิภาพการบริการสาธารณะในการมีส่วนร่วม

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1. ประชาชนควรมีการเสริมสร้าง และพัฒนาการบริการสาธารณะตามหลักอิทธิบาท 4 ของเทศบาลตำบลโนนศิลา อำเภอโนนศิลา จังหวัดขอนแก่น โดยควรมีการแจ้งข้อมูลข่าวสารประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับโครงการต่าง ๆ ให้ประชาชนทราบอยู่เสมอ และควรมีการแต่งตั้งผู้ตรวจสอบโครงการต่าง ๆ
2. องค์กรทางพระพุทธศาสนา คณะสงฆ์ของเทศบาลตำบลโนนศิลา อำเภอโนนศิลา จังหวัดขอนแก่น ตลอดจนหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ควรเสริมสร้างและพัฒนาประสิทธิผลของ การศึกษาเรียนรู้ธรรมศึกษา ในเรื่อง หลักอิทธิบาท 4 เป็นต้น ในเทศบาลตำบลโนนศิลา อำเภอโนนศิลา จังหวัดขอนแก่น เพื่อให้ประชาชนได้เข้าถึงหลักธรรม และนำไปประยุกต์ใช้
3. หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรส่งเสริมการดำเนินโครงการอบรมเรื่องบริการสาธารณะและประโยชน์ในการใช้อย่างงานต่อเนื่อง และมีการจัดสถานที่ให้มีความเพียงพอ จากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในแต่ละพื้นที่มาให้การสนับสนุนในการดำเนินโครงการต่าง ๆ ในการขับเคลื่อนโครงการให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในโครงการ โดยยึดหลักบรร “บ้าน วัด โรงเรียน หรือราชการ”

การนำไปใช้ประโยชน์

หน่วยงานท้องถิ่นสามารถนำผลงานวิจัย ไปใช้ในการกำหนดนโยบายพัฒนาการบริการสาธารณะตามหลักอิทธิบาท 4 ในระดับท้องถิ่นให้มีประสิทธิภาพในการบริหารจัดการท้องถิ่นเพื่อประโยชน์ของประชาชน

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

เพื่อการศึกษา “ประสิทธิภาพการบริการสาธารณะตามหลักอิทธิบาท 4 ของเทศบาลตำบลโนนศิลา อำเภอโนนศิลา จังหวัดขอนแก่น” มีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น ผู้ศึกษาขอเสนอแนะให้มีการศึกษาเพิ่มเติมในประเด็นต่าง ๆ ดังนี้

1. ควรศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการบริการสาธารณะตามหลักอิทธิบาท 4 ของเทศบาลตำบลโนนศิลา อำเภอโนนศิลา จังหวัดขอนแก่น เพื่อเปรียบเทียบผลการดำเนินงาน และสัมฤทธิ์ผลของการดำเนินงาน ในแต่ละพื้นที่
2. ควรศึกษาปัจจัยอื่น ๆ ที่มีผลหรือมีอิทธิพลต่อประสิทธิภาพการบริการสาธารณะตามหลักอิทธิบาท 4 ของเทศบาลตำบลโนนศิลา อำเภอโนนศิลา จังหวัดขอนแก่น เช่น การมีส่วนร่วมของประชาชน ทักษะคติ หลักธรรม นโยบายรัฐบาล วัฒนธรรมองค์กร การพัฒนาเครือข่ายกองทุน เป็นต้น
3. ควรมีการศึกษาประสิทธิภาพการบริการสาธารณะตามหลักอิทธิบาท 4 ของเทศบาลตำบลโนนศิลา อำเภอโนนศิลา จังหวัดขอนแก่น โดยใช้วิธีการวิจัยอื่น ๆ เช่น การวิจัยเชิงคุณภาพ ด้วยการสัมภาษณ์ การประชุมกลุ่มย่อย การระดมความคิดเห็นเพื่อเสริมสร้างประสิทธิภาพการบริการสาธารณะตามหลักอิทธิบาท 4 ของเทศบาลตำบลโนนศิลา อำเภอโนนศิลา จังหวัดขอนแก่น

เอกสารอ้างอิง

- พีรสิทธิ์ คำนวนศิลป์. (2546). *การพัฒนาศักยภาพการบริหารจัดการองค์การบริหารส่วนตำบลในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ*, ขอนแก่น : โรงพิมพ์พระธรรมขันธ์.
- เสนาะ ตีเยาว์. (2550). *หลักการบริหาร*. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- อภิชัย พันธเสน. (2560). *เศรษฐกิจพอเพียง : พระอัจฉริยภาพและพระกรุณาธิคุณของในหลวงรัชกาลที่ 9*. นนทบุรี : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยรังสิต.
- ศรินทิพย์ อรุณสวัสดิ์ฤกษ์ และคณะ. (2564). *ประสิทธิภาพการให้บริการสาธารณะขององค์การบริหารส่วนตำบลบางกร่าง อำเภอเมืองนนทบุรี จังหวัดนนทบุรี*. วารสารการวิจัยการบริหารการพัฒนา หลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา.
- พฤติสิทธิ์ อุทุม. (2559). *ประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของข้าราชการองค์การบริหารส่วนจังหวัดสระแก้ว*. วิทยานิพนธ์.หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต กลุ่มวิชาการบริหารทั่วไปวิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ฤทธิ์รงค์ เกาภูริระ. (2558). *ความสัมพันธ์ของวัฒนธรรมองค์กรกับระดับความสุขของบุคลากรองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดกำแพงเพชร* : สนับสนุนโดย สมาคมเสริมสร้างองค์กรสุขภาวะภาคเหนือสำนักสนับสนุนสุขภาวะองค์กร (สสส.) มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร.เสาวลักษณ์ ตีมัน. (2560). *ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการให้บริการสาธารณะขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในอำเภอแปลงยาว จังหวัดฉะเชิงเทรา*. วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตร มหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์. มหาวิทยาลัยราชภัฏราชนครินทร์.

- ณัฐวัตร เป็งวันปลูก. (2560). **ปัจจัยจุดใจที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการทำงาน ของข้าราชการทหารประจำสังกัดกองพันทหารราบที่ 1 กรมทหารราบที่ 7**. หลักสูตรบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารธุรกิจ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่.
- นันทวัฒน์ บรมานันท์. (2552). **หลักกฎหมายปกครองเกี่ยวกับบริการสาธารณะ**. (พิมพ์ครั้งที่ 4). กรุงเทพฯ: วิญญูชน.
- พระถวิล ยสินธโร. (2558). **การประยุกต์ใช้อธิปไตย 4 ในการปฏิบัติงานของบุคลากรองค์การบริหารส่วนตำบลหนองพอก อำเภอหนองพอก จังหวัดร้อยเอ็ด**. วารสารมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด.
- สำเร็จ จันทรสวรรณ. (2547). **ระเบียบวิธีวิจัยทางสังคมศาสตร์**. ขอนแก่น. ภาควิชาสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา. คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์. มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- อำเภอโนนศิลา. (2565). **สถิติรวบรวมข้อมูลจากกรมการปกครอง**. เทศบาลตำบลโนนศิลา อำเภอโนนศิลา จังหวัดขอนแก่น
- Taro Yamane. (1967). *Statistics, An Introductory Analysis*, 2nd Ed., New York : Harper and Row.

แนวทางการสื่อสารอัตลักษณ์ชุมชนท่องเที่ยวผ้าทอมือเชิงสร้างสรรค์ อำเภอป่าซาง จังหวัดลำพูน

GUIDELINES FOR IDENTITY COMMUNICATION OF CREATIVE WOVEN FABRICS TOURISM COMMUNITY IN PA SANG DISTRICT, LAMPHUN PROVINCE

ประทีป พิษทองกลาง, ญาดาวิมินทร์ พิษทองกลาง

Prateep Peuchthonglang, Yathaweemintr Peuchthonglanglang,
คณะบริหารธุรกิจและศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา
Faculty of Business Administration and Liberal Arts,
Rajamangala University of Technology Lanna
Corresponding Author. Email: yatha_pt@rmutl.ac.th

บทความวิจัย (Research Article)

Received 24/1/2024, Revised 21/2/2024, Accepted 21/2/2024

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษารูปแบบการอนุรักษ์ผ้าทอแบบมีส่วนร่วม 2) เพื่อศึกษาศักยภาพชุมชนผ้าทอ 3) เพื่อเสนอแนวทางการสื่อสารอัตลักษณ์ชุมชนท่องเที่ยวผ้าทอมือเชิงสร้างสรรค์ เป็นการวิจัยแบบผสมวิธี ระหว่างการวิจัยเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ พื้นที่วิจัย คือ อำเภอป่าซาง จังหวัดลำพูน กลุ่มตัวอย่างการวิจัยเชิงปริมาณ ได้แก่ นักท่องเที่ยว และผู้ประกอบการ รวม 250 คน ใช้วิธีสุ่มแบบง่าย ผู้ให้ข้อมูลสำคัญการวิจัยเชิงคุณภาพ คือ ครูภูมิปัญญาทอผ้า ผู้ประกอบการ ผู้นำชุมชน และตัวแทนหน่วยงานภาครัฐ จำนวน 25 คน คัดเลือกแบบเจาะจง ตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถาม แบบสัมภาษณ์ และการสนทนากลุ่ม ข้อมูลเชิงปริมาณใช้ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานในการวิเคราะห์ ส่วนข้อมูลเชิงคุณภาพ ใช้การวิเคราะห์เนื้อหาแล้วเขียนบรรยายเชิงพรรณนา ผลการวิจัยพบว่า 1) รูปแบบการอนุรักษ์ผ้าทอได้รับการสืบทอดงานฝีมือมาจากบรรพบุรุษ นำมาฝึกฝนจนเกิดเป็นทักษะความเชี่ยวชาญเฉพาะตน และสร้างสรรค์ต่อยอดให้เป็นสินค้าอัตลักษณ์ชุมชนที่มีความแตกต่าง โดยใช้วัสดุและกรรมวิธีการผลิตของท้องถิ่น ผลิตได้จริงใช้สอยดี เหมาะสม ความสวยงาม น่าสนใจ และแปลกใหม่สะดุดตา โดยมีการร่วมมือกันระหว่างชุมชนในการผลิตชิ้นงานและมีการจัดกิจกรรมแสดงสินค้าและวัฒนธรรมประจำปีของชุมชน 2) ศักยภาพชุมชนท่องเที่ยวผ้าทอเชิงสร้างสรรค์ตามความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวอยู่ในระดับมาก โดยการบริหารจัดการหมู่บ้านที่มีประสิทธิภาพ สร้างเศรษฐกิจชุมชนให้มีรายได้ และคนในชุมชนมีความเป็นมิตร และความคิดเห็นของผู้ประกอบการอยู่ในระดับดีมาก โดยเห็นว่าวิถีชีวิตและวัฒนธรรมดั้งเดิมของชุมชนเป็นจุดดึงดูดความสนใจของนักท่องเที่ยวเป็นอย่างดี และชุมชนมีงานฝีมือที่เป็นอัตลักษณ์ 3) แนวทางการสื่อสารอัตลักษณ์และเรื่องราวผ้าทอทำผ่านแนวคิดการสื่อสารการตลาดแนวใหม่ (4E) ได้แก่ 1) สร้างประสบการณ์ที่ดี 2) สร้างคุณค่าให้สินค้าและบริการ 3) เข้าถึงง่าย หลายช่องทาง 4) ทำให้ลูกค้าชาจรเป็นขาประจำ ผ่านคลิปวิดีโอสั้น 3 เรื่อง ได้แก่ 1) ทอมือ ทอใจ ผ้าทอเมืองลำพูน 2) ผู้หญิงทอผ้าเมืองลำพูน

คำสำคัญ : การท่องเที่ยวโดยชุมชน, การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์, การสื่อสารอัตลักษณ์, ผ้าทอมือ

Abstract

The objectives of this research were as follows: 1) to study a participatory conservation model for woven fabric and stucco work; 2) to assess the potential for designing woven fabric and stucco work at the community level; and 3) to propose guidelines for innovatively communicating the identity and narratives associated with woven fabric and stucco work. The study employed a mixed methods approach, integrating both quantitative and qualitative research methodologies. The research was conducted in Pa Sang District, Lamphun Province. The quantitative research sample comprised 250 tourists and entrepreneurs, selected using a simple random sampling method. Additionally, 25 key informants, including teachers specializing in weaving and stucco work, entrepreneurs, community leaders, and representatives from government agencies, were selected based on a purposive sampling method. The research tools utilized included questionnaires, interview forms, and focus group discussions. Quantitative data were analyzed using basic statistical methods, while for qualitative research, content was synthesized and descriptive reports were written. The research results revealed as follows: 1). A participatory conservation model for woven fabric and stucco work had been passed down through generations and had evolved into a distinctive skill. This led to the creation of unique community identity products, using local materials and production techniques that result in items that are practical, functional, aesthetically pleasing, captivating, innovative, and attractive. There was a strong spirit of cooperation among communities in producing these pieces, and annual community cultural and product exhibition activities were organized. 2). The potential for designing woven fabric and stucco work at the community level according to tourists' opinions was at a high level. This was attributed to effective village management, which led to the establishment of a community-based economy providing sustainable income, and fostered a welcoming atmosphere among the community members. Moreover, the opinions of entrepreneurs were at the highest level. It was evident that the community's traditional lifestyle and cultural practices are significant attractions for tourists, and the community boasts exceptional craftsmanship. 3). Guidelines for innovatively communicating the identity and narratives associated with woven fabric and stucco work should be done through new marketing communication concepts (4E) including 1) Experience, creating memorable experiences, 2) Exchange, adding value for products and services, 3) Everywhere, ensuring easy accessibility through various channels, and 4) Evangelism, transforming one-time customers into loyal patrons. This could be achieved through the creation of two short video clips: 1) Hand weaving, heart weaving, Lamphun cloth 2) Women weaving Lamphun cloth.

Keywords: Community-Based Tourism, Creative Tourism, Identity Communication, Woven

บทนำ

อุตสาหกรรมถือเป็นส่วนสำคัญส่วนหนึ่งที่สร้างรายได้เข้าประเทศ ปัจจุบันรายได้จากภาคอุตสาหกรรมอยู่ที่ประมาณ 10% ของมูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวมของประเทศ การมุ่งเน้นในการพัฒนาภาคอุตสาหกรรม ด้วยการเพิ่มขีดความสามารถทางการผลิตและการแข่งขัน จึงเป็นนโยบายสำคัญของรัฐบาลในทุกยุคทุกสมัย นโยบายเศรษฐกิจสร้างสรรค์ ภายใต้โครงการชุมชน OTOP นวัตกรรม เป็นหนึ่งในนโยบายทางเศรษฐกิจของรัฐบาลปัจจุบัน นโยบายดังกล่าว มุ่งเน้นการเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันทางเศรษฐกิจสร้างสรรค์ โดยมีเป้าหมายที่สำคัญที่ตั้งไว้คือ เพิ่มมูลค่าเศรษฐกิจขึ้นเป็นเท่าตัวหรือ 100% ให้ได้ภายใน 3 ปี (กลุ่มงานยุทธศาสตร์และข้อมูลการพัฒนาจังหวัดลำพูน, 2564) จังหวัดลำพูนเป็นจังหวัดที่มีมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมและมีประวัติศาสตร์อันยาวนาน หลายพันปีเป็นพื้นที่ที่มีศักยภาพในการพัฒนาเศรษฐกิจสร้างสรรค์ โดยเป็นหมู่บ้านที่มีสภาพแวดล้อมแตกต่างกันหลากหลายไม่เหมือนกัน ไม่ว่าจะเป็นความถนัดและทักษะของคนทรัพยากรธรรมชาติในหมู่บ้าน สภาพภูมิประเทศและภูมิอากาศ ขนบธรรมเนียมประเพณี วัฒนธรรมความเป็นอยู่ รวมทั้งความรู้จากการทำผลิตภัณฑ์ชุมชนที่มีหลายลักษณะและแตกต่างกันไป สภาพแวดล้อมที่แตกต่างกันนี้จะนำไปสู่การพัฒนาเศรษฐกิจสร้างสรรค์ให้เกิดขึ้นในหมู่บ้าน เศรษฐกิจสร้างสรรค์จะช่วยสร้างรายได้และโอกาสใหม่ๆ ได้มากหรือน้อยเพียงใดก็จะขึ้นอยู่กับความสามารถของผู้นำหมู่บ้าน คือ ผู้นำผู้ใหญ่บ้านและการมีส่วนร่วมของคนในชุมชนที่จะดึงเอาสภาพแวดล้อมที่แตกต่างหลากหลายของหมู่บ้านมาใช้ประโยชน์ในการสร้างสินค้าและบริการเชิงสร้างสรรค์เพื่อให้ชุมชนของตนเองเป็นต้นแบบชุมชนต้นแบบเศรษฐกิจสร้างสรรค์ขึ้นได้

ชุมชนท่องเที่ยว OTOP นวัตกรรม จำนวน 33 ชุมชนในจังหวัดลำพูนมีของเด่นของดี ซึ่งผ่านกระบวนการค้นหาลักษณะอันเป็นเสน่ห์ของแต่ละหมู่บ้าน การเพิ่มศักยภาพของบุคลากรในหมู่บ้าน การพัฒนาผลิตภัณฑ์ชุมชน ตลอดจนพัฒนาภูมิทัศน์ในการเป็นหมู่บ้านท่องเที่ยว ผลิตภัณฑ์ OTOP การแสดงศิลปวัฒนธรรมพื้นบ้านและวิถีชุมชน พร้อมทั้งอาหารพื้นถิ่น เช่น ผลิตภัณฑ์ผ้ากะเหรี่ยงจากชุมชนพระบาท ห้วยต้ม อำเภอลี้ สัมผัสวิถีชีวิตไทลื้อจากชุมชนบ้านแพะ อำเภอบ้านธิ อาหารมอญจากบ้านบ่อควา อำเภอบาซาง และศิลปะปูนปั้น จากบ้านแม่สารบ้านตอง เป็นต้น จังหวัดลำพูนได้จัดงาน "สุนทรียภาพ ผสานภูมิปัญญา นวัตกรรม" เป็นงานแสดงหัตถกรรมผ้าไทยลำพูน ซึ่งมีเอกลักษณ์ที่โดดเด่นและสวยงาม มีชื่อเสียงทั้งในประเทศและต่างประเทศ เพื่อส่งเสริมให้ผู้ประกอบการประเภทผ้า จังหวัดลำพูนให้ก้าวหน้ายิ่งขึ้น การวิจัยครั้งนี้จะช่วยพัฒนาชุมชนนวัตกรรมของจังหวัดลำพูนถ้าได้รับความรู้ การพัฒนา และออกแบบผลิตภัณฑ์ชุมชนในจังหวัดลำพูน โดยเฉพาะผลิตภัณฑ์ด้านผ้าจะช่วยจุดประกายทางความคิดใหม่ๆ ปรับวิธีคิดเสริมดีไซน์สู่ตลาดสากล รวมถึงผ้าและผลิตภัณฑ์จากผ้าของหมู่บ้าน OTOP นวัตกรรม จังหวัดลำพูน และเพิ่มช่องทางการจำหน่ายผลิตภัณฑ์ผ้าทอให้มีมูลค่าเพิ่มมากยิ่งขึ้น เพื่อสร้างรูปแบบการจัดการความรู้เพื่อพัฒนาธุรกิจชุมชนและการท่องเที่ยวชุมชนเชิงสร้างสรรค์จังหวัดลำพูน

ชุมชนแหล่งท่องเที่ยวผ้าทอมือเชิงสร้างสรรค์บ้านดอนหลวง ตำบลแม่แรง อำเภอบาซาง จังหวัดลำพูนเป็นแหล่งผลิตและจัดจำหน่ายผ้าฝ้ายทอมือที่ใหญ่ที่สุดแห่งหนึ่งของประเทศไทย แต่น้อยคนนักที่จะรู้จักถึงประวัติศาสตร์ความเป็นมาอันยาวนานกว่า 200 กว่าปี โดยการทอผ้าด้วยมืออันลือเลื่องที่อยู่วิถีชีวิตมาตั้งแต่เดิมแต่น้อยคนที่จะรู้จักความเป็นมาถึงประวัติศาสตร์ที่ยาวนานนี้ ในเรื่องนี้อองนาฏ อุ่นเรือน (2557) ศึกษาเรื่องการศึกษาสภาพการดำเนินงานด้านการจัดการของวิสาหกิจชุมชน กลุ่มผลิตภัณฑ์จากผ้าฝ้ายทอมือ ตำบลแม่แรง อำเภอบาซาง จังหวัดลำพูน พบว่าปัญหาการดำเนินงานของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนมีปัญหาด้านการวางแผนเกี่ยวกับการกำหนดเป้าหมาย ขาดผู้นำที่มีความสามารถในการวางแผน การกระจายอำนาจการ

บริหารจัดการ การถ่ายทอด แลกเปลี่ยนภูมิปัญญาท้องถิ่นให้กับสมาชิกคนอื่น ๆ สำหรับสุธິมนต์ ทรงศรีโรจน์ และคณะ (2559) ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการจัดการองค์ความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่น พบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อการจัดการองค์ความรู้และภูมิปัญญาท้องถิ่น ได้แก่ ด้านการถ่ายทอดความรู้ ด้านการรวบรวมและพัฒนาความรู้ ด้านการสำรวจความรู้ และการจัดเก็บสังเคราะห์ความรู้ ผลการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องได้ข้อสรุปว่า หมู่บ้านดอนหลวง ตำบลแม่แรง อำเภอป่าซาง จังหวัดลำพูน มีภูมิปัญญาท้องถิ่นที่สืบทอดกันมาจากรุ่นสู่รุ่น โดยชุมชนมีการจัดการองค์ความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นในด้านการทอผ้าฝ้ายทอมือเพื่อผลิต และจัดจำหน่ายทั้งปลีกและส่ง จากการศึกษาวิจัยที่เกี่ยวข้องพบว่าชุมชนยังต้องการที่จะพัฒนาองค์ความรู้เพื่อนำไปต่อยอดสินค้าผ้าฝ้ายทอมือในด้านการถ่ายทอดความรู้ ด้านการรวบรวมและพัฒนาความรู้ การสำรวจและจัดเก็บวิเคราะห์ความรู้ เพื่อการต่อยอดพัฒนาสินค้าต่อไปใน ซึ่งเป็นภูมิปัญญาที่ได้รับการถ่ายทอดความรู้มาจากบรรพบุรุษ ต่อมาเมื่อมีการผลิตเพื่อจำหน่ายจึงมีการรวมกลุ่มกัน และมีการถ่ายทอดความรู้ระหว่างสมาชิกกลุ่ม ความต้องการของตลาดทำให้เกิดช่องทางหารายได้ การได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานของรัฐ ด้านการตลาดและการใช้เทคโนโลยี การผลิตที่ทันสมัยทำให้ ผลิตภัณฑ์ผ้าฝ้ายทอมือสามารถเป็นที่นิยมของตลาดได้อีก

บทความวิจัยนี้ นำเสนอแนวทางการสื่อสารอัตลักษณ์ชุมชนท่องเที่ยวผ้าทอมือเชิงสร้างสรรค์ อำเภอป่าซาง จังหวัดลำพูน เพื่อเพิ่มคุณค่าภูมิปัญญาท้องถิ่นผ้าทอมือให้เป็นที่รู้จักแก่นักท่องเที่ยวมากขึ้นและเสนอแนวทางการพัฒนาศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวชุมชนผ้าทอมือเชิงสร้างสรรค์ อำเภอป่าซาง จังหวัดลำพูน สืบต่อไป ผลจากงานวิจัยนี้ หน่วยงานรัฐหรือหน่วยงานเอกชนอื่น ๆ สามารถนำไปปรับใช้ในการวางแผนพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวในสังกัดของตนเอง เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพในการพัฒนาเพิ่มขึ้นสืบไป

วัตถุประสงค์งานวิจัย

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษารูปแบบการอนุรักษ์ผ้าทอมือแบบมีส่วนร่วม อำเภอป่าซาง จังหวัดลำพูน
2) ศึกษาศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยวชุมชนผ้าทอมือเชิงสร้างสรรค์ อำเภอป่าซาง จังหวัดลำพูน
3) เสนอแนวทางการสื่อสารอัตลักษณ์ชุมชนท่องเที่ยวผ้าทอมือเชิงสร้างสรรค์ อำเภอป่าซาง จังหวัดลำพูน

ระเบียบวิธีวิจัย

งานวิจัยนี้มีรูปแบบการวิจัยเป็นแบบผสมวิธี (Mixed Methodology Research) ระหว่างการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) โดยใช้แบบสอบถามร่วมกับการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ซึ่งใช้การวิเคราะห์เอกสาร การสัมภาษณ์เชิงลึกและสนทนากลุ่ม ผู้วิจัยได้เลือกพื้นที่วิจัย คือ บ้านดอนหลวง ตำบลแม่แรง อำเภอป่าซาง จังหวัดลำพูน โดยผู้วิจัยคัดเลือกจากชุมชนที่มีทักษะฝีมือที่เป็นจุดเด่น มีอัตลักษณ์และมีความพร้อมทางด้านมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมในประเด็นผ้าทอที่มีผลงานเป็นที่ประจักษ์ และรับรู้ในวงกว้าง กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักท่องเที่ยวและประชาชนผู้เคยเดินทางมาท่องเที่ยวในอำเภอป่าซาง จังหวัดลำพูนในระหว่างวันที่ 1 เดือนตุลาคม 2565 ถึงวันที่ 31 เดือนพฤษภาคม 2566 จำนวน 250 ราย โดยใช้วิธีคัดเลือกแบบบังเอิญ กำหนดกลุ่มตัวอย่างตามสูตรของ Yamane (1978) ที่ระดับความเชื่อมั่น 95 และ

ความคลาดเคลื่อนยอมรับได้ที่ระดับ 0.05 ส่วนผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ใช้วิธีการคัดเลือกแบบเจาะจง จำนวนทั้งหมด 25 คน ได้แก่ กลุ่มที่ 1 กลุ่มช่างทอผ้า จำนวน 10 คน กลุ่มที่ 2 ประชาชนชาวบ้าน ผู้นำชุมชน จำนวน 5 คน กลุ่มที่ 3 ผู้ประกอบการ นักท่องเที่ยว และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง จำนวน 5 คน กลุ่มที่ 4 นักวิชาการด้านพัฒนาชุมชน พัฒนาการท่องเที่ยวและมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม 5 คน โดยใช้วิธีคัดเลือกแบบเจาะจง โดยกำหนดเกณฑ์ไว้ว่า ต้องมีประสบการณ์ในการศึกษา วิจัย และขับเคลื่อนในประเด็นเกี่ยวกับมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม พัฒนาชุมชน และการพัฒนาการท่องเที่ยวในเขตภาคเหนือตอนบน

สำหรับเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยมีทั้งหมด 3 ชนิด ได้แก่ 1) แบบสอบถาม แบ่งออกเป็น 3 ส่วน ได้แก่ (1) ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ นับถือศาสนา การศึกษา สถานภาพการสมรส อาชีพ และพฤติกรรมการเดินทางท่องเที่ยว เป็นแบบเลือกตอบ (2) ศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยวชุมชนผ้าทอเชิงสร้างสรรค์ เป็นแบบประมาณค่า 5 ระดับ จำนวน 14 ข้อ ครอบคลุมพฤติกรรมการท่องเที่ยวใน 6 ประเด็น ได้แก่ (1) สิ่งดึงดูดด้านการท่องเที่ยว (2) การเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว (3) สิ่งอำนวยความสะดวก (4) ที่พัก (5) กิจกรรม และ (6) การให้บริการในพื้นที่ (3) แนวทางการสร้างนวัตกรรมการสื่อสารอัตลักษณ์ผ้าทอและงานปูนปั้นเชิงพาณิชย์ เป็นแบบประมาณค่า 5 ระดับ จำนวน 12 ข้อ โดยแบ่งเป็นประเด็นละ 3 ข้อ ครอบคลุมนวัตกรรมการสื่อสาร 4Es ได้แก่ 1) การสร้างประสบการณ์ที่ดี 2) การสร้างคุณค่าให้สินค้าและบริการ 3) การเข้าถึงง่าย หลายช่องทาง และ 4) การทำให้ลูกค้าชาจรเป็นขาประจำ ส่วนแบบสัมภาษณ์เชิงลึก (In-dept Interview) และแนวทางการสนทนากลุ่ม แบ่งข้อคำถามออกเป็น 3 ด้าน ได้แก่ (1) บริบทของพื้นที่วิจัยและรูปแบบการดำรงอัตลักษณ์ผ้าทอและงานปูนปั้นแบบมีส่วนร่วม (2) ศักยภาพการออกแบบผ้าทอและงานปูนปั้นแบบมีส่วนร่วม (3) แนวทางการสร้างนวัตกรรมการสื่อสารอัตลักษณ์ แบบสอบถามที่สร้างขึ้นแล้วนำไปทดสอบเพื่อหาความตรง (Validity) ความยากง่าย (Difficult) อำนาจการจำแนกและหาความเชื่อมั่น (Reliability) โดยค่าดัชนีความสอดคล้องอยู่ระหว่าง 0.62–1.0 ถือว่ามีความเที่ยงตรงด้านเนื้อหาและโครงสร้าง สามารถนำไปทดสอบกับกลุ่มตัวอย่างได้ ส่วนแบบสัมภาษณ์และสนทนากลุ่ม ผู้วิจัยนำแบบสัมภาษณ์ที่ผู้เชี่ยวชาญเห็นชอบแล้วไปทดลองสัมภาษณ์กับกลุ่มตัวอย่างเพื่อตรวจสอบความเหมาะสมของภาษา ในส่วนของความเชื่อมั่นนั้นทดสอบด้วยวิธีสัมภาษณ์ซ้ำเช่นเดียวกับแบบสอบถามที่ใช้วิธีสอบซ้ำจนสามารถนำไปใช้สัมภาษณ์เก็บรวบรวมข้อมูลได้

สำหรับการเก็บรวบรวมข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูลนั้น ระหว่างที่ผู้วิจัยเก็บข้อมูลวิจัยภาคสนามในปี 2563-2565 อยู่ในช่วงสถานการณ์การระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ในประเทศไทย และทั่วโลกทำให้การดำเนินกิจกรรมการวิจัย เช่น การสัมภาษณ์ การสนทนากลุ่ม เป็นต้น ได้ปรับเปลี่ยนไปตามมาตรการป้องกันการแพร่ระบาด จึงมีการสัมภาษณ์ออนไลน์ เพื่อให้เป็นไปตามระยะเวลาที่กำหนด และเวลาที่นัดหมายผู้ให้สัมภาษณ์ไว้ล่วงหน้าแล้ว การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ลักษณะพื้นฐานส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ นับถือศาสนา การศึกษา สถานภาพการสมรส อาชีพ และพฤติกรรมการเดินทางท่องเที่ยว คือ สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) ซึ่งประกอบไปด้วยค่าความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) ค่าต่ำสุด (Minimum) ค่าสูงสุด (Maximum) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ ผู้วิจัยการวิเคราะห์ข้อมูลจากการสนทนากลุ่มและสัมภาษณ์เชิงลึก โดยการถอดเทปบันทึก จากนั้นผู้วิจัยนำข้อมูลมาวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) โดยการจัดกลุ่มเนื้อหาหลักที่มีความหมายสอดคล้องใกล้เคียงกัน และตัดข้อมูลที่ซ้ำซ้อนออกเพื่อนำมาเรียบเรียงตอบคำถามตามประเด็นปัญหาวิจัย จากนั้นผู้วิจัยส่งข้อมูลกลับให้ชุมชนและหน่วยงานที่

เกี่ยวข้องที่เป็นผู้ให้ข้อมูลสำคัญอ่านข้อสรุปพร้อมวิจารณ์ เพื่อเป็นการตรวจสอบว่าการตีความของผู้วิจัยถูกต้องหรือไม่และเป็นไปตามทัศนะของผู้ให้ข้อมูลสำคัญหรือไม่

ผลการวิจัย

รูปแบบการอนุรักษ์ผ้าทอมือ อำเภอป่าซาง จังหวัดลำพูน

แรกเริ่มเดิมทีบ้านดอนหลวงชื่อ หมู่บ้านกอล่อน เป็นหมู่บ้านชาวยองที่อพยพมาจากเมืองเชียงรุ่งของแคว้นสิบสองปันนาในจีนตอนใต้ที่ค้าวัวค้าควายมาก่อน ต่อมาในสมัยพระเจ้ากาวิละได้กวาดต้อนผู้คนจากเมืองยองประเทศพม่าเข้ามาตั้งบ้านเรือนในเขตเมืองลำพูนตั้งบ้านเรือน "เก็บหอมตอมไพร" เพื่อบูรณะฟื้นฟูเมืองหลังจากกรกร้างจากการทำสงครามกับพม่า สำหรับชาวยองนั้น ได้เข้ามาตั้งบ้านเรือนอยู่ ณ ที่ตั้งหมู่บ้านปัจจุบันเป็นชุมชนใหญ่ประกอบกับที่ตั้งหมู่บ้านเป็นที่ดอนจึงเรียกชื่อหมู่บ้านใหม่ว่า “บ้านดอนหลวง” วิถีชีวิตของคนยองในสมัยก่อนจะทำไร่นา เลี้ยงวัวควาย เมื่อว่างจากงานหลักหญิงสาวมักจะทอผ้าเพื่อใช้ในครัวเรือน โดยคนเมืองยองเรียกการทอผ้าว่า “ตำหูก” แต่ละบ้านจะทอผ้าจากฝ้ายที่ปลูกเอง แล้วนำมาผ่านกระบวนการปั่นฝ้ายให้เป็นเส้นด้าย จากนั้นย้อมสีเส้นด้ายด้วยวัสดุจากธรรมชาติที่ไม่เป็นอันตรายต่อชีวิต จากนั้นจึงนำมาขึ้นกี่ที่มีอยู่ใต้ถุนบ้านแทบจะทุกหลังคาเรือนเพื่อทำการถักทอเป็นผ้าผืนตามขนาดที่ต้องการ โดยผ้าที่นิยมทอกันในสมัยนั้นจะเป็นผ้าสีพื้น จากนั้นนำมาตัดเย็บเพื่อใช้เป็นเครื่องนุ่งห่มและข้าวของเครื่องใช้ในชีวิตรประจำวันต่อไป อาทิเช่น ผ้าห่ม ผ้า màn ผ้าปูโต๊ะ ผ้าปูที่นอน ปลอกหมอน เป็นต้น ในสมัยก่อนเด็กผู้หญิงในหมู่บ้านจะทอผ้าด้วยมือกันเป็นแทบทุกคน หากว่าเป็นแต่ลวดลายพื้นๆ ที่เรียกว่าลาย 2 ตะกอลการทอผ้ามือจึงถือได้ว่าเป็นหัตถกรรมพื้นบ้านที่สืบทอดกันมาและเป็นกิจกรรมที่ผูกพันกับวิถีชีวิตและความเป็นอยู่ของชาวบ้านดอนหลวงมาเป็นเวลานานนับร้อยปี

เมื่อความเจริญเริ่มแผ่ขยายเข้ามาสู่ตัวอำเภอป่าซางผ่านทางถนนหลวงที่ตัดผ่านเมืองป่าซางเพื่อทอดตัวไปสู่เชียงใหม่ การตั้งขึ้นของโรงงานทอผ้าในตัวเมืองอำเภอป่าซางทำให้ช่างทอผ้าจากบ้านดอนหลวงถูกดึงตัวออกไปทำงานยังโรงงานทอผ้าทำหน้าที่เพื่อคิดค้นลวดลายใหม่ๆ และยกลวดลายจากใบกระดาดแบบลายของเจ้าของโรงงานให้ลงสู่ผืนผ้าจริง ทำให้เปิดประตูความรู้ของช่างทอผ้าบ้านดอนหลวงให้รู้จักและเรียนรู้การทอผ้าลวดลายแปลกใหม่ที่ทันสมัย การใช้สีสันทนขึ้นงานให้เป็นที่ถูกใจของตลาด ได้พบและเรียนรู้อีกด้านหนึ่งของการทอผ้าที่ไม่ใช่การทอผ้าเพื่อชีวิตรประจำวัน เมื่อสั่งสมความรู้และประสบการณ์จนเชี่ยวชาญจึงได้กลับมาพัฒนาการทอผ้าให้ก้าวไกลออกไปอีกขั้น การทอผ้ามือบ้านดอนหลวงผ่านการสะสมความรู้และประสบการณ์หลายต่อหลายรุ่น จนกลายเป็นภูมิปัญญาอันล้ำค่า ในปี พ.ศ. 2535 กลุ่มทอผ้าบ้านดอนหลวงเป็นหนึ่งในความร่วมมือของคนในชุมชนเพื่อการอนุรักษ์และคงอยู่ของการทอผ้าฝ้าย เริ่มก่อตั้งด้วยความสนับสนุนของภาครัฐ แรกก่อตั้งมีจำนวนสมาชิกทั้งหมด 15 คน กลุ่มทำหน้าที่ส่งเสริม พัฒนา และกระจายสินค้าแก่สมาชิก โดยมีศูนย์จำหน่ายสินค้าจากผ้าฝ้ายทอมือที่ตั้งอยู่กลางหมู่บ้าน ศูนย์รวมผลิตภัณฑ์เครือข่ายกลุ่มทอผ้าหัตถกรรมพื้นบ้านสร้างขึ้นเมื่อประมาณปี พ.ศ. 2532 โดยได้รับงบประมาณจากกองทุนเพื่อความมั่นคงแห่งชาติ (ก.น.ช.) ได้รับงบประมาณส่วนหนึ่งมาสร้างศาลาประชาธิปไตยในพื้นที่ของวัดดอนหลวง และได้จัดพื้นที่ส่วนหนึ่งเป็นศูนย์หัตถกรรม ต่อมาอาคารดังกล่าวได้ทรุดโทรมลงชาวบ้านจึงมีการประชุมปรึกษาหารือและได้สร้างอาคารศูนย์รวมผลิตภัณฑ์ผ้าทอขึ้นใหม่ในที่เดิม ประมาณปีพุทธศักราช 2541 โดยได้รับงบประมาณจากโครงการมียาชาว ซึ่งอาคารนี้มีใช้เพื่อเป็นสถานที่รวบรวมสินค้าหัตถกรรมของกลุ่มเครือข่ายและเพื่อใช้เป็นสถานที่ในการฝึกอบรมสมาชิกเกี่ยวกับการทอผ้า การย้อมสีผ้า รวมทั้งกระทำการ

ออกแบบผลิตภัณฑ์ ต่อมาในปี พ.ศ. 2542 ได้รับรางวัลหมู่บ้านอุตสาหกรรมดีเด่น จึงมีการขยายกลุ่มโดยการเปิดรับสมาชิกเพิ่ม เพื่อขยายความร่วมมืออนุรักษ์และพัฒนาการทอผ้าฝ้ายให้คงอยู่ต่อไปชั่วลูกชั่วหลาน (สมบัติ สิงฆราช, 2554; สคราญนิตย์ เล็กสุทธิ, 2556)

ปัจจุบันการทอผ้าฝ้ายของชาวบ้านดอนหลวงมีการพัฒนารูปแบบ สี สัน และลวดลายให้มีความทันสมัย กลายเป็นสินค้าหัตถกรรมจากผ้าฝ้ายหลากหลายรูปแบบ อาทิเช่น เสื้อผ้า ผ้าคลุมไหล่ ปลอกหมอน ผ้ามา่น ผ้าปูโต๊ะ ผ้าปูเตียง เป็นต้น อีกทั้งยังผลิตสินค้าที่ระลึกออกจำหน่ายไปยังแหล่งท่องเที่ยวต่างๆ มากมาย ทั้งในและนอกประเทศ นับเป็นแหล่งผลิตสินค้าจากผ้าฝ้ายทอเมืองที่ใหญ่ที่สุดแห่งหนึ่งในประเทศ บ้านดอนหลวงจัดงาน "แต่งสีอวดลาย ผ้าฝ้ายดอนหลวง" ขึ้นเป็นครั้งแรกในปี พ.ศ. 2546 ซึ่งกลายมาเป็นงานแสดงสินค้าประจำปีของหมู่บ้านและบ้านดอนหลวงได้เป็นหมู่บ้านโอท็อปแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม (หมู่บ้าน OVC) ในปี พ.ศ. 2549 จุดเด่นผ้าฝ้ายบ้านดอนหลวง จะทอมือแบบโบราณ เน้นลาย 4 และ 6 ตะกอล ช่วยให้นเนื้อผ้านุ่มและเหนียว อีกทั้ง ชาวบ้านได้พัฒนารูปแบบให้หลากหลาย ทั้งเป็นเสื้อผ้า เครื่องแต่งกาย เครื่องประดับ กระเป๋า ปลอกหมอน ผ้าคลุมเตียง ฯลฯ มีช่องทางตลาด โดยเปิดขายปลีกหน้าบ้านตัวเองกับขายส่งผ่านพ่อค้าคนกลางที่จะเข้ามารับซื้อสินค้าถึงหมู่บ้าน รายได้ชาวบ้านจะแตกต่างกันไป ตามสัดส่วนการผลิต ตั้งแต่ 3,000 บาท จนถึงเดือนละหลักแสน (ปิยรัช เษยวัดเกาะ, 2546; วิกานดา ศรีกอก, 2549; ฤทัยรัตน์ แผนทอง, 2552 และประภัสสร แสนไชย, 2554) อย่างไรก็ตาม ด้วยช่องทางตลาดส่วนใหญ่ขายส่งผ่านพ่อค้าคนกลางนำไปขายต่อตามแหล่งท่องเที่ยวต่าง ๆ คนทั่วไปจึงไม่รู้จักบ้านดอนหลวงมากนัก ทำให้ยอดปลีกขายหน้าร้านในชุมชนน้อยมาก บางวันขายไม่ได้สักบาท ดังนั้น เพื่อแก้ปัญหาดังกล่าว ชาวบ้าน และส่วนราชการท้องถิ่น ร่วมกันพัฒนาให้ชุมชนกลายเป็นหมู่บ้านโอท็อป สำหรับเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ดึงลูกค้าภายนอกเข้ามาซื้อสินค้าถึงแหล่งผลิต ช่วยเสริมตลาดภายในควบคู่กับการขายส่ง (สุริยา สนิธิ, 2550; สมบัติ สิงฆราช, 2554; สคราญนิตย์ เล็กสุทธิ, 2556)

บ้านดอนหลวงเป็นแหล่งผลิตผ้าฝ้ายทอมือใหญ่ที่สุดในประเทศไทย ชาวบ้านในชุมชนกว่า 250 หลังคาเรือน จำนวนประมาณ 800 คน จะประกอบอาชีพเกษตรกรรม คู่กับทอผ้าฝ้ายเป็นหลัก น้อยคนจะรู้ว่าสินค้าผ้าฝ้ายที่วางขายตามแหล่งท่องเที่ยวสำคัญๆ ทั่วประเทศไทย ไม่ว่าจะเป็นที่เชียงใหม่ ภูเก็ต พัทธยา กทม. ฯลฯ ส่วนใหญ่จะรับจากชุมชนแห่งนี้ทั้งสิ้น ที่มาของการเป็นแหล่งผ้าฝ้ายทอมือรายใหญ่ของประเทศ ต้องย้อนกลับไปกว่า 200 ปีที่แล้ว เดิมชาวบ้านดอนหลวงเป็นหมู่บ้านชาวยอง ซึ่งถูกกวาดต้อนจากเมืองยองประเทศพม่า โดยชาวยองมีวัฒนธรรมการทอผ้าสืบทอดกันรุ่นต่อรุ่น เพื่อใช้ในชีวิตประจำวันภายในครอบครัว ต่อมาเริ่มมีคนภายนอกมาสั่งซื้อ จนพัฒนาเป็นหมู่บ้านหัตถกรรมผลิตและขายผ้าฝ้ายให้คนภายนอกเรื่อยมาถึงปัจจุบัน จุดเด่นผ้าฝ้ายบ้านดอนหลวง จะทอมือแบบโบราณ เน้นลาย 4 และ 6 ตะกอล ช่วยให้นเนื้อผ้านุ่มและเหนียว อีกทั้ง ชาวบ้านได้พัฒนารูปแบบให้หลากหลาย ทำเป็นเสื้อผ้า เครื่องแต่งกาย เครื่องประดับ กระเป๋า ปลอกหมอน ผ้าคลุมเตียง ฯลฯ มีช่องทางตลาด โดยเปิดขายปลีกหน้าบ้านตัวเอง กับขายส่งผ่านพ่อค้าคนกลางที่จะเข้ามารับซื้อสินค้าถึงหมู่บ้าน รายได้ชาวบ้านจะแตกต่างกันไป ตามสัดส่วนการผลิต ตั้งแต่ 3,000 บาท จนถึงเดือนละหลักแสน

อย่างไรก็ตาม ปัญหาของหัตถกรรมชุมชนประเภทนี้ว่า ชาวบ้านส่วนใหญ่เน้นทำตามคำสั่งซื้อลูกค้า น้อยรายจะมีแบรนด์เป็นของตัวเอง อีกทั้ง คนรุ่นใหม่ไม่สนใจสานต่อภูมิปัญญาของบรรพบุรุษ ช่างทอส่วนใหญ่ล้วนเป็นผู้แก่เฒ่า ส่วนคนรุ่นใหม่เลือกไปทำงานในตัวเองแทน หากเป็นเช่นนี้ต่อไป การจัดงานสืบสานตำนาน ผ้างามดอนหลวง บ้านดอนหลวง ตำบลแม่แรง อำเภอลำพูน จังหวัดลำพูน นับได้ว่าเป็นเอกลักษณ์ของหมู่บ้านดอน

หลวง เป็นงานประจำปีที่มีเสน่ห์ ยากจะมีที่ไหนเหมือน ปัจจุบันบ้านดอนหลวงได้รับคัดเลือกเป็นแกนนำหลักของเครือข่ายกลุ่มผ้าทอของจังหวัดลำพูนร่วมกับบ้านหนองเงือก ระยะเวลาการจัดงาน 5 วัน รูปแบบล้านนา โดยใช้สถานที่บริเวณลานหน้าวัดดอนหลวง ในการเล่าขานตำนานการทอผ้าฝ้ายทอมือของบ้านดอนหลวง อันเลื่องชื่อ และสัมผัสบรรยากาศวัฒนธรรมชาวยองที่เรียบง่าย ที่สำคัญยังสามารถแสดงและสื่อถึงวิถีชาวบ้าน การประกอบอาชีพ การดำรงชีวิต รวมถึงประเพณีวัฒนธรรมที่ได้สืบทอดต่อกันมา

ตลาดหัตถกรรมผ้าฝ้ายทอมือบ้านดอนหลวง ตำบลแม่แรง อำเภอป่าซาง จังหวัดลำพูนมีชื่อเสียงเรื่องผ้าฝ้ายทอมือ เป็นแหล่งกำเนิดผ้าฝ้ายทอมืออันเลื่องชื่อของจังหวัดลำพูนมาแต่โบราณกาล ช่วงต้นเดือนเมษายนของทุกปี ที่หมู่บ้านดอนหลวง หมู่ที่ 7 ตำบลแม่แรง อำเภอป่าซาง ในงานจะจัดให้มีการแสดงวิถีชีวิตวัฒนธรรมประเพณีของชาวยอง การจำหน่ายผ้าฝ้ายทอมือ กาดหมั้วครัวแลง การแสดงดนตรีพื้นบ้านสะล้อซอ ในส่วนของการจัดงานสืบสานตำนานผ้างามหนองเงือก ก็จะจัดขึ้นในช่วงต่อจากงานแต่งสืວดລາຍผ้าฝ้ายดอนหลวง จักที่บริเวณลานหน้าวัดหนองเงือก บ้านหนองเงือก ตำบลแม่แรง อำเภอป่าซางด้วย เพื่อส่งเสริมงานหัตถกรรมผ้าฝ้ายทอมือของชาวบ้านหนองเงือก ซึ่งมีความโดดเด่น ทางด้านศิลปหัตถกรรมการทอผ้าฝ้ายอีกแห่งหนึ่งของจังหวัดลำพูน โดยเฉพาะอย่างยิ่งได้มีการพัฒนารูปแบบ สีสัน ลวดลาย ให้สอดคล้องกับความต้องการ ของตลาด โดยได้มีการผลิตเป็นปลอกหมอน ผ้า màn ผ้าคลุมเตียง ผ้าห่ม ผ้าปูโต๊ะ เสื้อผ้าและผลิตภัณฑ์อื่น ๆ อีกหลายรูปแบบ ซึ่งได้รับความนิยมจากทั้งในและต่างประเทศสั่งซื้อสินค้าผ้าฝ้ายทอมือของชาวตำบลแม่แรงเป็นจำนวนมาก สินค้าหัตถกรรมมากมาย ราคาถูกใจ และถูกมากๆ ปะกับกาดหมั้วครัวแลงพร้อมลิ้มรสอาหารพื้นเมือง และร่วมนั่งขันโตกรับชมการแสดงบนเวที สินค้าหัตถกรรมจากผ้าฝ้ายหลายรูปแบบ เช่น เสื้อผ้า ผ้าคลุมไหล่ ปลอกหมอน ผ้า màn ผ้าปูโต๊ะ ผ้าปูเตียง ผลิตสินค้าออกจำหน่ายเป็นสินค้าที่ระลึกไปยังแหล่งท่องเที่ยวต่างๆ ทั้งในและนอกประเทศ

ความโดดเด่นของผ้าทอบ้านดอนหลวง อยู่ที่การทอมือแบบโบราณ เน้นลาย 4 และ 6 ตะกอล เนื้อผ้านุ่มและเหนียว อีกทั้ง ชาวบ้านได้พัฒนารูปแบบให้หลากหลาย ตามความต้องการของตลาด ตัดเย็บเป็นเสื้อผ้าเครื่องแต่งกาย เครื่องประดับ กระเป๋า ปลอกหมอน ผ้าคลุมเตียง และอื่นๆ อีกมากมาย ด้วยเพราะฝีมือการทอผ้าฝ้ายของชาวดอนหลวงมีคุณภาพดี ราคาเหมาะสม จึงได้รับความนิยมและเป็นที่ยอมรับและได้รับการคัดเลือกให้เป็นแกนนำหลักเครือข่ายกลุ่มทอผ้าของจังหวัดลำพูน โดยช่องทางตลาด ชาวบ้านในแต่ละครัวเรือนจะเปิดขายปลีกหน้าบ้านตัวเอง ขายส่งโดยผ่านพ่อค้าคนกลางที่จะเข้ามารับซื้อในหมู่บ้าน ส่วนการท่องเที่ยวในชุมชนบ้านดอนหลวงเป็นแบบโฮมสเตย์ โดยกิจกรรมต่างๆ จะเน้นถึงวิถีชีวิตของแหล่งผลิตผ้าฝ้ายทอมือ ซึ่งผู้ที่มาเยือนจะสามารถลงมือทอผ้าด้วยตัวเอง เพื่อให้สัมผัสถึงวิถีชีวิตจริงของคนในชุมชน รวมไปถึงการกราบไหว้วัดดอนหลวง วัดประจำท้องถิ่น และพาไปชิมอาหารพื้นเมืองขึ้นชื่อ ที่เสิร์ฟมาพร้อมกับขันโตก หากมาเป็นหมู่คณะ คนในหมู่บ้านจะพร้อมใจกันแต่งตัวด้วยผ้าฝ้าย และเตรียมกิจกรรมต่างๆ มากมายต้อนรับ เช่น การผูกข้อมือทำพิธีเรียกขวัญ การตีกลองหลวง การฟ้อนเล็บ เป็นต้น นอกจากนี้ยังมีงานประจำปีที่ได้รับความนิยมเป็นอย่างมาก คือ งาน “แต่งสืວดລາຍ ผ้าฝ้ายดอนหลวง” ภายในงานจะพบกับวิถีชีวิตและวัฒนธรรมคนยอง โดยจะมีการออกร้านขายผ้าฝ้ายในราคาที่ถูกลงกว่าท้องตลาดกว่าครึ่ง รวมทั้งมีกิจกรรมการแสดงพื้นเมืองต่างๆ ซึ่งหากใครได้มาเที่ยวในงานนั้นนอกจากจะได้ของดีราคาถูกแล้ว ยังได้มาสัมผัสถึงวิถีชีวิตแบบล้านนาจริงๆ ซึ่งนับวันจะหาได้น้อยแล้ว โดยในปัจจุบัน “งานแต่งสืວดລາຍ ผ้าฝ้ายดอนหลวง” ได้จัดขึ้นเป็นครั้งที่ 18 แล้ว ในวันที่ 7-11 เมษายน 2566 จัดขึ้นที่บ้านดอนหลวง ตำบลแม่แรง อำเภอป่าซาง จังหวัดลำพูน เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวของตำบลแม่แรง อำเภอป่าซาง และจังหวัดลำพูน เป็นการประชาสัมพันธ์ย่านการค้า และสินค้าพื้นบ้านโดยเฉพาะผ้าฝ้าย ให้เป็นที่รู้จักแก่ประชาชนชาวลำพูน นักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและต่างประเทศ

ครูช่างที่มีฝีมือโดดเด่นด้านการทอผ้าจนเป็นที่ยอมรับของคนในหมู่บ้านดอนหลวง ได้แก่ ครูช่างพุฒตาล ลายที่ทอผ้าจะใช้แต่ลายโบราณแบบ 2 ตะกอล ที่ได้เรียนรู้จากแม่อย่างเดียว เช่น ลายดอกจัน ลายพิกุล (ลายดอกแก้ว) แต่เมื่อมาทำงานที่ป่าซางทำให้ได้รู้จักลายใหม่ๆ จึงทำการประยุกต์ใช้กับผลงานตนเอง จนกระทั่งถึงปัจจุบัน ลวดลายประยุกต์แบบลายโปร่ง ลายเกล็ด 3 ตะกอล เป็นลวดลายที่ครูช่างเชี่ยวชาญที่สุด จนสามารถผลิตผลงานออกมาได้สวยงามจนเป็นที่โดดเด่นของหมู่บ้าน ส่วนครูช่างจันทร์สม ครูช่างเก่าแก่คนหนึ่งของหมู่บ้านดอนหลวงเป็นช่างทอผ้ายุคแรกๆ ที่ผันตัวจากช่างทอผ้าประจำบ้านธรรมดาสู่การเป็นช่างทอผ้ามืออาชีพเมื่อได้เริ่มเข้าทำงานที่โรงงานทอผ้าที่ป่าซาง ลวดลายที่ครูช่างจันทร์สมถนัดและเชี่ยวชาญเป็นพิเศษคือ ลายโบราณ ลายยกดอก 2 ตะกอล เช่น ลายดอกช้าง ลายดอกฟ้า ลายดอกปลา ลายดอกจัน ลายดอกขอลายดอกผักแว่น เป็นต้น สำหรับครูช่างทองใบช่างทอผ้าผู้สั่งสมทั้งประสบการณ์และฝีมือการทอผ้ามาเป็นเวลานาน ลวดลายที่ถนัดและเชี่ยวชาญ คือ ลวดลายแบบโบราณ 2 ตะกอล และ 4 ตะกอล อาทิเช่น ลายไทย ลายดอกจัน ลายพิกุล (ลายดอกแก้ว) ลายดอกช้าง ลายดอกเต่า ลายดอกม้า เป็นต้น แต่ลายเหล่านี้เริ่มเลือนหายไปแล้ว เพราะคนในปัจจุบันไม่นิยมผ้าลายโบราณ นอกจากนั้นยังมีครูช่างบุญเมือง ช่างทอผ้ารุ่นบุกเบิกงานทอผ้าของหมู่บ้านสู่การทอผ้าที่ไม่เพียงแต่เพื่อการใช้ในครัวเรือน ลวดลายที่ชำนาญและเชี่ยวชาญคือ ลายประยุกต์ 2 ตะกอล 4 ตะกอล และ 6 ตะกอล เช่น ลายมะยม ลายน้ำไหล ลายเกล็ดเต่า ลายตัวหนอน และ ลายดอกจอก เป็นต้น ต่อมาเมื่อมีการก่อตั้งกลุ่มผ้าฝ้ายทอมือบ้านดอนหลวงครูช่างก็เข้ามาช่วยเป็นหนึ่งในสมาชิกกลุ่มรุ่นแรกช่วยคิดค้นลวดลาย สีส้น และรูปแบบผลิตภัณฑ์ใหม่ๆ ที่เป็นที่ยอมรับของผู้นมาแนะนำและแลกเปลี่ยนความรู้แก่สมาชิกกลุ่ม เป็นแรงสำคัญหนึ่งที่ช่วยพัฒนากลุ่มผ้าฝ้ายทอมือบ้านดอนหลวงให้เติบโตมาด้วยความมั่นคง คนสุดท้าย คือ ครูช่างดารณี เจ้าของร้านบุญเมืองผ้าฝ้าย ทายาทรุ่นที่ 2 ที่มารับมรดกสืบทอดโรงทอผ้าฝ้ายต่อจากผู้เป็นมารดา (ครูช่างบุญเรือง) และการเข้ามารับหน้าที่ในการดูแลกิจการต่อจากครอบครัวในครั้งนี้เป็นจุดเปลี่ยนของผ้าฝ้ายบุญเมือง ทั้งรูปแบบและดีไซน์ เพราะได้มีการปรับรูปแบบให้ดูทันสมัย และดึงข้อดีของเส้นใยผ้าฝ้ายที่มีความนุ่มและฟู มาใช้เป็นเทคนิคการทอรูปแบบใหม่ให้เส้นใยฟูขึ้นมาเกิดเทคนิคเจอร์ของเส้นใยผ้าฝ้ายที่นุ่ม สร้างจุดขายที่แตกต่างจากงานผ้าฝ้ายทั่วไป ล่าสุดครูช่างได้นำรูปแบบของงานทอที่โชว์เส้นใยผ้าฝ้ายที่ฟูนุ่มออกมาใช้กับงานดีไซน์ผลิตภัณฑ์ตัวใหม่ อย่างเปสนอน เพอร์นิเจอร์ของแต่งบ้านที่กำลังได้รับความนิยมในกลุ่มผู้ชื่นชอบการแต่งบ้านแนวโมเดิร์น

สำหรับเทคนิคและลวดลายที่เป็นเอกลักษณ์ของชุมชนผ้าทอบ้านดอนหลวงมีรูปแบบการทอหลักๆ แบ่งเป็นสองรูปแบบ คือ การทอโบราณแบบ 2 ตะกอล ลวดลายที่ได้ เช่น ลายเกล็ดเต่า ลายน้ำไหล ลายตัวหนอน และ ลายยกดอก เป็นต้น อีกรูปแบบหนึ่งคือ การทอประยุกต์แบบ 3 ตะกอล 4 ตะกอล 6 ตะกอล และ 8 ตะกอล การทอผ้ารูปแบบนี้ได้รับการถ่ายทอดความรู้จากหน่วยงานภาครัฐที่มีส่วนในการพัฒนาทำให้เกิดการพัฒนาลวดลายใหม่ ๆ เช่น ลายดอกพิกุล ลายโปร่ง ลายดอกจอก และลายปักปัก เป็นต้น สำหรับผลิตภัณฑ์เด่นของหมู่บ้าน ผ้าฝ้ายทอมือของชาวดอนหลวงมีผลิตภัณฑ์หรือสินค้าที่เป็นเอกลักษณ์หลากหลายรูปแบบที่ผลิตมาจากผ้าฝ้ายทอมือแปรรูป เช่น ผ้าปูโต๊ะ ผ้าคลุมเตียง ปลอกหมอน ผ้าคลุมไหล่ ผ้า màn ที่จับตู้เย็น และของแต่งบ้านคุณภาพดีราคาถูกอีกหลายชนิด โดยนักท่องเที่ยวสามารถแวะเวียนเข้าเยี่ยมชมสินค้าได้ที่ศูนย์จำหน่ายสินค้าจากผ้าฝ้ายทอมือที่ตั้งอยู่ใจกลางหมู่บ้านแต่ผลิตภัณฑ์ที่โดดเด่นเป็นพิเศษ นอกจากนั้นหมู่บ้านดอนหลวงถูกจัดให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์และจำหน่ายผลิตภัณฑ์ผ้าฝ้ายในราคาส่ง มีผ้าฝ้ายหลากหลายลวดลายให้นักท่องเที่ยวได้เลือกซื้อทั่วหมู่บ้าน โดยเฉพาะตามบริเวณใต้ถุนบ้าน ซึ่งชาวเหนือเรียกว่า “กาดปิ่นเฮือน” คือมีการนำสินค้ามาจำหน่ายใต้ถุนบ้านหรือบริเวณใกล้เคียง เพื่อเป็นการประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ สร้างความสนใจแก่นักท่องเที่ยว รวมทั้งเป็นแรงกระตุ้นให้ประชาชน

ผู้ประกอบการ มีความภาคภูมิใจในวัฒนธรรม ประเพณี วิถีชีวิตของตนเองที่สามารถแปลงเป็นเศรษฐกิจชุมชน ที่มั่นคงได้ และเกิดการรับผิดชอบต่อในผลงาน เป็นการใช้ทรัพยากรภูมิปัญญาท้องถิ่นอย่างมีคุณค่า

2. ศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยวชุมชนผ้าทอมือเชิงสร้างสรรค์ อำเภอป่าซาง จังหวัดลำพูน

จากการลงพื้นที่ศึกษาวิจัยเพื่อศึกษาบริบทและศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยวชุมชนผ้าทอเชิงสร้างสรรค์บ้านดอนหลวง อำเภอป่าซาง จังหวัดลำพูน พบว่า แหล่งท่องเที่ยวแหล่งท่องเที่ยวภูมิปัญญาผ้าฝ้ายทอมือ บ้านดอนหลวง อำเภอป่าซาง จังหวัดลำพูน เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่ได้รับความนิยมจากนักท่องเที่ยวจำนวนมาก และเป็นที่ยอมรับของนักท่องเที่ยวที่ชอบศึกษาภูมิปัญญาและวิถีชีวิตชุมชน พบประเด็นสำคัญ ได้แก่ 1) สิ่งดึงดูดใจของแหล่งท่องเที่ยว มีความเป็นเอกลักษณ์ของชุมชนที่ไม่เหมือนที่อื่น กลิ่นอายความเป็นชนบทของชาวบ้านที่พร้อมให้การต้อนรับนักท่องเที่ยวที่มาเยือน อีกทั้งเป็นที่นิยมในหมู่นักท่องเที่ยวที่ชื่นชอบการเรียนรู้วิถีชีวิตชาวบ้าน มีสภาพอากาศที่ดี ร่มรื่น และชาวบ้านให้ความเป็นมิตร 2) การเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว การเดินทางโดยรถยนต์ส่วนตัวนั้นสามารถเข้าถึงได้ง่าย แต่ต้องอาศัยการสังเกตข้างทางเพื่อดูป้ายบอกทางเนื่องจากทางเข้าหมู่บ้านนั้นมีป้ายบอกทางค่อนข้างน้อย อาจทำให้นักท่องเที่ยวที่เดินทางมาเป็นครั้งแรกหลงทางได้ หากไม่ชำนาญทาง 3) สิ่งอำนวยความสะดวก การบริหารจัดการด้านสิ่งอำนวยความสะดวกแก่นักท่องเที่ยวที่จัดได้ครบองค์ประกอบการเดินทางท่องเที่ยว มีความสะดวกสบายในการท่องเที่ยว หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว มีการสร้างสิ่งอำนวยความสะดวกโครงสร้างพื้นฐานขึ้นในแหล่งท่องเที่ยว การติดต่อสื่อสารของแหล่งเที่ยวนั้นค่อนข้างดี มีสัญญาณโทรศัพท์ มีสัญญาณอินเทอร์เน็ตมีอาหาร มีเครื่องดื่ม บริการแก่นักท่องเที่ยว มีห้องน้ำเพียงพอไว้คอยบริการ มีสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ ครบครัน 4) ที่พัก ที่พักแรมในแหล่งเที่ยวนั้นไม่มีให้บริการ แต่นักท่องเที่ยวสามารถใช้บริการที่พักแรมบริเวณในตัวเมืองได้ 5) กิจกรรม นักท่องเที่ยวที่เข้ามาสามารถร่วมกิจกรรมกับชาวบ้านเพื่อเรียนรู้วิถีชีวิตการทอผ้าฝ้ายได้ โดยกิจกรรมส่วนใหญ่จะให้นักท่องเที่ยวที่สนใจในทดลองทำการทอผ้าซึ่งส่วนมากจะจัดในช่วงเทศกาล “แต่งสือวดลาย ผ้าฝ้ายดอนหลวง” ของทุก ๆ ปี สรุปได้ว่า ชุมชนแหล่งท่องเที่ยวในอำเภอป่าซาง จังหวัดลำพูนมีศักยภาพการเป็นแหล่งท่องเที่ยวเพื่อศึกษาภูมิปัญญา มีเอกลักษณ์ความเป็นวิถีชีวิตชุมชนการทอผ้าเป็นสิ่งที่ดึงดูดนักท่องเที่ยว สามารถเข้าถึงได้ง่าย เส้นทางคมนาคมสะดวก มีสิ่งอำนวยความสะดวกที่ครบคั่นต่อความต้องการของนักท่องเที่ยว และมีกิจกรรมเทศกาล “แต่งสือวดลาย ผ้าฝ้ายดอนหลวง” ซึ่งเป็นเทศกาลที่ดึงดูดนักท่องเที่ยวที่สนใจเข้ามาเป็นจำนวนมาก

ความคิดเห็นต่อศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยวผ้าทอมือเชิงสร้างสรรค์อำเภอป่าซาง จังหวัดลำพูน

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ทำการศึกษากลุ่มตัวอย่างรวมทั้งสิ้น 2 กลุ่ม ได้แก่ 1) นักท่องเที่ยวชาวไทยที่มาใช้บริการแหล่งท่องเที่ยว จำนวน 200 คน 2) ประชาชนในชุมชนที่ประกอบอาชีพทอผ้าฝ้าย จำนวน 50 คน รวมจำนวน 250 คน นักท่องเที่ยวกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 56 มีอายุระหว่าง 41-50 ปี คิดเป็นร้อยละ 28 นับถือศาสนาพุทธ คิดเป็นร้อยละ 76 มีระดับการศึกษามัธยมศึกษาตอนปลาย คิดเป็นร้อยละ 40 สถานะสมรสแต่งงานแล้ว คิดเป็นร้อยละ 72 และส่วนใหญ่ประกอบอาชีพธุรกิจส่วนตัว/ค้าขาย/อาชีพอิสระ คิดเป็นร้อยละ 24

ตารางที่ 1 ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของนักท่องเที่ยวและผู้ประกอบการ (n=250)

ที่	ความคิดเห็น	คะแนน		แปลผล
		$\bar{X}$	S.D.	
1	บรรยากาศของสถานที่ท่องเที่ยวร่มรื่น น่าอยู่	4.12	0.90	มาก
2	วิถีชีวิตและวัฒนธรรมดั้งเดิมของชุมชน เป็นเสน่ห์ดึงดูดให้เดินทางมาท่องเที่ยว	4.32	0.78	มาก
3	การคมนาคมสะดวก รวดเร็ว การเข้าถึงง่ายของสถานที่ท่องเที่ยว	3.76	0.90	มาก
4	สุขอนามัยของแหล่งท่องเที่ยว เช่น แหล่งน้ำ ห้องน้ำ ที่พัก สาธารณูปโภค เป็นต้น	3.72	0.77	มาก
5	ความหลากหลายของกิจกรรม มีความน่าสนใจในแหล่งท่องเที่ยวอื่นๆ	3.80	0.80	มาก
6	ผู้คนในชุมชนมีความเป็นมิตร	4.44	0.80	มาก
7	การจัดการการท่องเที่ยวมีประสิทธิภาพทำให้คนในชุมชนมีรายได้เพิ่มขึ้น มีการทำงานที่เป็นระบบ	4.48	0.69	มาก
8	การบริการด้านข้อมูลและความรู้ที่เป็นประโยชน์เกี่ยวกับสถานที่ท่องเที่ยวในอำเภอป่าซาง	3.92	0.84	มาก
9	ร้านค้า ร้านอาหาร มีบริการที่เพียงพอต่อนักท่องเที่ยว	4.04	0.91	มาก
10	ความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของนักท่องเที่ยว	4.36	0.62	มาก
รวม		4.10	0.80	มาก

จากตารางที่ 1 พบว่าความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวและผู้ประกอบการต่อหมู่บ้านดอนหลวง พบว่าในภาพรวมมีค่าเฉลี่ย 4.10 เมื่อพิจารณาแล้วพบว่านักท่องเที่ยวมีความคิดเห็นต่อการจัดการการท่องเที่ยวมีประสิทธิภาพทำให้คนในชุมชนมีรายได้เพิ่มขึ้น มีการทำงานที่เป็นระบบคะแนนอยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ย 4.48 รองลงมา คือ ด้านผู้คนในชุมชนมีความเป็นมิตร ค่าเฉลี่ย 4.44 รองลงมา คือ ด้านความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของนักท่องเที่ยว ค่าเฉลี่ย 4.36 สรุปได้ว่านักท่องเที่ยวส่วนใหญ่มีความคิดเห็นต่อระบบการบริการจัดการของหมู่บ้านดอนหลวง ตำบลแม่แรง อำเภอป่าซางในระดับดีมาก อีกทั้งยังพึงพอใจต่อความเป็นกัลยาณมิตรของผู้คนในชุมชน แต่ทางภาครัฐ หรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรจะพัฒนาระบบสุขอนามัยของแหล่งท่องเที่ยวให้เพียงพอต่อการใช้งาน และเพิ่มจำนวนร้านค้าร้านอาหารให้เพียงพอต่อความต้องการของนักท่องเที่ยว เนื่องจากช่วงเทศกาลมีนักท่องเที่ยวเข้ามาเป็นจำนวนมาก อีกทั้งควรเพิ่มกิจกรรมการท่องเที่ยวที่หลากหลายเพื่อให้นักท่องเที่ยวที่เดินทางเข้ามาได้มีส่วนร่วมทำกิจกรรมกับชุมชน สำหรับแนวทางการพัฒนาศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวชุมชนผ้าทอ อำเภอป่าซาง จังหวัดลำพูน ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้ประกอบการนักท่องเที่ยว สล่า และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในชุมชนผ้าทอและงานปูนปั้น อำเภอป่าซาง จังหวัดลำพูน เกี่ยวกับประเด็นความคิดเห็นแนวทางการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวบ้านดอนหลวง ตำบลแม่แรง อำเภอป่าซาง จังหวัดลำพูนพบว่าภาครัฐได้เข้ามาสนับสนุนในทุก ๆ เดือน ปรับปรุงสาธารณูปโภคโดยเฉพาะช่วงเทศกาล แต่การพัฒนาก็ยังกระจุกตัวแค่บริเวณสถานที่จัดงาน ยังไม่ได้พัฒนาร้านค้าอื่นโดยรอบทำให้ผู้ประกอบการบางรายต้องลงทุนพัฒนาสาธารณูปโภคบางส่วนเอง และถ้าหากผู้ประกอบการที่เป็นเอกชนทางภาครัฐยังไม่ได้เข้ามาให้การสนับสนุนมากนัก

1. **ด้านการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว** เนื่องจากการเข้าถึงยังหมู่บ้านดอนหลวงมีป้ายแสดงเส้นทางที่ไม่ชัดเจน รวมถึงป้ายแสดงงานเทศกาลสำคัญต่าง ๆ ของหมู่บ้านมีจัดแสดงน้อย นักท่องเที่ยวต้องอาศัยผู้รู้

เส้นทางนำทาง หรือถามทางชาวบ้านโดยรอบทำให้นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่เข้าถึงยังหมู่บ้านได้ยาก ในประเด็นนี้ ผลจากการสัมภาษณ์จันทรีดี สุขสุด (สัมภาษณ์, 24 สิงหาคม 2565) พบว่านักท่องเที่ยวที่เดินทางเข้ามายังหมู่บ้านดอนหลวงเป็นครั้งแรกยังไม่คุ้นเคยกับเส้นทาง ต้องอาศัยการถามเส้นทางจากชาวบ้านหมู่บ้านใกล้เคียง ส่วนอินทร์ อินทภิรมย์ (สัมภาษณ์, 24 สิงหาคม 2565) พบว่าป้ายบอกเส้นทางเข้าถึงยังหมู่บ้านมีน้อยทำให้นักท่องเที่ยวหาเส้นทางเข้ามายังหมู่บ้านไม่เจอ ทำให้ในบางครั้งต้องพึ่งระบบนำทาง GPS ใกล้เคียงกับวรรณ สุทธิกุลเศรษฐ์ (สัมภาษณ์, 24 สิงหาคม 2565) พบว่าป้ายแสดงเส้นทางเข้ายังหมู่บ้าน และป้ายแสดงงานเทศกาลต่าง ๆ ของหมู่บ้านส่วนใหญ่จะจัดแสดงในตัวเมืองลำพูน ไม่ได้จัดแสดงตามระหว่างเส้นทางเข้ายังหมู่บ้าน ซึ่งทำให้นักท่องเที่ยวบางกลุ่มหาเส้นทางเข้าหมู่บ้านไม่เจอ

2. ด้านกิจกรรม เนื่องจากหมู่บ้านดอนหลวงยังมีกิจกรรมที่ไม่หลากหลาย มีเพียงแค่กิจกรรมการทดลองทอผ้าฝ้ายกับกิจกรรมขันโตกไว้ให้บริการนักท่องเที่ยวซึ่งยังไม่เพียงพอต่อนักท่องเที่ยวที่เข้ามาศึกษาวิถีชีวิต ในประเด็นนี้ ผลจากการสัมภาษณ์จันทรีดี สุขสุด (สัมภาษณ์, 24 สิงหาคม 2565) พบว่ากิจกรรมที่จัดให้นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่มีเพียงแค่การจัดสาธิตการทอผ้าฝ้าย โดยจะจัดแสดงช่วงเทศกาลสำคัญของหมู่บ้านเท่านั้น ส่วนอินทร์ อินทภิรมย์ (สัมภาษณ์, 24 สิงหาคม 2565) พบว่าหมู่บ้านดอนหลวงมีนักท่องเที่ยวเข้ามาเป็นจำนวนมากในช่วงเทศกาล ซึ่งถ้าหากจะจัดกิจกรรมอื่นในช่วงจัดเทศกาลอาจจะทำให้บริหารจัดการได้ยาก สอดคล้องกับวรรณ สุทธิกุลเศรษฐ์ (สัมภาษณ์, 24 สิงหาคม 2565) พบว่าชาวบ้านในหมู่บ้านดอนหลวงส่วนใหญ่จะเน้นการขายการทำผ้าฝ้ายมากกว่า ซึ่งถ้าหากจะจัดกิจกรรมอื่นนอกจากนี้อาจต้องใช้เวลาในการฝึกฝนอบรมด้านบุคลากรในหมู่บ้าน ประกอบกับนักท่องเที่ยวเข้ามายังหมู่บ้านในช่วงเทศกาลมากทำให้ชาวบ้านส่วนใหญ่เลือกที่จะค้าขายมากกว่าการทำกิจกรรมร่วมกับนักท่องเที่ยว

3. ด้านสาธารณูปโภค เนื่องจากหมู่บ้านดอนหลวงยังมีสิ่งอำนวยความสะดวกไม่เพียงพอต่อความต้องการ เช่นห้องน้ำ ร้านอาหาร ที่พัก เนื่องจากช่วงเทศกาลมีนักท่องเที่ยวเดินทางเข้ามาเป็นจำนวนมากทำให้สาธารณูปโภคยังไม่เพียงพอ ในประเด็นนี้ ผลจากการสัมภาษณ์จันทรีดี สุขสุด (สัมภาษณ์, 24 สิงหาคม 2565) พบว่าภาครัฐได้เข้ามาสร้างสิ่งอำนวยความสะดวก เช่นห้องน้ำ แต่ยังไม่เพียงพอต่อความต้องการของนักท่องเที่ยว โดยเฉพาะในช่วงเทศกาลที่มีนักท่องเที่ยวเข้ามาจำนวนมาก ทำให้ร้านค้าบางแห่งต้องสร้างห้องน้ำขึ้นเองเพื่อบริการต่อนักท่องเที่ยวในช่วงเทศกาล ส่วนอินทร์ อินทภิรมย์ (สัมภาษณ์, 24 สิงหาคม 2565) พบว่าร้านค้า ร้านอาหารมีให้บริการเพียงพอต่อนักท่องเที่ยวในช่วงเทศกาล โดยหมู่บ้านมีกิจกรรมกาดมั่ว ขันโตกไว้คอยบริการแก่นักท่องเที่ยวที่เข้ามาในช่วงเทศกาล แต่ช่วงนอกเทศกาลนั้นมีร้านอาหารที่เปิดบริการน้อย เนื่องจากนักท่องเที่ยวเข้ามาใช้บริการน้อย ทำให้ชาวบ้านหันไปประกอบอาชีพอื่นเป็นอาชีพหลัก เช่นทอผ้า ทำการเกษตร แต่จะกลับมาเปิดบริการร้านค้า ร้านอาหารในช่วงเทศกาลเพื่อบริการแก่นักท่องเที่ยว ใกล้เคียงกับวรรณ สุทธิกุลเศรษฐ์ (สัมภาษณ์, 24 สิงหาคม 2565) พบว่าช่วงนอกเทศกาลนักท่องเที่ยวเข้ามาน้อย ทำให้การเปิดร้านค้า ร้านอาหารไม่ค่อยได้กำไร ทำให้ชาวบ้านหันไปประกอบอาชีพอื่นทดแทน

3. แนวทางการสื่อสารอัตลักษณ์และเรื่องราวผ้าทอมือเชิงสร้างสรรค์ อำเภอป่าซาง จังหวัดลำพูน

สำหรับการศึกษาแนวทางการสร้างนวัตกรรมการสื่อสารอัตลักษณ์และเรื่องราวผ้าทอและงานปูนปั้นอำเภอป่าซาง จังหวัดลำพูนนั้น เป็นการสอบถามความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างรวมทั้งสิ้น 2 กลุ่ม ได้แก่ 1) นักท่องเที่ยวชาวไทยที่มาใช้บริการแหล่งท่องเที่ยว จำนวน 200 คน 2) ประชาชนในชุมชนรวมถึงผู้ประกอบการอาชีพทอผ้าและงานปูนปั้น จำนวน 50 คน รวมจำนวน 250 คน โดยรายละเอียดข้อมูลความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างดังนี้

ตารางที่ 2 แนวทางการสร้างนวัตกรรมการสื่อสารอัตลักษณ์และเรื่องราวผ้าทออำเภอป่าซาง

จังหวัดลำพูน

(n=250)

ที่	ความคิดเห็น	คะแนน $\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1	การสร้างประสบการณ์ที่ดี (Experience)			
	ท่านต้องการความหลากหลายในประสบการณ์จากการท่องเที่ยว	4.41	0.69	มาก
	ท่านมีประสบการณ์ใหม่จากการเรียนรู้และทดลองทำงานทอผ้าและงานปูนปั้นจากชุมชนนี้	4.62	0.56	มากที่สุด
	การท่องเที่ยวในชุมชนแห่งนี้ทำให้ท่านได้รับประสบการณ์ด้านวัฒนธรรมใหม่ๆ	4.50	0.56	มาก
2	การสร้างคุณค่าให้สินค้าและบริการ (Exchange)			
	1) การมาเที่ยวชุมชนแห่งนี้คุ้มค่ากับเมื่อเทียบกับราคาที่จ่ายและเวลาที่เสียไป	4.60	0.38	มากที่สุด
	2) สิ่งที่ได้รับและความประทับใจจากชุมชนแห่งนี้คุ้มค่าทางด้านจิตใจ	4.08	0.81	มาก
	3) ความรู้และประสบการณ์ที่ได้รับสามารถนำไปใช้ในชีวิตหรือต่อยอดทางธุรกิจของท่านได้	4.40	0.74	มาก
3	การเข้าถึงง่าย หลายช่องทาง (Everywhere)			
	1) การติดต่อหรือหาช่องทางในการท่องเที่ยวชุมชนแห่งนี้สามารถทำได้ง่าย	4.56	0.57	มากที่สุด
	2) การเดินทางท่องเที่ยวในชุมชนแห่งนี้มีความสะดวกสบาย	4.20	0.56	มาก
	3) สื่อประชาสัมพันธ์ออนไลน์ทำให้ท่านรู้จักชุมชนแห่งนี้	4.36	0.74	มาก
4	การทำให้ลูกค้าชากรเป็นขาประจำ (Evangelism)			
	1) ชุมชนแห่งนี้มีสิ่งน่าสนใจและดึงดูดให้มาท่องเที่ยวอีกครั้ง	4.44	0.57	มาก
	2) ชุมชนแห่งนี้มีศักยภาพทางการท่องเที่ยวที่ควรได้รับการเผยแพร่ให้นักท่องเที่ยวได้รู้จักและมาท่องเที่ยว	4.20	0.56	มาก
	3) ชุมชนแห่งนี้มีกิจกรรมท่องเที่ยวที่ทำให้ท่านรู้สึกคุ้นเคยและอยากเป็นส่วนหนึ่งของชุมชน	4.25	0.61	มาก
รวม		4.40	0.85	มาก

จากตารางที่ 2 ความคิดเห็นต่อแนวทางการสร้างนวัตกรรมการสื่อสารอัตลักษณ์และเรื่องราวผ้าทอและงานปูนปั้น อำเภอป่าซาง จังหวัดลำพูน โดยภาพรวมพบว่าอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า การสร้างประสบการณ์ที่ดีมีคะแนนมากที่สุด 4.40 รองลงมาคือ การสร้างคุณค่าให้สินค้าและบริการ และการเข้าถึงง่าย หลายช่องทางมีคะแนนเท่ากันในระดับ 4.40 และการทำให้ลูกค้าชากรเป็นขาประจำ มีคะแนนอยู่อันดับสุดท้ายที่ 4.30

อภิปรายผล

งานวิจัยเรื่อง “แนวทางการสื่อสารอัตลักษณ์ชุมชนท่องเที่ยวผ้าทอมือเชิงสร้างสรรค์ อำเภอป่าซาง จังหวัดลำพูน” ครั้งนี้ สามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

1. รูปแบบการอนุรักษ์ผ้าทอมือแบบมีส่วนร่วม อำเภอป่าซาง จังหวัดลำพูน

สำหรับรูปแบบการอนุรักษ์ผ้าทอได้รับการสืบทอดงานฝีมือมาจากบรรพบุรุษ นำมาฝึกฝนจนเกิดเป็นทักษะ ความเชี่ยวชาญเฉพาะตน และสร้างสรรค์ต่อยอดให้เป็นสินค้าอัตลักษณ์ชุมชนที่มีความแตกต่าง โดยใช้วัสดุ และกรรมวิธีการผลิตของท้องถิ่น ผลิตได้จริงใช้สอยดี เหมาะสม ความสวยงาม น่าสนใจ และแปลกใหม่สะดุดตา โดยมีการร่วมมือกันระหว่างชุมชนในการผลิตชิ้นงานและมีการจัดกิจกรรมแสดงสินค้าและวัฒนธรรม ประจำปีของชุมชน ผลการศึกษาบริบทและศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยวภูมิปัญญาหมู่บ้านดอนหลวง ตำบลแม่แรง อำเภอป่าซาง จังหวัดลำพูน แหล่งท่องเที่ยวภูมิปัญญาหมู่บ้านดอนหลวงเป็นที่นิยมของนักท่องเที่ยวที่ ชอบเรียนรู้วิถีชีวิต มีศักยภาพดึงดูดนักท่องเที่ยว คือ ความเป็นเอกลักษณ์ มีกลิ่นอายความเป็นชนบทมีสภาพ อากาศที่ดี และชาวบ้านให้ความเป็นมิตร นักท่องเที่ยวสามารถร่วมกิจกรรมเพื่อเรียนรู้วิถีชีวิตการทอผ้าฝ้ายได้ ในช่วงเทศกาล “แต่งสือวดลาย ผ้าฝ้ายดอนหลวง” สอดคล้องกับในประเด็นนี้ วลัยลักษณ์ อริยสัจเวทิน (2552) ได้ศึกษาเรื่องการจัดการความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่น:กรณีศึกษาผ้าจาก คูบัว ตำบลคูบัว อำเภอเมือง จังหวัดราชบุรี พบว่า ความหลากหลายและบริบทของสังคมโลกที่มีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลาชุมชนไท-ยวนราชบุรี ยังคงไว้ซึ่งวัฒนธรรมที่ชุมชนผลิตขึ้นมาใช้เองและแสดงถึงความเป็นอัตลักษณ์ของชุมชน ได้แก่วิธี ภูมิปัญญาทอผ้าจาก มาใช้เป็นเครื่องมือในการสร้างความเป็นชุมชน รวมถึงการเปิดรับรู้จากภายนอกเพื่อนำมา ประยุกต์ใช้ในการจัดการความรู้ภูมิปัญญาการทอผ้าจากของตนเอง โดยมีการจัดการความรู้เรื่องผ้าจาก มีการ จัดพิมพ์องค์ความรู้ในลักษณะของหนังสือ นำเทคโนโลยีด้านคอมพิวเตอร์มาใช้จัดเก็บองค์ความรู้และเป็นสื่อ การเรียนการสอน สร้างพิพิธภัณฑ์รวบรวมวัตถุที่เป็นตัวแทนขององค์ความรู้ ด้านการกระจายองค์ความรู้สู่ ชุมชนมีการจัดตั้งสถานที่ทอผ้าจาก มีการเสริมหลักสูตรการเรียนการสอนทอผ้าจากภายในและภายนอกชุมชน และโครงสร้างศักยภาพการทอผ้าให้กับช่างฝีมือทอผ้าจากในตำบลคูบัว สอดคล้องกับงานวิจัยของมานพ ชุ่มอุ่น (2555) ได้ศึกษาเรื่องการจัดการความรู้เพื่อพัฒนาธุรกิจชุมชนในผลิตภัณฑ์ผ้าฝ้ายทอมือ กรณีศึกษา : กลุ่มผ้า ฝ้ายทอมือ ตำบลแม่แรง อำเภอป่าซาง จังหวัดลำพูน ผลการวิจัยพบว่า (1) ด้านการพัฒนากระบวนการจัดการ ทางการตลาดพบว่า กลุ่มควรขยายตลาดไปยังกลุ่มนักท่องเที่ยว สถานศึกษา โรงแรม และร้านอาหาร กำหนด จุดขายเป็นผลิตภัณฑ์ผ้าฝ้ายทอมือแท้ 100 เปอร์เซ็นต์ ตั้งราคาขายที่สัมพันธ์กับตำแหน่งผลิตภัณฑ์ใหม่ เพิ่ม ช่องทางการขายทางออนไลน์จัดทำสโปดโฆษณาผ่านวิทยุชุมชนและการโฆษณาผ่านเว็บไซต์ ควรเพิ่ม พนักงานขายแสวงหาค่าสั่งซื้อและร่วมมือกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการประชาสัมพันธ์สินค้าและใช้การตลาด ทางตรงสร้างลูกค้าใหม่ๆ และรักษาลูกค้าเดิม (2) ด้านการพัฒนากระบวนการผลิตพบว่า การตั้งราคาขายและ ผลตอบแทนส่วนใหญ่ร้อยละของผลตอบแทนจากการขายส่งจะต่ำกว่าร้อยละ 10 ถึง 7 รายการจาก 12 รายการที่ผลิตและระหว่างร้อยละ 10.0-20.0 จำนวน 4 รายการ โดยมีเพียง 1 รายการผลิตเท่านั้นที่ให้ ผลตอบแทนมากกว่าร้อยละ 20.0 ส่วนปัญหาสำคัญที่เกิดจากการผลิตคือปัญหาการขาดผู้สืบทอดการทอผ้า ฝ้าย ราคาวัตถุดิบสูง ขาดช่างฝีมือ ขาดความรู้ในการพัฒนาผลิตภัณฑ์ และขาดเทคโนโลยีที่จะใช้ในการผลิต และการออกแบบ เช่นเดียวกับกิตติพงษ์ เกียรติวิภาค (2555) ได้ศึกษาเรื่องการศึกษาและพัฒนาการนำผ้าฝ้าย ทอมือ มาประยุกต์ใช้ในการสร้างสรรค์เพื่อพัฒนาผลิตภัณฑ์ กรณีศึกษา: กลุ่มหมู่บ้าน ผ้าฝ้ายทอมือบ้านดอน หลวง อำเภอป่าซาง จังหวัดลำพูน ผลงานที่ได้รับการออกแบบใช้ขอบเขตการออกแบบ คือ ต้องมีคุณค่าของ ธรรมชาติหรืองานหัตถกรรม มีเอกลักษณ์และศิลปวัฒนธรรมของท้องถิ่น วัสดุ และกรรมวิธีการผลิตของ ท้องถิ่น ผลิตได้จริงใช้สอยดีเหมาะสมกับวัสดุท้องถิ่น ความสวยงามและความน่าสนใจและรูปแบบแปลกใหม่ สะดุดตา ซึ่งผลจากการแจกแบบสอบถามกลุ่มประชากรเพื่อทำการศึกษาความคิดเห็นที่มีต่อผลิตภัณฑ์จากการ แปรรูปผ้าฝ้ายทอมือที่ได้รับการออกแบบและพัฒนาแล้ว จำนวน 350 คน พบว่าภาพรวมกลุ่มตัวอย่างมี ทัศนคติเชิงบวกในระดับมากที่สุดต่อผลิตภัณฑ์ โดยประเด็นที่กลุ่มตัวอย่างเห็นด้วยสูงที่สุดได้แก่ผลิตภัณฑ์จาก

ผ้าฝ้ายทอมือสามารถต่อยอดพัฒนารูปแบบและลวดลายในอนาคตได้ รองลงมาอีก 4 อันดับ ได้แก่ผลิตภัณฑ์จากผ้าฝ้ายทอมือสะท้อนการพัฒนาผลิตภัณฑ์ต้นแบบให้มีมูลค่าเพิ่มมากขึ้น ผลิตภัณฑ์จากผ้าฝ้ายทอมือมีรูปแบบและการประยุกต์ที่สวยงามและ เป็นที่ดึงดูดใจ/ผลิตภัณฑ์จากผ้าฝ้ายทอมือเป็นการใช้เทคนิคภูมิปัญญาท้องถิ่นแบบเดิมมาใช้ในการสร้างผลิตภัณฑ์ใหม่ ผลิตภัณฑ์จากผ้าฝ้ายทอมือ สามารถพัฒนาเป็นสินค้าที่เพิ่มมูลค่าทางเศรษฐกิจให้กับชุมชนได้ ผลิตภัณฑ์จากผ้าฝ้ายทอมือสะท้อนความเป็นเอกลักษณ์และลักษณะเฉพาะของความเป็นท้องถิ่นได้อย่างชัดเจน และภาพรวมความพึงพอใจต่อผลิตภัณฑ์ผ้าฝ้ายทอมือที่ได้รับการออกแบบสร้างสรรค์ที่ได้รับการออกแบบสร้างสรรค์ใหม่ทั้งหมดจากการวิจัยอยู่ในระดับมาก

2. ศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยวชุมชนผ้าทอมือเชิงสร้างสรรค์ อำเภอป่าซาง จังหวัดลำพูน

ศักยภาพชุมชนท่องเที่ยวผ้าทอเชิงสร้างสรรค์ตามความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวในระดับมาก โดยการบริหารจัดการหมู่บ้านที่มีประสิทธิภาพ สร้างเศรษฐกิจชุมชนให้มีรายได้ และคนในชุมชนมีความเป็นมิตร และความคิดเห็นของผู้ประกอบการอยู่ในระดับดีมาก โดยเห็นว่าวิถีชีวิตและวัฒนธรรมดั้งเดิมของชุมชนเป็นจุดดึงดูดความสนใจของนักท่องเที่ยวเป็นอย่างดี และชุมชนมีงานฝีมือที่เป็นอัตลักษณ์ เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่ได้รับความนิยมจากนักท่องเที่ยวจำนวนมาก และเป็นที่ยอมรับของนักท่องเที่ยวที่ขอเรียนรู้วิถีชีวิตมีศักยภาพดึงดูดนักท่องเที่ยว คือ มีความเป็นเอกลักษณ์ของชุมชนที่ไม่เหมือนที่อื่น มีกลิ่นอายความเป็นชนบทของชาวบ้านที่พร้อมให้การต้อนรับนักท่องเที่ยวที่มาเยือน อีกทั้งเป็นที่นิยมในหมู่นักท่องเที่ยวที่ชื่นชอบการเรียนรู้วิถีชีวิตชาวบ้าน มีสภาพอากาศที่ดีมีร่มรื่น และชาวบ้านให้ความเป็นมิตร การเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว การเดินทางโดยรถยนต์ส่วนตัวนั้นสามารถเข้าถึงได้ง่าย แต่ต้องอาศัยการสังเกตข้างทางเพื่อดูป้ายบอกทาง เนื่องจากทางเข้าหมู่บ้านนั้นมีป้ายบอกทางค่อนข้างน้อย อาจทำให้นักท่องเที่ยวที่เดินทางมาเป็นครั้งแรกหลงทางได้ หากไม่ชำนาญทาง สิ่งอำนวยความสะดวก การบริหารจัดการด้านสิ่งอำนวยความสะดวกแก่นักท่องเที่ยว นั้นจัดได้ครบองค์ประกอบการเดินทางท่องเที่ยว หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว มีการสร้างสิ่งอำนวยความสะดวกโครงสร้างพื้นฐานขึ้นในแหล่งท่องเที่ยว การติดต่อสื่อสารของแหล่งท่องเที่ยวนั้นค่อนข้างดีมีสัญญาณโทรศัพท์ มีสัญญาณอินเทอร์เน็ต มีอาหาร มีเครื่องดื่มบริการแก่นักท่องเที่ยว ที่พักแรมในแหล่งท่องเที่ยวนั้นไม่มีให้บริการ แต่นักท่องเที่ยวสามารถใช้บริการที่พักแรมบริเวณในตัวเมืองได้ กิจกรรมนักท่องเที่ยวที่เข้ามาสามารถร่วมกิจกรรมกับชาวบ้านเพื่อเรียนรู้วิถีชีวิตการทอผ้าฝ้ายได้ โดยกิจกรรมส่วนใหญ่จะให้นักท่องเที่ยวที่สนใจทดลองทำการทอผ้าซึ่งส่วนมากจะจัดในช่วงเทศกาล “แต่งสืวดลวง ผ้าฝ้ายดอนหลวง” ของทุกปี ส่วนแนวทางการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวผลการศึกษาแนวทางการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวภูมิปัญญาผ้าฝ้ายทอมือ อำเภอป่าซาง จังหวัดลำพูน ได้พบความคิดเห็นจากนักท่องเที่ยวอยู่ในเกณฑ์มาก โดยมีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 4.05 และความคิดเห็นจากผู้ประกอบการอยู่ในเกณฑ์มาก โดยมีค่าเฉลี่ย 4.27 เมื่อพิจารณาศักยภาพรายข้อแล้วจะพบว่า ศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยวภูมิปัญญาผ้าฝ้ายทอมือที่ได้รับการพัฒนา มีดังนี้คือ พัฒนาด้านการคมนาคม การเข้าถึงของสถานที่ท่องเที่ยว มีระดับคะแนนเฉลี่ยจากนักท่องเที่ยวอยู่ที่ 3.76 และระดับคะแนนเฉลี่ยจากผู้ประกอบการอยู่ที่ 4.40 ด้านกิจกรรม มีระดับคะแนนเฉลี่ยจากนักท่องเที่ยวอยู่ที่ 3.80 และระดับคะแนนเฉลี่ยจากผู้ประกอบการอยู่ที่ 4.08 ด้านสาธารณูปโภค มีระดับคะแนนเฉลี่ยจากนักท่องเที่ยวอยู่ที่ 3.72 และระดับคะแนนเฉลี่ยจากผู้ประกอบการอยู่ที่ 3.27

สรุปได้ว่า แนวทางการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวภูมิปัญญาบ้านดอนหลวง ตำบลแม่แรง อำเภอป่าซาง จังหวัดลำพูน ควรพัฒนาศักยภาพด้านการคมนาคม การเข้าถึงของสถานที่ท่องเที่ยว เนื่องจากเส้นทางเข้าสู่หมู่บ้านดอนหลวง มีถนนที่คับแคบ อีกทั้งยังมีป้ายแสดงเส้นทางที่ไม่ชัดเจน รวมถึงป้ายแสดงงานเทศกาล

สำคัญต่าง ๆ ของหมู่บ้านมีจัดแสดงน้อย นักท่องเที่ยวต้องอาศัยผู้รู้เส้นทางนำทาง หรือถามทางชาวบ้าน โดยรอบทำให้นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่เข้าถึงยังหมู่บ้านได้ยาก ดังนั้นควรพัฒนาโดยเพิ่มจำนวนป้ายแสดงเส้นทางที่ชัดเจนและสังเกตได้ง่ายตลอดเส้นทางเข้าสู่บ้านดอนหลวง หรือแนบแผนที่และคิวอาร์โค้ดแสดงเส้นทางไว้บนสื่อประชาสัมพันธ์ต่าง ๆ ด้านกิจกรรม เนื่องจากมีแค่เพียงกิจกรรมการทดลองทอผ้าฝ้าย และกิจกรรมขันโตกไว้ให้บริการนักท่องเที่ยวซึ่งยังไม่เพียงพอซึ่งไม่ได้รับความนิยมต่อนักท่องเที่ยวที่เข้ามาศึกษาวิถีชีวิต ดังนั้นควรพัฒนาโดยจัดให้มีการทำกิจกรรมที่แสดงถึงความเป็นเอกลักษณ์และภูมิปัญญาชาวบ้าน โดยประยุกต์ให้เข้ากับความทันสมัยมากขึ้น ด้านสุขอนามัยของแหล่งท่องเที่ยว เนื่องจากหมู่บ้านดอนหลวงยังมีสิ่งอำนวยความสะดวกไม่เพียงพอต่อความต้องการ เช่นห้องน้ำและร้านอาหารมีจำนวนน้อย อีกทั้งยังไม่มีที่พักในบริเวณใกล้เคียงโดยในช่วงเทศกาลมีนักท่องเที่ยวเดินทางเข้ามาเป็นจำนวนมากทำให้ระบบสาธารณูปโภคยังไม่เพียงพอ ดังนั้นควรพัฒนาโดยการสร้างสิ่งอำนวยความสะดวกเพิ่มเติมเพื่อตอบสนองการใช้งานในช่วงที่มีการจัดเทศกาล เช่นการสร้างห้องน้ำไว้ตามจุดต่าง ๆ ทั่วหมู่บ้านโดยมีป้ายบอกทางชัดเจน และจัดพื้นที่สำหรับร้านอาหารโดยมีที่สำหรับรับประทานอาหารไว้ด้วย อีกทั้งมีการให้ข้อมูลเกี่ยวกับที่พักบริเวณใกล้เคียง ณ จุดประชาสัมพันธ์

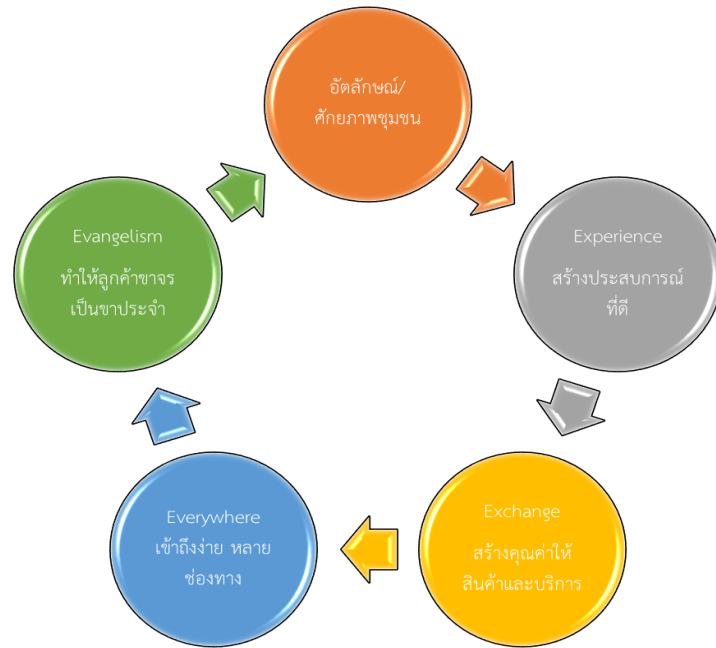
3. แนวทางการสื่อสารอัตลักษณ์ชุมชนท่องเที่ยวผ้าทอมือเชิงสร้างสรรค์ อำเภอป่าซาง จังหวัดลำพูน

สำหรับแนวทางการสื่อสารอัตลักษณ์และเรื่องราวผ้าทอผ่านแนวคิดการสื่อสารการตลาดแนวใหม่ (4E) ได้แก่ 1) Experience สร้างประสบการณ์ที่ดี 2) Exchange สร้างคุณค่าให้สินค้าและบริการ 3) Everywhere เข้าถึงง่าย หลายช่องทาง และ 4) Evangelism ทำให้ลูกค้าชากรเป็นขาประจำ ผ่านคลิปวิดีโอสั้น 3 เรื่อง ได้แก่ 1) ทอมือ ทอใจ ผ้าทอเมืองลำพูน 2) ผู้หญิงทอผ้าเมืองลำพูน สอดคล้องกับวิระ แก่นเพชร (2564) ได้ศึกษาแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวของประเทศไทยเพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มในยุคดิจิทัล ผลการศึกษาพบว่าแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวในยุคดิจิทัลของประเทศไทย ประกอบด้วย 4 แนวทาง ได้แก่ (1) การปรับกระบวนการทำงานเข้าสู่ระบบดิจิทัล โดยการจัดทำโครงการหรือกิจกรรมต่างๆ เพื่อสนับสนุนกิจกรรมด้านการท่องเที่ยวผ่านระบบการสื่อสารและระบบดิจิทัลให้แก่ผู้บริโภค (2) การผลักดันการให้ข้อมูลข่าวสาร โดยการกระตุ้นให้เกิดการประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารผ่านระบบการสื่อสารและระบบดิจิทัล (3) ทำการตลาดบนพื้นที่สื่อสังคมออนไลน์ โดยการส่งเสริมและสนับสนุนการจัดกิจกรรมในเชิงออนไลน์ และการเพิ่มลักษณะของกลุ่มลูกค้าเป้าหมายให้มีความหลากหลาย และกำหนดให้ลักษณะของกลุ่มลูกค้าเป้าหมายมีความสอดคล้องและเหมาะสมกับกิจกรรมที่ออกแบบขึ้นมาในเชิงออนไลน์ และ (4) การสื่อสารบนช่องทางที่หลากหลาย โดยการเลือกใช้ช่องทางในการสื่อสารทั้งแบบออนไลน์และออฟไลน์เพื่อนำเสนอข้อมูลให้แก่กลุ่มลูกค้าเป้าหมาย ในประเด็นนี้งานวิจัยของปริญญา นาคปทุม และสิทธิชัย สวัสดิ์แสน (2565) ได้ศึกษาแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนจังหวัดนครนายกภายหลังสถานการณ์โควิด-19 ผลการวิจัยพบว่า สถานการณ์การระบาดของโควิด-19 ส่งผลให้อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวและอุตสาหกรรมที่เกี่ยวข้องได้รับผลกระทบอย่างต่อเนื่อง ทำให้สถานประกอบการด้านการท่องเที่ยวสูญเสียโอกาสเชิงเศรษฐกิจ อย่างไรก็ตามจุดแข็งของจังหวัดนครนายกคือมีที่ตั้งอยู่ใกล้กรุงเทพมหานครและปริมณฑล รวมทั้งมีแหล่งท่องเที่ยวมีความหลากหลาย ในขณะที่การบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยว และการประชาสัมพันธ์ยังเป็นจุดอ่อนที่สำคัญ นอกจากนี้การแพร่ระบาดของไวรัสโควิด-19 ทำให้นักท่องเที่ยวไม่มีความปลอดภัยในชีวิตและสุขภาพ ซึ่งแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนจังหวัดนครนายก ภายหลังสถานการณ์ โควิด-19 พบว่าการพัฒนาการท่องเที่ยวให้เหมาะสมกับจังหวัดนครนายกในอนาคต ประกอบด้วย 6 ปัจจัย ได้แก่ (1) การส่งเสริมและพัฒนาบุคลากรด้านการ

ท่องเที่ยว กีฬาและนันทนาการเพื่อรองรับการเติบโตของอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว (2) การสร้างความร่วมมือและส่งเสริมผู้ประกอบการด้านการท่องเที่ยว ให้ได้รับมาตรฐาน SHA หรือ SHA Plus (3) การส่งเสริมและการประชาสัมพันธ์ด้านการตลาด (4) การจัดทำโครงการส่งเสริมการท่องเที่ยว (5) การพัฒนาอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวสู่การเปลี่ยนแปลง และ (6) การเพิ่มมูลค่าของสินค้า การบริการ กิจกรรม และผลิตภัณฑ์ทางการท่องเที่ยว นอกจากนั้นในการพัฒนาสื่อสารการตลาดดิจิทัลต้องให้ความสำคัญกับการสื่อสารที่สมดุลระหว่างการตลาดอย่างสร้างสรรค์และการโน้มน้าวสังคมด้วยประโยชน์ส่วนบุคคลต้องให้ความสำคัญกับจริยธรรมเป็นอย่างมาก ซึ่งอินทัย งามวิชัยกิจ (2566) ที่เสนอไว้ว่า รูปแบบการละเมิดจริยธรรมทั้ง 5 รูปแบบ ได้แก่ การชักจูงผู้ติดตามไปสู่ผลิตภัณฑ์ผิดกฎหมาย การชักจูงผู้ติดตามให้ใช้ผลิตภัณฑ์ปลอมหรือไม่ได้มาตรฐาน การหลอกลวงฉ้อโกงให้ซื้อหรือลงทุนในผลิตภัณฑ์อันเป็นเท็จ การโน้มน้าวการตัดสินใจของกลุ่มเปราะบาง และการหลอกลวง พาดพิง ล้อเลียนบุคคล ที่ก่อให้เกิดความแตกแยกทางสังคม แนวทางการสื่อสารการตลาดดิจิทัลผ่านผู้มีอิทธิพลเกี่ยวข้องกับ 4 ภาคส่วน อันได้แก่ ผู้มีอิทธิพลออนไลน์ นักการตลาดดิจิทัล สมาคมวิชาชีพและหน่วยงานภาครัฐ และผู้บริโภคควรร่วมกันสนับสนุนแนวทางการสื่อสารการตลาดดิจิทัลผ่านผู้มีอิทธิพลอย่างมีจริยธรรมเพื่อการตลาดที่ยั่งยืนและเอื้อประโยชน์ต่อผู้บริโภคในสังคม

องค์ความรู้จากงานวิจัยและการนำไปใช้ประโยชน์

สำหรับองค์ความรู้จากงานวิจัย และแนวทางการนำไปใช้ประโยชน์ในการพัฒนาการสื่อสารอัตลักษณ์และเรื่องราวผ้าทอผ่านแนวคิดการสื่อสารการตลาดแนวใหม่ (4E) ได้แก่ 1) Experience สร้างประสบการณ์ที่ดี 2) Exchange สร้างคุณค่าให้สินค้าและบริการ 3) Everywhere เข้าถึงง่าย หลายช่องทาง และ 4) Evangelism ทำให้ลูกค้าชาจรเป็นขาประจำ ผ่านคลิปวิดีโอสั้น 3 เรื่อง ได้แก่ 1) ทอมือ ทอใจ ผ้าทอเมืองลำพูน 2) ผู้หญิงทอผ้าเมืองลำพูน ในประเด็นนี้ การพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวภูมิปัญญาผ้าฝ้ายทอมือและงานปูนปั้นอำเภอป่าซาง จังหวัดลำพูน แนวทางการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวภูมิปัญญาผ้าฝ้ายทอมือ คือ ด้านการเข้าถึงเนื่องจากมีป้ายแสดงเส้นทางที่ไม่ชัดเจน ด้านกิจกรรม เนื่องจากหมู่บ้านดอนหลวงมีกิจกรรมไม่หลากหลาย มีเพียงการทอผ้าฝ้ายกับขันโตก ด้านสาธารณูปโภค เนื่องจากหมู่บ้านดอนหลวงยังมีสิ่งอำนวยความสะดวกไม่เพียงพอต่อความต้องการในช่วงเทศกาล

ภาพที่ 3 องค์ความรู้จากงานวิจัย

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการปฏิบัติ ควรมีการพัฒนาถนนที่ใช้สำหรับการเดินทางไปยังแหล่งท่องเที่ยวอีกทั้งควรมีป้ายแสดงเส้นทางที่ชัดเจนและสังเกตได้ง่ายตลอดเส้นทางเข้าสู่บ้านดอนหลวงหรือแนบแผนที่และคิวอาร์โค้ดแสดงเส้นทางไว้บนสื่อประชาสัมพันธ์กิจกรรมของชุมชน ควรเพิ่มกิจกรรมที่หลากหลายเพียงพอต่อความต้องการของนักท่องเที่ยวและควรเป็นกิจกรรมที่แสดงถึงเอกลักษณ์และภูมิปัญญาชาวบ้าน ด้านสาธารณูปโภค ควรเพิ่มสิ่งอำนวยความสะดวกให้เพียงพอต่อความต้องการ เช่น ห้องน้ำ ร้านอาหาร ที่พัก เนื่องจากช่วงเทศกาลมีนักท่องเที่ยวเดินทางเข้ามาเป็นจำนวนมาก สำหรับในการวิจัยครั้งต่อไป ควรทำวิจัยเกี่ยวกับการเพิ่มมูลค่าเพิ่มผ้าฝ้ายทอมือสำหรับส่งออกตลาดต่างประเทศ เนื่องจากปัจจุบันผ้าฝ้ายทอมือและงานปูนปั้นมีต้นทุนสูงแต่ราคาถูก

กิตติกรรมประกาศ

บทความวิจัยนี้เป็นส่วนหนึ่งของงานวิจัยเรื่อง “ผู้หญิงทอผ้า ผู้ชายปั้นปูน : นวัตกรรมการดำรง อัตลักษณ์และเพิ่มมูลค่าผ้าทอและงานปูนปั้นเชิงพาณิชย์ อำเภอป่าซาง จังหวัดลพบุรี” ได้รับทุนอุดหนุนงบประมาณด้านวิทยาศาสตร์ วิจัย และนวัตกรรม (ววน.) เพื่อสนับสนุนงานมูลฐาน (Fundamental Fund) ประจำปี 2564 ผู้วิจัยขอขอบคุณสถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา รวมถึงกลุ่มเป้าหมาย นักวิชาการ และผู้ให้ข้อมูลสำคัญที่ให้คำแนะนำ ช่วยเหลือ ให้ข้อมูลจนทำให้งานวิจัยเรื่องนี้สำเร็จด้วยดี

เอกสารอ้างอิง

- กลุ่มงานยุทธศาสตร์และข้อมูลพัฒนาจังหวัดลำพูน. (2564). แผนพัฒนาจังหวัดลำพูน พ.ศ. 2566-2570 (ฉบับ
ทบทวน พ.ศ. 2567. จังหวัดลำพูน
- กิตติพงษ์ เกียรติวิภาค. (2555). การศึกษาและพัฒนาการนำผ้าฝ้ายทอมือมาประยุกต์ใช้ในการสร้างสรรค์เพื่อ
พัฒนาผลิตภัณฑ์ กรณีศึกษา : กลุ่มหมู่บ้านผ้าฝ้ายทอมือบ้านดอนหลวง อำเภอบ้านฝาง จังหวัดลำพูน.
รายงานการวิจัย. คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ประภัสสร แสนไชย. (2554). กระบวนการถ่ายทอดความรู้หัตถกรรมผ้าฝ้ายทอมือของชุมชนบ้านดอนหลวง
จังหวัดลำพูน. วิทยานิพนธ์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
- ปิยารักษ์ เขียวัดเกาะ. (2546). โครงสร้างทางการตลาดของผลิตภัณฑ์สิ่งทอบ้านดอนหลวง จังหวัดลำพูน.
วิทยานิพนธ์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
- มานพ ชุ่มอุ่น. (2555). การจัดการความรู้เพื่อพัฒนาธุรกิจชุมชนในผลิตภัณฑ์ผ้าฝ้ายทอมือ กรณีศึกษา : กลุ่ม
ผ้าฝ้ายทอมือบ้านดอนหลวง ตำบลแม่แรง อำเภอบ้านฝาง จังหวัดลำพูน. รายงานการวิจัย คณะ
วิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่.
- ฤทัยรัตน์ แผนทอง. (2552). การเพิ่มผลผลิตผลิตภัณฑ์ผ้าฝ้ายทอมือของกลุ่มทอผ้าบ้านแม่แรง ตำบลแม่แรง
อำเภอบ้านฝาง จังหวัดลำพูน. เชียงใหม่ : มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- วลัยลักษณ์ อริยัสัจเจดิน. (2552). การจัดการความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่น: กรณีศึกษาผ้าจกคูบัว ตำบลคูบัว
อำเภอมือง จังหวัดราชบุรี. รายงานการวิจัยสาขาวิชาพัฒนาศึกษา มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- วิภาดา ศรีกอก. (2549). ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจซื้อผลิตภัณฑ์แปรรูปจากผ้าฝ้ายทอมือของหมู่บ้าน
อุตสาหกรรมเพื่อการท่องเที่ยวบ้านดอนหลวง อำเภอบ้านฝาง จังหวัดลำพูน. มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- วีระ แก่นเพชร. (2564). แนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวของประเทศไทยเพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มในยุคดิจิทัล.
วารสารนวัตกรรมและการจัดการ. 6(1), 148-160.
- ปริญญา นาคปฐม และสิทธิชัย สวัสดิ์แสน. (2565). แนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนจังหวัดนคร
นายกภายหลังสถานการณ์โควิด-19. วารสารเพื่อการพัฒนาการท่องเที่ยวสู่ความยั่งยืน. 4(2), 38-55.
- ศรานิษฐ์ เล็กสุทธิ. (2556). การสืบสานภูมิปัญญาท้องถิ่นผ้าฝ้ายทอมือที่สอดคล้องกับหลักพุทธธรรมของ
กลุ่มผ้าฝ้ายทอมือบ้านหนองเงือก ตำบลแม่แรง อำเภอบ้านฝาง จังหวัดลำพูน. รายงานการวิจัย
สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย.
- สมบัติ สิงขราช (2554). การพัฒนากระบวนการผลิตของกลุ่มผู้ผลิตผ้าฝ้ายทอมือ กรณีศึกษา : กลุ่มทอผ้า
บ้านดอนหลวง ตำบลแม่แรง อำเภอบ้านฝาง จังหวัดลำพูน. เชียงใหม่ : คณะวิทยาการจัดการ
มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่
- สุธีมนต์ ทรงศรีโรจน์. (2559). ปัจจัยที่ส่งผลต่อการจัดการองค์ความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่น กรณีศึกษา: หมู่บ้าน
ดอนหลวง ตำบลแม่แรง อำเภอบ้านฝาง จังหวัดลำพูน. วารสารราชชมกล้านนา, 4(1), 1-10.
- สุริยา สนธิ. (2550). ภูมิปัญญาพื้นบ้านในการจัดการด้านอาชีพอนามัยและความปลอดภัยในการทำงานทอ 4
ผ้า กลุ่มสตรีทอผ้าบ้านดอนหลวง จังหวัดลำพูน. เชียงใหม่: มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

- อนงนาฏ อุ่นเรือน. (2557). การศึกษาสภาพการดำเนินงานด้านการจัดการของวิสาหกิจชุมชน กลุ่มผลิตภัณฑ์จากผ้าฝ้ายทอมือ ตำบลแม่แรง อำเภอป่าซาง จังหวัดลำพูน. รายงานการวิจัยสาขาวิชาบริหารธุรกิจ. บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยแม่โจ้.
- อโณทัย งามวิชัยกิจ. (2566). จริยธรรมการสื่อสารการตลาดดิจิทัลของผู้มีอิทธิพลเพื่อแสวงหาแนวทางการสื่อสารที่สมดุลระหว่างการตลาดอย่างสร้างสรรค์และการโน้มน้าวสังคม ด้วยประโยชน์ส่วนบุคคล. วารสารบริหารธุรกิจอุตสาหกรรม. 5(2), 51-65.
- Taro Yamane. (1978). Statistics: an introductory analysis. New York: New York: Harper & Row.

การมีส่วนร่วมของพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชนตามหลักอปริหานิยธรรม 7 ในเขต
เทศบาลตำบลโคกสำราญ อำเภอบ้านแฮด จังหวัดขอนแก่น

PARTICIPATION OF SANGHA IN LOCAL DEVELOPMENT ACCORDING TO
APARIHANIYADHAMMA 7 OF COKESAMRAN SUB-DISTRICT MUNICIPALITY, BAN
HAED DISTRICT, KHON KAEN PROVINCE

พระอธิการสมจันท์ ฉินนกาโม (สารีพันธ์),
พระมหาวิรุฬ วิโรจโน และพระครูสังฆรักษ์ ทวี อภโย

Phraathikan Somjan Chinnagamo (Sareephan),
Phramaha Wiruth Wirojano and Phrakhrusangkharak Thawee Abhayo

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน

Mahamakut Buddhist University Isan Campus

Correspondence Author Email: somjan11042508@gmail.com

บทความวิจัย (Research Article)

Received 6/11/2023, Revised 11/11/2023, Accepted 11/3/2024

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชนตามหลักอปริหานิยธรรม 7 2) เปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชนตามหลักอปริหานิยธรรม 7 จำแนกตามเพศ อายุ ระดับการศึกษา และอาชีพ 3) ศึกษาข้อเสนอแนะการมีส่วนร่วมของพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชนตามหลักอปริหานิยธรรม 7 ในเขตเทศบาลตำบลโคกสำราญ อำเภอบ้านแฮด จังหวัดขอนแก่น งานวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ สืบหาข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างการวิจัยผู้ที่มีอายุ 18 ปีขึ้นไป อยู่ในทะเบียนราษฎร ในเขตเทศบาลตำบลโคกสำราญ อำเภอบ้านแฮด จังหวัดขอนแก่น ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่างจำนวน 383 คน โดยใช้แบบสอบถามเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง 383 ชุด และวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าสถิติที่ใช้ได้แก่ ความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ทดสอบค่าที (t-Test) การวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว (one-way ANOVA) และ LSD. ผลการวิจัยพบว่า :ประชาชนมีความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมของพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชนตามหลักอปริหานิยธรรม 7 ในเขตเทศบาลตำบลโคกสำราญ อำเภอบ้านแฮด จังหวัดขอนแก่น โดยรวม และรายด้าน อยู่ในระดับมาก 2) ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนต่อการมีส่วนร่วมของพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชนตาม หลักอปริหานิยธรรม 7 ในเขตเทศบาลตำบลโคกสำราญ อำเภอบ้านแฮด จังหวัดขอนแก่น ประชาชนที่มีเพศ อายุ ระดับการศึกษา และอาชีพ ที่แตกต่างกันมีส่วนร่วมของพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชนตามหลักอปริหานิยธรรม 7 แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 3) ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับประสิทธิภาพการบริการสาธารณะตามหลักอิทธิบาท 4 พบว่า ประชาชนควรเข้าไปมีส่วนร่วมในการตรวจสอบการทำงานขององค์กรส่วนท้องถิ่น เพื่อให้เกิดความโปร่งใส ควรเข้าไปมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายในการพัฒนาท้องถิ่นของตน ควรติดตามการปกครองส่วนท้องถิ่นของตนอย่างทั่วถึงผ่านช่องทางสื่อออนไลน์และ บอร์ดประชาสัมพันธ์ควรให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการประชุมกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อเสนอปัญหาและหาทางแก้ไขร่วมกันเพื่อนำไปสู่การพัฒนา

คำสำคัญ: ประสิทธิภาพการบริการสาธารณะ; หลักอภิธานิยธรรม 7

Abstract

This research aims to 1) study the level of participation of monks in community development according to the principles of Aparihaniyadhamma 7 2) compare the participation of monks in community development according to the principles of Aparihaniyadhamma. The 7 principles are classified by gender, age, education level, and occupation. 3) Study suggestions for participation of monks in community development according to the principles of Aparihaniyadhamma 7 in Khok Samran Subdistrict Municipality, Ban Haed District, Khon Kaen Province, Khon Kaen. This research is a quantitative research. Survey data from a research sample of people aged 18 years and over is in the civil registry in the Khok Samran Subdistrict Municipality, Ban Haet District, Khon Kaen Province. The sample size was 383 people, using questionnaires to collect data from 383 samples and analyzing the data using statistics such as frequency, percentage, mean and standard deviation, t-test, analysis of variance. One-way ANOVA and LSD. The research findings are as follows: 1) Overall, the public's opinion on the participation of monks in community development based on Aparihaniya Dhamma 7 of Righteous Governance in the sub-district municipality of Khok Samran, Ban Haet District, Khon Kaen Province, is high. 2) There are significant differences in the opinions of the public regarding the participation of monks in community development based on Aparihaniya Dhamma 7 of Righteous Governance in the sub-district municipality of Khok Samran, Ban Haet District, Khon Kaen Province, among different genders, age groups, educational levels, and occupations at a statistical significance level of 0.05. 3) Recommendations regarding the efficiency of public services based on the 4 Principles of Good Governance suggest that the public should participate in monitoring the performance of local governance to promote transparency. They should also participate in formulating local development policies and monitor their local governance comprehensively through online media channels and public relations boards. Public participation in meetings with local government organizations should be encouraged to present problems and seek joint solutions for development.

Keywords: efficiency of public services; Aparihaniyadhamma 7

บทนำ

พระสงฆ์ในสังคมไทยเป็นงานที่พระสงฆ์จะทำได้โดยตรงก็คือ การสงเคราะห์ทางจิตใจส่วนสงเคราะห์ทางวัตถุจะทำได้โดยทางอ้อมด้วยการแนะนำชักจูงผู้อื่นให้กระทำหรือนำสิ่งของบริการที่ได้รับจากผู้อื่นมาเฉลี่ยแบ่งปันให้เป็นประโยชน์กว้างขวางออกไป โดยการสงเคราะห์นั้นต้องคำนึงถึงความเหมาะสมตามกาลเทศะ ซึ่ง

บทบาทของพระสงฆ์ในการสงเคราะห์ชุมชนตามแนวความคิดของพระราชาชนมุนี ประกอบด้วย การให้คำแนะนำทางจิตใจเป็นที่ปรึกษาเกี่ยวกับปัญหาชีวิตต่าง ๆ ส่วนบทบาทพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชนควรปฏิบัติตน ประการแรก คือ ต้องเป็นผู้นำทางจิตใจศรัทธาและปัญญา เนื่องจากความเจริญทางวัตถุและความรวดเร็วของข้อมูลข่าวสาร ทำให้พุทธศาสนิกชนขาดความรู้ความเข้าใจในหลักธรรมคำสั่งสอน ของพระพุทธศาสนาไม่มีหลักธรรมคำสั่งสอนของพระพุทธศาสนาเป็นที่ยึดเหนี่ยวจิตใจ ไม่มีศรัทธาและปัญญาที่ถูกต้อง พระสงฆ์จึงควรเป็นผู้นำทางจิตใจของประชาชนและชุมชน เพื่อยกระดับจิตใจของประชาชนด้วยหลักธรรมคำสั่งสอนทางศาสนาให้สามารถมีชีวิตอย่างเป็นสุข มีศรัทธาและปัญญาที่ถูกต้อง ประการที่สอง พัฒนาจิตใจของประชาชน ด้วยกระบวนการให้การศึกษาอบรม และส่งเสริมประชาชนให้เกิดสุขภาพจิตที่ดีมีสมรรถภาพจิตใจที่เข้มแข็ง ให้มีความเอื้ออาทรต่อบุคคล ครอบครัว สังคมและประเทศชาติประการที่สามนี้คือ ต้องส่งเสริมการศึกษาของเยาวชนและประชาชนในรูปแบบต่าง ๆ เช่น โรงเรียนพระปริยัติธรรม โรงเรียนประถมศึกษา และมัธยมศึกษา ในวัด ศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด รวมทั้งการจัดให้วัดเพื่อเป็นอุทยานการศึกษา เป็นแหล่งความรู้แก่เยาวชนและประชาชน ประการที่สี่ คือ ต้องส่งเสริมศาสนา ศิลปะและวัฒนธรรม พระสงฆ์จึงควรปลูกจิตสำนึกแก่ประชาชนทางด้านการสร้างจิตสำนึกในการเป็นศาสนาประจำชาติของพุทธศาสนาเพิ่มจิตสำนึกในหน้าที่ของพุทธศาสนิกชน และจิตสำนึกในการศึกษาอบรมปฏิบัติธรรม ให้เป็นผู้รู้ผู้ตื่น และผู้เบิกบานอยู่เสมอ ประการที่ห้า คือ ต้องให้การสงเคราะห์แก่ผู้ประสบความทุกข์ยากและเดือดร้อน พระสงฆ์จึงควรให้การสงเคราะห์แก่ผู้ประสบความทุกข์ยากเท่าที่จะสามารถทำได้โดยการให้หลักธรรม คำปรึกษาแนะนำและการให้กำลังใจประการที่หก คือ ต้องช่วยแก้ไขปัญหาของชุมชน พระสงฆ์ควรมีบทบาทในการแก้ไขปัญหาของชุมชนตามความสามารถโดยทำเป็นขั้นตอน มีการวางแผนตามหลักของพระพุทธศาสนา (พระมหาธีรวัฒน์ ญาณธีโร, 2561 : 13)

พระสงฆ์ที่ได้รับการแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งพระสังฆาธิการระดับต่าง ๆ นั้นถือว่ามีความสำคัญต่อองค์กรพระพุทธศาสนา เพราะนอกจากจะต้องปฏิบัติศาสนกิจตามหน้าที่โดยปกติแล้ว ยังต้องรับภาระหน้าที่ในฐานะพระสังฆาธิการที่ได้รับมอบหมายจากทางคณะสงฆ์อีกส่วนหนึ่งด้วย จึงต้องรับผิดชอบและปฏิบัติหน้าที่ในศาสนกิจอื่น ๆ เพิ่มขึ้นโดยเฉพาะในพันธกิจใน 6 ด้าน คือ (1) ด้านการปกครอง (2) ด้านการเผยแผ่ (3) ด้านการศึกษา (4) ด้านสาธารณูปการ (5) ด้านการศึกษาสงเคราะห์ และ (6) ด้านสาธารณสงเคราะห์ (พระสุภาพ สุภาโว, 2561 : 20)

นับตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบันคนไทยส่วนใหญ่มีความศรัทธาและนับถือพระพุทธศาสนา จนพระพุทธศาสนาเป็นพื้นฐานและแก่นสารของขนบธรรมเนียม ประเพณีวัฒนธรรมไทย ที่คนไทยยึดถือปฏิบัติเป็นแนวทางวิถีชีวิตที่กลมกลืน เมื่อคนไทยตั้งถิ่นฐานรวมกลุ่มเป็นชุมชน หมู่บ้านขึ้นที่ใด จะมีวัดปรากฏในชุมชนนั้น เพื่อแสวงหาเครื่องยึดเหนี่ยวทางจิตใจเป็นการขัดเกลาจิตใจให้มีความสงบ อาศัยพระสงฆ์ให้การแนะนำสั่งสอนโดยนำหลักคำสอนทางพระพุทธศาสนามาเป็นที่พึ่งทางจิตใจ เพื่อค้นพบความจริง อันเป็นสัจธรรมในชีวิตของตนเองและยกระดับของจิตใจให้สูงขึ้น สังคมไทยประกอบด้วยสถาบันหลักที่สำคัญ คือ สถาบันชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ เป็นศูนย์รวมยึดเหนี่ยวจิตใจของคนไทยโดยเฉพาะ สถาบันพระพุทธศาสนาถือว่าเป็นศาสนาที่มีอิทธิพลต่อวิถีการดำรงชีวิต การศึกษา ศิลปะวัฒนธรรม ค่านิยม ความเชื่อ ดังนั้น พระสงฆ์จึงเป็นผู้นำทางจิตใจของชาวบ้านและสังคมเป็นที่เคารพนับถือบูชา (พระบัวสอน ทองสลับ, 2563: 328)

ดังนั้นผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาการมีส่วนร่วมของพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชนตามหลักอปริหานิยธรรม 7 ในเขตเทศบาลตำบลโคกสำราญ อำเภอบ้านแฮด จังหวัดขอนแก่น ว่ามีการประยุกต์ใช้หลักอปริ

หวนนิยธรรม 7 และพระสงฆ์ในปัจจุบันมีบทบาทอย่างไรบ้างในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนรวมถึงการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชน ที่ได้รับการสนับสนุนส่งเสริมจากพระสงฆ์ ในการปฏิบัติงานมากนักน้อย มีความมุ่งมั่นตั้งใจที่จะบริหารจัดการงานให้ประสบความสำเร็จ พร้อมเสียสละความสุขส่วนตัวเพื่อประโยชน์ส่วนรวม และรู้จักควบคุมอารมณ์ด้านจิตใจของตนเองในการบริหารจัดการหน้าที่ได้ประสบความสำเร็จมีอยู่ในระดับใด ทั้งนี้สามารถนำความรู้ที่ได้รับมาปรับใช้เป็นแนวทางของพระสงฆ์ในการพัฒนาให้เกิดคุณภาพชีวิตที่ดีของประชาชนต่อไป และจะได้นำผลการวิจัยที่ได้ไปเป็นแนวทางในการส่งเสริมให้ประชาชน ให้มีความรู้ความเข้าใจหลักธรรมทางศาสนาสามารถนำไปปรับใช้ในชีวิตประจำวัน เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตได้อย่างมีประสิทธิภาพต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชนตามหลักอปริหานิยธรรม 7 ในเขตเทศบาลตำบลโคกสำราญ อำเภอบ้านแฮด จังหวัดขอนแก่น
2. เพื่อเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชนตามหลักอปริหานิยธรรม 7 ในเขตเทศบาลตำบลโคกสำราญ อำเภอบ้านแฮด จังหวัดขอนแก่น จำแนกตามเพศ อายุ ระดับการศึกษา และอาชีพ
3. เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะการมีส่วนร่วมของพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชนตามหลักอปริหานิยธรรม 7 ในเขตเทศบาลตำบลโคกสำราญ อำเภอบ้านแฮด จังหวัดขอนแก่น

วิธีดำเนินการวิจัย

การดำเนินการวิจัยครั้งนี้เป็นเชิงปริมาณ การดำเนินการวิจัยครั้งนี้เป็นเชิงปริมาณ โดยผู้วิจัยกำหนดกลุ่มตัวอย่างที่เหมาะสม โดยใช้สูตรของ ทาโร ยามาเน่ (Taro Yamane, 1967: 99) ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่างจำนวน 383 คน โดยมีขั้นตอนการวิจัย ดังนี้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร ได้แก่ ประชาชนที่มีสัญชาติไทย อยู่ในทะเบียนราษฎร อยู่ในเขตเทศบาลตำบลโนนศิลา อำเภอนโนศิลา จังหวัดขอนแก่น โดยรวมประชากรทั้งหมด จำนวน 8,965 คน (สถิติประชากรในเขตเทศบาลตำบลโคกสำราญ อำเภอบ้านแฮด จังหวัดขอนแก่น ในปีพุทธศักราช 2564)

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ประชาชนที่มีสัญชาติไทยอยู่ในทะเบียนราษฎร อยู่ในเขตเทศบาลตำบลโคกสำราญ อำเภอบ้านแฮด จังหวัดขอนแก่น โดยผู้วิจัยกำหนดกลุ่มตัวอย่างที่เหมาะสม โดยใช้สูตรของ ทาโร ยามาเน่ (Taro Yamane, 1967 : 99) ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 383 คน

เครื่องมือการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถาม โดยแบ่งแบบสอบถามออกเป็น 3 ตอน ดังนี้ ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ 1) เพศ 2) อายุ 3) ระดับการศึกษา และอาชีพ ข้อคำถามเป็นลักษณะการตรวจสอบรายการ (Checklist) และเป็นคำถามปลายปิด (Close Ended Questionnaires) ตอนที่ 2 เป็นคำถามเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชนตามหลักอปริหานิยธรรม 7 ในเขตเทศบาลตำบลโคกสำราญ อำเภอบ้านแฮด จังหวัดขอนแก่นโดยข้อคำถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า ระดับคะแนน (Rating Scale) โดยให้ผู้ตอบแบบสอบถาม เลือกตอบคำถาม 5 ระดับ ดังนี้ มากที่สุด มากปานกลาง น้อย น้อยที่สุดกำหนดให้มีค่าเท่ากับ 5 4 3 2 1 คะแนน ตามลำดับ ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามลักษณะแบบปลายเปิด เกี่ยวกับข้อเสนอแนะ ปัญหาและแนวทางแก้ไขการมีส่วนร่วมของพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชน

การตรวจสอบเครื่องมือการวิจัย

การหาคุณภาพของเครื่องมือ โดยการตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) ด้วยการหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item-Objective Congruence:IOC) จากผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 3 ท่าน มีค่าเท่ากับ 0.66 – 1.00 การหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถามการมีส่วนร่วมของพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชนตามหลักอปริหานิยธรรม 7 ในเขตเทศบาลตำบลโคกสำราญ อำเภอบ้านแฮด จังหวัดขอนแก่น โดยนำไปทดสอบหาค่าความเชื่อมั่นโดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha-Coefficient) ของครอนบาค (Cronbach) ได้ค่าความเชื่อมั่น 0.979

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยตรวจสอบความเรียบร้อยของแบบสอบถามที่ได้รับคืนมานำมาวิเคราะห์โดยใช้ค่าทางสถิติ และขั้นตอนการดำเนินงาน ดังนี้ 1) ข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา และอาชีพ วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive statistics) ได้แก่ ความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage) 2) ข้อมูลเกี่ยวกับระดับการมีส่วนร่วมของพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชนตามหลักอปริหานิยธรรม 7 ในเขตเทศบาลตำบลโคกสำราญ อำเภอบ้านแฮด จังหวัดขอนแก่น วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive statistics) ได้แก่ ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard deviation) 3) วิเคราะห์เปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชนตามหลักอปริหานิยธรรม 7 ในเขตเทศบาลตำบลโคกสำราญ อำเภอบ้านแฮด จังหวัดขอนแก่น จำแนกตาม เพศ อายุ ระดับการศึกษา และอาชีพ วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติ ทดสอบที (t-test) และการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-way ANOVA) ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 สำหรับเปรียบเทียบความแตกต่าง ระหว่างตัวแปรอิสระที่มีตั้งแต่ 3 กลุ่มขึ้นไป

ผลการวิจัย

การเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชนตามหลักอปริหานิยธรรม 7 ในเขตเทศบาลตำบลโคกสำราญ อำเภอบ้านแฮด จังหวัดขอนแก่น

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) การมีส่วนร่วมของพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชนตามหลักอปริหานิยธรรม 7 ในเขตเทศบาลตำบลโคกสำราญ อำเภอบ้านแฮด จังหวัดขอนแก่น

ข้อ การมีส่วนร่วมของพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชนตามหลักอปริหานิยธรรม 7	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1. การมีส่วนร่วมด้านสังคม	3.58	.57	มาก
2. การมีส่วนร่วมด้านเศรษฐกิจ	3.49	.53	มาก
3. การมีส่วนร่วมด้านวัฒนธรรม	3.50	.60	มาก
โดยรวม	3.52	.53	มาก

ผลการวิจัยพบว่า ความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมของพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชนตามหลักอปริหานิยธรรม 7 ในเขตเทศบาลตำบลโคกสำราญ อำเภอบ้านแฮด จังหวัดขอนแก่น พบว่า ประชาชนในเขตเทศบาลตำบลโคกสำราญ อำเภอบ้านแฮด จังหวัดขอนแก่น มีส่วนร่วมของพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชนตามหลักอปริหานิยธรรม 7 โดยรวม อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า มีส่วนร่วมของพระสงฆ์ในการพัฒนา

ชุมชนตามหลักอปริหานิยธรรม 7 มาก 3 ด้าน คือ การมีส่วนร่วมด้านสังคมตามหลักอปริหานิยธรรม 7 การมีส่วนร่วมด้านเศรษฐกิจตามหลักอปริหานิยธรรม 7 การมีส่วนร่วมด้านอปริหานิยธรรม 7

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) การมีส่วนร่วมของพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชนตามหลักอปริหานิยธรรม 7 ในเขตเทศบาลตำบลโคกสำราญ อำเภอบ้านแฮด จังหวัดขอนแก่น การมีส่วนร่วมด้านสังคม

ข้อ การมีส่วนร่วมด้านสังคม	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1. พระสงฆ์มีการอบรม สั่งสอน หรือชักชวนให้ประชาชนปฏิบัติตนเป็นพลเมืองที่ดีต่อสังคม และประเทศชาติ	3.76	.78	มาก
2. พระสงฆ์มีการสอนธรรมศึกษาหรือศีลธรรม จริยธรรมแก่นักเรียนในชุมชนเล็กน้อย	3.63	.71	มาก
3. พระสงฆ์มีการปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีในการดำเนินชีวิต	3.53	.71	มาก
4. พระสงฆ์มีการชักชวนประชาชนให้รวมพลังเพื่อการพัฒนาชุมชน	3.47	.70	มาก
5. พระสงฆ์มีการอำนวยความสะดวกสถานที่ภายในวัดในการจัดกิจกรรมของชุมชน	3.58	.75	มาก
6. พระสงฆ์มีบทบาทในการเป็นที่ปรึกษาขององค์กรชุมชนต่าง ๆ	3.52	.67	มาก
7. พระสงฆ์มีความพร้อมเพียงในการพัฒนาในกิจกรรมที่ได้อบรมประชุมมา	3.58	.74	มาก
โดยรวม	3.58	.57	มาก

การมีส่วนร่วมของพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชนตามหลักอปริหานิยธรรม 7 การมีส่วนร่วมด้านสังคมตามหลักอปริหานิยธรรม 7 พบว่า ประชาชนในเขตเทศบาลตำบลโคกสำราญ อำเภอบ้านแฮด จังหวัดขอนแก่น โดยรวม อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า มีส่วนร่วมของพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชนตามหลักอปริหานิยธรรม 7 มากทุกด้าน ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ พระสงฆ์มีการอบรม สั่งสอน หรือชักชวนให้ประชาชนปฏิบัติตนเป็นพลเมืองที่ดีต่อสังคม และประเทศชาติ รองลงมา คือ พระสงฆ์มีการสอนธรรมศึกษาหรือศีลธรรม จริยธรรมแก่นักเรียนในชุมชนเล็กน้อย คือ พระสงฆ์มีการอำนวยความสะดวกสถานที่ภายในวัดในการจัดกิจกรรมของชุมชน คือ พระสงฆ์มีความพร้อมเพียงในการพัฒนาในกิจกรรมที่ได้อบรมประชุมมา คือ พระสงฆ์มีการปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีในการดำเนินชีวิต คือ พระสงฆ์มีบทบาทในการเป็นที่ปรึกษาขององค์กรชุมชนต่าง ๆ ด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำ คือ พระสงฆ์มีการชักชวนประชาชนให้รวมพลังเพื่อการพัฒนาชุมชน

ตารางที่ 3 ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ระดับการมีส่วนร่วมของพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชนตามหลักอปริหานิยธรรม 7 ในเขตเทศบาลตำบลโคกสำราญ อำเภอบ้านแฮด จังหวัดขอนแก่น การมีส่วนร่วมด้านเศรษฐกิจ

ข้อ	การมีส่วนร่วมด้านเศรษฐกิจ	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1.	พระสงฆ์มีกิจกรรมหรือโครงการเกี่ยวกับการส่งเสริมการประกอบอาชีพของประชาชน	3.49	.67	มาก
2.	พระสงฆ์มีการจัดตั้งองค์กรชุมชน เช่น มูลนิธิกองทุน และศูนย์การเรียนรู้เกี่ยวกับการประกอบอาชีพ	3.48	.70	มาก
3.	พระสงฆ์มีการส่งเสริมให้ชุมชนไปดำเนินงานที่เป็นประโยชน์ต่อชุมชนในด้านอาชีพ	3.40	.67	มาก
4.	พระสงฆ์มีบทบาทในการชักชวนประชาชนให้ร่วมบริจาคเงิน วัสดุ อุปกรณ์หรืออุปโภคบริโภค เพื่อส่วนรวม	3.48	.70	มาก
5.	พระสงฆ์มีการฝึกอบรม สั่งสอน ให้คำปรึกษา หรือแนะนำเกี่ยวกับการดำเนินชีวิตตามหลักเศรษฐกิจพอเพียงให้แก่ประชาชน	3.47	.70	มาก
6.	พระสงฆ์มีการปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีในการดำเนิน ชีวิตตามหลักเศรษฐกิจพอเพียงแก่ประชาชน	3.59	.72	มาก
7.	พระสงฆ์มีบทบาทในการส่งเสริมหลักเศรษฐกิจพอเพียงแก่ประชาชน	3.51	.67	มาก
โดยรวม		3.49	.53	มาก

การมีส่วนร่วมของพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชนตามหลักอปริหานิยธรรม 7 การมีส่วนร่วมด้านเศรษฐกิจตามหลักอปริหานิยธรรม 7 พบว่า ประชาชน ในเขตเทศบาลตำบลโคกสำราญ อำเภอบ้านแฮด จังหวัดขอนแก่น โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า มีส่วนร่วมของพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชนตามหลักอปริหานิยธรรม 7 ด้านที่ค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ พระสงฆ์มีการปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีในการดำเนิน ชีวิตตามหลักเศรษฐกิจพอเพียงแก่ประชาชน รองลงมา คือ พระสงฆ์มีบทบาทในการส่งเสริมหลักเศรษฐกิจพอเพียงแก่ประชาชน คือ พระสงฆ์มีกิจกรรมหรือโครงการเกี่ยวกับการส่งเสริมการประกอบอาชีพของประชาชน คือ พระสงฆ์มีการจัดตั้งองค์กรชุมชน เช่น มูลนิธิกองทุน และศูนย์การเรียนรู้เกี่ยวกับการประกอบอาชีพ คือ พระสงฆ์มีบทบาทในการชักชวนประชาชนให้ร่วมบริจาคเงิน วัสดุอุปกรณ์หรืออุปโภคบริโภค เพื่อส่วนรวม คือ พระสงฆ์มีการฝึกอบรม สั่งสอน ให้คำปรึกษา หรือแนะนำเกี่ยวกับการดำเนินชีวิตตามหลักเศรษฐกิจพอเพียงให้แก่ประชาชน ด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำ คือ พระสงฆ์มีการส่งเสริมให้ชุมชนไปดำเนินงานที่เป็นประโยชน์ต่อชุมชนในด้านอาชีพ

ตารางที่ 4 ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ระดับการมีส่วนร่วมของพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชนตามหลักอปริหานิยธรรม 7 ในเขตเทศบาลตำบลโคกสำราญ อำเภอบ้านแฮด จังหวัดขอนแก่น การมีส่วนร่วมด้านวัฒนธรรม

ข้อ	การมีส่วนร่วมด้านวัฒนธรรม	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1.	พระสงฆ์มีการจัดประชุมด้านวัฒนธรรม	3.53	.71	มาก
2.	พระสงฆ์มีการจัดกิจกรรมเนื่องในวันสำคัญต่างๆ เพื่ออนุรักษ์ส่งเสริมวัฒนธรรมและประเพณี	3.55	.78	มาก
3.	พระสงฆ์มีการจัดกิจกรรมหรือโครงการใด ๆ ที่สอดแทรกศีลธรรมเพื่อสร้างความเจริญงอกงามในวิถีชีวิตที่ดีของประชาชน	3.46	.69	มาก
4.	พระสงฆ์มีการจัดให้มีสถานที่จัดเก็บโบราณวัตถุหรือศิลปวัตถุภายในวัด	3.47	.71	มาก
5.	พระสงฆ์มีการจัดให้วัดเป็นศูนย์กลางในการอนุรักษ์ส่งเสริมศิลปวัฒนธรรมในท้องถิ่น	3.48	.70	มาก
6.	พระสงฆ์มีบทบาทในการเผยแผ่ศิลปวัฒนธรรมประเพณีอันดีงามของชุมชนให้แก่ประชาชน	3.51	.72	มาก
7.	พระสงฆ์ได้มีการออกไปเผยแผ่วัฒนธรรมตามหลักในการดำรงชีวิต	3.51	.74	มาก
โดยรวม		3.50	.60	มาก

การมีส่วนร่วมของพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชนตามหลักอปริหานิยธรรม 7 การมีส่วนร่วมด้านอปริหานิยธรรม 7 พบว่า ประชาชน ในเขตเทศบาลตำบลโคกสำราญ อำเภอบ้านแฮด จังหวัดขอนแก่น โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า มีส่วนร่วมของพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชนตามหลักอปริหานิยธรรม 7 ด้านที่ค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ พระสงฆ์มีการจัดกิจกรรมเนื่องในวันสำคัญต่าง ๆ เพื่ออนุรักษ์ส่งเสริมวัฒนธรรมและประเพณี รองลงมา คือ พระสงฆ์มีการจัดประชุมด้านวัฒนธรรม คือ พระสงฆ์ได้มีการออกไปเผยแผ่วัฒนธรรมตามหลักในการดำรงชีวิต คือ พระสงฆ์มีบทบาทในการเผยแผ่ศิลปวัฒนธรรมประเพณีอันดีงามของชุมชนให้แก่ประชาชน คือ พระสงฆ์มีการจัดให้วัดเป็นศูนย์กลางในการอนุรักษ์ส่งเสริมศิลปวัฒนธรรมในท้องถิ่น คือ พระสงฆ์มีการจัดให้มีสถานที่จัดเก็บโบราณวัตถุหรือศิลปวัตถุภายในวัด ด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำ คือ พระสงฆ์มีการจัดกิจกรรมหรือโครงการใด ๆ ที่สอดแทรกศีลธรรมเพื่อสร้างความเจริญงอกงามในวิถีชีวิตที่ดีของประชาชน

อภิปรายผล

ผลการศึกษาระดับความคิดเห็นการมีส่วนร่วมของพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชนตามหลักอปริหานิยธรรม 7 ในเขตเทศบาลตำบลโคกสำราญ อำเภอบ้านแฮด จังหวัดขอนแก่น ได้ทำการศึกษาแนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อใช้เป็นกรอบในการวิจัย จากผลการวิจัยพบว่า โดยรวม มีส่วนร่วมของพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชนตามหลักอปริหานิยธรรม 7 อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า มีส่วนร่วมของพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชนตามหลักอปริหานิยธรรม 7 อยู่ในระดับมาก 3 ด้าน คือ การมีส่วนร่วมด้านสังคมตามหลักอปริหานิยธรรม 7 การมีส่วนร่วมด้านเศรษฐกิจตามหลักอปริหานิยธรรม 7 การมีส่วนร่วมด้านอปริหานิยธรรม 7 ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ พระสุภาพ สุภาโว (2561: 10) สำหรับบทบาทของพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชนในเขตพื้นที่ตำบลยางค้อม อำเภอพิบูลย์ จังหวัดนครศรีธรรมราช ซึ่งความศรัทธาแก่พุทธศาสนิกชนในเขตพื้นที่โดยพระสงฆ์มีความผูกพันกับชุมชนเป็นอย่างมาก และมีบทบาทต่อการส่งเสริมกิจกรรมหลาย ๆ ด้าน ที่มีประโยชน์ต่อการพัฒนาท้องถิ่น โดยอาศัยหลักการทางพระพุทธศาสนาเป็นตัวเชื่อมระหว่างหน่วยงานของรัฐ ประชาชนในชุมชน และวัดได้อย่างลงตัว และเกิดประโยชน์สูงสุดต่อการดำเนินชีวิตของประชาชน อย่างยั่งยืน

มีความสอดคล้องกับแนวคิดและกระบวนการพัฒนาชุมชนในแง่ “กระบวนการสนับสนุน เพื่อให้เกิดการพัฒนา” ที่มุ่งเน้นการพัฒนา “คน” หรือ “กลุ่มคน” โดยการยึดคนเป็นศูนย์กลางของ การพัฒนา เสริมสร้างศักยภาพในการพัฒนาให้กับชุมชนและเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ที่มีความ เข้มแข็งทั้งในด้านสังคม เศรษฐกิจ วัฒนธรรมและภูมิปัญญา สามารถพึ่งพาตนเองได้และมีอิสรภาพใน การกำหนดวิถีชีวิต การดำรงอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุขและสันติ ที่เน้นความยั่งยืนของสังคม และ สิ่งแวดล้อม ด้วยเหตุนี้เองงานวิจัยเล่มนี้ ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาบทบาทของพระสงฆ์ในการ พัฒนาชุมชน ในเขตพื้นที่ตำบลยางค้อม อำเภอพิบูล จัหวัด นครศรีธรรมราช ใน 5 ด้าน คือ 1) ด้านสังคม 2) ด้าน เศรษฐกิจ 3) ด้านวัฒนธรรม 4) ด้านสาธารณสุข และ 5) ด้านสิ่งแวดล้อม ซึ่งเป็นบทบาทที่พระสงฆ์มีกับชุมชน ซึ่งช่วยสร้างคุณค่าในการมีส่วนร่วมพัฒนาสังคมและช่วยเสริมสร้างความเข้มแข็งให้กับ พระศาสนาต่อไป

1. การมีส่วนร่วมของพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชนตามหลักอปริหานิยธรรม 7 การมีส่วนร่วมด้านสังคมตามหลักอปริหานิยธรรม 7 ของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลโคกสำราญ อำเภอบ้านแฮด จังหวัดขอนแก่นพบว่า ประชาชนมีส่วนร่วมของพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชนตามหลักอปริหานิยธรรม 7 อยู่ในระดับมาก กล่าวคือ พระสงฆ์มีการอบรม สั่งสอน หรือชักชวนให้ประชาชนปฏิบัติตนเป็นพลเมืองที่ดีต่อสังคม มีการสอนธรรมศึกษาหรือศีลธรรม จริยธรรมแก่นักเรียนในชุมชนมากน้อย มีการอำนวยความสะดวกสถานที่ภายในวัดในการจัดกิจกรรมของชุมชน มีความพร้อมเพียงในการพัฒนาในกิจกรรมที่ได้อบรมประชุมมา มีการปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีในการดำเนินชีวิต พระสงฆ์มีบทบาทในการเป็นที่ปรึกษาขององค์กรชุมชนต่าง ๆ และพระสงฆ์มีการชักชวนประชาชนให้รวมพลังเพื่อการพัฒนาชุมชน ซึ่งสอดคล้องกับ กิตติ ชัยภูวนาค (2559 : 97 – 101) เครือข่ายพระสงฆ์นักพัฒนา ควรมีการประชุมพบปะ แลกเปลี่ยนประสบการณ์และองค์ความรู้ให้สม่ำเสมอเพื่อกระชับความสัมพันธ์ของสมาชิก และให้เกิดประสิทธิภาพต่อการดำเนินงานของเครือข่าย ตลอดจนเครือข่ายพระสงฆ์ควรจัดทำระบบ ฐานข้อมูล ประวัติและผลงานของพระสงฆ์นักพัฒนาที่เป็นปัจจุบัน และเข้าถึงได้ง่าย เพื่อเป็นประโยชน์ต่อการสืบค้นและติดต่อสื่อสารกัน และคณะสงฆ์ควรให้การสนับสนุนพระสงฆ์นักพัฒนา ที่มีผลงานโดดเด่นและเป็นที่ยอมรับ โดยถวายรางวัลหรือการประกาศเกียรติคุณในการทำงานเพื่อสังคม เพื่อสร้างขวัญและกำลังใจให้แก่พระสงฆ์นักพัฒนา รวมทั้งควรมีการติดตามให้คำปรึกษา แนะนำ แก่สมาชิกในเครือข่ายพระสงฆ์นักพัฒนา รวมทั้งการติดตามผลการดำเนินงานเชิงประจักษ์ อยู่เสมอเพื่อทำให้การดำเนินงานของสมาชิกในเครือข่ายพระสงฆ์นักพัฒนา เป็นไปอย่างมี ประสิทธิภาพ และสื่อต่าง ๆ ควรมีการเผยแพร่และประชาสัมพันธ์งานของเครือข่ายพระสงฆ์นักพัฒนา ให้เป็นที่รู้จักของสาธารณะมากกว่าปัจจุบัน

2. การมีส่วนร่วมของพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชนตามหลักอปริหานิยธรรม 7 การมีส่วนร่วมด้านเศรษฐกิจตามหลักอปริหานิยธรรม 7 พบว่าประชาชนมีส่วนร่วมของพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชนตามหลักอปริหานิยธรรม 7 อยู่ในระดับมาก กล่าวคือ พระสงฆ์มีการปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีในการดำเนิน ชีวิตตามหลักเศรษฐกิจพอเพียงแก่ประชาชน บทบาทในการส่งเสริมหลักเศรษฐกิจพอเพียงแก่ประชาชน กิจกรรมหรือโครงการเกี่ยวกับการส่งเสริมการประกอบอาชีพของประชาชน การจัดตั้งองค์กรชุมชน เช่น มูลนิธิกองทุน และศูนย์การเรียนรู้เกี่ยวกับการประกอบอาชีพ พระสงฆ์มีบทบาทในการชักชวนประชาชนให้ร่วมบริจาคเงิน วัสดุอุปกรณ์หรืออุปโภคบริโภค เพื่อส่วนร่วมมีการฝึกอบรม สั่งสอน ให้คำปรึกษา หรือแนะนำเกี่ยวกับการดำเนินชีวิตตามหลักเศรษฐกิจพอเพียงให้แก่ประชาชน และพระสงฆ์มีการส่งเสริมให้ชุมชนไปดูงานที่เป็นประโยชน์ต่อชุมชนในด้านอาชีพ ซึ่งสอดคล้องกับ พระมหาธีรวัฒน์ ญาณธโร (2561: บทคัดย่อ) พบว่าการพัฒนามีดังนี้ 1) การพัฒนาชุมชนเข้มแข็งให้เกิดการเปลี่ยนแปลงบนพื้นฐานของความมีจิตสำนึกมีส่วนร่วมในการพัฒนาเศรษฐกิจ การพัฒนาชนบท การพัฒนาอุตสาหกรรม การพัฒนาชุมชน การพัฒนาศึกษา จนถึงการใช้ปัญหาอื่น ๆ ที่

เกิดในชุมชน ทำให้ชุมชนมีความสามารถที่พึ่งตนเองได้และมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น 2) การพัฒนาชุมชนตามการปฏิบัติกิจการคณะสงฆ์ทั้ง 6 ด้าน คือ การปกครอง ศาสนาศึกษา ศึกษาสงเคราะห์ การเผยแผ่ สาธารณูปการ และสาธารณสงเคราะห์ พร้อมทั้งศีลธรรม จริยธรรม เชิงพุทธอื่น ๆ ทั้งด้านกาย จิตใจ สติปัญญาสังคม เพื่อนำไปสู่ความเข้มแข็งของชุมชนในลำดับต่อไป 3) การพัฒนาชุมชนเข้มแข็งของพระสงฆ์นักพัฒนาจังหวัดลำปาง ในการพัฒนาคณะสงฆ์ คือ การจัดสรรงบประมาณที่มีอย่างจำกัดให้เป็นประโยชน์มากที่สุดโดยเน้นเรื่องหลัก ๆ ที่จะพัฒนาคณะสงฆ์ เช่นเรื่องการศึกษาธรรม ศึกษาบาลี ซ่อมแซมส่งเสริมสิ่งที่เป็นประโยชน์ ต่อคณะสงฆ์ ช่วยอบรมเผยแผ่หลักธรรม อนุเคราะห์และสงเคราะห์ ด้านการศึกษา การช่วยเหลือ ประชาชนทั้งจิตใจ และสังคมทางวัตถุในรูปแบบต่าง ๆ หาสิ่งกระตุ้นที่จะทำให้คณะสงฆ์ทำงานได้ อย่างว่องไว ชัดเจน จัดการให้เจ้าอาวาสทุกวัดอบรมหาความรู้เรื่องพระธรรมวินัย กฎหมาย กฎมหาเถรสมาคม ระเบียบ หาวิธีแก้ไขข้อขัดแย้งของคณะสงฆ์และบ้าน อบรมให้ความรู้เกี่ยวกับเรื่อง การเคารพกัน รู้จักมีการพัฒนาสิ่งใหม่ ๆ ที่เป็นประโยชน์ต่อคณะสงฆ์ ช่วยกันสวดสวดดูแลให้ทั่วถึงสิ่งเหล่านี้ที่มีความโดดเด่นในแต่ละด้าน เพื่อหวังให้คณะสงฆ์จังหวัดลำปาง และประชาชนในชาติมีความรักและเทิดทูนในสถาบันชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ และเสริมสร้างให้มีความเจริญ โดยใช้ กลไกทางพระพุทธศาสนา ในการพัฒนาชุมชนสืบไป

3. การมีส่วนร่วมของพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชนตามหลักอปริหานิยธรรม 7 การมีส่วนร่วมด้านวัฒนธรรมอปริหานิยธรรม 7 พบว่าประชาชนมีส่วนร่วมของพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชนตามหลักอปริหานิยธรรม 7 อยู่ในระดับมาก กล่าว คือ มีการจัดกิจกรรมเนื่องในวันสำคัญต่าง ๆ เพื่ออนุรักษ์ส่งเสริมวัฒนธรรมและประเพณี พระสงฆ์มีการจัดประชุมด้านวัฒนธรรม รองลงมา คือ พระสงฆ์ได้มีการออกไปเผยแผ่วัฒนธรรมตามหลักในการดำรงชีวิต บทบาทในการเผยแผ่ศิลปวัฒนธรรมประเพณีอันดีงามของชุมชนให้แก่ประชาชน มีการจัดให้วัดเป็นศูนย์กลางในการอนุรักษ์ส่งเสริมศิลปวัฒนธรรมในท้องถิ่น พระสงฆ์มีการจัดให้มีสถานที่จัดเก็บโบราณวัตถุหรือศิลปวัตถุภายในวัด และพระสงฆ์มีการจัดกิจกรรมหรือโครงการใด ๆ ที่สอดคล้องกับศีลธรรมเพื่อสร้างความเจริญงอกงามในวิถีชีวิตที่ดีของประชาชน ซึ่งสอดคล้องกับ พระวัชรินทร์ เรกระโทก (2559 : บทคัดย่อ) วิถีชีวิตของคนไทยในอดีต วัดและชุมชนจะมีความสัมพันธ์กันอย่างลึกซึ้งโดยวัดทำหน้าที่เป็นศูนย์กลางของชุมชน เริ่มต้นแต่การให้การศึกษาเป็นสถานที่พบปะปรึกษาหารือเพื่อจัดกิจกรรมของชุมชน รวมถึงการเพาะบ่มขัดเกลานิสัยของคนในชุมชนให้มีคุณธรรมจริยธรรมอันดีงาม มีความรักใคร่สามัคคีเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่คำสอนของพระสัมมาสัมมาพุทธเจ้าเป็นทิศเบื้องบน และเป็นผู้ดำเนินการทำกิจกรรมต่าง ๆ ของชุมชนในท้องถิ่น แต่จากการเปลี่ยนแปลงของวัฒนธรรม และสังคมไทยที่ได้กล่าวมาแล้ว ทำให้ชีวิตของคนในชุมชนเปลี่ยนแปลงไป ความสัมพันธ์ระหว่างวัดและชุมชนดังเช่น ในอดีตก็มีระดับที่มีช่องว่างห่างกันไป ทำให้คนส่วนใหญ่ไม่สามารถสืบทอด และปฏิบัติตามขนบธรรมเนียมประเพณีไทยแต่ดั้งเดิมคนในชุมชนเริ่มละเลยศีลธรรมอยู่ใน สภาพแล้งน้ำใจและขาดความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ต่อกันมองไม่เห็นความสำคัญของวัดในทางพระพุทธศาสนา ทำให้เกิดความขาดแคลนการนับถือทางศาสนาและจริยธรรม และเป็นสาเหตุ ของปัญหาต่าง ๆ ในสังคมไทย ดังเช่นที่ปรากฏอยู่ในปัจจุบัน พระสงฆ์ที่ได้รับการแต่งตั้งเป็นพระสังฆาธิการทำหน้าที่บริหารกิจการคณะสงฆ์ ประชาชนจะมีความศรัทธาเชื่อมั่นที่จะนำบุตรหลานไปบวชเรียน และให้อยู่ในปกครองด้วยนั้น ย่อมจะต้องตั้งความหวังไว้ค่อนข้างสูงที่จะได้รับการฝึกฝนอบรมด้านอุปนิสัยพฤติกรรม ของบุตรหลานของตนให้เป็นคนดีของพระพุทธศาสนา เป็นผู้ทางคุณธรรมและจริยธรรม ของสังคมในชุมชนได้ พระสังฆาธิการมีหน้าที่ในการปกครองและบริหารกิจการคณะสงฆ์ให้เป็นไป ด้วยความเรียบร้อยจึงเป็นเงื่อนไขสำคัญที่จะบ่งชี้ความสำเร็จในการส่งเสริมกิจการ พระพุทธศาสนาให้ยั่งยืนถาวรสืบต่อไป ดังคำกล่าวที่ว่า พระพุทธศาสนาเป็นศาสนาประจำชาติ จะเจริญรุ่งเรืองถาวรสืบต่อไปก็ต้องอาศัยพระสังฆาธิการเป็นสำคัญ เนื่องจากพระสังฆา

การ เป็นผู้ใกล้ชิดประชาชน โดยเฉพาะพระสงฆ์ฆาติการ ระดับเจ้าอาวาส ซึ่งเป็นที่เคารพเลื่อมใสศรัทธา ของประชาชน และมีบทบาทโดยตรงต่อการบริหารกิจการคณะสงฆ์ให้ดำรงอยู่สืบต่อไป

องค์ความรู้ใหม่ที่ได้รับ

แผนภูมิภาพที่ 1 องค์ความรู้ใหม่ที่ได้รับ

บทสรุป

การมีส่วนร่วมของพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชนตามหลักอปริหานิยธรรม 7 ในมุมมองของประชาชน ต้องการให้พระสงฆ์มีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนตามหลักอปริหานิยธรรม 7 เช่น มีการอบรม สั่งสอน หรือชักชวนให้ประชาชนปฏิบัติตนเป็นพลเมืองที่ดีต่อสังคม มีการสอนธรรมศึกษาหรือศีลธรรม จริยธรรมแก่นักเรียนในชุมชน มีการอำนวยความสะดวกสถานที่ภายในวัดในการจัดกิจกรรมของชุมชน มีความพร้อมเพียงในการพัฒนาในกิจกรรมที่ได้อบรมประชุม มีการปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีในการดำเนินชีวิต มีบทบาทในการเป็นที่ปรึกษาขององค์กรชุมชนต่าง ๆ และมีการชักชวนประชาชนให้ร่วมพลังเพื่อการพัฒนาชุมชน มีการปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีในการดำเนินชีวิตตามหลักเศรษฐกิจพอเพียงแก่ประชาชน บทบาทในการส่งเสริมหลักเศรษฐกิจพอเพียงแก่ประชาชน กิจกรรมหรือโครงการเกี่ยวกับการส่งเสริมการประกอบอาชีพของประชาชน การจัดตั้งองค์กรชุมชน เช่น มูลนิธิกองทุน และศูนย์การเรียนรู้เกี่ยวกับการประกอบอาชีพ พระสงฆ์มีบทบาทในการชักชวนประชาชนให้ร่วมบริจาคเงิน วัสดุอุปกรณ์หรืออุปโภคบริโภค เพื่อส่วนร่วมมีการฝึกอบรม สั่งสอนให้คำปรึกษา หรือแนะนำเกี่ยวกับการดำเนินชีวิตตามหลักเศรษฐกิจพอเพียงให้แก่ประชาชน และพระสงฆ์มีการส่งเสริมให้ชุมชนไปดูงานที่เป็นประโยชน์ต่อชุมชนในด้านอาชีพ และมีการจัดกิจกรรมเนื่องในวันสำคัญต่าง ๆ เพื่ออนุรักษ์ส่งเสริมวัฒนธรรมและประเพณี มีการจัดประชุมด้านวัฒนธรรม มีการออกไปเผยแผ่วัฒนธรรมตามหลักในการดำรงชีวิต บทบาทในการเผยแผ่ศิลปวัฒนธรรมประเพณีอันดีงามของชุมชนให้แก่ประชาชน มี

การจัดให้วัดเป็นศูนย์กลางในการอนุรักษ์ส่งเสริมศิลปวัฒนธรรมในท้องถิ่น พระสงฆ์มีการจัดให้มีสถานที่จัดเก็บโบราณวัตถุหรือศิลปวัตถุภายในวัด และมีการจัดกิจกรรมหรือโครงการใด ๆ ที่สอดคล้องกับศิลปวัฒนธรรมเพื่อสร้างความเจริญงอกงามในวิถีชีวิตที่ดีของประชาชน

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1. ประชาชนควรมีการเสริมสร้าง และพัฒนาการบริหารท้องถิ่นตามหลักหลักการบริหารนิยธรรม 7 ในเขตเทศบาลตำบลโคกสำราญ อำเภอบ้านแฮด จังหวัดขอนแก่น โดยควรมีการแจ้งข้อมูลข่าวสารประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับโครงการต่าง ๆ ให้ประชาชนทราบอยู่เสมอ และควรมีการแต่งตั้งผู้ตรวจสอบโครงการต่าง ๆ
2. องค์การทางพระพุทธศาสนา คณะสงฆ์ ในเขตเทศบาลตำบลโคกสำราญ อำเภอบ้านแฮด จังหวัดขอนแก่น ตลอดจนหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ควรเสริมสร้างและพัฒนาประสิทธิภาพของ การศึกษาเรียนรู้ธรรมศึกษา ในเรื่อง หลักการบริหารนิยธรรม 7 เป็นต้น ในเขตเทศบาลตำบลโคกสำราญ อำเภอบ้านแฮด จังหวัดขอนแก่น เพื่อให้ประชาชนได้เข้าถึงหลักธรรมและนำไปประยุกต์ใช้
3. หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรส่งเสริมการดำเนินโครงการอบรมการมีส่วนร่วมของพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชนและประโยชน์ในพัฒนาชุมชน และมีการจัดสถานที่ให้มีความเพียงพอ จากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในแต่ละพื้นที่มาให้การสนับสนุนในการดำเนินโครงการต่าง ๆ ในการขับเคลื่อนโครงการให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในโครงการ โดยยึดหลัก บวร “บ้าน วัด โรงเรียน หรือราชการ”

การนำไปใช้ประโยชน์

องค์การทางพระพุทธศาสนา คณะสงฆ์ ในเขตเทศบาลตำบลโคกสำราญ อำเภอบ้านแฮด จังหวัดขอนแก่น ตลอดจนหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ได้นำไปใช้ประโยชน์ในการเสริมสร้างและพัฒนาประสิทธิภาพของหลักการบริหารนิยธรรม 7 ของพระสงฆ์ในระดับท้องถิ่น เพื่อให้ประชาชนได้เข้าถึงหลักธรรมและนำไปประยุกต์ใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

เพื่อการศึกษา “การมีส่วนร่วมของพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชนตามหลักการบริหารนิยธรรม 7 ในเขตเทศบาลตำบลโคกสำราญ อำเภอบ้านแฮด จังหวัดขอนแก่น ” มีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น ผู้ศึกษาขอเสนอแนะให้มีการศึกษาเพิ่มเติมในประเด็นต่าง ๆ ดังนี้

1. ควรศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชนตามหลักการบริหารนิยธรรม 7 ในเขตเทศบาลตำบลโคกสำราญ อำเภอบ้านแฮด จังหวัดขอนแก่น เพื่อเปรียบเทียบผลการดำเนินงาน และสัมฤทธิ์ผลของการดำเนินงาน ในแต่ละพื้นที่
2. ควรศึกษาปัจจัยอื่น ๆ ที่มีผลหรือมีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมของพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชนตามหลักการบริหารนิยธรรม 7 ในเขตเทศบาลตำบลโคกสำราญ อำเภอบ้านแฮด จังหวัดขอนแก่น เช่น การมีส่วนร่วมของประชาชน ทศนคติ หลักธรรม นโยบายรัฐบาล วัฒนธรรมองค์กร การพัฒนาเครือข่ายกองทุน เป็นต้น
3. ควรมีการศึกษาการมีส่วนร่วมของพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชนตามหลักการบริหารนิยธรรม 7 ในเขตเทศบาลตำบลโคกสำราญ อำเภอบ้านแฮด จังหวัดขอนแก่น โดยใช้วิธีการวิจัยอื่น ๆ เช่น การวิจัยเชิงคุณภาพ ด้วยการสัมภาษณ์ การประชุมกลุ่มย่อย การระดมความคิดเห็นเพื่อเสริมสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาการมีส่วนร่วมของพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชนตามหลักการบริหารนิยธรรม 7 ในเขตเทศบาลตำบลโคกสำราญ อำเภอบ้านแฮด จังหวัดขอนแก่น

เอกสารอ้างอิง

- กิตติ์ ขวัญนาค. (2559). *การศึกษายาทบาทการทำงานเป็นเครือข่ายของพระสงฆ์นักพัฒนาในจังหวัดเชียงใหม่*. มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- พระวัชรินทร์ เรกระโทก. (2559). *บทบาทผู้นำในการพัฒนาชุมชนของพระสังฆาธิการ ในอำเภอเมืองสระแก้ว จังหวัดสระแก้ว*. งานนิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์, มหาวิทยาลัยบูรพา.
- พระมหาธีรวัฒน์ ญาณธีโร. (2561). *สังฆพัฒนา: การพัฒนาชุมชนเข้มแข็งของพระสงฆ์นักพัฒนาจังหวัดลำปาง*. บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระสุภาพ สุภาโว (บัวบรรจง). (2561). บทบาทของพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชนในเขตพื้นที่ตำบลยางค้อม อำเภอพิบูลย์ จังหวัดนครศรีธรรมราช. *วารสารมหาจุฬานาครธรรมศน์*, 5(3), 654 – 671.
- พระบัวสอน ทองสลับ. (2563). *บทบาทของพระสงฆ์ต่อการส่งเสริมคุณภาพชีวิตของประชาชน ในเขตปกครองของคณะสงฆ์ภาค 10*. วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรดุษฎีบัณฑิต คณะรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์, มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
- Taro Yamane. (1967). *Statistics, An Introductory Analysis*, 2nd Ed., New York : Harper and Row.

การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในรายวิชาประวัติศาสตร์ เรื่อง เวลาและการแบ่ง
ยุคสมัยทางประวัติศาสตร์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โดยใช้เทคนิคการ
จัดการเรียนรู้แบบสตอรีไลน์

DEVELOPMENT OF ACADEMIC ACHIEVEMENT IN THE SUBJECT OF HISTORY ON
TIME AND DIVISION OF HISTORICAL ERAS FOR 1st LEVEL OF SECONDARY
EDUCATION STUDENTS USING STORYLINE TEACHING

พรรณทิพย์ เพ็ชรวิจิตร, สุนีย์ หนูคำ และอนุชา ทีนาคะ

Phanthip Petchvichit, Sunee Nukham and Auncha Teenaka

สาขาวิชาสังคมศึกษา คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี

Department of Social Education, Faculty of Humanities and Social sciences,

Thepsatri Rajabhat University

Corresponding Author E-mail: phanthip.p@lawasri.tru.ac.th

บทความวิจัย (Research Article)

Received 25/01/2024, Revised 17/03/2024, Accepted 17/03/2024

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) พัฒนาแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ โดยใช้เทคนิคการจัดการเรียนรู้แบบสตอรีไลน์ 2) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังการใช้เทคนิค การจัดการเรียนรู้แบบสตอรีไลน์ และ 3) ความพึงพอใจหลังการใช้เทคนิคการจัดการเรียนรู้แบบสตอรีไลน์ ใช้รูปแบบการวิจัยกึ่งทดลอง กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1/2 โรงเรียนโคกตูมวิทยา จังหวัดลพบุรี ภาคเรียนที่ 1/2566 จำนวน 37 คน ได้มาโดยการสุ่มแบบกลุ่ม (Cluster Random Sampling) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยได้แก่ แผนการจัดการเรียนรู้ จำนวน 12 แผน แบบสัมฤทธิ์ผลทางการเรียน จำนวน 25 ข้อ และแบบวัดความพึงพอใจ จำนวน 18 ข้อ สถิติที่ใช้ในการวิจัยได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบค่า T-test แบบ Dependent ผลการวิจัยพบว่า ผลการพัฒนาแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคการจัดการเรียนรู้แบบสตอรีไลน์ได้ แผนการจัดการกิจกรรม จำนวน 12 แผน ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังการใช้เทคนิคการจัดการเรียนรู้แบบสตอรีไลน์ พบว่า นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียน ($\bar{x}$ = 18.50, S.D. = 2.540) สูงกว่าก่อนเรียน ($\bar{x}$ = 12.44, S.D. = 1.247) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 และผลการศึกษาความพึงพอใจหลังการใช้เทคนิคการจัดการเรียนรู้แบบสตอรีไลน์ พบว่า นักเรียนมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก ($\bar{x}$ = 4.46, S.D. = 1.44)

คำสำคัญ: การพัฒนา, ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน, รายวิชาประวัติศาสตร์, นักเรียนชั้นมัธยมศึกษา, เทคนิคการจัดการเรียนรู้แบบสตอรีไลน์

Abstract

The objectives of this study are to develop learning activity plans by using storyline teaching, to evaluate academic achievement after adopting storyline teaching, and to understand satisfaction after using storyline teaching Use from Quasi -Experimental Research. A sample group from cluster random sampling included 37 students under 1/2 level of secondary education, Koktoomwittaya Secondary School, Lopburi Province in semester 1/2023. Research instruments included 12 learning plans, academic achievement test with 25 questions, and satisfaction survey with 18 questions. Statistics for this research were average, standard deviation, and dependent t-test. Research results found that 12 learning activity plans using storyline teaching were developed. For comparison of academic achievement, after using storyline teaching, students gained higher academic achievement ($\bar{x}=18.50$, S.D.=2.540) than before studying ($\bar{x}=12.44$, S.D.=1.247) at the statistically significant level of .05. And for student satisfaction after using storyline teaching, students were satisfied at the high level ($\bar{x}=4.46$, S.D.=1.44).

Keywords: Development, Academic Achievement, History Course, Secondary Education Students, Storyline Teaching

ที่มาและความสำคัญ

ประวัติศาสตร์ เป็นวิชาที่ว่าด้วยพฤติกรรมหรือเรื่องราวของมนุษย์ที่เกิดขึ้นในอดีต ร่องรอยที่คนในอดีตสร้างเอาไว้ เป้าหมายของการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ คือ การเข้าใจสังคมในอดีตให้ใกล้เคียงกับความเป็นจริงมากที่สุด เพื่อนำมาเสริมสร้างความเข้าใจในสังคมปัจจุบัน การศึกษาเหตุการณ์หรือปรากฏการณ์สำคัญของมนุษย์ในอดีตว่ามีการเกิดขึ้นและดำเนินไปอย่างไร โดยที่ความรู้ด้านประวัติศาสตร์จะไม่หยุดนิ่งอยู่กับที่ไม่ตายตัว เพราะเมื่อพบหลักฐานใหม่ที่น่าเชื่อถือก็สามารถเปลี่ยนแปลงทฤษฎีหรือข้อมูลที่เกี่ยวข้องได้เสมอ (สมภพ อมรดิษฐ์, 2563: หน้า 23) เนื่องจากวิชาประวัติศาสตร์เป็นวิชาที่มีขอบเขตเนื้อหากว้างประวัติศาสตร์ไม่ใช่เรื่องราวของมนุษย์ที่ขาดกาลเวลา บริบทและความต่อเนื่องของ “เวลา” เป็นสิ่งที่สำคัญเช่นเดียวกับเนื้อหาของเรื่องราวประวัติศาสตร์ การที่จะเข้าใจประวัติศาสตร์จึงไม่อาจจะสามารถตัดตอนช่วงเวลาหนึ่งเวลาใดของประวัติศาสตร์ให้เป็นเอกเทศ ต้องคำนึงถึงบริบทและความต่อเนื่องของเวลา การแบ่งช่วงเวลาสมัยนี้เป็นเพียงการสมมติ ไม่ใช่ช่วงเวลาที่เกิดขึ้นจริง เป็นการแบ่งเพื่อให้เห็นภาพพจน์ของสิ่งต่าง ๆ ในเงื่อนไขเวลา ดังนั้นประวัติศาสตร์จึงเป็นการศึกษาเกี่ยวกับมนุษย์ที่อยู่ในกาลเวลา (Of Men in Time)

ประวัติศาสตร์มีความสัมพันธ์กันอย่างมากกับช่วงของกาลเวลาต่าง ๆ มนุษย์ในแต่ละอารยธรรมพยายามอธิบายจุดเริ่มต้นและจุดสิ้นสุดของกาลเวลาแตกต่างกันออกไป ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับข้อกำหนดของมนุษย์ที่มีความเชื่อต่อศาสนาของตนเอง แต่มนุษย์ทุกสมัยเรียนรู้จากประสบการณ์ว่ากาลเวลาที่ผ่านไปนำความเปลี่ยนแปลงมาสู่สังคมมนุษย์ ทำให้เกิดปรากฏการณ์ของธรรมชาติและสรรพสิ่ง มนุษย์ในอดีตซึ่งพึ่งพาธรรมชาติและความสัมพันธ์ระหว่างปรากฏการณ์ธรรมชาติกับความเปลี่ยนแปลงของกาลเวลาจึงทำให้มนุษย์จำเป็นต้องสร้างแบบแผนหรือกำหนดช่วงเวลาแบบต่าง ๆ ซึ่งเป็นที่ยอมรับร่วมกันของสังคม เพื่อประกอบพิธีกรรม อันเกี่ยวเนื่องกับลัทธิความเชื่อกับเรื่องความอุดมสมบูรณ์ (วรรณ ไชยศรี, 2556; อภิสิทธิ์ บุพศิริ, 2558) ดังนั้นการจัดการเรียนการสอนในรายวิชาประวัติศาสตร์ ครูผู้สอนมุ่งเน้นให้ผู้เรียนท่องจำเนื้อหา ทำให้มีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับเวลาและการ

แบ่งยุคสมัยทางประวัติศาสตร์ ที่คลาดเคลื่อนไม่สามารถลำดับเหตุการณ์และเชื่อมโยงสถานการณ์ทางประวัติศาสตร์ได้ ส่งผลให้มีผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้รายวิชาประวัติศาสตร์ค่อนข้างต่ำ จึงมีแนวทางที่ช่วยในการจัดการเรียนการสอน คือ การใช้เทคนิคการจัดการเรียนรู้แบบสตอรีไลน์ (Storyline)

การจัดการเรียนรู้แบบสตอรีไลน์ เป็นการเรียนรู้แบบบูรณาการที่นำเอาสาระการเรียนรู้หลาย ๆ สาระมาเชื่อมโยงกัน โดยจัดการเรียนรู้ภายในหัวข้อเรื่อง (Theme) เดียวกัน มีการผูกเรื่องเป็นตอน ๆ (Episode) แต่ละตอนจะมีลำดับเหตุการณ์ (Sequence) หรือ “เส้นทางการเดินเรื่อง” (Topic Line) และใช้คำถามหลัก (Key Question) เป็นตัวนำไปสู่กิจกรรมการเรียนรู้ที่หลากหลาย ตลอดจนการสร้างความรู้ด้วยตนเอง (สุวิทย์ มูลคำ และอรทัย มูลคำ, 2545: 198) เป็นรูปแบบการจัดการเรียนการสอนที่คิดค้นขึ้นโดย Steve Bell and Sally Hardness โดยเป็นกิจกรรมการเรียนรู้ที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีการเรียนรู้ตามสภาพจริง ลงมือปฏิบัติจริง เน้นทักษะกระบวนการคิด การวิเคราะห์ การตัดสินใจ กระบวนการกลุ่ม ดังเช่นผลการวิจัยของ สาธิตา ทองขุนวงศ์, และสิรินาถ จงกลกลาง (2560: 81) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การศึกษาทักษะการฟังและการพูดภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบสตอรีไลน์ ผลการวิจัยพบว่า 1) ผลการเปรียบเทียบทักษะการฟังภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 จากการจัดการเรียนรู้แบบสตอรีไลน์มีคะแนนเฉลี่ยหลังเรียนสูงกว่าก่อนการเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 2) ผลการเปรียบเทียบทักษะการพูดภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 จากการจัดการเรียนรู้แบบ สตอรีไลน์มีคะแนนเฉลี่ยหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 นอกจากนี้ พิชามณญ์ ผิวอ่อนดี (2565: 73) ได้ทำการศึกษาผลของการใช้เทคนิค Storyline และนิทานพื้นบ้านเพื่อส่งเสริมทักษะการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ผลการวิจัย พบว่า 1) ทักษะการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา ปีที่ 1 หลังการใช้เทคนิค Storyline และนิทานพื้นบ้านสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 2) นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 มีความพึงพอใจต่อการใช้เทคนิคสตอรีไลน์ และนิทานพื้นบ้านเพื่อส่งเสริมทักษะการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจ ซึ่งอยู่ในเกณฑ์ระดับมาก

จากที่กล่าวมาแล้วข้างต้นจะเห็นว่าวิธีการจัดการเรียนรู้แบบสตอรีไลน์สามารถช่วยให้ผู้เรียนเกิดกระบวนการคิดวิเคราะห์อย่างมีระบบโดยเรียนรู้ได้จากการเชื่อมโยงเนื้อหาจากสิ่งที่เรียนเข้ากับกระบวนการคิดวิเคราะห์ ซึ่งจากการจัดกิจกรรมการเรียนสอนชั้นมัธยมศึกษาชั้นปีที่ 1 พบว่า ผู้เรียนไม่สามารถจัดลำดับเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์ได้ จึงนำเทคนิคการจัดการเรียนรู้แบบสตอรีไลน์ไปปรับใช้ให้เข้ากับสภาพสังคมจริงในปัจจุบันด้วยเหตุผลที่ทำให้ผู้วิจัยสนใจที่จะศึกษาวิธีการสอนแบบสตอรีไลน์ เพื่อให้ผู้เรียนเกิดความรู้ความเข้าใจในรายวิชาประวัติศาสตร์ เรื่อง เวลาและการแบ่งยุคสมัยทางประวัติศาสตร์ที่สามารถลำดับเหตุการณ์และเชื่อมโยงสถานการณ์ทางประวัติศาสตร์ได้อย่างถูกต้อง

วัตถุประสงค์

1. เพื่อพัฒนาแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคการจัดการเรียนรู้แบบสตอรีไลน์
2. เพื่อศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หลังการใช้เทคนิคการจัดการเรียนรู้แบบสตอรีไลน์
3. เพื่อศึกษาความพึงพอใจหลังการใช้เทคนิคการจัดการเรียนรู้แบบสตอรีไลน์

วิธีดำเนินการวิจัย

1. รูปแบบการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยกึ่งทดลอง (Quasi-experimental Research) ซึ่งผู้วิจัยดำเนินการทดลองตามแผนการวิจัยแบบ One Group Pretest –Posttest Design (ล้วน สายยศ, และอังคณา สายยศ, 2553: หน้า 10) กลุ่มทดลองกลุ่มเดียว มีการทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียน ผู้วิจัยได้กำหนดเนื้อหาบทเรียน ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2560) รายวิชาประวัติศาสตร์ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 เรื่อง เวลาและการแบ่งยุคสมัยทางประวัติศาสตร์ ในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2566

2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

2.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนโคกตูมวิทยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา ลพบุรี ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2566 จำนวน 3 ห้องเรียนรวม 107 คน (โรงเรียนโคกตูมวิทยา, 2566: ย่อหน้า 9)

2.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1/2 โรงเรียนโคกตูมวิทยา อำเภอด่านขุนทด จังหวัดลพบุรี ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2566 จำนวน 1 ห้องเรียน จำนวนนักเรียน 37 คน ได้มาโดยการสุ่มแบบกลุ่ม (Cluster Random Sampling) จากห้องเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนโดยเฉลี่ยต่ำที่สุด

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

3.1 แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ผู้วิจัยออกแบบแผนจำนวน 12 แผน ตามแนวคิดของ Steve Bell and Sally Hardness (ทิศนา แคมมณี, 2566: หน้า 45) มีวิธีการจัดการเรียนรู้ประกอบด้วย 6 ขั้นตอน 1) กำหนดเส้นทางการเดินเรื่อง (Storyline) และจัดเรียงเป็นตอน ๆ 2) เน้นการใช้กิจกรรม (Activity Based Approach) ให้สอดคล้องกับคำถามหลัก และเนื้อหาการผูกเรื่อง 3) เน้นให้ผู้เรียนสร้าง (Construct) ความรู้ด้วยตนเอง 4) เป็นการเรียนตามสภาพจริง (Authentic Learning) มีการบูรณาการระหว่างวิชา (Integration) 5) เหตุการณ์ที่เกิดขึ้น (Incidents) เพื่อให้ผู้เรียนได้แก้ไขปัญหาและเรียนรู้ 6) แต่ละเรื่องหรือแต่ละเหตุการณ์ที่กำหนด นำแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่สร้างขึ้นเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 คน เพื่อตรวจสอบความถูกต้องและความเหมาะสมโดยรวม พบว่า มีค่า IOC อยู่ระหว่าง 0.67-1.00 มีความถูกต้องและความเหมาะสมอยู่ในระดับมากถึงมากที่สุด ซึ่งได้รับข้อเสนอแนะเกี่ยวกับเวลาในการจัดการเรียนการสอนต้องมีความชัดเจนให้ข้อมูลประกอบที่สามารถขับเคลื่อนการจัดกิจกรรมได้อย่างเหมาะสม โดยเฉพาะการนำเรื่องราวมาผูกเป็นเนื้อหาและกำหนดให้มีความสอดคล้องกัน จากนั้นผู้วิจัยได้ดำเนินการแก้ไขปรับปรุงตามคำแนะนำ

3.2 แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง เวลาและการแบ่งยุคสมัยทางประวัติศาสตร์ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 เป็นข้อสอบปรนัยชนิดเลือกตอบ 4 ตัวเลือก จำนวน 25 ข้อ นำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่สร้างขึ้นเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 คน เพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงรายข้อของแบบทดสอบ พบว่า มีค่า (IOC) อยู่ระหว่าง 0.67-1.00 จากนั้นนำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนไปทดลองใช้กับนักเรียนโรงเรียนพัฒนานิคม ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 42 คน และนำผลมาวิเคราะห์หาค่าความยาก-ง่าย ได้ค่าอยู่ระหว่าง 0.40-0.80 ค่าอำนาจจำแนก (B-index) อยู่ระหว่าง 0.30-0.59 และนำมาหาค่าความเชื่อมั่น โดยใช้สูตร KR-20 ของ Kuder-Richardson (1937: p 12) ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.97

3.3 แบบสอบถามความพึงพอใจ ซึ่งเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scales) 5 ระดับ โดยกำหนดองค์ประกอบของการประเมินความพึงพอใจตามแนวคิดของ Melo & Munoz (2017: p 50) ซึ่งแบ่งออกเป็น 3 ด้าน ได้แก่ 1) ความพึงพอใจด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ 2) ความพึงพอใจด้านการวัดและประเมินผล 3) ความพึงพอใจด้านครูผู้สอน จำนวน 18 ข้อ นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 คน เพื่อตรวจสอบ

ความตรงเชิงเนื้อหา โดยวิเคราะห์หาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) พบว่า แบบสอบถามมีค่าดัชนีความสอดคล้องอยู่ระหว่าง 0.67-1.00 จากนั้นนำแบบสอบถามไปทดลองใช้กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนพัฒนานิคม จำนวน 42 คน ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยเพื่อหาค่าอำนาจจำแนก โดยวิธี Item Total Correlation ด้วยสูตรสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อย่างง่ายของเพียร์สัน (r_{xy}) พบว่า แบบสอบถามมีค่าอำนาจจำแนกอยู่ระหว่าง 0.22-0.68 และหาค่า ความเชื่อมั่นด้วยสูตรสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's alpha Coefficient, 1990: p 30) พบว่าแบบสอบถามมีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.81 โดยกำหนดเกณฑ์การใช้คะแนนครั้งนี้ตามวิธีของลิเคิร์ต (Likert, 1967: pp. 90-95) ดังนี้

- 5 คะแนน หมายถึง มีระดับความพึงพอใจมากที่สุด
- 4 คะแนน หมายถึง มีระดับความพึงพอใจมาก
- 3 คะแนน หมายถึง มีระดับความพึงพอใจปานกลาง
- 2 คะแนน หมายถึง มีระดับความพึงพอใจน้อย
- 1 คะแนน หมายถึง มีระดับความพึงพอใจน้อยที่สุด

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

4.1 เตรียมเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล ประกอบด้วย แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และแบบวัดความพึงพอใจของนักเรียน ต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ รวมทั้งจัดเตรียมสื่อ อุปกรณ์ เอกสารที่ใช้ในการจัดกิจกรรม การเรียนรู้

4.2 ดำเนินการทดสอบก่อนเรียน (Pre-test) กับกลุ่มตัวอย่างด้วยแบบทดสอบ วัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

4.3 ดำเนินการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นกับนักเรียนกลุ่มตัวอย่างจำนวน 12 แผน แผนละ 1 ชั่วโมง โดยใช้เวลาจัดกิจกรรม รวม 12 แผน จำนวน 12 ชั่วโมง ในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2566

4.4 เมื่อดำเนินการจัดกิจกรรมเสร็จสิ้นแล้ว ผู้วิจัยทำการทดสอบหลังเรียน (Post-test) กับกลุ่มตัวอย่างด้วยแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

4.5 เมื่อดำเนินการจัดกิจกรรมเสร็จสิ้น ผู้วิจัยทำการวัดความพึงพอใจของนักเรียนต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้กับกลุ่มตัวอย่าง ด้วยแบบสอบถาม แบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

4.6 นำข้อมูลมาวิเคราะห์ด้วยวิธีทางสถิติเพื่อสรุปผลการทดลองตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยต่อไป

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

5.1 คะแนนที่ได้จากการทำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนนำมาหาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและการทดสอบแบบกลุ่มตัวอย่างไม่อิสระจากกัน T-test แบบ Dependent กำหนดความมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 (บุญชม ศรีสะอาด, และคณะ, 2555: หน้า 60)

5.2 คะแนนที่ได้จากการสอบถามความพึงพอใจ นำมาหาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานส่วนเกณฑ์ในการแปลผลผู้วิจัยปรับใช้เกณฑ์ของ บุญชม ศรีสะอาด (2560: 56) ดังนี้

แปลความหมาย	4.51-5.00 ระดับความพึงพอใจมากที่สุด
	3.51-4.50 ระดับความพึงพอใจมาก
	2.51-3.50 ระดับความพึงพอใจปานกลาง
	1.51-2.50 ระดับความพึงพอใจน้อย
	1.00 -1.50 ระดับความพึงพอใจน้อยที่สุด

ผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในรายวิชาประวัติศาสตร์ เรื่อง เวลาและการแบ่งยุคสมัยทางประวัติศาสตร์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาชั้นปีที่ 1 โดยใช้เทคนิคแบบสตอรีไลน์ (Storyline) ปรากฏผลได้ดังนี้

1. ผลการพัฒนาแผนการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคการจัดการเรียนรู้แบบสตอรีไลน์ ปรากฏผลว่า ได้แผนการจัดการเรียนรู้จำนวน 12 แผน ประกอบด้วย แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 1 เรื่อง ความสำคัญของเวลาและช่วงเวลา แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 2 เรื่อง ประวัติศาสตร์เป็นการศึกษาเรื่องราวของมนุษย์ที่เกิดขึ้นในช่วงเวลาต่าง ๆ แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 3 เรื่อง การลำดับเหตุการณ์ของประวัติศาสตร์ แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 4 เรื่อง ช่วงเวลาในประวัติศาสตร์ แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 5 เรื่อง ที่มาของศักราช แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 6 เรื่อง การนับและการเปรียบเทียบศักราชแบบต่าง ๆ แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 7 เรื่อง การแบ่งยุคสมัยทางประวัติศาสตร์ ตามแบบสากล แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 8 เรื่อง การแบ่งยุคสมัยทางประวัติศาสตร์ตามแบบไทย แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 9 เรื่อง ตัวอย่างการใช้เวลา ช่วงเวลายุคสมัยและศักราชในหลักฐานทางประวัติศาสตร์ แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 10 เรื่อง การเทียบศักราชจากพุทธศักราชมาเป็นศักราชอื่น ๆ แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 11 เรื่อง การเทียบศักราชอื่น ๆ มาเป็นพุทธศักราช แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 12 เรื่อง หลักเกณฑ์การเทียบศักราช หลังจากนั้น นำให้ผู้เชี่ยวชาญพิจารณาและทดลองใช้ ผู้วิจัยแสดงตัวอย่างแผนที่ 1 เรื่อง ความสำคัญของเวลาและช่วงเวลา ดังนี้

ขั้นที่ 1 การจัดการเรียนการสอนแบบสตอรีไลน์ผู้สอนเป็นคนกำหนดเส้นทางการเดิน เรื่องความสำคัญของเวลาและช่วงเวลาจัดเรียงเป็นตอน ๆ ด้วยการใช้คำถามเป็นหลักกำหนดกิจกรรมในการเรียนรู้โดยมีการตั้งคำถามเพื่อนำเข้าสู่บทเรียนเป็นการโปรยคำถามเพื่อกระตุ้นความสนใจและเตรียมความพร้อมก่อนเข้าสู่บทเรียน เรื่อง ความสำคัญของเวลาและช่วงเวลา

ขั้นที่ 2 หลังจากถามตอบกับผู้เรียนเสร็จแล้ว หลังจากนั้นผู้สอนอธิบายเนื้อหาความสำคัญของเวลาและช่วงเวลา จากนั้นแบ่งผู้เรียนเป็นกลุ่มละ 6 คน คละกันตามความสามารถ คือ เก่ง กลาง อ่อน (ผู้สอนแบ่งกลุ่มไว้ล่วงหน้า) ให้ผู้เรียนแต่ละกลุ่มศึกษาความรู้ เรื่อง ความสำคัญของเวลาและช่วงเวลา จากหนังสือเรียน และค้นคว้าเพิ่มเติมจากอินเทอร์เน็ต จากนั้นผู้สอนแจกใบงานให้แต่ละกลุ่ม โดยผู้สอนชี้แจงให้ผู้เรียนช่วยเหลือกันในการทำใบงานพร้อมสอบถามเกี่ยวกับข้อสงสัยในการทำงาน

ขั้นที่ 3 เน้นให้ผู้เรียนสร้างความรู้ด้วยตนเอง และอธิบายเพื่อสร้างความเข้าใจที่ถูกต้อง ผู้สอนสนทนากับผู้เรียนในการทำใบงานของแต่ละกลุ่ม กลุ่มใดมีข้อสงสัยหรือมีปัญหา ผู้สอนอธิบายเพิ่มเติมให้เข้าใจ ผู้เรียนแต่ละกลุ่มช่วยกันทบทวนความถูกต้องของใบงาน จากนั้นให้แต่ละ กลุ่มอธิบายความรู้ และเฉลยคำตอบในใบงาน โดยให้สมาชิกกลุ่มอื่นซักถามข้อสงสัยจนกระทั่งมีความเข้าใจตรงกัน

ขั้นที่ 4 หลังจากเน้นให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ด้วยตนเอง ผู้สอนเสริมความรู้เพิ่มเติมให้ จากนั้นให้ผู้เรียนแต่ละกลุ่มอธิบายความรู้และบูรณาการเข้ากับวิชาหรือผสมผสาน ระหว่างวิชาในหลักสูตรและให้ข้อมูลเพิ่มเติม เพื่อให้เข้าใจและเห็นความสำคัญของเวลา

ขั้นที่ 5 ผู้สอนขยายความ สุ่มผู้เรียนตัวแทนกลุ่มแต่ละกลุ่มออกมานำเสนอเพิ่มเติม ผู้เรียนแต่ละกลุ่มร่วมกันอภิปรายถึงความสำคัญของความหมายของเวลาและช่วงเวลา ผู้สอนสังเกตการณ์และให้ข้อมูลเพิ่มเติมเพื่อให้เรียนเข้าใจ และเห็นความสำคัญ

ขั้นที่ 6 การประเมินผล ผู้สอนให้ผู้เรียนนำเสนอผลงาน จากนั้นให้ผู้เรียนช่วยกันสรุปสาระสำคัญของความสำคัญของเวลาและช่วงเวลา ซึ่งมีสิ่งที่ควรรู้ ได้แก่ ตระหนักถึงความสำคัญของเวลาและยุคสมัยการเปลี่ยนแปลงของมนุษยชาติ ตัวอย่างการใช้เวลาศักราช และเวลาของยุคสมัย

2. ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังการใช้เทคนิคการจัดการเรียนรู้แบบสตอรี่ไลน์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาชั้นปีที่ 1 ปรากฏผลดังนี้

ตาราง 1 ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังการใช้เทคนิคการจัดการเรียนรู้แบบสตอรี่ไลน์

n = 37					
การทดสอบ	คะแนน	$\bar{x}$	S.D.	t	Sig
ก่อนเรียน	25	12.44	1.247	11.12*	.00
หลังเรียน	25	18.50	2.540		

* P<.05

จากตาราง 1 พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียน ($\bar{x}$ = 18.50, S.D.= 2.540) สูงวก่าก่อนเรียน ($\bar{x}$ = 12.44, S.D.= 1.247) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05

3. ผลการศึกษาความพึงพอใจหลังการใช้เทคนิคการจัดการเรียนรู้แบบสตอรี่ไลน์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาชั้นปีที่ 1 ปรากฏผลดังนี้

ตาราง 2 ผลการศึกษาความพึงพอใจหลังการใช้เทคนิคการจัดการเรียนรู้แบบสตอรี่ไลน์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาชั้นปีที่ 1

รายการ	$\bar{x}$	S.D.	แปลความ
ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้			
1. กิจกรรมการเรียนรู้มีความสอดคล้องกับเนื้อหา	4.55	1.58	มากที่สุด
2. ส่งเสริมให้นักเรียนเกิดความกระตือรือร้นในการเรียนมากยิ่งขึ้น	4.25	1.24	มาก
3. กิจกรรมการเรียนรู้ส่งเสริมให้นักเรียนให้เกิดการคิดวิเคราะห์มากขึ้น	4.78	1.81	มากที่สุด
4. กิจกรรมส่งเสริมให้นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจในเนื้อหาสาระมากยิ่งขึ้น	4.38	1.28	มาก
5. เปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรม	4.41	1.31	มาก
6. กิจกรรมการเรียนรู้ช่วยสร้างความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างครูและนักเรียน	4.56	1.46	มากที่สุด
7. มีการใช้สื่อและวิธีการสอนที่เหมาะสมกับเนื้อหาวิชา	4.68	1.35	มากที่สุด
8. ส่งเสริมให้ผู้เรียนค้นคว้าหาความรู้ จากอินเทอร์เน็ตหรือแหล่งเรียนรู้อื่น ๆ	4.23	1.12	มาก
ด้านการวัดและประเมินผล			
9. เกณฑ์การประเมินผลชัดเจนและสอดคล้องกับกิจกรรมการเรียนรู้	4.28	1.38	มาก
10. มีการวัดและการประเมินผลที่หลากหลายตามความเหมาะสมกับผู้เรียน	4.35	1.51	มาก
11. มีการประเมินผลอย่างยุติธรรม	4.25	1.49	มาก
12. ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการวัดและการประเมินผล	3.45	1.52	มาก

รายการ	$\bar{x}$	S.D.	แปลความ
13. มีระยะเวลาการวัดและประเมินผลที่เหมาะสม	3.33	1.27	มาก
ด้านครูผู้สอน			
14. มีความรู้ ความเข้าใจในเนื้อหาวิชาที่สอน	4.51	1.48	มากที่สุด
15. ไม่ลำเอียง และยอมรับความคิดเห็นต่างของผู้เรียน	4.38	1.56	มาก
16. สามารถสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ที่ดีให้แก่ผู้เรียน	4.54	1.38	มากที่สุด
17. ให้ความช่วยเหลืออำนวยความสะดวกแก่ผู้เรียนได้อย่างทั่วถึงและเหมาะสม	4.77	1.46	มากที่สุด
18. มีการประยุกต์เนื้อหาวิชาให้เข้ากับเหตุการณ์หรือสภาพแวดล้อมของผู้เรียน	4.51	1.77	มากที่สุด
รวม	4.46	1.44	มาก

จากตาราง 2 พบว่า นักเรียนมีความพึงพอใจหลังการใช้เทคนิคสตอรี่ไลน์ ในภาพรวม ($\bar{x} = 4.46$, S.D. = 1.44) อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า กิจกรรมการเรียนรู้ ส่งเสริมนักเรียนให้เกิดการคิดวิเคราะห์มากขึ้น ($\bar{x} = 4.78$, S.D. = 1.81) อยู่ในระดับมากที่สุดรองลงมา ให้ความช่วยเหลืออำนวยความสะดวกแก่ผู้เรียนได้อย่างทั่วถึงและเหมาะสม ($\bar{x} = 4.77$, S.D. = 1.46) และส่งเสริมให้นักเรียนค้นคว้าหาความรู้จากอินเทอร์เน็ตหรือแหล่งเรียนรู้อื่น ($\bar{x} = 4.23$, S.D. = 1.12) อยู่ในระดับมาก

อภิปรายผล

1. ผลจากการวิจัยสามารถนำผลมาอภิปรายได้ดังนี้
ผลการพัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคการจัดการเรียนรู้แบบสตอรี่ไลน์ ได้แผนการจัดการเรียนรู้จำนวน 12 แผน มีผลประเมินจากผู้เชี่ยวชาญอยู่ในระดับสามารถนำไปใช้ในการวิจัยออกแบบการเรียนการสอนได้ ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากแผนการจัดการเรียนรู้ ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นมีกระบวนการสร้างเป็นขั้นตอนตามแนวคิดหลักของการจัดการเรียนรู้แบบ สตอรี่ไลน์ แบ่งตามเนื้อหาตามความเหมาะสมโดยคำนึงความสามารถในการเรียนรู้ของผู้เรียน เพื่อเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจ และเพื่อพัฒนาทักษะการสื่อสาร ให้การเรียนการสอนบรรลุตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตร ส่งผลดีต่อการพัฒนาการเรียนการสอนในสถานศึกษา ทำให้การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น และเป็นกระบวนการที่ต้องอาศัยสติปัญญาและการคิดต่ออุปสรรคต่าง ๆ ที่เผชิญได้อย่างถูกต้อง มีความเหมาะสมบนพื้นฐานของหลักเหตุผล มีความแสวงหาความรู้ การประยุกต์ความรู้มาใช้ในการป้องกันและแก้ไขปัญหา และมีการตัดสินใจที่มีประสิทธิภาพโดยคำนึงถึงผลกระทบที่เกิดขึ้นต่อตนเอง สอดคล้องกับการวิจัยของ สุริยา สุตสาคร (2565: หน้า 25) เรื่องการพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้แบบสตอรี่ไลน์ เรื่อง พุทธประวัติ ผลการวิจัยพบว่า 1) ประสิทธิภาพของกิจกรรมการเรียนรู้แบบสตอรี่ไลน์มีประสิทธิภาพ เท่ากับ 80.20/85.20 2) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โดยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบสตอรี่ไลน์หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05 3) คะแนนทักษะการสื่อสารของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โดยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบสตอรี่ไลน์โดยอยู่ในระดับดี ($\bar{x} = 9.71$, S.D. = 1.09) 4) ความพึงพอใจต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบสตอรี่ไลน์โดยอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 2.73$, S.D. = 0.44) และ สอดคล้องกับการวิจัยของ อภิรักษ์ บุญนะ (2565: หน้า 103) ได้ทำวิจัยเรื่อง การพัฒนาทักษะ การเขียนเรื่อง ตามจินตนาการและการสร้างสรรค์ด้วยการจัดการเรียนการสอนแบบประสบการณ์ร่วมกับเทคนิคการสร้างสรรคงานเขียนแบบสตอรี่ไลน์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โดยใช้การจัดการเรียนรู้โดยสตอรี่ไลน์ ผลการวิจัยพบว่า

แผนการจัดการเรียนรู้ด้วยการจัดการเรียนรู้แบบประสบการณ์ร่วมกับเทคนิคการสร้างงานเขียนแบบสตอรี่ไลน์
ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มีความเหมาะสม ระดับมาก ($\bar{x} = 4.38$, S.D. = 0.85)

2. ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้หลังการใช้เทคนิคการจัดการเรียนรู้แบบสตอรี่ไลน์
สามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้หลังการใช้เทคนิคการจัดการเรียนรู้แบบสตอรี่ไลน์ พบว่า
ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ .05 ทั้งนี้เนื่องจากมาจาก กิจกรรม
การเรียนรู้ที่ผู้วิจัยออกแบบมาส่งเสริมให้นักเรียนเกิดการคิดวิเคราะห์มากขึ้น ทำให้นักเรียนเกิดการตั้งคำถามใน
ระหว่างเรียนมากกว่าการท่องจำในเนื้อหาเพียงอย่างเดียว ส่งผลให้นักเรียนเกิดทักษะการคิดวิเคราะห์ด้านอื่น ๆ
จากทักษะที่ง่ายไปสู่ทักษะที่ยากซับซ้อนมากขึ้น ซึ่งจะช่วยให้รู้ข้อเท็จจริง และเข้าใจความเป็นมาของเหตุการณ์ รู้
เหตุผลเบื้องต้นของสิ่งที่เกิดขึ้น สามารถนำไปเชื่อมโยง หรือลำดับเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์ได้ ทำให้ มีพื้น
ฐานความรู้เพื่อที่จะนำไปใช้ในการตัดสินใจในการแก้ไขปัญหา และเป็นแนวทางในการจัดการเรียนรู้ด้วยตนเอง
นักเรียนจึงเกิดความสนใจในบทเรียนและเกิดแรงจูงใจที่จะเรียนรู้ในรายวิชาประวัติศาสตร์ได้อย่างสนุกไม่เบื่อ
หน่าย และนักเรียนยังมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยใช้เทคนิคสตอรี่ไลน์ สอดคล้องกับการ
วิจัยของ กฤษณา นนทพจน์, และวีรพจน์ รัตนวาร์ (2563: 63) ได้ทำการศึกษาพัฒนาผลสัมฤทธิ์ เรื่อง ภูมิศาสตร์
อเมริกาใต้ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนวัดสุธีวราราม โดยใช้การจัดการเรียนรู้โดยสตอรี่ไลน์
ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนมีคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ($\bar{x} = 12.10$ S.D. = 0.99)
สูงกว่าคะแนนก่อนเรียน ซึ่งมีค่าคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ ($\bar{x} = 6.1$ S.D. = 1.97) อย่างมีนัย สำคัญทางสถิติที่ระดับ
0.05 ซึ่งสอดคล้องกับ ศศิธร พิถี, และไพลิน อินคำ (2565: 8) ได้ทำวิจัยเรื่อง การพัฒนาผลสัมฤทธิ์การอ่านจับ
ใจความสำคัญจากโคลงสุภาพศตอปปกรณำ โดยใช้เทคนิคการสอนแบบสตอรี่ไลน์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่
2 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยพะเยา ผลการวิจัยพบว่า การพัฒนาผลสัมฤทธิ์การอ่านจับใจความสำคัญ จากโคลง
สุภาพศตอปปกรณำ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ด้วยเทคนิคสตอรี่ไลน์ หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมี
นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

3. ผลการศึกษาความพึงพอใจหลังการใช้เทคนิคการจัดการเรียนรู้แบบสตอรี่ไลน์ สามารถอภิปรายผลได้
ดังนี้

ผลการศึกษาความพึงพอใจหลังการใช้เทคนิคการจัดการเรียนรู้แบบสตอรี่ไลน์ พบว่า ในภาพรวม
นักเรียนมีความพึงพอใจหลังการใช้เทคนิคสตอรี่ไลน์ ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก อาจเนื่องมาจากการใช้เทคนิคการ
จัดการเรียนรู้แบบสตอรี่ไลน์ เน้นให้ผู้เรียนได้เกิดทักษะการคิดวิเคราะห์ ค้นคว้าจากแหล่งเรียนรู้ที่ได้จากการศึกษา
เพื่อให้เกิดการแลกเปลี่ยนข้อมูลระหว่างกลุ่มเพื่อน และลงมือปฏิบัติงานทั้งงานเดี่ยวและงานกลุ่ม มีการวางแผน
ตามจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้ตามโครงเรื่อง เพราะการจัดการเรียนการสอนที่มีส่วนร่วมในชั้นเรียน ทำให้ผู้เรียนเกิด
ความกระตือรือร้น มีความอยากรู้อยากเห็น สนใจในการเรียนมากขึ้น จึงทำให้เกิดความเบื่อหน่าย สนุกสนาน
ในเนื้อหาวิชา ทำให้การทำงานและการเรียนร่วมกันระหว่างผู้สอนกับผู้เรียนก่อให้เกิดความสัมพันธ์ที่ดี
ยิ่งขึ้น สอดคล้องกับการวิจัยของ พระมหาณัฐพงษ์ คำมี (2564: หน้า 73) ทำวิจัยเรื่อง การพัฒนาผลสัมฤทธิ์การ
อ่านจับใจความโดยใช้ขั้นตอนธรรมบทเสริมด้วยเทคนิคการสอนแบบสตอรี่ไลน์สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3
ในภาพรวมนักเรียนมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากมีคะแนนเฉลี่ย ($\bar{x} = 4.09$, S.D. = 0.72) ข้อที่นักเรียนมีความ
พึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด คือกิจกรรมการเรียนรู้ที่ทำให้นักเรียนเข้าใจในเนื้อหามากขึ้นมีคะแนนเฉลี่ย ($\bar{x} =$
4.59, S.D. = 0.49) และสื่อนวัตกรรมและสอดคล้องกับการวิจัยของ สุริยา สุตสาคร (2565: หน้า 55) ทำวิจัย
เรื่อง ความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบ Storyline เรื่อง พุทธประวัติ ชั้น

ประถมศึกษาปีที่ 3 โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 2.73$, S.D. = 0.44) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด 3 อันดับแรก คือ ลำดับที่หนึ่ง ข้อ 9 กิจกรรมนี้ทำให้นักเรียนได้เรียนรู้อย่างมีความสุข ($\bar{x} = 2.88$, S.D. = 0.33) โดยลำดับที่สอง คือ ข้อ 8 นักเรียนชอบกับการจัดกิจกรรมนี้ ข้อ 10 กิจกรรมนี้ช่วยให้เรียนรู้ได้ดีกว่าเดิม ($\bar{x} = 2.84$, S.D. = 0.37) ลำดับที่สาม คือ ข้อ 1 เนื้อหาในบทเรียนเข้าใจง่าย ($\bar{x} = 2.76$, S.D. = 0.44)

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

1.1 ผู้สอนควรตรวจสอบความพร้อมของผู้เรียนในด้านอุปกรณ์การเรียนนอกชั้นเรียนสื่อที่ใช้ และเนื้อเรื่องคำถามให้พร้อมก่อนตัดสินใจดำเนินการจัดการเรียนรู้แบบสตอรี่ไลน์

1.2 ผู้สอนควรวางแผนในการจัดการเรียนการสอนสำหรับเนื้อหาในรายวิชาประวัติศาสตร์ที่มีขอบเขตเนื้อหาที่กว้างให้มีความเหมาะสมกับเวลา

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษารูปแบบการสอนโดยใช้เทคนิคสตอรี่ไลน์ กับเนื้อหาการเรียนการสอนอื่น ๆ เพื่อบูรณาการกับรายวิชาในกลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ซึ่งจะทำให้การสอนมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

2.2 ควรพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคแบบสตอรี่ไลน์ร่วมกับการเรียนรู้ในรูปแบบอื่น ๆ เช่น วิธีการสอนด้วยเกมเป็นฐาน เพื่อให้นักเรียนได้เรียนรู้อย่างหลากหลาย และสามารถนำไปเป็นแนวทางในการจัดการเรียนรู้ด้วยตนเองในรายวิชาอื่น ๆ

เอกสารอ้างอิง

- กฤษณา นนทพจน์, และวีรพจน์ รัตนวาร. (2563). การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ เรื่อง ภูมิศาสตร์อเมริกาใต้ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนวัดสุธีวราราม โดยใช้การจัดการเรียนรู้โดยสตอรี่ไลน์. *วารสารวิชาการ ครุศาสตร์สวนสุนันทา*, 4(2): 57-65.
- ทิตินา แคมมณี. (2566). ศาสตร์การสอนองค์ความรู้เพื่อการจัดการกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ. พิมพ์ครั้งที่ 26. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2560). *การวิจัยเบื้องต้น*. พิมพ์ครั้งที่ 10. กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- บุญชม ศรีสะอาด, และคณะ. (2555). *วิธีการทางสถิติสำหรับการวิจัย*. พิมพ์ครั้งที่ 6. กทม.: ประสานการพิมพ์.
- พิชามณญ์ ผิวอ่อนดี. (2565). ผลของการใช้เทคนิค Storyline และนิทานพื้นบ้านเพื่อส่งเสริมทักษะการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชาการสอนภาษาอังกฤษ มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- พระมหาณัฐพงษ์ คำมี. (2564). การพัฒนาผลสัมฤทธิ์การอ่านจับใจความโดยใช้นิทานธรรมบทเสริมด้วยเทคนิคการสอนแบบสตอรี่ไลน์สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาภาษาไทย มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- วรรณ ไซศรี. (2556). *ความสำคัญของเวลาและช่วงเวลา*. สืบค้นเมื่อ 16 พฤศจิกายน 2566, จาก <https://wanna500.wordpress.com>.

- โรงเรียนโคกตูมวิทยา. (2566). **ข้อมูลนักเรียน**. สืบค้นเมื่อ 15 พฤศจิกายน 2566, จาก https://data.bopp-obec.info/web/home.php?School_ID=1016490395&fbclid=IwAR1ulrnApKBbsg7b8M1Rsfu1wTSnhIPnVL2sAhPmLCzA8PSoPQ_k1_Tu8a0.
- ล้วน สายยศ, และอังคณา สายยศ. (2553). **เทคนิคการวิจัยทางการศึกษา**. พิมพ์ครั้งที่ 11. กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- ศศิธร พิสิก, และไพลิน อินคำ. (2565). การพัฒนาผลสัมฤทธิ์การอ่านจับใจความสำคัญจากโคลงสุภาษิตอศปิปรกรณำโดยใช้เทคนิคการสอนแบบสตอรีไลน์ (Story line) ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยพะเยา. **วารสารสหวิทยาการเพื่อการพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์**, 12(1):8-12.
- สมภพ อมรดิษฐ์. (2563). **ความหมายและความสำคัญของประวัติศาสตร์**. สืบค้นเมื่อ 16 พฤศจิกายน 2566 จาก <https://www.gotoknow.org>.
- สาธิตา ทองขุนวงศ์, และสิรินาถ จงกลกลาง. (2560). การศึกษาทักษะการฟังและการพูดภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โดยใช้การจัดการเรียนรู้ แบบสตอรีไลน์. **วารสารศึกษาศาสตร์ปริทัศน์**, 34(1): 81-90.
- สุริยา สุตสาคร. (2565). การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้แบบสตอรีไลน์ เรื่อง พุทธประวัติ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3. **วารสารสถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม**, 9(1): 403-416.
- สุวิทย์ มูลคำ, และอรรถัย มูลคำ. (2545). **วิธีการจัดการเรียนรู้: เพื่อพัฒนาความรู้และทักษะ**. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ภาพพิมพ์.
- อภิสิทธิ์ บุพศิริ. (2558). **ความสำคัญของกาลเวลา**. สืบค้นเมื่อ 16 พฤศจิกายน 2566 จาก <https://historytactic.blogspot.com/2015/07/blog-post.html>.
- อภิรักษ์ บุญนะ. (2565). การพัฒนาทักษะการเขียนเรื่องตามจินตนาการและ การสร้างสรรค์ด้วยการจัดการเรียนการสอนแบบประสบการณ์ร่วมกับเทคนิคการสร้างสร้งงานเขียนแบบสตอรีไลน์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โดยใช้การจัดการเรียนรู้โดยสตอรีไลน์. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาภาษาไทย มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- Cronbach, L. J. (1990). **Essentials of Psychological Testing**. 5th ed. New York: Harper Collins Publishers.
- Kuder, G., F., & Richardson, M. W. (1937). The Theory of The Estimation of Test Reliability. **Psychometrika**, 2(3): 151-160.
- Likert, R. (1967). **The Method of Constructing and Attitude Scale**. In Reading in Fishbein, M. (Ed.), Attitude Theory and Measurement (pp. 90-95). New York: Wiley & Son.
- Melo, A., J., Hernandez-Maestro, R. M., & Munoz-Gallego, P. A. (2017). Service Quality Perception, Online Visibility, and Business Performance in Rural Lodging Establishments. **Journal of Travel Research**, 56(2): 250-262.

พฤติกรรมของผู้นำท้องถิ่นตามหลักสัปติธรรม 7 ในเขตตำบลหัวหนอง อำเภอบ้านไผ่ จังหวัดขอนแก่น

BEHAVIOR OF LOCAL LEADER ACCORDING TO SAPPURISDHAMMA 7 IN HUANG NONG SUBDISTRICT, BAN PHAI DISTRICT, KHON KAEN PROVINCE

พระครูปลัด อำนาจ สุมโน (จิตรมโน), พระมหาวิรุฬห วิโรจน์ และพระครูประยุตสารธรรม

Phrakhru Palad Amnat Sumano (Jitman), Phramaha Wiruth Wirojano, Phrakhruprayutsaradham

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน

Mahamakut Buddhist University Isan Campus

Corresponding Author E-mail: jitmanss26@gmail.com

บทความวิจัย (Research Article)

Received 6/11/2023, Revised 2/12/2023, Accepted 6/12/2023

บทคัดย่อ

วิทยานิพนธ์นี้ มีวัตถุประสงค์ดังนี้ 1) เพื่อศึกษาระดับพฤติกรรมของผู้นำท้องถิ่นตามหลักสัปติธรรม 7 2) เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนต่อพฤติกรรมของผู้นำท้องถิ่นตามหลักสัปติธรรม 7 จำแนกตาม เพศ อายุ ระดับการศึกษา และกลุ่มอาชีพ 3) เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะแนวทางในการพัฒนาพฤติกรรมของผู้นำท้องถิ่นตามหลักสัปติธรรม 7 ในเขตตำบลหัวหนอง อำเภอบ้านไผ่ จังหวัดขอนแก่น โดยใช้แบบสอบถามเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง 361 คน สถิติที่ใช้ได้แก่ ความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ทดสอบค่าที (t-Test) การวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว (one-way ANOVA) และ LSD ผลการวิจัยพบว่า : (1) ประชาชนในเขตตำบลหัวหนอง อำเภอบ้านไผ่ จังหวัดขอนแก่น มีความคิดเห็นต่อพฤติกรรมของผู้นำท้องถิ่นตามหลักสัปติธรรม 7 โดยรวม อยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาในแต่ละด้านพบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ อยู่ในระดับมาก คือ ด้านการรู้จักเหตุใจ รองลงมาคือ ด้านการรู้จักผล รองลงมาคือ ด้านการรู้จักชุมชน รองลงมาคือ ด้านการรู้จักตน รองลงมาคือ ด้านการรู้จักประมาณ รองลงมาคือ ด้านการรู้จักบุคคล และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ ด้านการรู้จักเวลา (2) ผลการเปรียบเทียบระดับพฤติกรรมของผู้นำท้องถิ่นตามหลักสัปติธรรม 7 ในเขตตำบลหัวหนอง อำเภอบ้านไผ่ จังหวัดขอนแก่น พบว่า ประชาชนที่มี เพศและอายุ แตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อพฤติกรรมของผู้นำท้องถิ่นตามหลักสัปติธรรม 7 ไม่แตกต่างกัน ส่วนประชาชนที่มีระดับการศึกษา และอาชีพ ต่างกัน มีความคิดเห็นต่อพฤติกรรมของผู้นำท้องถิ่นตามหลักสัปติธรรม 7 แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 (3) ข้อเสนอแนะประชาชนและองค์กรทางพระพุทธศาสนาควรมีการเสริมสร้าง และพัฒนาการบริหารท้องถิ่นตามหลักสัปติธรรม 7 ในเขตตำบลหัวหนอง อำเภอบ้านไผ่ จังหวัดขอนแก่น โดยมีการแจ้งข้อมูลข่าวสาร และแต่งตั้งผู้ตรวจสอบโครงการต่าง ๆ ให้ประชาชนทราบอยู่เสมอ รวมทั้งส่งเสริม และปลูกฝังให้ประชาชน นำหลักสัปติธรรม 7 มาปฏิบัติ รวมทั้งขอความร่วมมือจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในแต่ละพื้นที่มาให้การสนับสนุนและให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในโครงการต่างๆ

คำสำคัญ: พฤติกรรม; ผู้นำท้องถิ่น; สัปติธรรม 7

Abstract

The objective of this thesis is as follows: 1) To study the level of behavior of local leaders according to Sappurisdhamma 7. 2) To compare public opinions on the behavior of local leaders according to Sappurisdhamma 7, categorized by gender, age, education level, and occupation. 3) To study recommendations and guidelines for developing the behavior of local leaders according to Sappurisdhamma 7 in Hua Nong Sub-district, Ban Phai District, Khon Kaen Province, using a survey questionnaire to collect data from a sample group of 361 individuals. The statistical analysis methods used include frequency, percentage, mean, standard deviation, t-test, one-way ANOVA, and LSD. The research findings are as follows: (1) The overall opinion of the population in Huanoi Subdistrict, Ban Phai District, Khon Kaen Province, regarding the behavior of local leaders according to Sappurisdhamma 7 is at a moderate level. When considering each aspect, the highest average score is in the area of understanding intentions, followed by understanding outcomes, understanding communities, understanding oneself, understanding estimates, understanding individuals, and the area with the lowest average score is understanding time. (2) The comparison of the level of behavior of local leaders according to Sappurisdhamma 7 in Hua nong Sub-district, Ban Phai District, Khon Kaen Province, reveals that there is no significant difference in the opinions of the population based on gender and age. However, there is a significant difference in the opinions of individuals with different education levels and occupations, at a significance level of 0.05. (3) Suggestions: People and Buddhist organizations should strengthen and develop local administration according to the principles of Sappurisdham 7 in Hua Nong Subdistrict, Ban Phai District, Khon Kaen Province By informing information and appoint inspectors for various projects to keep the public informed at all times Including promoting and cultivate it among the people Put the 7 principles of Sappurisdham into practice and ask for cooperation from local administrative organizations in each area to support and allow people to participate in various projects.

Keywords: behavior; local leaders; Sappurisdhamma 7.

บทนำ

พฤติกรรมในการพัฒนาประเทศที่ผ่านมาเน้นเป็นที่ประจักษ์โดยทั่วกันว่ามุ่งเน้นความเจริญทางด้านเศรษฐกิจและความก้าวหน้าด้านเทคโนโลยีที่ขาดความสมดุลกับการพัฒนาทางด้านคุณธรรม จริยธรรมและค่านิยมที่ดีงามของมนุษย์นั้นก่อให้เกิดปัญหาที่ส่งผลกระทบต่อคุณภาพชีวิตของคนในประเทศโดยรวม และเป็นสาเหตุที่มาของปัญหาทางด้านสังคมในปัจจุบันที่นับวันจะทวีความรุนแรงขึ้นตามลำดับ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในกลุ่มเด็กเยาวชนที่เป็นอนาคตสำคัญของชาติซึ่งกำลังประสบปัญหาด้านสังคมและวัฒนธรรมมารุมล้อมคุกคามและโน้มน้าวใจให้หลงผิดมีพฤติกรรมที่เบี่ยงเบนขาดระเบียบวินัยละทิ้งค่านิยมความเป็นไทยขาดความตระหนักในคุณค่าของ คุณธรรม จริยธรรมที่พึงประสงค์นับว่า เป็นปัญหาที่จะต้องได้รับการแก้ไขเยียวยาอย่างเร่งด่วน ผู้นำโดยทั่วไปของไทยจะต้องเข้าใจการเปลี่ยนแปลงและเข้าใจปัญหา ของสังคมไทยได้อย่างดี

และเชื่อมโยงการศึกษา กับสังคมไทยนั้น จำเป็นต้องมีคุณสมบัติหลัก ดังนี้ 1) ความสามารถในการวิเคราะห์ 2) ความสามารถในการสร้างสรรค์ 3) ความสามารถในการสร้างผลงาน และ 4) ความสามารถในการด้านความรับผิดชอบเป็น การแสดงความเป็นผู้มีคุณธรรมจริยธรรม ซึ่ง การบริหารสถานศึกษาในยุคการศึกษา 4.0 ให้ประสบความสำเร็จได้นั้นต้องอาศัยผู้บริหารสถานศึกษาที่มีภาวะผู้นำ (Leadership) (ปณตนนท์ เกียรติประภากุล, 2561: 200)

ภาวะผู้นำของผู้บริหารเป็นพฤติกรรมของผู้บริหารที่แสดงถึงความรู้ ความสามารถในการบริหาร หมายถึงมีวิสัยทัศน์ มีความรู้ความสามารถทางวิชาการมีการ สร้างสรรค์และพัฒนาการทำงาน ใช้หลักเหตุผลในการบริหาร มีความสามารถในการ ประสานงาน มีการนิเทศ ติดตาม และประเมินผลการปฏิบัติงานของครู และปฏิบัติตน เป็นแบบอย่างที่ดี เพื่อการโน้มน้าวหรือจูงใจให้ทุกฝ่ายการปฏิบัติงานในหน้าที่ ตามความรับผิดชอบของตนอย่างเต็มที่ จนนำไปสู่ความสำเร็จตามวัตถุประสงค์ ที่กำหนดไว้ด้วยความเต็มใจ (วาทิตยาราชภักดี, 2561: 15)

มนุษย์ถือว่าเป็นสัตว์โลกที่ผ่านการพัฒนาการจนถึงขั้นที่อาจเรียกว่าสมบูรณ์แบบเพราะมีร่างกายที่มีอวัยวะที่เหมาะสมแก่การดำเนินชีวิต เช่น มีนิ้วมือที่เหมาะสมแก่การหยิบจับสิ่งของมีแขนขาที่ เหมาะแก่การ ยืน เดิน นั่ง นอน แต่มนุษย์ก็ยังคงเป็นสัตว์โลกประเภทหนึ่ง ถึงแม้จะผ่านการพัฒนา ด้านร่างกายมาแล้วก็ตาม (ขบวน พลตรี, 2530: 47) แต่ก็ยังคงเป็นสัตว์เพราะยังข้องติดอยู่ในโลกและมนุษย์ก็ไม่ได้อยู่เพียงผู้เดียวในโลก จึงต้องมีการติดต่อสื่อสารเพื่อให้ผู้อื่นรับรู้ หรือตอบสนองความต้องการของตนเอง การสื่อสารโดยการแสดงออกทางกิริยาท่าทางหรือคำพูด เรียกว่า พฤติกรรม ซึ่งพฤติกรรมนั้นจะมีประโยชน์ทั้งแก่ตนเองและผู้อื่น ได้นั้นจิตใจต้องได้รับการพัฒนา ก่อน เมื่อจิตใจพัฒนาแล้ว พฤติกรรมก็จะสร้างสรรค์ไปในทางที่ดีสามารถทำประโยชน์แก่ตนเองและส่วนรวมได้อย่างยิ่งใหญ อย่างเช่น เจ้าชายสิทธัตถะ ทรงเป็นมนุษย์ แต่สามารถพัฒนาพระองค์เองจนชาวโลกขนานพระนามพระองค์ว่า พระสัมมาสัมพุทธโธ แปลว่า ผู้รู้โดยพระองค์เอง พระองค์สามารถสร้างสรรค์ประโยชน์แก่ชาวโลกเป็น อนเอนกอนันต์ได้ปัญหาของมนุษย์ไม่ได้มีแต่ปัญหาอยู่ที่ผู้ที่ไม่พัฒนาจิตใจ เมื่อไม่พัฒนาจิตใจ พฤติกรรมการแสดงออกทางกายวาจา จึงแตกต่างกันไปตามอำนาจของกิเลส (พระภวนาวิริยคุณ, 2547: 80 -85)

พฤติกรรมของมนุษย์ที่เห็นได้ง่ายก็คือ พฤติกรรมทางกายและวาจาที่ไม่ดี เช่น การแสดง ความเห็นแก่ตัว กระทำทุจริตต่าง ๆ และการแสดงวาจาทุจริต เป็นต้น พฤติกรรมที่ไม่ดีเหล่านี้ จำเป็นต้องได้รับการแก้ไขเปลี่ยนแปลงให้เป็นการกระทำที่สุจริต และการแสดงวาจาที่สุจริตหรือ กล่าวอีกอย่างหนึ่งว่านิสัยชอบทำกรรมชั่วของคนเราจำเป็นต้องได้รับการเปลี่ยนแปลงแก้ไขให้มีนิสัยชอบทำแต่กรรมดีเท่านั้น และอะไรคือสาเหตุปัจจัยที่ทำให้คนเรามีนิสัยชอบทำแต่กรรมชั่ว เหตุปัจจัยสำคัญที่ทำให้คนเราชอบทำกรรมชั่วก็คือ ความคิดผิด ๆ ซึ่งมีสาเหตุเนื่องมาจากความเห็นผิดอีกต่อหนึ่ง ความเห็นผิดนี้มีศัพท์ทางธรรมว่า มิจฉาทิฎฐิความเห็นผิดนี้เกิดจากจิตใจที่ตกอยู่ใต้อำนาจของกิเลส 3 ตระกูลหมายถึง โลภะ โทสะ โมหะ บุคคลใดก็ตามที่มีความเห็นเป็นมิจฉาทิฎฐิย่อมจะก่อแต่ความชั่ว เป็นนิสัยสันดาน พฤติกรรมเช่นนั้นนอกจากจะนำความทุกข์ความเดือดร้อน มาสู่ตัวบุคคลผู้ก่อกรรมชั่วเองและสังคมโดยรวมในโลกนี้แล้ว บุคคลผู้นั้นยังต้องไปรับโทษทัณฑ์อย่างสุดแสนสาหัสอีกนานแสนนานในโลกหน้าอีก ด้วยการก่อกรรมชั่วและสังคมโดยรวมในโลกนี้แล้ว บุคคลผู้นั้นยังต้องไปรับโทษทัณฑ์อย่างสุดแสนสาหัสอีกนานแสนนานในโลกหน้าอีกด้วย

พฤติกรรมของมนุษย์สามารถพัฒนาได้ตามหลักพระพุทธศาสนาได้กล่าวถึงรูปแบบวิธีการพัฒนาไว้ว่า ความประพฤติสุจริตแสดงออกมาทางกาย วาจา และใจ เป็นเรื่องของการฝึกฝนด้านพฤติกรรมโดยเฉพาะศีล ถือว่า เป็นจุดเริ่มต้นในขบวนการพัฒนามนุษย์ เพราะว่าศีลเป็นสิ่งที่เอื้ออำนวยต่อการพัฒนาดำเนินชีวิตของ

มนุษย์ในสังคม และช่วยให้มีความเป็นระเบียบเรียบร้อยสามารถทำให้มนุษย์มีพฤติกรรมเกิดความเคยชินที่ดีงามตามแบบอย่างของศีลที่กำหนดไว้ดีแล้วฉะนั้น ศีล จึงเป็นอุปกรณ์สำคัญในการฝึกฝนเบื้องต้น เมื่อฝึกฝนดีแล้วย่อมทำให้เกิดความเคยชินทำให้สมรรถภาพของจิต สมาธิเป็นส่วนของการฝึกฝนในด้านจิตใจ หรือระดับจิตใจให้เกิดการพัฒนาคุณสมบัติต่าง ๆ เช่น ด้านคุณธรรม มีเมตตากรุณาความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ความเข้มแข็ง ความอดทน ความเพียรพยายาม ความรับผิดชอบ และด้านจิตใจทำให้เกิดความสุข เช่น ความผ่องใส เบิกบาน ความรู้สึกอิ่มใจ

การแสดงออกทางกายวาจาของมนุษย์ เรียกว่า พฤติกรรม ซึ่งเป็นผลมาจากการแสดงปฏิกิริยาตอบสนองต่อสิ่งเร้าในสถานการณ์ต่าง ๆ การกระทำของมนุษย์อาจสังเกตเห็นได้ชัดเจน ได้แก่ การกระทำทางกาย เช่น การยืน เดิน นั่ง นอน เป็นต้น เรียกว่า “กายกรรม” การกระทำทาง วาจา ได้แก่ การพูดสนทนา การทักทาย และการสั่งสอน เป็นต้น เรียกว่า “วจีกรรม” ส่วนการ กระทำที่ซับซ้อนมากขึ้น ยากต่อความเข้าใจ ต้องติดตามสังเกต วิเคราะห์ตีความและประเมินค่าเป็น การกระทำทางใจ เช่น การคิด การจำการลืม การเรียนรู้แรงจูงใจ เจตคติความเมตตาหรือความรัก เป็นต้น เรียกว่า “มโนกรรม (เรียบ ศรืทอง, 2542 : 155 - 164)

ผู้วิจัยสรุปได้ว่า ได้ตระหนักถึงความสำคัญแห่งความเป็นมนุษย์ และพฤติกรรมของความเป็นมนุษย์ที่สามารถจะพัฒนาได้ประกอบสังคมไทยส่วนใหญ่เป็นสังคมชาวพุทธ ทั้งหลักธรรมคำสอนทางพระพุทธศาสนาที่มีมากเพียงพอต่อการพัฒนาพฤติกรรมของมนุษย์ได้ จึงมีความสนใจที่จะศึกษาพฤติกรรมของผู้นำท้องถิ่นตามหลักสัปปุริสธรรม 7 ในเขตตำบลหัวหนอง อำเภอบ้านไผ่ จังหวัดขอนแก่น ซึ่งประกอบด้วย 1) อัมมัญญูตา เป็นผู้รู้จักเหตุ 2) อัตถัญญูตา เป็นผู้รู้จักผล 3) อัตตัญญูตา เป็นผู้รู้จักตน 4) มัตตัญญูตา เป็นผู้รู้จักประมาณ 5) กาลัญญูตา เป็นผู้รู้จักกาล 6) ปริสสัญญูตา เป็นผู้รู้จักชุมชน 7) ปุคคลัญญูตา เป็นผู้รู้จักบุคคล อันจะทำให้เราเข้าใจในผู้นำท้องถิ่นตามหลักสัปปุริสธรรม 7 ของผู้นำท้องถิ่นที่ได้นำมาใช้ในการบริหารงานได้ ชัดเจน และนำมาประยุกต์ใช้ในสังคมปัจจุบันที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว เพื่อให้เกิดประโยชน์และความเจริญก้าวหน้าในการปฏิบัติงานทั้งของส่วนตนและของส่วนรวมในอนาคตได้ เป็นอย่างดี

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับพฤติกรรมของผู้นำท้องถิ่นตามหลักสัปปุริสธรรม 7 ในเขตตำบลหัวหนอง อำเภอบ้านไผ่ จังหวัดขอนแก่น
2. เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนต่อพฤติกรรมของผู้นำท้องถิ่นตามหลักสัปปุริสธรรม 7 ในเขตตำบลหัวหนอง อำเภอบ้านไผ่ จังหวัดขอนแก่น จำแนกตาม เพศ อายุ ระดับการศึกษา และอาชีพ
3. เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะแนวทางในการพัฒนาพฤติกรรมของผู้นำท้องถิ่นตามหลักสัปปุริสธรรม 7 ในเขตตำบลหัวหนอง อำเภอบ้านไผ่ จังหวัดขอนแก่น

วิธีการดำเนินการวิจัย

การดำเนินการวิจัยครั้งนี้เป็นเชิงปริมาณเรื่อง พฤติกรรมของผู้นำท้องถิ่นตามหลักสัปปุริสธรรม 7 ในเขตตำบลหัวหนอง อำเภอบ้านไผ่ จังหวัดขอนแก่น โดยมีวิธีดำเนินการวิจัย ดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ประชากรที่ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ประชาชนในเขตตำบลหัวหนอง อำเภอบ้านไผ่ จังหวัดขอนแก่น (เฉพาะผู้มีสัญชาติไทย มีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้าน และอายุ 18 ปีขึ้นไป) จำนวน 3,653 คน (สภาพและข้อมูลพื้นฐานองค์การบริหารส่วนตำบลหัวหนอง, 2564: ออนไลน์)

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ประชาชนในเขตตำบลหัวหนอง อำเภอบ้านไผ่ จังหวัดขอนแก่น โดยผู้วิจัยกำหนดกลุ่มตัวอย่างที่เหมาะสม โดยใช้สูตรของ ทาโร ยามาเน่ (Taro Yamane, 1967: 99 ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่างจำนวน 361 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถาม ประกอบด้วย 3 ตอน ดังนี้ ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ 1) เพศ 2) อายุ 3) ระดับการศึกษา และ 4) กลุ่มอาชีพ ข้อคำถามเป็นลักษณะการตรวจสอบรายการ (Checklist) และเป็นคำถามปลายปิด (Close Ended Questionnaires) ตอนที่ 2 เป็นคำถามเกี่ยวกับข้อเสนอแนะพฤติกรรมของผู้นำท้องถิ่นตามหลักธรรมที่เรียกว่าสัปปุริสธรรม 7 ในเขตตำบลหัวหนอง อำเภอบ้านไผ่ จังหวัดขอนแก่น โดยข้อคำถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า ระดับคะแนน (Rating Scale) โดยให้ผู้ตอบแบบสอบถาม เลือกตอบคำถาม 5 ระดับ ดังนี้ มากที่สุด มากปานกลาง น้อย น้อยที่สุด กำหนดให้มีค่าเท่ากับ 5 4 3 2 1 คะแนน ตามลำดับ

การหาคุณภาพของเครื่องมือ โดยการตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) ด้วยการหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item-Objective Congruence: IOC) จากผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 3 ท่าน มีค่าเท่ากับ 0.66 – 1.00 การหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถามพฤติกรรมของผู้นำท้องถิ่นตามหลักสัปปุริสธรรม 7 ในเขตตำบลหัวหนอง อำเภอบ้านไผ่ จังหวัดขอนแก่น โดยนำไปทดสอบหาค่าความเชื่อมั่นโดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha-Coefficient) ของครอนบาค (Cronbach) ได้ค่าความเชื่อมั่น 0.949 ตามลำดับ

3. การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยตรวจสอบความเรียบร้อยของแบบสอบถามที่ได้รับคืนมานำมาวิเคราะห์โดยใช้ค่าทางสถิติ และขั้นตอนการดำเนินงาน ดังนี้ 1) ข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา และกลุ่มอาชีพ วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive statistics) ได้แก่ ความถี่ (Frequency) และร้อยละ (Percentage) 2) ข้อมูลเกี่ยวกับระดับพฤติกรรมของผู้นำท้องถิ่นตามหลักสัปปุริสธรรม 7 ในเขตตำบลหัวหนอง อำเภอบ้านไผ่ จังหวัดขอนแก่น วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive statistics) ได้แก่ ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard deviation) 3) วิเคราะห์เปรียบเทียบระดับความคิดเห็นของประชาชนต่อพฤติกรรมของผู้นำท้องถิ่นตามหลักสัปปุริสธรรม 7 ในเขตตำบลหัวหนอง อำเภอบ้านไผ่ จังหวัดขอนแก่น จำแนกตาม เพศ อายุ ระดับการศึกษา และกลุ่มอาชีพ วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติ ทดสอบที (t-test) และการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-way ANOVA) ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 สำหรับเปรียบเทียบความแตกต่าง ระหว่างตัวแปรอิสระที่มีตั้งแต่ 3 กลุ่มขึ้นไป

ผลการวิจัย

ผู้วิจัยได้นำข้อมูลมาวิเคราะห์และเสนอผลการวิจัย มีรายละเอียดดังนี้

1. ผลการวิจัยพบว่า ข้อมูลส่วนบุคคลของประชาชนในเขตตำบลหัวหนอง อำเภอบ้านไผ่ จังหวัดขอนแก่น พบว่า ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 213 คน ร้อยละ 59.00 มีอายุ 58 – 77 ปี จำนวน 154 คน ร้อยละ 42.66 มีระดับการศึกษาประถมศึกษา จำนวน 159 คน ร้อยละ 44.04 มีอาชีพเกษตรกร จำนวน 165 คน ร้อยละ 45.71

2. ผลการศึกษาระดับความคิดเห็นต่อพฤติกรรมของผู้นำท้องถิ่นตามหลักสัปปุริสธรรม 7 ในเขตตำบลหัวหนอง อำเภอบ้านไผ่ จังหวัดขอนแก่น พบว่า ประชาชนในเขตตำบลหัวหนอง อำเภอบ้านไผ่ จังหวัดขอนแก่น มีพฤติกรรมทางการเมืองท้องถิ่นตามหลักศีล 5 โดยรวมทุกด้าน อยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณา

ในแต่ละด้านพบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ อยู่ในระดับมาก คือ ด้านการรู้จักเหตุใจ รองลงมา คือ ด้านการรู้จักผล รองลงมา คือ ด้านการรู้จักชุมชน รองลงมา คือ ด้านการรู้จักตน รองลงมา คือ ด้านการรู้จักประมาณ รองลงมา คือ ด้านการรู้จักบุคคล และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านการรู้จักเวลา

3. ผลการเปรียบเทียบระดับพฤติกรรมของผู้นำท้องถิ่นตามหลักสัปปุริสธรรม 7 ในเขตตำบลหัวหนอง อำเภอบ้านไผ่ จังหวัดขอนแก่น จำแนกตามตัวแปร เพศ อายุระดับการศึกษา และกลุ่มอาชีพรายละเอียดในแต่ละกลุ่ม สรุปได้ดังนี้ พฤติกรรมของผู้นำท้องถิ่นตามหลักสัปปุริสธรรม 7 ในเขตตำบลหัวหนอง อำเภอบ้านไผ่ จังหวัดขอนแก่น จำแนกตามเพศ ด้วยวิธีการ t -test ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 พบว่า ประชาชนในเขตตำบลหัวหนอง อำเภอบ้านไผ่ จังหวัดขอนแก่น ประชาชนเพศชายและเพศหญิง มีความคิดเห็นต่อพฤติกรรมของผู้นำท้องถิ่นตามหลักสัปปุริสธรรม 7 โดยรวม ไม่แตกต่างกัน ส่วนความคิดเห็นต่อพฤติกรรมของผู้นำท้องถิ่นตามหลักสัปปุริสธรรม 7 ในเขตตำบลหัวหนอง อำเภอบ้านไผ่ จังหวัดขอนแก่น จำแนกตามอายุพบว่า ประชาชนในทุกอายุ มีความคิดเห็นต่อพฤติกรรมของผู้นำท้องถิ่นตามหลักสัปปุริสธรรม 7 โดยรวม ไม่แตกต่างกัน ระดับการศึกษา และกลุ่มอาชีพ โดยภาพรวม พบว่า มีความคิดเห็นต่อพฤติกรรมของผู้นำท้องถิ่นตามหลักสัปปุริสธรรม 7 โดยรวม แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

4. ข้อเสนอแนะ ประชาชนและองค์กรทางพระพุทธศาสนาควรมีการเสริมสร้าง และพัฒนาการบริหารท้องถิ่นตามหลักสัปปุริสธรรม 7 ในเขตตำบลหัวหนอง อำเภอบ้านไผ่ จังหวัดขอนแก่น โดยมีการแจ้งข้อมูลข่าวสารประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับโครงการต่าง ๆ ให้ประชาชนทราบอยู่เสมอ และควรมีการแต่งตั้งผู้ตรวจสอบโครงการต่าง ๆ ส่งเสริม และปลูกฝังให้ประชาชน รักษาหลักสัปปุริสธรรม 7 และนำมาปฏิบัติ เพื่อให้เป็นข้อบังคับ ข้อห้าม และข้อควรเว้น และขอความร่วมมือจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในแต่ละพื้นที่มาให้การสนับสนุนในการดำเนินโครงการต่าง ๆ ในการขับเคลื่อนโครงการให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในโครงการ

อภิปรายผล

ผลการวิจัยเรื่อง พฤติกรรมของผู้นำท้องถิ่นตามหลักสัปปุริสธรรม 7 ในเขตตำบลหัวหนอง อำเภอบ้านไผ่ จังหวัดขอนแก่น ผลการศึกษาพบว่า โดยภาพรวม มีคิดเห็นพฤติกรรมของผู้นำท้องถิ่นตามหลักสัปปุริสธรรม 7 อยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า พฤติกรรมของผู้นำท้องถิ่นตามหลักสัปปุริสธรรม 7 อยู่ในระดับมากทั้ง 1 ด้าน คือ ด้านการรู้จักเหตุ อยู่ในระดับปานกลาง 6 ด้าน คือ ด้านการรู้จักผล ด้านการรู้จักตน ด้านการรู้จักประมาณ ด้านการรู้จักเวลา ด้านการรู้จักชุมชน และ ด้านการรู้จักบุคคล

1. พฤติกรรมของผู้นำท้องถิ่นตามหลักสัปปุริสธรรม 7 ด้านการรู้จักเหตุ ของประชาชนในเขตตำบลหัวหนอง อำเภอบ้านไผ่ จังหวัดขอนแก่น พฤติกรรมของผู้นำท้องถิ่นตามหลักสัปปุริสธรรม 7 อยู่ในระดับมาก กล่าวคือ ผู้นำท้องถิ่นเป็นผู้ที่เข้าใจเกี่ยวกับหลักในการบริหารจัดการท้องถิ่น รองลงมาคือ ผู้นำท้องถิ่นเป็นผู้ที่ยึดหลักการและบริหารจัดการท้องถิ่นอย่างเป็นขั้นเป็นตอน รองลงมาคือ ผู้นำท้องถิ่นวางแผนและจัดทำนโยบาย สอดคล้องกับการบริหารงานของท้องถิ่น รองลงมาคือ ผู้นำท้องถิ่นแสดงภาวะผู้นำต่อเพื่อนร่วมงาน และประชาชนด้วยความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ และสนใจใฝ่ถามทุกซอกซี้ด และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ผู้นำท้องถิ่นใช้หลักกลยาณมิตร เป็นแบบอย่างที่ดี ของบุคลากรในหน่วยงานและประชาชนในชุมชน ซึ่งสอดคล้องกับ พระครูวิมลภากร ถาวรพา (2559 : บทคัดย่อ) กล่าวว่า ความคิดเห็นของพระสงฆ์ต่อภาวะผู้นำตามหลักสัปปุริสธรรม 7 พระสังฆาธิการ อำเภอรัญประเทศ จังหวัดสระแก้ว ผลการวิจัยความคิดเห็นของพระสงฆ์ที่มีต่อภาวะผู้นำตามหลักสัปปุริสธรรม 7 ของพระสังฆาธิการในอำเภอรัญประเทศ จังหวัดสระแก้ว โดยภาพรวมอยู่ในระดับดีมากเมื่อจำแนกเป็นรายพบว่า อยู่ในระดับดีมากทุกด้านโดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อยดังนี้

ด้านธัมมัญญาตา ด้านอัตถัญญาตา ด้านปุคคลัญญาตา ด้านลัตถัญญาตา ด้านปริสสัญญาตา ด้านกาลัญญาตา และด้านมัตตัญญาตา ตามลำดับ ผลการเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นของพระสงฆ์ต่อภาวะผู้นำของพระสังฆาธิการ ในอำเภออุบลราชธานี จังหวัดสระแก้ว จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล พบว่า พระสังฆาธิการที่มีอายุ พรรษา การศึกษาทางโลก การศึกษาทางธรรม การศึกษาทางเปรียญธรรม และตำแหน่งต่างกันมีความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำตามหลักสัปติสัทธิธรรม 7 ของพระสังฆาธิการไม่แตกต่างกัน

2. พฤติกรรมของผู้นำท้องถิ่นตามหลักสัปติสัทธิธรรม 7 ด้านการรู้จักผล ของประชาชนในเขตตำบลหัวหนอง อำเภอบ้านไผ่ จังหวัดขอนแก่น พฤติกรรมของผู้นำท้องถิ่นตามหลักสัปติสัทธิธรรม 7 โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง กล่าวคือ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ อยู่ในระดับมาก คือ ผู้นำท้องถิ่นจัดให้มีการส่งเสริมความสัมพันธ์แบบ กัลยาณมิตรส่งเสริมบรรยากาศในการทำงาน รองลงมาคือ ผู้นำท้องถิ่นดำเนินงานตามวิสัยทัศน์ หรือปรัชญา พันธกิจ เป้าหมาย ในการพัฒนาท้องถิ่นที่ได้กำหนดไว้ รองลงมาคือ ผู้นำท้องถิ่นเป็นผู้มีความมุ่งมั่น และมีความเพียร พยายามที่จะขับเคลื่อนนโยบายไปสู่จุดหมายที่ตั้งไว้ รองลงมาคือ อยู่ในระดับปานกลาง คือ ผู้นำท้องถิ่นจัดให้มีการวัดผลประเมินผลตามสภาพจริง โดยมีจุดเน้นเพื่อพัฒนาท้องถิ่นให้เจริญ และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ผู้นำท้องถิ่นจัดให้มีการร่วมมือกับบ้าน วัด และโรงเรียนเพื่อพัฒนาชุมชน ซึ่งไม่สอดคล้องกับพระสมุห์เจษฎา แดงบำรุง (2564 : บทคัดย่อ) กล่าวว่า การประยุกต์ใช้หลักสัปติสัทธิธรรมในการบริหารงานของคณะผู้บริหาร องค์การบริหารส่วนตำบลปากน้ำ อำเภอเมืองชุมพร จังหวัดชุมพร นี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาแนวทางประยุกต์ใช้หลักสัปติสัทธิธรรมใน การบริหารงานของคณะผู้บริหาร อบต.ปากน้ำ และ 2) แนวทางที่เหมาะสมในการประยุกต์ใช้ กับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่นมีบริบทคล้ายคลึงกัน เป็นงานวิจัยแบบผสมวิธี ได้แก่ เชิง ปริมาณใช้แบบสอบถามสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง ได้แก่ 1) คณะผู้บริหาร 2) พนักงานส่วนตำบล 3) สมาชิกสภา และ 4) ผู้นำชุมชน จำนวน 132 คน โดยใช้สถิติความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วน เบี่ยงเบนมาตรฐาน และเชิงคุณภาพใช้แบบสัมภาษณ์และสนทนา ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ได้แก่ 1) คณะผู้บริหาร 2) พนักงานส่วนตำบล และ 3) สมาชิกสภา จำนวน 12 คน โดยวิเคราะห์เชิง เนื้อหาและสรุปภาพรวม ผลการวิจัยพบว่า 1) แนวทางประยุกต์ใช้หลักสัปติสัทธิธรรมในการ บริหารงานของคณะผู้บริหาร อบต.ปากน้ำคือ หลักธรรมที่นำไปปฏิบัติเป็นคณติ และใช้ในการ ดำเนินชีวิตที่ถูกต้องด้วยความปรารถนาดี ภาพรวมอยู่ในระดับมาก มี 7 ประการ ได้แก่ 1.1) หลักรู้จักเหตุ 1.2) หลักรู้จักผล 1.3) หลักรู้จักตน 1.4) หลักรู้จักประมาณ 1.5) หลักรู้จักเวลา 1.6) หลักรู้จักชุมชน และ 1.7) หลักรู้จักบุคคล และ 2) แนวทางที่เหมาะสมในการ ประยุกต์ใช้กับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่นคือ 2.1) การรู้จักเหตุ การศึกษาปัญหาเพื่อ วางแผน ตัดสินใจแก้ปัญหา และติดตาม ประเมินผล 2.2) การรู้จักผล การวิเคราะห์คน งานประเมินผลลัพธ์ เพื่อนำไปแก้ไขปัญหา 2.3) การรู้จักตน มี หลักการคิด รู้จักวางตนให้เหมาะสม กับสถานการณ์ 2.4) การรู้จักประมาณ การบริหารองค์กร และการ ประเมินความคุ้มค่า 2.5) การรู้จักเวลา การบริหารเวลา และประเมินผลการปฏิบัติงาน 2.6) การรู้จักชุมชน การตระหนักรู้มีคุณธรรมประจำใจในการบริหาร และ 2.7) การรู้จักบุคคล การรู้จักบุคคล ชยัน พบปะพูดคุย และการใช้ใจแลกใจ

3. พฤติกรรมของผู้นำท้องถิ่นตามหลักสัปติสัทธิธรรม 7 ด้านการรู้จักตน ของประชาชนในเขตตำบลหัวหนอง อำเภอบ้านไผ่ จังหวัดขอนแก่น พฤติกรรมของผู้นำท้องถิ่นตามหลักสัปติสัทธิธรรม 7 โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง กล่าวคือ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ อยู่ในระดับมาก คือ ผู้นำท้องถิ่นเป็นผู้ที่มีจิตใจโอบอ้อมอารีและมีความเสียสละ รองลงมาคือ อยู่ในระดับปานกลาง คือ ผู้นำท้องถิ่นเป็นผู้วิสัยทัศน์ และสามารถกระจายวิสัยทัศน์ไปยังบุคคลต่าง ๆ ได้ รองลงมา คือ ผู้นำท้องถิ่นเป็นผู้มีการเปลี่ยนแปลง รองลงมา คือ ผู้นำท้องถิ่นแสดงภาวะผู้นำต่อเพื่อนร่วมงานด้วยความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ และสนใจใฝ่ถามทุกข์สุข และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด

5. พฤติกรรมของผู้นำท้องถิ่นตามหลักสัปปุริสธรรม 7 ด้านการรู้จักเวลา ของประชาชนในเขตตำบลหัวหนอง อำเภอบ้านไผ่ จังหวัดขอนแก่น พฤติกรรมของผู้นำท้องถิ่นตามหลักสัปปุริสธรรม 7 โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง กล่าวคือ ผู้นำท้องถิ่นจัดทำนโยบายหรือโครงการเหมาะสมกับโอกาสและเวลารองลงมาคือ ผู้นำท้องถิ่นเป็นผู้ที่แก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นได้ทันต่อเหตุการณ์และเวลา ผู้นำท้องถิ่นมีความสามารถในการบริหารเวลาอย่างมีประสิทธิภาพ ผู้นำท้องถิ่นสามารถจัดลำดับความสำคัญของปัญหาก่อนและหลังได้ดี และ ผู้นำท้องถิ่นเป็นตัวอย่างที่ดีในการบริหารจัดการเวลาให้เกิดประโยชน์กับท้องถิ่นสูงสุด ซึ่งไม่สอดคล้องกับ ธนวัฒน์ ชาวโพธิ์ (2565 : บทคัดย่อ) กล่าวว่า ภาวะผู้นำตามหลักสัปปุริสธรรม 7 ของนักศึกษามหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีล้านช้างโดยรวม อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน สามารถเรียงจากมากไปหาน้อย ได้ดังนี้ อัตตัญตา ฐิตน ัมมมัญตา ฐีหลักและรู้จักเหตุ บุคคลัญตา ฐีบุคคล ปริสัณญตา ฐีชุมชน กาลัญตา ฐีกาล อัตถัญตา ฐีความมุ่งหมาย และรู้จักผลและ มัตตัญตา ฐีประมาณ ตามลำดับ จากผลการวิจัย ด้านมัตตัญตา ฐีประมาณ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าในสังคมปัจจุบันเป็นสังคมที่เต็มไปด้วยสื่อต่าง ๆ ที่เข้ามาให้นักศึกษาเสพ โดยเฉพาะสื่อจากโลกอินเทอร์เน็ต ที่มีการนำเสนอข้อมูลข่าวสารทั้งจริง

และไม่จริงทำให้เกิดการรับรู้ของนักศึกษาตามกระแสไป ยกตัวอย่าง กระแสการทำงานที่ได้รับผลตอบแทนอย่างรวดเร็ว หรือกระแสการทำเงินจากการเล่นเกมทางอินเทอร์เน็ต เป็นต้น

6. พฤติกรรมของผู้นำท้องถิ่นตามหลักสัปปุริสธรรม 7 ด้านการรู้จักชุมชน ของประชาชนในเขตตำบลหัวหนอง อำเภอบ้านไผ่ จังหวัดขอนแก่น พฤติกรรมของผู้นำท้องถิ่นตามหลักสัปปุริสธรรม 7 โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง กล่าวคือ ผู้นำท้องถิ่นเป็นผู้ที่มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีกับทุกคนและทุกองค์กร รองลงมาคือ ผู้นำท้องถิ่นเป็นผู้ที่นึกประสานงานที่ดีกับทุกองค์กรและทุกภาคส่วน รองลงมาคือ อยู่ในระดับปานกลาง คือ ผู้นำท้องถิ่นให้ความสำคัญในการพัฒนาคุณธรรมและจริยธรรมของเยาวชน และประชาชนรองลงมาคือ ผู้นำท้องถิ่นเปิดโอกาสให้ชุมชนได้มีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมภายในท้องถิ่น และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ผู้นำท้องถิ่นให้ความสำคัญกับประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าประโยชน์ส่วนตน ซึ่งไม่สอดคล้องกับ นนทชนันท์กรณ์ ฝ้ายเทศ (2564 : บทคัดย่อ) กล่าวว่า คุณลักษณะผู้นำทางการเมืองท้องถิ่นที่พึงประสงค์ตามหลักสัปปุริสธรรมของประชาชน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าด้านที่มีค่าความคิดเห็นมากที่สุดคือด้านการบริหารงาน ด้านบุคลิกภาพ และด้านการประสานงานชุมชน อยู่ในระดับมาก ตามลำดับ คุณลักษณะผู้นำทางการเมืองท้องถิ่นที่พึงประสงค์ตามหลักสัปปุริสธรรมของประชาชน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการบริหารงาน ด้านบุคลิกภาพ ด้านการประสานงานชุมชน อยู่ในระดับมากทุกด้าน

7. พฤติกรรมของผู้นำท้องถิ่นตามหลักสัปปุริสธรรม 7 ด้านการรู้จักบุคคล ของประชาชนในเขตตำบลหัวหนอง อำเภอบ้านไผ่ จังหวัดขอนแก่น พฤติกรรมของผู้นำท้องถิ่นตามหลักสัปปุริสธรรม 7 โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง กล่าวคือ ผู้นำท้องถิ่นสามารถปฏิบัติต่อผู้ใต้บังคับบัญชาแต่ละบุคคลได้อย่างถูกต้อง ผู้นำท้องถิ่นสามารถบรรจุแต่งตั้งหรือจัดวางบุคคลได้เหมาะสมกับงาน ผู้นำท้องถิ่นเป็นผู้ส่งเสริมให้ภิกษุสามเณร และเยาวชนได้มีโอกาสศึกษาเล่าเรียนเพิ่มเติม ผู้นำท้องถิ่นเป็นผู้ให้โอกาสและสนับสนุนคนที่มีความรู้ความสามารถให้ดำรงตำแหน่งที่เหมาะสม และผู้นำท้องถิ่นให้ความสำคัญกับทรัพยากรมนุษย์ ซึ่งไม่สอดคล้องกับ สุวรรณ แก้วนะ และคณะ (2564 : บทคัดย่อ) กล่าวว่า การพัฒนาคุณลักษณะผู้นำตามหลักสัปปุริสธรรมของผู้บริหารเทศบาลในจังหวัดสมุทรปราการ วิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1. ศึกษาคุณลักษณะผู้นำของผู้บริหารเทศบาล 2. ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการพัฒนาคุณลักษณะผู้นำของผู้บริหารเทศบาล 3. นำเสนอรูปแบบการพัฒนาคุณลักษณะผู้นำตามหลักสัปปุริสธรรมดำเนินการตามระเบียบวิธีวิจัยแบบผสานวิธี โดยการวิจัยเชิงปริมาณใช้แบบสอบถามที่มีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.987 เก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง คือ บุคลากรของเทศบาลในจังหวัดสมุทรปราการ จำนวน 550 คน วิเคราะห์ข้อมูลโดยหาค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและการวิเคราะห์โมเดลสมการโครงสร้าง (SEM) โดยใช้การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน (CFA) การวิจัยเชิงคุณภาพใช้วิธีการสัมภาษณ์เชิงลึกกับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน 17 รูปหรือคนแบบตัวต่อตัว วิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหาเชิงพรรณนาและการสนทนากลุ่มเฉพาะจำนวน 10 รูปหรือคนเพื่อยืนยันโมเดลหลังจากการสังเคราะห์ข้อมูล โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.16 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.588 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านโดยเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ย พบว่า มีความรับผิดชอบมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.23 รองลงมา คือ การมีความเฉลียวฉลาด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.22 มีความริเริ่มและมุ่งมั่นมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.21 มีความเชื่อมั่นในตัวเองมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.19 มีความพร้อมมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.15 มีความเข้าใจในงาน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.08 และมีความสามารถในการควบคุมมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.06 ตามลำดับ

องค์ความรู้ใหม่ที่ได้รับ

หลักสัปปริสธรรม 7

พฤติกรรมของผู้นำท้องถิ่นตามหลักสัปปริส

ธรรม 7

1. ผู้นำด้านการรู้จักเหตุ
2. ผู้รู้จักผลผู้นำด้านการรู้จักผล
3. ผู้นำด้านการรู้จักตน
4. ผู้นำด้านการรู้จักประมาณ
5. ผู้นำด้านการรู้จักเวลา
6. ผู้นำด้านการรู้จักชุมชน
7. ผู้นำด้านการรู้จักบุคคล

พฤติกรรมของผู้นำท้องถิ่นตามหลักสัปปริสธรรม 7 ในเขตตำบลหัวหนอง อำเภอบ้านไผ่ จังหวัดขอนแก่น

แผนภูมิภาพที่ 1 องค์ความรู้ใหม่ที่ได้รับ

บทสรุป

พฤติกรรมของผู้นำท้องถิ่นตามหลักสัปปริสธรรม 7 ในเขตตำบลหัวหนอง อำเภอบ้านไผ่ จังหวัดขอนแก่น จากการศึกษาวิเคราะห์ในการนำไปใช้ ประกอบด้วย มีการเสริมสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชนในการแสดงความคิดเห็นต่อพฤติกรรมของผู้นำท้องถิ่นตามหลักสัปปริสธรรม 7 ในเขตตำบลหัวหนอง อำเภอบ้านไผ่ จังหวัดขอนแก่น องค์กรทางพระพุทธศาสนา คณะสงฆ์ในเขตตำบลหัวหนอง อำเภอบ้านไผ่ จังหวัดขอนแก่น ตลอดจนหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ควรเสริมสร้างและพัฒนาประสิทธิภาพของพฤติกรรมของผู้นำท้องถิ่นตามหลักสัปปริสธรรม 7 ในเขตตำบลหัวหนอง อำเภอบ้านไผ่ จังหวัดขอนแก่น

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1. ประชาชนควรมีการเสริมสร้าง และพัฒนาการบริหารท้องถิ่นตามหลักสัปปริสธรรม 7 ในเขตตำบลหัวหนอง อำเภอบ้านไผ่ จังหวัดขอนแก่น โดยควรมีการแจ้งข้อมูลข่าวสารประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับโครงการต่าง ๆ ให้ประชาชนทราบอยู่เสมอ และควรมีการแต่งตั้งผู้ตรวจสอบโครงการต่าง ๆ
2. องค์กรทางพระพุทธศาสนา คณะสงฆ์ในเขตตำบลหัวหนอง อำเภอบ้านไผ่ จังหวัดขอนแก่น ตลอดจนหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ควรเสริมสร้างและพัฒนาประสิทธิภาพของ หลักสัปปริสธรรม 7 ในเขตตำบลหัวหนอง อำเภอบ้านไผ่ จังหวัดขอนแก่น โดยการส่งเสริมและ ปลุกฝังให้ประชาชน รักษาหลักสัปปริสธรรม 7 และนำมาปฏิบัติ เพื่อให้เป็นข้อบังคับ ข้อห้าม และข้อควรเว้น

3. หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรส่งเสริมการดำเนินโครงการอย่างต่อเนื่อง ทั้งในด้านงบประมาณ วัสดุ อุปกรณ์ และสถานที่ให้มีความเพียงพอ ควรขอความร่วมมือจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในแต่ละพื้นที่มาให้การสนับสนุนในการดำเนินโครงการต่าง ๆ ในการขับเคลื่อนโครงการให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในโครงการ โดยยึดหลัก บวร “บ้าน วัด โรงเรียน หรือราชการ”

เอกสารอ้างอิง

- ปณตนนท์ เถียรประภากุล. (2561). ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคการศึกษา 4.0. *ฉบับมนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์ และศิลปะ*, 11(2), 1994 – 2013
- วาทีทยา ราชภักดี. (2561). *ปัจจัยทางการบริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการบริหารงาน บุคคลในโรงเรียน สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 22*. วิทยานิพนธ์ ครุศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- ขบวน พลตรี. (2530). *มนุษย์กับสังคม*. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์การศาสนา.
- พระภิกษุวิริยคุณ (เผด็จ ทตฺตชีโว). *คัมภีร์ปฏิรูปมนุษย์*. พิมพ์ครั้งที่ 5. กรุงเทพมหานคร : บริษัทรุ่ง ศิลป์การพิมพ์ จำกัด, 2547
- เรียม ศรีทอง. (2542). *พฤติกรรมมนุษย์กับการพัฒนาตน*. กรุงเทพมหานคร : เอิร์ดเวฟเอดดูเคชั่น จำกัด.
- องค์การบริหารส่วนตำบลหัวหนอง. (2564). *สภาพและข้อมูลพื้นฐาน*. สืบค้นเมื่อวันที่ 2 พฤศจิกายน 2565. จาก http://www.huanong.go.th/data.php?content_id=6.
- Taro Yamane. (1967). *Statistics, An Introductory Analysis*, 2nd Ed., New York : Harper and Row.

ปัจจัยแวดล้อมที่มีผลต่อความผูกพันต่อองค์การของบุคลากร ที่ทำการปกครอง
อำเภอรัตนวาปี จังหวัดหนองคาย

WORKING ENVIRONMENT FACTORS AFFECTING TOWARDS ORGANIZATIONAL
COMMITMENT OF GOVERNMENT OFFICERS IN RATTANAWAPI PROVINCIAL
ADMINISTRATION OFFICE, NONGKHAI PROVINCE

อานันท์ อมรพันธุ์, ชานชัย จิตรเหล้าอาพร, จิดาภา ธิรศิริกุล

Arnan Amonpun, Chanchai Chittlaoarporn, Jidapa Thirasirikul
หลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการปกครอง มหาวิทยาลัยสยาม
Master of Political Science (Government) Siam University
Corresponding Author E-mail: arnan1717@gmail.com

บทความวิจัย (Research Article)

Received 7/11/2023, Revised 4/3/2024, Accepted 6/3/2024

บทคัดย่อ

การศึกษานี้เป็นการวิจัยแบบผสมวิธีมีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) ศึกษาระดับปัจจัยแวดล้อมปัจจัยแวดล้อมของที่ทำการปกครองอำเภอรัตนวาปี จังหวัดหนองคาย (2) ศึกษาระดับความผูกพันต่อองค์การของบุคลากร ที่ทำการปกครองอำเภอรัตนวาปี จังหวัดหนองคาย (3) เพื่อพัฒนาข้อเสนอแนะในการส่งเสริมระดับความผูกพันต่อองค์การของบุคลากร ที่ทำการปกครองอำเภอรัตนวาปี จังหวัดหนองคาย ประชากรที่ใช้ในการศึกษาเชิงปริมาณ คือ บุคลากรที่ทำการปกครองอำเภอรัตนวาปี จังหวัดหนองคายจำนวนทั้งสิ้น 28 คน ในการวิจัยเชิงคุณภาพ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ผู้แทนที่ปฏิบัติหน้าที่ในที่ทำการปกครองอำเภอรัตนวาปีในจำนวน 5 คน เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา คือ แบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลประกอบด้วย ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการศึกษา พบว่า (1) ระดับปัจจัยแวดล้อมในภาพรวมอยู่ในระดับมากเมื่อจำแนกเป็นรายด้านเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ ด้านลักษณะงาน ด้านค่าตอบแทนและสวัสดิการ และ ด้านความก้าวหน้า ตามลำดับ (2) ความผูกพันขององค์การในภาพรวมอยู่ในระดับมากเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ ด้านความปรารถนาที่จะคงไว้ซึ่งความเป็นสมาชิกขององค์การ ด้านความเต็มใจที่จะทุ่มเทเพื่อประโยชน์ต่อองค์การ และ ด้านความเชื่อมั่นในการยอมรับเป้าหมายและค่านิยมขององค์การ ตามลำดับ (3) แนวทางในการพัฒนาความผูกพันต่อองค์การของบุคลากร ที่ทำการปกครองอำเภอรัตนวาปี จังหวัดหนองคาย โดยปรับปรุงมาตรฐานการพิจารณาความดีความชอบ กำหนดนโยบายปรับปรุงขึ้นเงินเดือนและฐานเงินเดือนใหม่ และการพิจารณาจัดตั้งกองทุนเพื่อช่วยเหลือสนับสนุนและส่งเสริมการปฏิบัติงานของบุคลากร

คำสำคัญ : ปัจจัยแวดล้อม; ความผูกพันต่อองค์การ; ที่ทำการปกครองอำเภอ

Abstract

This study is a mix method research with the objective to (1) study the level of environmental factors of the administrative office of RattanaVapi District, Nong Khai Province, (2) study the level of organizational engagement of personnel governing RattanaVapi District, Nong Khai Province, (3) to develop recommendations for promoting the level of organizational engagement of personnel governing RattanaVapi District, Nong Khai Province. The population used in the quantitative study was 28 personnel of Ratnawapi District, Nong Khai Province. The statistics used to analyze the data include percentages, averages and standard deviations. The results of the study showed that (1) the overall level of environmental factors is very high; When classified into aspects, in descending order of average, namely job description, compensation and benefits, and advancement, respectively. (2) The overall organizational engagement is at a high level. In descending order of average, the aspects: desire to maintain membership of the organization, willingness to dedicate to the benefit of the organization, and confidence in accepting the goals and values of the organization, respectively. (3) Guidelines for developing organizational engagement among personnel governing RattanaVapi District, Nong Khai Province by improving the standards for merit consideration. Formulate a policy to adjust payroll and base salary, and consider establishing a fund to help support and promote the performance of personnel.

Keyword: work environment; organizational commitment; Provincial Administration Office

บทนำ

ปัจจัยแวดล้อมขององค์กรในปัจจุบันมีการเปลี่ยนแปลงไปตามสภาพเศรษฐกิจ สังคม การเมืองและเทคโนโลยีที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ดังนั้น องค์กรควรดำเนินการจัดการทรัพยากรทางการบริหารอันได้แก่ ทรัพยากรมนุษย์ การเงินการบัญชี วัสดุอุปกรณ์ และเทคนิควิธีการบริหารจัดการให้มีความเหมาะสมทันต่อการเปลี่ยนแปลงซึ่งจะส่งผลกระทบต่อความอยู่รอด และประสิทธิภาพขององค์กร พัฒนาการด้านเทคโนโลยีที่ไม่หยุดยั้งยังก่อให้เกิดนวัตกรรมซึ่งนำไปสู่การผลิตและบริการใหม่ ๆ เพิ่มขึ้นอยู่ตลอดเวลา ทำให้องค์กรจำเป็นต้องปรับปรุงเปลี่ยนแปลง เพื่อพัฒนาการให้บริการอยู่ตลอดเวลา ทรัพยากรมนุษย์ เป็นหน่วยพื้นฐานที่มีคุณค่ามีความสำคัญที่สุดขององค์กร เป็นทรัพยากรที่มีชีวิตจิตใจ มีความรู้สึนึกคิด มีความรู้ความสามารถในการปฏิบัติงานและนำทรัพยากรอื่นๆ มาใช้ให้เกิดประโยชน์ เนื่องจากทรัพยากรมนุษย์ทุกระดับเป็นกลไกหลักในการผลักดันองค์กรให้มีประสิทธิภาพและเจริญก้าวหน้า แม้ว่าองค์กรจะมีทรัพยากรมนุษย์ที่ดี มีความรู้ความสามารถและมีประสบการณ์มาปฏิบัติงานในองค์กร แต่ไม่สามารถธำรงรักษาให้อยู่กับองค์กรได้ก็ยากที่องค์กรจะประสบความสำเร็จ (เอกลักษณ์ มิ่งสำแดง, 2561: 2)

ความผูกพันต่อองค์กรมีความสำคัญอย่างยิ่ง เพราะองค์กรใดถ้าสมาชิกมีความผูกพันต่อองค์กรมาก บุคลากรจะมีความมุ่งมั่นต่อนโยบาย เป้าหมายวัตถุประสงค์ และค่านิยมขององค์กร การปฏิบัติงานของบุคลากรจะมีประสิทธิภาพนำไปสู่เป้าหมายและความสำเร็จขององค์กรได้ ด้วยความเต็มใจที่จะทุ่มเทความพยายามเพื่อองค์กร และเกิดความรู้สึกรักทำงานในองค์กรต่อไปไม่คิดที่จะลาออกหรือโอน ย้ายไปที่อื่น

ความผูกพันต่อองค์กรจึงเป็นตัวชี้ให้เห็นถึงประสิทธิภาพขององค์กร ผู้ปฏิบัติงานที่มีความผูกพันต่อองค์กรมาก จะปฏิบัติงานได้ดีกว่าผู้ที่มีความผูกพันต่อองค์กรน้อย ซึ่งในปัจจุบัน องค์กรหลายแห่งได้ให้ความสำคัญในเรื่องความผูกพันของคนที่มีต่อองค์กรโดยการสำรวจทัศนคติและสำรวจความผูกพันของบุคลากรในองค์กร ด้านความรู้สึกรู้สึกต่อองค์กรและความผูกพันต่อองค์กร เพื่อเป็นการวางแผนงานในการสร้างความรู้สึกผูกพันกับองค์กรให้มากขึ้น เนื่องจากความผูกพันของพนักงานที่มีต่อองค์กรนั้น จะเป็นตัวเพิ่มผลผลิตให้กับองค์กรด้วย ดังนั้นการที่องค์กรอยากได้ผลผลิตและผลงานจากพนักงานเพิ่มขึ้นนั้น องค์กรจึงต้องเพิ่มวิธีการและแนวทางในการสร้างความผูกพันของพนักงานที่มีต่อองค์กรให้สูงขึ้น ซึ่งหากทุกองค์กรมีพนักงานที่มีความรัก ความผูกพันกับองค์กร พวกเขาเหล่านั้นจะทุ่มเทแรงกายแรงใจ ทำงานถวายอย่างเต็มที่โดยไม่รู้จักเหน็ดเหนื่อย รู้สึกมีความสุขที่ได้ทำงาน มีความท้าทายกับงานที่ทำในแต่ละวันและพร้อมที่จะนำพรสวรรค์และพรแสวงของตนเองออกมาใช้งานอย่างเต็มที่ พร้อมทั้งจะเรียนรู้ หาวิธีการใหม่ๆ ในการทำงานให้บรรลุเป้าหมายอยู่เสมอ ถ้าองค์กรไหนสร้างความรู้สึกแบบนี้ให้กับพนักงานได้ก็จะเกิดเป็น หรือการผูกใจพนักงานเพื่อให้ผูกพันกับองค์กร (ธารรงค์ คงคาสวัสดิ์, 2553: 2)

ที่ทำการปกครองอำเภอรัตนวาปี ได้ส่งเสริมความผูกพันต่อองค์กรแก่บุคลากร เนื่องจากเป็นหน่วยงานของรัฐ มีภารกิจและหน้าที่ต่อสังคมโดยรวม ได้แก่ การบำบัดทุกข์ บำรุงสุข ดูแลรักษาความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน ดูแลรักษาสีทิวทัศน์ของสาธารณะ การให้บริการประชาชน และส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชน นอกจากนี้ได้ส่งเสริมความผูกพันต่อองค์กรโดยผู้บังคับบัญชาได้ให้ความสำคัญในการสร้างความผูกพันต่อองค์กรให้เกิดขึ้นกับบุคลากรในสังกัด แม้ว่าจะได้มีการฝึกอบรมเพื่อพัฒนาความรู้และทักษะในการปฏิบัติงานอยู่เสมอ แต่ในสภาพความเป็นจริง เมื่อปฏิบัติหน้าที่มักจะพบปัญหากำลังเจ้าหน้าที่ที่ไม่เพียงพอกับภารกิจที่ต้องรับผิดชอบ แม้ว่า บุคลากรที่ทำการปกครองอำเภอรัตนวาปีจะพยายามปฏิบัติหน้าที่อย่างเต็มความสามารถ แต่ด้วยโครงสร้างการบังคับบัญชาในปัจจุบันที่เป็นอุปสรรคต่อความก้าวหน้าในตำแหน่งหน้าที่ในระยะเวลาที่ควรจะเป็น อีกทั้งสภาพเศรษฐกิจในปัจจุบัน ทำให้รายได้และสวัสดิการที่ได้รับไม่เพียงพอสำหรับการดำเนินชีวิต สภาพปัญหาต่างๆ เหล่านี้ส่งผลให้บุคลากรในที่ทำการปกครองอำเภอรัตนวาปี ขาดแรงจูงใจและความพึงพอใจในการปฏิบัติหน้าที่ ทำให้งานไม่มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลเท่าที่ควรจะเป็น ซึ่งกรณีเช่นนี้ย่อมส่งผลให้ความสำเร็จขององค์กรเกิดขึ้นยาก ไม่สามารถที่จะบรรลุเป้าหมายหรือวัตถุประสงค์ของการปฏิบัติหน้าที่ได้และยังก่อให้เกิดความแตกแยกขัดแย้งในองค์กรอีกด้วย ส่งผลทำให้การปฏิบัติหน้าที่หย่อนประสิทธิภาพลงได้

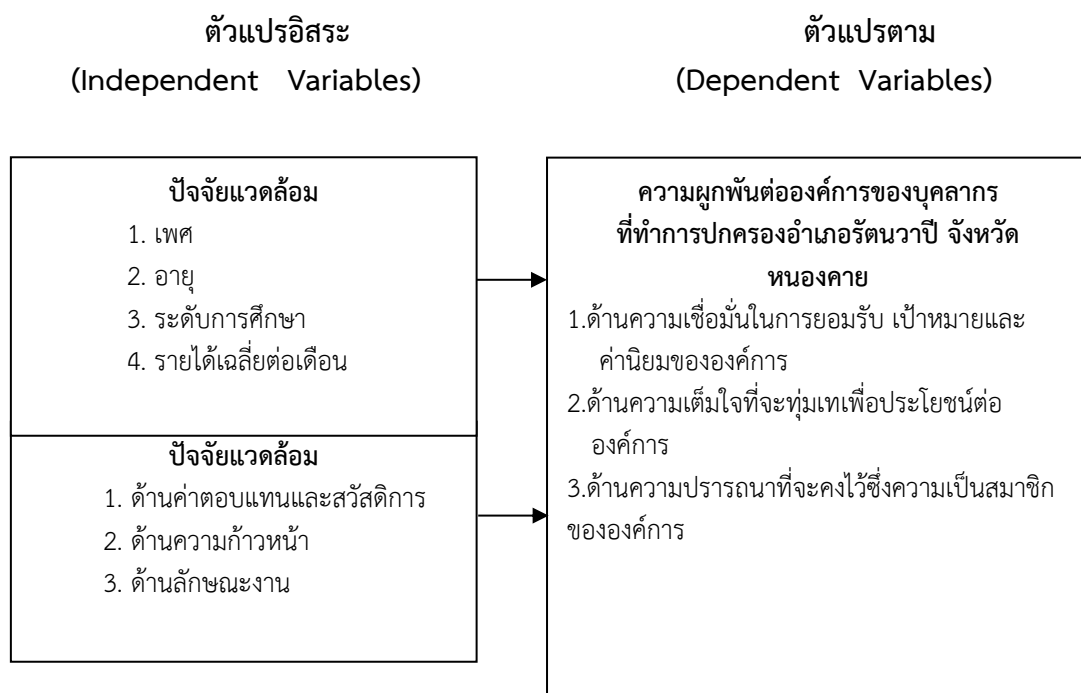
ด้วยเหตุผลดังกล่าว ผู้ศึกษาในฐานะที่เป็นบุคลากรปฏิบัติหน้าที่ในที่ทำการปกครองอำเภอรัตนวาปี จึงมีความสนใจศึกษา ปัจจัยแวดล้อมที่มีผลต่อความผูกพันต่อองค์กรของบุคลากรที่ทำการปกครองอำเภอรัตนวาปี จังหวัดหนองคาย ผลการศึกษาจะเป็นแนวทางในการพัฒนาปัจจัยแวดล้อมที่เป็นปัญหาและเสริมสร้างความผูกพันต่อองค์กรของบุคลากรที่ทำการปกครองอำเภอรัตนวาปี จังหวัดหนองคายให้มีความผูกพันต่อหน่วยงาน ซึ่งเมื่อบุคลากรมีความผูกพันกับหน่วยงานแล้ว จะทำให้มีความทุ่มเท อุทิศกำลังกายกำลังใจ และกำลังสติปัญญาปฏิบัติหน้าที่อย่างเต็มความสามารถ เพื่อให้ได้งานที่มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล บรรลุตามวัตถุประสงค์ของหน่วยงาน ซึ่งจะเกิดประโยชน์ต่อหน่วยงานและประชาชนต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. ศึกษาระดับปัจจัยแวดล้อมปัจจัยแวดล้อมของที่ทำการปกครองอำเภอรัตนวาปี จังหวัดหนองคาย
2. ศึกษาระดับความผูกพันต่อองค์การของบุคลากร ที่ทำการปกครองอำเภอรัตนวาปี จังหวัดหนองคาย
3. พัฒนาข้อเสนอแนะในการส่งเสริมระดับความผูกพันต่อองค์การของบุคลากร ที่ทำการปกครองอำเภอรัตนวาปี จังหวัดหนองคาย

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การศึกษาเรื่องปัจจัยแวดล้อมที่มีผลต่อความผูกพันต่อองค์การของบุคลากรที่ทำการปกครองอำเภอรัตนวาปี จังหวัดหนองคาย นั้น ผู้ศึกษาได้กำหนดตัวแปรอิสระด้านปัจจัยส่วนบุคคลและปัจจัยแวดล้อมในด้าน เพศ อายุ ระดับการศึกษา รายได้เฉลี่ยต่อเดือน ด้านค่าตอบแทนและสวัสดิการ ด้านความก้าวหน้าและด้านลักษณะงานเป็นตัวแปรตาม ด้านความเชื่อมั่นในการยอมรับเป้าหมายและค่านิยมขององค์การ ด้านความเต็มใจที่จะทุ่มเทเพื่อประโยชน์ต่อองค์การ และด้านความปรารถนาที่จะคงไว้ซึ่งความเป็นสมาชิกขององค์การ และสนับสนุนตัวแปรอิสระและตัวแปรตามโดยแนวคิดของ จิรประภา สุดสาคร (2540: 12) ฤกษ์กร ดวงสว่าง (2540: 24) และอุษณะ อำนาจสกุลฤทธิ์ (2551 : 32) กำหนดเป็นกรอบแนวคิดของการศึกษาดังนี้

ภาพที่ 1 แสดงกรอบแนวคิดของการวิจัย

ระเบียบวิธีการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยศึกษาได้กำหนดระเบียบวิธีวิจัยได้ดังนี้

ประชากรและผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

ผู้วิจัยทำการแบ่งการเก็บข้อมูลดังนี้

1. การวิจัยเชิงปริมาณ

ประชากรที่ศึกษาครั้งนี้ คือ บุคลากรที่ทำการปกครองอำเภอรัตนวาปี จังหวัดหนองคาย จำนวนทั้งสิ้น 28 คน โดยผู้ศึกษาได้กำหนดให้เก็บข้อมูลจากประชากรทั้งหมด

2. การวิจัยเชิงคุณภาพ

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญที่ใช้ในการวิจัยเชิงคุณภาพ คือ ผู้แทนที่ปฏิบัติหน้าที่ในทำการปกครองอำเภอรัตนวาปีในฝ่าย (1) ฝ่ายความมั่นคง (2) กลุ่มงานบริหารงานปกครอง (3) ฝ่ายทะเบียนและบัตร (4) ศูนย์ดำรงธรรมอำเภอ และ(5) สำนักงานอำเภอ หน่วยงานละ 1 คน รวมจำนวน 5 คน โดยใช้วิธีเลือกแบบเจาะจง (PURPOSIVE SAMPLING)

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

1. การวิจัยเชิงปริมาณ

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้านี้เป็นแบบสอบถามที่ผู้ศึกษาได้จากการทบทวนวรรณกรรมและแนวคิดของ จิรประภา สุตสาคร (2540,น.12) กฤษกร ดวงสว่าง (2540,น.24) และอุษณะ อำนาจสกุลฤทธิ์ (2551:32) โดยกำหนดจากวัตถุประสงค์ของการศึกษา ขอบเขตการศึกษา กรอบแนวคิดของการศึกษามา กำหนดคำนิยามศัพท์เฉพาะ (Operational Definition) เพื่อใช้ในการสร้างแบบสอบถามตามคำนิยามศัพท์เฉพาะที่กำหนดไว้เสนออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อขอความเห็นชอบและข้อเสนอแนะในการปรับปรุงแก้ไขส่วนที่บกพร่องให้มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้นซึ่งแบ่งออกเป็น 4 ตอน คือ

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามปัจจัยส่วนบุคคลของบุคลากร ที่ทำการปกครองอำเภอ รัตนวาปี จังหวัดหนองคาย ซึ่งเป็นแบบสอบถามให้เลือกตอบ (Check List) โดยมีคำถามเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถามตามตัวแปรที่กำหนดไว้ คือ เพศ อายุ ระดับการศึกษาและรายได้เฉลี่ยต่อเดือน

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามด้านปัจจัยแวดล้อม ซึ่งมีลักษณะเป็นแบบสอบถามปลายปิดได้แก่ ปัจจัยด้านค่าตอบแทนและสวัสดิการ ด้านความก้าวหน้าและด้านลักษณะงาน โดยแต่ละข้อคำถามเป็นการให้ความสำคัญในแต่ละเรื่องที่มีคำตอบให้เลือกแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับตามแนวความคิดของลิเคอร์ท สเกล (Likert Scale)

ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามความผูกพันต่อองค์กรของบุคลากรที่ทำการปกครองอำเภอรัตนวาปี จังหวัดหนองคาย ซึ่งมีลักษณะเป็นแบบสอบถามปลายปิด ได้แก่ปัจจัยด้านความเชื่อมั่นในการยอมรับเป้าหมายและค่านิยมขององค์กร ด้านความเต็มใจที่จะทุ่มเทเพื่อประโยชน์ต่อองค์กรและด้านความปรารถนาที่จะคงไว้ซึ่งความเป็นสมาชิกขององค์กร โดยแต่ละข้อคำถามเป็นการให้ความสำคัญในแต่ละเรื่องที่มีคำตอบให้เลือกแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับตามแนวความคิดของลิเคอร์ท สเกล (Likert Scale)

ตอนที่ 4 แบบสอบถามปลายเปิดแสดงข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะต่อปัจจัยแวดล้อมและความผูกพันต่อองค์กรของบุคลากร ที่ทำการปกครองอำเภอรัตนวาปี จังหวัดหนองคาย เป็นรายด้าน

การทดสอบและหาคุณภาพของเครื่องมือ

เพื่อให้แน่ใจว่าแบบสอบถามชุดนี้มีความน่าเชื่อถือและสามารถใช้ทำการศึกษา โดยให้ผลการศึกษาที่ถูกต้อง ผู้ศึกษาจึงทำการทดสอบคุณภาพของเครื่องมือก่อนที่จะนำไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้

1. การทดสอบความเที่ยงตรงหรือความใช้ได้ของเครื่องมือ (Validity) ผู้ศึกษาได้นำแบบสอบถามไปให้อาจารย์ที่ปรึกษา เพื่อพิจารณาทำการตรวจสอบความตรงประเด็นเชิงเนื้อหา(Content validity) แล้วนำมาแก้ไขปรับปรุงแบบสอบถาม ให้มีความเหมาะสมและสอดคล้องกับการศึกษาค้นคว้า

2. การทดสอบความเชื่อมั่น (Reliability) หลังจากผ่านการทดสอบความเที่ยงตรงของเครื่องมือแล้ว ผู้ศึกษาได้นำแบบสอบถามไปแจกให้บุคลากรของกรมศุลกากร เพื่อทำ Pretest จำนวน 30 คน จากนั้นนำแบบสอบถามมาวิเคราะห์ เพื่อหาสัมประสิทธิ์ความเชื่อมั่นโดยการคำนวณค่าสัมประสิทธิ์อัลฟาตามวิธีของ Cronbach's Reliability Coefficient Alpha

2. การวิจัยเชิงคุณภาพ

ผู้วิจัยใช้สัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (structured interview) เป็นเครื่องมือในเก็บข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) โดยใช้วิธีเลือกแบบเฉพาะเจาะจง (Purposive sampling) ซึ่งมีกรเตรียมข้อคำถามไว้เรียบร้อยแล้วและเป็นข้อคำถามปลายเปิด แบ่งออกเป็น 2 ตอน ได้แก่

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสัมภาษณ์ เป็นข้อคำถามปลายเปิดประกอบด้วย (1) ชื่อ (2) ตำแหน่ง (3) เพศ (4) อายุ (ระบุ) (5) ระดับการศึกษาสูงสุด (6) หน่วยงานที่สังกัด

ตอนที่ 2 คำถามเกี่ยวกับปัจจัยแวดล้อม เป็นข้อคำถามปลายเปิด ประกอบด้วย (1) ด้านค่าตอบแทนและสวัสดิการ (2) ด้านความก้าวหน้า และ (3) ด้านลักษณะงาน

ตอนที่ 3 คำถามเกี่ยวกับความผูกพันต่อองค์การเป็นข้อคำถามปลายเปิดประกอบด้วย (1) ด้านความเชื่อมั่นในการยอมรับเป้าหมายและค่านิยมขององค์การ (2) ด้านความเต็มใจที่จะทุ่มเทเพื่อประโยชน์ต่อองค์การ และ (3) ด้านความปรารถนาที่จะคงไว้ซึ่งความเป็นสมาชิกขององค์การ

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. ข้อมูลเชิงปริมาณ

การวิเคราะห์ข้อมูลในการศึกษาครั้งนี้ ผู้ศึกษานำข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามประมวลผล เพื่อหาค่าสถิติ ดังต่อไปนี้

ตอนที่ 1 ปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าความถี่ (Frequency) และหาร้อยละ (Percentage)

ตอนที่ 2 ปัจจัยแวดล้อม การวิเคราะห์ข้อมูลครั้งนี้ ผู้ศึกษานำข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามมาประมวลผลเพื่อหาค่าสถิติ โดยใช้ค่าเฉลี่ย (μ) และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (σ) โดยนำแบบสอบถามที่สมบูรณ์ครบถ้วนมาวิเคราะห์ข้อมูล และแปลความหมายจากค่าเฉลี่ยที่ได้โดยใช้เกณฑ์ของเบสต์ (Best,1977)

ตอนที่ 3 ปัจจัยความผูกพันต่อองค์การ การวิเคราะห์ข้อมูลครั้งนี้ ผู้ศึกษานำข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามมาประมวลผลเพื่อหาค่าสถิติ โดยใช้ค่าเฉลี่ย (μ) และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (σ) โดยนำแบบสอบถามที่สมบูรณ์ครบถ้วนมาวิเคราะห์ข้อมูลและแปลความหมายจากค่าเฉลี่ยที่ได้โดยใช้เกณฑ์ของเบสต์ (Best,1977)

เกณฑ์ในการแปลความหมายข้อมูลของค่าเฉลี่ย

ค่าเฉลี่ย 4.20 – 5.00 หมายถึง	ระดับความคิดเห็นมากที่สุด
ค่าเฉลี่ย 3.40 – 4.19 หมายถึง	ระดับความคิดเห็นมาก
ค่าเฉลี่ย 2.60 – 3.39 หมายถึง	ระดับความคิดเห็นปานกลาง
ค่าเฉลี่ย 1.80 – 2.59 หมายถึง	ระดับความคิดเห็นน้อย
ค่าเฉลี่ย 1.00 – 1.79 หมายถึง	ระดับความคิดเห็นน้อยที่สุด

2. ข้อมูลเชิงคุณภาพ

2.1 การจำแนกประเภทข้อมูล (Typological Analysis) ซึ่งเป็นการจัดข้อมูลให้เป็นหมวดหมู่หรือประเภท โดยใช้เกณฑ์คุณลักษณะที่ข้อมูลนั้นมีอยู่ร่วมกันเป็นตัวจำแนก จำแนกข้อมูลตามกลุ่มตัวอย่างและเฉพาะประเด็นสำคัญเท่านั้น

2.2 การสร้างข้อสรุปแบบอุปนัย เป็นการสร้างข้อสรุปทั่วไปที่แสดงความเชื่อมโยงระหว่างตัวแปรตั้งแต่สองตัวแปรขึ้นไป โดยใช้กรณีศึกษาหรือแหล่งข้อมูลเฉพาะจำนวนหนึ่งเป็นหลัก แล้วกล่าวอ้างความจริงทั่วไปขึ้นจากความจริงเฉพาะของข้อมูลชุดดังกล่าว โดยผู้วิจัยเลือกใช้วิธีการสร้างข้อสรุปจากข้อมูลบันทึกที่ได้ทั้งหมดจากบันทึกภาคสนาม การสังเกตหรือสัมภาษณ์

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

สถิติพื้นฐานที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) ส่วนปัจจัยแวดล้อมและความผูกพันต่อการการของบุคลากรที่ทำการปกครองอำเภอรัตนวาปี จังหวัดหนองคาย ผู้ศึกษานำข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามมาประมวลผลเพื่อหาค่าสถิติ โดยใช้ค่าเฉลี่ย และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน นำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลในรูปตารางและการบรรยาย

ผลการวิจัย

1. ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนมากเป็นเพศชาย มีอายุ 41 – 50 ปี สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรี และมีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน 15,001 – 20,000 บาท จำนวน 17 คน คิดเป็นร้อยละ 60.71 รองลงมา มีรายได้เฉลี่ยตั้งแต่ 20,001 บาทขึ้นไป จำนวน 9 คน คิดเป็นร้อยละ 32.1 และน้อยที่สุดมีรายได้เฉลี่ยและมีรายได้เฉลี่ย 10,000 – 15,000 บาท จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 7.14 ตามลำดับ

2. ระดับปัจจัยแวดล้อมในภาพรวมนั้นอยู่ในระดับมาก เมื่อจำแนกเป็นรายด้าน พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนมากมีระดับความคิดเห็นต่อปัจจัยแวดล้อมลำดับแรก คือ ด้านลักษณะงาน รองลงมา คือ ด้านค่าตอบแทนและสวัสดิการและลำดับสุดท้าย คือ ด้านความก้าวหน้า ตามลำดับ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านสามารถสรุปผลการศึกษาได้ดังนี้

2.1 ด้านค่าตอบแทนและสวัสดิการ โดยภาพรวมนั้นอยู่ในระดับมาก เมื่อจำแนกเป็นรายข้อ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนมากมีระดับความคิดเห็นต่อปัจจัยแวดล้อมลำดับแรก คือ ท่านได้รับค่าตอบแทนที่ยุติธรรมเมื่อเทียบกับหน่วยงานที่ลักษณะงานคล้ายกัน รองลงมาคือ ค่าตอบแทนที่ได้รับเหมาะสมกับงานที่รับผิดชอบ ท่านมีความพอใจกับสวัสดิการที่ได้รับจากการทำงาน และลำดับสุดท้าย คือ ค่าตอบแทนที่ได้รับเพียงพอต่อการครองชีพ ตามลำดับ

2.2 ด้านความก้าวหน้าโดยภาพรวมนั้นอยู่ในระดับมาก เมื่อจำแนกเป็นรายข้อ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนมากมีระดับความคิดเห็นต่อปัจจัยแวดล้อมลำดับแรก คือ ท่านมีโอกาสในการพัฒนาความรู้ความสามารถ เช่น การอบรมหรือ ศึกษาต่อ รองลงมาคือ ท่านพอใจโอกาสที่จะก้าวหน้าและได้รับการพัฒนาจากองค์กร ท่านมีโอกาสได้เตรียมความรู้และทักษะเพื่อขึ้นสู่ตำแหน่งหน้าที่ที่สูงขึ้น และลำดับสุดท้าย คือ หน่วยงานเปิดโอกาสให้ท่านสามารถเลื่อนตำแหน่งสูงขึ้นได้ ตามลำดับ

2.3 ด้านลักษณะงานโดยภาพรวมนั้นอยู่ในระดับมาก เมื่อจำแนกเป็นรายข้อ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนมากมีระดับความคิดเห็นต่อปัจจัยแวดล้อมลำดับแรก คือ งานที่ท่านปฏิบัติเป็นงานที่ใช้

ความรู้ความสามารถอย่างเต็มที่ รองลงมา คือ งานที่ท่านปฏิบัติมีลักษณะท้าทายและกระตุ้นให้อยากปฏิบัติหน้าที่ ขั้นตอนในการปฏิบัติหน้าที่ของท่านมีความเหมาะสมและความชัดเจน และลำดับสุดท้าย คือ ท่านได้ใช้ความคิดเห็นสร้างสรรค์ได้อย่างเต็มที่ในงานที่รับผิดชอบ ตามลำดับ

3. ความผูกพันขององค์การของบุคลากร ที่ทำการปกครองอำเภอรัตนวาปี จังหวัดหนองคาย ในภาพรวมนั้นอยู่ในระดับมาก เมื่อจำแนกเป็นรายด้าน พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนมากมีระดับความผูกพันต่อองค์การลำดับแรก คือ ด้านความปรารถนาที่จะคงไว้ซึ่งความเป็นสมาชิกขององค์การ รองลงมา คือ ด้านความเต็มใจที่จะทุ่มเทเพื่อประโยชน์ต่อองค์การ และลำดับสุดท้าย คือ ด้านความเชื่อมั่นในการยอมรับเป้าหมายและค่านิยมขององค์การ ตามลำดับ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน สามารถสรุปผลการศึกษาดังนี้

3.1 ด้านความเชื่อมั่นในการยอมรับเป้าหมายและค่านิยมขององค์การโดยภาพรวมนั้นอยู่ในระดับมาก เมื่อจำแนกเป็นรายข้อ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนมากมีระดับความผูกพันต่อองค์การลำดับแรก คือ ท่านเชื่อมั่นว่าการบริหารงานของที่ทำการปกครองอำเภอรัตนวาปีจะนำไปสู่เป้าหมายที่ตั้งไว้ รองลงมา คือ ท่านพอใจที่ที่ทำการปกครองอำเภอรัตนวาปีมีส่วนช่วยพัฒนาการทำงานของในสังกัด ที่ทำการปกครองอำเภอรัตนวาปียึดหลักการทำงานเพื่อการสนองนโยบายอย่างเคร่งครัด และลำดับสุดท้าย คือ ท่านอธิบายให้ผู้อื่นฟังเสมอว่าที่ทำการปกครองอำเภอรัตนวาปีเป็นองค์กรที่น่าทำงานด้วย ตามลำดับ

3.2 ด้านความเต็มใจที่จะทุ่มเทเพื่อประโยชน์ต่อองค์การโดยภาพรวมนั้นอยู่ในระดับมาก เมื่อจำแนกเป็นรายข้อ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนมากมีระดับความผูกพันต่อองค์การลำดับแรก คือ ท่านตั้งใจใช้ความรู้ความสามารถอย่างเต็มที่ในการทำงานเพื่อความสำเร็จของที่ทำการปกครองอำเภอรัตนวาปี รองลงมา คือ ท่านยินดีและเต็มใจที่จะศึกษาหาความรู้ที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับงานที่รับผิดชอบ เพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการทำงานเพื่อที่ทำการปกครองอำเภอรัตนวาปี เมื่อถึงเวลาเลิกงาน ท่านยังคงปฏิบัติหน้าที่จนงานในความรับผิดชอบของท่านแล้วเสร็จด้วยความเต็มใจ และลำดับสุดท้าย คือ ท่านเต็มใจปฏิบัติหน้าที่ซึ่งเป็นงานที่อยู่นอกเหนือความรับผิดชอบของท่าน ตามลำดับ

3.3 ด้านความปรารถนาที่จะคงไว้ซึ่งความเป็นสมาชิกขององค์การโดยภาพรวมนั้นอยู่ในระดับมาก เมื่อจำแนกเป็นรายข้อ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนมากมีระดับความผูกพันต่อองค์การลำดับแรก คือ ท่านมีความตั้งใจที่จะทำงานกับที่ทำการปกครองอำเภอรัตนวาปีจนกว่าจะเกษียณอายุราชการ รองลงมา คือ ท่านมีความพอใจที่จะทำงานในที่ทำการปกครองอำเภอรัตนวาปี แม้จะมีความเสี่ยงสูงต่ออุบัติเหตุขณะปฏิบัติหน้าที่ ท่านมีความยินดีเป็นอย่างยิ่งที่ได้เป็นส่วนหนึ่งของที่ทำการปกครองอำเภอรัตนวาปี และลำดับสุดท้าย คือ ท่านมีความตั้งใจที่จะทำงานภายในที่ทำการปกครองอำเภอรัตนวาปี แม้จะถูกสับเปลี่ยนหน้าที่ใหม่ที่มีการทำงานที่ยากลำบากและเหนื่อยล้ามากขึ้น ตามลำดับ

อภิปรายผล

ผลการศึกษาสามารถอภิปรายผลการศึกษาได้ดังต่อไปนี้

ผลการศึกษาในระดับปัจจัยแวดล้อมในภาพรวมอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับ Moos (1974) ในประเด็นนี้ เพราะปัจจัยแวดล้อมในการปฏิบัติงานจะเป็นตัวชี้วัดการมีส่วนร่วมและความผูกพันของบุคคลต่องาน ความเป็นมิตรและการสนับสนุนในระหว่างเพื่อร่วมงานและการที่ผู้บริหารให้การสนับสนุนผู้ใต้บังคับบัญชาและกระตุ้นให้ผู้บังคับบัญชาสนับสนุนกัน 3 ลักษณะ คือ การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงาน ด้านความสัมพันธ์กับเพื่อนร่วมงาน ด้านการสนับสนุนของผู้บังคับบัญชาและสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ

ชนิษฐา นิ่มแก้ว (2555: 43) ที่ได้ศึกษา เรื่อง ปัจจัยสภาพแวดล้อมที่มีความสัมพันธ์กับความผูกพันของบุคลากรในองค์การ :กรณีศึกษา สำนักบริหารโครงการ กรมชลประทาน สามเสน ผลการศึกษาพบว่าโดยภาพรวมอยู่ในระดับมากเช่นกัน สามารถอธิบายผลปัจจัยแวดล้อม เป็นรายด้านได้ดังนี้

1. ด้านค่าตอบแทนและสวัสดิการ โดยภาพรวมนั้นอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับ Mondy & Noe (2005:11) ในประเด็นนี้ เพราะค่าตอบแทนจากการทำงาน ประกอบด้วยค่าตอบแทนในรูปตัวเงิน โดยตรง หมายถึง ค่าตอบแทนที่ลูกจ้างได้รับจากนายจ้าง ได้แก่ ค่าจ้าง เงินเดือน โบนัส ค่านายหน้า ซึ่งเป็นค่าตอบแทนพิเศษตามผลงาน ค่าคุณวุฒิ หรือ ประสบการณ์ ค่าทำงานล่วงเวลา ค่าทำงานตามกะ และค่าพาหนะขนส่ง และค่าตอบแทนในรูปของตัวเงินทางอ้อม หมายถึง ค่าตอบแทนที่ลูกจ้างได้รับตามที่กฎหมายกำหนด ได้แก่ การประกันสังคม และประกันการว่างงาน รวมทั้งค่าตอบแทนที่องค์กรจัดให้กับพนักงานในช่วงวันหยุดตามประเพณี วันหยุดพักผ่อน วันลาป่วย ลาคลอดบุตร และผลประโยชน์อื่น เช่น ค่ารักษาพยาบาล การประกันชีวิต เงินบำเหน็จบำนาญ การทุพลภาพ สวัสดิการ อาหารกลางวัน เสื้อผ้า ที่อยู่อาศัย ศูนย์ดูแลเด็ก เงินช่วยเหลือบุตร และค่าเล่าเรียนบุตรได้เป็นต้น และสอดคล้องกับผลงานวิจัยของชนิษฐา นิ่มแก้ว (2555: 44) ที่ได้ศึกษาเรื่อง ปัจจัยสภาพแวดล้อมที่มีความสัมพันธ์กับความผูกพันของบุคลากรในองค์การ :กรณีศึกษา สำนักบริหารโครงการ กรมชลประทานสามเสน ผลการวิจัย พบว่า ด้านค่าตอบแทนและสวัสดิการ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากเช่นกัน และจากประสบการณ์ของผู้ศึกษา ในฐานะที่ปฏิบัติงานในที่ทำการปกครองอำเภอรัตนวาปี มีความคิดเห็นสนับสนุนผลงานวิจัยดังกล่าวว่า สาเหตุที่ด้านค่าตอบแทนและสวัสดิการโดยภาพรวมนั้นอยู่ในระดับมาก อาจเป็นเพราะอัตราเงินเดือนที่ได้รับอยู่ในปัจจุบันเมื่อเปรียบเทียบกับปริมาณงาน ความรับผิดชอบ และความรู้ความสามารถแล้วเห็นว่ามีเหมาะสมกับค่าครองชีพในปัจจุบัน ประกอบกับการเลื่อนขั้นเงินเดือนรวมถึงการให้สวัสดิการที่จำเป็น เช่น ค่ารักษาพยาบาล มีความชัดเจนและมีเกณฑ์มาตรฐานพอควร จึงส่งผลให้ด้านค่าตอบแทนและสวัสดิการโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก

2.2 ด้านความก้าวหน้าโดยภาพรวมนั้นอยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับ Moos (1974 อ้างถึงใน สกุลนารี กาแก้ว, 2546: 20-22) ในประเด็นนี้เพราะมิติความก้าวหน้าในหน้าที่การงานที่แสดงถึงปฏิสัมพันธ์ระหว่างงานบุคคลและการจัดการในสภาพแวดล้อมของการปฏิบัติงาน โดยเฉพาะความเป็นอิสระในการปฏิบัติงานเป็นลักษณะของบรรยากาศในการปฏิบัติงานที่ลูกจ้างหรือพนักงานได้รับการสนับสนุนให้ช่วยเหลือตนเองได้ มีอิสระที่จะใช้ความคิดริเริ่มของตนเองและสามารถตัดสินใจในการปฏิบัติงานได้ด้วยตนเอง จะทำให้เกิดความรู้สึกภูมิใจรู้สึกว่า ตนเองมีคุณค่าก็จะพยายามใช้ความคิดสร้างสรรค์เพื่อให้ได้ผลงานที่ดีที่สุดตลอดจนปรับปรุงทักษะในการปฏิบัติงานให้มีประสิทธิภาพและการปฏิบัติงานให้สำเร็จ อันจะนำไปสู่ความก้าวหน้าในหน้าที่การงานต่อไป และสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ โพชมงค์ ทองน้อย (2555: 12) ที่ได้ศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อความผูกพันต่อองค์กรของพนักงานองค์กรขนาดใหญ่ กรณีศึกษา: แผนกก่อสร้างโรงงานบางชัน ผลการวิจัย พบว่า ด้านความก้าวหน้าโดยภาพรวมนั้นอยู่ในระดับมากเช่นกัน และจากประสบการณ์ของผู้ศึกษา ในฐานะที่ปฏิบัติงานในที่ทำการปกครองอำเภอรัตนวาปี มีความคิดเห็นสนับสนุนผลงานวิจัยดังกล่าวว่า สาเหตุที่ด้านความก้าวหน้าโดยภาพรวมนั้นอยู่ในระดับมาก อาจเป็นเพราะผู้บริหารของเปิดโอกาสให้บุคลากรมีโอกาสศึกษาหาความรู้เพิ่มเติมทั้งความรู้จากการศึกษาในแต่ละระดับและทักษะความรู้ในด้านต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานของตน อันจะส่งผลให้บุคลากรสามารถเข้าถึงทักษะความรู้ต่างๆ ที่เป็นประโยชน์ในการนำมาพัฒนาการปฏิบัติงานที่ตนเองรับผิดชอบอยู่ จึงส่งผลให้ด้านความก้าวหน้าโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก

2.3 ด้านลักษณะงานโดยภาพรวมนั้นอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (2543: 130-131) ในประเด็นนี้ เพราะ ลักษณะงานนั้น เป็นการที่ผู้ปฏิบัติงานรับรู้ว่าจะงานที่ทำงานมีความท้าทาย เป็นงานที่สร้างสรรค์น่าสนใจ มีโอกาสที่จะได้เรียนรู้การได้รับผิดชอบงานที่ทำ มีโอกาสที่จะทำงานให้เสร็จและสามารถควบคุมการทำงานได้ จะทำให้เกิดความพึงพอใจในการปฏิบัติงาน ปัจจัยลักษณะงานส่งผลต่อทัศนคติและพฤติกรรมที่เกี่ยวข้องกับการทำงาน โดยปัจจัยของลักษณะงานเป็นสิ่งจูงใจส่งผลให้พนักงานมีความรู้สึกรักคิดไปแนวทางที่ดีก่อให้เกิดการปฏิบัติงานที่ดีแต่ในทางกลับกัน ถ้าหากว่าปัจจัยลักษณะงานไม่เกิดแรงจูงใจของพนักงานพนักงานจะไม่มี ความตั้งใจในการทำงานและสอดคล้องกับผลงานวิจัยของชนิษฐา นิมแก้ว (2555: 44) ที่ได้ศึกษาเรื่อง ปัจจัยสภาพแวดล้อมที่มีความสัมพันธ์กับความผูกพันของบุคลากรในองค์การ :กรณีศึกษา สำนักบริหารโครงการ กรมชลประทานสามเสน ผลการวิจัย พบว่า ด้านลักษณะงานโดยภาพรวมอยู่ในระดับมากเช่นกัน และจากประสบการณ์ของผู้ศึกษา ในฐานะที่ปฏิบัติงานในที่ทำการปกครองอำเภอรัตนวาปี มีความคิดเห็นสนับสนุนผลงานวิจัยดังกล่าวว่า สาเหตุที่ด้านลักษณะงานโดยภาพรวมนั้นอยู่ในระดับมาก อาจเป็นเพราะบุคลากรส่วนใหญ่ปฏิบัติงานที่เหมาะสมกับความสามารถของตนเอง ได้รับค่าตอบแทนที่เป็นธรรม และผู้บังคับบัญชาเปิดโอกาสให้มีการพัฒนาความรู้ความสามารถ ส่งเสริมความเจริญเติบโตและความมั่นคงในแต่ละสายงานอย่างเป็นธรรม จึงส่งผลให้ด้านลักษณะงานโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก

ผลการศึกษา ความผูกพันขององค์การของบุคลากร ที่ทำการปกครองอำเภอรัตนวาปี จังหวัดหนองคายในภาพรวมอยู่ในระดับมาก สามารถอธิบายผล เป็นรายด้านได้ดังนี้

1. ด้านความเชื่อมั่นในการยอมรับเป้าหมายและค่านิยมขององค์การ ผลการศึกษา พบว่า บุคลากรสังกัดที่ทำการปกครองอำเภอรัตนวาปี มีความผูกพันต่อองค์การในด้านความเชื่อมั่นในการยอมรับเป้าหมายและค่านิยมขององค์การโดยภาพรวมอยู่ในระดับมากซึ่งสอดคล้องกับจิระประภา สุดสาคร (2540: 12) เพราะความเชื่อมั่นในการยอมรับเป้าหมายและค่านิยมขององค์การ เป็นทัศนคติและความเชื่อของบุคลากรที่มีความเชื่อถ้อยอมรับและพร้อมที่จะปฏิบัติตามเป้าหมายและคุณค่าขององค์การอย่างสม่ำเสมอ อีกทั้งยังมีความเลื่อมใสศรัทธาต่อเป้าหมายที่องค์การกำหนด รวมถึงความรู้สึกว่าเป้าหมายและคุณค่าของตนเองคล้ายคลึงกับองค์การ บุคคลซึ่งมีความรู้สึกยึดมั่นผูกพันต่อองค์การอย่างมาก จะเห็นว่างานคือหนทางที่จะสามารถทำประโยชน์แก่องค์การได้ คือ การร่วมกิจกรรมและทำงานตามคุณค่า อุดมการณ์และเป้าหมายขององค์การและสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ โกศล วัชรารักษ์ (2556 : 47) ที่ได้ศึกษาเรื่อง ความผูกพันต่อองค์การของบุคลากรพระราชวังสนามจันทร์สำนักพระราชวัง ผลการศึกษาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านความเชื่อมั่นในการยอมรับเป้าหมายและค่านิยมขององค์การ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากเช่นกัน และจากประสบการณ์ของผู้ศึกษา ในฐานะที่ปฏิบัติงานในที่ทำการปกครองอำเภอรัตนวาปี มีความคิดเห็นสนับสนุนผลงานวิจัยดังกล่าวว่า สาเหตุที่ทำให้มีความผูกพันต่อองค์การด้านความเชื่อมั่นในการยอมรับเป้าหมายและค่านิยมขององค์การในระดับมาก อาจเนื่องมาจาก การบริหารงานของผู้บังคับบัญชาที่ทำการปกครองอำเภอรัตนวาปีจะนำไปสู่เป้าหมายที่ตั้งไว้ เนื่องจากผู้บังคับบัญชามีส่วนช่วยพัฒนาการทำงานของในสังกัด ที่ทำการปกครองอำเภอรัตนวาปี โดยการเสนอขออนุมัติโครงการจัดอบรมให้ความรู้แก่บุคลากรในสังกัด เพื่อให้การทำงานมีประสิทธิภาพสนองตอบนโยบายอย่างเคร่งครัด จนทำให้มีความเชื่อมั่นและภาคภูมิใจที่ได้เป็นส่วนหนึ่งขององค์กรส่งผลให้ความผูกพันต่อองค์การในด้านความเชื่อมั่นในการยอมรับเป้าหมายและค่านิยมขององค์การโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก

2. ด้านความเต็มใจที่จะทุ่มเทเพื่อประโยชน์ต่อองค์การ ผลการศึกษา พบว่า บุคลากรสังกัดที่ทำการปกครองอำเภอรัตนวาปี มีความผูกพันต่อองค์การในด้านความเต็มใจที่จะทุ่มเทเพื่อประโยชน์ต่อองค์การโดย

ภาพรวมอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับ อุษณะ อำนาจสกุลฤทธิ์ (2551: 32) เพราะ ความเต็มใจที่จะทุ่มเทเพื่อประโยชน์ต่อองค์การหมายถึง ความรู้สึกเต็มใจที่จะทุ่มเทความสามารถและพยายามในการปฏิบัติหน้าที่เพื่อประโยชน์ขององค์การ รวมถึงการยอมเสียสละเวลา สละกำลังกาย กำลังความคิดและสิ่งต่างๆ ได้แก่ การทำงานอย่างเต็มความสามารถ โดยหวังให้งานที่ปฏิบัติประสบความสำเร็จอย่างมีคุณภาพอันส่งผลสำเร็จและเป็นผลดีต่อองค์การในภาพรวม โดยในทางปฏิบัติสามารถสังเกตได้จากบุคลากรขององค์การยังคงปฏิบัติหน้าที่จนกว่างานในความรับผิดชอบจะแล้วเสร็จแม้เมื่อถึงเวลาเลิกงาน มีความเต็มใจปฏิบัติหน้าที่ซึ่งเป็นงานที่อยู่นอกเหนือความรับผิดชอบ นึกถึงประโยชน์ขององค์การก่อนประโยชน์ส่วนตัวเสมอและสอดคล้องกับ ผลงานวิจัยของ สายฝน ทองคล้าย (2556: 47) ศึกษาเรื่องความผูกพันต่อองค์การของบุคลากรฝ่ายกองทุน กองคลัง สำนักพระราชวัง มี ผลการศึกษาพบว่า ความผูกพันต่อองค์การของบุคลากรฝ่ายกองทุน กองคลัง สำนักพระราชวัง ด้านความเต็มใจที่จะทุ่มเทเพื่อประโยชน์ต่อองค์การ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากเช่นกัน และจากประสบการณ์ของผู้ศึกษา ในฐานะที่ปฏิบัติงานในที่ทำการปกครองอำเภอรัตนวาปี มีความคิดเห็นสนับสนุนผลงานวิจัยดังกล่าวว่า สาเหตุที่ทำให้มีความผูกพันต่อองค์การ ด้านความเต็มใจที่จะทุ่มเทเพื่อประโยชน์ต่อองค์การอยู่ในระดับมาก อาจเนื่องมาจาก บุคลากรสังกัดที่ทำการปกครองอำเภอรัตนวาปี มีความยินดีและเต็มใจใช้ความรู้ความสามารถอย่างเต็มที่ในการทำงานเพื่อความสำเร็จของที่ทำการปกครองอำเภอรัตนวาปี นอกจากนี้ ยังตั้งใจจะศึกษาหาความรู้ที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับงานที่รับผิดชอบ เพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการทำงานเพื่อที่ทำการปกครองอำเภอรัตนวาปี นอกจากนี้ สังกัดที่ทำการปกครองอำเภอรัตนวาปี ยังคงปฏิบัติงานในหน้าที่จนงานในความรับผิดชอบแล้วเสร็จด้วยความเต็มใจ รวมถึงงานที่อยู่นอกเหนือความรับผิดชอบด้วย เพื่อให้ผลงานขององค์กรมีประสิทธิภาพ แม้ว่าจะเลยเวลางานแล้วก็ตาม แสดงให้เห็นถึงความเต็มใจที่จะทุ่มเทเพื่อประโยชน์ต่อองค์การ ส่งผลให้ความผูกพันต่อองค์การในด้านความเต็มใจที่จะทุ่มเทเพื่อประโยชน์ต่อองค์การโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก

3. ด้านความปรารถนาที่จะคงไว้ซึ่งความเป็นสมาชิกขององค์การ ผลการศึกษา พบว่า บุคลากรสังกัดที่ทำการปกครองอำเภอรัตนวาปี มีความผูกพันต่อองค์การในด้านความปรารถนาที่จะคงไว้ซึ่งความเป็นสมาชิกขององค์การ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับ ฤชกร ดวงสว่าง (2540: 38) ในประเด็นนี้ เพราะ ความปรารถนาที่จะคงไว้ซึ่งความเป็นสมาชิกขององค์การ หมายถึงความรู้สึกและการกระทำของบุคลากรภายในองค์การที่มีความคิดและกระทำให้เห็นว่า ตนเองจะอยู่ปฏิบัติหน้าที่ในองค์การโดยไม่ได้คิดหรือมีความต้องการจะลาออก โอน ย้ายไปปฏิบัติงานในองค์การอื่นและเต็มใจทำงานอย่างเต็มที่ให้กับองค์การที่ตนสังกัด โดยในทางปฏิบัติสามารถสังเกตได้จากบุคลากรขององค์การมีความตั้งใจที่จะทำงานกับองค์การนี้ไปจนกว่าจะเกษียณอายุราชการ มีความยินดีเป็นอย่างยิ่งที่ได้เป็นส่วนหนึ่งขององค์การ มีความจงรักภักดีต่อองค์การมากขึ้น เมื่อทำงานนานขึ้น มีความตั้งใจที่จะทำงานภายในองค์การนี้แม้จะมีโอกาสโอนย้ายไปทำงานในองค์การอื่นและสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ โกศล วัชรารักษ์ (2556: 47) ที่ได้ศึกษาเรื่อง ความผูกพันต่อองค์การของบุคลากรพระราชวังสนามจันทร์สำนักพระราชวัง ผลการศึกษาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านความปรารถนาที่จะคงไว้ซึ่งความเป็นสมาชิกขององค์การโดยภาพรวมอยู่ในระดับมากเช่นกัน และจากประสบการณ์ของผู้ศึกษา ในฐานะที่ปฏิบัติงานในที่ทำการปกครองอำเภอรัตนวาปี มีความคิดเห็นสนับสนุนผลงานวิจัยดังกล่าวว่า สาเหตุที่ทำให้มีความผูกพันต่อองค์การ ด้านความปรารถนาที่จะคงไว้ซึ่งความเป็นสมาชิกขององค์การอยู่ในระดับมาก อาจเนื่องมาจากบุคลากรสังกัดที่ทำการปกครองอำเภอรัตนวาปีส่วนมากมีความตั้งใจที่จะทำงานกับที่ทำการปกครองอำเภอรัตนวาปีจนกว่าจะเกษียณอายุราชการ แม้จะถูกสับเปลี่ยนหน้าที่ใหม่ที่มีการทำงานที่ยากลำบากและเหนื่อยล้ามากขึ้น ตลอดจนการปฏิบัติงานกับที่ทำการปกครองอำเภอรัตนวาปี มีความเสี่ยงสูง

ต่ออุบัติเหตุขณะปฏิบัติหน้าที่ก็ตาม แต่ก็เต็มใจและภาคภูมิใจที่ได้เป็นสมาชิกทีมงานในที่ทำกรปกครองอำเภอรตนวปี ทำให้สังกัดที่ทำการปกครองอำเภอรตนวปีไม่ต้องการลาออกก่อนเกษียณอายุราชการ ส่งผลให้ความผูกพันต่อองค์กรในด้านความปรารถนาที่จะคงไว้ซึ่งความเป็นสมาชิกขององค์กรโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก

องค์ความรู้ใหม่

แม้ว่าผลการศึกษา พบว่า ระดับความคิดเห็นต่อปัจจัยแวดล้อมในภาพรวมและระดับความคิดเห็นต่อความผูกพันขององค์กรในภาพรวมอยู่ในระดับมาก แต่ยังมีคามจำเป็นที่จะต้องพัฒนาความผูกพันต่อองค์กรของบุคลากรต่อที่ทำการปกครองอำเภอรตนวปี จังหวัดหนองคาย ซึ่งจากผลการวิจัยได้้องค์ความรู้ว่า แนวทางในการพัฒนาความผูกพันต่อองค์กรของบุคลากร ที่ทำการปกครองอำเภอรตนวปี จังหวัดหนองคาย โดยปรับปรุงมาตรฐานการพิจารณาความดีความชอบ กำหนดนโยบายปรับบัญชีเงินเดือนและฐานเงินเดือนใหม่ และการพิจารณาจัดตั้งกองทุนเพื่อช่วยเหลือสนับสนุนและส่งเสริมการปฏิบัติงานของบุคลากร

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอเชิงนโยบาย

ควรกำหนดนโยบายในการปรับปรุงปัจจัยแวดล้อมในการปฏิบัติงานเพื่อสร้างความผูกพันต่อองค์กรมากยิ่งขึ้น โดยกำหนดแนวทางดังนี้

1.1 ด้านค่าตอบแทนและสวัสดิการ ผู้ศึกษามีความเห็นว่ ควรปรับปรุงค่าตอบแทนของ ที่ทำการปกครองอำเภอรตนวปี ให้เพียงพอกับค่าใช้จ่ายกับสถานะเศรษฐกิจในปัจจุบัน โดยระบบเงินเดือนและระบบการเลื่อนขั้นเงินเดือนของ ที่ทำการปกครองอำเภอรตนวปี ควรเป็นระบบเดียวกับประเภทอื่น เพื่อให้ได้รับความยุติธรรมและมีรายได้เพียงพอกับค่าครองชีพในปัจจุบัน นอกจากนี้การเพิ่มค่าตอบแทนในรูปแบบเงินประจำตำแหน่งและการเพิ่มเบี้ยเลี้ยงในแต่ละเดือนให้กับ ที่ทำการปกครองอำเภอรตนวปี น่าจะเป็นวิธีการที่สามารถเพิ่มรายได้ให้เพียงพอต่อค่าครองชีพของ ที่ทำการปกครองอำเภอรตนวปีและครอบครัวได้

1.2 ด้านความก้าวหน้า ผู้ศึกษามีความเห็นว่ ผู้บังคับบัญชาของที่ทำการปกครองอำเภอรตนวปีควรให้ความสำคัญกับผู้ใต้บังคับบัญชา โดยเฉพาะการส่งเสริมให้ผู้ใต้บังคับบัญชามีความก้าวหน้าในหน้าที่การงานและเป็นที่ยอมรับในการปฏิบัติหน้าที่แก่ด้วยกันและบุคคลทั่วไป ทั้งนี้ การส่งเสริมให้ผู้ใต้บังคับบัญชาได้รับความก้าวหน้านั้น ควรเป็นไปด้วยความยุติธรรมและเท่าเทียมกัน ซึ่งสิ่งเหล่านี้จะส่งผลต่อความผูกพันต่อองค์กรของผู้ใต้บังคับบัญชา

1.3 ด้านลักษณะงานผู้ศึกษามีความเห็นว่ ควรมีการปรับปรุงเปิดโอกาสให้ผู้ปฏิบัติหน้าที่ได้ใช้ความรู้ความสามารถได้อย่างเต็มที่ ในการแสดงความคิดเห็นด้านสร้างสรรค์ในงานที่ผู้ปฏิบัติหน้าที่รับผิดชอบ อีกทั้งผู้บังคับบัญชาควรมีการมอบหมายงานที่ชัดเจน และไม่ซ้ำซ้อน

1.4 ด้านความเชื่อมั่นในการยอมรับเป้าหมายและค่านิยมขององค์กร ผู้ศึกษามีความเห็นว่ การพิจารณาความดีความชอบ การแต่งตั้งและการกำหนดตำแหน่ง ที่ทำการปกครองอำเภอรตนวปี ให้สูงขึ้น ควรปฏิบัติเป็นมาตรฐานเดียวกัน คำนึงถึงความรับผิดชอบในการปฏิบัติงาน ผลการปฏิบัติงานและการเสียสละเพื่อหน่วยงาน ประกอบการพิจารณา และพิจารณาอย่างเป็นรูปธรรม สามารถอธิบายชี้แจง เปรียบเทียบ ตอบข้อซักถามได้ทุกกรณี

1.5 ด้านความเต็มใจที่จะทุ่มเทเพื่อประโยชน์ต่อองค์กร ศึกษาเห็นว่า ควรมีนโยบายปรับบัญชีเงินเดือนและฐานเงินเดือนของใหม่ เนื่องจากเงินเดือนที่ได้รับอาจไม่เพียงพอกับค่าใช้จ่ายพื้นฐานในแต่ละเดือนที่มีแนวโน้มสูงขึ้น ซึ่งในการปรับบัญชีเงินเดือนใหม่ควรคำนึงถึงค่าครองชีพในปัจจุบันเป็นสำคัญ

1.6 ด้านความปรารถนาที่จะคงไว้ซึ่งความเป็นสมาชิกขององค์กร ผู้ศึกษาเห็นว่าควรมีการจัดตั้งกองทุนเพื่อช่วยเหลือสนับสนุนและส่งเสริมการปฏิบัติงานของ ที่ทำการปกครองอำเภอรัตนวาปี และครอบครัวอย่างเป็นรูปธรรม เช่น รางวัลที่มีผลการปฏิบัติงานดีเด่นประจำเดือน ทุนการศึกษาบุตรแบ่งออกเป็นประเภทเรียนดี ประเภทสงเคราะห์ เงินช่วยเหลือครอบครัวเมื่อบุคคลในครอบครัวเสียชีวิต เงินกู้ยืมดอกเบี้ยต่ำหรือปลอดดอกเบี้ยกรณีมีเหตุฉุกเฉิน เป็นต้น

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาปัจจัยแวดล้อมที่มีผลต่อความผูกพันต่อองค์กรของบุคลากรในที่ทำทำการปกครองแห่งอื่น เพื่อนำมาเปรียบเทียบและปรับปรุงให้เกิดความผูกพันต่อองค์กร ตลอดจนเป็นต้นแบบสำหรับการปฏิบัติหน้าที่ของหน่วยงานอื่นๆต่อไป

2.2 ควรศึกษาถึงปัจจัยด้านอื่นๆ ที่มีผลความผูกพันต่อองค์กร เพื่อให้ทราบถึงปัจจัยที่ส่งเสริมความผูกพันต่อองค์กรที่แท้จริงและนำผลที่ได้มาปรับปรุงพัฒนาเพื่อให้บุคลากรมีความผูกพันต่อองค์กรและปฏิบัติงานให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น

2.3 เมื่อมีการปรับปรุงตามผลการศึกษาแล้ว ควรทำการศึกษาซ้ำอีกครั้ง เพื่อพิจารณาเปรียบเทียบความเปลี่ยนแปลงของหน่วยงาน

เอกสารอ้างอิง

- กฤษกร ดวงสว่าง. (2540). ความผูกพันต่อองค์กรของบุคลากรในธุรกิจปิโตรเลียม. [วิทยานิพนธ์ปริญญา
มหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์].มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- ชนิษฐา นิ่มแก้ว. (2554). ปัจจัยสภาพแวดล้อมที่มีความสัมพันธ์กับความผูกพันของบุคลากรใน. องค์การ
กรณีศึกษา สำนักบริหารโครงการ กรมชลประทาน สามเสน. (การค้นคว้าอิสระบริหารธุรกิจ
มหาบัณฑิต, วิชาเอกการจัดการทั่วไป). มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี.
- จิรประภา สุตสาคร. (2545). ความผูกพันต่อองค์กรของข้าราชการกรมธนารักษ์.มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- อัครศักดิ์ คงคาสวัสดิ์. (2553). หัวหน้างานกับการบริหารงานส่วนบุคคล. สำนักพิมพ์ ส.ส.ท.
- ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์. (2543). การบริหารงานวิชาการ. ศูนย์สื่อเสริมกรุงเทพ.
- โพชนงค์ ทองน้อย. (2555). ปัจจัยที่มีผลต่อความผูกพันต่อองค์กรของพนักงานองค์กรขนาดใหญ่ กรณีศึกษา:
แผนกก่อสร้างโรงงานบางชัน.[วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์]. มหาวิทยาลัยศรีปทุม.
- สกุลนารี กาแก้ว. (2546). ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคล สภาพแวดล้อมในการทำงานกับการ
ปฏิบัติงาน ของพยาบาลวิชาชีพ โรงพยาบาลตำรวจ . มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์/กรุงเทพฯ.
- อุษณะ อำนางสกุลฤทธิ์.(2551). ปัจจัยที่มีผลกระทบต่อความผูกพันต่อองค์กรของข้าราชการสำนักงาน
เลขาธิการนายกรัฐมนตรี.วิทยานิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต.มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- เอกลักษณ์ มิ่งสำแดง, (2561). พฤติกรรมองค์การสมัยใหม่ : แนวคิดและทฤษฎี (พิมพ์ครั้งที่ 2).โรงพิมพ์
มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

- Best, John W. 1977. Research in Education. 3rd ed. Englewood Cliffs, New Jersey : Prentice Hall, Inc.
- Mondy, R.W. & Noe, R.W. (2005). Human resource management. (9th ed.). Prentice Hall
- Moos, R. H. (1974). Psychological environments: Expanding the scope of human ecology. American Psychologist.

การวิเคราะห์คุณลักษณะของการหอศิลป์ขนาดกลาง: กรณีศึกษาหอศิลป์ 5 แห่ง
เมืองเสิ่นหยาง มณฑลเหลียวหนิง สาธารณรัฐประชาชนจีน

ANALYSIS OF CHARACTERISTICS OF MEDIUM-SIZED ART GALLERIES: A CASE
STUDY OF 5 ART GALLERIES IN SHENYANG, LIAONING PROVINCE, PEOPLE'S
REPUBLIC OF CHINA

หวัง เย่ชิงเฉิน, สุริยะ ฉายะเจริญ และสุชาติ เกาทอง

Wang Yexingchen, Suriya Chayacharoen & Suchat Thaothong

หลักสูตรศิลปกรรมศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาการจัดการศิลปกรรม คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี

Doctor of Fine and Applied Arts Program in Fine and Applied Arts Management, Faculty of Fine and

Applied Arts, Bangkokthonburi University.

Corresponding Author E-mail: jumpsuri@gmail.com

บทความวิชาการ(Academic Article)

Received 18/11/2023, Revised 16/1/2024, Accepted 16/1/2024

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์คุณลักษณะของการหอศิลป์ขนาดกลาง 5 แห่งในเมืองเสิ่นหยาง มณฑลเหลียวหนิง สาธารณรัฐประชาชนจีน ได้แก่ หอศิลป์เหอหมิงฉวน พิพิธภัณฑ์ศิลปะเฉิงโจว พิพิธภัณฑ์หอศิลป์เหลียวหนิง หอสมุดฉวน และหอศิลป์เมอริเดียน โดยเป็นการลงพื้นที่ที่หอศิลป์ขนาดกลาง 5 แห่งในเมืองเสิ่นหยางและทบทวนเอกสารเกี่ยวกับคุณลักษณะของหอศิลป์ขนาดกลางตามการวิจัยเชิงคุณภาพ ซึ่งจากการวิเคราะห์ พบว่า หอศิลป์ 5 แห่งมีจุดเด่นที่ตั้งใกล้กับพระราชวังมุกเด็นอันเป็นศูนย์กลางของเมืองที่แสดงถึงรากเหง้าทางศิลปะและวัฒนธรรม หอศิลป์ขนาดกลางให้ความสำคัญกับการส่งเสริมการเผยแพร่และธุรกิจด้านภาพอักษรวิจิตรจีนและจิตรกรรมจีนแบบประเพณีของศิลปินจีนที่มีคุณภาพ รวมถึงมีการพัฒนาศักยภาพธุรกิจศิลปะที่เป็นไปอย่างต่อเนื่อง ส่วนประเด็นเครือข่ายการสื่อสารเทคโนโลยีสารสนเทศของการหอศิลป์ขนาดกลางที่จำกัดเฉพาะสำหรับประชาชนจีนถือเป็นจุดด้อยที่ทุกหอศิลป์มีลักษณะที่เหมือนกัน จึงทำให้ขยายเครือข่ายในระดับสากลได้น้อย ซึ่งโอกาสสำคัญของการหอศิลป์ขนาดกลางคือการสร้างแนวทางพัฒนาเครือข่ายสังคมออนไลน์ที่เหมาะสมกับการสื่อสารในระดับสากลให้ได้เพื่อนำไปสู่การส่งเสริมการเผยแพร่และพัฒนาธุรกิจศิลปะของหอศิลป์ขนาดกลางให้พัฒนาได้อย่างยั่งยืนท่ามกลางอุปสรรคของแต่ละหอศิลป์ที่มีแตกต่างกันอย่างหลากหลาย

คำสำคัญ: คุณลักษณะ, หอศิลป์ขนาดกลาง, เมืองเสิ่นหยาง

Abstract

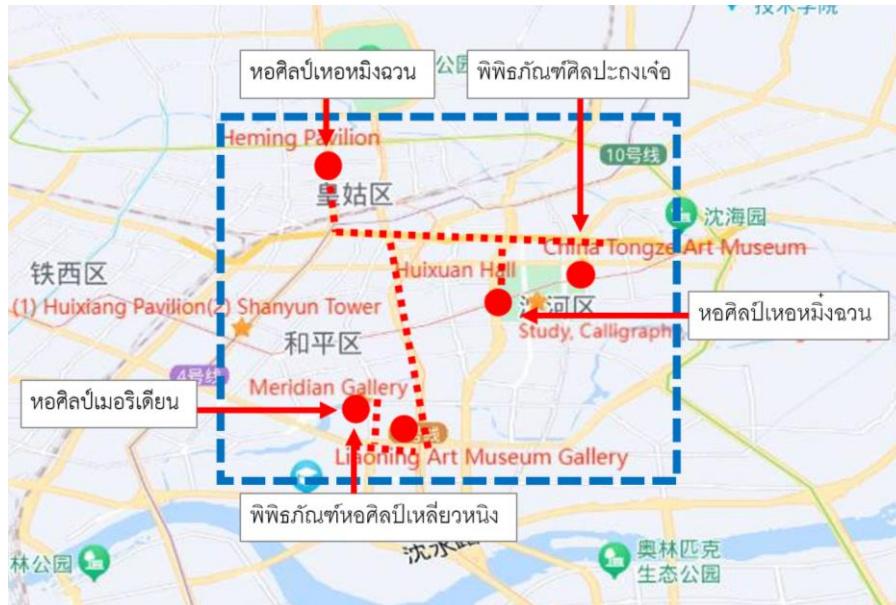
This article aims to analyse the characteristics of five medium-sized art galleries in Shenyang City, Liaoning Province, People's Republic of China: Hemingxuan Gallery, Tongze Art Museum, Liaoning Art Museum Gallery, Huixuan Hall, and Meridian Gallery. It involved visiting five medium-sized art galleries in Shenyang and reviewing the literature on the characteristics of medium-sized art galleries based on qualitative research. From the analysis, it was found that 5 art galleries prominently close to Mukden Palace, a city centre that showcases its artistic and cultural roots, the medium-sized art gallery focuses on promoting the dissemination and business of Chinese calligraphy and traditional Chinese painting by Chinese artists. There is quality, including the continuous development of art business potential. As for the issue of the information technology communication network of a medium-sized art gallery that is limited to Chinese citizens, it is a weak point that all art galleries have the same characteristics. As a result, there is little expansion of the network internationally. An important opportunity for medium-sized art galleries is to create guidelines for developing online social networks that are suitable for international communication in order to promote the dissemination and develop the art business of medium-sized art galleries sustainably amidst the obstacles of each art gallery that are variously different.

Keyword: Characteristics, medium sized art gallery, Shenyang

บทนำ

การพัฒนาอุตสาหกรรมหอศิลป์หอศิลป์ขนาดใหญ่ระดับภูมิภาคในสาธารณรัฐประชาชนจีนมักอยู่พื้นที่ที่มีประชากรหนาแน่น ดำเนินธุรกิจในด้านของการจัดแสดงและการซื้อขายงานจิตรกรรมสีน้ำมันและศิลปะร่วมสมัยที่มีความนิยมในกระแสการสะสมงานศิลปะ ขณะที่หอศิลป์ขนาดกลางส่วนใหญ่มักดำเนินกิจการในการจัดแสดงและซื้อขายผลงานจิตรกรรมแบบดั้งเดิม (Traditional Chinese Painting) และรวมถึงงานจิตรกรรมของศิลปินจีนท้องถิ่นเป็นส่วนใหญ่ โดยหอศิลป์ (Gallery) หมายถึง พื้นที่ในลักษณะห้องหรืออาคารที่มีเป้าหมายในการแสดงนิทรรศการผลงานศิลปะและบางครั้งอาจจะเป็นการจัดแสดงผลงานศิลปะเพื่อให้สามารถจัดจำหน่ายผลงานศิลปะให้กับนักสะสมศิลปะได้ด้วย (หลี่ เหมียวเหมียว, สุริยะ ฉายะเจริญ, สุชาติ เกาทอง, 2566: หน้า 147) ซึ่งในกรณีข้อแตกต่างของหอศิลป์ขนาดใหญ่ถือว่ามีทุนในการดำเนินการค่อนข้างสูงต่างกับหอศิลป์ขนาดกลางที่มีการดำเนินการด้วยเงินทุนที่น้อยกว่า สิ่งเหล่านี้ล้วนมีปัจจัยที่เกี่ยวข้องในเรื่องของการจัดการหอศิลป์ รวมไปถึงการวางแผนเชิงกลยุทธ์ที่ชัดเจนของการจัดการหอศิลป์ขนาดกลางที่ไม่สามารถมีประสิทธิภาพได้เท่ากับหอศิลป์ขนาดใหญ่ โดยไม่สามารถที่จะเข้าสู่ความเสี่ยงในทางธุรกิจได้มากเท่า หอศิลป์ขนาดกลางจึงต้องอยู่ท่ามกลางในโลกการแข่งขันและการประสานโอกาสในการพัฒนาอย่างต่อเนื่องในระยะยาวของตลาดที่เป็นกลุ่มเป้าหมาย (Karpishchenko and others, 2013: pp. 7) หอศิลป์ขนาดกลางจึงไม่อาจมองข้ามปัญหาอย่างผิวเผินในเป็นปัจจัยที่นำไปสู่ความสำเร็จของการบริหารจัดการหอศิลป์ในอนาคตได้ (Amis, Slack & Hinings, 2004: pp. 16) ในทางกลับกัน หอศิลป์ขนาดกลางก็ต้องกล้าในการที่จะเผชิญกับตลาดศิลปะและปลูกฝังความสัมพันธ์กับกลุ่มเป้าหมายให้มีความชัดเจนขึ้น (Fillis, 2002: pp. 133) รวมไปถึงการปรับเปลี่ยนและใช้ประโยชน์จากเทคโนโลยีดิจิทัล (Digital Technology) กับการ

เผยแพร่ผลงานศิลปะให้อยู่ในความเคลื่อนไหวในโลกออนไลน์หรือโลกเสมือนจริง (Virtual World) เพื่อให้ประชาชนสามารถเข้าถึงผลงานศิลปะได้โดยไม่จำกัดด้านเวลาและสถานที่ (สำนักงานศิลปวัฒนธรรมร่วมสมัย กระทรวงวัฒนธรรม, 2564: หน้า 58) สิ่งเหล่านี้จะสะท้อนให้เห็นถึงความสำคัญและความสัมพันธ์ระหว่างเมืองเศรษฐกิจ วัฒนธรรม สภาพแวดล้อมทางวัฒนธรรม รวมไปถึงอุตสาหกรรมทางด้านศิลปะที่เกี่ยวข้องสัมพันธ์กับการบริหารจัดการหอศิลป์ขนาดกลาง

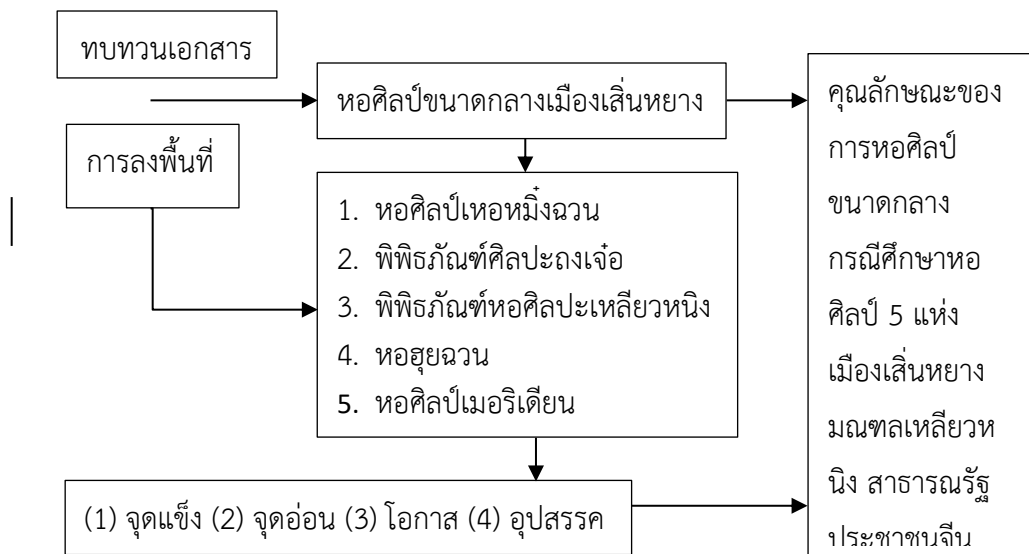
ภาพที่ 1 อาณาบริเวณของหอศิลป์ขนาดกลางเมืองเสิ่นหยาง 5 แห่ง
ที่มา: ผู้วิจัย, 2566

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาหอศิลป์ขนาดกลาง กรณีศึกษาหอศิลป์ 5 แห่ง เมืองเสิ่นหยาง มณฑลเหลียวหนิง สาธารณรัฐประชาชนจีน
2. เพื่อวิเคราะห์คุณลักษณะที่จะนำไปสู่แนวทางในการพัฒนาที่มีความเป็นไปได้ในอนาคตของหอศิลป์ขนาดกลางเมืองเสิ่นหยาง มณฑลเหลียวหนิง สาธารณรัฐประชาชนจีนจำนวน 5 แห่ง

วิธีดำเนินการวิจัย

บทความนี้เป็นส่วนหนึ่งของการวิจัยเชิงคุณภาพที่ทบทวนเอกสารเกี่ยวกับคุณลักษณะของหอศิลป์ขนาดกลางและการลงพื้นที่สำรวจหอศิลป์ 5 แห่ง เมืองเสิ่นหยาง มณฑลเหลียวหนิง สาธารณรัฐประชาชนจีน โดยมีกรณีศึกษา ได้แก่ หอศิลป์เหอหมิงฉวน (Hemingxuan Gallery) พิพิธภัณฑ์ศิลปะตงเจ๋อ (Tongze Art Museum) พิพิธภัณฑ์หอศิลป์เหลียวหนิง (Liaoning Art Museum Gallery) หอซุ่ยฉวน (Huixuan Hall) และหอศิลป์เมอริเดียน (Meridian Gallery)

ภาพที่ 2 กรอบแนวคิดการวิจัย
ที่มา: ผู้วิจัย, 2566

หอศิลป์ขนาดกลางเมืองเส้นหยาง มณฑลเหลียวหนิง สาธารณรัฐประชาชนจีน

ในอดีตหอศิลป์ในสาธารณรัฐประชาชนจีนมักเป็นหอศิลป์ขนาดเล็กและขนาดกลาง ที่ไม่มีแนวคิดในการพัฒนาเป็นหอศิลป์ขนาดใหญ่ จนกระทั่งหลัง พ.ศ.2543 เป็นต้นมาก็เริ่มเกิดหอศิลป์ขนาดใหญ่ที่ได้รับอิทธิพลจากตะวันตกที่เข้ามามากขึ้น สอดคล้องกับสหราชอาณาจักรส่งมอบเกาะฮ่องกงให้กับสาธารณรัฐประชาชนจีนในปี พ.ศ.2540 ด้วยสำหรับหอศิลป์ขนาดกลางเมืองเส้นหยาง มณฑลเหลียวหนิง สาธารณรัฐประชาชนจีนเป็นเมืองหลวงของมณฑลเหลียวหนิง (Liaoning) ด้านภาคตะวันออกเฉียงเหนือของสาธารณรัฐประชาชนจีน (Britannica, 2023: ออนไลน์) หอศิลป์ขนาดกลางเมืองเส้นหยางส่วนใหญ่อยู่ในลักษณะของหอศิลป์เชิงพาณิชย์ (Commercial Art Gallery) ที่มีลักษณะการทำงานที่ผสมผสานความร่วมมือกับเครือข่ายศิลปินและภาคธุรกิจที่มุ่งจัดแสดง ส่งเสริมการซื้อขาย และเผยแพร่ผลงานศิลปะของศิลปินที่ต้องการพัฒนามูลค่าของผลงานที่จะทำให้ศิลปินสามารถหาเลี้ยงชีพ สร้างอาชีพ สร้างฐานนักสะสม (art collectors) และส่งเสริมประวัติศิลปินให้เพิ่มขึ้นได้ (Contemporary Art Issue, 2022: ออนไลน์)

ซึ่งหอศิลป์ขนาดกลางเมืองเส้นหยางจัดแสดงภาพจิตรกรรมจีนแบบดั้งเดิมเกิดขึ้นภายใต้กิจการของหลงเป่าไจ้ (Rongbaozhai) ร้านขายเครื่องเขียนธุรกิจด้านทรัพยากรการศึกษาสี่ประการของจีน (Four Treasures of the Study) คือ พู่กัน หมึก กระดาษ และหินฝนหมึก ให้กับจิตรกรอักษรวิจิตรและจิตรกรที่มีชื่อเสียง มีธุรกิจด้านภาพอักษรวิจิตรจีน (Chinese Calligraphy) และจิตรกรรมแบบดั้งเดิมของจีน รวมถึงการแสดงนิทรรศการ การพิมพ์หนังสือ และเฟอร์นิเจอร์ไม้มะฮอกกานี ต่อมาหอศิลป์ขนาดกลางมีการพัฒนาและบริหารจัดการธุรกิจผลงานจิตรกรรมจีนแบบดั้งเดิม ได้แก่ การส่งเสริมออกแบบบรรจุภัณฑ์ การเปิดตัวศิลปินหน้าใหม่ การจัดการผลงานศิลปะ ธุรกิจการผลิตกรอบรูป และศิลปะวัตถุแบบประเพณีโบราณ ซึ่งจากที่ผู้วิจัยได้สำรวจสามารถนำมาสู่สมมติฐานเพื่อเป็นเกณฑ์หอศิลป์ขนาดกลาง (เฉพาะเมืองเส้นหยาง) ได้ว่า หอศิลป์มีพื้นที่เฉลี่ยของหอศิลป์ไม่น้อยกว่า 70 ตารางเมตร เจ้าหน้าที่ไม่น้อยกว่า 3 คนขึ้นไป หอศิลป์สามารถจัดนิทรรศการหมุนเวียนอย่างต่อเนื่องอย่างน้อยปีละ 2 ครั้ง มีเครือข่ายศิลปินที่ร่วมแสดงผลงานในหอศิลป์อย่าง

น้อย 5 คนขึ้นไป ผลิตสื่อสิ่งพิมพ์มากกว่า 1 เล่ม/เรื่อง และราคาผลงานศิลปะต่อหน่วยมากกว่า 10,000 หยวน ซึ่งเกณฑ์จากการสำเร็จและนำมาสู่เกณฑ์สมมติฐานนี้กำหนดได้ถึงคุณลักษณะสำคัญของหอศิลป์ขนาดกลางในเมืองเส้นหยาง

วิเคราะห์หอศิลป์ขนาดกลางเมืองเส้นหยาง 5 แห่ง

1. หอศิลป์เหอหมิงฉวน ถือเป็นอาคารพาณิชย์แรกที่มีการใช้ชื่อหอศิลป์ขึ้นมาในช่วงปี พ.ศ.2525 โดยมีพื้นที่ 300 ตารางเมตร และมีพนักงาน 7 คน ตั้งอยู่เลขที่ 50 ถนน ฮวงเหอใต้ (Huanghe South) เขต หวงกู๋ (Huanggu) เมืองเส้นหยาง ซึ่งเป็นแหล่งของทรัพยากรทางด้านประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมจีนโบราณ นอกจากนี้ยังเป็นศูนย์กลางของการบริหารทางด้านเศรษฐกิจวัฒนธรรมวิทยาศาสตร์เทคโนโลยีและการศึกษาของมณฑลเหอหนานที่อยู่ท่ามกลางมรดกทางวัฒนธรรมของเมืองโบราณ สภาพแวดล้อมเหล่านี้เอื้อต่อการเป็นพื้นที่ที่สัมพันธ์กับวัฒนธรรมจีน โดยหอศิลป์ดำเนินธุรกิจทางด้านศิลปะเกี่ยวกับภาพอักษรวิจิตรจีนและงานจิตรกรรมของศิลปินท้องถิ่นในภูมิภาคเป็นหลัก รวมถึงผลงานของศิลปินในระดับชาติที่เข้ามามีบทบาทในการมีส่วนร่วมในนิทรรศการศิลปะ กิจกรรมต่าง ๆ การประมูลผลงานศิลปะ และการศึกษา จึงถือว่าเป็นข้อได้เปรียบทั้งในด้านของประวัติศาสตร์ของพื้นที่ความหลากหลายของผู้คนการเป็นย่านธุรกิจการประสานกลมกลืนของประชาชนในพื้นที่ซึ่งสัมพันธ์กับการดำเนินการและการบริหารจัดการของหอศิลป์ที่มีมา 40 ปี

ภาพที่ 3 หอศิลป์เหอหมิงฉวน
ที่มา: ผู้วิจัย, 2566

2. พิพิธภัณฑ์ศิลปะถงเจ้อ ตั้งอยู่ทางตะวันตกเฉียงเหนือของชั้นห้าของห้างสรรพสินค้าเส้นหยางฮอติเดย์เวิลด์ (Shenyang Yitian Holiday World) ถนนจงเจีย (Zhongjie) ก่อตั้งขึ้นใน พ.ศ.2556 มีพนักงาน 10 คน พื้นที่จัดแสดง 1,500 ตารางเมตร พิพิธภัณฑ์ศิลปะถงเจ้อเป็นส่วนหนึ่งของสถาบันจิตรกรรมและการประดิษฐ์ภาพอักษรวิจิตรถงเจ้อ (China Tongze Painting and Calligraphy Research Institute) ที่ได้รับการอนุมัติจากกระทรวงกิจการพลเรือนของรัฐที่เป็นหน่วยงานบริหารมรดกทางวัฒนธรรมของรัฐแห่งเดียวของประเทศที่นิยามคำว่าจีนลงในชื่อสถาบันด้วย จึงทำให้สถาบันแห่งนี้อยู่ในสถานะของสถาบันทางศิลปะระดับชาติที่อยู่ทางตะวันออกเฉียงเหนือของสาธารณรัฐ พิพิธภัณฑ์ศิลปะนี้ดำเนินธุรกิจศิลปะ การจัดนิทรรศการศิลปะ การประชุม และกิจกรรมอื่น ๆ เป็นหลัก ซึ่งในสถานะของการเป็นสถาบันระดับชาติและร่วมกับบริษัทประมูลเส้นหยางถงเจ้อ จำกัด (Shenyang Tongze Auction Co., Ltd.) จึงได้เปิดให้ประชาชน

ที่สนใจสามารถเข้าชมผลงานศิลปะได้โดยไม่เก็บค่าใช้จ่าย และถือได้ว่าพิพิธภัณฑ์ศิลปะแห่งนี้เป็นพิพิธภัณฑ์ศิลปะแห่งแรกในภูมิภาคเส้นหยางที่ตั้งในห้างสรรพสินค้าขนาดใหญ่อย่างครบวงจร

ภาพที่ 4 พิพิธภัณฑ์ศิลปะหลงเจ้อ
ที่มา: ผู้วิจัย, 2566

3. พิพิธภัณฑ์หอศิลป์เหลียวหนิง เกิดอย่างเป็นทางการตั้งแต่ต้นคริสต์ทศวรรษ 1980 (ช่วงระหว่าง พ.ศ.2523-พ.ศ.2532) โดยมีการพัฒนากิจการต่าง ๆ อย่างเข้มแข็ง จนกลายเป็นหนึ่งในพิพิธภัณฑ์ศิลปะประจำเมืองเพียงไม่กี่แห่งในช่วงเวลานั้น ตั้งอยู่ที่เลขที่ 33 ถนนไซต้า (Caita) เขตเหอปิง (Heping District) เมืองเส้นหยาง พิพิธภัณฑ์หอศิลป์เหลียวหนิงมีบุคลากร 5 คน พื้นที่ส่วนหอศิลป์ 380 ตารางเมตร ตั้งอยู่ทางฝั่งตะวันตกของศูนย์นิทรรศการอุตสาหกรรมเหลียวหนิง (Liaoning Industrial Exhibition Center) ที่มีพื้นที่รวมมากกว่า 4,000 ตารางเมตร พิพิธภัณฑ์ศิลปะเหลียวหนิงมีการปรับปรุงใหม่ โดยมีหน้าที่ผลิตงานสร้างสรรค์ การวิจัยด้านศิลปะ และมีแผนกสร้างสรรค์งานศิลปะ (Art Creation Department) ที่มีสมาชิกที่เป็นจิตรกรจีนที่มีชื่อเสียงจำนวนหนึ่งที่เข้ามาร่วมงานกัน

ภาพที่ 5 พิพิธภัณฑ์หอศิลป์เหลียวหนิง
ที่มา: ผู้วิจัย, 2566

4. หอฮุยฉวน ตั้งอยู่ในประตูเหอหยวน (Huaiyuan) ที่มีชื่อเสียงในเส้นหยาง ซึ่งเป็นหนึ่งในเก้าประตูของเมืองเส้นหยางในราชวงศ์ชิง (Qing Dynasty) ตั้งอยู่ทางตะวันตกสุดของถนนเส้นหยางในเมืองฟางเฉิง (Fangcheng) ที่สร้างขึ้นในปี พ.ศ. 2174 ซึ่งประตูเมืองนี้เป็นสัญลักษณ์สำคัญของกำแพงเมืองเก่าเส้นหยางที่แต่เดิมใช้เป็นเส้นทางเข้าออกของเจ้าหน้าที่ในราชวงศ์ชิง โดยตำแหน่งอยู่ ณ เลขที่ 58A 1-2 ถนนเส้นหยาง เขตเสินเหอ (Shenhe District) ก่อตั้งขึ้นในปี พ.ศ. 2542 มีพื้นที่ 200 ตารางเมตร ดำเนินกิจการทางด้าน

ศิลปะเกี่ยวกับสมบัติทั้งสี่ของการศึกษา (Four Treasures of the Study) : พู่กัน หมึก กระดาษ และคิลานหมึกที่ใช้ในการเขียนพู่กันจีน การประดิษฐ์ภาพอักษรวิจิตรจีน เป็นแหล่งรวมผลงานจิตรกรรมของจิตรกรที่มีชื่อเสียงของเมืองเสียนหยางและมณฑลเหอหนาน ซึ่งนับตั้งแต่ดำเนินการมา หออุทยานประสบความสำเร็จมาโดยตลอดในด้านของการจัดนิทรรศการ เช่น ผลงานสะสมงานจิตรกรรมจีนสำหรับผู้หญิงของหวัง ยี่เฉิง (Wang Yisheng) และผลงานจิตรกรรมภูมิทัศน์จีนของซุน เหวินโบ (Sun Wenbo) เป็นต้น

ภาพที่ 6 หออุทยาน
ที่มา: ผู้วิจัย, 2566

5. หอศิลป์เมอริเดียน ตั้งอยู่บนชั้น 2 ของอาคารหลูหยวนแอนติคซิตี้ (Luyuan Antique City) เป็นแหล่งรวบรวมและธุรกิจด้านโบราณวัตถุ ภาพอักษรวิจิตรจีน งานจิตรกรรม และหัตถกรรม ใกล้กับบริเวณเมืองโบราณหลูหยวน (Luyuan Antique City) เป็นตลาดวัฒนธรรมที่ทรงอิทธิพลในภาคตะวันออกเฉียงเหนือของจีน ตั้งอยู่บนถนนซานฮ่าว (Sanhao Street) เขตเหอผิง (Heping District) ที่เป็นย่านธุรกิจและมีสภาพแวดล้อมที่สวยงามของเมืองเสียนหยาง อยู่ติดกับสถาบันวิจิตรศิลป์หลูฉวน (Lu Xun Academy of Fine Arts) ทางทิศใต้ ส่วนหอศิลป์เมอริเดียนก่อตั้งโดย เฉิน กว๋อฮุย (Chen Guohui) ผู้เคยศึกษาด้านจิตรกรรมสีน้ำมันของสถาบันวิจิตรศิลป์หลูฉวน (Lu Xun Academy of Fine Arts) และก่อตั้งหอศิลป์เมอริเดียนในปี พ.ศ. 2546 ครอบคลุมพื้นที่ 100 ตารางเมตร ซึ่งตลอด 20 ปีที่ผ่านมา ประสบความสำเร็จในการจัดนิทรรศการมากกว่า 10 รายการ เช่น ผลงานจิตรกรรมลู่ซือหยาง (Lu Ziyang) ลู่เฉินตง (Xu Shendong) และจิตรกรหญิงเมืองเสียนหยาง ธุรกิจหลักของหอศิลป์เมอริเดียนเน้นไปที่งานศิลปะประเภทภาพอักษรวิจิตรจีน จิตรกรรมจีน จิตรกรรมสีน้ำมัน จิตรกรรมสีน้ำ และภาพพิมพ์ โดยทำหน้าที่เป็นตัวแทนในการรวบรวมข้อมูล การจัดนิทรรศการ การจำหน่าย และร้านค้าศิลปะ (Art Salon)

ภาพที่ 7 หอศิลป์เมอริเดียน
ที่มา: ผู้วิจัย, 2566

การวิเคราะห์คุณลักษณะ

การวิเคราะห์คุณลักษณะของการหอศิลป์ขนาดกลาง กรณีศึกษาหอศิลป์ 5 แห่ง เมืองเส้นหยาง มณฑลเหอหนิง สาธารณรัฐประชาชนจีน มุ่งไปที่การวิเคราะห์จุดเด่น จุดด้อย โอกาส และอุปสรรคในด้านของคุณลักษณะหอศิลป์และนำมาสู่การเปรียบเทียบระหว่างแต่ละกรณีศึกษา ซึ่งสามารถวิเคราะห์ได้ ดังนี้

1. จุดเด่นของคุณลักษณะหอศิลป์ขนาดกลางเมืองเส้นหยาง 5 แห่ง

หอศิลป์เหอหมิงฉวนมีชื่อเสียงจนเป็นที่เชื่อมั่นของสังคม ทำให้เกิดเครือข่ายระหว่างหอศิลป์กับศิลปิน/จิตรกรจำนวนมากจึงทำธุรกิจทางด้านศิลปะมีความต่อเนื่องราบรื่นโดยเฉพาะการเน้นไปที่ภาพอักษรวิจิตรจีนและจิตรกรรมจีนแบบประเพณี ขณะที่พิพิธภัณฑ์ศิลปะจงเจ้อเป็นหอศิลป์ที่มีธุรกิจที่แข็งแกร่งอันเกิดจากกลุ่มศิลปินและองค์กรศิลปะที่ได้รับการรับรองในระดับชาติเข้ามามีส่วนร่วมสำคัญในการบริหารจัดการ รวมไปถึงความเพียบพร้อมทั้งในด้านของทรัพยากรบุคคล ทรัพยากรทางด้านศิลปะ และพื้นที่แวดล้อมของหอศิลป์จึงทำให้หอศิลป์แห่งนี้มีการพัฒนาอย่างต่อเนื่องภายใต้การมีส่วนร่วมของภาครัฐที่ทำให้เกิดการพัฒนาอย่างเข้มแข็ง ส่วนพิพิธภัณฑ์ศิลปะเหลียวหนิงอยู่พื้นที่ของเมืองที่สะดวกสบาย รวมไปถึงมีเครือข่ายของศิลปินและนักวิชาการทางด้านศิลปะที่เข้ามามีความเกี่ยวข้องและมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการและทำธุรกิจศิลปะจึงทำให้มีสถานะของความเป็นหอศิลป์ประจำเมืองและมีจิตรกรจีนที่มีชื่อเสียงจำนวนมากเข้ามามีส่วนร่วมด้วย สำหรับหอฮุยฉวนเป็นศูนย์กลางของศิลปะภาพอักษรวิจิตรจีนและจิตรกรรมจีนแบบประเพณีจนกลายเป็นหอศิลป์ที่โดดเด่น รวมถึงมีเครือข่ายของจิตรกรที่โดดเด่น และหอศิลป์เมอริเตียนมีการบริหารจัดการที่อยู่ภายใต้ผู้บริหารที่มีรากฐานความรู้ทางด้านศิลปะ จึงทำให้การคัดกรองผลงานที่เข้ามามีส่วนร่วมมีมาตรฐานและความหลากหลาย สอดคล้องกับตลาดธุรกิจศิลปะที่สามารถที่จะพัฒนาอย่างต่อเนื่อง

2. จุดด้อยของคุณลักษณะหอศิลป์ขนาดกลางเมืองเส้นหยาง 5 แห่ง

หอศิลป์เหอหมิงฉวนที่แม้ว่าความเชื่อมั่นของกลุ่มเป้าหมาย ผู้ซื้อ และนักสะสมงานศิลปะมีมาก จึงทำให้การเปลี่ยนแปลงในด้านของความคิดและกลยุทธ์ในการจัดการมีน้อย ส่วนใหญ่เป็นการพัฒนาตามวิธีคิดที่มีมาแต่เดิม ขาดการปรับเปลี่ยนรูปแบบใหม่ ๆ ส่วนพิพิธภัณฑ์ศิลปะจงเจ้อที่อยู่ในห้างสรรพสินค้าทำให้สภาพแวดล้อมของหอศิลป์เป็นลักษณะของพื้นที่ทางธุรกิจสมัยใหม่ ทำให้ขาดสภาพแวดล้อมทางวัฒนธรรมและรวมถึงการใช้ต้นทุนที่สูงในการดำเนินการ ขณะที่พิพิธภัณฑ์หอศิลป์เหลียวหนิงเป็นในส่วนของหอศิลป์ที่มีข้อจำกัดด้านพื้นที่ ทำให้มีพื้นที่ในการใช้สอยทางด้านนิทรรศการที่ไม่กว้างขวางมากนัก ซึ่งแม้ว่าการจัดการและพัฒนาต่าง ๆ จะเป็นไปอย่างเข้มแข็งก็ตาม แต่สิ่งเหล่านี้ก็เกิดเป็นความเข้มงวดและการคัดกรองที่ผสมผสานระหว่างศาสตร์ทางด้านศิลปะและวิชาการที่เข้มข้น จึงทำให้ศิลปินรุ่นใหม่มีบทบาทน้อยกว่าหอศิลป์อื่น ๆ สำหรับหอฮุยฉวนมีการบริหารจัดการแบบไม่เคร่งครัดทำให้มีความอ่อนในด้านความรู้ทางวิชาชีพ ส่งผลให้เห็นถึงการคัดกรองผลงานที่เข้ามาจัดแสดงและธุรกิจศิลปะขาดมาตรฐานในระดับสูง และหอศิลป์เมอริเตียนมีค่าใช้จ่ายเช่าพื้นที่ด้วยราคาที่สูงและมีการแข่งขันการตลาดของผลงานที่หลากหลาย ซึ่งสิ่งนี้แม้เป็นจุดอ่อนก็ตาม แต่ก็สามารถที่จะนำมาศึกษาบทวนและเพื่อให้เกิดเป็นแนวทางในการพัฒนาที่เพิ่มขึ้น

3. โอกาสของคุณลักษณะหอศิลป์ขนาดกลางเมืองเส้นหยาง 5 แห่ง

หอศิลป์เหอหมิงฉวนมีควรระบบการจัดการและธุรกิจหอศิลป์ที่สัมพันธ์กับเทคโนโลยีสารสนเทศใหม่ ๆ และมีวิธีการสื่อสารระดับนานาชาติที่จะนำไปสู่การเพิ่มผู้คนให้เข้าถึงหอศิลป์และผลงานศิลปะที่อยู่ภายใต้เครือข่ายของหอศิลป์ได้มากขึ้นท่ามกลางการแข่งขันของตลาดศิลปะที่เพิ่มขึ้นเช่นกัน ขณะที่พิพิธภัณฑ์ศิลปะจงเจ้อมีความเข้มแข็งในด้านของการดำเนินการธุรกิจศิลปะและรวมถึงมาตรฐานออกผลงานศิลปะของศิลปินจีนที่สอดคล้องกับความต้องการของตลาด รวมไปถึงสิ่งอำนวยความสะดวกอื่น ๆ ที่สามารถประสาน

และเชื่อมต่อกับภาคส่วนต่าง ๆ ในการบริหารจัดการหอศิลป์และธุรกิจทางศิลปะได้ จึงถือเป็นโอกาสสำคัญในการพัฒนาไปในสู่พื้นที่ธุรกิจศิลปะที่มีมาตรฐานในระดับสูงทั้งในระดับชาติและนานาชาติต่อไปได้ ส่วนพิพิธภัณฑ์หอศิลป์เหลียวหนิงเป็นหอศิลป์ที่มีเครือข่ายศิลปินจีนที่มีชื่อเสียงจำนวนมากเข้ามามีส่วนร่วม รวมไปถึงบทบาทในเรื่องของวิชาการและการวิจัยทางด้านศิลปะ ทำให้หอศิลป์แห่งนี้สามารถที่จะนำเสนอผลงานที่เป็นต้นแบบของศิลปินให้กับผู้ที่เข้ามาชมและผู้ที่เข้ามามีส่วนร่วมในด้านธุรกิจศิลปะที่มีมาตรฐาน สำหรับหออุทยานที่สนับสนุนความต้องการของตลาดศิลปะประเภทภาพอักษรจิตรจีนและงานจิตรกรรมจีนแบบประเพณีอยู่ในสถานะที่คงที่ด้วยมาตรฐานสามารถพัฒนาที่สูงขึ้นอย่างต่อเนื่องผ่านระบบการคัดกรองที่เพิ่มขึ้น และหอศิลป์เมอริเดียนมีผลงานศิลปะที่ความหลากหลายเข้ามามีส่วนร่วม ทำให้เพิ่มโอกาสในการที่จะให้ผู้ซื้อ ผู้ชม และนักสะสม เข้ามาเลือกผลงานศิลปะและสนับสนุนธุรกิจของหอศิลป์ให้ก้าวหน้าขึ้น ทั้งในด้านของธุรกิจและความมีมาตรฐานของผลงานศิลปะที่จะนำไปสู่ระดับสากลในอนาคตได้

4. อุปสรรคของคุณลักษณะหอศิลป์ขนาดกลางเมืองเส้นหยาง 5 แห่ง

ความต้องการของตลาดศิลปะแบบประเพณีที่มีจำนวนมากส่งผลให้เกิดหอศิลป์ที่เป็นแหล่งธุรกิจศิลปะใหม่ ๆ เพิ่มขึ้นมาก ทำให้เกิดคู่แข่งทางธุรกิจมากขึ้นตามมา ซึ่งเป็นอุปสรรคและความท้าทายของหอศิลป์เหอหมิงฉวน ขณะที่พิพิธภัณฑ์ศิลปะจงเจียยังขาดการประชาสัมพันธ์เทคโนโลยีสารสนเทศในระดับนานาชาติที่ชัดเจน ถือเป็นอุปสรรคที่ทำให้ไม่สามารถค้นหาผ่านสื่อออนไลน์ที่นอกจากเขตแดนของประเทศได้ ส่วนพิพิธภัณฑ์หอศิลป์เหลียวหนิงมีลักษณะที่คล้ายกันในด้านของการเข้าถึงสื่อสารสนเทศของหอศิลป์ที่จำกัดวงอยู่เฉพาะเครือข่ายของศิลปินจีน ทำให้โอกาสในการพัฒนาเครือข่ายในระดับนานาชาติได้น้อย ซึ่งหากมีการสร้างและพัฒนาสื่อออนไลน์ในการประชาสัมพันธ์หอศิลป์ก็อาจจะทำให้หอศิลป์แห่งนี้รองรับการขยายตัวทางธุรกิจของศิลปะจีนในระดับนานาชาติได้ด้วย เช่นเดียวกันกับ หออุทยานที่ควรเพิ่มช่องทางในการติดต่อสื่อสารในระดับสากลที่มากขึ้นและให้ข้อมูลความรู้และความเข้มแข็งในด้านของมรดกทางวัฒนธรรมภาพอักษรจิตรจีนและจิตรกรรมจีนสู่สากลมากขึ้นผ่านสื่อสารสนเทศ และหอศิลป์เมอริเดียนหอศิลป์ต้องมีการพัฒนาระบบธุรกิจศิลปะและการบริหารจัดการที่เท่าทันสถานการณ์ปัจจุบัน รวมไปถึงเพิ่มการสำรวจความต้องการของผู้ซื้อ และนักสะสมศิลปะที่มีบทบาทสำคัญในการที่จะช่วยพัฒนาให้หอศิลป์สามารถที่จะพัฒนาด้านธุรกิจต่อไปได้ ท่ามกลางการแข่งขันของตลาดที่เพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง

ทั้งนี้สามารถอธิบายเป็นตารางการวิเคราะห์คุณลักษณะของการหอศิลป์ขนาดกลาง: กรณีศึกษาหอศิลป์ 5 แห่ง เมืองเส้นหยาง มณฑลเหลียวหนิง สาธารณรัฐประชาชนจีน ได้ ดังนี้

ตารางที่ 1 การวิเคราะห์คุณลักษณะของการหอศิลป์ขนาดกลาง: กรณีศึกษาหอศิลป์ 5 แห่ง เมืองเส้นหยาง

	หอศิลป์	จุดแข็ง	จุดอ่อน	โอกาส	อุปสรรค
1	หอศิลป์ เหอหมิง- ฉวน	มีชื่อเสียง มีเครือข่าย ธุรกิจมีความ ต่อเนื่อง	รูปแบบดั้งเดิม	แนวทางสัมพันธ์กับ เทคโนโลยีสารสนเทศ ใหม่	คู่แข่งมากขึ้น

หอศิลป์	จุดแข็ง	จุดอ่อน	โอกาส	อุปสรรค
2 พิพิธภัณฑ์ศิลปะถ้ำ-เจ้อ	ธุรกิจที่แข็งแกร่ง การรับรองในระดับชาติ ทรัพยากรบุคคล การมีส่วนร่วมของภาครัฐ	ขาดสภาพแวดล้อมทางวัฒนธรรม การใช้ต้นทุนที่สูง	ความเข้มแข็งด้านธุรกิจศิลปะ มาตรฐานของผลงานศิลปะ สิ่งอำนวยความสะดวก	คู่แข่งมากขึ้น ขาดสื่อออนไลน์ในระดับนานาชาติ
3 พิพิธภัณฑ์ศิลปะเหลียว-หนิง	มีชื่อเสียง มีเครือข่ายพื้นที่สะดวกสบาย	พื้นที่มีจำกัด ศิลปินหน้าใหม่เข้าถึงยาก	มีมาตรฐานมีส่วนร่วมในวงวิชาการศิลปะ	ขาดสื่อออนไลน์ในระดับนานาชาติ
4 หอฮุยฉวน	เน้นศิลปะแบบประเพณีนิยม	การบริหารจัดการแบบไม่เคร่งครัด	ความต้องการของตลาดสูง	ขาดสื่อออนไลน์ในระดับนานาชาติ
5 หอศิลป์เมอ-ริเตียน	ผู้บริหารมีความรู้ศิลปะ	มีค่าใช้จ่ายราคาที่สูง	ความหลากหลายของผลงานศิลปะ	ขาดสื่อออนไลน์ในระดับนานาชาติ

องค์ความรู้ใหม่ที่ได้รับ

จากการวิเคราะห์คุณลักษณะของการหอศิลป์ขนาดกลาง 5 แห่ง ในเมืองเสิ่นหยาง มณฑลเหลียวหนิง สาธารณรัฐประชาชนจีน ค้นพบถึงองค์ความรู้ในด้านการส่งเสริมภาพอักษรวิจิตรจีนและจิตรกรรมจีนแบบประเพณีของศิลปินจีนที่มีคุณภาพสามารถดึงดูดให้การจัดการด้านผลงานศิลปะในหอศิลป์เชื่อมโยงกับบริบททางด้านศิลปะและวัฒนธรรมที่พัฒนาต่อยอดให้เกิดความน่าสนใจจนกลายเป็นจุดแข็งของธุรกิจศิลปะของสาธารณรัฐประชาชนจีนตามบริบทของการดำเนินกิจการของหอศิลป์ขนาดกลาง และรวมถึงการต่อยอดการจัดการให้เกิดเป็นกลยุทธ์ที่ต้องพัฒนาหอศิลป์ขนาดกลางด้วยการสร้างและส่งเสริมเครือข่ายสังคมออนไลน์ที่สามารถเข้าถึงได้ในระดับสากล เพื่อส่งเสริมการเผยแพร่และพัฒนาธุรกิจศิลปะของหอศิลป์ขนาดกลางที่อาจจะไม่ได้มีต้นทุนด้านธุรกิจที่เท่ากับหอศิลป์ขนาดใหญ่ ซึ่งเครือข่ายสังคมออนไลน์มีจุดเด่นในด้านของการใช้งบประมาณที่น้อย แต่ต้องพัฒนาเนื้อหาของการดำเนินงานของหอศิลป์ที่เท่าทันกับเนื้อหาของผลงานศิลปกรรมและนิทรรศการในปัจจุบันด้วยเช่นกัน

สรุปและอภิปรายผล

คุณลักษณะของการหอศิลป์ขนาดกลาง กรณีศึกษาหอศิลป์ 5 แห่ง เมืองเสิ่นหยาง มณฑลเหลียวหนิง สาธารณรัฐประชาชนจีน ได้แก่ หอศิลป์เหอหมิงฉวน พิพิธภัณฑ์ศิลปะถ้ำเจ้อ พิพิธภัณฑ์หอศิลป์เหลียวหนิง หอฮุยฉวน และหอศิลป์เมอริเตียน มีจุดเด่นที่มีตำแหน่งที่ตั้งในเมืองที่มีพระราชวังมุกเด็น (Mukden Palace) หรือพระราชวังหลวงเมืองเสิ่นหยาง (Shenyang Imperial Palace) เป็นศูนย์กลางของรากเหง้าทางศิลปะและวัฒนธรรม การดำเนินการหอศิลป์ขนาดกลางให้ความสำคัญกับการส่งเสริมการเผยแพร่และธุรกิจด้านภาพอักษรวิจิตรจีนและจิตรกรรมจีนแบบประเพณีของศิลปินจีนที่มีคุณภาพ นับเป็นการส่งเสริมมรดกทาง

ศิลปกรรมจีนให้เกิดความยั่งยืน รวมถึงการพัฒนาศักยภาพธุรกิจศิลปะที่เป็นไปอย่างต่อเนื่อง ขณะที่จุดด้อยที่เหมือนกันเป็นประเด็นในเรื่องของเครือข่ายการสื่อสารเทคโนโลยีสารสนเทศของการหอศิลป์ขนาดกลางที่จำกัดเฉพาะสำหรับประชาชนจีนเท่านั้น จึงทำให้ไม่สามารถขยายเครือข่ายในระดับสากลได้มากเท่าที่ควร ซึ่งโอกาสสำคัญคือการสร้างแนวทางพัฒนาเครือข่ายสังคมออนไลน์ที่เหมาะสมกับการสื่อสารในระดับสากลให้ได้ เพื่อนำไปสู่การส่งเสริมการเผยแพร่และพัฒนาธุรกิจศิลปะของหอศิลป์ขนาดกลาง เมืองเสิ่นหยาง ให้พัฒนาได้อย่างยั่งยืน

ข้อเสนอแนะ

บทความนี้เป็นการวิเคราะห์คุณลักษณะของการหอศิลป์ขนาดกลาง 5 แห่ง ในเมืองเสิ่นหยาง มณฑลเหลียวหนิง สาธารณรัฐประชาชนจีนเท่านั้น ซึ่งหากมีการศึกษาหอศิลป์ขนาดกลางในพื้นที่ที่แตกต่างกันอาจจะนำมาสู่ข้อสรุปผลที่เหมือนและแตกต่างกันได้ โดยผู้วิจัยอื่น ๆ อาจจะทำการศึกษาในศาสตร์อื่น ๆ ที่สัมพันธ์เพิ่มเติมได้ เช่น การจัดการศิลปะ ธุรกิจศิลปะ การดำเนินการหอศิลป์ และบริบทของชุมชนเข้าไปมีส่วนร่วมด้วย เป็นต้น

บรรณานุกรม

- สำนักงานศิลปวัฒนธรรมร่วมสมัย กระทรวงวัฒนธรรม. (2564). *หอศิลป์ภูมิภาค 2564*. กรุงเทพฯ : สำนักงานศิลปวัฒนธรรมร่วมสมัย กระทรวงวัฒนธรรม.
- หลี่ เหมี่ยวเหมี่ยว, สุริยะ ฉายะเจริญ, สุชาติ เกาทอง. (2566). การบูรณาการสร้างสรรค์งานประติมากรรมกับการออกแบบนิทรรศการเพื่อสื่อความหมายจากปรัชญาขงจื้อ. *วารสารนิเทศสยามปริทัศน์*, ปีที่ 22 เล่มที่ 2 (กรกฎาคม-ธันวาคม 2566) หน้า 144-153.
- Amis, J., Slack, T., & Hinings, C.R. (2004). The pace, sequence, and linearity of radical change. *Academy of Management Journal*, 47(1), 15-39.
- Britannica. (2023). *Shenyang*. Britannica. 15 May 2023. Retrieved from <https://www.britannica.com/place/Shenyang>
- Contemporary Art Issue. (2022). *Introduction: The Ultimate FAQ on Art Galleries*. Contemporary Art Issue. 22 December 2022. Retrieved from <https://www.contemporaryartissue.com/the-art-gallery-everything-you-need-to-know/>
- Fillis, I. (2002). Creative marketing and the art organization: what can the artist offer? *International Journal of Nonprofit and Voluntary Sector Marketing*. 7 (2), pp. 131-145.
- Karpishchenko, O. I., Illiashenko, K. V., & Karpishchenko, O. O. (2013). *Stratehichne Planuvannia [Strategic Planning]*. Sumy: Sumy State University (in Ukr.).

องค์ประกอบของนวัตกรรมการสอนทางพระพุทธศาสนาสำหรับ
ผู้พิการทางการได้ยิน*

COMPONENTS OF INNOVATIVE TEACHING OF BUDDHISM FOR THE DEAF-MUTE

ศิลาวัฒน์ ชัยวงศ์¹, มนูญ บุญนุด², ณัฐนันท์ จิรกีจนิมิตร³, ธีระวัฒน์ แก้วลังกา⁴
และพระครูโสภณวีรบัณฑิต⁵,

Silawat Chaiwong¹, Manoon Boonnud², Natthanon Chirakitnimit³, Threerawat Keawlangka⁴,
Phrakrusoponweerabundit⁵,

^{1,2}คณะสังคมศาสตร์ วิทยาลัยสงฆ์นครลำปาง ลำปาง ประเทศไทย

³สถาบันวิจัยพุทธศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ เชียงใหม่ ประเทศไทย

⁴คณะสังคมศาสตร์ วิทยาลัยสงฆ์นครลำปาง ลำปาง ประเทศไทย

⁵คณะพุทธศาสตร์ วิทยาลัยสงฆ์นครลำปาง ลำปาง ประเทศไทย

^{1,2}Faculty of Social Science, Nakhon Lampang Buddhist College, Lampang, Thailand

³Multidisciplinary Research Institute, Chiang mai University, Chiang mai, Thailand

⁴Faculty of Social Science, Nakhon Lampang Buddhist College, Lampang, Thailand

⁵Faculty of Buddhism, Nakhon Lampang Buddhist College, Lampang, Thailand

Corresponding author E-mail: silawatchaiwong30@gmail.com

บทความวิชาการ(Academic Article)

Received 16/3/2024, Revised 26/3/2024, Accepted 28/3/2024

บทคัดย่อ

ผู้พิการทางการได้ยินเป็นผู้ที่เปราะบางในสังคม จิตใจอ่อนแอไม่มีกำลังที่จะรับมือกับปัญหาที่เข้ามากระทบ สิ่งที่จะมาแก้ไขปัญหานั้นหรือเติมเต็ม เสริมพลังให้ผู้พิการทางการได้ยิน มีภูมิคุ้มกันต่อปัญหาและอุปสรรค สิ่งนั้นคือ หลักธรรมคำสอนของพระพุทธเจ้า ซึ่งเป็นหลักธรรมที่ช่วยป้องกันและแก้ไขปัญหาวีชีวิตได้เป็นอย่างดี ดังนั้น จะทำให้ผู้พิการทางการได้ยินเข้าใจถึงหลักธรรมทางพระพุทธศาสนานั้นต้องสร้างนวัตกรรมการสอนผ่านสื่อที่มีความน่าสนใจกับกลุ่มคนเหล่านั้น และต้องเหมาะสมกับช่วงวัยมาเป็นสื่อกลางในการสื่อสารให้ผู้พิการทางการได้ยินเข้าใจหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา และองค์ประกอบของนวัตกรรมการสอนทางพระพุทธศาสนาสำหรับผู้พิการทางการได้ยินเป็นการใช้วิธีการเชิงระบบในการปรับปรุง และคิดค้นพัฒนาวิธีการเรียนการสอนพระพุทธศาสนาในแบบใหม่ๆ ที่สามารถพัฒนาผู้พิการทางการได้ยิน ประกอบด้วย 3 ประการ คือ 1) สิ่งที่ได้รับรู้ด้วยการมองเห็น 2) สื่อที่มีทั้งเสียงและภาพ และ 3) สื่อเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ และหลักธรรมที่ปรากฏอยู่ในเรื่องสามปิงสามกัณฑ์ที่ผู้พิการทางการได้ยินสามารถทำความเข้าใจได้ง่ายและนำไปกับชีวิตประจำวันแต่ละข้อสามารถวิเคราะห์ตามหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา ได้แก่ หลักธรรมว่าด้วยเรื่องความไม่ประมาท, ตัณหา 3, ขันธ์ 5, หลักกาลามสูตร, พรหมวิหารธรรม 4, หลักธรรมอิทธิบาท 4

คำสำคัญ: นวัตกรรมการสอน, ผู้พิการทางการได้ยิน, พระพุทธศาสนา, หลักพุทธธรรม,

* บทความนี้เป็นส่วนหนึ่งของงานวิจัยเรื่อง ภาษามือ ภาษาธรรม: นวัตกรรมการสอนพระพุทธศาสนาเพื่อผู้พิการทางการได้ยิน

Abstract

The deaf-mute are vulnerable people in society. The mind is weak and does not have the strength to deal with problems that come upon it. Something that will solve the problem or complete the problem. Empowering the hearing impaired Being immune to problems and obstacles, that is the principle of the Buddha's teachings. These are principles that help prevent and solve life problems very well. Therefore, to make the deaf-mute understand the principles of Buddhism, we must create teaching innovations through media that are interesting to those groups of people. And must be appropriate for their age as a medium of communication for the hearing impaired to understand the principles of Buddhism. And the elements of innovative teaching of Buddhism for to make the deaf-mute understand the principles of Buddhism use a systematic approach to improvement. And inventing and developing new methods of teaching Buddhism That can develop to make the deaf-mute understand the principles of Buddhism consists of 3 things: 1) things that are perceived visually, 2) media that has both sound and images, and 3) computer technology media. and the principles that appear in the story of Sam Pong Sam Kiew that to make the deaf-mute understand the principles of Buddhism can easily understand and apply to daily life. Each point can be analyzed according to Buddhist principles, including the principle of carelessness., Taṇhā 3, Khandha 5, Kalama Sutta principles, Brahmavihāra Dhamma 4, Iddhipāda principles 4

Keywords: innovative teaching of Buddhist, the deaf-mute, Buddhism, Principles of Buddhism,

บทนำ

การแก้ปัญหาคือการแก้ความเลื่อมล้ำและสร้างความเป็นธรรมของกลุ่มผู้พิการนับว่าเป็นปัญหาที่ท้าทายในหลายด้าน โดยเฉพาะด้านการศึกษา นอกจากนั้นยังมีเงื่อนไข/ปัจจัยเสี่ยงหลายประการที่อาจจะส่งผลให้ความเลื่อมล้ำในสังคมไทยรุนแรงขึ้น (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ สำนักงานนายกรัฐมนตรี, 2560) สำหรับผู้พิการทางการได้ยินเป็นกลุ่มคนที่เป็นอุปสรรคต่อการดำรงชีวิตประจำวันในด้านการสื่อสาร เนื่องจากไม่สามารถได้ยินเสียงหรือสูญเสียการได้ยิน เกิดมาพร้อมกับความด้อยโอกาสทางด้านการสื่อสารอันเป็นพื้นฐานสำคัญของการดำรงชีวิตในสังคม เพราะอวัยวะที่ใช้สำหรับฟังเสียงเสียไปบางส่วนหรือเสียไปจนหมด ประสาทหูไม่ทำงานตามปกติ จึงไม่สามารถได้ยินคำพูดและเสียงต่างๆ ได้ ทำให้โลกของการสื่อสารของผู้พิการทางการได้ยิน ถูกจำกัดอยู่เพียงแค่การสื่อสารด้วยภาษาใบ้หรือภาษามือ (สหภาพ พ่อค้าทอง, 2547) รวมไปถึงภาษาท่าทางและการแสดงออกทางสีหน้าที่ผู้พิการทางการได้ยินจะใช้ในการสื่อสาร ไม่ว่าจะเป็นการสื่อสารกับผู้พิการด้วยหรือใช้สำหรับการสื่อสารกับคนปกติทั่วไป รวมถึงสถาบันครอบครัวที่ต้องมีการติดต่อสื่อสารกันแต่ก็มีคนปกติหลายคนมักจะเข้าใจความหมายในภาษามือ คือ จะต้องมีการฝึกฝนและเรียนรู้ในภาษามือนั้นๆ จึงจะสามารถสื่อสารกับผู้พิการทางการได้ยินได้เข้าใจกัน ถึงแม้ว่าความพิการทางการได้ยินจะเป็นอุปสรรคสำคัญต่อการสื่อสารในชีวิตประจำวัน ทว่าผู้พิการทางการได้ยินดังกล่าวยังสามารถใช้

ภาษามือ ในการสื่อสารกันระหว่างกลุ่มผู้พิการทางการได้ยินด้วยกัน แต่ในขณะเดียวกันในสังคมประกอบไปด้วยผู้คนหลากหลายประเภทการสื่อสารของผู้พิการทางการได้ยินจึงจำเป็นต้องมีสื่อที่สามารถเป็นสื่อกลางในการเชื่อมโยงระหว่างกลุ่มคนเหล่านั้นในสังคมด้วย (ศิวารถ หงส์ประยูร, 2561)

จากข้อความข้างต้นจะเห็นว่าผู้พิการทางการได้ยินเป็นผู้ที่เปราะบางในสังคม ซึ่งความเปราะบางนั้นเชื่อมโยงอย่างแนบแน่นอยู่กับความเหลื่อมล้ำ ไม่ว่าจะเป็นเหลื่อมล้ำในด้านคุณภาพชีวิตหรือด้านอื่นก็ตาม ยังมีความเหลื่อมล้ำมากเท่าไร โอกาสของกลุ่มผู้พิการทางการได้ยินก็จะเปราะบางมากขึ้นเท่านั้น จิตใจเขาก็จะอ่อนแอหรืออ่อนด้อยไม่มีกำลังและความสามารถที่จะรับมือกับปัญหาที่เข้ามากระทบ รวมทั้งไม่สามารถคาดการณ์หรือวางแผนล่วงหน้าได้อย่างมีประสิทธิภาพเมื่อเกิดปัญหาอย่างใดอย่างหนึ่งขึ้นจะจัดการอย่างไร และเมื่อได้รับผลกระทบจากปัญหาจนอยู่ในสภาพที่เสียหลักหรือล้มจะสามารถลุกขึ้นและกลับคืนมาสู่สภาพที่เป็นปกติได้อย่างไร สิ่งที่จะมาแก้ไขปัญหาก็หรือเติมเต็ม เสริมพลังให้ผู้พิการทางการได้ยิน มีภูมิคุ้มกันต่อปัญหาและอุปสรรค สิ่งนั้นคือ หลักธรรมคำสอนของพระพุทธเจ้า ซึ่งเป็นหลักธรรมที่ช่วยป้องกันและแก้ไขปัญหาคือชีวิตได้เป็นอย่างดี (สำนักงานส่งเสริมแห่งชาติ, 2554)

ดังนั้น จะทำให้ผู้พิการทางการได้ยินเข้าใจถึงหลักธรรมทางพระพุทธศาสนานั้นต้องสร้างนวัตกรรมการสอนผ่านสื่อที่มีความน่าสนใจกับกลุ่มคนเหล่านั้น และต้องเหมาะสมกับช่วงวัย จากงานวิจัยเรื่อง ภาษามือ ภาษาธรรม: นวัตกรรมการสอนพระพุทธศาสนาสำหรับผู้พิการทางการได้ยิน จึงนำนิทานพื้นบ้านล้านนา เรื่อง สามป๋งสามก๊ว มาเป็นสื่อกลางในการสื่อสารให้ผู้พิการทางการได้ยินเข้าใจหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา โดยนิทานพื้นบ้านนั้นเป็นเรื่องเกี่ยวกับการใช้ชีวิตประจำวันด้วยความไม่ประมาท และมีปริศนาธรรมคำสอน 6 ข้อ ได้แก่ 1) สนุกอย่านอน 2) เมียวอนอย่าเย็น 3) โอเภาให้เหิน 4) เหม็นให้รู้ 5) นอนสูงให้นอนคว่ำ 6) นอนต่ำให้นอนหงาย ซึ่งจะอธิบายในหัวข้อต่อไป

องค์ประกอบของนวัตกรรมการสอนทางพระพุทธศาสนาสำหรับผู้พิการทางการได้ยิน

นวัตกรรมการสอนเชิงพุทธสำหรับผู้พิการทางการได้ยินเป็นการใช้วิธีการเชิงระบบในการปรับปรุงและคิดค้นพัฒนาวิธีการเรียนการสอนพระพุทธศาสนาในแบบใหม่ๆ ที่สามารถพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียนและการจัดการเรียนรู้ของครูผู้สอนให้มีคุณภาพขึ้น เช่น การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ การจัดการเรียนรู้แบบศูนย์การเรียนรู้ การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ และการจัดการเรียนรู้ผ่านวิดีโอและอินเทอร์เน็ต ซึ่งเป็นนวัตกรรมที่อาศัยความก้าวหน้าของเทคโนโลยีในการผลิตสื่อการเรียนการสอน ทั้งการเรียนด้วยตนเอง การเรียนเป็นกลุ่ม และการเรียนแบบมวลชน ตลอดจนสื่อที่ใช้เพื่อสนับสนุนการฝึกอบรมผ่านคอมพิวเตอร์ เช่น วิดีโอแบบปฏิสัมพันธ์ (interactive video) ซึ่งจากการสัมภาษณ์กลุ่มพี่เลี้ยง พบว่า กระบวนการรับรู้หรือการตีความที่มากกระทบกับประสาทสัมผัสต่างๆ เช่น ตา หูหนวก เป็นต้น การรับรู้ (Perception) จัดว่าเป็นสื่อกลางสำคัญที่ทำให้ผู้พิการทางการได้ยินเกิดประสบการณ์และเป็นเครื่องมือนำความรู้เข้าสู่สมองเพื่อให้สมองเก็บรวบรวมและจดจำข้อมูลหรือสิ่งต่างๆ เหล่านั้นไว้ สำหรับเป็นพื้นฐานในการสร้างความคิดรวบยอด (Concept) และใช้ความคิดรวบยอดนั้นค้นหาความรู้อื่นๆ สำหรับผู้พิการทางการได้ยินนั้นไม่สามารถใช้หูในการรับรู้ได้เท่ากับประสาทตา คนหูหนวกจึงต้องอาศัยการรับรู้ทางสายตาช่วยในการรับรู้เป็นอย่างมาก รวมถึงใช้วิธีการรับรู้จากประสาทสัมผัสอื่นๆ ได้แก่ การสัมผัส การดมกลิ่น การชิมรส เข้ามามีส่วนช่วยในการรับรู้ ดังนั้น การสร้างนวัตกรรมการสอนควรพิจารณาการใช้สื่อ สิ่งอำนวยความสะดวก บริการและความช่วยเหลืออื่นๆ เพื่อให้สอดคล้องและเหมาะสมกับวิธีการรับรู้หรือการเรียนรู้ ดังนั้น นวัตกรรมการสอนทางพระพุทธศาสนาสำหรับผู้

พิภพทางการไต่เต้าที่สำคัญและสอดคล้องกับวิธีการรับรู้ ประกอบด้วย 3 ประการ (ศรียา นิยมธรรม, 2541) ดังนี้

1) สิ่งที่ได้รับรู้ด้วยการมองเห็น

ผู้พิภพทางการไต่เต้าจะเรียนรู้ด้วยการดูและการอ่าน เช่น ตัวหนังสือ ภาษาเขียน รูปแบบ วัตถุ อุปกรณ์และภาษาท่าทางเช่นเดียวกับคนทั่วไป แต่ผู้พิภพทางการไต่เต้าภาษาท่าทางเป็นสื่อที่สำคัญโดยเฉพาะ การทำมือในลักษณะต่างๆ ที่เรียกว่า ภาษามือซึ่งใช้มือในการสื่อความหมายและถ่ายทอดอารมณ์แทนการพูด รวมทั้งมีการแสดงสีหน้าและกิริยาท่าทางประกอบเพื่อช่วยให้เกิดความเข้าใจทำมือ ซึ่งประกอบด้วยกัน 5 อย่างคือ

(1) ทำมือ (Hand shape) เป็นการทำมือเป็นท่าต่างๆ ได้แก่ กำมือ แบนมือ กางนิ้ว รวมนิ้ว จีบนิ้ว

(2) ระดับของมือ (Position) ระดับของมือจะให้ความหมายที่ต่างกันถึงแม้ว่าใช้ทำมือเหมือนกัน เช่น ใช้นิ้วชี้ที่หน้าอก หมายถึง ฉัน ถ้าชี้ไปที่ขมับ หมายถึงรู้

(3) ทิศทางการหันของมือ (Location) เช่น การใช้นิ้วชี้เข้ามาที่ตัวผู้พูด หมายถึง ฉัน แต่ถ้าชี้ออกไปที่คนที่พูดด้วย หมายถึง คุณ

(4) การเคลื่อนไหวของมือ (Movement) เพื่อช่วยสื่อความหมายหรือถ่ายทอดอารมณ์ความรู้สึก

(5) การแสดงสีหน้า (Facial Expression) เพื่อช่วยสื่อความหมายหรือถ่ายทอดอารมณ์ความรู้สึก และนวัตกรรมสื่อการสอนพระพุทธศาสนาสำหรับผู้พิภพทางการไต่เต้าจะใช้ “ภาษามือไทย” เนื่องจาก ภาษามือไทยเป็นภาษาที่มีโครงสร้างทางภาษาและไวยากรณ์เป็นของตนเอง ซึ่งมีโครงสร้างและไวยากรณ์แตกต่างจากภาษาไทย และภาษามือไทยเป็นภาษาแรกและภาษาพูดของผู้พิภพทางการไต่เต้า

2) สื่อที่มีทั้งเสียงและภาพ

ผู้พิภพทางการไต่เต้าสามารถมองเห็นได้เช่นเดียวกันคนทั่วไป แต่มีข้อจำกัดในการรับรู้จากเสียง ดังนั้น ในการใช้สื่อที่มีทั้งเสียงและภาพสำหรับผู้พิภพทางการไต่เต้า เช่น โทรทัศน์ ภาพยนตร์ ต้องจัดให้มีอักษรบรรยายคำพูดและเสียงที่มีอยู่ในสื่อไว้ใต้ภาพนั้นด้วย นอกจากนี้ สิ่งอำนวยความสะดวกที่สำคัญสำหรับผู้พิภพทางการไต่เต้าที่จะช่วยให้สื่อความหมาย แปลสื่อเสียงที่ต้องใช้การไต่เต้าให้อยู่ในรูปสื่อที่รับรู้ด้วยตา นั้นคือ ลำภาษามือ ดังนั้น ในกรณีที่ เป็นสื่อที่มีทั้งเสียงและภาพอาจจัดให้มีการบันทึกภาพลำภาษามือไว้ที่มุมภาพเพื่อให้ผู้พิภพทางการไต่เต้าดูภาพของสื่อและดูลำภาษามือไปพร้อมๆ กันโดยลำภาษามือทำหน้าที่ฟังเสียงพูดและเสียงต่างๆ ที่เกิดขึ้นในสื่อพร้อมกับทำท่าภาษามือถ่ายทอดให้คนหูหนวกเข้าใจ

3) สื่อเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์

สื่อเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์สำหรับผู้พิภพทางการไต่เต้า ในสื่อจะประกอบด้วยชุดการเรียนท้ายบท เพื่อให้ผู้พิภพทางการไต่เต้าสามารถศึกษาหรือทบทวนบทเรียนด้วยตนเอง ซึ่งเป็นโปรแกรมชุดการเรียนการสอน โดยใช้คอมพิวเตอร์ช่วยสอนระบบมัลติมีเดียจะช่วยเสริมพัฒนาการทางการรับรู้ของผู้พิภพทางการไต่เต้าที่อาศัยประสาทสัมผัสทางตาได้เป็นอย่างดี กล่าวคือ รูปแบบของสื่อแบบมัลติมีเดียที่มีทั้งตัวหนังสือ รูปภาพทั้งภาพนิ่งและภาพเคลื่อนไหว รวมถึงภาพจากวีดิทัศน์ ซึ่งเป็นภาพการแสดงท่าภาษามือในเนื้อหาต่างๆ จะมีส่วนช่วยให้คนหูหนวกเข้าใจเรื่องราวในเนื้อหาวิชาที่สอนได้ดีกว่าแบบตัวหนังสือเพียงอย่างเดียวหรือตัวหนังสือกับภาษามือ

ภาพประกอบที่ 1 ภาพประกอบในคลิปเรื่องสามป้งสามก๊ว จากงานวิจัย งานวิจัยเรื่อง ภาษามือ ภาษาธรรม: นวัตกรรมการสอนพระพุทธศาสนาเพื่อผู้พิการทางการได้ยิน

ภาพประกอบที่ 2 ภาพประกอบในคลิปเรื่องสามป้งสามก๊ว จากงานวิจัย งานวิจัยเรื่อง ภาษามือ ภาษาธรรม: นวัตกรรมการสอนพระพุทธศาสนาเพื่อผู้พิการทางการได้ยิน

เรื่องสามป้ง สามก๊ว เนื้อหาได้ดัดแปลงจากผู้เชี่ยวชาญทางด้านศาสนาและผู้เชี่ยวชาญภาษามือ

กาลครั้งหนึ่งนานมาแล้ว ณ เมืองพาราณสี ยังมีพระราชปกรณเมืองนามว่า ชนกะ ในครั้งนั้น พระโพธิสัตว์ ได้มาอุปติยังพราหมณ์ตระกูลหนึ่ง เมื่อพระกุมารคลอดอกมาทางบิดามารดาจึงได้ตั้งชื่อน้อยคนนี้ว่า เสนะกะกุมาร กาลเวลาล่วงเลยไปเมื่อ เสนะกะกุมาร เจริญเติบโตพอสมควร จึงได้ส่ง เสนะกะกุมาร ไปศึกษาวิชาต่าง ๆ ที่เมืองตักกะศิลา เมื่อเสนะกะกุมารได้ศึกษาศาสตร์ทั้ง 18 ประการแล้วจึงได้กลับมายังเมืองพาราณสี เมื่อพระเจ้าชนกะได้ทราบว่เสนกะได้ไปศึกษาจบแล้วจึงมีรับสั่งให้เสนกะกุมารเข้าเฝ้า และได้ทดสอบปัญญา พระองค์ทรงพอพระทัยในสติปัญญาความสามารถจึงได้แต่งตั้งให้เป็น อำมาตย์เสนกะ

อำมาตย์เสนกะมีความรู้ปัญญาทั้งทางโลกและทางธรรมเป็นอย่างยิ่ง ได้ถวายความรู้ด้านธรรมะแก่พระเจ้าชนกะ ขุนนาง เสนา ประชาชน จนเป็นที่เลื่อมใสศรัทธาของทุกคน วันหนึ่ง อำมาตย์เสนกะ ได้ทำการแสดงธรรมยกเหตุมาเพื่อเป็นข้อคิดเตือนใจในการใช้ชีวิต ดังนี้

มีพราหมณ์เฒ่าผู้หนึ่งเป็นคนยากจน ขอทานเป็นอาชีพ และได้เก็บสะสมทรัพย์สินที่ตนขอมมาได้เป็นจำนวน 100 กหาปณะ และเขาจึงคิดว่า

ถ้าเอาสมบัติติดตัวก็กลัวจะเป็นภัย ถ้าฝังไว้ก็กลัวคนมาขโมยไป เช่นนี้แล้วเราควรฝากเพื่อนที่รู้จักดีกว่า

เมื่อพราหมณ์เฒ่าคิดได้ดังนั้นแล้วจึงนำทรัพย์สินที่ตนขอมมาได้ไปฝากเพื่อนของตน แล้วจึงไปแสวงหาทรัพย์ด้วยการขอทานต่อไป

วันเวลาผ่านไปนับสิบปี เพื่อนของพราหมณ์เฒ่าผู้นั้นจึงได้ปรึกษากับครอบครัวว่า

นี่ก็ผ่านมาหลายปีแล้วนะ พราหมณ์เฒ่าผู้นั้นก็ไม่ยอมมาเอาทรัพย์สินสักที เราเอาทรัพย์สินที่พราหมณ์เฒ่าฝากไว้มาใช้จ่าย ทุกคนเห็นด้วยไหม

ทุกคนในครอบครัวเห็นด้วยจึงได้ทำการแบ่งสมบัติออกไปใช้จ่าย เมื่อสมบัติยังไม่หมดพราหมณ์เฒ่าผู้นั้นก็ยังไม่ยอมมา แต่พอสมบัติที่ฝากไว้หมดลง ปรากฏว่าพราหมณ์เฒ่าผู้นั้นได้กลับมาทวงสมบัติจากเพื่อนที่เคยฝากไว้ เมื่อเพื่อนและครอบครัวเห็นดังนั้นก็ได้ออกความจริงไปว่า

ขอโทษด้วยนะ เราก็นึกว่าเธอตายไปแล้ว เราเลยนำสมบัติที่ฝากไว้ มาใช้หมด

ฉันขอโทษ

พราหมณ์เฒ่าผู้นั้นโมโหมากจึงได้กล่าวว่า

ไอ้ฉันยังไม่ตายสักหน่อยบังอาจเอาสมบัติที่เราฝากไว้มาใช้จนหมด แกมันช่างเลวสันดาน นี่ฉันจะเอาอย่างไรจะชดใช้ให้ฉันยังงี้ทีนี้

เพื่อนของพราหมณ์เฒ่าจึงว่า

ท่านต้องการสิ่งใดก็เอาไปชดเชยได้เลย

พราหมณ์เฒ่าผู้นั้นเมื่อได้ยินดังนั้นก็จึงกล่าวว่า

ได้เลยถ้าเช่นนั้นฉันเห็นว่าแกมีลูกสาวชื่อ ภาติดา นี่ ฉันขอลูกสาวแกมาเป็นบาทจาริกาของข้านะ ชดใช้กับสมบัติที่แกได้ใช้ไปดีกว่า

เพื่อนของพราหมณ์เฒ่าผู้นั้นก็ต้องทำตามตามที่พราหมณ์เฒ่าผู้นั้นบอกไว้เมื่อเป็นเช่นนั้นพราหมณ์เฒ่าจึงได้พาลูกสาวของบ้านนี้ไปเป็นบาทจาริกา ณ บ้านของตน และนางพราหมณ์ผู้นี้มีนิสัยรักมากในกามชอบคบชู้ชู้ชายเรื่อยไปเป็นประจำเพราะเห็นว่าตนเองยังสวยยังมีสามีได้อีกเยอะนางมักจะทำช่วงสามีไปขอทานเช่นนี้เป็นประจำ

วันแล้ววันเล่าผ่านไปนางพราหมณ์ผู้นี้ก็มีพฤติกรรมที่เลวร้ายกว่าเดิมด้วยความที่กามตัณหาเข้าครอบงำ มีวันหนึ่งนางได้คิดอุบายที่จะให้พราหมณ์เฒ่าผู้นั้น ออกจากชีวิต โดยแกล้งป่วยด้วยโรคใจเมื่อพราหมณ์เฒ่ามาเห็นจึงถามว่า

น้องหญิงพักนี้เจ้าไม่ค่อยมารับใช้แถมยังป่วยอีกเป็นเพราะเหตุใดเล่า

นางภาติดาจึงว่า

ตั้งแต่อยู่กันมาข้ากินข้าวไม่เคยอิ่มไปไหนมาไหนก็อับอายเพราะไม่มีเครื่องประดับติดตัวจนเป็นที่ดูถูกที่พี่ได้มาก็มีแต่ของเก่าๆไม่งามเลย ใครเห็นคงจะหัวเราะเยาะเราเป็นแน่แท้ ข้าจึงเสียใจจนล้มป่วยนี้แหละ

พราหมณ์เฒ่าจึงถามนางภาติดาว่า

น้องหญิงคนงามเจ้าต้องการสิ่งใดบอกพี่มาพี่จะไปจัดหาให้แม้จะบุกป่าฝ่าดงพี่ก็จะไปหามาให้น้อง
จนได้

นางภิตาจึงว่า

ต้องการเครื่องประดับมาเหมือนนั้นจะกลั่นใจตาย

พราหมณ์เฒ่าผู้นั้นเมื่อเห็นบาทจาริกาของตนเป็นเช่นนี้จึงตอบตกลง เมื่อนางพราหมณ์ทราบ ดังนั้น
จึงค่อยๆ หายป่วยแล้วทำการจัดสำภาระให้แก่พราหมณ์เฒ่าผู้นั้นไปหาเครื่องประดับมาให้ตน เมื่อจัดของ
เรียบร้อยแล้วพราหมณ์เฒ่าผู้นั้นก่อนออกเดินทางได้กำชับไว้ว่า

น้องหญิง รักษาเนื้อรักษาดูตัวนะจะ ไม่ควรประมาทนะน้องหญิงพี่จะรีบไปหามาให้น้องอย่างดีที่สุด

เมื่อสั่งเสียเรียบร้อยแล้วพราหมณ์เฒ่าผู้นั้นจึงออกเดินทางส่วนนางพราหมณ์สบโอกาสจึงเอาชายชูมาอยู่
ด้วยกัน ด้วยบาปกรรมที่นางธรรมด้วยอำนาจแห่งกิเลสตัณหาที่ไม่รู้จักพอ

พราหมณ์เฒ่าผู้นั้นได้เดินทางไปขอเครื่องประดับตามเมืองต่าง ๆ แต่ก็ไม่มีผู้ใดจะเอาสมบัติหรือ
เครื่องประดับมอบให้เลย เมืองแล้วเมืองเล่าจนเข้าเขตป่าใหญ่จึงเกิดความท้อใจว่า

นี่ก็ผ่านไปเกือบปีแล้วทุกที่ที่เราไปขอใครก็ยังมีคนให้ข้าวของอยู่ แต่เดี๋ยวนี้ไปขอใครก็ไม่มีใครให้เลย
แล้วอย่างนี้เราจะหาของให้เมียรักได้อย่างไร

พราหมณ์เฒ่าผู้นั้นจึงร้องห่มร้องไห้ไต่ต้นไม้ใหญ่ ในต้นไม้ใหญ่นั้นยังมีรุกเทวดาตนหนึ่งได้ทราบเหตุ
ด้วยญาณแล้ว รุกเทวดาท่านนั้นจึงปรากฏตัว แล้วกล่าวว่า

นี่นะ ท่านพราหมณ์

พราหมณ์เฒ่าผู้นั้นได้เห็นชายที่งดงามปรากฏตัวจึงได้ถามว่า

ดูก่อนท่าน ท่านเป็นใครมีทราบ

รุกเทวดาจึงกล่าวว่า

อ้อ เราเป็นรุกเทวดาที่สถิตในต้นไม้ที่ท่านมีอันใดทุกซอกซี้ดเราจะบอกเรามาได้

พราหมณ์เฒ่าผู้นั้นจึงได้เล่าเหตุการณ์ข้างต้นให้ท่านรุกเทวดาฟัง เมื่อรุกเทวดาทราบความดังนั้นจึง
ได้บอกว่า

ดูก่อน ท่านพราหมณ์ เราเห็นใจท่านที่ต้องเจอเหตุการณ์เช่นนี้ เช่นนั้นเราจักให้ทรัพย์สมบัติที่มีค่า 6
ประการให้นะ จงฟังให้ดีแล้วท่านจะโชคดีมีดังนี้

1. สุนัขอย่างอน
2. เมียวอนอย่างอื่น
3. โฉน่หื้อเห็น
4. เหม็นหื้อรู้
5. นอนสูงหื้อนอนค่า
6. นอนต่ำหื้อนอนหงาย

พราหมณ์เฒ่าผู้นั้นเมื่อได้ฟังจึงเกิดความสงสัยแล้วถามว่าท่านครับ สิ่งที่ท่านพูดมาหมายความว่า
อย่างไรครับขอท่านจงได้อธิบายสิ่งที่ท่านจากนั้นรุกเทวดาจึงได้อธิบายขยายความว่าหากท่านยังสงสัยในสิ่งที่
ข้าพเจ้าไปเดี๋ยวข้าจะอธิบายให้ฟังมีดังนี้

- 1) สุนัขอย่างอน

อย่าเพลิดเพลินในการนอนในสถานที่ไม่คุ้นเคยอาจมีภัยได้ทุกเมื่อ และเมื่อได้ทรัพย์สิ่งของมาอย่าหลง
ดีใจจนขาดสติ อาจเสียทรัพย์ด้วยความประมาท

2. เมียวนอย้ายขึ้น

เมื่อภรรยาออกดื้ออันเอาใจหรือยกยอสรรเสริญ ไม่ควรหลงเชื่อใจในคำพูดนั้น เพราะภรรยาอาจมีพฤติกรรมที่ไม่น่าไว้วางใจ อย่าไว้วางใจและเผยความลับของตนเองหมดจะเป็นภัยได้

3. โอ้เน่าหื้อเห็น

เมื่อได้กลิ่นเหม็นเน่า ควรหาสาเหตุหรือหาสิ่งผิดปกติ เพื่อที่จะหาวิธีกำจัดหรือทำการแก้ไข

4. เหม็นหื้อรู้

เมื่อเราได้รับข่าวสารสิ่งใดมาก็ตาม ควรหาเหตุผล คติวิเคราะห์ไตร่ตรองดูว่าเป็นความจริงหรือไม่ อย่าเพิ่งเชื่อเสียทีเดียว

5. นอนสูงหื้อนอนค่า

เป็นการสอนถึงหากนอนอยู่บนที่สูง ควรนอนคว่ำมองลงมาข้างล่างเพื่อกอดดูว่าจะมีสิ่งใดขึ้นมาทำร้ายเราหรือไม่

6. นอนต่ำหื้อนอนหงาย

หากนอนในที่ต่ำควรนอนหงายมองขึ้นไปด้านบน เพื่อกอดดูว่ามีอะไรผิดปกติ หรือมีสิ่งใดที่จะตกลงมาทำร้ายเราได้หรือไม่

สิ่งที่เรายกนี้เป็นสมบัติที่จะช่วยท่านให้ประสบความสำเร็จ

เมื่อรุกขเทวดาได้บอกแก่พราหมณ์เฒ่าผู้นั้นแล้ว ท่านก็กลับไปสถิตยังวิมานตามเดิม

พราหมณ์เฒ่าผู้นั้นเมื่อได้ฟังคำสอนของรุกขเทวดาแล้วจึงเกิดความยินดีแล้วจึงมีกำลังใจที่จะเดินทางต่อ พราหมณ์เฒ่าผู้นั้นจึงได้เก็บข้าวของและออกเดินทางไปยังเมืองแห่งหนึ่งเมื่อเจอสาลิมน้ำจึงได้หยุดพัก ขณะนั้นมีพระราชบุตรพร้อมด้วยบริวารจำนวนมากได้พากันไปสรงน้ำยังสระที่พราหมณ์เฒ่าผู้นั้นอยู่ เมื่อพระราชบุตรเห็นพราหมณ์เฒ่าผู้นั้นจึงได้ถามว่า

ดูก่อนท่านพราหมณ์ท่านมาจากที่ไหนแล้วท่านจะมาค้าขายอันใดเล่า

พราหมณ์เฒ่าผู้นั้นจึงตอบว่า

ข้าแต่พระราชบุตร ข้าพเจ้ามาจากเมืองพาราณสี เพื่อจะมาขายความรู้พระเจ้าค่ะ

พระราชบุตรจึงถามอีกว่า

ความรู้ที่ว่าหมายถึงอันใด ท่านพราหมณ์

พราหมณ์เฒ่าจึงตอบไปว่า

หากท่านอยากได้ละก็ขอค่าความรู้ด้วยทองคำพันชั่งหากท่านไม่ให้ข้าก็ไม่ขาย

พระราชบุตรจึงให้คนใช้ไปนำทองคำมาพันชั่งเป็นค่าครูเมื่อพราหมณ์เฒ่าผู้นั้นได้รับทองคำแล้วจึงทำการสอนวิชาหกประการที่ท่านรุกขเทวดาได้บอกไว้จนครบ เมื่อการให้ความรู้จบลงพระราชบุตรก็มีความยินดีในวิชาใหม่นี้จึงได้ลาพราหมณ์เฒ่าผู้นั้นกลับเมืองส่วนพราหมณ์เฒ่าผู้นั้นก็ได้เดินทางต่อไปจนไปเจออีกเมืองหนึ่งพราหมณ์เฒ่าผู้นั้นก็หยุดพัก ณ ศาลากลางเวียงที่นั่น ตกตึกมาขณะที่พราหมณ์เฒ่าผู้นั้นหลับพักผ่อนอยู่นั้นได้มีโจรมาขโมยทองคำไปหมดที่ได้ติดตัวไว้รุ่งเช้าเมื่อพราหมณ์เฒ่าได้ตื่นขึ้นเห็นว่าทองคำหายไปถึงนึกในใจว่า

เรานี้ช่างโง่งมง่ายยิ่งนักดังคำท่านรุกขเทวดาว่าไว้เลยว่าอย่าเพลิดเพลินในการนอนในสถานที่ไม่คุ้นเคยอาจมีภัยได้ทุกเมื่อ และเมื่อได้ทรัพย์สิ่งของมาอย่าหลงดีใจจนขาดสติ อาจเสียทรัพย์ด้วยความประมาท บัดนี้ทรัพย์สินเราหายไปเช่นนี้เราจักเอาอะไรไปให้ภรรยาสุดที่รักได้

เมื่อพราหมณ์เฒ่าคิดดังนั้นจึงออกเดินทางเข้าป่าไม้ของเมืองนั้นแล

ในขณะที่เดียวกันพระราชบุตรแห่งเมืองนี้ได้ออกป่าล่าสัตว์ในป่าแห่งนี้แต่ด้วยม้าที่พยศจึงหลงกับเหล่าทหารที่ติดตามเวลานั้นเริ่มมืดค่ำลงไปทำให้ทัศนวิสัยไม่ชัดเจนเป็นเหตุให้ม้าที่พระราชบุตรขี่มาวิ่งลงเหวลึกจนสิ้นพระชนม์เป็นเวลาหนึ่งวัน

ในตอนนั้นพราหมณ์เฒ่าได้เดินทางไปใกล้กันเหวในป่าใหญ่ที่นั่นเพื่อจะไปหาน้ำกินตอนนั้นพราหมณ์เฒ่าได้กลิ่นศพลอยมาจึงนึกถึงคำที่รุกเทวดาว่าไว้ว่า

เมื่อได้กลิ่นเหม็นเน่า ควรหาสาเหตุหรือหาสิ่งผิดปกติ เพื่อที่จะหาวิธีกำจัดหรือทำการแก้ไข

พราหมณ์เฒ่าจึงหาต้นตอของกลิ่นศพจนไปพบกับร่างของพระราชบุตรพร้อมม้าที่ตกเหว ในตัวของท่านมีเครื่องประดับมากมายนักพราหมณ์เฒ่าสบโอกาสจึงทำการถอดเอาเครื่องประดับออกจากศพพระราชบุตรจนหมด

ในป่าถัดไปยังมีรากษสที่อาศัยอยู่ในป่านั้นในเวลากลางวันรากษสตัวนี้จะลงมากินคนและสัตว์ทั้งหลายที่หลงมายังป่าแห่งนี้ส่วนเวลากลางคืนมันจะนอนบนที่นอนบนคาบไม้ใหญ่ในป่านั้น

มีวันหนึ่งในป่านั้นไม่มีสัตว์หรือมนุษย์คนใดลงมารากษสตัวนั้นจึงออกหากินยังป่าอื่น ในตอนนั้นพราหมณ์เฒ่าได้เดินทางมายังป่านั้นจนไปเจอต้นไม้ใหญ่อันเป็นที่นอนของรากษสจึงคิดว่า

นี่มันที่นอนของพวกรากษสนี่นาเช่นนั้นหากเราเดินไปเดินมาในป่านี้คงเสร็จเจ้ารากษสในป่านี้เป็นแน่แท้เช่นนั้นเราควรทำตามคำของท่านรุกขเทวดาที่ว่าหากนอนอยู่บนที่สูง ควรนอนคว่ำมองลงมาข้างล่างเพื่อคอยดูว่าจะมีสิ่งใดขึ้นมาทำร้ายเราหรือไม่หากนอนในที่ต่ำควรนอนหงายมองขึ้นไปด้านบน เพื่อคอยดูว่ามีอะไรผิดปกติ หรือมีสิ่งใดที่จะตกลงมาทำร้ายเราได้หรือไม่

เมื่อคิดได้ดังนั้นพราหมณ์เฒ่าจึงแอบไปนอนใต้ที่นอนของรากษสตรงโพรงไม้ใหญ่ พอกลางวันรากษสเจออากาศร้อนจึงไปอาบน้ำในสระบนเขา พราหมณ์เฒ่าจึงลงมาได้เจอกับรองเท้ายักษ์จึงได้ลักเอา รองเท้ายักษ์ไปแล้วพราหมณ์เฒ่าจึงออกเดินทางกลับบ้านเมืองของตนเอง

เมื่อพราหมณ์เฒ่าใกล้มาถึง นางพราหมณ์ที่กำลังอยู่กับชายชู้เห็นเข้าจึงให้ชายชู้ไปแอบใกล้ๆ ที่พักแล้วแก้มมาต้อนรับพราหมณ์เฒ่าด้วยความยินดีนางพราหมณ์จึงถามว่า

ท่านพี่ ท่านจากข้าไปนานเห็นได้ของมาสูงใหญ่ดูสิว่ามีอะไรอยู่ในนั้นอยากเห็นจังเลย

แต่เมื่อนางเปิดถุงผ้าออกดูก็พบแต่ความว่างเปล่านางโกรธมากจึงด่าไปว่า

หายไปตั้งนานนึกว่าจะได้อะไรมา น้องอุตสาห์ออกมาต้อนรับหาข้าวปลาให้กินแต่กลับทำแบบนี้น้องงอนนะไม่คุยด้วยแล้ว

พราหมณ์เฒ่าที่เห็นดังนั้นจึงกล่าวว่า

ไม่ใช่อย่างนั้นพี่ได้อะไรดีๆ เยอะเลยแต่พี่ไม่กล้าเอาเข้ามาเพราะกลัวโจรผู้ร้ายจะมาปล้นชิงพี่เลยเอาไปซ่อนยังสถานที่หนึ่งนะ

ซึ่งพราหมณ์เฒ่าก็ได้อธิบายบอกทุกอย่าง จึงทำให้นางพอใจ แต่หารู้ไม่ ชายชู้ที่นางพราหมณ์ให้ซ่อนตัวดันได้ยินที่ซ่อนสมบัติตกคืคั่นนั้นชายชู้จึงได้ไปทำการขโมยของเหล่านั้นจากที่ซ่อนไปจนหมด

เช้าวันต่อมาพราหมณ์เฒ่าก็จะไปเอาสมบัติที่ซ่อนไว้แต่กลับพบว่ามีคนขโมยไปแล้วจึงเสียใจและคิดว่า ต้องเป็นชู้คนใดคนหนึ่งของเราแน่ที่รู้ที่ซ่อนสมบัติของเราไม่น่าเลยไม่น่าบอกนางเลยอย่างคำท่านรุกขเทวดาว่าภรรยาที่ออดอ้อนเอาใจหรือยกยอสรรเสริญ ไม่ควรหลงเชื่อใจในคำพูดนั้น เพราะภรรยาอาจมีพฤติกรรมที่ไม่น่าไว้วางใจ อย่าไว้วางใจและเผยความลับของตนเองหมดจะเป็นภัยได้

เมื่อท่านเสนาะกะอำมาตย์เล่าจบจึงได้สรุปเรื่องว่าคำสอน 6 ข้อ ได้แก่ 1) สนุกอย่านอน 2) เมียวนอย่าเย็น 3) โฉน่หื้อเห็น 4) เหม็นหื้อรู้ 5) นอนสูงหื้อนอนค่า 6) นอนต่ำหื้อนอนหาย นี่เป็นสิ่งที่ควรปฏิบัติ

ร่วมกับการรักษาศีล 5 ประพฤติแต่ความดีไม่หลงมัวเมาในกิเลสตัณหาย่อมจะนำความสุข ความสวัสดิภาพมา
ให้แก่ผู้ที่ปฏิบัตินั้นแล

นับแต่นั้นมาทั้งพระราชา ขุนนาง ประชาชนทุกคนได้นำคำสอนครั้งนั้นมาปฏิบัติทำให้บ้านเมืองร่มเย็น
เป็นสุข เจริญรุ่งเรือง ทุกคนอยู่ด้วยกันอย่างสันติสุข มีธรรมะในจิตใจ จนบ้านเมืองรุ่งเรืองสืบไป

หลักธรรมทางพระพุทธศาสนาในนิทาน

1) สนุกสนาน

สนุกสนาน แปลได้ว่าอย่าเพลิดเพลินในการนอนในสถานที่ไม่คุ้นเคยอาจมีภัยได้ทุกเมื่อ และเมื่อ
ได้ทรัพย์สินสิ่งของมาอย่าหลงดีใจจนขาดสติ อาจเสียทรัพย์สินด้วยความประมาท เข้าด้วยหลักธรรมว่าด้วยเรื่อง

ความไม่ประมาท (สมเด็จพระพุทธโฆษาจารย์ (ป.อ.ปยุตฺโต), 2562) ได้แก่

- (1) สติ ความระลึกได้
- (2) สัมปชัญญะ ความรู้ตัว

อบายมุข 6 คือ ทางแห่งความเสื่อมหรือทางแห่งความฉิบหาย ประกอบด้วย

- (1) ตึมน้ำเมา
- (2) เทียวกลางคืน
- (3) เทียวดูการเล่น
- (4) เล่นการพนัน
- (5) คบคนชั่วเป็นมิตร
- (6) เกียจคร้านในการทำงาน

2) เมียวอนอย่ายืน

เมียวอนอย่ายืน หมายถึงภรรยาที่ออกด้ออันเอาใจหรือยกยอสรรเสริญ ไม่ควรหลงเชื่อใจในคำพูดนั้น
เพราะภรรยาอาจมีพฤติกรรมที่ไม่น่าไว้วางใจ อย่าไว้วางใจและเผยความลับของตนเองหมดจะเป็นภัยได้ หลักธรรมที่
เกี่ยวข้องได้แก่

ตัณหา 3 ตัณหาแปลว่าความทะยานอยาก (สมเด็จพระพุทธโฆษาจารย์ (ป.อ.ปยุตฺโต),
2562) ประกอบด้วย

(1) **กามตัณหา** คือ ความทะยานอยากในกาม ความต้องการสิ่งตอบสนองความต้องการ
ทางประสาททั้งห้าอันได้แก่ รูป รส กลิ่น เสียง สัมผัส

(2) **ภวตัณหา** คือ ความทะยานอยากมี อยากเป็น ได้แก่ความอยากหรือความมุ่งหวังให้สิ่งใด
สิ่งหนึ่งเกิดขึ้นต่อชีวิตของตนทั้งในปัจจุบันและในภายภาคหน้า

(3) **วิภวตัณหา** คือ ความทะยานอยากที่จะหลุดพ้นไปจากสิ่งใดสิ่งหนึ่งที่ไม่ปรารถนาหรือ
ความมุ่งหวังไม่ให้สิ่งใดสิ่งหนึ่งที่ไม่ปรารถนานั้นเกิดขึ้นต่อตนทั้งในปัจจุบันและในภายภาคหน้า

หลักขรวาธธรรม 4 เป็นธรรมสำหรับการครองเรือนหรือหลักการดำเนินชีวิตของกุลหัตถ์
ได้แก่

(1) **สัจจะ** คือ มีความซื่อสัตย์ ประพฤติตนด้วยความสุจริต ไม่คดโกง ไม่หลอกลวง มีความ
จริงใจ พูดความจริง

(2) **ทมะ** คือ การฝึกฝนฝึกตนให้มีการปรับปรุงตัวในด้านจิตใจและการกระทำ แก่ไขข้อบกพร่อง ด้วยการใช้สติพิจารณาใคร่ครวญให้รอบคอบก่อนจะกระทำการสิ่งใด

(3) **ขันติ** คือ ความอดทน อดกลั้นต่อความยากลำบาก อดทนต่อปัญหาและอุปสรรคต่างๆ มีความเข้มแข็งไม่ย่อท้อ

(4) **จาคะ** คือ ความเสียสละ หมายถึงการเสียสละจากความสุขและผลประโยชน์ของตน รวมถึงการเป็นผู้มีใจกว้าง เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ต่อผู้อื่น ไม่เห็นแก่ตัว

3) โฉน่หื้อเห็น

โฉน่หื้อเห็น หมายความว่า เมื่อได้กลั่นเหม็นเนา ควรหาสาเหตุหรือหาสิ่งผิดปกติ เพื่อที่จะหาวิธีกำจัดหรือทำการแก้ไข หลักธรรมทางพระพุทธศาสนาที่เกี่ยวข้อง ได้แก่

ขันธ 5 ได้แก่ สิ่งต่างๆในร่างกายมนุษย์ เป็นสิ่งไม่เที่ยงแท้ยั่งยืน เกิดขึ้น ตั้งอยู่ และดับไป ซึ่งขันธ 5 (สมเด็จพระพุทธโฆษาจารย์ (ป.อ.ปยุตฺโต), 2562) ประกอบด้วย

(1) **รูป** คือ ร่างกาย

(2) **เวทนา** คือ อารมณ์, ความรู้สึก, การรับรู้ในสิ่งที่มาสัมผัสหรือกระทบ เช่น ความรู้สึกเจ็บ, ความรู้สึกทุกข์, ความสบายใจ ความชอบใจ, ความรู้สึกเฉยๆ ไม่สุขไม่ทุกข์ เป็นต้น

(3) **สัญญา** คือ ความจำได้ ความทรงจำต่างๆ เมื่อจำได้แล้วก็หลงลืมได้

(4) **สังขาร** คือ ความคิดปรุงแต่งของจิตให้เกิดการกระทำขึ้นมา เจตนาที่จะกระทำทางกาย วาจา ใจ เช่น กิน, นอน, นั่ง, พูดคุย, อุทาน, ความนึกคิดต่างๆ

(5) **วิญญาณ** คือ การรู้ทางอารมณ์ อันเกิดจากสิ่งที่มากระทบผ่านทางประสาทสัมผัสทั้ง 5 ได้แก่ ตา หู จมูก ลิ้น กาย และใจ

ธาตุ ทั้ง 4 ประกอบด้วย

(1) **ธาตุดิน** หมายถึง อวัยวะต่างๆในร่างกาย เช่น ผม เล็บ ฟัน กระดูก เยื่อในกระดูก ปอด ตับ ม้าม หัวใจ ลำไส้

(2) **ธาตุน้ำ** หมายถึง น้ำ หรือของเหลวในร่างกาย เช่น น้ำเลือด น้ำเหลือง น้ำหนอง เหงื่อ น้ำตา

(3) **ธาตุลม** หมายถึง ลมสำหรับพัดตั้งแต่ปลายเท้าตลอดจนถึงศีรษะ ลมที่พัดทั่วสรรพางค์กาย ลมในลำไส้ถึงกระเพาะ ลมหายใจเข้าออก

(4) **ธาตุไฟ** หมายถึง ไฟที่อยู่ในร่างกายช่วยทำให้ร่างกายอบอุ่น เเผาผลาญอาหารในร่างกาย เพื่อให้เกิดพลังงาน

วิธีคิดแก้ปัญหาตามหลักอริยสัจ 4 หรือพิจารณาแบบโยนิโสมนสิการ

การพิจารณาแบบโยนิโสมนสิการ คือการคิดพิจารณาอย่างละเอียดถี่ถ้วน คิดอย่างมีระเบียบขั้นตอน คิดตามหลักเหตุและผล ซึ่งสามารถใช้ประกอบกับการคิดแก้ปัญหาตามหลักอริยสัจ 4 ได้ดังนี้

ขั้นที่ 1 ทุกข์ คือ สภาพของปัญหา การกำหนดรู้ เข้าใจสภาพของปัญหาและกำหนดขอบเขตของปัญหาให้ชัดเจน

ขั้นที่ 2 สมุทัย คือ การค้นหาสาเหตุของปัญหาและปัจจัยที่เกี่ยวข้อง

ขั้นที่ 3 นิโรธ คือ จุดมุ่งหมายในการแก้ปัญหา ความเป็นไปได้ในการแก้ปัญหานั้นๆ

ขั้นที่ 4 มรรค คือ การกำหนดแนวทางหรือวิธีการแก้ไขปัญหา รายละเอียดของสิ่งที่ต้องปฏิบัติเพื่อแก้ไขสาเหตุของปัญหานั้นๆ โดยสอดคล้องกับจุดมุ่งหมายที่ต้องการ

4) เหม็นหื้อรู้

เป็นการสื่อความหมายว่า เมื่อเราได้รับข่าวสารสิ่งใดมาก็ตาม ควรหาเหตุผล คติวิเคราะห์ไตร่ตรองดู ว่าเป็นความจริงหรือไม่ อย่าเพิ่งเชื่อเสียทีเดียว โดยสัมพันธ์กับหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา ได้แก่ หลักไตรลักษณ์ หรือหลักกาลามสูตร

องค์ประกอบของหลักไตรลักษณ์ (สมเด็จพระพุทธโฆษาจารย์ (ป.อ.ปยุตฺโต), 2562)

(1) อนิจจตา หรือ อนิจจัง คือความไม่เที่ยงแท้แน่นอนของสรรพสิ่ง ความเปลี่ยนแปลง อันได้แก่การเกิดขึ้น, การเปลี่ยนแปลงขณะตั้งอยู่ และการดับสิ้นไปของสรรพสิ่งทั้งหลาย

(2) ทุกขตา หรือ ทุกขัง คือความเป็นทุกข์หรือความทุกข์ เป็นสิ่งที่ทนได้ยาก และอาการที่ทนอยู่ในสภาวะเดิมไม่ได้ สามารถจำแนกความทุกข์ออกเป็น 3 ประเภท ได้แก่

(2.1) ทุกข์ ทุกขตา หรือ ทุกขทุกข์ หมายถึง ความรู้สึกทุกข์ซึ่งเป็นเวทนาอันเห็นได้ชัดเจน ได้แก่ ความทุกข์ทางกายก็ตาม ทางใจก็ตาม

(2.2) สังขารทุกข์ตา หรือ สังขารทุกข์ ทุกข์ตามสภาพสังขารหรือความเป็นทุกข์ ของสภาวะสังขารทั้งปวงที่คงสภาพเดิมไม่ได้ เกิดขึ้นอยู่และสลายไป

(2.3) วิปริณามทุกข์ตา หมายถึง ความเป็นทุกข์จากการเปลี่ยนแปลง เช่น ความสุขที่กลายเป็นความทุกข์ในภายหลัง

(3) อนัตตา ความเป็นอนัตตา ความไม่ใช่ตัวตน ไม่ใช่ของใครหรืออะไร ทุกอย่างเป็นเพียงสิ่งสมมติ รวมทั้งลักษณะของความไม่เป็นไปในอำนาจบังคับบัญชา ไม่สามารถบังคับหรือกำหนดให้เป็นไปตามต้องการได้

หลักกาลามสูตรกังขานิยฐาน 10

หลักกาลามสูตร คือ วิธีปฏิบัติในเรื่องที่ควรสงสัย หรือหลักความเชื่อ 10 ประการ ซึ่งพระพุทธเจ้าได้ตรัสไว้ดังนี้

- (1) มา อนุสสเวน อย่าปลงใจเชื่อ ด้วยการฟังตามกันมา
- (2) มา ปรมปราย อย่าปลงใจเชื่อ ด้วยการถือสืบๆ กันมา
- (3) มา อติกราย อย่าปลงใจเชื่อ ด้วยการเล่าลือ
- (4) มา ปิฎกสมปทานเนน อย่าปลงใจเชื่อ ด้วยการอ้างตำราหรือคัมภีร์
- (5) มา ตกกเหตุ อย่าปลงใจเชื่อ เพราะตรรกะ
- (6) มา นยเหตุ อย่าปลงใจเชื่อ เพราะการอนุมาน
- (7) มา อากาการปริวิตกเกน อย่าปลงใจเชื่อ ด้วยการคิดตรองตามแนวเหตุผล
- (8) มา ทิฏฐินิชฌามณฺขุนติยา อย่าปลงใจเชื่อ เพราะเข้าได้กับทฤษฎีที่พินิจไว้แล้ว
- (9) มา ภพพรูปตา อย่าปลงใจเชื่อ เพราะมองเห็นรูปลักษณะน่าจะเป็นไปได้
- (10) มา สมโณ โน ครุติ อย่าปลงใจเชื่อ เพราะนับถือที่ว่า ท่านสมณะนี้เป็นครูของเรา

ซึ่งหากพิจารณาตามหลักกาลามสูตรแล้ว การจะเชื่อสิ่งใดสิ่งหนึ่งนั้น จะต้องใช้สติปัญญาพิจารณาจนรู้ได้ด้วยตนเองว่า สิ่งเหล่านั้นเป็นกุศลหรืออกุศล เป็นสิ่งที่มิโทษหรือมิมีโทษ เมื่อพิจารณาไตร่ตรองอย่างรอบคอบแล้วจึงสามารถยึดถือปฏิบัติได้

5) นอนสูงหื้อนอนคำ

เป็นการสอนถึงหากนอนอยู่บนที่สูง ควรนอนคว่ำมองลงมาข้างล่างเพื่อคอยดูว่าจะมีสิ่งใดขึ้นมาทำร้ายเราหรือไม่ ในที่นี้สัมพันธ์กับหลักธรรมสำหรับผู้บริหารที่ใช้ปกครองลูกน้องหรือผู้ใต้บังคับบัญชา ได้แก่ พรหมวิหารธรรม

พรหมวิหารธรรม หรือ พรหมวิหาร 4 (สมเด็จพระพุทธโฆษาจารย์ (ป.อ.ปยุตฺโต), 2562) ประกอบด้วย

- (1) เมตตา คือ ความรักใคร่ ความปรารถนาจะให้อื่นมีความสุข
- (2) กรุณา คือ ความสงสารเมื่อคนอื่นตกยากมีทุกข์ ความปรารถนาอยากให้อื่นพ้นทุกข์
- (3) มุทิตา คือ ความยินดีเมื่อเห็นผู้อื่นได้ดี ปราศจากความริษยา
- (4) อุเบกขา คือ ความวางเฉย การวางใจเป็นกลาง ด้วยการพิจารณาถึงสิ่งต่างๆ ย่อมเป็นไปตามกฎแห่งกรรม ใครทำสิ่งใดไว้สิ่งนั้นย่อมตอบสนองคืนบุคคลผู้กระทำสิ่งนั้น

6) นอนต่ำหื้อนอนหาย

หากนอนในที่ต่ำควรนอนหงายมองขึ้นไปด้านบน เพื่อคอยดูว่ามีอะไรผิดปกติ หรือมีสิ่งใดที่จะตกลงมาทำร้ายเราได้หรือไม่ ซึ่งเปรียบเทียบกับหลักการทำงานของ ลูกจ้าง หรือผู้ใต้บังคับบัญชา ได้แก่ หลักธรรมอิทธิบาท 4, สังคหัตถ์ 4, ทิศาทั้ง 6 (สมเด็จพระพุทธโฆษาจารย์ (ป.อ.ปยุตฺโต), 2562)

หลักอิทธิบาท 4 คือ ทางดำเนินไปสู่ความสำเร็จ ประกอบด้วย

(1) ฉันทะ หรือ ความพอใจ หมายถึง ผู้ปฏิบัติงานต้องมีความชอบหรือพึงพอใจในงานที่ทำอยู่ และมีความสุขกับงานที่ได้รับมอบหมาย

(2) วิริยะ หรือ ความพากเพียร ผู้ปฏิบัติงานจะต้องมีความขยันหมั่นเพียรในการทำงานที่ได้รับมอบหมาย รวมทั้งหมั่นฝึกฝนตนเองอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้การทำงานมีประสิทธิภาพมากขึ้น

(3) จิตตะ หรือ ความเอาใจใส่ หมายถึง ผู้ปฏิบัติงานจะต้องมีความมุ่งมั่น เอาใจใส่หรือมีสมาธิจดจ่อกับงานที่ทำ รวมถึงมีความรอบคอบและความรับผิดชอบในงานที่ทำอย่างเต็มสติกำลัง

(4) วิมังสา หรือ ความหมั่นไตร่ตรองพิจารณาหาเหตุผลในงานที่ทำ ทำงานด้วยปัญญา ใช้สมองคิด รวมถึงเข้าใจในงานอย่างลึกซึ้ง ทั้งในแง่ของขั้นตอนและผลสำเร็จหรือผลสัมฤทธิ์ของงาน

สังคหัตถ์ 4 หมายถึง หลักธรรมที่เป็นเครื่องยึดเหนี่ยวน้ำใจของผู้อื่น การผูกไมตรีและเอื้อเฟื้อเกื้อกูล เป็นหลักของการสงเคราะห์ซึ่งกันและกัน ได้แก่

(1) ทาน คือ การให้ การเสียสละหรือการเอื้อเฟื้อแบ่งปันของๆ ตนเพื่อประโยชน์แก่บุคคลอื่น ไม่ตระหนี่ถี่เหนียว ไม่เป็นคนเห็นแก่ได้ฝ่ายเดียว คุณธรรมข้อนี้จะช่วยให้เป็นคนไม่ละโมภ เห็นแก่ตัว

(2) ปิยวาจา หรือ การใช้วาจาประสานไมตรี การพูดจาด้วยถ้อยคำที่ไพเราะอ่อนหวาน พูดด้วยความจริงใจ ไม่พูดหยาบคาย ก้าวร้าว พูดในสิ่งที่ประโยชน์และเหมาะสมกับกาลเทศะ ดังนั้น การทำงานร่วมกันจะต้องพูดหรือปรึกษารือกันโดยยึดถือหลักเกณฑ์ 4 ประการ คือ เว้นจากการพูดเท็จ, เว้นจากการพูดส่อเสียด, เว้นจากการพูดคำหยาบ และเว้นจากการพูดเพ้อเจ้อ และที่สำคัญอย่างยิ่งคือต้องพูดหรือเจรจากันด้วยไมตรีและความปรารถนาดีต่อกัน

(3) อตถจริยา คือ การสงเคราะห์ทุกชนิดหรือการประพฤตินในสิ่งที่ตนเป็นประโยชน์แก่ผู้อื่น เพราะการทำงานร่วมกันต้องช่วยเหลือกันด้วยกำลังกาย กำลังทางความคิด และกำลังใจ

(4) **สมานัตตา** หรือ การเป็นผู้มีความสม่ำเสมอ หรือการเป็นผู้มีความประพฤติเสมอดันเสมอ ปลาย ผู้ทำงานร่วมกันทุกคนจะต้องไม่ถือตัว มีความเสมอภาค ทำตนให้เป็นที่น่ารัก น่าเคารพนับถือ และนำให้ความร่วมมือช่วยเหลือ

ทิศทั้ง 6 หมายถึง บุคคลประเภทต่าง ๆ ที่มีความเกี่ยวข้องสัมพันธ์กันทางสังคม การดำเนินชีวิต มีหน้าที่และความรับผิดชอบที่พึงปฏิบัติต่อกัน ดังต่อไปนี้

(1) **ปรัถิมทิศ** หมายถึง ทิศเบื้องหน้า คือ บิดามารดา ปู่ย่า ตายาย และผู้มีอุปการะอื่นๆที่เลี้ยงดูเรามาในเบื้องหน้า

(2) **ทักษิณทิศ** หมายถึง ทิศเบื้องขวา คือ ครูบาอาจารย์ที่พร่ำสอนวิชาในเบื้องขวา

(3) **ปัจฉิมทิศ** หมายถึง ทิศเบื้องหลัง คือ บุตร ผู้เป็นทายาท ภรรยา และสามี ผู้เป็นคู่ชีวิต ที่คอยให้กำลังใจในเบื้องขวา

(4) **อุตตทิศ** หมายถึง ทิศเบื้องซ้าย คือ มิตรสหายที่คอยช่วยเหลือครั้งเมื่อตกทุกข์ได้ยากในเบื้องซ้าย

(5) **อุบริมทิศ** หมายถึง ทิศเบื้องล่าง คือ บริวารหรือผู้รับใช้ที่คอยปรนนิบัติในเบื้องล่าง

(6) **เหมฐิมทิศ** หมายถึง ทิศเบื้องบน คือ สามเณร ภิกษุ ภิกษุณีผู้มีศีลอันสูงกว่าที่คอยพร่ำสอนธรรมในเบื้องบน

บทสรุป

องค์ประกอบของนวัตกรรมการสอนทางพระพุทธศาสนาสำหรับผู้พิการทางการได้ยินเป็นการใช้วิธีการเชิงระบบในการปรับปรุง และคิดค้นพัฒนาวิธีการเรียนการสอนพระพุทธศาสนาในแบบใหม่ๆ ที่สามารถพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียนและการจัดการเรียนรู้ของครูผู้สอนให้มีคุณภาพขึ้น เช่น การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ การจัดการเรียนรู้แบบศูนย์การเรียนรู้ การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ และการจัดการเรียนรู้ผ่านวีดิทัศน์และอินเทอร์เน็ต ซึ่งเป็นนวัตกรรมที่อาศัยความก้าวหน้าของเทคโนโลยีในการผลิตสื่อการเรียนการสอน ทั้งการเรียนด้วยตนเอง การเรียนเป็นกลุ่ม และการเรียนแบบมวลชน ตลอดจนสื่อที่ใช้เพื่อสนับสนุนการฝึกอบรมผ่านคอมพิวเตอร์ เช่น วีดิทัศน์แบบปฏิสัมพันธ์ (interactive video) ซึ่งจากการสัมภาษณ์กลุ่มพี่เลี้ยงพบว่า กระบวนการรับรู้หรือการตีความที่มากกระทบกับประสาทสัมผัสต่างๆ เช่น ตา หูหนั่ง เป็นต้น การรับรู้ (Perception) จัดว่าเป็นสื่อกลางสำคัญที่ให้ผู้พิการทางการได้ยินเกิดประสบการณ์และเป็นเครื่องมือนำความรู้เข้าสู่สมองเพื่อให้สมองเก็บรวบรวมและจดจำข้อมูลหรือสิ่งต่างๆ เหล่านั้นไว้ และการพัฒนานวัตกรรมและเทคโนโลยีด้านดิจิทัลในการส่งเสริมการเรียนรู้ของเด็กพิการซึ่งเป็นเทคโนโลยีเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ของเด็กพิการโดยจัดทำเป็นเทคโนโลยีในรูปแบบสื่อประสม (Multimedia) ประกอบด้วย ข้อความเสียง รูปภาพ และภาพเคลื่อนไหว เด็กพิการสามารถเรียนรู้ด้วยการอ่านจากการดูนิทาน สำหรับเป็นพื้นฐานในการสร้างความคิดรวบยอด (Concept) และใช้ความคิดรวบยอดนั้นค้นหาความรู้อื่นๆ สำหรับผู้พิการทางการได้ยินนั้นไม่สามารถใช้หูในการรับรู้ได้เท่ากับประสาทตา คนหูหนวกจึงต้องอาศัยการรับรู้ทางสายตาช่วยในการรับรู้เป็นอย่างมาก รวมถึงใช้วิธีการรับรู้จากประสาทสัมผัสอื่นๆ ได้แก่ การสัมผัส การดมกลิ่น การชิมรส เข้ามามีส่วนร่วมช่วยในการรับรู้ ดังนั้น การสร้างนวัตกรรมการสอนควรพิจารณาการใช้สื่อ สิ่งอำนวยความสะดวก บริการและความช่วยเหลืออื่นๆ เพื่อให้สอดคล้องและเหมาะสมกับวิธีการรับรู้หรือการเรียนรู้ ดังนั้น นวัตกรรมการสอนทางพระพุทธศาสนาสำหรับผู้พิการทางการได้ยินที่สำคัญและสอดคล้องกับวิธีการรับรู้ ประกอบด้วย 3 ประการ คือ 1) สิ่งที่ได้รับรู้ด้วยการมองเห็น 2) สื่อที่มีทั้งเสียงและภาพ และ 3) สื่อเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ และคำสอนที่

ปรากฏอยู่ในเรื่องสามปิงสามกั้วที่ผู้พิการทางการได้ยินสามารถทำความเข้าใจได้ง่ายและนำไปกับชีวิตประจำวันแต่ละข้อสามารถวิเคราะห์ตามหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา ได้ดังนี้ หลักธรรมว่าด้วยเรื่องความไม่ประมาท, ตัณหา 3, ขันธ์ 5, หลักกาลามสูตร, พรหมวิหารธรรม 4, หลักกรรมอธิบาท 4

บรรณานุกรม

ศรียา นิยมธรรม. (2541). ความบกพร่องทางการได้ยิน ผลกระทบทางจิตวิทยา การศึกษาและสังคม.

กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์พีเออาร์ดแอนพริตติ้ง.

ศิวনারถ หงส์ประยูร. (2561). แนวทางการเขียนบทรายการโทรทัศน์ภาษามือเต็มจอสำหรับคนพิการทางการได้ยิน, วารสารนิเทศศาสตร์ ธุรกิจบัณฑิตย์, 12 (2): 347

สมเด็จพระพุทธโฆษาจารย์ (ป.อ.ปยุตโต). (2562). พุทธธรรม ฉบับปรับขยาย. พิมพ์ครั้งที่ 53. ม.ป.ท.

สหภาพ พ่อค้าทอง. (2547). การสื่อสารด้วยข้อความสั้นผ่านโทรศัพท์มือถือ (SMS) ในฐานะสื่อวัฒนธรรมประชานิยม (Popular Culture) ของผู้บกพร่องทางการได้ยิน ในกรุงเทพมหานคร.

กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ สำนักงานนายกรัฐมนตรี. (2560). แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่สิบสอง พ.ศ. 2560-2564. กรุงเทพมหานคร: สำนักนายกรัฐมนตรี

สำนักงานส่งเสริมแห่งชาติ. (2554). บทบาทภาครัฐเพื่อการส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ, บริษัทสามเจริญพาณิชย์ (กรุงเทพ) จำกัด

การพัฒนาเศรษฐกิจการเมืองของเวียดนาม: กรณีศึกษาการปฏิรูปหลังยุคโด่ย เหมย
(Doi Moi)

DEVELOPMENT OF THE POLITICAL ECONOMY IN VIETNAM: A CASE STUDY OF
POST-DOI MOI REFORMS

วรวิทย์ จำลองนาค¹ และ ฮว่าย เหงวียน ธู²

Worawoot Jumlongnark¹ and Hoai Nguyen Thu²

วิทยาลัยการเมืองการปกครอง มหาวิทยาลัยมหาสารคาม¹

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม²

College of Politics and Governance, Mahasarakham University¹

Faculty of Humanities and Social Sciences, Mahasarakham University²

Corresponding Author E-mail: worawoot.j@msu.ac.th

บทความวิชาการ(Academic Article)

Received 12/1/2024, Revised 11/2/2024, Accepted 11/2/2024

บทคัดย่อ

บทความนี้ได้นำเสนอการวิเคราะห์เกี่ยวกับเศรษฐกิจการเมืองของเวียดนาม โดยมุ่งเน้นไปที่ช่วงการเปลี่ยนแปลงหลังการปฏิรูปโด่ย เหมย (Doi Moi) ในช่วงปลายทศวรรษ 1980 โดยพิจารณาความสัมพันธ์ระหว่างการตัดสินใจทางการเมือง นโยบายเศรษฐกิจ และผลลัพธ์ทางเศรษฐกิจและสังคมในเวียดนาม ด้วยการวิเคราะห์การเปลี่ยนแปลงของประเทศจากการวางแผนจากส่วนกลางไปสู่เศรษฐกิจที่มุ่งเน้นตลาด การศึกษานี้เป็นการอธิบายเกี่ยวกับความสัมพันธ์ที่ซับซ้อนระหว่างการกำหนดนโยบายที่นำโดยรัฐและการพัฒนาเศรษฐกิจจากแหล่งข้อมูลยุติธรรมที่หลากหลาย ประกอบด้วยบทความวิจัย บทความทางวิชาการ และข้อมูลทางสถิติ บทความนี้ยังวิเคราะห์ถึงปัจจัยขับเคลื่อนหลัก ความท้าทาย และผลกระทบต่อเศรษฐกิจการเมืองของเวียดนามในบริบทของจุดยืนระดับภูมิภาคและระดับโลก

คำสำคัญ: การตัดสินใจทางการเมือง; การปฏิรูป; นโยบายโด่ย เหมย; เศรษฐกิจการเมืองเวียดนาม

Abstract

This article provides an in-depth analysis of the political economy of Vietnam, focusing on the transformative period following the Doi Moi reforms of the late 1980s. It examines the interplay between political decision-making, economic policy, and the resultant socio-economic outcomes in Vietnam. By analyzing the country's transition from a centrally planned to a market-oriented economy, this study sheds light on the intricate relationship between state-led governance and economic development. Drawing upon an array of secondary sources, including research papers, academic articles, and statistical data. This article illuminated the key drivers, challenges, and implications of Vietnam's political economy in the context of its regional and global standing.

Keywords: political decision-making; reform; Doi Moi policy; Vietnam's political economy

บทนำ

เศรษฐกิจการเมืองของเวียดนามมีการเปลี่ยนแปลงเป็นอย่างมากนับตั้งแต่เริ่มใช้นโยบายโด่ย เหมย (Doi Moi) ในปี พ.ศ. 2529 การเปลี่ยนแปลงครั้งสำคัญนี้ถือเป็นการออกจากระบบเศรษฐกิจที่มีการวางแผนจากส่วนกลางที่เข้มงวด ไปสู่แนวทางที่มุ่งเน้นตลาดมากขึ้น มีการกระตุ้นการเติบโตทางเศรษฐกิจและการเปลี่ยนแปลงทางสังคมอย่างที่ไม่เคยเกิดขึ้นมาก่อน อิทธิพลระหว่างการตัดสินใจทางการเมืองและการปฏิรูปเศรษฐกิจได้กำหนดทิศทางการพัฒนาของเวียดนามอย่างมีนัยสำคัญ

การนำนโยบายโด่ย เหมย มาใช้ในประเทศเวียดนาม ได้ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างทางเศรษฐกิจและสังคมของประเทศเวียดนามที่สำคัญคือ การกระจายอำนาจให้แก่ภาคธุรกิจและท้องถิ่น ให้สิทธิการครอบครองที่ดินทำการเกษตร เพิ่มบทบาทภาคเอกชนและเปิดเสรีด้านการลงทุน นโยบายนี้ได้ส่งผลทำให้เศรษฐกิจของเวียดนามมีการพัฒนาและเติบโตอย่างต่อเนื่อง เฉลี่ยที่ร้อยละ 6-8 ต่อปี และสัดส่วนการผลิตเปลี่ยนแปลงจากภาคเกษตรกรรมไปสู่ภาคอุตสาหกรรมและการบริการ

บทความนี้นำเสนอข้อมูลเกี่ยวกับพลวัตที่ซับซ้อนของเศรษฐกิจในช่วงเปลี่ยนผ่าน และนำเสนอความสัมพันธ์ที่ซับซ้อนระหว่างโครงสร้างทางการเมือง กรอบนโยบาย และผลลัพธ์ทางเศรษฐกิจ ทำให้เกิดความเข้าใจที่ครอบคลุมเกี่ยวกับเศรษฐกิจการเมืองของประเทศเวียดนามในปัจจุบัน

ภูมิทัศน์ทางการเมืองและนโยบายเศรษฐกิจ

ภูมิทัศน์ทางการเมืองของเวียดนามซึ่งเป็นระบบสาธารณรัฐสังคมนิยมพรรคเดียว มีบทบาทสำคัญในการกำหนดกรอบนโยบายเศรษฐกิจของประเทศ พรรคคอมมิวนิสต์เวียดนาม (Communist Party of Vietnam: CPV) ยังคงมีอิทธิพลเหนือการตัดสินใจเชิงนโยบายที่สำคัญ โดยขับเคลื่อนการปฏิรูปเศรษฐกิจของประเทศผ่านการวางแผนแบบรวมศูนย์และการแทรกแซงของรัฐเชิงยุทธศาสตร์ ความมุ่งมั่นของพรรคในการรักษาเสถียรภาพทางการเมือง ในขณะเดียวกันก็ดำเนินการเปิดเสรีทางเศรษฐกิจได้กำหนดวิธีการพัฒนาของเวียดนามในช่วงไม่กี่ทศวรรษที่ผ่านมา โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การที่รัฐบาลให้ความสำคัญกับการส่งเสริมสภาพแวดล้อมทางธุรกิจที่เอื้ออำนวยต่อการดึงดูดการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศ (Foreign Direct Investment: FDI) และการจัดลำดับความสำคัญของการเติบโตที่มุ่งเน้นการส่งออก ทำให้เวียดนามเป็นหนึ่งในประเทศเศรษฐกิจที่เติบโตเร็วที่สุดในภูมิภาค (Audretsch & Fiedler, 2022)

การเมืองของประเทศเวียดนามเป็นหัวข้อที่น่าสนใจและมีความสลับซับซ้อน ประเทศนี้ปกครองด้วยระบอบคอมมิวนิสต์ แต่มีเศรษฐกิจแบบทุนนิยมที่เติบโตอย่างรวดเร็ว การเลือกผู้นำของเวียดนามไม่ได้เป็นการเลือกตั้งทั่วไป แต่เป็นการคัดเลือกภายในพรรคคอมมิวนิสต์ ผู้ที่ได้รับการคัดเลือกจะต้องดำรงตำแหน่งสำคัญ 4 ตำแหน่ง ได้แก่ เลขาธิการพรรคคอมมิวนิสต์, ประธานาธิบดี, นายกรัฐมนตรี, และประธานสภาแห่งชาติ (Wischermann et al., 2023) เวียดนามเป็นประเทศที่ปกครองด้วยระบอบคอมมิวนิสต์ โดยมีพรรคคอมมิวนิสต์เวียดนามเป็นพรรคการเมืองเพียงพรรคเดียวของประเทศ การปกครองท้องถิ่นของเวียดนามแบ่งออกเป็น 3 ระดับ ได้แก่ ระดับหนึ่ง : จังหวัด (tỉnh) และ เทศบาลนคร (thành phố trực thuộc trung ương) ระดับสอง : เขต (quận) และ อำเภอ (huyện) และ ระดับสาม : แขวง (phường) และ ตำบล (xã) การปกครองท้องถิ่นในแต่ละระดับมีการเลือกตั้งสภาปกครองท้องถิ่น (Hội đồng nhân dân) ซึ่งเป็นองค์กรที่มีอำนาจในการกำหนดนโยบายและแผนการพัฒนาท้องถิ่น สภาปกครองท้องถิ่นในแต่ละระดับจะเลือกตั้งประธานสภาปกครองท้องถิ่น (Chủ tịch Hội đồng nhân dân) เป็นผู้บริหารการปกครองท้องถิ่นให้สอดคล้องกับนโยบายของพรรคคอมมิวนิสต์และของรัฐ (Nguyen, 2019)

การปฏิรูปโดย เหมย หรือการปฏิรูปเพื่อทางเลือกใหม่ คือ ชื่อที่ให้กับนโยบายการปฏิรูปทางเศรษฐกิจที่เริ่มใช้ในประเทศเวียดนามในปี พ.ศ. 2529 เพื่อสร้าง "เศรษฐกิจตลาดแนวสังคมนิยม" คำว่า Doi Moi (Đổi mới) เองเป็นคำทั่วไปที่มีการใช้มากในภาษาเวียดนาม หมายถึง "ปรับปรุง" หรือ "นวัตกรรม" แต่่นโยบาย Doi Moi (Chính sách Đổi mới) เป็นการอ้างอิงถึงนโยบายการปฏิรูปที่พยายามจะเปลี่ยนแปลงเวียดนามจากเศรษฐกิจแบบวางแผนจากส่วนกลางไปเป็นเศรษฐกิจแบบตลาดแนวสังคมนิยม (ชญาณี ขวโนทัย, 2561)

การปฏิรูปโดย เหมย ได้ถูกนำเสนอโดยพรรคคอมมิวนิสต์เวียดนามในปี พ.ศ. 2529 ในการประชุมสามัญชาติครั้งที่ 6 ของพรรคคอมมิวนิสต์ นโยบายการปฏิรูปได้เน้นบทบาทที่สำคัญกับกลไกตลาดในการประสานกิจกรรมทางเศรษฐกิจระหว่างองค์กรและหน่วยงานของรัฐ และอนุญาตให้มีการเอื้ออำนวยประโยชน์

กับผู้ถือกรรมสิทธิ์ขององค์กรขนาดเล็กและการสร้างตลาดหุ้นสำหรับองค์กรของรัฐและไม่ใช่ของรัฐ (Nguyen, 2022)

ผลจากการปฏิรูปโดย เหมย ทำให้เวียดนามเป็นประเทศที่มีการพัฒนาเศรษฐกิจอย่างรวดเร็วในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ โดยมีอัตราการเติบโตของผลิตภัณฑ์มวลรวมในปี 2020 เพิ่มขึ้น 2.9 เปอร์เซ็นต์ เนื่องด้วยสถานการณ์แพร่ระบาดของโควิด-19 และในปี 2022 เพิ่มขึ้น 8 เปอร์เซ็นต์ ตามรายงานของธนาคารโลก (Worldbankdata, 2023) เวียดนามได้ปรับปรุงนโยบายและส่งเสริมการลงทุนในหลายสาขา เช่น การผลิต การบริการ การท่องเที่ยว และการเกษตรเพื่อส่งเสริมการแข่งขันและความยั่งยืนทางเศรษฐกิจ เป็นต้น

ปัจจัยหนึ่งที่ช่วยส่งเสริมการเติบโตทางเศรษฐกิจอย่างรวดเร็วของประเทศเวียดนาม ก็คือ การพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษ (Special Economic Zone: SEZ) ซึ่งเป็นพื้นที่ที่รัฐบาลเวียดนามกำหนดให้มีการประกอบกิจการเศรษฐกิจและการค้าที่แตกต่างจากพื้นที่อื่น ๆ ในประเทศ เพื่อส่งเสริมการลงทุน การส่งออก และการพัฒนาเศรษฐกิจในพื้นที่ ปัจจุบันเวียดนามมีเขตเศรษฐกิจพิเศษ ทั้งหมด 18 แห่ง โดยแบ่งออกเป็น 3 ประเภทคือ (Tang, 2023)

1) เขตเศรษฐกิจพิเศษชายแดน (Border Economic Zone: BEZ) เป็นพื้นที่ที่ตั้งอยู่ใกล้ชายแดนของประเทศเวียดนามกับประเทศอื่น ๆ เช่น ลาว จีน และกัมพูชา เพื่อส่งเสริมการค้าข้ามชายแดน เป็นต้น

2) เขตเศรษฐกิจพิเศษชายทะเล (Coastal Economic Zone: CEZ) เป็นพื้นที่ที่ตั้งอยู่บนชายหาดหรือใกล้ชายหาดของประเทศเวียดนาม เพื่อส่งเสริมการค้าทางทะเล

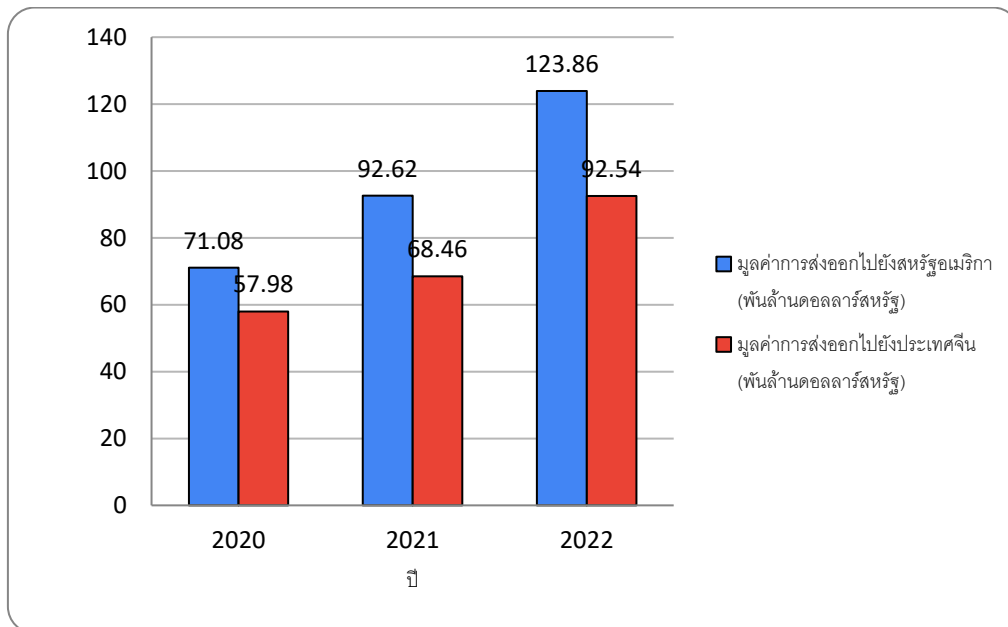
3) เขตเศรษฐกิจพิเศษในประเทศ (Inland Economic Zone: IEZ) เป็นพื้นที่ที่ตั้งอยู่ในบริเวณในประเทศ เช่น กรุง Hanoi หรือนคร Ho Chi Minh เพื่อส่งเสริมการลงทุนในอุตสาหกรรมและการบริการ เป็นต้น

เวียดนามเป็นประเทศที่มีศักยภาพในการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศอย่างสูง ด้วยการเติบโตทางเศรษฐกิจที่แข็งแกร่ง การเปิดประเทศให้กับการค้าระหว่างประเทศ และการมีนโยบายส่งเสริมการลงทุนของรัฐบาล เวียดนามมีการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศในหลายภาคส่วน เช่น อุตสาหกรรมแปรรูป อุตสาหกรรมไอที และอุตสาหกรรมพลังงาน ผู้ลงทุนจากต่างประเทศสามารถเลือกลงทุนในเวียดนามได้หลายแบบ เช่น การจัดตั้งบริษัทใหม่ การเข้าไปเป็นผู้ถือหุ้นในบริษัทที่มีอยู่แล้ว หรือการจัดตั้งสถาบันการค้า (Ngoc, 2020) อย่างไรก็ตาม ผู้ลงทุนจำเป็นต้องคำนึงถึงข้อจำกัดและความเสี่ยงของการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศในเวียดนาม เช่น ปัญหาความโปร่งใสของกฎหมายและข้อบังคับ และความไม่พอใจของแรงงาน เป็นต้น

เนื่องจากสงครามทางการค้าระหว่างประเทศจีนกับประเทศสหรัฐอเมริกา ที่เกิดขึ้นในช่วงหลายปีที่ผ่านมา ได้ส่งผลกระทบต่อการค้าโลกอย่างมาก โดยเฉพาะอย่างยิ่งในภูมิภาคเอเชีย ที่มีประเทศจีนเป็นตลาดใหญ่และเป็นพันธมิตรสำคัญของหลายประเทศ แต่ในขณะเดียวกัน สงครามทางการค้านี้ก็เป็นโอกาสสำหรับ

บางประเทศที่ต้องการหลีกเลี่ยงการได้รับผลกระทบจากการค้าไม่เป็นธรรมของประเทศจีน และต้องการเพิ่มความสัมพันธ์กับประเทศสหรัฐอเมริกา หนึ่งในประเทศที่ได้รับประโยชน์จากสถานการณ์นี้ คือ ประเทศเวียดนาม ที่มีปริมาณและมูลค่าทางการค้ากับประเทศจีนและประเทศสหรัฐอเมริกา เป็นอันดับต้นๆ ของประเทศคู่ค้าของตนเอง และได้ใช้โอกาสนี้ให้ในการปฏิรูปฐานการผลิตของตนเอง โดยการปรับเปลี่ยนแผนผังการผลิตและการจัดส่งสินค้า เพื่อให้สอดคล้องกับความต้องการของตลาดโลก ผลของการกระทำดังกล่าวได้ทำให้ประเทศเวียดนามได้รับผลตอบแทนในด้านเศรษฐกิจสูงขึ้นอย่างชัดเจนและยังได้เปิดตลาดการค้าใหม่ๆ กับอีกหลายประเทศ เช่น สหภาพยุโรป (EU) ผ่านข้อตกลง EVFTA (EU-Vietnam Free Trade Agreement) และ RCEP (Regional Comprehensive Economic Partnership) เป็นต้น (Vu et al., 2023)

ภาพที่ 1 แสดงมูลค่าการส่งออกสินค้าของประเทศเวียดนามไปยังประเทศสหรัฐอเมริกาและประเทศจีน ในปี 2020-2022

ที่มา GENERAL STATISTICS OFFICE (2023)

ความสำเร็จและความท้าทายทางเศรษฐกิจ

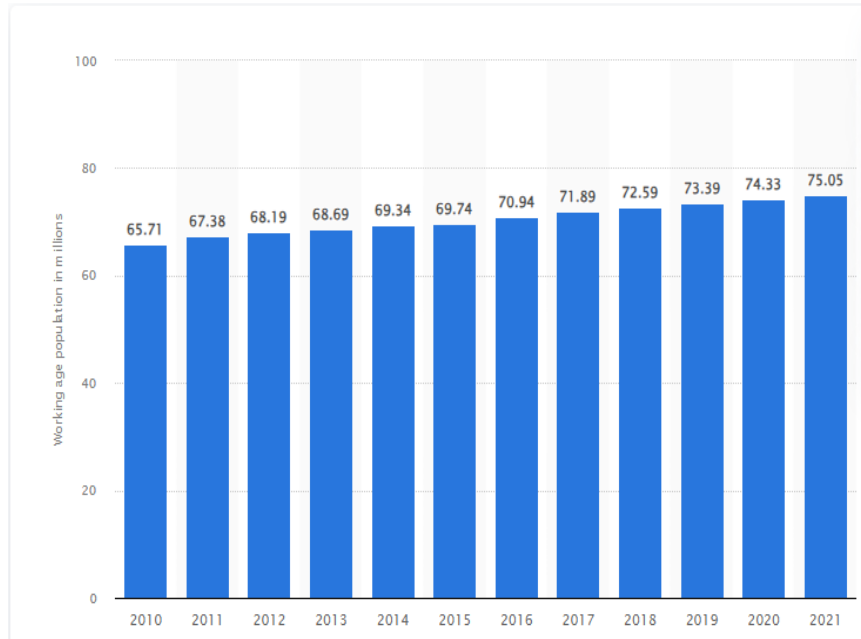
ยุคหลังการปฏิรูปโดย เหมย (Doi Moi) ประเทศเวียดนามประสบความสำเร็จทางเศรษฐกิจอย่างน่าทึ่ง รวมถึงการเติบโตของ GDP อย่างต่อเนื่อง การลดความยากจน และการพัฒนาอุตสาหกรรมที่เพิ่มขึ้น การบูรณาการประเทศเข้ากับห่วงโซ่อุปทานระดับโลก โดยเฉพาะอย่างยิ่งในภาคการผลิตและการเกษตร ได้เพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันในการส่งออก และขยายตลาดการค้าไปทั่วโลก (Baccini et al., 2019)

เวียดนามเป็นประเทศที่มีศักยภาพในการส่งออกสินค้าไปยังตลาดทั่วโลก โดยเฉพาะในภูมิภาคเอเชีย ยุโรป สหรัฐอเมริกา และแอฟริกา การส่งออกสินค้าของเวียดนามได้ดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพเกิดจากการ

พัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน การลดภาระภาษีและการป้องกันการแข่งขันที่ไม่เป็นธรรม ผลที่ได้ คือ การเพิ่มขยายตลาดและสร้างรายได้เข้าสู่ประเทศอย่างต่อเนื่อง ในปี ค.ศ. 2023 ตั้งแต่ต้นปีมาจนถึงวันที่ 15 สิงหาคม ประเทศเวียดนามได้ส่งออกสินค้ามูลค่ารวมถึง 2 แสน 9 พันล้านดอลลาร์สหรัฐ มูลค่าการนำเข้าอยู่ที่กว่า 1 แสน 9 หมื่น 3 พันล้านดอลลาร์สหรัฐ ซึ่งเวียดนามได้เปรียบดุลการค้ากว่า 1 หมื่น 6 พันล้านดอลลาร์สหรัฐ โดยสินค้าหลักที่ส่งออกไปยังตลาดโลก ได้แก่ โทรศัพท์มือถือ เครื่องคอมพิวเตอร์ ผลิตภัณฑ์อิเล็กทรอนิกส์ ผลิตภัณฑ์สิ่งทอและเสื้อผ้าสำเร็จรูป เครื่องจักรกลและอะไหล่อื่นๆ (VOVWORLD, 2566) เวียดนามได้รับผลตอบแทนจากการส่งออกสินค้าเหล่านี้ในรูปของการเพิ่มทุนมูลค่าทางเศรษฐกิจ การลดความยากจน และการเพิ่มคุณภาพชีวิตของประชากร

เวียดนามเป็นประเทศที่มีประชากรวัยทำงานจำนวนมาก ซึ่งเป็นส่วนสำคัญในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจของประเทศ การมีแรงงานที่มีคุณภาพและราคาถูกส่งผลให้ประเทศเวียดนามสามารถแข่งขันได้ในตลาดโลก โดยเฉพาะในอุตสาหกรรมแปรรูป การผลิตสินค้า และการบริการ ประชากรวัยทำงานของเวียดนามประกอบด้วยผู้ที่อยู่ในช่วงอายุ 15-64 ปี ซึ่งประมาณ 75% ของประชากรทั้งหมด และมีอัตราการเข้าร่วมตลาดแรงงานสูงถึง 76% (มณีภัทร์ ไทเมฆ, 2566) ประชากรเหล่านี้เป็นแหล่งแรงงานที่สำคัญสำหรับการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศ เพราะพวกเขาสามารถทำงานให้แก่ผู้ประกอบการที่ต้องการแรงงานที่มีความสามารถและค่าจ้างไม่สูง (Nguyen, 2022) ค่าแรงในเวียดนามเป็นอีกหนึ่งปัจจัยที่ช่วยให้ประเทศเวียดนามได้รับความสนใจจากผู้ลงทุนต่างชาติ โดยเฉพาะในอุตสาหกรรมที่ต้องการแรงงานจำนวนมาก เช่น เสื้อผ้า ผ้าใบ ไอที และอิเล็กทรอนิกส์ เพื่อลดต้นทุนการผลิตและเพิ่มผลกำไร ตามข้อมูลของ ILOSTAT (2023) Database ในปี 2022 ค่าแรงขั้นต่ำของเวียดนาม คือ 168 USD/เดือน เทียบกับประเทศไทยมีค่าแรงขั้นต่ำอยู่ที่ 249 USD/เดือน เห็นได้ว่าค่าแรงในเวียดนามถูกกว่าไทยถึง 33.5% การมีประชากรวัยทำงานจำนวนมากและค่าแรงในราคาถูกส่งผลให้เศรษฐกิจของประเทศเวียดนามโตขึ้นอย่างต่อเนื่อง เพื่อตอบสนองความต้องการแรงงานของผู้ประกอบการทั้งในและต่างประเทศ โดยเฉพาะการมีบุคลากรที่มีความสามารถในการผลิตสินค้าและบริการที่มีคุณภาพ นอกจากนี้ การมีแรงงานที่มีคุณภาพและราคาถูกยังเป็นปัจจัยที่ช่วยให้เวียดนามสามารถปรับตัวเข้ากับการเปลี่ยนแปลงของเศรษฐกิจโลกได้ดีขึ้น

ภาพที่ 2 แผนภูมิแสดงจำนวนประชากรชาวเวียดนามที่อยู่ในวัยทำงานตั้งแต่ปี 2010-2021 (หลักล้านคน)

ที่มา: Statista (2024)

การขยายตัวของชนชั้นกลางในประเทศเวียดนามในช่วงหลายปีที่ผ่านมาได้ส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจประเทศอย่างมีนัยสำคัญ ชนชั้นกลางใหม่ของเวียดนามมีรายได้สูงขึ้น มีการศึกษาและการอบรมที่ดีขึ้น และมีความต้องการใช้สินค้าและบริการที่มีคุณภาพและหลากหลายขึ้น การบริโภคและการลงทุนที่เพิ่มขึ้นของชนชั้นกลางได้ส่งเสริมให้เกิดการเติบโตของภาคอุตสาหกรรม การค้า และการบริการ และสร้างโอกาสให้กับผู้ประกอบการใหม่และผู้ประกอบการขนาดเล็กและกลาง เพื่อเข้ามาแข่งขันและสร้างความหลากหลายให้กับตลาด

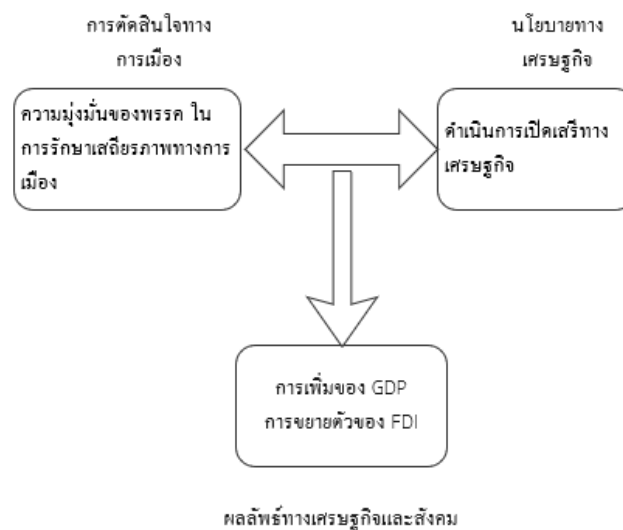
อย่างไรก็ตาม การขยายตัวของชนชั้นกลางไม่ได้เป็นปัจจัยที่ส่งผลดีต่อเศรษฐกิจประเทศเพียงอย่างเดียว เพราะชนชั้นกลางใหม่ยังพบปัญหาใหม่ๆ ตามมาด้วย เช่น ความไม่เท่าเทียมทางสังคม ความไม่พอใจต่อการบริหารจัดการของรัฐบาล ความไม่มั่นคงทางการเมือง และความไม่ยั่งยืนทางสิ่งแวดล้อม การแก้ไขปัญหาเหล่านี้ จำเป็นต้องใช้การปรับปรุงแผนพัฒนาระยะยาว การพัฒนาระบบสุขภาพ การศึกษา และสวัสดิการสังคม การปรับปรุงโครงสร้างพื้นฐานและบริการสาธารณะ และการส่งเสริมให้เกิดการพัฒนาาร่วมกันที่คำนึงถึงผู้ถูกเอารัดเอาเปรียบในสังคม (Bayrak et al., 2022) โดยรวมแล้ว การขยายตัวของชนชั้นกลางในประเทศเวียดนามเป็นปรากฏการณ์ที่มีผลสำคัญต่อการเปลี่ยนแปลงของเศรษฐกิจและสังคม การใช้ประโยชน์จากโอกาสและการแก้ไขความท้าทายที่เกิดขึ้นจะขึ้นอยู่กับการมีวิสัยทัศน์ การมีนโยบาย และการมีความร่วมมือของทุกภาคส่วนในประเทศ

เวียดนามเป็นประเทศที่ได้ให้โอกาสผู้ลงทุนและผู้ประกอบการได้รับผลตอบแทนสูงในด้านการเงินและอสังหาริมทรัพย์ แต่ก็ต้องเตรียมตัวเผชิญกับความท้าทายที่อาจเกิดขึ้น การมีการวางแผนและศึกษาข้อมูลอย่าง

ละเอียดย การปรับตัวให้เข้ากับสภาพแวดล้อมท้องถิ่น และการปฏิบัติตามกฎหมายและข้อบังคับที่เกี่ยวข้องจะช่วยให้ผู้ลงทุนและผู้ประกอบการสามารถประสบความสำเร็จในการเข้าสู่ตลาดเวียดนามได้ อย่างไรก็ตาม ประเทศเวียดนามยังมีความท้าทายอย่างอื่นที่เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่อง เช่น ความไม่เท่าเทียมกันของรายได้ การทุจริต และรัฐวิสาหกิจที่ไม่มีประสิทธิภาพ ยกตัวอย่าง เช่น ในขณะที่ประเทศเวียดนามกำลังพัฒนาเศรษฐกิจไปด้วยดี แต่มีนักธุรกิจเพียงไม่กี่คนที่ร่ำรวยมาก เช่น นาย Pham Nhat Vuong นักธุรกิจที่เป็นเจ้าของ Vingroup ซึ่งมีมูลค่าสุทธิสูงถึง 4.7 พันล้านดอลลาร์สหรัฐ ในขณะที่ GDP per capita ของประชาชนเวียดนามมีเพียง 4,163 ดอลลาร์สหรัฐ ในปี 2022 เท่านั้น ซึ่งแสดงถึงความเหลื่อมล้ำทางรายได้ของประชาชนเวียดนามได้เป็นอย่างดี นอกจากนี้ ความเสื่อมโทรมของสิ่งแวดล้อมและความเปราะบางของภาคเกษตรกรรมต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศได้กลายเป็นปัญหาเร่งด่วน ซึ่งต้องการความสนใจมากขึ้นจากผู้กำหนดนโยบายและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย

บทสรุป

เศรษฐกิจการเมืองของเวียดนามยังคงเป็นภูมิทัศน์ที่มีพลวัตและการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง โดยมีความสมดุลที่ละเอียดอ่อนระหว่างการแทรกแซงของรัฐและกลไกตลาด ในขณะที่ประเทศเวียดนามมีความก้าวหน้าครั้งสำคัญในการบรรลุการเติบโตทางเศรษฐกิจและการพัฒนาทางสังคม โดยพิจารณาได้จากแผนภาพ ที่ 3

ภาพที่ 3 แสดงแผนภาพความสัมพันธ์ของการตัดสินใจทางการเมืองและนโยบายเศรษฐกิจซึ่งส่งผลต่อผลลัพธ์ทางเศรษฐกิจและสังคมของประเทศเวียดนาม

ความท้าทายที่ยังคงมีอยู่อย่างต่อเนื่องยังคงเป็นการทดสอบความยืดหยุ่นของสถาบันทางการเมืองและเศรษฐกิจให้ก้าวไปข้างหน้าอย่างยั่งยืน แนวทางในการจัดการ ประกอบไปด้วย ประเด็นด้านธรรมาภิบาล

การปฏิรูปสถาบัน และการพัฒนาที่ยั่งยืน เป็นสิ่งสำคัญสำหรับเวียดนามในการรับมือกับความซับซ้อนของเศรษฐกิจโลกที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว และรักษาตำแหน่งของตนในฐานะผู้เล่นที่มีพลวัตและแข่งขันได้ในเวทีระหว่างประเทศ

เอกสารอ้างอิง

- ชญาณี ชะโนทัย. (2561). นโยบายปฏิรูปเศรษฐกิจกับการพัฒนาอุตสาหกรรมของประเทศเวียดนาม. *พัฒนาการเศรษฐกิจปริทรรศน์*, 12(1), 82-106.
- มณีกัทร ไทรเมฆ. (2566). มุมมองด้านการเติบโตทางเศรษฐกิจต่ออายุคาดเฉลี่ยด้วยวิธี Granger Causality: กรณีศึกษา กลุ่มประเทศ CLMV (The Perspective of Economic Growth to Life Expectancy: Cambodia, Lao PDR, Myanmar and Vietnam). *Journal of Demography*, 39(1), 4.
- Audretsch, D. B., & Fiedler, A. (2022). The Vietnamese entrepreneurship paradox: how can entrepreneurs thrive without political and economic freedom? *Journal of Technology Transfer*, 47(4), 1179-1197. <https://doi.org/10.1007/s10961-021-09873-2>.
- Baccini, L., Impullitti, G., & Malesky, E. J. (2019). Globalization and state capitalism: Assessing Vietnam's accession to the WTO. *Journal of international Economics*, 119, 75-92. <https://doi.org/10.1016/j.jinteco.2019.02.004>.
- Bayrak, M. M., Marks, D., & Hauser, L. T. (2022). Disentangling the concepts of global climate change, adaptation, and human mobility: a political-ecological exploration in Vietnam's Mekong Delta. *Climate and Development*, 14(10), 935-944. <https://doi.org/10.1080/17565529.2022.2028596>.
- GENERAL STATISTICS OFFICE. (2023). *Exports and imports value by months of 2023*. General Statistics Office of Vietnam. <https://www.gso.gov.vn/en/data-and-statistics/2023/03/exports-and-imports-value-by-months-of-2023/>.
- ILOSTAT. (2023). *Statistics on wages*. Retrieved December 26, 2023, from <https://ilostat.ilo.org/topics/wages/>.
- Ngoc, B. H. (2020). Effects of Foreign Direct Investment and Quality of Informal Institution on the Size of the Shadow Economy: Application to Vietnam. *Journal of Asian Finance Economics and Business*, 7(5), 73-80. <https://doi.org/10.13106/jafeb.2020.vol7.no5.073>.
- Nguyen, N. A. (2022). Understanding the Socialist-Market Economy in Vietnam [Article]. *Emerging Science Journal*, 6(5), 952-966. <https://doi.org/10.28991/ESJ-2022-06-05-03>.
- Nguyen, T. P. (2019). Legal Reform and Struggles Against Precarity: The Case of State Workers' Early Retirement in Vietnam. *Pacific Affairs*, 92(4), 665-684. <https://doi.org/10.5509/2019924665>.

- Statista. (2024). *Vietnam: working age population 2021*. Statista.
<https://www.statista.com/statistics/711237/vietnam-working-age-population/>.
- Tang, K. (2023). The political economy of special economic zones: the cases of Ethiopia and Vietnam [Article]. *Review of International Political Economy*, 30(5), 1957-1983.
<https://doi.org/10.1080/09692290.2022.2152073>
- VOVWORLD. (2566, 2566-08-23). **จนถึงกลางเดือนสิงหาคม เวียดนามได้เปรียบดุลการค้ากว่า 1 หมื่น 6 พันล้านดอลลาร์สหรัฐ**. retrieve from <https://shorturl.at/pqFJM>.
- Vu, V. H., Soong, J. J., & Nguyen, K. N. (2023). The Political Economy of Vietnam and Its Development Strategy under China–USA Power Rivalry and Hegemonic Competition: Hedging for Survival [Article]. *Chinese Economy*, 56(4), 256-270.
<https://doi.org/10.1080/10971475.2022.2136690>.
- Wischermann, J., Dang, T. V. P., & Sirait, G. M. (2023). The State in a Capitalist Society: Protests and State Reactions in Vietnam and Indonesia. *Journal of Contemporary Asia*, 53(2), 185-206. <https://doi.org/10.1080/00472336.2022.2038235>
- Worldbankdata. (2023). *GDP growth (annual %) - Viet Nam*. <https://data.worldbank.org>

การส่งเสริมมาตรการช่วยเหลือผู้ฝึกงานด้านเทคนิคชาวไทยเพื่อเตรียมความพร้อมสู่ ตลาดแรงงานในประเทศญี่ปุ่น

SUPPORTING MEASURES TO ASSIST THAI TECHNICAL INTERN TRAINEES PREPARE FOR THE LABOR MARKET IN JAPAN

ปฎิยุทธ์ ธันวานนท์ และพัชรลิตา อัครปฐมลักษณ์

Patiyoot Thanwanon And Phatlita Akkrapathomlak

คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยอีสเทิร์นเอเซีย

Faculty of Arts, Eastern Asia University

Corresponding Author E-mail: phatlita@eau.ac.th

บทความวิชาการ(Academic Article)

Received 2/11/2023, Revised 20/3/2024, Accepted 23/3/2024

บทคัดย่อ

ปัจจุบันประเทศญี่ปุ่นประสบปัญหาขาดแคลนแรงงานอย่างหนัก ทางรัฐบาลญี่ปุ่นจึงก่อตั้งนโยบายเปิดรับผู้ฝึกงานด้านเทคนิคเพื่อแก้ไขปัญหาการขาดแคลนแรงงาน ในแต่ละปีมีผู้ฝึกงานด้านเทคนิคต่างชาติจำนวนมากให้ความสนใจเข้าร่วมโครงการผู้ฝึกงานด้านเทคนิค (Technical Intern Training Program) การฝึกงานด้านเทคนิคเป็นระบบการรับผู้ฝึกงานต่างชาติมาทำงานเพื่อเรียนรู้เทคนิค ทักษะวิชาชีพและนำกลับไปใช้พัฒนาประเทศตนเอง ผู้ฝึกงานเหล่านี้ต่างคาดหวังถึงความเป็นอยู่ในต่างแดนที่ราบรื่น แต่ทว่าในระหว่างการฝึกงานกลับต้องเผชิญปัญหา ได้แก่ ปัญหาการสื่อสารภาษาญี่ปุ่น ปัญหาความแตกต่างทางวัฒนธรรมและค่านิยมที่แตกต่างระหว่างคนไทยกับคนญี่ปุ่น ปัญหาการขาดความเข้าใจด้านระบบภาษี สวัสดิการทางสังคมและสิทธิตามกฎหมายแรงงาน บทความนี้นำเสนอมาตรการที่รัฐบาลญี่ปุ่นหรือองค์กรผู้รับผิดชอบผู้ฝึกงานด้านเทคนิคจัดทำขึ้นเพื่อสนับสนุนช่วยเหลือผู้ฝึกงานด้านเทคนิค และวิเคราะห์มาตรการที่ควรกำหนดขึ้นเพิ่มเติมเพื่อเป็นแนวทางในการช่วยเหลือผู้ฝึกงานด้านเทคนิคชาวไทยที่กำลังประสบปัญหาในการใช้ชีวิตที่ประเทศญี่ปุ่น เพื่อให้ผู้ฝึกงานด้านเทคนิคสามารถทำงานและใช้ชีวิตในประเทศญี่ปุ่นได้อย่างราบรื่นยิ่งขึ้น

คำสำคัญ: ผู้ฝึกงานด้านเทคนิคชาวไทย; ปัญหาของผู้ฝึกงานด้านเทคนิค; มาตรการการช่วยเหลือ

Abstract

Currently, Japan has a severe labor shortage. To solve the problem of a labor shortage, the Japanese government established a policy by adopting Technical Intern Trainees Each year, many trainees participate in the Technical Intern Training Program. The Technical Intern Training Program is a system for inviting foreign trainees to work, allowing them to learn techniques and professional skills to develop their country. These Technical Intern Trainees expected an easy life abroad, but during the internship, they had multiple problems to face. These problems include only knowing the Japanese language for communication, having a different culture and values than the Thai people, and a lack of knowledge of the tax system, social welfare, and rights under labor law. This article presents measures taken by the Japanese government or an organization responsible for technical intern trainees who are involved in supporting and assisting technical intern trainees. And analyze additional measures that should be established as guidelines for helping Thai technical interns who are experiencing problems living in Japan and to enable technical intern trainees to work and smoothly integrate themselves into the Japanese culture.

Keywords: Thai Technical Intern Trainees; Problems of Technical Intern Trainees; Support Measures

บทนำ

ในอดีตช่วงปลายทศวรรษ 1980 ประเทศญี่ปุ่นได้เผชิญกับภาวะเศรษฐกิจฝ่อซบู่ เป็นช่วงที่สภาพเศรษฐกิจเติบโตขึ้นสุด ในภาคอุตสาหกรรมการผลิตและอุตสาหกรรมก่อสร้างเกิดการขาดแคลนแรงงานอย่างหนัก สาเหตุเกิดจากจำนวนอัตราการเกิดของเด็กลดลง ผู้สูงวัยมีจำนวนเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง และเป็นยุคที่สังคมญี่ปุ่นเปลี่ยนไปให้ความสำคัญกับการศึกษาที่สูงขึ้นส่งผลให้แรงงานในประเทศมีจำนวนไม่เพียงพอ ด้วยเหตุนี้ประเทศญี่ปุ่นจึงมีความจำเป็นที่จะต้องพึ่งพาแรงงานต่างชาติ ในปี 1993 รัฐบาลญี่ปุ่นได้ออกนโยบายเปิดรับแรงงานต่างชาติเพื่อเป็นการแก้ไขปัญหาขาดแคลนแรงงานโดยการออกวีซ่าสำหรับผู้ฝึกงานด้านเทคนิค วีซ่านี้มีจุดประสงค์เพื่อถ่ายทอดเทคโนโลยีขั้นสูง ความรู้ ความชำนาญด้านอุตสาหกรรมให้แก่คนในประเทศกำลังพัฒนา หลังจากสำเร็จการฝึกงานผู้ฝึกงานด้านเทคนิคสามารถนำความรู้ที่ได้รับกลับไปพัฒนาประเทศของตนได้ (อะคิโอะ โอโนะ, 2558:3-7)

งานที่เปิดรับผู้ฝึกงานด้านเทคนิค ได้แก่ งานก่อสร้าง งานประมง งานเกษตรกรรม งานในภาคอุตสาหกรรมผลิตในโรงงาน ฯลฯ ในแต่ละปีมีชาวต่างชาติจากหลากหลายประเทศให้ความสนใจสมัครเข้าร่วมโครงการฝึกงานด้านเทคนิค ซึ่งส่วนใหญ่เป็นชาวเวียดนาม จีน ฟิลิปปินส์ อินโดนีเซีย และไทย จากข้อมูลขององค์กรฝึกงานด้านเทคนิคสำหรับชาวต่างชาติแห่งประเทศญี่ปุ่น หรือ OTIT (2567:1) ระบุว่า ในปี 2564 จำนวนผู้ฝึกงานด้านเทคนิคชาวไทยในประเทศญี่ปุ่น มีจำนวนทั้งสิ้น 5,254 คน ในปี 2565 มีจำนวนเพิ่มขึ้นเป็น 6,801 คน ปิยดา ชลวร (2563:154) กล่าวว่า ผู้ฝึกงานด้านเทคนิคชาวไทยในประเทศญี่ปุ่น ถึงแม้จะมีจำนวนไม่มากเมื่อเทียบกับคนเวียดนามและคนจีน แต่ก็เพิ่มขึ้นทุกปีและคาดว่าจะเพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ นอกเหนือจากการรายได้ที่สูงกว่าที่ได้รับตอนอยู่เมืองไทยแล้ว บางคนก็ต้องการประสบการณ์การทำงานในต่างประเทศ บางคนอยากเที่ยวในต่างบ้านต่างเมือง ผู้ฝึกงานด้านเทคนิคเหล่านี้ต่างคาดหวังถึงการดำเนิน

ชีวิตที่ราบรื่นในต่างแดน แต่ทว่าหลังจากไปประเทศญี่ปุ่นกลับต้องเจอกับอุปสรรคที่ไม่คาดคิด ริกะ คุวะหะระ (2563:1) กล่าวว่า ผู้ฝึกงานด้านเทคนิคต้องเผชิญกับปัญหาการถูกเอาเปรียบจากนายจ้าง เช่น ไม่มีการจ่ายค่าทำงานล่วงเวลา ไม่มีการจ่ายเงินชดเชยเมื่อเกิดอุบัติเหตุระหว่างการทำงาน มีชั่วโมงการทำงานที่ยาวนานไม่เป็นที่พอใจตามที่ปรากฏในสัญญา

มิตสึรุ โอะเบะ (2565:1) ระบุว่า ในปี 2583 ประเทศญี่ปุ่นมีแนวโน้มเปิดรับแรงงานต่างชาติดังกล่าวถึง 6.74 ล้านคน แต่หากรัฐบาลญี่ปุ่นยังไม่เร่งแก้ไขปัญหที่เกิดขึ้นตามที่กล่าวมาข้างต้น อาจส่งผลให้ประเทศญี่ปุ่นขาดแคลนทรัพยากรแรงงานต่างชาติดังกล่าว และเป็นอุปสรรคในการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศในอนาคต ด้วยเหตุนี้บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อนำเสนอมาตรการที่รัฐบาลญี่ปุ่นหรือองค์กรผู้รับผิดชอบผู้ฝึกงานด้านเทคนิคจัดทำขึ้นในการสนับสนุนช่วยเหลือผู้ฝึกงานด้านเทคนิค และวิเคราะห์มาตรการที่ควรกำหนดขึ้นเพิ่มเติม เพื่อเป็นแนวทางในการช่วยเหลือผู้ฝึกงานด้านเทคนิคชาวไทยที่กำลังประสบปัญหา หรือผู้ที่กำลังจะเดินทางไปฝึกปฏิบัติงาน ซึ่งผู้ฝึกงานสามารถนำข้อมูลที่ได้จากบทความนี้ไปเป็นแนวทางในการเตรียมความพร้อมเพื่อให้ตนเองสามารถดำเนินชีวิตและการฝึกปฏิบัติงาน ณ ประเทศญี่ปุ่น ได้อย่างราบรื่นยิ่งขึ้น

การฝึกงานด้านเทคนิคในประเทศญี่ปุ่น

การฝึกงานด้านเทคนิค หรือ 外国人技能実習制度 (Technical Intern Training Program-TITP) เป็นโครงการที่เปิดโอกาสให้ชาวต่างชาติเข้ามาพัฒนาทักษะด้านอาชีพต่าง ๆ ในญี่ปุ่น โดยมีเป้าหมายเพื่อสะสมประสบการณ์ แล้วกลับไปพัฒนาประเทศตัวเองต่อไป ซึ่งดำเนินงานโดย JITCO หรือ Japan International Training Cooperation Organization รวมถึงมีองค์กรฝึกงานทางเทคนิคสำหรับชาวต่างชาติ (OTIT) เข้ามากำกับดูแลชาวต่างชาติที่เข้าไปฝึกงานในประเทศญี่ปุ่น ซึ่งจะมีระยะเวลาในการฝึกงานในฐานะผู้ฝึกงานด้านเทคนิคอยู่ที่ 3-5 ปี โดยในระหว่างนั้นจะได้รับเงินเดือนเทียบเท่าค่าแรงขั้นต่ำของประเทศญี่ปุ่นอยู่ที่ประมาณ 120,000 -140,000 เยน หรือคิดเป็น 30,000 – 35,000 บาท

ประเภทงานของผู้ฝึกงานด้านเทคนิค

- 1) สาขาเกษตรกรรม ได้แก่ การเพาะปลูก การเลี้ยงสัตว์
- 2) สาขาประมง ได้แก่ การประมงที่ใช้เรือจับปลา การเลี้ยงสัตว์น้ำ
- 3) สาขาก่อสร้าง ได้แก่ การขุดบ่อ การผลิตแผ่นโลหะสำหรับการก่อสร้าง การติดตั้งเครื่องปรับอากาศและห้องเย็น การประกอบบานประตูหน้าต่าง ช่างทอ ฯลฯ
- 4) สาขาส่งอาหาร ได้แก่ การบรรจุอาหารกระป๋อง อุตสาหกรรมการแปรรูปเนื้อไก่ การผลิตอาหารทะเลบด การผลิตแฮม ไส้กรอก และเบคอน การอบขนมปัง ฯลฯ
- 5) สาขาสิ่งทอ ได้แก่ การปั่นด้าย การทอผ้า การย้อม การผลิตพรม การผลิตผ้าใบ การผลิตผ้าปูที่นอน ช่างเย็บผ้าปูที่นอน การผลิตเสื้อผ้าเด็ก สตรี และสุภาพบุรุษ การผลิตผ้าปูที่นอน ฯลฯ
- 6) สาขาเครื่องจักรและโลหะ ได้แก่ การหล่อแบบ การขึ้นรูป การฉีกโลหะ การกัดกลึง การกัดโลหะ การแปรรูปเหล็ก การแปรรูปแผ่นโลหะ การชุบโลหะ การเคลือบอลูมิเนียม การขัดผิวโลหะ การประกอบอุปกรณ์ไฟฟ้า ฯลฯ
- 7) สาขาอื่น ๆ ได้แก่ การทำเฟอร์นิเจอร์ การหล่อพลาสติก การทาสี การเชื่อมโลหะ การบรรจุหีบห่ออุตสาหกรรม การผลิตกล่องและลังกระดาษ การซ่อมบำรุงรถยนต์การทำความสะอาดอาคาร การบริหาร การซักกรีต การหล่อคอนกรีต ฯลฯ

8) สาขาที่มีการประกาศโดยรัฐมนตรี ได้แก่ การบริการภาคพื้นสนามบิน การซ่อมบำรุงหม้อไอน้ำ ปัญหาของแรงงานไทยในฐานะผู้ฝึกงานทางเทคนิคในประเทศญี่ปุ่น

จากการศึกษาปัญหาของแรงงานไทยในฐานะผู้ฝึกงานทางเทคนิคจะพบว่า ถึงแม้ผู้ฝึกงานจะเข้าทำงานอย่างถูกต้องตามกฎหมายโดยผ่านกระทรวงแรงงานและได้รับการดูแลสวัสดิการด้านต่าง ๆ เช่นเดียวกับพนักงานชาวญี่ปุ่นแล้วก็ตาม แต่ก็ประสบปัญหาที่สามารถจำแนกออกมาหลัก ๆ ได้ 3 ส่วนดังต่อไปนี้

1) ปัญหาด้านการสื่อสารภาษาญี่ปุ่น

แรงงานไทยส่วนใหญ่จบการศึกษาชั้นมัธยมศึกษาและเดินทางไปทำงานโดยไม่สามารถสื่อสารภาษาญี่ปุ่นได้ ซึ่งปัญหาเหล่านี้ล้วนแล้วแต่มีจุดเริ่มต้นมาจากการไม่มีความรู้ความเข้าใจภาษาญี่ปุ่น ปิยดา ชลวร (2563:155) กล่าวว่า การเรียนภาษาญี่ปุ่นจัดเป็นอุปสรรคอย่างหนึ่งของคนไทย เพราะภาษาญี่ปุ่นเป็นภาษาที่ยากภาษาหนึ่ง อีกทั้งไวยากรณ์ก็ค่อนข้างสับสน ทำให้คนไทยเรียนด้วยความยากลำบาก เมื่อผู้ฝึกงานด้านเทคนิคไม่สามารถสื่อสารภาษาญี่ปุ่นได้ ส่งผลให้ไม่เข้าใจคำสั่งในการปฏิบัติงานจนก่อให้เกิดความผิดพลาดในการทำงาน หรือการขาดปฏิสัมพันธ์กับเพื่อนร่วมงาน

2. ปัญหาความแตกต่างทางวัฒนธรรมและค่านิยมด้านการทำงานหรือการใช้ชีวิตประจำวัน

สังคมญี่ปุ่นเป็นสังคมที่มีค่านิยมที่ให้ความสำคัญต่อความซื่อสัตย์ การตรงต่อเวลา และยังเป็นสังคมที่ผู้คนมีความมุ่งมั่น อดทนและทำงานหนัก ผู้คนมีวินัยในการปฏิบัติและรักษากฎระเบียบอย่างเคร่งครัดทั้งในที่ทำงานและในชีวิตประจำวัน ซึ่งแตกต่างจากค่านิยมของคนไทยที่รักความสะดวกสบาย และมักทำตามใจตัวกันเป็นปกติ หากทั้ง 2 ฝ่ายต่างต้องมาทำงานร่วมกันและขาดความเข้าใจเกี่ยวกับค่านิยมที่แตกต่างทางวัฒนธรรม อาจจะทำให้เกิดอคติต่อคนชนชาตินั้นและส่งผลต่อความสัมพันธ์ที่ไม่ดีต่อกันในระยะยาวได้

มาตรการแก้ปัญหาการสื่อสารภาษาญี่ปุ่นและปัญหาความแตกต่างทางวัฒนธรรมและค่านิยมด้านการทำงานหรือการใช้ชีวิตประจำวัน

กรมการจัดหางาน กระทรวงแรงงาน ประเทศไทย และองค์กรพัฒนาแรงงานระดับนานาชาติ ประเทศญี่ปุ่น หรือ Public Interest Foundation, International Manpower Development Organization, Japan (ชื่อย่อ: IM Japan) ได้มีการจัดฝึกอบรมด้านวัฒนธรรมและภาษาญี่ปุ่นเป็นเวลา 4 เดือน ให้แก่ ผู้ฝึกงานด้านเทคนิคชาวไทยที่สมัครเข้าร่วมโครงการฝึกงานผ่านกรมจัดหางาน กระทรวงแรงงาน เมื่อสิ้นสุดการฝึกอบรมก่อนเดินทางต้องสอบผ่านเกณฑ์มาตรฐานการเรียนภาษาญี่ปุ่นระดับ 5 จากนั้นเมื่อไปถึงประเทศญี่ปุ่นจะต้องเข้ารับการอบรมด้านวัฒนธรรม ขนบธรรมเนียมประเพณี และภาษาญี่ปุ่นอีก 1 เดือน โดยจะมีการทดสอบอีกครั้ง หากไม่ผ่านการทดสอบก็จะถูกส่งกลับประเทศไทย (กรมการจัดหางาน, 2566:1-5)

เนื้อหาการเรียนภาษาญี่ปุ่น จำแนกออกเป็น

1. ภาษาญี่ปุ่น
2. ความรู้เบื้องต้นการดำรงชีวิตในญี่ปุ่น
3. ความรู้ด้านกฎหมายแรงงานและเกี่ยวกับกฎหมายคุ้มครองสิทธิของผู้ฝึกงาน
4. ความรู้อื่น ๆ ที่เป็นประโยชน์ในการฝึกงาน

นอกจากนี้ ทางองค์กรฝึกงานด้านเทคนิคสำหรับชาวต่างชาติ (OTIT) มีบริการให้คำปรึกษาเป็นภาษาแม่แก่ผู้ฝึกงานด้านเทคนิคที่มีความรู้สึกรำคาญหรือวิตกกังวลเกี่ยวกับการทำงานหรือการใช้ชีวิตประจำวัน หรือต้องการคำแนะนำเกี่ยวกับศาสนา อาหารการกิน ขนบธรรมเนียม แนวความคิดของชาวญี่ปุ่น โดยผู้ฝึกงานด้านเทคนิคสามารถติดต่อโดยตรงที่หมายเลขโทรศัพท์ 0120-250-198 โดยไม่เสียค่าใช้จ่าย ทางองค์กรยังมีเว็บไซต์ที่ให้ความช่วยเหลือเป็นภาษาแม่อีกด้วย (องค์กรความร่วมมือในการฝึกงานระหว่างประเทศแห่งประเทศไทย (JITCO), 2565:12)

3. ปัญหาการขาดความเข้าใจด้านระบบภาษี สวัสดิการทางสังคม และสิทธิตามกฎหมายแรงงาน

3.1 ขาดความเข้าใจในระบบภาษี

แรงงานต่างชาติที่ทำงานในประเทศญี่ปุ่นจะต้องจ่ายภาษี 2 ประเภท คือ ภาษีเงินได้ ซึ่งดำเนินการจัดเก็บโดยสำนักงานภาษีในท้องถิ่น นายจ้างมีหน้าที่หักภาษี ณ ที่จ่าย อัตราภาษีหลังหักค่าลดหย่อนต่างๆ อยู่ระหว่างร้อยละ 5 – 46 ซึ่งโดยทั่วไป กรณีเกินเดือนที่เป็นรายได้ในญี่ปุ่นจะถูกหักภาษี ณ ที่จ่ายร้อยละ 20.42 และนายจ้างจะเป็นผู้ยื่นภาษีให้กับกระทรวงแรงงาน และอีกประเภทคือภาษีท้องถิ่น ซึ่งดำเนินการจัดเก็บโดยสำนักงานเขต สำหรับผู้มีภูมิลำเนาอาศัยในประเทศญี่ปุ่น (แก้วตา พิสิษฐเกษม, 2561:4) ถึงแม้ว่าการคำนวณภาษีจะเป็นหน้าที่ของนายจ้างตามที่กฎหมายกำหนดก็ตาม แต่การขาดความเข้าใจด้านภาษีของลูกจ้างเองก็จะทำให้ความเข้าใจในรายได้สุทธิของตัวเองคลาดเคลื่อนจากความเป็นจริงได้ เนื่องจากยังมีกรณีที่นายจ้างหักภาษีเอาไว้เกินจากอัตราหรือยื่นชำระภาษีเกินจากที่กำหนด แรงงานไทยสามารถยื่นเรื่องขอคืนภาษีได้ที่สำนักงานเขตที่ตนเองอาศัยอยู่ได้ด้วย ปัจจุบันยังมีแรงงานไทยที่ขาดความรู้ด้านนี้อยู่เป็นจำนวนมากทำให้รายได้สุทธิที่ได้รับนั้นยังไม่ตรงกับความเป็นจริง

3.2 ความรู้ด้านการประกันสุขภาพและระบบประกันสังคม

ตามกฎหมายมาตรฐานแรงงานได้กำหนดให้นายจ้างต้องเป็นผู้รับผิดชอบการจ่ายค่ารักษาพยาบาล และค่าชดเชยจากการหยุดงานกรณีที่แรงงานได้รับบาดเจ็บหรือเจ็บป่วยเนื่องจากการทำงาน แต่เนื่องจากนายจ้างทุกรายไม่สามารถรับผิดชอบค่าใช้จ่ายดังกล่าวได้ กฎหมายจึงบังคับให้เจ้าของกิจการทุกแห่ง ไม่ว่าจะเป็นนายจ้างรายบุคคล หรือนายจ้างที่จดทะเบียนในรูปนิติบุคคล ที่มีการจ้างแรงงานตั้งแต่ 1 คนขึ้นไป จะต้องเข้าระบบประกันอุบัติเหตุในการทำงานให้กับแรงงาน (สำนักงานแรงงานไทย สถานเอกอัครราชทูต ณ กรุงโตเกียว, 2563:1-57)

นอกจากนี้ นายจ้างจะเป็นผู้ดูแลค่าใช้จ่ายดังกล่าวแล้ว ปัจจุบันสำนักงานประกันสังคมได้ดำเนินการผลักดันนโยบายคุ้มครองผู้ประกันตนในมาตรา 39 และ 40 ให้ครอบคลุมไปถึงผู้ที่เดินทางไปทำงาน ณ ประเทศญี่ปุ่นเพื่อให้แรงงานมีหลักประกันความมั่นคงในชีวิตเช่นเดียวกับคนที่อยู่ในประเทศไทยอีกด้วย ซึ่งการรับรู้ข้อมูลด้านการประกันตนและรับสิทธิต่าง ๆ ยามอยู่ในต่างประเทศของแรงงานไทยนั้นยังอยู่ในระดับต่ำ เนื่องจากการขาดการประชาสัมพันธ์ที่ทั่วถึง ประกอบกับด้วยเนื้อหาที่ละเอียดซับซ้อน อาจทำให้แรงงานไทยที่ประกอบอาชีพอยู่ในอุตสาหกรรมที่มีความเสี่ยงต่อสุขภาพ เช่น โรงงานอุตสาหกรรมหรือการทำเกษตรที่มีการใช้สารเคมีในการทำงาน ซึ่งผลเสียที่ปรากฏในรูปแบบโรคร้ายแรงนั้นไม่ได้เกิดขึ้นในระยะสั้นเหมือนอุบัติเหตุทั่วไปแต่เกิดขึ้นในระยะยาวและในหลายกรณีนั้นเกิดขึ้นหลังจากสิ้นสุดการทำงานภายใต้วิชาชีพ

ฝึกงานด้านเทคนิคไปแล้ว ซึ่งประกันสุขภาพในรูปแบบที่ทำข้อตกลงผูกพันกับกระทรวงแรงงานหรือนายจ้างของญี่ปุ่นก็อาจไม่ได้ครอบคลุมต่อเนื่องไปจนถึงช่วงเวลาดังกล่าวด้วย

3.3 ความเข้าใจสิทธิตามกฎหมายแรงงาน

ปิยดา ชลวร (2563:149) กล่าวว่า ชาวต่างชาติที่เข้ามาทำงานด้วยวีซ่าฝึกงานเกินครึ่งทำงานในบริษัทขนาดเล็ก บางแห่งมีการขูดรีดแรงงาน เช่น นายจ้างให้ทำงานล่วงเวลาโดยไม่จ่ายค่าโอที นายจ้างจ่ายค่าจ้างต่ำกว่าที่ตกลงกันไว้ในสัญญา นอกจากนี้ผู้ฝึกงานฯ หลายคนถูกเพื่อนร่วมงานหรือเจ้านายคนญี่ปุ่นกลั่นแกล้งเพราะเป็นชาวต่างชาติ ผู้ฝึกงานด้านเทคนิคบางรายเครียดกับที่ทำงานจนเป็นโรคซึมเศร้า ด้วยเหตุนี้ผู้ฝึกงานด้านเทคนิคจำเป็นต้องมีความรู้และความเข้าใจสิทธิตามกฎหมายแรงงานโดยละเอียดเพื่อที่จะไม่ถูกเอาเปรียบและรู้วิธีการแก้ปัญหาเมื่อไม่ได้รับความเป็นธรรมจากผู้ว่าจ้าง

มาตรการแก้ปัญหา

สำนักงานแรงงานไทยในประเทศญี่ปุ่น สถานเอกอัครราชทูต ณ กรุงโตเกียว ได้จัดทำ คู่มือแรงงานไทยในประเทศญี่ปุ่น พ.ศ. 2563 เพื่อเป็นการเผยแพร่ความรู้แก่ผู้ฝึกงานด้านเทคนิค ผู้ฝึกงานและลูกจ้างของบริษัทแม่-ลูก แรงงานฝีมือ แรงงานที่มีวีซ่าถาวร องค์กร NPO ของไทย อาสาสมัครแรงงานไทย หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และผู้สนใจ ด้านกฎหมายแรงงานของประเทศญี่ปุ่น ประกอบด้วยข้อมูลที่สำคัญ เช่น สัญญาจ้างงาน ค่าจ้าง ชั่วโมงทำงาน วันหยุด การลาหยุดงาน การลาออกและการเลิกจ้าง ฯ ระบบประกันอุบัติเหตุใน การทำงาน ประกันการจ้างงาน ระบบประกันสุขภาพและระบบประกันบำนาญ สถานภาพพำนักรและระบบการควบคุม ระบบการฝึกงานและการฝึกงานด้านเทคนิค (Training and Technical Intern Training Program) ระบบภาษี เป็นต้น (สำนักงานแรงงานไทยในประเทศญี่ปุ่น สถานเอกอัครราชทูต ณ กรุงโตเกียว, 2563:1-57)

ข้อเสนอแนะมาตรการแก้ปัญหาที่ควรจัดทำเพิ่มเติม

จากที่ได้นำเสนอปัญหาและมาตรการการแก้ไขของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการช่วยเหลือผู้ฝึกงานด้านเทคนิคชาวไทยในช่วงต้น แต่ควรมีการจัดตั้งมาตรการเพิ่มเติมเพื่อให้สามารถแก้ไขปัญหาให้ลดน้อยลงที่สุด ดังนี้

ปัญหาการสื่อสารภาษาญี่ปุ่น

มาตรการการแก้ไขเพื่อให้เกิดข้อผิดพลาดด้านการสื่อสารน้อยที่สุด คือ องค์กรผู้ดูแลรับผิดชอบผู้ฝึกงานด้านเทคนิคจำเป็นต้องมีความร่วมมือกับสถานประกอบการญี่ปุ่นจัดสำรวจสภาพปัญหาทางการสื่อสารว่าเกิดอุปสรรคอย่างไรบ้าง เช่น ในระหว่างการฝึกงานผู้ดูแลรับผิดชอบทางฝั่งของสถานประกอบการสังเกตเห็นว่า ผู้ฝึกงานด้านเทคนิคมีข้อผิดพลาดไม่เข้าใจคำศัพท์เกี่ยวกับตัวเลข วันที่ คำสั่ง หรือคำศัพท์ทักษะเฉพาะทาง ฯลฯ

การสำรวจเป้าหมายการใช้งานภาษาญี่ปุ่นของผู้ฝึกงานด้านเทคนิคก็จำเป็นเช่นกัน เช่น เมื่อไปถึงประเทศญี่ปุ่นแล้วผู้ฝึกงานประสบปัญหาการใช้งานภาษาญี่ปุ่นอย่างไรบ้าง และทางผู้ฝึกงานด้านเทคนิคอยากให้องค์กรผู้ดูแลรับผิดชอบจำเป็นต้องจัดการเรียนการสอนแบบใดเพิ่มเติมบ้าง เมื่อได้ข้อมูลการสำรวจจากทั้ง 2 ฝ่าย จากนั้นนำผลที่ได้มาปรับแก้ไขหลักสูตรการเรียนการสอนภาษาญี่ปุ่นเพื่อให้สอดคล้องและพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษาญี่ปุ่นของผู้ฝึกงานให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุดทั้งในที่ทำงานและนอกที่ทำงาน

นอกจากนี้หากสามารถจัดสอนภาษาญี่ปุ่นเฉพาะด้านเกี่ยวกับสายอาชีพที่แรงงานประสงค์จะไปทำงานให้ได้ล่วงหน้า ก็จะช่วยลดความเสี่ยงระหว่างการทำงานอันเนื่องมาจากความไม่เข้าใจทางภาษาไปได้พร้อม ๆ กับเพิ่มโอกาสในการสอบผ่านแบบทดสอบเฉพาะด้านเพื่อปรับระดับเงินเดือนต่อไป

ปัญหาความแตกต่างทางวัฒนธรรมและค่านิยมด้านการทำงานหรือการใช้ชีวิตประจำวัน

การจัดสัมมนาหรือการพูดคุยแลกเปลี่ยนประสบการณ์ระหว่างผู้ฝึกงานที่เป็นรุ่นพี่ หรือการเปิดโอกาสให้ผู้ฝึกงานด้านเทคนิคได้สัมผัสแลกเปลี่ยนวัฒนธรรมกับชาวญี่ปุ่นก่อนเข้าไปฝึกงานจริง ๆ ผ่านกิจกรรมการพูดคุย การสัมภาษณ์ถามข้อสงสัยเกี่ยวกับข้อควรระวังเมื่อต้องปฏิบัติงานร่วมกับชาวญี่ปุ่นเพื่อให้ผู้ฝึกงานได้ตระหนักถึงความแตกต่างทางวัฒนธรรมด้านการทำงานระหว่างคนไทยกับคนญี่ปุ่นก็สามารถช่วยลดปัญหาข้างต้นได้เช่นกัน ผู้ฝึกงานบางคนไม่มีโอกาสได้ใกล้ชิดกับชาวญี่ปุ่นก่อนเดินทางไปประเทศญี่ปุ่นทำให้เมื่อต้องไปปฏิบัติงานจริงจึงเกิดความรู้สึกประหม่า การจัดกิจกรรมเหล่านี้นับว่าเป็นการเพิ่มโอกาสในการมีปฏิสัมพันธ์กับชาวญี่ปุ่นทำให้ผู้ฝึกงานรู้สึกประหม่าน้อยลงและคุ้นเคยกับชาวญี่ปุ่นมากขึ้น

3. ปัญหาการขาดความเข้าใจด้านระบบภาษี สวัสดิการทางสังคม และสิทธิตามกฎหมายแรงงาน

คู่มือแรงงานไทยในประเทศญี่ปุ่นฉบับนี้มีประโยชน์อย่างยิ่งต่อการเข้าถึงข้อมูล ทั้งนี้ หากมีการดำเนินการจัดบรรยายอบรมโดยผู้เชี่ยวชาญในด้านนั้น ๆ หรือการจัดสัมมนาแลกเปลี่ยนความคิดเห็นให้แก่ผู้ฝึกงานด้านเทคนิคทั้งก่อนเดินทาง หรือระหว่างช่วงฝึกงานทั้งในรูปแบบออนไลน์และออนไลน์ อาจทำให้ผู้ฝึกงานด้านเทคนิคเข้าใจข้อมูลมากยิ่งขึ้น รวมถึงการติดตามสอบถามการใช้ชีวิตของผู้ฝึกงานรายบุคคล เพื่อให้ทราบถึงความเป็นอยู่และปัญหาที่แต่ละบุคคลเผชิญอยู่

บทสรุป

ประเทศญี่ปุ่นได้เปิดรับแรงงานต่างชาติผ่านโครงการผู้ฝึกงานด้านเทคนิคเพื่อแก้ไขปัญหาการขาดแคลนแรงงาน ในแต่ละปีมีผู้ฝึกงานด้านเทคนิคต่างชาติจำนวนมากให้ความสนใจเข้าร่วมโครงการนี้ การฝึกงานด้านเทคนิคเป็นระบบการรับผู้ฝึกงานต่างชาติมาทำงานเพื่อเรียนรู้เทคนิค ทักษะวิชาชีพและนำกลับไปใช้พัฒนาประเทศ ในระหว่างการฝึกงานแม้ว่าผู้ฝึกงานจะได้เห็นถึงความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีของประเทศญี่ปุ่น และได้เรียนรู้วัฒนธรรมใหม่ ๆ แต่ก็มีผู้ฝึกงานด้านเทคนิคบางรายต้องเผชิญปัญหาในระหว่างการฝึกงาน ทั้งนี้แม้ว่าองค์กรผู้เกี่ยวข้องในการดูแลผู้ฝึกงานด้านเทคนิคได้มีมาตรการช่วยเหลือผู้ฝึกงานในระดับหนึ่ง แต่มีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องเร่งแก้ไขปัญหที่เกิดขึ้นเหล่านี้ให้ลดน้อยลงที่สุดตามข้อเสนอแนะตามแนวทางแก้ไขข้างต้น เพื่อให้ผู้ฝึกงานด้านเทคนิคสามารถทำงานและใช้ชีวิตในประเทศญี่ปุ่นได้อย่างมีประสิทธิภาพ สิ่งที่ผู้ประกอบการรวมไปถึงหน่วยงานของรัฐที่มีหน้าที่ดูแลการจัดส่งแรงงานไปทำงานที่ประเทศญี่ปุ่นต้องตระหนักเป็นอันดับแรก คือ การให้ความรู้พื้นฐาน 3 ประการ ได้แก่ ความรู้ด้านภาษาญี่ปุ่น ความรู้ด้านความแตกต่างทางวัฒนธรรมและค่านิยมด้านการทำงานหรือการใช้ชีวิตประจำวัน ความรู้ความเข้าใจด้านระบบภาษี สวัสดิการทางสังคม และสิทธิตามกฎหมายแรงงาน ซึ่งถ้าจัดเตรียมความพร้อมความรู้ทั้ง 3 ด้านนี้ให้กับผู้ฝึกงานด้านเทคนิคชาวไทยก่อนที่จะเดินทาง โอกาสที่แรงงานเหล่านั้นจะพัฒนาตัวเองไปเป็นแรงงานคุณภาพขั้นสูงต่อไปก็จะทำได้รวดเร็วขึ้น

เอกสารอ้างอิง

- กรมการจัดหางาน. (2566). ประกาศคณะกรรมการการจัดส่งผู้ฝึกงานเทคนิคคนไทยไปฝึกงานในประเทศญี่ปุ่น เรื่อง การรับสมัครคัดเลือกผู้ฝึกงานเทคนิคคนไทยไปฝึกงานในประเทศญี่ปุ่นโดยผ่านองค์กร IM Japan ปีงบประมาณ พ.ศ. 2566 ครั้งที่ 3 (พิเศษ) ณ ศูนย์สอบจังหวัดชลบุรี. สืบค้นจาก https://www.doe.go.th/prd/assets/upload/files/overseas_th/cb2dbf0def7444b1106d70cd9490150e.pdf
- แก้วตา พิสิษฐเกษม. (2561). กฎเกณฑ์สำคัญสำหรับแรงงานที่เข้าไปทำงานในประเทศญี่ปุ่น. วารสารสำนักการเจรจาการค้าและการลงทุน.
- ปิยดา ชลวร. (2563). บทที่ 20 ขุดทองที่ญี่ปุ่น?. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพฯ: ภาพพิมพ์.
- मितสึรุ โอเบะ. (3 กุมภาพันธ์ 2565). ผลการศึกษาระบุว่า ญี่ปุ่นต้องการแรงงานต่างชาติเพิ่ม ขึ้น 4 เท่า. นิตยสารข่าว นิคเค เอเชีย. สืบค้นจาก <https://asia.nikkei.com/Spotlight/Japan-immigration/Japan-to-require-four-times-more-foreign-workers-study-says>
- ริกะ คุวะหะระ. (10 กุมภาพันธ์ 2563). มาญี่ปุ่นเพื่อทำงาน: ความเหงาของเด็กฝึกงานด้านเทคนิค. มุลนิธิ nippon คอมมิวนิเคชั่น. สืบค้นจาก <https://www.nippon.com/ja/japan-topics/c07402/>
- สำนักงานแรงงานในประเทศญี่ปุ่น สถานเอกอัครราชทูต ณ กรุงโตเกียว. (2563). คู่มือแรงงานไทยในประเทศญี่ปุ่น. พิมพ์ครั้งที่ 3, 1-57. สืบค้นจาก <https://japan.mol.go.th/wpcontent/uploads/sites/3/2020/08/ThailabourManual2020Editted.pdf>
- สำนักงานแรงงานในประเทศญี่ปุ่น สถานเอกอัครราชทูต ณ กรุงโตเกียว. (2566). ระบบผู้ฝึกงานด้านเทคนิค จำแนกตามสาขาช่าง (90 สาขาช่าง 165 ลักษณะงาน). สืบค้นจาก [技能実習制度 職種・作業一覧TITP-31-Oct-2023.pdf](https://www.titp.or.jp/press/ken_tomo/2022_04.pdf)
- องค์กรความร่วมมือในการฝึกงานระหว่างประเทศแห่งประเทศไทย (JITCO). (2565). ช่องทางการให้คำปรึกษา เวลา ประสบ ความ ล่า บ า ก . *Technical Intern Trainees' Mate*, 12. สืบค้นจาก https://www.jitco.or.jp/press/ken_tomo/2022_04.pdf
- องค์กรฝึกงานด้านเทคนิคสำหรับชาวต่างชาติแห่งประเทศไทย (OTIT). (2567). สถิติผู้ฝึกงานด้านเทคนิคชาวต่างชาติ. สืบค้นจาก https://www.otit.go.jp/research_toukei/
- อะคิโอะ โอนะ. (2558). รายงานผลการวิจัยเปรียบเทียบระดับนานาชาติเกี่ยวกับการศึกษาของเด็กและนักเรียนต่างชาติ. (รายงานการวิจัย). สืบค้นจาก https://www.nier.go.jp/05_kenkyu_seika/pdf_seika/h26/2-2_all.pdf

ศัลยกรรมพุทธธรรมเพื่อนำไปสู่ความสำเร็จให้กับนักกีฬา BUDDHIST SURGERY TO LEAD TO SUCCESS FOR ATHLETES

พระครูสิทธิธรรมาภรณ์, พระมหาธนากร สนตมโน,ดร.,
พระมหาธีรชัย สนตจิตโต และพวงเพชร พลวิเศษ

Phrakhru Sitthithammaporn, Phramaha Thanakorn Santamano, Dr.

Phramaha Theerachai Sucitto, Puangpech Ponwiset

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์เลย.

Loei Buddhist College Mahachulalongkornrajavidyalaya University

Corresponding Author E-mail: Sitthithammaporn@gmail.com

บทความวิชาการ(Academic Article)

Received 28/1/2024, Revised 3/3/2024, Accepted 3/3/2024

บทคัดย่อ

พระพุทธศาสนาเป็นศาสนาแห่งการกระทำ (กรรมวาท และกิริยวาท) เป็นศาสนาแห่งความเพียรพยายาม (วิริยวาท) ไม่ใช่ศาสนาแห่งการอ่อนน้อมปรารถนา ทรงสอนพุทธธรรมโดยปริยายต่างๆ เป็นอันมาก มีคำสอนหลายระดับ ทั้งสำหรับผู้ครองเรือน ผู้ดำรงชีวิตอยู่ในสังคม ผู้สละเรือนแล้วทั้งคำสอนเพื่อประโยชน์ทางวัตถุ และเพื่อประโยชน์ลึกซึ้งทางจิตใจ เพื่อให้ทุกคนได้รับประโยชน์จากพุทธธรรมทั่วถึงกัน ส่วนการทำศัลยกรรม คือ การผ่าตัดอวัยวะเพื่อรักษา หรือการปรับปรุงรูปร่างของอวัยวะให้สวยงาม และเหมาะสม รวมทั้งเป็นการบูรณะส่วนที่ผิปกติให้กลับสู่สภาพปกติการศัลยกรรมพุทธธรรมเพื่อใช้กับนักกีฬานั้น เป็นการปรับปรุงหลักคำสอน เพื่อให้เกิดความเหมาะสมกับนักกีฬา อันจะนำไปสู่ความสำเร็จได้อย่างมีประสิทธิภาพ และเกิดประสิทธิผลต่อการเป็นนักกีฬาได้อย่างสมบูรณ์แบบ หรือเป็นมืออาชีพ

คำสำคัญ : ศัลยกรรม, พุทธธรรม, ความสำเร็จ

Abstract

Buddhism is a religion of action (karma-vada and kiriyā-vada). . It is a religion of effort (viriyā-vada) It is not a religion of wishful thinking. He taught the Buddhist Dhamma in many different ways, with teachings at many levels. both for householders who lives in society Those who have given up their homes and teachings for material benefits and for profound mental benefits So that everyone can benefit from Buddhism equally. As for surgery, it is surgery on an organ to treat it. or improving the shape of organs to make them beautiful and appropriate, including restoring abnormal parts To return to normal condition, Buddhādharma surgery for use with athletes. It is an improvement of doctrine. To be suitable for athletes which will lead to success efficiently and be effective in being a perfect athlete or professional

Keywords : Surgery, Buddhism, success

1. บทนำ

การกีฬาเป็นกิจกรรมที่สำคัญอย่างยิ่ง ต่อการพัฒนาประชากรในชาติให้เป็นบุคคลที่มีคุณภาพ ซึ่งจะส่งผลโดยตรงต่อการพัฒนาประเทศให้เจริญก้าวหน้า ตลอดจนสร้างสรรค์ความรัก ความสามัคคีของประชาชนในชาติ และกีฬายังถูกนำมาใช้เป็นส่วนในการสร้างความสัมพันธ์ไมตรีระหว่างประเทศ กีฬาถูกนำไปใช้เป็นเครื่องมือเพื่อสร้างความเข้มแข็งของครอบครัวและชุมชนในประเทศที่พัฒนาแล้วทั่วโลกจะอาศัยกระบวนการของการกีฬาเพื่อสร้างการมีส่วนร่วม เพื่อสร้างเครือข่ายชุมชน ตลอดจนการสร้างจิตสำนึกในการดำรงชีวิตที่มีคุณธรรม มีวินัย และมีความรับผิดชอบต่อหน้าที่ เคารพในสิทธิของตนเอง และผู้อื่นเป็นรากฐานที่ดีของสังคมองค์กรของประเทศต่างๆทั่วโลก รวมทั้งองค์กรระหว่างประเทศมีการสนับสนุนให้มีการใช้กีฬาออกกำลังกาย และเน้นหนักการเป็นเครื่องมือในการส่งเสริมคุณภาพชีวิตประชากรในประเทศในทางพุทธศาสนา วรรณคดีของ (พระธรรมปิฎก ป.อ. ปยุตโต, 2541 : 30-31) กล่าวว่า การพัฒนาสังคมไทย หรือพัฒนาชุมชนนั้นจะต้องมีการพัฒนาคนก่อน เพื่อสร้างคนให้เกิดความเข้มแข็ง โดยมีหลักการสำคัญอยู่ 3 ประการ คือ (1) ความเข้มแข็งทางพฤติกรรม ได้แก่ ความขยันขันแข็งจริงจังในการทำงาน (2) ความเข้มแข็งทางจิตใจ ได้แก่ การช่วยเหลือตนเองได้ ไม่รอคอยความช่วยเหลือจากภายนอก (3) ความเข้มแข็งทางปัญญา ได้แก่ ความพยายามทำด้วยตัวเอง ใช้ปัญญาเป็นเครื่องมือในการแก้ปัญหา ก่อให้เกิดภาวะผู้นำทางปัญญา ซึ่งเป็นผู้นำที่แท้จริงนั่นเอง เมื่อสร้างคนให้เกิดมีความเข้มแข็งได้แล้ว ก็จะสามารถแก้ไขปัญหที่เกิดขึ้นในสังคมได้

2. เนื้อหา

2.1 มโนทัศน์เกี่ยวกับการศัลยกรรมพุทธธรรม

ศัลยกรรมเป็นภาษาทางการแพทย์ หมายถึง การผ่าตัดอวัยวะเพื่อรักษา หรือปรับปรุงรูปร่างของอวัยวะให้สวยงาม และเหมาะสม โดยอวัยวะนั้นๆคงทำหน้าที่ได้ตามปกติ รวมทั้งเป็นการบูรณะส่วนที่ผิดปกติ ให้กลับสู่สภาพปกติ ส่วนพุทธธรรมเป็นหลักคำสอนของศาสนาพุทธ ซึ่งหมายถึง ความจริงสายกลาง ที่เรียกว่ามัชฌิมนธรรม หรือเรียกเต็มว่ามัชฌิมนธรรมเทศนา และปฏิบัติสายกลาง ที่เรียกว่ามัชฌิมาปฏิปทา อันเป็นหลักการครองชีวิตของผู้ฝึกอบรมตน จำแนกได้ดังนี้

1) ศัลยกรรม ในทรศนะของ (วาสิณี พูลถาวร, 2559 : 24) กล่าวว่า ศัลยกรรม คือ การทำให้รูปร่างที่ไม่ปกติ ให้กลับมาปกติเหมือนเดิม หรือการตกแต่งความงามของรูปร่าง และหน้าตา ก็สามารถปรับเปลี่ยนได้ตามที่ปรารถนา ซึ่งปัจจุบันการแพทย์ ในการทำศัลยกรรมตกแต่ง โดยแบ่งออกเป็น 2 กลุ่มใหญ่ คือ ศัลยกรรมเพื่อความงาม (Aesthetic Surgery) เป็นการผ่าตัดเสริมสวย ให้ดูดีขึ้น เหมาะสมกับบุคคลนั้น โดยผู้ที่ผ่าตัดต้องเป็นบุคคลที่ร่างกายแข็งแรง สมบูรณ์ และกลุ่มที่ 2 คือ ศัลยกรรมเสริมสร้าง (Reconstructive Surgery) เป็นการผ่าตัดเสริมสร้างในส่วนที่ขาดหายไป อาจเกิดจากความผิดปกติมาแต่กำเนิดอุบัติเหตุ โรคมะเร็ง และการติดเชื้อ (ทิวานันท์ โตนุ่ม, 2560 : 7-8) กล่าวว่า ศัลยกรรมตกแต่ง หมายถึง การผ่าตัดที่เกี่ยวข้องกับรูปร่างที่จะปรากฏให้เห็นภายนอกร่างกายให้ดูปกติ (Form) และมีการทำงานที่ดี (Function) โดยแบ่งตามวัตถุประสงค์ได้เป็น 2 ส่วน คือ (1) ศัลยศาสตร์เสริมสร้าง หมายถึง การผ่าตัดที่เกี่ยวข้องกับรูปร่าง หรือความพิการที่มีมาแต่กำเนิด หรือเกิดขึ้นภายหลังจากอุบัติเหตุ เช่น การผ่าตัดแก้ไขปากแหว่งเพดานโหว่ การผ่าตัดเนื้องอกในบริเวณศีรษะ และคอ ศัลยกรรมอุบัติเหตุทั่วใบหน้า ศัลยกรรมทางมืออุบัติเหตุ จากความร้อนรวมทั้งความพิการที่ตามมา (2) ศัลยกรรมเสริมสวย หรือศัลยกรรมเสริมความงาม หมายถึง การผ่าตัด หรือการทำการหัตถการใดๆของแพทย์ ต่อบุคคลที่มีความปกติ ให้เกิดความสวยงามของใบหน้า ผิวพรรณ ตลอดจนสัดส่วนของร่างกายที่ดีขึ้น หรือมากขึ้นกว่าเดิม และเป็นทั้งพึงพอใจต่อบุคคลนั้น ทั้งนี้รวมทั้งการผ่าตัดแปลงเพศ จากเพศชายเป็นเพศหญิง และจากเพศหญิงเป็นเพศชายด้วย และยังรวมถึงการใช้อนุติบที่อกซ์ และการใช้เลเซอร์ด้วย ที่จัดว่าเป็นการทำศัลยกรรมความงามสมัยใหม่ที่ไม่ต้องมีการผ่าตัดเกิดขึ้นด้วย

2) พุทธธรรม ทรศนะของ (สุภาพรณ์ กันยะติบ, 2560 : 39-40) กล่าวว่า หลักพุทธธรรม หมายถึง หลักธรรมที่เป็นคำสั่งสอนของพระพุทธเจ้า และเป็นข้อปฏิบัติ อันเป็นแนวทางที่จะทำให้นุชนมีความประพฤติดี ปฏิบัติชอบ และสามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้ตามความเหมาะสม เพื่อเข้าถึงสมดุลงของชีวิตทั้งทางกาย จิต และปัญญาของแต่ละบุคคลตามฐานะ และภาวะของตน เพื่อเข้าถึงซึ่งประโยชน์ตน ประโยชน์ต่อผู้อื่น และประโยชน์ทั้งสองฝ่าย หรือประโยชน์ต่อส่วนรวม อันนำไปสู่ความสงบสุข และสันติสุขของสังคม

2.2 องค์ประกอบที่สนับสนุนให้เด็กเกิดความสำเร็จ

กีฬาเป็นกิจกรรม หรือการเล่น เพื่อทำให้เกิดความสนุกสนาน ความเพลิดเพลิน และเพื่อความผ่อนคลายความเคร่งเครียดทางจิต รวมไปถึงกิจกรรมปกติ หรือทักษะที่อยู่ภายใต้กติกาซึ่งได้ถูกกำหนดโดยความเห็นที่ตรงกัน โดยมีเป้าประสงค์หลายประการ เช่น เพื่อการพักผ่อนการแข่งขัน ความเพลิดเพลิน ความสำเร็จ การพัฒนาทักษะ หรือหลายสิ่งรวมกัน กีฬาเป็นกิจกรรมที่ควบคู่กับการแข่งขัน และระบบคะแนนเหล่านี้ สามารถพัฒนาคุณภาพชีวิตได้ (ภูพิงค์ สุวรรณ และคณะ, 2558 : 51) กล่าวว่า การกีฬามีความสำคัญต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิต ของประชาชน ทั้งทางด้านสุขภาพ พลานามัย และทางด้านจิตใจ โดยกีฬาเป็นปัจจัยที่สำคัญที่ทำให้ประชาชนสามารถพัฒนาคุณภาพชีวิตของตนเองครอบครัว ชุมชน และสังคม ซึ่งจะนำไปสู่การมีส่วนร่วมในการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม และการเมือง ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ในปัจจุบันกีฬาได้ถูกนำไปใช้เป็นเครื่องมือ เพื่อสร้างความแข็งแกร่งของครอบครัว และชุมชน ในประเทศที่พัฒนาแล้วทั่วโลกจะอาศัยกระบวนการของกีฬา เพื่อสร้างการมีส่วนร่วม และเครือข่ายชุมชน ตลอดจนสร้างจิตสำนึกที่ดีในการดำรงชีวิต ดังนั้น จึงควรมีการผลักดัน และส่งเสริมการแข่งขันกีฬาให้พัฒนาสู่สากลมากยิ่งขึ้น เช่น การแข่งขันกีฬาโอลิมปิกเกมส์ ตลอดจนการแข่งขันกีฬานานาชาติ ซึ่งจะเป็นแนวทางสำคัญในการพัฒนาประเทศชาติให้ดียิ่งขึ้นต่อไป (วีระศักดิ์ ไวกวาง, 2561 : 1-2) กล่าวว่า การที่บุคคลใดบุคคลหนึ่ง มีสุขภาพที่แข็งแรง (Healthy) เป็นปัจจัยที่สำคัญประการหนึ่ง ที่ส่งเสริมให้บุคคลนั้นประสบความสำเร็จในด้านต่างๆ อาทิเช่น ด้านการศึกษา ด้านการทำงาน เป็นต้น เนื่องจากผู้ที่มีสุขภาพแข็งแรงจะมีความสามารถทางร่างกาย

จิตใจ และเวลา มากกว่าผู้ที่ไม่แข็งแรง อาจจะกล่าวได้ว่าการมีสุขภาพดีนั้น เป็นเรื่องที่ทุกคนปรารถนา สุขภาพเป็นสุขภาวะที่สมบูรณ์ (Health Definition) ทั้งทางร่างกาย จิตใจ สังคม และปัญญา ไม่ใช่เพียงการปราศจากโรค และความพิการเท่านั้น ในอดีตสุขภาพถูกมองว่าเชื่อมโยงกับการไม่เจ็บป่วย รูปแบบการบริการสาธารณสุข จึงเน้นการรักษา และการฟื้นฟูสุขภาพ ทำให้เกิดผลกระทบ คือ ค่าใช้จ่ายด้านสุขภาพเพิ่มสูงขึ้น ทำให้รัฐต้องให้ความสำคัญกับการสร้างเสริมสุขภาพ และการป้องกันโรค สร้างภูมิคุ้มกัน ช่วยให้ร่างกายแข็งแรงสมบูรณ์ และยังสามารถใช้การออกกำลังกาย เพื่อบำบัดโรค ทั้งทางร่างกาย และจิตใจได้เป็นอย่างดี และกีฬายังสามารถเลี้ยงชีพได้ ดังเช่นที่เรารู้จักกันว่า กีฬาอาชีพ จะเห็นได้ว่า กีฬาในปัจจุบันมีประโยชน์อย่างมาก และยังมีแนวความคิดใหม่ทางการกีฬาเกิดขึ้น มีการขยายออกอย่างกว้างขวางและสาเหตุในการสนับสนุนให้นักกีฬาเกิดความสำเร็ได้ มีปัจจัยที่สำคัญดังนี้

1) ปัจจัยภายนอก ที่ทำให้นักกีฬาเกิดความสำเร็ ในทรรศนะของ (นภพร ทศนัยนา และคณะ, 2565 : 156) กล่าวว่า ปัจจัยการส่งเสริมกีฬาให้ประสบผลสำเร็ประกอบด้วยหลักสำคัญ 9 อย่าง คือ (1) การสนับสนุนด้านการเงิน และงบประมาณ (2) การจัดองค์กร การบริหารจัดการ และนโยบายด้านกีฬาของรัฐ (3) การสร้างพื้นฐานด้านกีฬา และขยายฐานนักกีฬา และผู้เกี่ยวข้องด้านกีฬา (4) ระบบค้นหา และคัดเลือกนักกีฬาที่มีความสามารถพิเศษ และการพัฒนานักกีฬา (5) สวัสดิการ และอาชีพของนักกีฬา บุคลากรกีฬาหลังพ้นสภาพ (6) สนาม อุปกรณ์ และสิ่งอำนวยความสะดวกในการฝึกกีฬากีฬา (7) การพัฒนาผู้ฝึกสอน และบุคลากรด้านกีฬา (8) การจัดการแข่งขันระดับชาติ (9) การศึกษาวิจัยด้านวิทยาศาสตร์ และนวัตกรรมด้านกีฬา (ส่วนสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, 2562 : 4) กล่าวว่า การใช้โมเดลรูปแบบสมรรถนะสูงของการจัดการกีฬานั้น จำเป็นต้องมีโครงสร้าง และกระบวนการจัดการพื้นฐาน 10 ข้อ ได้แก่ (1) ระบบฐานข้อมูลนักกีฬาเยาวชน เพื่อค้นหานักกีฬาที่มีพรสวรรค์ทั่วประเทศอย่างเป็นธรรม (2) ระบบการให้เงินอุดหนุนอย่างมีประสิทธิภาพ และตรงต่อความต้องการ และเป้าหมายของประเภทกีฬา ที่มีความหวังในโอลิมปิก (3) ระบบการคัดเลือกโค้ชกีฬา เพื่อฝึกอบรม และพัฒนาความรู้ ให้ก้าวสู่ระดับโลก (4) ระบบการให้เงินทุนงานวิจัยเชิงปฏิบัติการ ด้านวิทยาศาสตร์การกีฬากีฬาการแพทย์กีฬา และเทคโนโลยีกีฬา เพื่อการวิเคราะห์ และพัฒนาองค์ความรู้ที่เหมาะสมกับบริบทของประเทศ (5) ระบบการคัดเลือกนักกีฬาพรสวรรค์ เข้าร่วมเฉพาะการแข่งขันกีฬาระดับโลก (6) ระบบการจัดการสิ่งอำนวยความสะดวกด้านกีฬา ที่มีประสิทธิภาพสูงระดับโลก (7) ระบบการอบรมบุคลากรด้านการจัดการกีฬาที่มีคุณภาพ เพื่อมาทำงานในอนาคต (8) ระบบการตรวจสอบ และประเมินการพัฒนานักกีฬาอย่างต่อเนื่อง (9) ระบบด้านเทคโนโลยี และอุปกรณ์ฝึกซ้อมระดับโลก (10) ระบบเครือข่ายเพื่อแลกเปลี่ยนองค์ความรู้ระหว่างบุคลากรในสถาบันศึกษา

2) ปัจจัยภายใน ที่ทำให้นักกีฬาเกิดความสำเร็ (นภพร ทศนัยนา และคณะ, 2565 : 159-160) กล่าวว่า การพัฒนานักกีฬา จำเป็นต้องพิจารณาตั้งแต่วัยเด็ก ซึ่งเป็นการวางรากฐานการเคลื่อนไหว เรียนรู้การเคลื่อนไหว และติดตามแววกีฬาของเด็ก (Gifted) การพัฒนานักกีฬาในระยะยาวมี 7 ช่วง คือ (1) ช่วงแรกเริ่มเคลื่อนไหว เป็นขั้นการพัฒนาทักษะการเคลื่อนไหวตั้งแต่วัยเด็กเล็ก เน้นการเรียนรู้ทางกลไกที่นำไปสู่ทักษะการเคลื่อนไหวขั้นพื้นฐาน โดยเน้นไปที่กิจกรรมที่มีความสนุกสนาน การเลียนแบบการเคลื่อนไหวที่ถูกต้อง (2) การสร้างทักษะพื้นฐานเป็นขั้นการสร้าง และพัฒนาทักษะการเคลื่อนไหวพื้นฐาน ทักษะกลไก ความคล่องตัว การทรงตัว ความสัมพันธ์ของประสาท และกล้ามเนื้อ การพัฒนาความแข็งแรง โดยการใช้น้ำหนักของร่างกาย กิจกรรมทางกายในชีวิตประจำวัน การแข่งขันโดยใช้กติกาแบบง่ายๆ กิจกรรมมีความสนุกสนาน และท้าทาย (3) การเรียนรู้สู่การฝึกฝนเป็นขั้นการพัฒนาที่ต่อยอดมาจากช่วงที่สอง ผู้ปกครองควรนำไปให้ฝึกฝนเรียนรู้กับครู ที่มีความชำนาญในการสอนกีฬาเฉพาะ หรือผู้ฝึกสอน เพื่อได้เรียนรู้ และพัฒนาทักษะการเล่นกีฬาที่ถนัด

(4) ฝึกฝนสู่การฝึกซ้อม เป็นขั้นการพัฒนาทักษะกีฬาเฉพาะด้าน จนมีความชำนาญ มีความก้าวหน้า เด็กจะเกิดความรักในกีฬานั้น และควรได้รับการฝึกฝนให้เข้มข้น และแข่งขันมากขึ้น (5) ฝึกซ้อมเพื่อการแข่งขัน เป็นขั้นพัฒนาการฝึกซ้อม เพื่อนำไปสู่การแข่งขัน ผู้ฝึกสอนต้องฝึกเทคนิค กลยุทธ์ต่างๆ สภาพร่างกาย และจิตใจที่สามารถพัฒนาไปถึงจุดสูงสุดของแต่ละคนในช่วงแข่งขัน รวมทั้งการปลูกฝังความเป็นนักกีฬา พฤติกรรมที่เหมาะสม ความมุ่งมั่น ความรับผิดชอบ และความมีวินัย (6) ฝึกซ้อมเพื่อชัยชนะ เป็นการฝึกที่มุ่งเน้นเพื่อชัยชนะและการเป็นนักกีฬาเต็มตัว นักกีฬาจะต้องรักษา และพัฒนาสมรรถภาพทางกาย และจิตใจเพื่อการแข่งขัน (7) เคลื่อนไหวเพื่อดำเนินชีวิต เป็นขั้นของการใช้การออกกำลังกาย และกีฬาเพื่อรักษาสุขภาพสุขภาพและสมรรถภาพของตนเอง หลังพ้นภาระการเป็นนักกีฬา

2.3 หลักพุทธธรรมที่ทำให้เกิดความสำเร็จ

การใช้หลักพุทธธรรม ถือได้ว่าเป็นปัจจัยความสำเร็จที่สำคัญอีกอย่างหนึ่ง เพราะเป็นปัจจัยในการขับเคลื่อน หรือเป็นแรงผลักดันองค์กรให้ไปสู่ความสำเร็จ โดยเฉพาะอย่างยิ่งองค์กรกีฬาซึ่งจำเป็นต้องเกี่ยวข้องกับหน่วยงานต่างๆ มากมาย เช่น ผู้สนับสนุน นักกีฬา ผู้ปกครองของนักกีฬา ผู้ชม หรือแม้กระทั่งกับองค์กรกีฬาต่างประเทศ และรัฐบาล ดังนั้น องค์กรกีฬาจำเป็นต้องมีการวางแผนบริหาร และจัดการกิจกรรมอย่างเป็นระบบ และมีประสิทธิภาพ หลักพุทธธรรมที่ทำให้เกิดความสำเร็จในพระคัมภีร์ของ (พระมหาบรรจง ตีรโณ, 2560 : บทคัดย่อ) อิทธิบาทธรรม 4 เป็นหลักธรรมที่สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในด้านต่างๆ ได้มากมาย เช่น การปฏิบัติธรรม การทำงาน การจัดการเรียนการสอนหนังสือหรือในการดำเนินชีวิต หลักอิทธิบาทธรรม 4 ประกอบด้วย ฉันทะ หมายถึง สร้างความพอใจในการทำงาน ประสคังจะทำยิ่งขึ้น วิริยะ หมายถึง ความขยัน หมั่นเพียร จิตตะ หมายถึง ความมีจิตใจมุ่งมั่นไม่ทอดทิ้งต่อปัญหาหรืออุปสรรค วิมังสา หมายถึง การรู้จักใช้ปัญญา ใช้ความคิดพิจารณาอย่างรอบด้านในการทำงานให้ประสบผลสำเร็จตามเป้าหมาย

2.4 ศัลยกรรมพุทธธรรมเพื่อนำไปสู่ความสำเร็จของนักกีฬา

นักกีฬา คือ บุคคลที่เล่นกิจกรรม หรือเล่นกีฬาต่างๆ มีทั้งแบบสมัครเล่น และแบบอาชีพ ซึ่งในการเล่นกีฬานั้น ก็ต้องมีทักษะที่แตกต่างกันออกไป แล้วแต่ละชนิดกีฬา การเล่นกีฬาหากต้องการความสำเร็จจากการเล่นนั้น จะต้องอาศัยองค์ประกอบสำคัญ ซึ่งเป็นข้อปฏิบัติที่นักกีฬาจะต้องมีในตนเอง อันจะนำไปสู่เป้าหมายที่ตนเองต้องการได้ โดยแยกเป็นประเด็นสำคัญเกี่ยวกับหลักการศัลยกรรมพุทธธรรมอันจะนำไปสู่ความสำเร็จ ในทางพุทธศาสนามีหลักธรรม เพื่อนำไปใช้กับนักกีฬา หรือแม้แต่ในองค์กรต่างๆ ก็สามารถปรับปรุง และพัฒนาเพื่อนำไปใช้ให้เกิดความสำเร็จได้สี่แนวทาง คือ

1) รัก หรือชอบ เป็นความพึงพอใจในความเป็นนักกีฬา กล่าวคือ เล่นกีฬาด้วยความรักที่มีต่ออาชีพของตนเอง มีความสุขที่ได้เล่นกีฬาที่ตนเองชอบ ด้วยการสร้างแรงบันดาลใจให้กับการเล่นกีฬา ส่งผลให้ผลงานออกมาดีคุณค่า และนำภาคภูมิใจในตนเอง (อารี พันธมณี, 2546 : 12) กล่าวว่า ความพึงพอใจ คือ ความรู้สึกของบุคคลที่มีต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง ความรู้สึกพึงพอใจจะเกิดขึ้น ก็ต่อเมื่อบุคคลได้รับในสิ่งที่ตนเองต้องการ หรือเป็นไปตามที่ตนเองต้องการ ความรู้สึกพึงพอใจจะเกิดขึ้นได้นั้น ก็ต่อเมื่อบุคคลได้รับในสิ่งที่ตนเองต้องการ หรือเป็นไปตามที่ตนเองต้องการ (พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ.2542, 2546 : 775) ได้ให้ความหมายของความพึงพอใจ ไว้ว่า หมายถึง ความพึงพอใจ ความชอบใจ ความรู้สึกที่ยินดีกับการปฏิบัติงาน ซึ่งตรงกับภาษาอังกฤษว่า Satisfaction (พระธรรมปิฎก ป.อ. ปยุตโต, 2545 : 183) กล่าวว่า คือ ความพอใจ ใฝ่รักใฝ่หาความรู้ ใฝ่สร้างสรรค์ ความชอบใจ ความยินดี มีความพอใจ ในจุดหมายของสิ่งที่ทำนั้น อยากทำสิ่งนั้นให้สำเร็จหรือให้บรรลุเป้าหมาย กล่าวคือ รักงาน และรักจุดหมายของงานด้วย เป็นความอยาก และความต้องการอย่างหนึ่ง ซึ่งความอยากของฉันทะ จะทำให้เกิดความสุข ความชื่นชม เมื่อเห็นงานนั้นบรรลุความสำเร็จ ดังนั้น หาก

การทำงานมีจุดเริ่มต้นของการทำงานเกิดขึ้นที่ใจ และเมื่อใจรักงานก็อยากจะทำเต็มใจที่จะทำงานนั้น ก็จะมี ความต้องการทำสิ่งนั้นให้ดีที่สุด ให้สำเร็จผลที่ดีที่สุดในเรื่องนั้น โดยจะไม่กังวลกับสิ่งล่อใจ หรือผลตอบแทนอื่นๆ จิตใจจะแน่วแน่ในการทำงาน ฉันทะ จึงไม่เป็นเพียงแคร์รักในงานที่ทำเท่านั้น แต่ยังครอบคลุมถึงการอยากทำ ให้ได้ด้วย กล่าวคือ เมื่อจะทำอะไรแล้ว จะต้องทำให้ดีที่สุด ให้เรียบร้อยสมบูรณ์ ฉันทะ จะเกิดการทำงานอย่าง สม่าเสมอ งานก็จะสำเร็จได้ดีและมีความสมบูรณ์ในงาน

2) มีความอดทนในการเล่นกีฬา กล่าวคือ ตั้งใจเล่นกีฬาด้วยความขยันหมั่นเพียรมีความกระตือรือร้น ในกิจกรรมนั้น ไม่มีความเบื่อหน่าย ต่อปัญหาอุปสรรคที่เกิดจากการเล่นกีฬา สร้างวินัยให้กับตนเอง พร้อมกับ หุ่นเทก้าร่างกาย อดทนต่อการฝึกซ้อม และอดทนรอคอยผลสำเร็จที่เกิดจากความตั้งใจในการเล่นกีฬา (เจริญ กระบวนรัตน์, 2532 : 5) กล่าวว่า การขยันฝึกซ้อม กีฬานั้น เพื่อการพัฒนาเสริมสร้างขีดความสามารถในการ เคลื่อนไหวของร่างกาย ให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น สามารถกระทำได้ ด้วยการเร่งเร้ากระตุ้นให้ระบบการทำงาน อวัยวะต่างๆ ภายในร่างกายต้องการทำงานมากขึ้นมากกว่าปกติ ในทำนองเดียวกัน การเพิ่มระดับ ความสามารถให้สูงสุดให้นักกีฬากระทำได้ ด้วยการปรับเพิ่มปริมาณความหนักในการฝึกซ้อม ให้สอดคล้องได้ จังหวะเหมาะสม และต่อเนื่องกันหลายวิธี เพื่อให้เกิดประโยชน์ และความสามารถสูงสุดแก่นักกีฬา นอกจากนี้ จำเป็นต้องศึกษาข้อมูลรายละเอียด เกี่ยวกับการฝึกให้เข้าใจแน่ชัด ก่อนที่จะเริ่มลงมือทำการฝึกซ้อม อย่าง ต่อเนื่องจริงจัง ทั้งนี้ เพราะการฝึกซ้อมจะมีผลต่อเนื่องโดยตรง ต่อการเปลี่ยนแปลงระบบการทำงานของ อวัยวะภายในร่างกาย (ศูนย์วิทยาศาสตร์การกีฬา (2534 : 9) การฝึกซ้อม หมายถึง การให้ส่วนต่างๆ ของ ร่างกายที่ใช้เล่นกีฬา ได้มีการทำงานมากกว่าในภาวะปกติอย่างเป็นระเบียบ และเพิ่มขึ้นอย่างเป็นลำดับ เป็นผล ให้ร่างกายในส่วนนั้น และอวัยวะที่เกี่ยวข้องมีการเปลี่ยนแปลงทั้งรูปร่าง และการทำงานจะเหมาะสมกับความ ต้องการของนักกีฬาที่ฝึกซ้อม

3) มีจิตจดจ่อในการเล่นกีฬา กล่าวคือ มีความมุ่งมั่น ใส่ใจในรายละเอียดขั้นตอนของการวางแผนใน การเล่นกีฬา รับผิดชอบต่อหน้าที่ด้วยความเรียบร้อย รักษาระดับมาตรฐานของผลงาน หรือมีจิตจดจ่ออยู่เสมอ เมื่อมีแรงกดดันภายในสนามการแข่งขัน ก็ไม่มีความหวั่นไหว (ภูษณพาส สมนิล, 2558 : 36) กล่าวว่า การ ควบคุมสมาธิ หรือความตั้งใจ (Attention Control) เป็นการเอาใจใส่จดจ่อกับการแข่งขัน ควบคุมให้มีจิตใจ มั่นคง นักกีฬาจะต้องรวบรวมสมาธิให้อยู่กับสิ่งเร้า และรู้จักที่จะหลีกเลี่ยงไม่สนใจสิ่งอื่นๆ ที่เข้ามารบกวนสมาธิ ซึ่งจะต้องเลือกความสนใจที่ถูกต้องประกอบด้วย 2 ขั้นตอน คือ 1.) การควบคุมสมาธิ คือ ความสามารถในการ มีจิตจดจ่ออยู่กับสิ่งใดสิ่งหนึ่งในสถานการณ์ตรงหน้า สามารถบอกตัวเองได้ว่า อะไรเป็นสิ่งที่สำคัญที่สุดที่ ควรทำ และไม่ควรทำ จึงมีความสำคัญสามารถช่วยให้นักกีฬา มีความสามารถในการคิดแก้ปัญหาเฉพาะหน้า ได้เป็นอย่างดี 2.) การหลีกเลี่ยงที่จะไม่ใส่ใจกับสิ่งที่มารบกวน คือ นอกจากที่นักกีฬาจะมีสมาธิจดจ่ออยู่กับสิ่ง ใดสิ่งหนึ่งในสถานการณ์ตรงหน้าแล้ว ในขณะเดียวกันนักกีฬายังต้องหลีกเลี่ยงสิ่งที่มารบกวนทั้งจากภายนอก และภายในจิตใจ ซึ่งหากตัดสิ่งเหล่านี้ออกไปแล้ว จะเหลือแต่สมาธิ และความตั้งใจต่อสถานการณ์นั้นเท่านั้น (กรมพลศึกษากระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา, 2556 : 10-11) กล่าวว่า ความเข้มแข็งทางจิตใจ มีผลต่อการ แพ้ชนะในการแข่งขัน และเป็นปัจจัยสำคัญที่จะส่งให้นักกีฬาก้าวไปสู่ความเป็นแชมป์ได้เนื่องจากถ้านักกีฬา ฝ่ายไต่ สามารถควบคุมสภาพจิตใจ เช่น มีความเชื่อมั่นในตนเอง มีสมาธิ ความเข้มแข็งทางจิตใจ คือ ความสามารถของนักกีฬาที่จะต่อสู้กับสภาวะกดดัน ทั้งระหว่างการแข่งขัน หรือระหว่างฝึกซ้อมได้โดยไม่ย่อท้อ แต่ในทางตรงข้ามนักกีฬากลับมีความมุ่งมั่น ต่อเป้าหมาย และชัยชนะอย่างเข้มแข็ง มีความรู้สึกที่จะต่อสู้กับ แรงปะทะจากภายนอก และภายใน จิตใจของตนเอง เช่น ความเครียด ความวิตกกังวล ความเข้มแข็งทางจิตใจ สามารถสร้างให้เกิดขึ้นกับนักกีฬาทุกคนได้หากมีความต้องการที่จะประสบความสำเร็จในการแข่งขันกีฬาใน

ระดับสูงขึ้น เพราะความเข้มแข็งทางจิตใจ สามารถพัฒนาได้เช่นเดียวกับการฝึกซ้อมทางร่างกาย (สำนักงาน สारวิทยาการกีฬากีฬา, 2563 : 7) กล่าวว่า การฝึกจิตวิทยาการกีฬานั้นสำคัญ แต่ไม่ถูกนำไปฝึกพร้อมกับ โปรแกรมการฝึกประจำวัน การฝึกทักษะทางจิตใจกับการฝึกทางด้านร่างกาย มีความสำคัญไม่แพ้กัน การฝึก ทางจิตใจนั้นดีที่สุด เมื่อมีการบูรณาการในทุกด้านของโปรแกรม เพื่อให้การฝึกทางจิตใจจะมีประสิทธิภาพมากที่สุด จะต้องเป็นส่วนหนึ่งของโปรแกรมการฝึกประจำวัน นักกีฬา มีจำนวนมาก จะอ้างถึงความเหนื่อยล้าจาก การฝึกซ้อม ทำให้ไม่อยากฝึกทักษะทางจิตใจ อย่างไรก็ตามเมื่อต้องลง แข่งขันนักกีฬา มักจะถูกบรรยากาศ การแข่งขัน เราให้เกิดความรู้สึกประหม่า ตระหนก หรือเครียด แล้วความรู้สึกนั้น ไม่สามารถที่จะจัดการกับมัน ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ความรู้สึกที่กล่าวมาแล้วนั้น มันจึงกลายเป็นสิ่งที่ควบคุมไม่ได้แล้ว ทำให้เกิดความ ผิดพลาดในการแข่งขัน นักกีฬาเหล่านี้มันจะจบด้วยความพ่ายแพ้เสมอ ความสำเร็จไม่ได้สร้างขึ้นในวันเดียว เช่นเดียวกับกรุงโรม นักกีฬา และผู้ที่เกี่ยวข้อง จำเป็นต้องร่วมด้วยช่วยกันสร้างความสำเร็จนั้น ประเด็นที่ เกิดขึ้นเหล่านี้ ล้วนแล้วแต่สามารถจัดการได้ด้วยการฝึกทักษะทางจิตวิทยาการกีฬา สร้างให้นักกีฬามีความ เข้มแข็งทางด้านจิตใจ ซึ่งการฝึกฝนทำให้เกิดความสำเร็จ (Practice makes success) หมายถึง การฝึกทั้ง ร่างกาย ทักษะและจิตใจ ทำให้เกิดความสำเร็จ ไม่มีใครสายเกินไปที่จะประสบความสำเร็จ หากลงมือทำอย่าง จริงจัง ทุกท่านควรร่วมด้วยกันเรียนรู้ ลงมือฝึกปฏิบัติแล้วความสำเร็จจะบังเกิดขึ้นในที่สุด

4) รู้จักใช้ปัญญาเพื่อแก้ไขปัญหาในการแข่งขันกีฬา กล่าวคือ รู้จักสำรวจตรวจสอบ ขั้นตอนในการ เล่นกีฬา โดยพัฒนาจุดแข็ง และปรับปรุงจุดอ่อนให้ดีขึ้น มีความคิดสร้างสรรค์ และมีความคิดแบบใหม่ในการ เล่นกีฬา เพื่อช่วยเพิ่มประสิทธิภาพของการเล่นกีฬาให้ดีขึ้น และเมื่อเกิดปัญหาขึ้น เช่น ผลการแข่งขันกีฬา ไม่ได้ตามเป้าหมาย จะต้องรู้จักแก้ไขปัญหาด้วยปัญญาแนวทางดังกล่าว (ซูซีฟ อ่อนโคกสูง, 2522 : 120) กล่าว ว่า เมื่อบุคคลมีจุดหมาย (Goal) แต่มีอุปสรรคขัดขวางไม่ให้ไปถึง หรือได้มาซึ่งสิ่งที่ต้องประสงค์ จะทำให้เกิด ปัญหาขึ้น หรือปัญหาอาจเกิดจากการไม่ทราบจุดหมายที่แน่นอนว่าจะอะไร บุคคลจึงพยายามขจัดปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้นใหม่ให้หมด เพื่อให้บรรลุจุดหมายที่ต้องการ การแก้ปัญหาจึงเป็นการคิดที่มีจุดหมาย (Directed Thinking) (กมลรัตน์ หล้าสูงษ์, 2528 : 259-260) กล่าวว่า การปัญหาแต่ละครั้งจะสำเร็จ หรือไม่นั้น ขึ้นอยู่กับองค์ประกอบ ดังนี้ (1) ระดับความสามารถของเขาวัวปัญญา คือ ผู้มีเขาวัวปัญญาสูง ย่อมแก้ปัญหาได้ ดีกว่าผู้มีเขาวัวปัญญาดำ (2) การเรียนรู้ ถ้าบุคคลเกิดการเรียนรู้ และเข้าใจหลักการ ในแก้ปัญหาอย่างแท้จริง แล้ว เมื่อประสบปัญหาที่คล้ายคลึงกัน ก็จะสามารถแก้ปัญหาได้ถูกต้อง และรวดเร็วขึ้น (3) การรู้จักคิดแบบ เป็นเหตุเป็นผล โดยอาศัยข้อเท็จจริง และความรู้จากประสบการณ์เดิมมีจุดหมายในการคิด และแก้ปัญหา ในการไตร่ตรองหาเหตุผลที่ดีที่สุด

2.5 กรณีศึกษากีฬาวอลเลย์บอล

วอลเลย์บอล (Volleyball) เป็นกีฬาที่แข่งขันกันระหว่าง 2 ทีม ทีมละ 6 คน รวมตัวรับอิสระ 1 คน โดยแบ่งแดนจากกันด้วยตาข่ายสูง แข่งทำคะแนนจากลูกบอลที่ตกในเขตแดนของฝ่ายตรงข้าม เพื่อตีลูก วอลเลย์บอลลงแดนผู้แข่งขันฝ่ายตรงข้าม หลักการดังกล่าวในทรรชนะของ (วิกิพีเดีย (2477). สารานุกรมเสรี 11 ธันวาคม 2566 จาก <https://th.wikipedia.org>) กล่าวถึงเรื่องดังกล่าวไว้ดังนี้

1) ต้นกำเนิดกีฬาวอลเลย์บอล กีฬาวอลเลย์บอลถือกำเนิดขึ้นในปี ค.ศ.1895 นายวิลเลียม จี. มอร์แกน ผู้อำนวยการฝ่ายพลศึกษาของสมาคม วายเอ็มซีเอ เมืองฮอลโยค รัฐแมสซาชูเซตส์ ประเทศอเมริกา ซึ่งได้ เกิดขึ้นเพียง 1 ปี ก่อนการแข่งขันกีฬาโอลิมปิกสมัยใหม่ ครั้งที่ 1 ณ กรุงเอเธนส์ โดยเขามีความคิดที่ต้องการ ให้มีกีฬาสำหรับเล่นในช่วงฤดูหนาว แทนกีฬากลางแจ้ง เพื่อออกกำลังกายพักผ่อนหย่อนใจยามหิมะตก เขาได้ เกิดแนวความคิดที่จะนำลักษณะ และวิธีการ เล่นของกีฬาเทนนิสมาดัดแปลงใช้เล่น จึงใช้ตาข่ายเทนนิส ซึ่ง

ระหว่างเสาโรงยิมเนเซียม สูงจากพื้นประมาณ 6 ฟุต 6 นิ้ว และใช้ยางในของลูกบาสเกตบอลสุบลมให้แน่น แล้วใช้มือ และแขนตีโต้ข้ามตาข่ายกันไปมา แต่เนื่องจากยางในของลูกบาสเกตบอลเบาเกินไป ทำให้ลูกบอลเคลื่อนที่ช้าและทิศทางที่เคลื่อนไปไม่แน่นอน จึงเปลี่ยนมาใช้ลูกบาสเกตบอล แต่ลูกบาสเกตบอลก็ใหญ่ หนัก และแข็งเกินไป ทำให้มือของผู้เล่นได้รับบาดเจ็บ จนในที่สุดเขาจึงให้บริษัท Ant G. Spalding and Brother Company ผลิตลูกบอลที่หุ้มด้วยหนัง และบุด้วยยาง มีเส้นรอบวง 25-27 นิ้ว มีน้ำหนัก 8-12 ออนซ์ หลังจากทดลองเล่นแล้ว เขาจึงตั้งชื่อเกมการเล่นนี้ว่า "มินโทเน็ตต์" (Mintonette)

2) การเข้ามาในประเทศไทย วอลเลย์บอลแพร่เข้ามาในประเทศไทยตั้งแต่ช่วงไหนนั้นยังไม่มีหลักฐานแน่ชัด แต่ชาวไทยบางกลุ่มเริ่มเล่น และแข่งขันวอลเลย์บอลในช่วงสงครามโลกครั้งที่สอง ปี 2477 กรมพลศึกษาได้จัดพิมพ์กติกาเผยแพร่ โดยอาจารย์นพคุณ พงษ์สุวรรณ ซึ่งจัดให้มีการแข่งขันกีฬาประจำปี และบรรจุกีฬาวอลเลย์บอลหญิง เข้าไว้ในรายการแข่งขันเป็นครั้งแรก โดยใช้กติกาการเล่นระบบ 9 คน และตั้งแต่นั้นมา กีฬาวอลเลย์บอลก็พัฒนาขึ้นมาโดยตลอด ต่อมาเมื่อปี พ.ศ. 2500 ได้มีการประชุมหารือ พิจารณา จัดตั้งสมาคมขึ้นมารับผิดชอบ จนกระทั่งมีการจัดตั้งสมาคมวอลเลย์บอลสมัครเล่นแห่งประเทศไทย (Amateur Volleyball Association of Thailand) อย่างเป็นทางการขึ้นเมื่อวันที่ 28 กรกฎาคม พ.ศ.2502 และเปลี่ยนระบบการแข่งขันเป็น 6 คน และต่อมาได้บรรจุเข้าในหลักสูตรชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นเมื่อปี 2521 หลักสูตรชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายเมื่อปี พ.ศ. 2524

3) องค์การบริหารกีฬาวอลเลย์บอล สมาคมกีฬาวอลเลย์บอลแห่งประเทศไทย (Thailand Volleyball Association) เป็นองค์กรกีฬาในระดับชาติ สำหรับบริหารกิตติกีฬาวอลเลย์บอลของไทย ทำหน้าที่จัดการแข่งขันกีฬาวอลเลย์บอลอย่างเป็นทางการ ทั้งวอลเลย์บอลในร่มและวอลเลย์บอลชายหาด และให้การสนับสนุนวอลเลย์บอลทีมชาติของไทย สมาคมกีฬาวอลเลย์บอลแห่งประเทศไทย เป็นสมาชิกของสมาพันธ์วอลเลย์บอลเอเชีย และสหพันธ์วอลเลย์บอลระหว่างประเทศ ซึ่งส่งผลให้กีฬาวอลเลย์บอลของไทยเป็นที่ยอมรับทั้งระดับทวีป และระดับโลก สำนักงานใหญ่ตั้งอยู่ที่การกีฬาแห่งประเทศไทย ห้วยหมาก กรุงเทพมหานคร

4.3 ความสำเร็จของนักกีฬาวอลเลย์บอลหญิงทีมชาติไทย

วอลเลย์บอลหญิงทีมชาติไทย เป็นทีมวอลเลย์บอลหญิงของประเทศไทย เป็นทีมที่มีการพัฒนาการเล่นอย่างต่อเนื่อง เริ่มจากการเข้าร่วมการแข่งขันวอลเลย์บอลชิงแชมป์โลกได้เป็นครั้งแรกในประวัติศาสตร์ ในปี ค.ศ. 1998 หลังจากนั้นในปี ค.ศ. 2002 จึงได้สิทธิ์เข้าร่วมการแข่งขันวอลเลย์บอลเวิลด์กรังด์ปรีซ์ ในส่วนไควตาทวีปเอเชียเป็นต้นมา จนถึงปัจจุบัน ยกเว้นปี ค.ศ. 2007 (ถอนทีมไปแข่งกีฬามหาวิทยาลัยโลกที่ไทยเป็นเจ้าภาพ) โดยสร้างผลงานได้ดีที่สุดในปี ค.ศ. 2012 ที่สามารถคว้าอันดับ 4 ของการแข่งขันมาครองได้สำเร็จ ทีมวอลเลย์บอลหญิงของไทย ได้พัฒนาการเล่นมาโดยตลอด จนก้าวขึ้นเป็นทีมระดับแนวหน้าของทวีปเอเชีย โดยคว้าอันดับ 3 การแข่งขันวอลเลย์บอลชิงแชมป์เอเชียได้ 2 ครั้ง ในปี ค.ศ. 2001 และ ค.ศ. 2007 ก่อนสร้างประวัติศาสตร์ เมื่อสามารถเอาชนะทีมชาติจีน 3-1 เซต เป็นแชมป์ทวีปเอเชียเป็นครั้งแรกในการแข่งขันวอลเลย์บอลชิงแชมป์เอเชียในปี ค.ศ. 2009 ที่สนามเกวีนเจือ ประเทศเวียดนาม ทำให้ได้เป็นตัวแทนทวีปเอเชีย ไปแข่งขันวอลเลย์บอลเวิลด์แกรนด์แชมเปียนส์คัพ (World Grand Champions Cup) ในปี ค.ศ. 2009 จากนั้นในปี ค.ศ. 2012 สามารถสร้างประวัติศาสตร์หน้าใหม่ได้อีกครั้ง เมื่อสามารถคว้าแชมป์วอลเลย์บอลชิงแชมป์เอเชียมาครองเป็นครั้งแรกได้สำเร็จ หลังจากเอาชนะทีมชาติจีนได้อีกครั้ง 3-1 เซต ที่ประเทศคาซัคสถาน ต่อมาในปี ค.ศ. 2013 สร้างปรากฏการณ์ครั้งสำคัญ ในการแข่งขันวอลเลย์บอลชิงแชมป์เอเชียที่ประเทศไทย เมื่อสามารถคว้าแชมป์ในการแข่งขันรายการนี้ได้อีกครั้ง หลังเอาชนะทีมชาติญี่ปุ่น 3-0 เซตใน

รอบชิงชนะเลิศ นับเป็นการคว้าแชมป์เอเชียครั้งที่ 2 โดยเป็นการคว้าแชมป์ในประเทศไทยได้เป็นครั้งแรก อีกด้วย จากการคว้าแชมป์ทำให้ได้สิทธิ์ไปแข่งขันวอลเลย์บอลเวิลด์แกรนด์แชมป์เปียนคัพที่ประเทศญี่ปุ่นอีกครั้ง ในฐานะแชมป์ของทวีปเอเชีย โดยสร้างผลงานคว้าอันดับ 5 มาครอง ต่อมาในปี ค.ศ. 2014 วอลเลย์บอลหญิงทีมชาติไทยได้สร้างประวัติศาสตร์อีกครั้ง โดยการเอาชนะทีมชาติญี่ปุ่นได้ 3-0 เซต ในรอบชิงอันดับที่สาม ในการแข่งขันเอเชียนเกมส์ 2014 ที่อินชอน ประเทศเกาหลีใต้ ซึ่งเป็นเหรียญทองแดงประวัติศาสตร์ของทีมวอลเลย์บอลหญิงไทยอีกด้วย และในปี 2018 ทีมวอลเลย์บอลหญิงไทย ก็สร้างประวัติศาสตร์อีกครั้งในการผ่านเข้าชิงเหรียญทอง ในการแข่งขันเอเชียนเกมส์ 2018 ที่ประเทศอินโดนีเซีย แม้สุดท้ายจะพ่ายแพ้ให้กับทีมชาติจีน แต่ก็เป็นเหรียญเงินครั้งแรกสำหรับกีฬาเอเชียนเกมส์ การแข่งขันกีฬาวอลเลย์บอลหญิงไทย เหตุปัจจัยที่ทำให้เกิดประสพผลสำเร็จได้มีประเด็นสำคัญดังนี้

1) **ดนัย ศรีวัชรเมธากุล** หรือโค้ชด่วน เกิดวันที่ 5 ตุลาคม พ.ศ. 2513 ที่อำเภอชุมแพ จังหวัดขอนแก่น เป็นอดีตนักวอลเลย์บอลระดับอาชีพชาวไทย และเป็นหัวหน้าผู้ฝึกสอนให้แก่ทีมวอลเลย์บอลหญิงทีมชาติไทย ตั้งแต่ พ.ศ. 2559 เกิดวันที่ 5 ตุลาคม พ.ศ. 2513 อายุ 51 ปี ชื่อเต็ม ดนัย ศรีวัชรเมธากุล (โหน่ง) หัวหน้าผู้ฝึกสอนวอลเลย์บอลหญิงทีมชาติไทย คนปัจจุบัน ข้อมูล (วิกิพีเดีย สารานุกรมเสรี, 11 ธันวาคม 2566 จาก : <https://th.wikipedia.org>)

บทสัมภาษณ์ : ดนัย ศรีวัชรเมธากุล (โค้ชด่วน) ข้อมูลจาก SMMSPORT (SMMSPORT : <https://www.youtube.com>) กล่าวว่า ปีนี้ผลงานของเราถือว่าอยู่ในเกณฑ์ที่ดี เพราะว่ารายการวอลเลย์บอลหญิงเนชันส์ลีก เราไม่คาดหวังที่จะเข้ารอบไปถึง 8 ทีมสุดท้าย (วอลเลย์บอลหญิงเนชันส์ลีก FIVB Volleyball Women's Nations League ชื่อย่อ VNL เป็นการแข่งขันวอลเลย์บอลระหว่างประเทศ) แต่สิ่งที่นักกีฬาได้เรียนรู้ มีประโยชน์กับเขามาก เพราะเราได้เจอกับนักกีฬาวอลเลย์บอลที่มีความสามารถสูง คือระดับโลก (เจอของแข็ง) และอีกประการหนึ่งก็คือ การเล่นย่อมมีความผิดพลาด แต่เราจะนำเอาข้อผิดพลาดนั้นมาปรับปรุงแก้ไข เพื่อให้มีการพัฒนานักกีฬาวอลเลย์บอลให้มากกว่าเดิม เพราะมีเป้าประสงค์ปลายทางอยู่ที่รายการชิงแชมป์โลก และการแข่งขันชิงแชมป์โลก สิ่งที่สำคัญที่สุด คือ มั่นเรื่องของรูปแบบ และวิธีการ เรื่องของสถิติ ดังนั้น เราต้องเพิ่มความแข็งแกร่งระดับของทักษะให้ดีขึ้น และเรื่องกลยุทธ์ เพื่อเพิ่มศักยภาพให้กับทีมวอลเลย์บอลหญิงทีมชาติไทยให้สูงกว่านี้ แต่ถ้าเราไขว่ไขว การไปเล่นชิงแชมป์โลกก็จะไม่เก่ง

การตั้งข้อสังเกตจากการให้สัมภาษณ์ : การนำเอาข้อผิดพลาดนั้นมาปรับปรุงแก้ไข คือ การสร้างกฎระเบียบมาตรฐานของการเล่นกีฬา การเล่นกีฬาที่จะพัฒนาต่อเนื่องขึ้น เพื่อการปรับปรุงการแก้ไขปัญหา เราจำเป็นต้องมีการกำหนดมาตรฐานการเล่นกีฬาขึ้นมาใหม่ โดยกำหนดขึ้นจากการเรียนรู้ จากประสบการณ์ ข้อผิดพลาดในอดีต เช่น เราจะใช้วิธีการแก้ไขปัญหาที่เคยสำเร็จในอดีต โดยนำมาใช้ใหม่ในการแก้ไขปัญหาคัลยคลึงกัน ซึ่งเราเรียกว่า เป็นการกำหนดมาตรฐานการเล่นกีฬาจากกฎระเบียบ แต่การใช้ประสบการณ์ในอดีตอาจมีความผิดพลาดได้ เนื่องจากสถานการณ์สภาพแวดล้อมที่แตกต่างกัน ดังนั้น ควรใช้ปัญญาพิจารณาถึงข้อผิดพลาดโดยละเอียด เพื่อแก้ไขปัญหาดังกล่าวได้อย่างถูกต้อง อันจะนำไปสู่ชัยชนะในการแข่งขันได้นั่นเอง

2) **พรพรรณ เกิดปราชญ์** (ชมพู) เกิดเมื่อวันที่ 5 พฤษภาคม 2536 เป็นชาวจังหวัดนครพนม สำเร็จการศึกษาระดับประถมจากโรงเรียนบ้านนกกะเหาะ อำเภอปลาปาก แต่ย้ายเข้ามาเรียนในโรงเรียนกีฬาที่จังหวัดอ่างทอง ในระดับมัธยมศึกษา เพราะลงเป็นผู้ฝึกสอนนักกีฬาวอลเลย์บอลที่โรงเรียนกีฬาแห่งนี้ จากการแข่งโรงเรียนแห่งนี้เอง ที่ทำให้เธอได้มีโอกาสเล่นกีฬาวอลเลย์บอล และได้ฝึกฝนพัฒนาฝีมือจนเชี่ยวชาญ ต่อมาหลังจากที่สำเร็จชั้นมัธยมศึกษา เธอได้เข้ามาเป็นหนึ่งในทีมยุวชน และเยาวชนทีมชาติไทยที่มหาวิทยาลัยรัตน

บันทึก จากนั้นก็ผันตัวมาเล่นให้แก่อีสโมวอลเลย์บอลโซโจเด็นกิ-นครนนทบุรี และสโมสรที่สังกัดล่าสุด คือ โตโยต้า โอโต้ บอดี้ ควินซีส์ (Japan) ตำแหน่ง Setter ปี พ.ศ. 2566 สังกัดทีม IBK เกาหลีใต้ และเป็นกัปตันทีมวอลเลย์บอลหญิงทีมชาติไทย ชุด A ข้อมูลจากวิกิพีเดีย (วิกิพีเดีย สารานุกรมเสรี, 11 ธันวาคม 2566 จาก : <https://th.wikipedia.org>)

บทสัมภาษณ์ : พรพรรณ เกิดปราชญ์ (ชมพู) ข้อมูลจาก Volleyball Time (Volleyball Time : www.youtube.com/channel) กล่าวว่า ความสำคัญในการไปชิงแชมป์โลก ในครั้งนี้ ก็มีผลต่อการคัดแต่ละทีมไปแข่งขันโอลิมปิกที่ปารีส (ฝรั่งเศส) ถ้ามว่าทีมชาติไทยของเรามีความพร้อมมากแค่ไหน ตอบได้เลยว่ามีพร้อมมาก เพราะบางคนที่มีอาการบาดเจ็บเล็กน้อย ก็เริ่มหายแล้ว สภาพร่างกายสมบูรณ์หมดทุกคนแล้ว สถานการณ์ของนักกีฬาวอลเลย์บอลหญิงไทย ช่วงนี้ถือว่าดีมาก คือ นักกีฬาที่อยู่ในแคมป์ ทุกคนตั้งใจฝึกซ้อมมาก ทุกคนใช้ชีวิตภาพของตนเองได้ดีมาก

การตั้งข้อสังเกตจากการให้สัมภาษณ์ : นักกีฬาที่อยู่ในแคมป์ ทุกคนตั้งใจฝึกซ้อมมาก ก็คือมีความขยันหมั่นเพียร การฝึกซ้อมจะมีความหมายว่า คือ การเข้าร่วมโปรแกรมการออกกำลังกายหรือ กิจกรรมทางการกีฬาที่ได้มีการปฏิบัติอยู่เป็นประจำ อย่างเข้มแข็งจริงจัง โดยมีเป้าหมาย คือ เพื่อช่วยในการเรียนรู้ทักษะกีฬา เพื่อปรับปรุงสมรรถภาพทางกาย และเพื่อเตรียมตัวนักกีฬาสำหรับการแข่งขันกีฬาวอลเลย์บอล การฝึกซ้อมยังรวมถึงการเสริมสร้างสมรรถภาพทางกาย การฝึกเทคนิคเฉพาะ และการเตรียมพร้อมทางจิตใจ การฝึกซ้อมจะทำให้มีการเปลี่ยนแปลงในด้านต่างๆ ทางสรีรวิทยา ซึ่งเรียกว่าการปรับตัวของร่างกาย การปรับตัวจากการฝึกซ้อม คือ สิ่ง que แสดงถึงการปรับปรุงแก้ไขของร่างกายได้อย่างดีที่สุด

3) ดลพร สีนโพธิ์ (ยูฟ่า) เกิดวันที่ 21 มิถุนายน พ.ศ. 2547 ปัจจุบันอายุ 18 ปี เป็นคนที่รักกีฬามาตั้งแต่เด็ก มีแวววอลเลย์บอลตั้งแต่วัยระดับประถม โดยพาทีมโรงเรียนบ้านกุดเชียงมี อำเภออุบลรัตน์ จังหวัดขอนแก่น ได้แชมป์รายการวิทยุการบิน จนถูกทาบทามเข้าสู่วัฒนธรรมกีฬานครนนทบุรี 6 ของ ธนกฤต อินเลี้ยง (โค้ชเอ็ม) สถาบันนี้อย่างที่ทราบกันดีว่า คือ มหาอำนาจระดับเยาวชน และเป็นอคาเดมีของสโมสรวอลเลย์บอลนครนนท์ไชนีสแลนด์ลีกอีกด้วยพรสวรรค์ บวกการสนับสนุนด้านทักษะอย่างถูกทาง ร่วมทีมในระดับเยาวชนได้แชมป์มากมาย จนฤดูกาล 2020/21 ได้ชัยขึ้นมาเล่นชุดใหญ่กับนครนนท์ (ปี พ.ศ. 2566 สังกัดทีมนครราชสีมา คิวมิน ซีวีซี ตำแหน่ง Setter)

ผลงานแจ้งเกิดในระดับชาติ มีชื่อติดชุด U18 ไปแข่งขันชิงแชมป์โลกที่เม็กซิโกในปี พ.ศ. 2564 ผลงานของน้องยูฟ่าไม่ธรรมดา ยืนตำแหน่งหัวเสาพาทีมเข้าถึงรอบ 16 ทีมสุดท้าย และจบอันดับ 11 ในทัวร์นาเมนต์อย่างได้รับคำชม แต่รายการนี้ไม่ถือว่าทำให้น้องแจ้งเกิดนะ เพราะน้องยูฟ่า เขาดังมาตั้งนานแล้ว ได้รับการจับตาตั้งแต่เล่นรายการเยาวชนอายุ 14-15 เป็นนักกีฬารูปร่างดี ความสูงปัจจุบัน 175 เซนติเมตร กระโดดสูงมาก จุดตบ 3 เมตร จุดบล็อก 2.92 เมตร และยังพัฒนาได้อีกยาวๆจุดเด่นคือความครบเครื่อง เล่นได้ทั้งเกมรุกเกมรับ ชุดบอลโตจนดีใส่แล้วไม่จม มีลูกตบเป็นเครื่องหมายการค้า ขึ้นไวตบสูง ในบรีนเซสคัพ ยังทำให้แฟนวอลเลย์บอลเห็นว่า เมื่อถูกปรับมายืนตัวเซต ยังยิงบอลแม่นยำอีกด้วย เวลานี้ทุกอย่างพร้อมแล้ว เหลือเพียงสั่งสมประสบการณ์ให้แน่นขึ้น ข้อมูลจากหงส์ตรูเนต (หงส์ตรูเนต : sport.trueid.net)

บทสัมภาษณ์ : ดลพร สีนโพธิ์ (ยูฟ่า) ข้อมูลจากSMMSPORT (SMMSPORT : www.youtube.com) กล่าวว่า ก็รู้สึกดีใจมากที่ได้อันดับ 3 (U20 เอเชีย 2022) ในการแข่งขันก็เกิดปัญหาเกี่ยวกับการติดโควิดหลายคน มีผลต่อการแข่งขัน เพราะว่าการซ้อมจากที่ประเทศไทยซ้อมดีแล้ว แต่พอเจอปัญหานี้เกิดขึ้นประสิทธิภาพของนักกีฬาก็เลยลดลง และปัญหาเกี่ยวกับนักกีฬาบาดเจ็บด้วย (ลิโบริ) ช่วงแรกรู้สึกกดดันมาก เพราะว่าซ้อมมาดี แต่พอเวลาเล่นจริงมีผลงานออกมาไม่ดี เลยมาปรึกษากันในกลุ่มนักกีฬา

เพื่อหาข้อผิดพลาดเพื่อนำมาแก้ไข ในที่สุดก็แก้ไขปัญหได้ในบางส่วน การแข่งขันกับทีมเกาหลีใต้รู้สึกกดดันมาก เพราะระบบการตัดสินรู้สึกว่าจะ ไม่ยุติธรรม นักกีฬาจึงต้องมีความมั่นใจ คือ มีความใจเย็นลง ก็สามารถกลับมาเอาชนะเกาหลีใต้ได้ในที่สุด

การตั้งข้อสังเกตจากการให้สัมภาษณ์ : การซ้อมกีฬา ไม่ได้มีความหมายเพียงเฉพาะการฝึกทักษะเทคนิค และกลยุทธ์เท่านั้น แต่จะต้องฝึก และเสริมสร้างร่างกายนักกีฬาให้มีความแข็งแรง อึดทน มีพลัง หรือกำลัง มีความเร็ว และความคล่องแคล่วว่องไว ทำให้นักกีฬาที่มีความสมบูรณ์เต็มที่ ทั้งด้านสมรรถภาพร่างกาย และจิตใจ ทั้งก่อนการแข่งขัน และขณะแข่งขัน อีกประเด็น คือ ความมั่นใจในขณะการแข่งขัน ปัญหาที่ทำให้เสียสมาธิ คือ ปัจจัยภายใน ได้แก่ ความรู้สึก ความคิดกับความเกินไป ความวิตกกังวล ความสับสน ความตั้งใจเกินไป หรือกังวลกับการเล่นที่ผ่านมา แม้แต่กลัวว่าจะเล่นต่อไปไม่ได้ การรวบรวมสมาธิจึงมีเป้าประสงค์ไปเพื่อต้องการควบคุมตนเองให้ผ่านสถานการณ์ที่ถูกกดดันนั้นไปได้ กล่าวคือ มีความนิ่งทางความคิด การควบคุมอารมณ์ ความกลัว ความวิตกกังวล และความรู้สึกต่างๆ ที่ทำให้เกิดความไม่แน่ใจ ไม่เชื่อมั่นในตนเอง ทำให้มีสมาธิในการแข่งขัน หรือสถานการณ์ที่มีความกดดันได้นั่นเอง

3. บทสรุป

หลักพุทธธรรมที่เป็นแนวทางการทำงานให้ประสบความสำเร็จ ที่พระพุทธองค์ได้ทรงสืบทอดไว้อย่างแยบยล ประกอบด้วยแนวปฏิบัติ 4 ข้อ คือ ฉันทะ วิริยะ จิตตะ วิมังสา ทั้ง 4 ขันตอน มีความต่อเนื่องหนุนเสริมกัน จะขาดข้อใดข้อหนึ่งไม่ได้ จึงจะทำให้สามารถประสบผลสำเร็จในชีวิตและการงานได้ตามความมุ่งหวัง ในหลักการสรุปเป็นประเด็นสำคัญได้ดังนี้ (1) **การมีใจรักในสิ่งที่กระทำอยู่** ใจที่รักอันเกิดจากความศรัทธา และเชื่อมั่นต่อสิ่งที่ทำนั้น จึงจะเกิดผลจริงตามควร กล่าวคือ มนุษย์เราต้องเลือกที่จะศรัทธาบางอย่าง และหมั่นตรวจสอบศรัทธาของตัวเองว่าดีต่อตัวเอง และดีต่อผู้อื่น อันรวมถึงสังคมโดยรวม หรือไม่ เมื่อดี ทั้งสองอย่าง ก็จงมุ่งมั่นที่จะทำด้วยความตั้งใจ และถ้าเป็นนักกีฬาก็ต้องรักในอาชีพนักกีฬา พร้อมทั้งมีความรักต่อเพื่อน และทุกคนที่มีส่วนร่วมในทั้งหมด จึงจะประสบผลสำเร็จในการแข่งขันกีฬา (2) **ความมุ่งมั่นทุ่มเท** เป็นความมุ่งมั่นทุ่มเททั้งกาย และใจ ที่จะศึกษาเรียนรู้ และทำให้เข้าถึงแก่นแท้ของสิ่งนั้น วิริยะมาคู่กับความอดทนอดกลั้น เป็นความรู้สึกไม่ย่อท้อต่อปัญหาและความหวังที่จะเอาชนะอุปสรรคทั้งปวง ความอดทนเป็นเครื่องมือสำหรับคนใจเย็น และใจงาม ความวิริยะอุสาหะ จึงเป็นวิถีทางของบุคคลที่หาญกล้า และท้าทายต่ออุปสรรคทั้งมวล และถ้าเป็นนักกีฬา ก็จะต้องมีความหมั่นเพียรในการซ้อมกีฬา เพื่อเสริมสร้างทักษะให้ดียิ่งขึ้น และเมื่อลงสนามแข่งขันจริง ก็มีความอดทน เมื่อถูกกดดันจากฝ่ายตรงข้ามได้ (3) **มีใจที่จดจ่อ และรับผิดชอบ** เมื่อมีใจที่จดจ่อแล้ว ก็เกิดความรอบคอบ เมื่อเรามีใจที่ จดจ่อต่อสิ่งที่เราคิด เราทำ และรับผิดชอบแล้ว ไม่ว่าจะทำกิจกรรมใดก็ตาม ทุกอย่างก็จะดีขึ้นไปเอง เราก็จะมีความรอบรู้มากยิ่งขึ้น ด้วยใจที่จดจ่อตั้งมั่น และถ้าเป็นกีฬา เมื่อลงสนามแข่งขัน จำเป็นจะต้องมีความมั่นใจในการแข่งขัน จิตใจมั่นคง ไม่หวั่นไหวเมื่อตกเป็นรองฝ่ายตรงข้าม (4) **การทบทวนในสิ่งที่ได้คิดได้ทำมา** กล่าวคือ รู้จักสรุปบทเรียน หรือผลการดำเนินงานที่ผ่านมา เพื่อพิจารณาว่า สิ่งที่ได้คิด และทำนั้น สามารถดำเนินการไปในแนวทางที่คาดหวัง และส่งผลดี หรือไม่ ทั้งนี้ จะได้วิเคราะห์ต่อไปว่า ที่มันสำเร็จมันเป็นเพราะอะไร และที่มันล้มเหลว มันเกิดจากอะไร เพื่อที่จะได้หาแนวทางแก้ไข หรือหาทางหลีกเลี่ยงผลเสียที่อาจเกิดขึ้น และถ้าเป็นนักกีฬา บุคคลที่สำคัญมากในสนามก็คือโค้ช (ผู้ฝึกสอน) ต้องรู้พิจารณาจุดด้อยจุดเด่นในการแข่งขัน กล่าวคือ ต้องรู้จักแก้เกม หรือการวางแผนการเล่นให้ดีขึ้น นักกีฬาก็ทบทวนข้อผิดพลาดสิ่งที่ผ่านมา เหล่านี้ ก็สามารถนำไปสู่ความสำเร็จได้อย่างแน่นอน

4. เอกสารอ้างอิง

- กรมพลศึกษา กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา. (2556). **จิตวิทยาการกีฬา**. กรุงเทพมหานคร : สำนักงานกิจการโรมมพ์ องค์การสงเคราะห์ทหารผ่านศึกในพระบรมราชูปถัมภ์.
- กมลรัตน์ หล้าสูงษ์. (2528). **จิตวิทยาการศึกษา**. กรุงเทพมหานคร : ภาควิชาแนะแนวและจิตวิทยาการศึกษา. คณะศึกษาศาสตร์ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- เจริญ กระบวนรัตน์. (2532). **ประสบการณ์การเล่นกีฬา**. ภาควิชาวิทยาศาสตร์การกีฬา. คณะศึกษาศาสตร์ : มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- ชูชีพ อ่อนโคกสูง. (2522). **จิตวิทยาการศึกษา**. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร : ไทยวัฒนาพานิช.
- ทิวานันท์ โตนุ่ม. (2560). พฤติกรรมการใช้บริการสถาบันเสริมความงามด้านศัลยกรรม. **วิทยานิพนธ์บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต**. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- นภาพร ทศนัยนา และคณะ. (2565). แนวทางการส่งเสริมกีฬาจากกีฬาพื้นฐานสู่กีฬาอาชีพสำหรับประเทศไทย. **วารสารสุขศึกษา พลศึกษา และสันทนาการ**. ปีที่ 48 ฉบับที่ 1. หน้า 156.
- พระครูสิทธิธรรมารักษ์ และคณะ. (2567). **ศัลยกรรมพุทธธรรมเพื่อนำไปสู่ความสำเร็จให้กับ นักกีฬา**. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์เลย.
- พระธรรมปิฎก ป.อ. ปยุตโต. (2541). **ธรรมะกับไทยในสถานการณ์ปัจจุบัน**. กรุงเทพมหานคร : ศุภสภา.
- พระธรรมปิฎก ป.อ. ปยุตโต. (2545). **ธรรมะกับการทำงาน**. พิมพ์ครั้งที่ 7. กรุงเทพมหานคร : สหธรรมิก.
- พระมหาบรรจง ตีสโร. (2560). ศึกษาการประยุกต์ใช้หลักอิทธิบาทธรรม 4 ในการจัดการเรียนการสอนของโรงเรียนปริยัติคุณรสวิทยา อำเภอเมืองสุรินทร์ จังหวัดสุรินทร์ **วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต**. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- ภูพิงค์ สุวรรณ และคณะ. (2558). การศึกษาการเตรียมทีมกีฬาจักรยานของสมาคมจักรยานแห่งประเทศไทย ในการแข่งขันกีฬาซีเกมส์ ครั้งที่ 27. **วารสารวิทยาศาสตร์การกีฬาและสุขภาพ**. ปีที่ 16 ฉบับที่ 2. หน้า 51.
- ภูณพาส สมนิล. (2558). **เอกสารประกอบการสอนวิชาจิตวิทยาการกีฬาและการออกกำลังกาย**. คณะวิทยาศาสตร์ : มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี.
- วาสนี พูลถาวร. (2559). ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจจะทำศัลยกรรมความงามของคนในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล. **สารนิพนธ์ปริญญาการจัดการมหาบัณฑิต**. วิทยาลัยการจัดการ : มหาวิทยาลัยมหิดล.
- วิกิพีเดีย สารานุกรมเสรี. (2477). สืบค้นเมื่อวันที่ 11 ธันวาคม 2566. จาก <https://th.wikipedia.org>.
- วีระศักดิ์ ไวกว. (2561). กระบวนการส่งเสริมกีฬาเพื่อมวลชนสำหรับเยาวชนในเขตเทศบาลตำบลหนองล่อง อำเภอเวียงหนองล่อง จังหวัดลำพูน. **วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต**. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่.
- ศูนย์วิทยาศาสตร์การกีฬา การกีฬาแห่งประเทศไทย. (2534). **ปัญหาการฝึกซ้อมของนักกีฬาในการเตรียมเข้าแข่งขันคัดเลือกเป็นตัวแทนเขตเพื่อไปแข่งขันกีฬาแห่งชาติครั้งที่ 19** กรุงเทพมหานคร : การกีฬาแห่งประเทศไทย.
- สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร. (2562). การศึกษาเพื่อวิเคราะห์งบประมาณ การพัฒนากีฬาเพื่อความเป็นเลิศ. รายงานวิชาการสำนักงบประมาณของรัฐบาล ฉบับที่ 6/2562. สำนักงบประมาณของรัฐบาล : www.parliament.go.th/pbo.

- สุพารณ์ กันยะต๊ะ. (2560). หลักพุทธธรรมกับการสร้างเสริมสุขภาพของผู้สูงอายุ : กรณีศึกษา สถานปฏิบัติธรรมแห่งหนึ่ง. วิทยานิพนธ์ สาธารณสุขศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- สำนักงานสารวิทยาศาสตร์การกีฬา. (2563). วิทยาศาสตร์การกีฬา สนับสนุนนักกีฬาไทยสู่ชัยชนะอย่างยั่งยืน. กรุงเทพมหานคร : ออเนป้า.
- อารี พันธมณี. (2546). จิตวิทยาสร้างสรรค์การเรียนการสอน. กรุงเทพมหานคร : ไยไหม.
- SMMSPORT. (2565). สัมภาษณ์โค้ชด่วนดนัย หลังไทยเข้ารอบไฟนอล VNL 2022. วันที่สืบค้น 20 กันยายน. แหล่งสืบค้นข้อมูล : www.youtube.com/c/SMMSPORT.
- SMMSPORT. (2565). สัมภาษณ์โค้ชเอ็ม ธนภฤต' ยูฟ่า-คัลพร และโดนัท-นันท์กานต์ หลังคว้าอันดับ 3 คีกร U20 เอเชีย 2022. วันที่สืบค้น 20 กันยายน. แหล่งสืบค้นข้อมูล : www.youtube.com/c/SMMSPORT.
- Volleyball Time. (2565). ชมพู่ พรพรรณ เกิดปราชญ์ แม่ทัพทีมสาวไทยลุยแชมป์โลก 2022. วันที่สืบค้น 20 กันยายน. แหล่งสืบค้นข้อมูล : www.youtube.com/channel.

การพัฒนาทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์และพฤติกรรมกล้าแสดงออกด้วย
หนังสืออ่านเพิ่มเติมข้อมูลท้องถิ่นจังหวัดกาญจนบุรีร่วมกับการจัดการเรียนรู้ตาม
แนวคิดเชิงรุกสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2

THE DEVELOPMENT ON SCIENCE PROCESS SKILLS AND ASSERTIVE BEHAVIOR
WITH THE SUPPLEMENTARY BOOK ABOUT LOCAL INFORMATION OF
KANCANABURI PROVINCE BY USING BASED ON PROACTIVE LEARNING FOR
PRATHOM SUKSA 2

ศศิกมล พรรณบุตร, พาที เกศธนากร, กรณ์ยพล วิวรรณมงคล

Sasikamon Punnabut, Patee Kesthanakorn, Karanphon Wiwanthamongkon

หลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี

Master of Education Program in Curriculum and Learning Management Kanchanaburi Rajabhat University

Corresponding Author E-mail: Punnabut09@gmail.com

บทความวิจัย (Research Article)

Received 9/1/2024, Revised 29/3/2024, Accepted 25/4/2024

บทคัดย่อ

การวิจัยและทดลองครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) พัฒนาหนังสืออ่านเพิ่มเติมข้อมูลท้องถิ่นจังหวัดกาญจนบุรีร่วมกับการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดเชิงรุก 2) เปรียบเทียบทักษะกระบวนการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ก่อนเรียนและหลังเรียน 3) เปรียบเทียบพฤติกรรมกล้าแสดงออกก่อนเรียนและหลังเรียน และ 4) ศึกษาเจตคติต่อวิทยาศาสตร์หลังเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียน บ้านหนองหว่า ปีการศึกษา 2566 จำนวน 14 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วย แบบสัมภาษณ์ความต้องการเกี่ยวกับข้อมูลและการจัดการเรียนการสอนวิชาวิทยาศาสตร์ด้วยหนังสืออ่านเพิ่มเติมข้อมูลท้องถิ่น แผนการจัดการเรียนรู้ จำนวน 9 แผน แบบประเมินทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ แบบประเมินพฤติกรรมกล้าแสดงออก และแบบวัดเจตคติทางวิทยาศาสตร์ วิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และสถิติทดสอบของ Wilcoxon Signed Ranks test ผลการวิจัยพบว่า 1) ผลการพัฒนาหนังสืออ่านเพิ่มเติมข้อมูลท้องถิ่นจังหวัดกาญจนบุรีร่วมกับการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดเชิงรุก มีประสิทธิภาพ 85.33/83.33 2) นักเรียนมีทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 3) นักเรียนมีพฤติกรรมกล้าแสดงออกหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 4) นักเรียนมีเจตคติต่อวิทยาศาสตร์อยู่ในระดับดีมากคิดเป็นร้อยละ 90.48

คำสำคัญ: หนังสืออ่านเพิ่มเติม, ทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์, พฤติกรรมกล้าแสดงออก

Abstract

This research aimed to 1) develop science process skills and assertive behavior using supplementary books about local information of Kanchanaburi Province and proactive learning, 2) to compare the science process skills of Prathomsuksa 2 before and after using the supplementary reading books of Kanchanaburi province and the proactive learning, and 4) to study the attitudes toward science of Prathomsuksa 2 students after studying through the supplementary reading books on local information of Kanchanaburi province and the active learning. The research tools consisted of an interview form of teacher' needs on teaching and learning science, an interview form of People in the community' needs on local information to support the teaching and learning science, the supplementary reading books on local information of Kanchanaburi province, 9 lesson plans, a science process skills assessment, an assertive behavior assessment and an attitudes toward science assessment. Statistics used for analyzing were percentage, average scores, standard deviations and Wilcoxon signed rank test. the results found that: 1) The supplementary reading books on local information of Kanchanaburi province and the active learning had the efficiency at 85.33/83.33. 2) the students' science process skills had the higher significantly at the level of .05. 3) the students assertive behavior had the higher significantly at the level of .05. 4) the students' attitudes were excellent that got 90.48%.

Key word : Supplementary books, Science process skills, Assertive behavior

บทนำ

การพัฒนาคนให้มีความรู้ เป็นเป้าหมายหนึ่งของการศึกษา ความเข้าใจเพื่อรับการเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว ทั้งด้านวิชาการ และ ความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีสารสนเทศ เพื่อให้ทันต่อสถานการณ์ในสังคมที่มีความซับซ้อนมากขึ้น ซึ่งเป็นแรงผลักดันสำคัญ ที่ทำให้ต้องมีการปฏิรูปการศึกษา คุณภาพของการจัดการศึกษาจึงเป็นตัวบ่งชี้สำคัญประการหนึ่ง จึงมีความจำเป็นที่จะต้องสอนให้นักเรียนได้รู้วิธีการที่จะเรียนรู้ (Learn how to Learn) มากกว่าเนื้อความรู้ เพื่อสำหรับความพร้อมในการเข้าสู่ศตวรรษที่ 21 และศักยภาพในการแข่งขันในเวทีโลก (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน: 2560) พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2545 มาตรา 22 ระบุว่าการจัดการศึกษาต้องยึดหลักการว่าผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด กระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพ หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานกลุ่มสาระการเรียนรู้ วิทยาศาสตร์ (ฉบับปรับปรุง พ.ศ.2560) ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551 เป็นแนวทางการจัดการเรียนรู้วิทยาศาสตร์และทักษะกระบวนการต่างๆ ที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21 ครูผู้สอน ควรเน้นกิจกรรม การเรียนรู้ที่ครูผู้สอนคอยสนับสนุน กระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ ผ่านการลงมือปฏิบัติ หากความรู้สอดคล้องกับกรณีผล วิวรรณมงคลและคณะ (2564,บทคัดย่อ) กล่าวว่า องค์ประกอบเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ มี 4 องค์ประกอบคือ ด้านครูผู้สอน ด้านผู้เรียน ด้านหลักสูตรและบทเรียน และ ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ แสดงให้เห็นถึงกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญโดยคำนึงถึงความเหมาะสมกับผู้เรียน

จากผลการประเมินของ PISA (Programme for International Assessment, 2022) พบว่าความสามารถด้านการรู้วิทยาศาสตร์ของนักเรียนไทยต่ำกว่าคะแนนเฉลี่ยและตั้งแต่ปี 2000 จนถึงปี 2022 ไม่มีการเปลี่ยนแปลง ซึ่งชี้ให้เห็นว่าระบบการศึกษาไทยยังต้องพัฒนานักเรียนให้มีความรู้และทักษะวิทยาศาสตร์เพิ่มมากขึ้นรวมถึงการส่งเสริมการพัฒนาพฤติกรรมกล้าแสดงออก จากผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนบ้านหนองหว้า ปีการศึกษา 2564 ในสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ มีคะแนนเฉลี่ยร้อยละ 78 และในปีการศึกษา 2565 มีคะแนนเฉลี่ยร้อยละ 75 (วิชาการโรงเรียนบ้านหนองหว้า, 2565) ซึ่งมีคะแนนเฉลี่ยลดลง สะท้อนให้เห็นว่านักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนบ้านหนองหว้า ควรได้รับการฝึกทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ การพัฒนาผู้เรียนให้ประสบความสำเร็จ สื่อนวัตกรรม นับเป็นส่วนสำคัญ เพราะสามารถตอบสนองมาตรฐานการเรียนรู้ได้ การส่งเสริมนวัตกรรม ที่สามารถถ่ายทอดความรู้ ความเข้าใจ พัฒนาทักษะกระบวนการต่างๆ ของผู้เรียนมีหลายรูปแบบ การเลือกสื่อหรือนวัตกรรมที่มีประสิทธิภาพ ยังช่วยส่งเสริมให้นักเรียนมีความกระตือรือร้น กระตุน ใฝ่ใจ เรียนรู้ด้วยตนเองกล้าแสดงออก มีความรับผิดชอบ ใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ นักเรียนสามารถหาความรู้ได้ตลอดเวลา สถานที่จากแหล่งเรียนรู้ที่มีอยู่ในท้องถิ่น การใช้หนังสืออ่านเพิ่มเติม นับเป็นนวัตกรรมการเรียน การสอนที่สำคัญอีกประเภทหนึ่ง และเป็นสื่อพื้นฐานที่เด็กผูกพันมาตั้งแต่เล็กจนโต ใช้เวลากับ การอ่านตามความพอใจ สามารถนำมาใช้ในการประกอบการเรียนการสอนที่มีเนื้อหาสาระสอดคล้องกับหลักสูตรวิชาใดวิชาหนึ่ง เพื่อช่วยส่งเสริมความรู้ ความเข้าใจ และศึกษาได้ด้วยตนเอง การเรียบเรียงหนังสืออ่านเพิ่มเติม ต้องมีการสร้างที่ถูกต้อง ตามวัยของเด็กให้เด็กอ่านแล้วเข้าใจง่าย มีเนื้อเรื่องชวนติดตาม ใช้ภาษาเขียนที่เหมาะสมความหมายชัดเจน มีภาพประกอบและสีสันสวยงาม สิ่งเหล่านี้จะช่วยกระตุ้นความสนใจของนักเรียนได้ สายฝน วรรณศ สิ่งอินทร์ (2551) สอดคล้องกับแสนประเสริฐ ปานเนียม (2552) ได้กล่าวถึง การเลือกข้อมูลท้องถิ่นว่า “นักเรียนจะมีความสนใจเป็นอย่างมาก เพราะเป็นเรื่องใกล้ตัวที่นักเรียนภูมิใจ

เมื่อผู้วิจัยวิเคราะห์สภาพการจัดการเรียนการสอน อาจมีสาเหตุมาจาก 2 ด้าน คือ ปัญหาด้านครูผู้สอน ใช้วิธีสอนแบบบรรยายเนื้อหาเป็นส่วนมาก สอนตามความเคยชิน และประสบการณ์เดิม การจัดกิจกรรมไม่เน้นให้ผู้เรียนลงมือปฏิบัติ ขาดการฝึกให้นักเรียนได้เรียนรู้ด้วยตัวเอง มีการใช้สื่อนวัตกรรมการสอนน้อย และปัญหาด้านผู้เรียน ใช้วิธีการจดจำ ฟังจากการบรรยายของครูส่งผลให้นักเรียนที่ขาดทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์และการกล้าแสดงออก การเรียนรู้วิทยาศาสตร์แบบท่องจำความรู้มากกว่าลงมือปฏิบัติ ทำให้เกิดความเบื่อหน่ายในการเรียนและมีเจตคติที่ไม่ดีต่อวิทยาศาสตร์ ความเป็นมาปัญหาและความสำคัญจัดการเรียนการสอนที่ได้กล่าวมานั้น ผู้วิจัยได้ศึกษาวิธีการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาศักยภาพผู้เรียนที่เหมาะสมกับวัยและธรรมชาติที่สอดคล้องกับแนวคิดของ กรณ์ยพล วิวรรณมงคล (2553) กล่าวไว้ว่า การจัดการเรียนรู้ไว้ว่า เป็นการจัดกิจกรรมในชั้นเรียนเพื่อให้ผู้เรียนได้เกิดการเรียนรู้โดยผู้เรียนจะทำกิจกรรมที่อาศัยกระบวนการที่ปฏิบัติด้วยตนเองให้มากที่สุด สามารถเรียนรู้จากอยู่ในรูปของความเข้าใจ การวิเคราะห์ การคิดสังเคราะห์ การประเมินผล การจัดดำเนินการของผู้สอนเพื่อสร้างการเปลี่ยนแปลงตัวผู้เรียน เพื่อส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้เต็มศักยภาพของแต่ละบุคคลและผู้วิจัยได้ตระหนัก เห็นคุณค่าของการพัฒนาทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์และพฤติกรรมกล้าแสดงออก และสนใจที่จะใช้หนังสืออ่านเพิ่มข้อมูลท้องถิ่นร่วมกับการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดเชิงรุกสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนบ้านหนองหว้า โดยได้ทำการศึกษาข้อมูลของแนวคิดทฤษฎี การพัฒนาทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์และพฤติกรรมกล้าแสดงออกด้วยหนังสืออ่านเพิ่มข้อมูลท้องถิ่นร่วมกับการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดเชิงรุก ตลอดจนเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องมาสร้างเป็นหนังสืออ่านเพิ่มข้อมูลท้องถิ่นร่วมกับการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดเชิง

รูกเพื่อพัฒนาทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์และพฤติกรรมกล้าแสดงออกสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนบ้านหนองหว้า ให้เป็นแนวทางการจัดการเรียนการสอนอย่างมีประสิทธิภาพและพัฒนาการเรียนต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อพัฒนาหนังสืออ่านเพิ่มเติมข้อมูลท้องถิ่นจังหวัดกาญจนบุรีร่วมกับการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดเชิงรุกสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2
2. เพื่อเปรียบเทียบทักษะกระบวนการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษา ปีที่ 2 ก่อนและหลังเรียนด้วยหนังสืออ่านเพิ่มเติมข้อมูลท้องถิ่นจังหวัดกาญจนบุรีร่วมกับการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดเชิงรุก
3. เพื่อเปรียบเทียบพฤติกรรมกล้าแสดงออกของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ก่อนและหลังเรียนด้วยหนังสืออ่านเพิ่มเติมข้อมูลท้องถิ่นจังหวัดกาญจนบุรีร่วมกับการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดเชิงรุก
4. เพื่อศึกษาเจตคติต่อวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 หลังเรียนด้วยหนังสืออ่านเพิ่มเติมข้อมูลท้องถิ่นจังหวัดกาญจนบุรีร่วมกับการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดเชิงรุก

วิธีดำเนินการวิจัย

ตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

ตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนบ้านหนองหว้า สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 4 ปีการศึกษา 2566 จำนวน 14 คน ซึ่งผู้วิจัยได้มาจากการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) ด้วยวิธีการจับฉลาก โดยใช้โรงเรียนเป็นหน่วยของการสุ่ม

ระยะเวลาที่ใช้ในการวิจัย

ระยะเวลาที่ใช้ในการดำเนินการทดลอง คือ ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2566 เวลาทดลอง 18 ชั่วโมงและ ใช้เวลา ทดสอบก่อนเรียน จำนวน 1 ชั่วโมง และทดสอบหลังเรียน 1 ชั่วโมง รวมทั้งสิ้น 20 ชั่วโมง

แบบแผนการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีลักษณะของการวิจัยเชิงทดลอง (Experimental Research) เปรียบเทียบทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์และพฤติกรรมกล้าแสดงออกของนักเรียนโดยใช้แบบแผนการวิจัยแบบหนึ่งกลุ่มสอบก่อนและหลังเรียน (The One – Group Pretest-Posttest Design) (มาเรียม นิลพันธุ์, 2555) มีแบบแผนการวิจัย ดังนี้

การทดสอบก่อนการทดลอง	การทดลอง	การทดสอบหลังการทดลอง
T1	X	T2

สัญลักษณ์ที่ใช้ในแบบแผนการทดลอง

- T1 หมายถึง การทดสอบก่อนการใช้น้ำสื่ออ่านเพิ่มเติมข้อมูลท้องถิ่นจังหวัดกาญจนบุรีร่วมกับการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดเชิงรุก
- X หมายถึง การใช้หนังสืออ่านเพิ่มเติมข้อมูลท้องถิ่นจังหวัดกาญจนบุรีร่วมกับการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดเชิงรุก

T2 หมายถึง การทดสอบหลังการใช้หนังสืออ่านเพิ่มเติมข้อมูลท้องถิ่นจังหวัดกาญจนบุรีร่วมกับการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดเชิงรุก

เนื้อหาที่ใช้ในการวิจัย

เนื้อหาที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ศึกษาจากสาระการเรียนรู้ มาตรฐานและตัวชี้วัดจากหลักสูตรสถานศึกษา โรงเรียนบ้านหนองหว้า นักเรียนจะได้เรียนรู้เรื่อง สัตว์และพรรณพืช สิ่งแวดล้อมต่างๆ บริเวณโดยรอบอุทยานแห่งชาติเฉลิมรัตนโกสินทร์ (ถ้ำธารลอด) สิ่งมีชีวิตและสิ่งไม่มีชีวิต ที่มีลักษณะแตกต่างกัน พืชดอกเป็นสิ่งมีชีวิตที่ต้องการแสง น้ำ อากาศ และธาตุอาหารใน การเจริญเติบโต พืชดอกเจริญเติบโตจะมีการเปลี่ยนแปลงรูปร่างลักษณะที่เป็นแบบรูปหมุนเวียน ต่อเนื่องกันเป็นวัฏจักร มาตรฐาน/ตัวชี้วัด ว 1.2 ป.2/2 ตระหนักถึงความจำเป็นที่พืชต้องได้รับน้ำและ แสงเพื่อการเจริญเติบโต โดยดูแลพืชให้ได้รับสิ่งดังกล่าวอย่างเหมาะสม ว 1.2 ป. 2/3 สร้างแบบจำลองที่บรรยายวัฏจักรชีวิตของพืชดอก ว 1.3 ป.2/1 เปรียบเทียบลักษณะของสิ่งมีชีวิตและสิ่งไม่มีชีวิต จากข้อมูลที่รวบรวมได้

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. แบบสัมภาษณ์ประเด็นความต้องการเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนวิชาวิทยาศาสตร์
- 2.แบบสัมภาษณ์ประเด็นความต้องการเกี่ยวกับข้อมูลท้องถิ่นเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนวิชาวิทยาศาสตร์
3. หนังสืออ่านเพิ่มเติมข้อมูลท้องถิ่นจังหวัดกาญจนบุรี
4. แผนการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดเชิงรุก จำนวน 9 แผน
5. แบบประเมินทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์
6. แบบประเมินพฤติกรรมกล้าแสดงออก
7. แบบวัดเจตคติทางวิทยาศาสตร์

การสร้างและหาประสิทธิภาพเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. แบบสัมภาษณ์ประเด็นความต้องการเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนวิชาวิทยาศาสตร์ (มีค่าความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาอยู่ระหว่าง 0.80-1.00)
2. แบบสัมภาษณ์ประเด็นความต้องการเกี่ยวกับข้อมูลท้องถิ่นเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนวิชาวิทยาศาสตร์ (มีค่าความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาอยู่ระหว่าง 0.80-1.00)
3. หนังสืออ่านเพิ่มเติมข้อมูลท้องถิ่นจังหวัดกาญจนบุรี (มีค่าความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาอยู่ระหว่าง 0.80-1.00) และประสิทธิภาพเท่ากับ 85.33/83.33
4. แผนการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดเชิงรุก จำนวน 9 แผน จำนวน 18 ชั่วโมง (มีค่าความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาอยู่ระหว่าง 0.80-1.00)
5. แบบประเมินทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ จากการใช้หนังสืออ่านเพิ่มเติมข้อมูลท้องถิ่นจังหวัดกาญจนบุรีร่วมกับการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดเชิงรุก เพื่อใช้ประเมินทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ ประกอบด้วย 6 ทักษะ คือ ทักษะที่ 1 การสังเกต ทักษะที่ 2 การจำแนก ทักษะที่ 3 การลงความเห็นจากข้อมูล ทักษะที่ 4 การตีความหมายและลงข้อสรุป ทักษะที่ 5 การทดลอง ทักษะที่ 6 การสร้างแบบจำลอง โดยผู้วิจัยได้ ทำการประเมิน 3 ช่วง ได้แก่ 1) ก่อนการจัดการเรียนรู้ 2) ระหว่างการจัดการเรียนรู้ และ 3) หลังการจัดการเรียนรู้ (วิชัย วงษ์ใหญ่ มารุต พัฒนา, 2562) โดยใช้เกณฑ์การประเมินแบบ Rubric ของ (สสวท, 2561) โดยแบ่งเกณฑ์ดังนี้ ดี พอใช้ ปรับปรุง แล้วนำคะแนนมาคิดเป็นค่าเฉลี่ย (มีค่าความเที่ยงตรง เชิงเนื้อหาอยู่ระหว่าง 0.80-1.00)

6. แบบประเมินพฤติกรรมกล้าแสดงออก จากการใช้นั่งสื่อบันทึกเพิ่มเติมข้อมูลท้องถิ่นจังหวัดกาญจนบุรีร่วมกับการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดเชิงรุก เพื่อใช้ประเมินพฤติกรรมกล้าแสดงออก โดยพิจารณา ลักษณะของพฤติกรรมกล้าแสดงออก ของ Kelly (1980) มีดังนี้ 1) การพูด 2) การกระทำและ 3) การแสดงความคิดเห็น โดยใช้เกณฑ์ โดยใช้เกณฑ์การประเมินแบบ Rubric โดยแบ่งเกณฑ์ดังนี้ ระดับพฤติกรรมแสดงออกมาก, ระดับพฤติกรรมแสดงออกปานกลางและระดับพฤติกรรมแสดงออกน้อย แล้วนำคะแนนมาคิดเป็นค่าเฉลี่ย (มีค่าความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาอยู่ระหว่าง 0.80-1.00)

7. แบบวัดเจตคติทางวิทยาศาสตร์ จากการใช้นั่งสื่อบันทึกเพิ่มเติมข้อมูลท้องถิ่นจังหวัดกาญจนบุรีร่วมกับการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดเชิงรุก โดยกำหนดหัวข้อการวัด มี 4 ด้าน ดังนี้ ด้านที่ 1 ความรู้สึกต่อวิชาวิทยาศาสตร์ ด้านที่ 2 การเห็นความสำคัญต่อวิชาวิทยาศาสตร์ ด้านที่ 3 ความสนใจต่อวิชาวิทยาศาสตร์ ด้านที่ 4 การแสดงออกหรือการมีส่วนร่วมในกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับวิชาวิทยาศาสตร์ รวมทั้งหมด 12 ข้อ โดยใช้เกณฑ์การสร้างแบบมาตราส่วน 5 ระดับ ตามวิธีของ ลิเคิร์ต (Likert) แล้วนำคะแนนมาคิดเป็นค่าเฉลี่ย (มีค่าความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาอยู่ระหว่าง 0.80-1.00)

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยใช้สถิติในการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

1. ค่าประสิทธิภาพของหนังสืออ่านเพิ่มเติมข้อมูลท้องถิ่นจังหวัดกาญจนบุรี E_1 / E_2 (ชัยยงค์ พรหมวงศ์, 2556)
2. ร้อยละ
3. หาค่าเฉลี่ย
4. หาค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การพัฒนาทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์และพฤติกรรมกล้าแสดงออกด้วยหนังสืออ่านเพิ่มเติมข้อมูลท้องถิ่นร่วมกับการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดเชิงรุก สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 สรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

1. ผลการหาประสิทธิภาพของหนังสืออ่านเพิ่มเติมข้อมูลท้องถิ่นจังหวัดกาญจนบุรีร่วมกับการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดเชิงรุก พบว่า มีค่าประสิทธิภาพเท่ากับ $85.33 / 83.33$ ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานการวิจัยข้อที่ 1 ได้ผลดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ผลการหาประสิทธิภาพของหนังสืออ่านเพิ่มเติมข้อมูลท้องถิ่นจังหวัดกาญจนบุรีร่วมกับการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดเชิงรุก

รายการ	ประสิทธิภาพ	จำนวน นักเรียน	คะแนนเต็ม	คะแนน เฉลี่ย	ค่าประสิทธิภาพ (E_1 / E_2)
คะแนน ระหว่างเรียน	E_1	25	228	194.56	$85.33 / 83.33$
คะแนนหลังเรียน	E_2	25	36	30.00	

2. ผลการเปรียบเทียบทักษะกระบวนการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษา ปีที่ 2 หลังการใช้นั่งสื่อบันทึกเพิ่มเติมข้อมูลท้องถิ่นจังหวัดกาญจนบุรีร่วมกับการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดเชิงรุก สูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐาน การวิจัยข้อที่ 2 ได้ผลดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ผลการเปรียบเทียบทักษะกระบวนการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ก่อนและหลังการใช้หนังสืออ่านเพิ่มเติมข้อมูลท้องถิ่นจังหวัดกาญจนบุรีร่วมกับการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดเชิงรุก

ทักษะกระบวนการเรียนรู้ วิทยาศาสตร์	จำนวนนักเรียน (n=14)				Z	Asymp.Sig. (2-tailed)
	ก่อนทดลอง		หลังทดลอง			
	$\bar{x}$	S.D.	$\bar{x}$	S.D.		
1. ทักษะการสังเกต	1.93	0.27	2.71	0.47	3.317	.001
2. ทักษะการจำแนก	1.93	0.47	2.64	0.50	2.887	.004
3. ทักษะการลงความเห็นข้อมูล	1.43	0.51	2.21	0.43	3.051	.002
4. ทักษะการสังเกต	2.21	0.58	2.86	0.36	2.714	.007
5. ทักษะการจำแนก	1.86	0.77	2.79	0.43	2.810	.005
6. ทักษะการลงความเห็นข้อมูล	1.43	0.51	2.22	0.43	3.276	.001
7. ทักษะการทดลอง	1.21	0.43	2.21	0.43	3.276	.001
8. ทักษะการตีความหมายและ ลงข้อสรุป	1.64	0.50	2.22	0.43	2.530	.011
9. ทักษะการทดลอง	1.79	0.43	2.14	0.36	2.236	.025
10. ทักษะการตีความหมาย และลงข้อสรุป	1.50	0.52	2.36	0.50	2.762	.006
11. ทักษะการสร้างแบบจำลอง	1.00	0.00	2.79	0.43	3.494	.000
12. ทักษะการสร้างแบบจำลอง สรุป	1.23	0.47	2.79	0.43	3.391	.001
	1.60	0.46	2.50	0.43	2.979	.005

*P< .05 มีนัยสำคัญทางสถิติ

3. ผลการเปรียบเทียบพฤติกรรมกล้าแสดงออกทั้ง 3 ด้าน ได้แก่ ด้านการพูดด้านการกระทำ และด้านการแสดงความคิดเห็นของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 หลังการใช้หนังสืออ่านเพิ่มเติมข้อมูลท้องถิ่นจังหวัดกาญจนบุรีร่วมกับการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดเชิงรุกสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานการวิจัยข้อที่ 3 ได้ผลดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 ผลการเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยพฤติกรรมกล้าแสดงออก ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ก่อนและหลังการใช้หนังสืออ่านเพิ่มเติมข้อมูลท้องถิ่นจังหวัดกาญจนบุรีร่วมกับการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดเชิงรุก

พฤติกรรมกล้าแสดงออก	จำนวนนักเรียน (n=14)				Z	Asymp. Sig. (2-tailed)
	ก่อนทดลอง		หลังทดลอง			
	$\bar{x}$	S.D.	$\bar{x}$	S.D.		
ด้านการพูด	1.63	0.47	2.65	0.44	3.134	.002
ด้านการกระทำ	1.68	0.43	2.73	0.30	3.333	.001
ด้านการแสดงความคิดเห็น	1.16	0.48	2.11	0.35	3.048	.004

*P< .05 มีนัยสำคัญทางสถิติ

4. ผลการศึกษาเจตคติต่อวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 หลังการใช้หนังสืออ่านเพิ่มเติมข้อมูลท้องถิ่นจังหวัดกาญจนบุรีร่วมกับการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดเชิงรุก ในภาพรวมนักเรียนมีเจตคติต่อวิทยาศาสตร์มีคะแนนเฉลี่ย 4.52 อยู่ในระดับดีมาก คิดเป็นร้อยละ 90.48 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานการวิจัยข้อที่ 4 เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ทุกด้าน มีผลค่าเฉลี่ยไม่ต่างกัน ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ด้านการแสดงออกหรือมีส่วนร่วมในกิจกรรม ที่เกี่ยวข้องกับวิชาวิทยาศาสตร์ ($\bar{X}$ = 4.79, S.D.=0.40) รองลงมาคือ ด้านความรู้สึกรักต่อวิชาวิทยาศาสตร์ ($\bar{X}$ = 4.60, S.D.=0.42) ด้านการเห็นความสำคัญต่อวิชาวิทยาศาสตร์ ($\bar{X}$ = 4.38, S.D.=0.49) และสุดท้าย ด้านความสนใจต่อวิชาวิทยาศาสตร์ ($\bar{X}$ = 4.33, S.D.=0.45) ตามลำดับได้ผลดังตารางที่ 4

ตารางที่ 4 ผลการศึกษาเจตคติต่อวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 หลังการใช้หนังสืออ่านเพิ่มเติมข้อมูลท้องถิ่นจังหวัดกาญจนบุรีร่วมกับการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดเชิงรุก

รายการ	จำนวน นักเรียน	$\bar{X}$	S.D.	ค่าเฉลี่ย ร้อยละ	ระดับเจตคติ
ความรู้สึกรักต่อวิชาวิทยาศาสตร์					
1. วิชาวิทยาศาสตร์เป็นวิชาที่สนุก	14	4.86	0.36	97.14	ระดับดีมาก
2. ฉันชอบวิชาวิทยาศาสตร์มากกว่าวิชาอื่นๆ	14	4.21	0.43	84.29	ระดับดี
3. วิชาวิทยาศาสตร์ ทำให้ฉันรู้สึกเครียด	14	4.71	0.47	94.29	ระดับดีมาก

ตารางที่ 4 ผลการศึกษาเจตคติต่อวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 หลังการใช้หนังสืออ่านเพิ่มเติมข้อมูลท้องถิ่นจังหวัดกาญจนบุรีร่วมกับการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดเชิงรุก (ต่อ)

รายการ	จำนวน นักเรียน	$\bar{X}$	S.D.	ค่าเฉลี่ย ร้อยละ	ระดับเจตคติ
ความรู้สึกรู้สึกต่อวิชาวิทยาศาสตร์					
ค่าเฉลี่ย	14	4.60	0.42	91.90	ระดับดีมาก
การเห็นความสำคัญต่อวิชาวิทยาศาสตร์					
4. วิทยาศาสตร์จำเป็นต่อสังคมของเรา	14	4.36	0.50	87.14	ระดับดี
5. วิทยาศาสตร์ทำให้ชีวิตของเราง่ายและสะดวกขึ้น	14	4.29	0.47	85.71	ระดับดี
6. วิทยาศาสตร์ทำให้เกิดสิ่งที่น่าสนใจมากมาย	14	4.50	0.52	90.00	ระดับดีมาก
ค่าเฉลี่ย	14	4.38	0.49	87.62	ระดับดี
ความสนใจต่อวิชาวิทยาศาสตร์					
7. ฉันอยากเรียนวิทยาศาสตร์มากขึ้น	14	4.57	0.51	91.43	ระดับดีมาก
8. ฉันอยากเป็นนักวิทยาศาสตร์	14	4.14	0.36	82.86	ระดับดี
9. ฉันชอบอ่านหนังสือเกี่ยวกับวิทยาศาสตร์	14	4.29	0.47	94.29	ระดับดี
มาก					
ค่าเฉลี่ย	14	4.33	0.45	86.67	ระดับดี
การแสดงออกหรือมีส่วนร่วมในกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับวิชาวิทยาศาสตร์					
10. ฉันชอบทำการทดลองทางวิทยาศาสตร์	14	4.71	0.47	94.29	ระดับดีมาก
11. ฉันรู้สึกสนุกสนานในการร่วมกิจกรรมวิชาวิทยาศาสตร์	14	4.93	0.27	98.57	ระดับดีมาก
12. ฉันไม่ค่อยเข้าใจเนื้อหาที่ครูสอน	14	4.71	0.47	94.29	ระดับดีมาก
ค่าเฉลี่ย	14	4.79	0.40	95.71	ระดับดีมาก
ค่าเฉลี่ยรวม	14	4.52	1.64	90.48	ระดับดีมาก

อภิปรายผล

การวิจัยเรื่อง การพัฒนาทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์และพฤติกรรมกล้าแสดงออกด้วยหนังสืออ่านเพิ่มเติมข้อมูลท้องถิ่นจังหวัดกาญจนบุรีร่วมกับการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดเชิงรุกสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 อภิปรายผล ได้ดังนี้

1. ผลการหาประสิทธิภาพหนังสืออ่านเพิ่มเติมข้อมูลท้องถิ่นจังหวัดกาญจนบุรีร่วมกับการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดเชิงรุก มีประสิทธิภาพ 85.33 /83.33 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานการวิจัยข้อที่ 1 ทั้งนี้ การสร้างหนังสืออ่านเพิ่มเติมข้อมูลท้องถิ่นจังหวัดกาญจนบุรี ทั้ง 2 เล่ม มีทั้งหมด 3 ขั้นตอนดังนี้ 1. มีการศึกษาข้อมูล สร้างตามหลักการ ขั้นตอนและแนวคิดทฤษฎีการสร้างหนังสือสำหรับเด็ก และเรื่องราวเกี่ยวกับข้อมูลท้องถิ่น นำข้อมูลมาวิเคราะห์ เรียบเรียงเนื้อหา ให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ เขียนโครงเรื่องย่อ 2. ลงมือเขียนบททวนเนื้อเรื่อง ดูความเหมาะสมของเนื้อหา โดยมีเนื้อหาไม่ซับซ้อน ทำให้ผู้เรียนเข้าใจได้ง่าย ใช้ภาษาที่ไม่

ยากจนเกินไปและขนาดตัวอักษรที่เหมาะสม มีภาพประกอบที่มีสีสัน สวยงามดึงดูดความสนใจ ทำให้ผู้เรียนเกิดความเพลิดเพลินและเข้าใจเรื่องที่อ่านเพิ่มมากขึ้น 3. อ่านบททวน หนังสืออ่านเพิ่มเติมข้อมูลท้องถิ่น จังหวัดกาญจนบุรี ทั้ง 2 เล่ม ดังที่ กนกวรรณ ประกอบศรี (2561, หน้า 20) กล่าวถึงลักษณะของหนังสืออ่านเพิ่มเติมไว้ว่าหนังสืออ่านเพิ่มเติมที่ดีต้องใช้ภาษาที่ถูกต้องตามหลักภาษาไทย ใช้ภาษาเข้าใจง่าย สื่อความหมายได้ชัดเจนเหมาะสมกับวัยและความสามารถของผู้อ่าน และจะต้องมีภาพประกอบ ช่วยเสริมความเข้าใจในการอ่านสอดคล้องกับ จุฑาภรณ์ มาสันติยะ (2562, หน้า 47) ได้กล่าวถึงลักษณะของหนังสือสำหรับเด็กที่ดีว่า ควรมีการออกแบบและจัดทำขึ้นเพื่อตอบสนองความต้องการของเด็กอย่างเหมาะสม หนังสือสำหรับเด็กจึงควรมีลักษณะของเนื้อหาหรือเรื่องราวที่ไม่ซับซ้อน ทั้งยังควรมีลักษณะที่ตรงไปตรงมาเพื่อให้เด็กเข้าใจง่าย สอดคล้องกับ คุณณัญญา จำนงค์รัตน์ (2560, บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษา การใช้หนังสืออ่านเพิ่มเติมเรื่องเมืองตากน่ายล ที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและเจตคติต่อท้องถิ่นของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนบ้านทุ่งมะขามป้อม จังหวัดตาก ผลการวิจัยพบว่า 1. หนังสืออ่านเพิ่มเติมเรื่อง เมืองตากน่ายล มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80 2. นักเรียนที่เรียนโดยใช้หนังสืออ่านเพิ่มเติม เรื่อง เมืองตากน่ายล มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน และ 3. นักเรียนมีเจตคติต่อท้องถิ่นหลังเรียน สูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

2. ผลการเปรียบเทียบทักษะกระบวนการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษา ปีที่ 2 หลังการใช้หนังสืออ่านเพิ่มเติมข้อมูลท้องถิ่นจังหวัดกาญจนบุรีรวมกับการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดเชิงรุกหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานการวิจัยข้อที่ 2 การจัดการเรียนรู้โดยใช้หนังสืออ่านเพิ่มเติมข้อมูลท้องถิ่นจังหวัดกาญจนบุรีมีการพัฒนาทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ทั้งหมด 6 ทักษะ ได้แก่ 1) ทักษะการสังเกต 2) ทักษะการจำแนก 3) ทักษะการลงความเห็น ข้อมูล 4) การตีความหมายข้อมูลและลงข้อสรุป 5) ทักษะการทดลอง และ 6) การสร้างแบบจำลอง โดยหลังการใช้หนังสืออ่านเพิ่มเติมข้อมูลท้องถิ่นจังหวัดกาญจนบุรีรวมกับการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดเชิงรุก นักเรียนมีคะแนนทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์เฉลี่ยสูงขึ้นจากก่อนเรียนและมีคะแนนทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ ทั้ง 6 ทักษะ ในการจัดการเรียนรู้ที่แทรกทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ เน้นการจัดกิจกรรมที่เน้นการลงมือปฏิบัติจริงเพื่อให้นักเรียนได้เกิดการพัฒนาทักษะกระบวนการ ทางวิทยาศาสตร์ที่มีการทำซ้ำๆ หลายๆ ครั้งให้เกิดความชำนาญและได้เรียนรู้ด้วยตนเอง นักเรียนจะเกิดการเรียนรู้จากการสังเกตสิ่งที่อยู่รอบตัวของนักเรียน ผู้สอนมีการกระตุ้นนักเรียนให้เกิดความสนใจด้วยการใช้อุปกรณ์หรือสร้างสถานการณ์ที่ใกล้ตัวของนักเรียน ทำให้นักเรียนเกิดความสงสัยและความสนใจที่จะค้นหาคำตอบด้วยการศึกษาค้นคว้า ทำให้นักเรียนเกิดทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ ทั้ง 6 ทักษะ หลังการใช้หนังสืออ่านเพิ่มเติมข้อมูลท้องถิ่นจังหวัดกาญจนบุรีรวมกับการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดเชิงรุกหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน สอดคล้องกับ สอดคล้องกับ อธิพันธ์ ทั้งจันทร์ (2561) ได้ทำการศึกษา การจัดการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ โดยใช้แหล่งเรียนรู้ท้องถิ่นเพื่อพัฒนาทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ และเจตคติต่อวิทยาศาสตร์สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนมีทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ และเจตคติต่อวิทยาศาสตร์หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

3. ผลการเปรียบเทียบพฤติกรรมกล้าแสดงออกของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2

หลังการใช้หนังสืออ่านเพิ่มเติมข้อมูลท้องถิ่นจังหวัดกาญจนบุรีรวมกับการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดเชิงรุก พบว่าพฤติกรรมกล้าแสดงออกของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 มีพฤติกรรมกล้าแสดงออกด้านการพูด การกระทำ และด้านการแสดงความคิดเห็น หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ

.05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานการวิจัยข้อที่ 3 ทั้งนี้เนื่องจากการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดเชิงรุก เป็นการเรียนรู้ที่ยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ สนับสนุนให้ผู้เรียนลงมือปฏิบัติมีกิจกรรมที่หลากหลาย ทั้งการแสดงบทบาทสมมติ ทำให้ผู้เรียนได้ประสบการณ์ตรง กิจกรรมการทดลองการเล่นเกมและสร้างความสนใจของผู้เรียนโดยใช้สติ๊กเกอร์สะสมคะแนนมาเสริมเพื่อกระตุ้นผู้เรียนเปิดโอกาสให้ได้มีส่วนร่วม กล่าวพูด กล่าวแสดงออก กล่าวแสดงความคิดเห็น สอดคล้องกับพัทธรินทร์ โลหา (2561) ได้ทำการศึกษา การพัฒนาพฤติกรรมกล้าแสดงออกและความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัยโดยการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดสะเต็มศึกษา ผลการวิจัยพบว่า พฤติกรรมกล้าแสดงออก หลังการจัดการเรียนรู้สูงกว่าก่อนการจัดการเรียนรู้มีความก้าวหน้าเฉลี่ยเท่ากับ 10.57 และ สอดคล้องกับแนวคิดของ ญัษฐพร สุดดี (2561) ได้นำทฤษฎีการเชื่อมโยงของ Thorndike มาประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนการสอนนำไปใช้ดังนี้ การเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้เรียนรู้แบบลองผิดลองถูกบ้าง จะช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ในวิธีการแก้ปัญหาจดจำการเรียนรู้ได้ดีและเกิดความภาคภูมิใจในการทำสิ่งต่างๆ ด้วยตนเอง การสร้างบรรยากาศให้ผู้เรียนเกิดความอยากรู้อยากเรียน จะต้องช่วยให้ผู้เรียนเกิดความเข้าใจในเรื่องนั้นอย่างแท้จริงแล้วให้ฝึกฝนโดยกระทำสิ่งนั้นบ่อยๆ

4. ผลการศึกษาเจตคติต่อวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 หลังการใช้หนังสืออ่านเพิ่มเติมข้อมูลท้องถิ่นจังหวัดกาญจนบุรีร่วมกับการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดเชิงรุก นักเรียน มีเจตคติต่อวิทยาศาสตร์อยู่ในระดับดีมาก คิดเป็นร้อยละ 90.48 แสดงว่า ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานการวิจัยข้อที่ 4 โดยผู้วิจัยมีการศึกษาข้อมูล แนวคิดเกี่ยวกับแบบวัดเจตคติ แล้วนำข้อมูลมาวิเคราะห์ สร้างเป็นแบบวัดเจตคติต่อวิทยาศาสตร์ มีทั้งหมด 4 ด้าน ได้แก่ 1. ความรู้สึกต่อวิชาวิทยาศาสตร์ 2. การเห็นความสำคัญต่อวิชาวิทยาศาสตร์ 3. ความสนใจต่อวิชาวิทยาศาสตร์ 4. การแสดงออกหรือมีส่วนร่วมในกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับวิชาวิทยาศาสตร์ แต่ละด้านมีข้อคำถาม 3 ข้อ และยังได้รับความอนุเคราะห์จาก ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบ ค่าดัชนีความสอดคล้องที่ประเมินโดยผู้เชี่ยวชาญเท่ากับ 1.00 สอดคล้องกับ ดุษฎี โยเหลาและคณะ (2562, บทคัดย่อ) ได้ศึกษา ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและเจตคติต่อวิทยาศาสตร์ โดยใช้การสอนแบบสืบเสาะหาความรู้ (5E) ด้วยสื่อประสม เรื่อง ระบบประสาทและอวัยวะรับความรู้สึก สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ผลการวิจัยพบว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และเจตคติต่อวิทยาศาสตร์ของนักเรียน หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนสอดคล้องกับทัศน พุฒนอก (2563, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเจตคติต่อวิชาวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนมีเจตคติต่อวิชาวิทยาศาสตร์สูงกว่าวิธีสอนแบบปกติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 สอดคล้องกับแนวคิดของสถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี (2561) กล่าวว่า เจตคติต่อวิทยาศาสตร์เป็นความรู้สึกของบุคคลต่อวิทยาศาสตร์ ซึ่งเป็นผลจากการเรียนรู้วิทยาศาสตร์โดยผ่านกิจกรรมที่หลากหลายความรู้สึกดังกล่าว

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 ก่อนดำเนินการจัดกิจกรรม ครูผู้สอนควรศึกษาการใช้หนังสืออ่านเพิ่มเติมและแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้อย่างละเอียด เพื่อให้เกิดความเข้าใจในขั้นตอนการดำเนินการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพ

1.2 การพัฒนาทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์และพฤติกรรมกล้าแสดงออก ครูผู้สอนควรมีการปรับเวลาและปรับกิจกรรมต่างๆ ในแต่ละขั้นตอนให้เหมาะสมกับสภาพของผู้เรียนและสอดคล้องกับบริบทของสถานศึกษา ชุมชนเพื่อให้ผู้เรียนได้เรียนรู้อย่างเต็มประสิทธิภาพ

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการพัฒนาหนังสืออ่านเพิ่มเติมข้อมูลท้องถิ่นเดิมสำหรับใช้ในกิจกรรมการเรียนรู้ การสอนในระดับชั้นอื่นๆหรือ เพื่อการพัฒนาทักษะอื่นๆ นอกเหนือจากการพัฒนาทักษะกระบวนการทาง วิทยาศาสตร์และพฤติกรรมกล้าแสดงออก โดยยึดแนวทางที่ผู้วิจัยดำเนินการคือ การใช้ภาพประกอบที่มีสีสัน สวยงามดึงดูดความสนใจและใช้ภาษาที่เข้าใจได้ง่าย

2.2 ควรมีการขยายผลกิจกรรมการเรียนรู้ การพัฒนาทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์และ พฤติกรรมกล้าแสดงออกด้วยหนังสืออ่านเพิ่มเติมข้อมูลท้องถิ่นจังหวัดกาญจนบุรีร่วมกับการจัดการเรียนรู้ตาม แนวคิดเชิงรุกไปยังโรงเรียนอื่น ๆ เพิ่มขึ้นเพื่อที่จะได้ทราบผล การพัฒนาที่มีความหลากหลายและ กว้างขวางมากยิ่งขึ้น

เอกสารอ้างอิง

กระทรวงศึกษาธิการ (2551). **หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551.**

กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมการเกษตรแห่งประเทศไทย.

กรัณย์พล วิวรรณมงคล ประภาส วิวรรณมงคล และเรวัตตะ กิจจานุรักษ์ (2564).การพัฒนา รูปแบบ และบทเรียนที่สอดคล้องวิถีชีวิตบนเส้นทางเศรษฐกิจการท่องเที่ยวจังหวัดกาญจนบุรี โดยใช้ หลักการทรงงานของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว สำหรับสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน. วารสารวิจัย และพัฒนาหลักสูตร ปีที่ 11 ฉบับที่ 2 (เดือนกรกฎาคม-ธันวาคม 2564):(หน้า167-181)

_____. (2560). **กระบวนการจัดการเรียนรู้.** (พิมพ์ครั้งที่ 5). ราชบุรี: ธรรมรักษการพิมพ์.

_____. (2553). **การพัฒนาแบบการติดตามช่วยเหลือสำหรับครูพี่เลี้ยงเพื่อ**

การนำรอบ หลักสูตรระดับท้องถิ่นสู่การจัดการเรียนรู้ในชั้นเรียนของนักศึกษาครู. วิทยานิพนธ์ บริญญา ปรัชญาดุษฐ์บัณฑิต มหาวิทยาลัยศิลปากร.

กนกวรรณ ประกอบศรี. (2561). **การศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความคงทนในการเรียนรู้เรื่องโจทย์ ปัญหาการบวก ลบ คูณ หาร โดยใช้แบบฝึกทักษะและเทคนิคการแก้ปัญหาของโพลยา สำหรับ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4.** ครุศาสตร์มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์.

ดุษฐ์ โยเหลาและคณะ. (2562). **ผลการจัดการเรียนรู้แบบโครงงานเป็นฐาน ที่มีต่อทักษะการเรียนรู้ ชั้น พื้นฐานในศตวรรษที่ 21 รายวิชาฟิสิกส์ เรื่อง งานและพลังงานสำหรับนักเรียนชั้น มัธยมศึกษา ปีที่ 5.** เพชรบูรณ์: การประชุมวิชาการระดับชาติ มหาวิทยาลัยราชภัฏ เพชรบูรณ์ครั้งที่ 3.

คุณัญญา จานงค์รัตน์. (2560). **ผลการใช้หนังสืออ่านเพิ่มเติม เรื่องเมืองตากน่ายล ที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการ เรียนและเจตคติต่อท้องถิ่นของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนบ้านทุ่งมะขามป้อม จังหวัดตาก.** ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

จุฑาภรณ์ มาสันเทียะ. (2562). **การพัฒนาแบบวัด เจตคติของนักเรียนที่มีต่อการเรียน วิชาวิทยาศาสตร์ สำหรับผู้เรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น.** สุทธิปริทัศน์, 33(108), 39-50.

เสาวลักษณ์ หล้าสิงห์. (2558). **การศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและเจตคติต่อวิทยาศาสตร์ โดยใช้การ สอนแบบสืบเสาะหาความรู้ (5E) ด้วยสื่อประสม เรื่อง ระบบประสาทและอวัยวะรับความรู้สึก สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5.** วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการสอน วิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

- ชัยยงค์ พรหมวงศ์. (2556). 80 นวัตกรรมการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ. กรุงเทพฯ: แดเน็กซ์ อินเทอร์เน็ตเปอร์เซชั่น.
- ณัฐพร สุดดี. (2561). การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนการสอนพลศึกษาตามแนวความคิดการเรียนรู้เชิงรุกร่วมกับวิธีทัศนต้นแบบเพื่อส่งเสริมทักษะการสอน และความตระหนักในการสอน กีฬาพื้นเมืองไทยสำหรับนิสิตครู. คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ทัศนีย์ พุฒนอก. (2563). การศึกษาการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ที่มีการบ่งชี้ธรรมชาติของวิทยาศาสตร์เพื่อพัฒนาความเข้าใจธรรมชาติของวิทยาศาสตร์และเจตคติต่อวิชาวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5. ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต (วิทยาศาสตร์ศึกษา) มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- ทิตินา แคมมณี. (2557). ศาสตร์ การสอน องค์ความรู้ เพื่อการจกกระบวนการเรียนรู้ที่มี ประสิทธิภาพ (พิมพ์ครั้งที่ 18). กรุงเทพฯ ฯ สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ธีรพันธุ์ ทังจันทร์. (2561). การจัดการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ โดยใช้แหล่งเรียนรู้ท้องถิ่นเพื่อพัฒนาทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ และเจตคติต่อวิทยาศาสตร์สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3. ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี.
- นิยม ทรัพย์ประเสริฐ. (2558). การเปรียบเทียบสัมฤทธิ์ทางการเรียนและเจตคติต่อวิชาวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 เรื่อง เซลล์และส่วนประกอบของเซลล์โดยใช้วิธีสอนด้วยบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนกับวิธีสอนแบบปกติ. ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาวิทยาศาสตร์ศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี.
- พัชรินทร์ โลหา. (2561). การพัฒนาพฤติกรรมกล้าแสดงออกและความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัยโดยการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดสะเต็มศึกษา. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา.
- มาเรียม นิลพันธุ์. (2555). วิธีวิจัยทางการศึกษา (พิมพ์ครั้งที่ 7). นครปฐม: ศูนย์วิจัยและพัฒนาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- โรงเรียนบ้านหนองหว้า. (2565). รายงานการพัฒนาคุณภาพการศึกษา (SAR) โรงเรียนบ้าน หนองหว้า ประจำปีการศึกษา 2565. กาญจนบุรี : กลุ่มบริหารงานวิชาการ.
- วิชัย วงษ์ใหญ่ และมารุต พัฒนา. (2562). การพัฒนาทักษะสร้างสรรค์นวัตกรรม. กรุงเทพฯ: ศูนย์ผู้นำพัฒนานวัตกรรมหลักสูตรและการเรียนรู้.
- สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี. (2560). ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ระดับประถมศึกษา. ค้นจาก <https://www.scimath.org/ebook-science/item/8922-2018-10-01-01-54-11>
- สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี. (2555). การวัดและประเมินผล วิทยาศาสตร์. กรุงเทพมหานคร: ซีเอ็ด ยูเคชั่น.
- _____. (2561). ผลการประเมิน PISA 2022 วิทยาศาสตร์ การอ่าน และคณิตศาสตร์ ความเป็นเลิศและความเท่าเทียมทางการศึกษา ค้นจาก <https://pisathailand.ipst.ac.th/news-21/>
- _____. (2561). คู่มือการใช้หลักสูตรกลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2560) ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ระดับประถมศึกษา. ค้นจาก <https://www.scimath.org/ebook-science/item/8922-2018-10-01-01-54-11>

- สายฝน วรณศ สิงห์อินทร์. (2551). การสร้างหนังสืออ่านประกอบเรื่อง เศรษฐกิจพอเพียง สำหรับนักเรียน
ช่วงชั้นที่ 1. เชียงใหม่: มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- แสนประเสริฐ ปานเนียม. (2552) การเปรียบเทียบความสามารถในการอ่านและการเขียนของนักศึกษา
ระดับปริญญาบัณฑิตที่สอนด้วยวิธีการเรียนแบบร่วมมือเทคนิค CIRC กับวิธีสอนแบบปกติ.
ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการสอนภาษาไทย บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัย
ศิลปากร.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2560). นโยบายและแนวปฏิบัติเกี่ยวกับการรับนักเรียน
สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ปีการศึกษา 2560. กรุงเทพฯ: ชุมชนสหกรณ์
การเกษตรแห่งประเทศไทย.

การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้รายวิชาฟิสิกส์ ตามแนวทางการคิดเชิงออกแบบร่วมกับ
แนวคิดสะเต็มศึกษา เพื่อส่งเสริมสมรรถนะการคิดเชิงออกแบบและผลงานนวัตกรรม
ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4

THE DEVELOPMENT OF PHYSIC LEARNING ACTIVITIES BASED ON DESIGN
THINKING APPROACH STEAM EDUCATION TO ENHANCE DESIGN THINKING
COMPETENCY AND INNOVATIVE PRODUCT OF 10th GRADE STUDENTS

นันทิดา สุขประเสริฐ, พรชัย หนูแก้ว, กรณ์ยพล วิวรรณมงคล

Nuntida Sukprasert, Pornchai Nookaew, Karanphon Wiwanthamongkon

หลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี

Master of Education Program in Curriculum and Learning Management Kanchanaburi Rajabhat University

Corresponding Author E-mail: nuntida.sukprasert@gmail.com

บทความวิจัย (Research Article)

Received 12/2/2024, Revised 29/3/2024, Accepted 24/4/2024

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) พัฒนากิจกรรมการเรียนรู้ ตามแนวทางการคิดเชิงออกแบบร่วมกับแนวคิดสะเต็มศึกษา 2) ศึกษาผลของกิจกรรมการเรียนรู้ และ 3) ศึกษาผลการเรียนรู้ก่อน-หลังเรียนรายวิชาฟิสิกส์ ตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนกาญจนาภิเษก ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2566 จำนวน 30 คน โดยใช้การสุ่มตัวอย่างแบบง่าย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นแผนการจัดการเรียนรู้ มีความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาระหว่าง 0.60-1.00 แบบประเมินสมรรถนะการคิดเชิงออกแบบ มีความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาระหว่าง 0.50-1.00 แบบประเมินผลงานนวัตกรรม มีความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาระหว่าง 0.50-1.00 และแบบทดสอบวัดผลการเรียนรู้ มีความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาระหว่าง 0.50-1.00 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบแบบที่ กำหนดนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.01 ผลการวิจัยพบว่า 1) ผลการพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้รายวิชาฟิสิกส์ ตามแนวทางการคิดเชิงออกแบบร่วมกับแนวคิดสะเต็มศึกษา ประกอบด้วยกระบวนการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้ 4 ขั้นตอน คือ ขั้นที่ 1 การสำรวจและทำความเข้าใจปัญหา ขั้นที่ 2 การรวบรวมข้อมูลและนิยาม ขั้นที่ 3 การวางแผนความคิดและสร้างต้นแบบ และขั้นที่ 4 การทดสอบและนำเสนอ และมีประสิทธิผล E1/E2 จากนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 จำนวน 30 คน ได้ค่าประสิทธิภาพเท่ากับ 83.50/81.33 สูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด 80/80 2) ผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้รายวิชาฟิสิกส์ ตามแนวทางการคิดเชิงออกแบบร่วมกับแนวคิด สะเต็มศึกษา เพื่อส่งเสริมสมรรถนะการคิดเชิงออกแบบและผลงานนวัตกรรม ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ในประเด็นต่อไปนี้ 2.1) คะแนนสมรรถนะการคิดเชิงออกแบบของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 หลังใช้กิจกรรมการเรียนรู้รายวิชาฟิสิกส์ตามแนวทางการคิดเชิงออกแบบร่วมกับแนวคิดสะเต็มศึกษา ในภาพรวมอยู่ในระดับดี 2.2) คะแนนผลงานนวัตกรรมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 หลังใช้กิจกรรมการเรียนรู้รายวิชาฟิสิกส์ ตามแนวทางการคิดเชิง

ออกแบบร่วมกับแนวคิดสะเต็มศึกษา ในภาพรวมอยู่ในระดับดี 3) ผลของกิจกรรมการเรียนรู้รายวิชาฟิสิกส์ ตามแนวคิดการคิดเชิงออกแบบร่วมกับแนวคิดสะเต็มศึกษา เพื่อส่งเสริมสมรรถนะการคิดเชิงออกแบบและผลงานนวัตกรรมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 พบว่า หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน

มีนัยสำคัญทางสถิติ

คำสำคัญ: การคิดเชิงออกแบบ, สะเต็มศึกษา, สมรรถนะการคิดเชิงออกแบบ, ผลงานนวัตกรรม

Abstract

The purposes of this study were 1) development of learning activities based on design thinking approach STEAM education. 2) investigate the efficiency of learning activities 3) study the learning achievement before and after Physic learning of 10th grade students. The sample group was simple random sampling technique and comprised of 30 grade 10th students of Kanchananukroh school in the semester 2/2023 using simple random sampling. The research instruments were lesson plans content validity between 0.60-1.00, a design thinking competency assessment test content validity between 0.50-1.00, innovative product assessment test content validity between 0.50-1.00, and learning achievement test content validity between 0.50-1.00. The statistics used to analyze the collected data were percentage, statistical mean, standard deviation, and t-test for dependent samples.

The results of the study were found as follows: 1) Four steps to enhance design thinking competency and innovation work of 10th grade students by using Physic leaning activities based on design thinking approach STEAM education developed by the research were step 1: Discovery and Empathy, step 2: Related Information and Define, step 3: Ideate Plan and Prototype, and step 4: Test and Present. The effectiveness was found 83.50/81.33 higher than the expected criterion 80/80. 2) Investigate the efficiency of Physic leaning activities based on design thinking approach STEAM education of 10th grade students in following parts: 2.1) Design thinking competency scores of 10th grade students after using Physic learning activities based on design thinking approach STEAM education overall, it is a good level. 2.2) Innovation work scores of 10th grade students after using Physic learning activities based on design thinking approach STEAM education overall, it is a good level. 3) The posttest of the learning achievement of students learning with based on design thinking approach STEAM education to enhance design thinking competency and innovation work of 10th grade students was higher than the pretest at a significant.

Keywords: Design Thinking, STEAM Education, Design Thinking Competency, Innovative Product

บทนำ

ปัจจุบันประเทศไทยกำลังก้าวเข้าสู่ยุค Thailand 4.0 ซึ่งขับเคลื่อนประเทศด้วยเทคโนโลยี ความคิดสร้างสรรค์ และนวัตกรรม ไปสู่ความ “มั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืน” เน้นภาคการผลิตไปสู่ภาคบริการมากขึ้นและประชากรมีรายได้สูง โดยเฉพาะอย่างยิ่งประเทศไทยจะต้องมีการสร้างนวัตกรรมเป็นของตนเอง จากสภาพ

ปัจจุบันการเรียนรู้ในห้องเรียนส่วนใหญ่ไม่เพียงพอต่อความต้องการในการพัฒนาผู้เรียนให้ทันยุคสมัยการเปลี่ยนแปลง ดังนั้นการจัดการศึกษายุคใหม่จะต้องครอบคลุมทุกด้านในการพัฒนางาน และการจัดการเรียนรู้จะต้องเน้นทักษะกระบวนการเพื่อให้เกิดความรู้ความสามารถและที่สำคัญควรเน้นทักษะชีวิตของผู้เรียน เพื่อที่จะได้นำความรู้ไปใช้ในชีวิตประจำวันที่พบในปัจจุบันการจัดการเรียนรู้ที่สร้างเสริมทักษะชีวิตและกระบวนการเรียนรู้ที่ส่งเสริมทักษะการคิดให้ผู้เรียนในระดับที่น้อยมาก เป็นสาเหตุหนึ่งที่ส่งผลให้ผู้เรียนขาดทักษะกระบวนการคิดในการแก้ปัญหาต่าง ๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ การจัดการเรียนรู้ที่เน้นทักษะและกระบวนการคิดของผู้เรียนจึงเป็นเรื่องที่จะต้องให้ความสำคัญเนื่องจากเป็นทักษะที่มีความจำเป็นต่อการพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพ มีทักษะการคิดในขั้นสูงและความพร้อมสู่โลกแห่งศตวรรษที่ 21 (กรณย์พล วิวรธมมงคล, 2560) ซึ่งจากการศึกษาสภาพความต้องการของแรงงานในปัจจุบัน การสร้างสรรค์ผลงานนวัตกรรมใหม่ ๆ ออกมาไม่ว่าจะเป็นจากด้านแขนงวิชาหรือศาสตร์ใด ๆ ก็ตาม พบว่าตัวบุคคลเองจะต้องมีสมรรถนะความสามารถที่มีความหลากหลายมากขึ้น ฉะนั้นจะมีวิธีการใดที่ผู้วิจัยในฐานะครูสอนในโรงเรียนจะมีส่วนช่วยเตรียมความพร้อมให้กับผู้เรียนได้มากที่สุดเพื่อนำทักษะหรือสมรรถนะเหล่านั้นไปใช้ในการดำเนินชีวิตและประกอบอาชีพในอนาคต

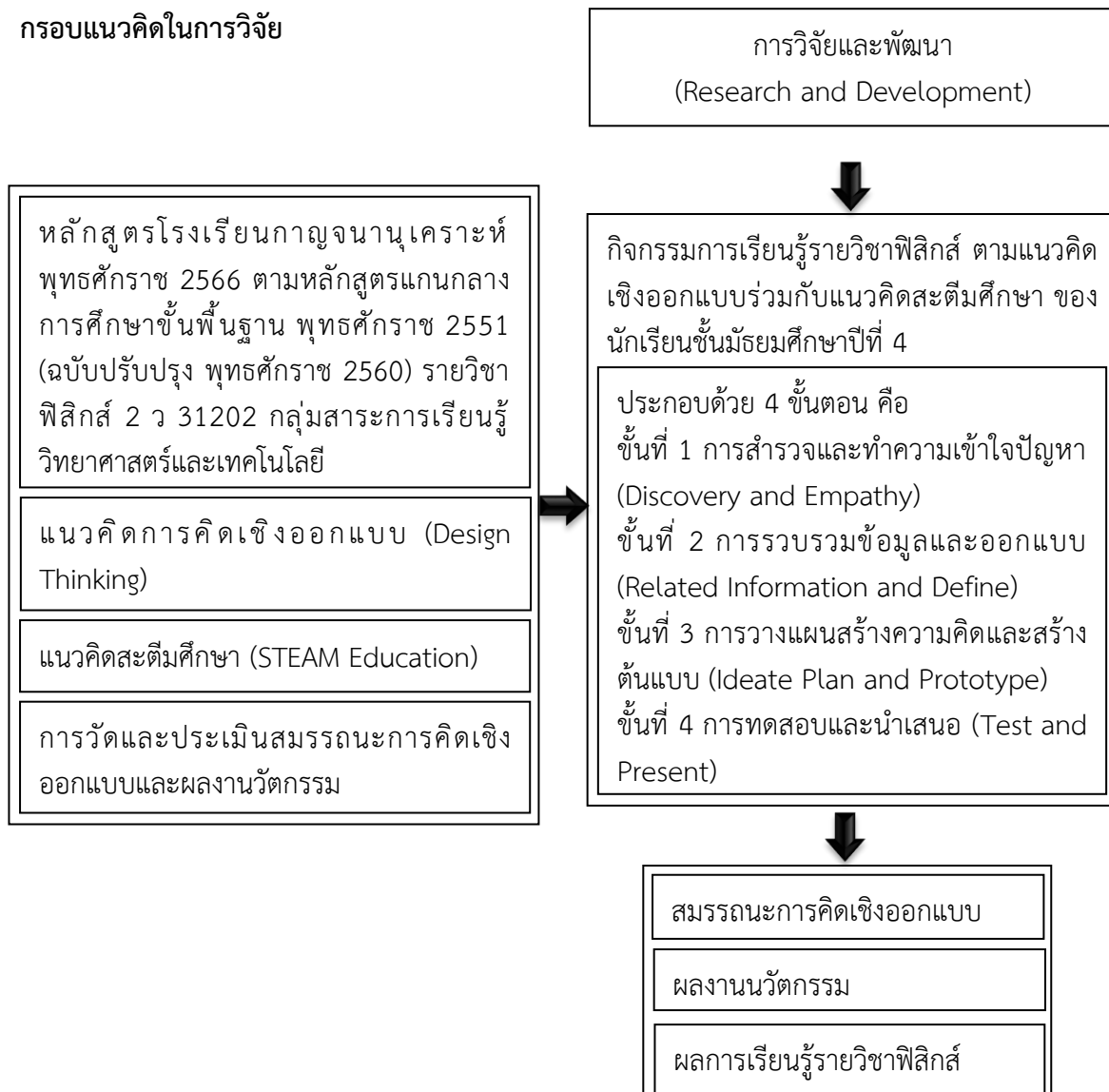
จากการศึกษาแนวคิดและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง พบว่า มีแนวทางการจัดการเรียนรู้สำคัญที่ช่วยพัฒนาความสามารถในการคิดเชิงออกแบบให้กับนักเรียนได้ นั่นคือ กระบวนการคิดเชิงออกแบบ (Design Thinking Process) ซึ่งเป็นกลยุทธ์ทางการเรียนการสอน (Instructional Strategy) ที่นำมาใช้ในชั้นเรียนเพื่อการค้นหาคำตอบของปัญหาหรือสถานการณ์ปัญหา เป็นการเปิดโอกาสให้นักเรียนได้นิยามปัญหาที่เฉพาะเจาะจงเข้าใจถึงความต้องการและเงื่อนไขหรือข้อจำกัดต่าง ๆ การระดมความคิดและการสร้างสรรค์วิธีการแก้ปัญหาที่เป็นไปได้ ตลอดจนนำผลสะท้อนกลับ (Feedback) มาพิจารณาเพื่อทำการปรับปรุงผลงานของตนเอง อลิสซา แกลลาจเซอร์ (Alyssa Gallagher, 2016) สอดคล้องกับ เซอรี สเตร์แมน (Cheri Sterman, 2015) ที่กล่าวว่า การคิดเชิงออกแบบ (Design Thinking) เป็นกลยุทธ์สำหรับการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ที่ช่วยสนับสนุนทักษะที่สำคัญในศตวรรษที่ 21 และเป็นการเตรียมนักเรียนให้มีทักษะด้านความร่วมมือ การประดิษฐ์คิดค้น นวัตกรรม และการเป็นผู้ประกอบการ ซึ่งกระบวนการคิดเชิงออกแบบนี้เป็นทั้งวงจร (Cycle) และการวนซ้ำ (Iteration) การสร้างความคิดที่หลากหลาย การสร้างภาพขึ้นมาในความคิด การทดลอง การค้นพบ และการประเมินเพื่อสะท้อนผลการเรียนรู้ของวิธีการแก้ปัญหาในสถานการณ์ชีวิตจริง ทั้งนี้กระบวนการคิดเชิงออกแบบนั้นมุ่งเน้นให้นักเรียนได้ใช้ความคิดอย่างสร้างสรรค์ และการคิดอย่างมีวิจารณญาณในการแก้ปัญหา จึงกล่าวได้ว่ากระบวนการคิดเชิงออกแบบน่าจะเป็นวิธีการเรียนรู้ที่สามารถพัฒนาสมรรถนะการคิดเชิงออกแบบของนักเรียนได้

แนวคิดสะเต็มศึกษา (STEAM Education) เป็นแนวคิดที่พัฒนาโดยแยคแมน (Yakman, 2008) มีรากฐานมาจากสะเต็มศึกษา (STEM Education) ซึ่งมุ่งส่งเสริมให้ผู้เรียนสร้างสรรค์นวัตกรรมใหม่ ๆ และเพิ่มจำนวนนวัตกรรมให้แก่ประเทศ เนื่องจากการสอนแบบ STEM Education เน้นให้ผู้เรียนได้คิดหาคำตอบที่ถูกเพียงคำตอบเดียวในการแก้ปัญหา (Convergent Thinking) ซึ่งแตกต่างจากการสอนแบบ STEAM Education ที่เน้นการสอนแบบบูรณาการความรู้ ทักษะ และกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ (Science) เทคโนโลยี (Technology) วิศวกรรมศาสตร์ (Engineering) ศิลปะ (Arts) และคณิตศาสตร์ (Mathematic) รายวิชาต่าง ๆ ใน STEAM Education สามารถนำมาประยุกต์ใช้ให้เหมาะสมกับบริบทและสถานการณ์จริงได้ ซึ่งในปัจจุบันแนวคิด STEAM Education มีการนำมาใช้ในการจัดการเรียนการสอนในประเทศไทยโดยอยู่ในรายวิชาวิทยาศาสตร์ ด้วยการพัฒนาหลักสูตร STEM+A เน้นการฝึกฝนทักษะการเรียนรู้และสร้างนวัตกรรมฝึกให้ผู้เรียนเป็นนักคิด นักประดิษฐ์ สามารถสร้างนวัตกรรมที่เหมาะสมมาใช้ในการแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นและตอบโจทย์ความเป็น Thailand 4.0 ที่เชื่อมโยงการเรียนรู้กับชีวิตประจำวัน โดย วรณพงค์ เจริญโพธิ์ (2559) ได้กล่าวว่า การเรียนรู้แบบ STEAM Education สามารถเปลี่ยนแปลงกระบวนการเรียนรู้จากการที่ผู้เรียนเป็น

ผู้รับความรู้จากครูมาเป็นผู้แสวงหาความรู้ด้วยตนเอง โดยการให้ผู้เรียนได้สร้างองค์ความรู้ด้วยตนเองผ่านการลงมือปฏิบัติ เมื่อผู้เรียนเกิดความสนใจอยากที่จะเรียนรู้ ผู้เรียนจะคิดหาวิธีในการเรียนรู้จนสามารถจดจำได้ เข้าใจ วิเคราะห์ สังเคราะห์ และเกิดการต่อยอดสร้างสรรค์สิ่งใหม่ ๆ ได้ สอดคล้องกับ จาริพร ผลมูล (2558) ได้กล่าวว่า การสอนด้วยแนวคิด STEAM Education จะช่วยให้ผู้เรียนมีความสามารถในการเชื่อมโยงความรู้ และเข้าใจเนื้อหาในระดับลึกได้อย่างครอบคลุมด้วยการถ่ายทอดทางจินตนาการ เพื่อนำไปสู่การพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ ประดิษฐ์คิดค้นสิ่งใหม่ที่สามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้จริง

จากการศึกษาสภาพปัญหาและความสำคัญข้างต้น ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้ รายวิชาฟิสิกส์ ตามแนวคิดการคิดเชิงออกแบบร่วมกับแนวคิดสะเต็มศึกษา เพื่อส่งเสริมสมรรถนะการคิดเชิงออกแบบและผลงานนวัตกรรม ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ซึ่งผู้วิจัยได้มีการสังเคราะห์ขั้นตอนในการจัด กิจกรรมการเรียนรู้ประกอบด้วย 4 ขั้นตอน คือ ขั้นที่ 1 ขั้นสำรวจและทำความเข้าใจปัญหา (Discovery and Empathy) ขั้นที่ 2 ขั้นรวบรวมข้อมูลและนิยามปัญหา (Related Information and Define) ขั้นที่ 3 ขั้นวางแผนความคิดและสร้างต้นแบบ (Ideate Plan and Prototype) และขั้นที่ 4 ขั้นทดสอบและนำเสนอ (Test and Present)

กรอบแนวคิดในการวิจัย

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้รายวิชาฟิสิกส์ ตามแนวทางการคิดเชิงออกแบบร่วมกับแนวคิดสะเต็มศึกษา ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4
2. เพื่อศึกษาผลของกิจกรรมการเรียนรู้รายวิชาฟิสิกส์ ตามแนวทางการคิดเชิงออกแบบร่วมกับแนวคิดสะเต็มศึกษา ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ในประเด็นต่อไปนี้
 - 2.1 สมรรถนะการคิดเชิงออกแบบ หลังได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้รายวิชาฟิสิกส์ ตามแนวทางการคิดเชิงออกแบบร่วมกับแนวคิดสะเต็มศึกษา ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4
 - 2.2 ผลงานนวัตกรรม หลังได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้รายวิชาฟิสิกส์ ตามแนวทางการคิดเชิงออกแบบร่วมกับแนวคิดสะเต็มศึกษา ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4
3. เพื่อศึกษาผลการเรียนรู้ก่อน-หลังเรียนรายวิชาฟิสิกส์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4

วิธีดำเนินการวิจัย

กลุ่มตัวอย่าง

ตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 แผนการเรียนวิทยาศาสตร์ – คณิตศาสตร์ โรงเรียนกาญจนาอนุเคราะห์ ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2566 จำนวน 30 คน ได้จากการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) โดยใช้ห้องเรียนเป็นหน่วยสุ่ม

ระยะเวลาที่ใช้ในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ดำเนินการวิจัยในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2566 ใช้เวลาในการวิจัยทั้งสิ้น 6 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 4 ชั่วโมง รวม 22 ชั่วโมง

แบบแผนการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยและพัฒนา (Research and Development: R&D) ใช้แบบแผนการวิจัยแบบกลุ่มเดียวทดสอบก่อนและหลัง (The One Group Pretest – Posttest Design) (มาเรียม นิลพันธุ์, 2558) มีแบบแผนการวิจัย ดังนี้

การทดสอบก่อนการทดลอง	การทดลอง	การทดสอบหลังการทดลอง
T_1	X	T_2

สัญลักษณ์ที่ใช้ในแบบแผนการทดลอง

- T_1 หมายถึง การทดสอบก่อนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้
- X หมายถึง การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวทางการคิดเชิงออกแบบร่วมกับแนวคิดสะเต็มศึกษา
- T_2 หมายถึง การทดสอบหลังการจัดกิจกรรมการเรียนรู้

เนื้อหาที่ใช้ในการวิจัย

เนื้อหาที่ใช้ในการวิจัย คือ เนื้อหาตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 (ฉบับปรับปรุง พุทธศักราช 2560) กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี หลักสูตรสถานศึกษา โรงเรียนกาญจนาอนุเคราะห์ วิชาฟิสิกส์ 2 ว 31202 หน่วยการเรียนรู้ที่ 3 สภาพสมดุล

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ประกอบด้วย

1. แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้รายวิชาฟิสิกส์ ตามแนวคิดเชิงออกแบบร่วมกับแนวคิด สะเต็มศึกษา จำนวน 6 แผน ได้แก่ 1) ความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับสภาพสมดุลและหลักการคิดเชิงออกแบบ 2) สมดุลต่อการเคลื่อนที่และการประยุกต์ใช้ 3) สมดุลต่อการหมุนและการประยุกต์ใช้ 4) ศูนย์กลางมวลและศูนย์กลางและการประยุกต์ใช้ 5) สมดุลของวัตถุและการประยุกต์ใช้ และ 6) เสถียรภาพของวัตถุและการประยุกต์ใช้ ใช้เวลาเรียนทั้งหมด 22 ชั่วโมง จำนวน 6 สัปดาห์

2. แบบประเมินสมรรถนะการคิดเชิงออกแบบ ประกอบด้วย 5 สมรรถนะย่อย ได้แก่ 1) ความสามารถในการสำรวจและทำความเข้าใจปัญหา 2) ความสามารถในการนิยามและตีความด้วยมุมมองที่หลากหลาย 3) ความสามารถในการสร้างความคิด 4) ความสามารถในการสร้างต้นแบบ และ 5) ความสามารถในการทดสอบและนำเสนอ โดยใช้เกณฑ์การให้คะแนนแบบรูบริกส์ (Rubrics Score) 4 ระดับ โดยประเมินจากพฤติกรรมการเรียนรู้ระหว่างจัดกิจกรรมการเรียนรู้รายวิชาฟิสิกส์ ตามแนวคิดเชิงออกแบบร่วมกับแนวคิดสะเต็มศึกษา

3. แบบประเมินผลงานนวัตกรรม ประกอบด้วย 5 ตัวบ่งชี้ ได้แก่ 1) องค์ความรู้ที่นำมาใช้ 2) การเลือกใช้เทคนิควิธี 3) ความคิดสร้างสรรค์ 4) ความสำเร็จของงาน และ 5) การนำไปใช้ประโยชน์ โดยใช้เกณฑ์การให้คะแนนแบบรูบริกส์ (Rubrics Score) 4 ระดับ โดยประเมินผลงานนวัตกรรมหลังการจัดกิจกรรมการเรียนรู้รายวิชาฟิสิกส์ ตามแนวคิดเชิงออกแบบร่วมกับแนวคิดสะเต็มศึกษา

4. แบบทดสอบวัดผลการเรียนรู้รายวิชาฟิสิกส์ เรื่อง สภาพสมดุล เป็นแบบทดสอบปรนัยแบบ 4 ตัวเลือก จำนวน 60 ข้อ เพื่อนำไปใช้จริง 30 ข้อ ใช้วัดความรู้ก่อนและหลังเรียน เรื่อง สภาพสมดุล

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยใช้สถิติในการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

1. สถิติพื้นฐาน ร้อยละ หาค่าเฉลี่ย และหาส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
2. การวิเคราะห์คุณภาพเครื่องมือ

2.1 หาค่าความยากง่าย (p) และอำนาจจำแนก (r) ของแบบทดสอบวัดผลการเรียนรู้โดยใช้การวิเคราะห์รายข้อ (Item Analysis) ค่าความเชื่อมั่น KR-20 ของคูเดอร์ ริชาร์ดสัน

2.2 การทดสอบประสิทธิภาพ E_1/E_2

3. การวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัย ได้แก่ การวิเคราะห์ข้อมูลค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างคะแนนการทดสอบก่อนและหลังการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ค่าสถิติการทดสอบแบบที (t-test) (มาเรียม นิลพันธุ์, 2558)

ผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้รายวิชาฟิสิกส์ ตามแนวทางการคิดเชิงออกแบบร่วมกับแนวคิดสะเต็มศึกษา เพื่อส่งเสริมสมรรถนะการคิดเชิงออกแบบและผลงานนวัตกรรม ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 สรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

1. ผลการหาประสิทธิภาพของแผนการจัดการเรียนรู้รายวิชาฟิสิกส์ ตามแนวทางการคิด เชิงออกแบบ ร่วมกับแนวคิดสะเต็มศึกษา เพื่อส่งเสริมสมรรถนะการคิดเชิงออกแบบและผลงานนวัตกรรม ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 พบว่า แผนการจัดการเรียนรู้รายวิชาฟิสิกส์ ตามแนวทางการคิดเชิงออกแบบร่วมกับแนวคิดสะเต็มศึกษา มีประสิทธิภาพ 83.50/81.33 ซึ่งยอมรับสมมติฐานการวิจัยข้อที่ 1 ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ผลการหาประสิทธิภาพของแผนการจัดการเรียนรู้รายวิชาฟิสิกส์ ตามแนวคิดการคิดเชิงออกแบบร่วมกับแนวคิดสะเต็มศึกษา

รายการ	คะแนนระหว่างจัดกิจกรรมการเรียนรู้ (E_1) (170 คะแนน)					คะแนนสอบหลังเรียน (E_2) (30 คะแนน)	
	จำนวน นักเรียน	คะแนน เต็ม	รวม คะแนน	คะแนน เฉลี่ย	ร้อยละ	คะแนนเฉลี่ย	ร้อยละ
แผนที่ 1	30	20	510	17.00	85.00		
แผนที่ 2	30	30	756	25.20	84.00		
แผนที่ 3	30	30	822	27.40	91.33		
แผนที่ 4	30	30	732	24.40	81.33	24.40	81.33
แผนที่ 5	30	30	738	24.60	82.00		
แผนที่ 6	30	30	696	23.20	77.33		
รวม			141.80	501.00			
			E_1/E_2	$E_1 = 83.50$	$E_2 = 81.33$		

2. ผลการศึกษาสมรรถนะการคิดเชิงออกแบบของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 หลังใช้กิจกรรมการเรียนรู้รายวิชาฟิสิกส์ ตามแนวคิดการคิดเชิงออกแบบร่วมกับแนวคิดสะเต็มศึกษา ในภาพรวมอยู่ในระดับดี ($\bar{X}=3.33$, S.D.=0.39) ซึ่งยอมรับสมมติฐานการวิจัยข้อที่ 2.1 ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ผลการศึกษาสมรรถนะการคิดเชิงออกแบบของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 หลังใช้กิจกรรมการเรียนรู้รายวิชาฟิสิกส์ ตามแนวคิดการคิดเชิงออกแบบร่วมกับแนวคิดสะเต็มศึกษา

สมรรถนะ ย่อยที่	จำนวน นักเรียน	แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ($\bar{X}$)					รวม	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ คุณภาพ	อันดับ ที่
		2	3	4	5	6					
1	30	3.20	4.00	3.40	3.40	3.60	17.60	3.52	0.27	ดีมาก	1
2	30	2.80	3.80	3.20	3.20	3.80	16.80	3.36	0.39	ดี	2
3	30	2.60	4.00	3.00	3.60	3.60	16.80	3.36	0.50	ดี	2
4	30	2.40	3.60	3.40	2.60	3.40	15.40	3.08	0.48	ดี	5
5	30	3.00	3.80	3.40	3.00	3.40	16.60	3.32	0.30	ดี	4
รวม		14.00	19.20	16.40	15.80	17.80	83.20	3.33		0.39	
$\bar{X}$		2.80	3.84	3.28	3.16	3.56					
S.D.		0.36	0.26	0.37	0.44	0.47					
ระดับคุณภาพ		ดี	ดีมาก	ดี	ดี	ดีมาก					

3. ผลการศึกษาผลงานนวัตกรรมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 หลังใช้กิจกรรมการเรียนรู้รายวิชาฟิสิกส์ ตามแนวคิดการคิดเชิงออกแบบร่วมกับแนวคิดสะเต็มศึกษา ในภาพรวมอยู่ในระดับดี ($\bar{X}=3.52$, S.D.=0.26) ซึ่งยอมรับสมมติฐานการวิจัยข้อที่ 2.2 ดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 ผลการศึกษาผลงานนวัตกรรมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 หลังใช้กิจกรรมการเรียนรู้รายวิชา ฟิสิกส์ ตามแนวคิดการคิดเชิงออกแบบร่วมกับแนวคิดสะเต็มศึกษา

ตัวบ่งชี้ที่	จำนวน นักเรียน	แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ($\bar{X}$)					รวม	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ คุณภาพ	อันดับ ที่
		2	3	4	5	6					
1	30	3.60	4.00	3.60	3.40	3.40	18.00	3.60	0.22	ดีมาก	2
2	30	3.80	4.00	3.60	3.60	3.60	18.60	3.72	0.16	ดีมาก	1
3	30	3.80	3.40	3.20	3.00	3.00	16.40	3.28	0.30	ดี	5
4	30	3.00	3.60	3.60	3.40	3.60	17.20	3.44	0.23	ดี	4
5	30	3.00	4.00	3.80	3.20	3.80	17.80	3.56	0.39	ดีมาก	3
รวม		17.20	19.00	17.80	16.60	17.40	88.00	3.52		0.26	
$\bar{X}$		3.44	3.80	3.56	3.32	3.48					
S.D.		0.26	0.20	0.45	0.37	0.37					
ระดับคุณภาพ		ดี	ดีมาก	ดีมาก	ดี	ดี					

4. ผลการเรียนรู้ด้วยกิจกรรมการเรียนรู้รายวิชาฟิสิกส์ ตามแนวคิดการคิดเชิงออกแบบร่วมกับแนวคิดสะเต็มศึกษา เพื่อส่งเสริมสมรรถนะการคิดเชิงออกแบบและผลงานนวัตกรรม ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งยอมรับสมมติฐานการวิจัยข้อที่ 3

ตารางที่ 4 ผลการทดสอบก่อนและหลังเรียนด้วยกิจกรรมการเรียนรู้รายวิชาฟิสิกส์ ตามแนวคิดการคิดเชิงออกแบบร่วมกับแนวคิดสะเต็มศึกษา เพื่อส่งเสริมสมรรถนะการคิดเชิงออกแบบและผลงานนวัตกรรม ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4

การทดสอบ	จำนวน นักเรียน	คะแนน เต็ม	$\bar{X}$	S.D.	t	Sig.
ก่อนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้	30	30	11.03	2.26	24.22*	.01
หลังจัดกิจกรรมการเรียนรู้	30	30	24.40	2.18		

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

อภิปรายผล

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้มีการอภิปรายผลข้อค้นพบจากการวิจัยครั้งนี้ ดังนี้

1. ผลการพัฒนาและหาประสิทธิภาพของกิจกรรมการเรียนรู้รายวิชาฟิสิกส์ ตามแนวคิดการคิดเชิงออกแบบร่วมกับแนวคิดสะเต็มศึกษา เพื่อส่งเสริมสมรรถนะการคิดเชิงออกแบบและผลงานนวัตกรรม ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 มีขั้นตอนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ทั้งหมด 4 ขั้นตอน ประกอบด้วย ขั้นที่ 1 การสำรวจและทำความเข้าใจปัญหา (Discovery and Empathy) เป็นการสร้างความเข้าใจให้กับนักเรียนผ่านการใช้คำถาม สถานการณ์ปัญหา โดยให้นักเรียนวิเคราะห์สถานการณ์ปัญหาที่กำหนดเพื่อหาแนวทางแก้ไขปัญหาหรือพัฒนานวัตกรรม ขั้นที่ 2 การรวบรวมข้อมูลและนิยาม (Related Information and Define) เป็นการสืบค้นข้อมูลที่จำเป็นต่อการแก้ไขปัญหหรือพัฒนานวัตกรรม โดยนำข้อมูลที่ได้มากำหนดวิธีแก้ปัญห

แท้จริง ขั้นที่ 3 การวางแผนความคิดและสร้างต้นแบบ (Ideate Plan and Prototype) เป็นการวางแผนการดำเนินการอย่างเป็นลำดับขั้นตอนผ่านกระบวนการระดมความคิด นำมาสร้างต้นแบบความคิดหรือแบบจำลอง และขั้นที่ 4 การทดสอบและนำเสนอ (Test and Present) เป็นการทดสอบผลงานของนักเรียนว่าเป็นไปตามแผนที่วางหรือไม่ และนำผลการทดสอบมาพัฒนาปรับปรุงให้ผลงานมีประสิทธิภาพมากขึ้น โดยขั้นตอนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ทั้งหมด 4 ขั้นตอนจะบูรณาการแนวทางการคิดเชิงออกแบบและแนวคิดสะเต็มศึกษา ดังปรากฏในแผนการจัดการเรียนรู้ กระบวนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้รายวิชาฟิสิกส์ ตามแนวทางการคิดเชิงออกแบบร่วมกับแนวคิดสะเต็มศึกษา มุ่งส่งเสริมให้นักเรียนมีสมรรถนะการคิดเชิงออกแบบและการสร้างผลงานนวัตกรรมที่สูงขึ้น The Stanford d.school Bootcamp Bootleg (2010) กล่าวว่า กระบวนการคิดเชิงออกแบบนั้นมีวัตถุประสงค์ที่ต้องการให้นักเรียนลงมือปฏิบัติเพื่อแก้ปัญหาการออกแบบ (Design Challenges) ที่มุ่งเน้นในเรื่องของการสร้างกระบวนการคิดออกแบบ 5 ขั้นตอน คือ ขั้นที่ 1 ทำความเข้าใจปัญหา (Empathy) เป็นกระบวนการที่ยึดมนุษย์เป็นศูนย์กลาง (Human-Centered) โดยนักเรียนต้องทำความเข้าใจผู้อื่นอย่างลึกซึ้ง ซึ่งสามารถทำได้โดยการสังเกต (Observation) การสัมภาษณ์ (Interviewing) หรือเข้าไปมีประสบการณ์โดยตรงร่วมกับบุคคลที่เกี่ยวข้อง (Immersion) เพื่อทราบถึงความต้องการที่แท้จริงในเชิงลึกทั้งความรู้สึก ความคิดหรือทัศนคติของบุคคลอื่น ขั้นที่ 2 ขั้้นนิยามปัญหา (Define) หลักจากที่ได้มีการรวบรวมข้อมูลของบุคคลที่ได้จากขั้นที่ 1 นักเรียนร่วมกันหาข้อสรุปเกี่ยวกับสถานการณ์ปัญหาที่สามารถลงมือปฏิบัติได้จริงอย่างน้อยหนึ่งสถานการณ์ปัญหา โดยมุ่งไปสู่กลุ่มของบุคคลที่เกี่ยวข้องอย่างเฉพาะเจาะจง ขั้นที่ 3 ขั้้นสร้างความคิด (Ideate) นักเรียนร่วมกันระดมสมองเพื่อหาแนวคิดที่หลากหลายในการสร้างชิ้นงานหรือกระบวนการ โดยการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และร่วมกันตัดสินใจเลือกแนวคิดที่ดีที่สุด หลังจากนั้นสมาชิกในแต่ละกลุ่มร่วมกันวางแผนเพื่อนำไปสู่การปฏิบัติในขั้นต่อไป ขั้นที่ 4 ขั้้นสร้างต้นแบบ (Prototype) นักเรียนลงมือร่างและสร้างชิ้นงานหรือกระบวนการตามที่ได้วางแผนไว้ในขั้นที่ 3 และขั้นที่ 5 ขั้้นทดสอบ (Test) นักเรียนนำเสนอผลงานโดยมีครูและเพื่อนในชั้นเรียนร่วมกันสะท้อนผล เพื่อนำไปสู่การปรับปรุงผลงานให้ดียิ่งขึ้น สอดคล้องกับ พิชญา กล้าหาญ (2564) ทำการศึกษาเรื่อง การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดกระบวนการคิดเชิงออกแบบร่วมกับการจัดการเรียนรู้โดยใช้โครงงานเป็นฐาน เพื่อส่งเสริมความเป็นนวัตกรรมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 พบว่า กิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดกระบวนการคิดเชิงออกแบบร่วมกับการจัดการเรียนรู้โดยใช้โครงงานเป็นฐาน ประกอบด้วย 5 ขั้นตอน ได้แก่ 1) ขั้้นเตรียมการและทำความเข้าใจอย่างลึกซึ้ง 2) ขั้้นตั้งกรอบปัญหา 3) ขั้้นวางแผน/ระดมความคิด 4) ขั้้นต้นแบบ และ 5) ขั้้นทดสอบและประเมิน โดยกิจกรรมการเรียนรู้มีประสิทธิภาพเท่ากับ 81.28/83.86 ผลความเป็นนวัตกรรมของนักเรียนอยู่ในระดับดี และผลความพึงพอใจต่อกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดกระบวนการคิดเชิงออกแบบร่วมกับการจัดการเรียนรู้โดยใช้โครงงานเป็นฐาน เพื่อส่งเสริมความเป็นนวัตกรรม ภาพรวมมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับ ปวีณา ยกพล (2565) ทำการศึกษาเรื่อง การพัฒนาความสามารถในการสร้างนวัตกรรมทางฟิสิกส์ โดยใช้การจัดการเรียนรู้ด้วยกระบวนการคิดเชิงออกแบบของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 พบว่า กระบวนการคิดเชิงออกแบบช่วยให้ผลการเรียนรู้ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ผลความสามารถในการสร้างนวัตกรรมทางฟิสิกส์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 อยู่ในระดับดี และผลความคิดเห็นต่อการจัดการเรียนรู้ด้วยกระบวนการคิดเชิงออกแบบอยู่ในระดับมากที่สุด สอดคล้องกับ ญัฐพงษ์ เทศทอง (2564) ทำการศึกษาเรื่อง ผลการจัดการเรียนรู้สาระวิทยาศาสตร์ตามแนวคิด STEAM เพื่อส่งเสริมความสามารถในการสร้างนวัตกรรมและเจตคติต่อวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 พบว่า การจัดการเรียนรู้สาระวิทยาศาสตร์ตามแนวคิด STEAM

ประกอบด้วย 5 ขั้นตอน ได้แก่ 1) ขั้นระบุปัญหา 2) ขั้นค้นหาแนวคิดที่เกี่ยวข้อง 3) ขั้นวางแผนและพัฒนา 4) ขั้นทดสอบประเมินผล และ 5) ขั้นนำเสนอ โดยผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05 ผลความสามารถในการสร้างนวัตกรรม ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 อยู่ในระดับดี ผลเจตคติต่อวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 อยู่ในระดับดี และผลความพึงพอใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 อยู่ในระดับดี สอดคล้องกับ เอกสิทธิ์ ชินินทรภูมิ (2563) ทำการศึกษาเรื่อง การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนตามแนวคิด STEAM เพื่อส่งเสริมทักษะการสร้างสรรค์นวัตกรรมทางเทคโนโลยี พบว่า การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนตามแนวคิด STEAM เพื่อส่งเสริมทักษะการสร้างสรรค์นวัตกรรมทางเทคโนโลยี ประกอบด้วย 6 ขั้นตอน ได้แก่ 1) การระบุปัญหา (Define) 2) รวบรวมข้อมูล (Discover) 3) ออกแบบวิธีการแก้ปัญหา (Distribute) 4) พัฒนา (Develop) 5) การทดสอบและประเมินผล (Decision) และ 6) การนำเสนอผลลัพธ์ (Display) โดยแนวคิด STEAM จะช่วยพัฒนาทักษะการสร้างสรรค์นวัตกรรมทางเทคโนโลยี เกิดความคิดสร้างสรรค์และมีจินตนาการ สามารถสื่อสารความคิดของตนเอง มีความสมบูรณ์ทั้งการใช้งาน ความสวยงาม และการเรียนรู้ร่วมกัน ผักผ่นแก้ไขปัญหาและอุปสรรคที่เกิดขึ้นในสังคม ท้นต่อการเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยี ใช้ความรู้ในศาสตร์ต่างๆ มีการสื่อสารแนวคิดใหม่ไปสู่ผู้อื่น สามารถสร้างและใช้ประโยชน์จากรูปแบบใหม่ๆ ที่ทำขึ้น ซึ่งจะสามารถพัฒนาศักยภาพส่งเสริมในการจัดการเรียนรู้ เพื่อให้ผู้เรียนได้เกิดความเข้าใจและนำไปใช้ในการเรียนรู้เพื่อนำไปสู่การพัฒนาทักษะการสร้างสรรค์นวัตกรรมทางเทคโนโลยี

2. ผลการเรียนรู้สมรรถนะการคิดเชิงออกแบบของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 หลังใช้กิจกรรมการเรียนรู้รายวิชาฟิสิกส์ ตามแนวคิดการคิดเชิงออกแบบร่วมกับแนวคิดสะเต็มศึกษา ในภาพรวมอยู่ในระดับดี ซึ่งยอมรับสมมติฐานการวิจัยข้อที่ 2.1 เมื่อพิจารณารายสมรรถนะย่อย พบว่าสมรรถนะย่อยที่มีคะแนนเฉลี่ยสูงที่สุดคือ ความสามารถในการสำรวจและทำความเข้าใจปัญหา ทั้งนี้เป็นเพราะนักเรียนได้ผ่านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน (Problem-Based Learning) มาแล้วตามจุดเน้นของโรงเรียนกาญจนาภิเษก 1 ครู 1 นวัตกรรม ซึ่งเป็นพื้นฐานสำคัญของการพัฒนาความสามารถในการสำรวจและทำความเข้าใจปัญหาของนักเรียน ส่งเสริมให้นักเรียนสามารถวิเคราะห์สถานการณ์ปัญหาที่กำหนดเพื่อหาแนวทางแก้ไขปัญหาหรือพัฒนานวัตกรรมได้อย่างแม่นยำและรอบด้าน และยังเป็นกุญแจสำคัญของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้รายวิชาฟิสิกส์ตามแนวคิดการคิดเชิงออกแบบร่วมกับแนวคิดสะเต็มศึกษา สอดคล้องกับสถาบันสอนโค้ดเจเนียส (2566) ที่กล่าวว่า ทักษะการแก้ปัญหา (Problem solving) เป็นหนึ่งในทักษะส่วนบุคคลที่มีความสำคัญในยุคปัจจุบันเป็นอย่างมาก ซึ่งจะช่วยให้บุคคลสามารถทำความเข้าใจปัญหา คิดวิเคราะห์อย่างเป็นระบบขั้นตอน นำไปสู่แนวทางแก้ไขปัญหา ซึ่งถือเป็นทักษะสำคัญในศตวรรษที่ 21 ทักษะการแก้ปัญหามักจะต้องใช้ควบคู่ไปกับทักษะต่างๆ อย่างการคิดอย่างมีวิจารณญาณ (Critical thinking) คือ กระบวนการคิดพิจารณาไตร่ตรองอย่างมีเหตุผลอย่างมีจุดประสงค์เพื่อตัดสินใจว่าสิ่งใดควรเชื่อหรือควรกระทำ การคิดเชิงระบบ (System Thinking) คือ การคิดที่แสดงให้เห็นโครงสร้างทั้งหมดที่เชื่อมโยงสัมพันธ์กันเป็นหนึ่งเดียวกันภายใต้ปัจจัยของสิ่งแวดล้อมที่เกิดปัญหานั้นๆ อย่างลึกซึ้ง นำไปสู่การแก้ปัญหาที่รากเหง้าของปัญหาอย่างแท้จริง และการคิดสร้างสรรค์ (Creative Thinking) คือ การคิดที่หลากหลาย ริเริ่ม ประเมิน ปรับปรุง และพัฒนาต่อ ยอดความคิด การใช้ทักษะการแก้ปัญหามักพบกับทักษะอื่นๆ เหล่านี้จะส่งผลให้เรานำข้อมูลเหล่านั้นมาวิเคราะห์ ถิ่นกรองและย่อยข้อมูลที่มีอยู่มากมายในโลกดิจิทัลเพื่อแก้ไขปัญหาที่พบในชีวิตประจำวัน จนถึงการพัฒนาต่อยอดสร้างสรรค์เกิดเป็นนวัตกรรมสิ่งใหม่เพื่อประโยชน์ต่อตนเองและสังคมได้อย่างไม่มีสิ้นสุด สอดคล้องกับ นภาพรณี เจียมทอง และ เปรม วิบูลย์เจริญสุข (2566) กล่าวว่า ความคิดเชิงออกแบบเป็น

แนวคิดหนึ่งที่มีความสำคัญต่อการพัฒนานวัตกรรม เนื่องจากความคิดเชิงออกแบบเป็นเครื่องมือสำหรับนวัตกรรมในการสร้างนวัตกรรมใหม่ ส่งเสริมให้เกิดการพัฒนาและยกระดับคุณภาพชีวิตของผู้คนในโลกใบนี้

3. ผลงานนวัตกรรมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 หลังใช้กิจกรรมการเรียนรู้รายวิชาฟิสิกส์ ตามแนวคิดการคิดเชิงออกแบบร่วมกับแนวคิดสะเต็มศึกษา ในภาพรวมอยู่ในระดับดี เมื่อพิจารณารายตัวบ่งชี้ในภาพรวมอยู่ในระดับดี ซึ่งยอมรับสมมติฐานการวิจัยข้อที่ 2.2 เมื่อพิจารณารายตัวบ่งชี้ พบว่าตัวบ่งชี้ที่มีคะแนนเฉลี่ยสูงที่สุดคือ การเลือกใช้เทคนิควิธี ทั้งนี้เป็นเพราะนักเรียนได้ผ่านกระบวนการจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตรสถานศึกษาโรงเรียนกาญจนาภิเษกวิทยาลัยทั้ง 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้ ได้แก่ ภาษาไทย คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม สุขศึกษาและพลศึกษา ศิลปะ การงานอาชีพและเทคโนโลยี และภาษาต่างประเทศ ส่งผลให้นักเรียนผ่านประสบการณ์การเรียนรู้ที่หลากหลายและได้ลงมือปฏิบัติด้วยตนเอง สามารถนำองค์ความรู้มาปรับใช้ตามที่สถานการณ์กำหนดได้ อีกทั้งยังสามารถเลือกใช้เทคนิควิธีในการสร้างสรรค์ผลงานนวัตกรรมได้เหมาะสมกับงาน มีการนำเทคโนโลยีเข้ามาช่วยในการแก้ไขปัญหาหรือพัฒนานวัตกรรม สอดคล้องกับแนวคิดสะเต็มศึกษาของ วิสูตร โพธิ์เงิน (2560) กล่าวว่า แนวคิดสะเต็มศึกษา (STEAM Education) พัฒนามาจากสะเต็มศึกษา (STEM Education) เป็นแนวทางการจัดการศึกษาที่มุ่งเน้นการจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการวิชาวิทยาศาสตร์ (Science) เทคโนโลยี (Technology) วิศวกรรม (Engineer) และคณิตศาสตร์ (Mathematic) เข้าด้วยกัน ปัจจัยสำคัญในการนำแนวคิดสะเต็มศึกษามาใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ คือ บริบท (Context) การออกแบบสร้างสรรค์ สิ่งสำคัญในการออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ประกอบด้วย 4 ประเด็น คือ 1) การบูรณาการ (Integration) 2) ความหลากหลาย (Variety) 3) ความลึก (Deep) และ 4) ความเป็นพลวัต (Dynamic) สอดคล้องกับ สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี (2561) กล่าวว่า STEAM Education เป็นแนวคิดการศึกษาที่ต่อยอดจากการศึกษาแบบ STEM ในการ บูรณาการกิจกรรมหรือการศึกษาต่างๆ จะมีลักษณะที่เชื่อมโยงกัน การบูรณาการด้านความรู้ทางวิทย์ คณิต เทคโนโลยี และวิศวกรรม มีความสำคัญ แต่จะดียิ่งขึ้นถ้ามีศิลปะช่วยเสริมเรื่องความคิดสร้างสรรค์ สร้างแรงบันดาลใจ ความสุขในการเรียนรู้ ส่งเสริมการเติบโตอย่างสมดุล การแก้ปัญหาทางวิทยาศาสตร์ ด้วยความคิดสร้างสรรค์ (Creativity) อาจนำไปสู่นิยามในการเป็นนักวิทยาศาสตร์ และเพิ่มพูนทักษะในการแก้ปัญหา หากมองย้อนกลับไปที่กระบวนการทาง STEM ในหลายๆ กิจกรรม จะมีกระบวนการที่ต้องใช้ทักษะความคิดและการออกแบบ เช่น การทำว่าวก็มีการให้ออกแบบโครงหรือตัวว่าวเป็นตัวต่างๆ ฯลฯ

4. ผลของกิจกรรมการเรียนรู้รายวิชาฟิสิกส์ ตามแนวคิดการคิดเชิงออกแบบร่วมกับแนวคิดสะเต็มศึกษา เพื่อส่งเสริมสมรรถนะการคิดเชิงออกแบบและผลงานนวัตกรรม ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 พบว่า ผลการเรียนรู้ด้วยกิจกรรมการเรียนรู้รายวิชาฟิสิกส์ ตามแนวคิดการคิดเชิงออกแบบร่วมกับแนวคิดสะเต็มศึกษา เพื่อส่งเสริมสมรรถนะการคิดเชิงออกแบบและผลงานนวัตกรรม ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัยผู้วิจัยมีข้อค้นพบซึ่งประกอบด้วย ข้อเสนอแนะเพื่อนำการวิจัยไปใช้ และข้อเสนอแนะเพื่อการทำวิจัยครั้งต่อไป ดังนี้

ข้อเสนอแนะเพื่อนำการวิจัยไปใช้

1. จากผลการวิจัย พบว่า กิจกรรมการเรียนรู้มีความเหมาะสมสอดคล้องกับผู้เรียน ดังนั้นควรจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดการคิดเชิงออกแบบร่วมกับแนวคิดสะเต็มศึกษา ที่เน้นการแก้ไขปัญหาโดยใช้กระบวนการคิดเชิงออกแบบ และวิเคราะห์สถานการณ์ปัญหาตามแนวคิดสะเต็มศึกษา ให้นักเรียนเป็นผู้ค้นพบ

ปัญหาด้วยตนเองและมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหา สถานการณ์ปัญหาที่นำมาใช้จัดกิจกรรมควรเป็นเรื่องใกล้ตัว เข้าถึงแหล่งข้อมูลได้ง่าย สอดคล้องกับบริบทสังคมไทยและสังคมโลก เพื่อให้นักเรียนเกิดความรู้ ทักษะ กระบวนการ และมีเจตคติที่ดีต่อวิชาวิทยาศาสตร์

2. จากการประเมินสมรรถนะการคิดเชิงออกแบบของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 พบว่า นักเรียนมีสมรรถนะการคิดเชิงออกแบบอยู่ในระดับดี แต่ยังมีบางประเด็น เช่น สมรรถนะย่อยที่ 4 ความสามารถในการสร้างต้นแบบผลงานนวัตกรรม มีคะแนนเฉลี่ยต่ำที่สุด ดังนั้นครูควรส่งเสริมการเรียนรู้ของนักเรียน ให้คำแนะนำ การกำหนดวัตถุประสงค์ในการออกแบบผลงานที่สอดคล้องกับประเด็นปัญหา การกำหนดลำดับขั้นตอนการสร้างผลงาน การเลือกใช้วัสดุอุปกรณ์ และกระบวนการพัฒนาผลงานที่เป็นลำดับขั้นตอนสอดคล้องกับการออกแบบ

3. จากการประเมินผลงานนวัตกรรมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 พบว่า การสร้างผลงานนวัตกรรมของนักเรียนอยู่ในระดับดี แต่มีบางประเด็น เช่น ตัวบ่งชี้ที่ 3 ความคิดสร้างสรรค์และเป็นสิ่งใหม่ มีคะแนนเฉลี่ยต่ำที่สุด ดังนั้น ครูควรให้คำแนะนำหรือข้อเสนอแนะในการพัฒนาผลงานให้มีความแปลกใหม่ แสดงให้เห็นถึงความริเริ่มสร้างสรรค์ มีความน่าสนใจ เป็นแนวทางหรือวิธีการใหม่ มีความคุ้มค่า สามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้อย่างหลากหลาย

ข้อเสนอแนะเพื่อทำการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการวิจัยและพัฒนาเพื่อส่งเสริมให้นักเรียนมีสมรรถนะการคิดเชิงออกแบบและการสร้างผลงานนวัตกรรม โดยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดการคิดเชิงออกแบบร่วมกับแนวคิดสะเต็มศึกษา เป็นวิธีการจัดการเรียนรู้ อื่นๆ เช่น การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดการคิดเชิงออกแบบร่วมกับการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน (Phenomenon-Based Learning) เป็นต้น

2. ควรมีการวิจัยและพัฒนาเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ตามแนวคิดการคิดเชิงออกแบบร่วมกับแนวคิดสะเต็มศึกษา เพื่อส่งเสริมทักษะความเป็นนวัตกรรม และทักษะขั้นสูงอื่นๆ

เอกสารอ้างอิง

กรัณย์พล วิวรรณมงคล. (2560). กระบวนการจัดการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับท้องถิ่น. กาญจนบุรี: มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี.

จารีพร ผลมูล. (2558). การพัฒนาหน่วยการเรียนรู้บูรณาการแบบ STEAM สำหรับนักเรียนชั้น มัธยมศึกษาปีที่ 3: กรณีศึกษาชุมชนวังตะกอก จังหวัดชุมพร. ปรียุณานิพนธ์การศึกษา มหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

นภาพรณ เจียมทอง และ เปรม วิบูลย์เจริญสุข. (2566). การจัดการเรียนรู้ด้วยการใช้ความคิดเชิงออกแบบสำหรับนักเรียนประถมศึกษา. Journal of Roi Kaensarn Academi, 8(4), 572-586. จาก <https://so02.tci-thaijo.org/index.php/JRKSA/article/view/260066/175935>

ณัฐพงษ์ เทศทอง (2564). ผลการจัดการเรียนรู้สาระวิทยาศาสตร์ตามแนวคิด STEAM เพื่อส่งเสริมความสามารถในการสร้างนวัตกรรมและเจตคติต่อวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต), มหาวิทยาลัยศิลปากร. สืบค้นจาก <http://ithesis-ir.su.ac.th/dspace/bitstream>

- ปวีณา ยกพล. (2565). การพัฒนาความสามารถในการสร้างนวัตกรรมทางฟิลิกส์ โดยใช้การจัดการเรียนรู้ด้วยกระบวนการคิดเชิงออกแบบของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4. วิทยานิพนธ์ ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- พิชญา กล้าหาญ. (2564). การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดกระบวนการคิดเชิงออกแบบร่วมกับการจัดการเรียนรู้โดยใช้โครงงานเป็นฐาน เพื่อส่งเสริมความเป็นนวัตกรรมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- มาเรียม นิลพันธุ์. (2558). วิจัยวิทยทางการศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ 9. นครปฐม: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัย ศิลปากร.
- สถาบันสอนโค้ดเจเนียส. (2566). รู้จักทักษะการแก้ปัญหา *problem solving* ปั่นเด็กให้ก้าวทันโลกอนาคต. สืบค้น 5 กุมภาพันธ์ 2567, จาก <https://codegeniusacademy.com/problem-solving/>
- สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี. (2555). ครูวิทยาศาสตร์มืออาชีพ แนวทางสู่การเรียนรู้การสอนที่มีประสิทธิภาพ. กรุงเทพฯ: อินเทอร์เน็ตเคชั่น ซัพพลายส์.
- วรรณพงศ์ เจริญโพธิ์. (2559). ชุดสื่อการเรียนรู้วิชาวิทยาศาสตร์ระดับมัธยมศึกษา เล่มที่ 5. กรุงเทพฯ: โรงเรียนคอมพิวเตอร์อัจฉริยะภาพ.
- วิสูตร โพธิ์เงิน. (2560). STEAM ศิลปะเพื่อสะเต็มศึกษา: การพัฒนาการรับรู้ความสามารถและแรงบันดาลใจให้เด็ก. วารสารครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 45(1), 320-334.
- เอกสิทธิ์ ชินนทรภูมิ (2563). การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนตามแนวคิด STEAM เพื่อส่งเสริมทักษะการสร้างสรรค์นวัตกรรมทางเทคโนโลยีของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา. วิทยานิพนธ์ ปรัชญาดุษฐ์บัณฑิต, มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- Alyssa Gallagher. (2016). *How to use design thinking in the classroom to build problem-solving skills*. Retrieved June 8, 2020, from <https://www.teacher-blog.education.com/how-to-use-design-thinking-in-the-classroom-to-build-problem-solving-skills-c42bd9a95ccd#.qb5wd0nf4>
- Cheri Sterman. (2015). *Teaching by design: Design thinking is a problem-solving strategy that help build students 21th century skills*. Retrieved June 1, 2020, from https://www.naesp.org/sites/default/files/TechingByDesign_CCAC15.pdf.
- The Stanford d.school Bootcamp Bootleg (2010). *D.school bootcamp bootleg. Institute of design at Stanford*. Retrieved June 1, 2020, from <https://dschool.stanford.edu/wp-content/uploads/2011/03/BootcampBootleg2010v2SLM.pdf>.
- Yakman, G. (2008). STEAM Education: An overview of creating a model of integrative education. Retrieved June 1, 2020, from https://www.academia.edu/8113795/STEAM_Education_an_overview_of_creating_a_model_of_integrative_education.

การจัดกิจกรรมการเรียนรู้รายวิชาฟิสิกส์ตามแนวคิดสะเต็มศึกษาร่วมกับบริบท
ท้องถิ่นและชุมชน เพื่อส่งเสริมความสามารถในการคิดแก้ปัญหาของนักเรียนชั้น
มัธยมศึกษาปีที่ 4

THE PHYSICS LEARNING ACTIVITIES BASED ON STEAM EDUCATION WITH LOCAL
AND COMMUNITY CONTEXTS TO ENHANCE PROBLEM-SOLVING ABILITIES FOR
STUDENTS AT 10TH GRADE LEVEL

วราภรณ์ สารรัตน์, พรชัย หนูแก้ว, กรณ์ยพล วิวรรณมงคล

Waraporn Sararat, Pornchai Nookaew, Karanphon Wiwanthamongkon

หลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี

Master of Education Program in Curriculum and Learning Management Kanchanaburi Rajabhat University

Corresponding Author E-mail: js.waraporn@gmail.com

บทความวิจัย (Research Article)

Received 12/2/2024, Revised 29/3/2024, Accepted 24/4/2024

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เพื่อศึกษาประสิทธิภาพของกิจกรรมการเรียนรู้ 2) เพื่อศึกษาความสามารถในการคิดแก้ปัญหาหลังการใช้กิจกรรมการเรียนรู้ผ่านเกณฑ์ร้อยละ 70 3) เพื่อศึกษาผลการเรียนรู้การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดสะเต็มศึกษาร่วมกับบริบทท้องถิ่นและชุมชน กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2566 โรงเรียนท่ามะกาบุญศิริวิทยา จำนวน 8 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแผนการจัดการเรียนรู้ มีค่าความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา 0.80-1.00 แบบประเมินความสามารถในการคิดแก้ปัญหา มีค่าความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา 0.06-1.00 และแบบทดสอบวัดผลการเรียนรู้ มีค่าความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา 0.80-1.00 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบแบบที

ผลการวิจัยพบว่า 1) แผนการจัดการเรียนรู้รายวิชาฟิสิกส์ตามแนวคิดสะเต็มศึกษาร่วมกับบริบทท้องถิ่นและชุมชน มีประสิทธิภาพ 73.94/71.88 2) ผลการศึกษาความสามารถในการแก้ปัญหาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 หลังการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดสะเต็มศึกษาร่วมกับบริบทท้องถิ่นและชุมชน ในภาพรวมนักเรียนมีความสามารถในการคิดแก้ปัญหาอยู่ในระดับดี คิดเป็นร้อยละ 80.5 3) ผลการเรียนรู้ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่ใช้แผนการจัดการเรียนรู้รายวิชาฟิสิกส์ตามแนวคิดสะเต็มศึกษาร่วมกับบริบทท้องถิ่นและชุมชน เรื่อง งานและพลังงานของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 หลังจากการจัดการเรียนรู้รายวิชาฟิสิกส์ตามแนวคิดสะเต็มศึกษาร่วมกับบริบทท้องถิ่นและชุมชนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

คำสำคัญ: ความสามารถในการคิดแก้ปัญหา, สะเต็มศึกษา, บริบทท้องถิ่นและชุมชน

Abstract

This research aims were to: 1) efficiency of learning activities; 2) to study enhance problem solving abilities after learning activities at the criteria level as 70 percent; 3) to study learning outcomes of learning activities based on STEAM education with local and community contexts. The target group involved in this research was a total of eight ten grade students in the semester 2/2023 from Thamakapunsirivithaya School. The tools used in this research were: learning management plan, (content validity was 0.80-1.00) problem solving abilities assessment (content validity was 0.60-1.00) and tests. (content validity was 0.80-1.00) The data were analyzed using percentage, mean, standard deviation, and t-test dependent.

The results of the study were found as follows: 1) The efficiency of physic learning activities based on STEM education with local and community contexts to enhance problem solving abilities for student at ten grade level was found to be of 73.94/71.88 higher than 70/70 standard criteria 2) good results were found for problem solving abilities of the ten grade students after the activities. 3) Learning Outcomes of the ten grade students after the activities was found to be higher than that prior to the activities.

Keywords: Problem Solving Abilities, STEAM Education, Local And Community Contexts

บทนำ

วิทยาศาสตร์เป็นศาสตร์ที่มีความสำคัญเป็นอย่างยิ่ง ไม่ว่าจะเป็นด้านการศึกษาหรือ การดำรงชีวิตของมนุษย์ มีบทบาทสำคัญในสังคมโลกปัจจุบันและอนาคตเพราะเกี่ยวข้องกับทุกคนทั้งในชีวิตประจำวันและการทำงานอาชีพต่าง ๆ ตลอดจนเทคโนโลยี เครื่องมือเครื่องใช้และผลผลิตต่าง ๆ เพื่ออำนวยความสะดวกในชีวิต สิ่งเหล่านี้ล้วนเป็นผลของความรู้วิทยาศาสตร์ผสมผสานกับความคิดสร้างสรรค์และศาสตร์อื่น ๆ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551, หน้า 92) การศึกษาวิทยาศาสตร์ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2560) มีความมุ่งหวังให้ผู้เรียนได้เรียนรู้วิทยาศาสตร์ เน้นการเชื่อมโยงความรู้กับกระบวนการ มีทักษะสำคัญในการค้นคว้าและสร้างองค์ความรู้ โดยใช้กระบวนการในการสืบเสาะหาความรู้ และการแก้ปัญหาที่หลากหลาย ให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียนรู้ทุกขั้นตอน มีการทำกิจกรรมด้วยการลงมือปฏิบัติจริงอย่างหลากหลายเหมาะสมกับระดับชั้น (กระทรวงศึกษาธิการ, 2560, หน้า 3) วิชาฟิสิกส์เป็นวิทยาศาสตร์กายภาพแขนงหนึ่งที่ศึกษาและอธิบายปรากฏการณ์เกี่ยวกับธรรมชาติ ความรู้ส่วนใหญ่ได้จากการคำนวณและการแก้โจทย์สมการโดยอาศัยความรู้ทางวิทยาศาสตร์และคณิตศาสตร์ ฟิสิกส์จึงเป็นพื้นฐานสำคัญในการเรียนรู้และการนำไปประยุกต์ใช้ในศาสตร์ต่าง ๆ ในเชิงวิทยาศาสตร์และวิศวกรรมศาสตร์ ตลอดจนการสร้างนวัตกรรมและเทคโนโลยีใหม่ๆ (สำนักบริหารงานการมัธยมศึกษาตอนปลาย, 2558 หน้า 1)

การจัดการศึกษาโรงเรียนท่ามะกาปัญญสิริวิทยา มีนโยบายการจัดการศึกษาแบบบูรณาการ วิชาต่าง ๆ ให้สอดคล้องกับเอกลักษณ์ คือ เกษตรผสมผสาน เนื่องจากนักเรียนเป็นเยาวชนที่ถือได้ว่าเป็นอนาคตของชุมชน และเป็นผู้สืบทอดวิถีชีวิตในการทำนาของบรรพบุรุษ ถึงแม้จะมีนวัตกรรมหรือเครื่องมือที่ทันสมัยถูกพัฒนาขึ้นมาเพื่อช่วยผ่อนแรง แต่นักเรียนก็ควรจะได้รับปลูกฝังความรู้ ทักษะ เกี่ยวกับนวัตกรรมชาวบ้าน

ในอดีต เพื่อสืบสานและนำไปพัฒนาต่อยอด จากรายงานผลการประกันคุณภาพการศึกษา มาตรฐานที่ 1 คุณภาพผู้เรียน 3 ปีการศึกษาย้อนหลัง คือ ปีการศึกษา 2563 – 2565 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและสมรรถนะสำคัญของผู้เรียนด้านความสามารถในการแก้ปัญหา และความสามารถในการคิด ในกลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยียังไม่เป็นไปตามค่าเป้าหมายของโรงเรียนที่พึงประสงค์ เนื่องจากนักเรียนจำนวนมากขาดทักษะการคิดแก้ปัญหา การนำความรู้มาประยุกต์ใช้ และขาดความคล่องในการคิดแบบวิทยาศาสตร์ ส่งผลให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนไม่เป็นไปตามค่าเป้าหมายของโรงเรียนที่วางไว้ ลักษณะของปัญหาผู้เรียนสอดคล้องกับงานวิจัยของพงศกร ลอยล่อง (2564) ที่พบว่า การจัดกิจกรรมที่เน้นการแก้ปัญหา อีกทั้งยังใช้ปัญหาในชีวิตประจำวันของนักเรียนที่นักเรียนอาจพบมาเป็นจุดตั้งต้นของกิจกรรมการเรียนรู้ และเป็นตัวกระตุ้นในการพัฒนาทักษะการแก้ปัญหาด้วยเหตุผล และสอดคล้องกับ Giuliano (1998) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความคิดและวิธีการแก้ปัญหานักเรียนระดับมัธยมศึกษาในวิชาเคมี พบว่านักเรียนมีรูปแบบทางความคิดที่เหมือนกันจะใช้วิธีการแก้ปัญหาคือคล้ายกัน และการแก้ปัญหาแบบเป็นกลุ่มจะช่วยให้นักเรียนได้ตรวจสอบการคิดของตนเอง

เมื่อพิจารณาจากข้อมูลข้างต้น ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 รายวิชาฟิสิกส์ ในช่วง 3 ปีย้อนหลัง (ปีการศึกษา 2563– 2565) อยู่ในระดับที่ต้องปรับปรุง จากรายงานผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของฝ่ายบริหารวิชาการโรงเรียนท่ามะกาปัญญสิริวิทยา พบว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนยังไม่เป็นไปตามค่าเป้าหมายของโรงเรียน สัมพันธ์กับผลการทดสอบของสถานบันทดสอบทางการศึกษา (O-Net) ในช่วง 3 ปีหลัง (ปีการศึกษา 2561-2564) ต่ำกว่าคะแนนเฉลี่ยระดับประเทศ และสอดคล้องกับผลการประเมินการประกันคุณภาพการศึกษาของ สมศ. ในมาตรฐานที่ 1 คุณภาพของผู้เรียน ประเด็นพิจารณาที่ 2 ความสามารถในการคิดวิเคราะห์ สอดคล้องกับสมรรถนะสำคัญของผู้เรียนตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551 ข้อ 2 ความสามารถในการคิด และข้อ 3 ความสามารถในการแก้ปัญหา (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551, หน้า 4)

การจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดสะเต็มศึกษา (STEAM EDUCATION) เกิดจากการพัฒนาแนวทางการจัดการเรียนรู้ STEM education มุ่งเน้นการจัดการเรียนรู้โดยวิธีการบูรณาการการสอนเข้าด้วยกัน 5 เนื้อหาสาระ ได้แก่ วิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี วิศวกรรม ศิลปะ และคณิตศาสตร์ ซึ่งแต่ละวิชาสามารถเชื่อมโยงและสนับสนุนซึ่งกันและกันได้ผ่านการประยุกต์กับบริบทหรือสถานการณ์จริง และเกิดบรรยากาศการเรียนรู้ที่ดีขึ้น รวมทั้งพัฒนาภาษาและสังคมศึกษาให้นักเรียนไปพร้อม ๆ กันด้วย สอดคล้องกับ วิสูตร โพธิ์เงิน (2560, หน้า 320) ที่กล่าวว่า STEAM เป็นแนวทางการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการที่นำศิลปะมาบูรณาการกับการจัดการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี วิศวกรรม และคณิตศาสตร์ ปัจจัยสำคัญในการนำแนวคิด STEAM มาใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ คือ บริบท (Context) การออกแบบสร้างสรรค์ (Creative Design) และการสร้างแรงบันดาลใจ (Emotional Touch) ในการออกแบบกิจกรรมสร้างสรรค์ สิ่งสำคัญในการออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ที่สำคัญ 4 ประเด็น คือ 1) การบูรณาการ (Integration) 2) ความหลากหลาย (Variety) 3) ความลึก (Deep) และ 4) ความเป็นพลวัต (Dynamic) และสอดคล้องกับ แยกแมน (Yakman, 2008, อ้างถึงใน Hyunju Park และคณะ 2016, หน้า 1739-1753) การจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการข้ามกลุ่มสาระวิชาประกอบด้วย ศาสตร์การเรียนรู้ วิทยาศาสตร์ (S: Science) เทคโนโลยี (T: Technology) วิศวกรรมศาสตร์ (E: Engineering) ศิลปะศาสตร์ (A: Arts) และคณิตศาสตร์ (M: Mathematics) โดยให้มีความสัมพันธ์เป็นหนึ่งเดียวทางด้านการสอน เน้นผู้เรียนลงมือปฏิบัติและมีความเกี่ยวข้องกับชีวิตประจำวัน ซึ่งการเพิ่มศิลปศาสตร์

เป็นการเน้นความคิดเชิงสร้างสรรค์เพื่อมาเชื่อมโยงความสัมพันธ์กับวิทยาศาสตร์ที่เน้นการคิดเชิงวิชาการและนำไปสู่การพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ และเกิดความมั่นคงในการเรียนวิทยาศาสตร์

จากการศึกษาเอกสาร ผู้วิจัยจึงเริ่มเก็บรวบรวมข้อมูล แล้วนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์และสรุปผลเพื่อหาคำตอบในการคิดแก้ปัญหาดังกล่าว ผู้วิจัยได้ศึกษารูปแบบการจัดการเรียนการสอนที่เหมาะสมเพื่อนำมาใช้แก้ปัญหา พบว่า การจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดสะเต็มศึกษาสามารถพัฒนาผู้เรียนทำให้เกิดการบูรณาการความรู้นำมาคิดแก้ปัญหาอย่างเป็นลำดับขั้นตอนได้ รวมทั้งนำเอานโยบายการจัดการเรียนการสอนของโรงเรียนท่ามะกาปัญญศิริวิทยา คือ การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ บูรณาการกับเอกลักษณ์ของโรงเรียนเรื่องการทำนา มาสร้างสถานการณ์ปัญหาโดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นการทำนาของคนในชุมชน ส่งผลให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของธนวรรณ ศรีวิบูลย์รัตน์ (2561) พบว่า ผลการเปรียบเทียบความสามารถในการคิดแก้ปัญหาหลังเรียนด้วยกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดสะเต็มศึกษา สูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทั้งนี้อาจเป็นเพราะกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดสะเต็มศึกษาเป็นการจัดการเรียนรู้ที่มีการบูรณาการข้ามกลุ่มสาระวิชาระหว่างสี่สาขาวิชา ได้แก่ วิชาวิทยาศาสตร์ วิชาเทคโนโลยี วิชาวิศวกรรมศาสตร์ และวิชาคณิตศาสตร์ โดยนำกระบวนการออกแบบเชิงวิศวกรรมมาใช้ในการจัดการเรียนรู้ โดยเริ่มจากทำความเข้าใจปัญหาจากสถานการณ์ที่กำหนดให้ รวบรวมข้อมูลและแนวคิดที่เกี่ยวข้องกับการแก้ปัญหาดังกล่าว นำความรู้ที่ได้รวบรวมมาประยุกต์เพื่อออกแบบวิธีการแก้ปัญหาวางแผนในการแก้ปัญหามีการกระตุ้นให้นักเรียนเชื่อมโยงข้อมูลที่มีกับสิ่งที่ต้องการทราบ เมื่อได้วิธีการที่สามารถแก้ปัญหาได้ จึงดำเนินการแก้ปัญหาตามวิธีการหรือแผนที่วางไว้จนได้คำตอบ ทดสอบและประเมินผลการแก้ปัญหา และนำเสนอวิธีการแก้ปัญหาที่ดีที่สุด สอดคล้องกับภิญญา สิงห์โต (2563), Jeong & Kim (2015)

จากเหตุผลและสภาพปัญหาดังกล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยจึงตระหนักถึงสภาพปัญหาและ ความจำเป็นในการพัฒนากระบวนการจัดการเรียนรู้ที่เหมาะสมและมีประสิทธิภาพเพื่อช่วยให้นักเรียนสามารถบูรณาการความรู้นำมาคิดแก้ปัญหาอย่างเป็นลำดับขั้นตอนได้ และตอบสนองนโยบายการจัดกิจกรรมการเรียนรู้บูรณาการกับเอกลักษณ์ของโรงเรียนเรื่องการทำนามาสร้างสถานการณ์ปัญหาโดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นการทำนาของคนในชุมชน บทความวิจัยนี้จะนำเสนอผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้รายวิชาฟิสิกส์ตามแนวคิดสะเต็มศึกษาร่วมกับบริบทท้องถิ่นและชุมชน เพื่อส่งเสริมความสามารถในการคิดแก้ปัญหาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนท่ามะกาปัญญศิริวิทยา ตำบลเขาสามสืหม อำเภอท่ามะกา จังหวัดกาญจนบุรี

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาประสิทธิภาพของกิจกรรมการเรียนรู้รายวิชาฟิสิกส์ตามแนวคิดสะเต็มศึกษาร่วมกับบริบทท้องถิ่นและชุมชนเพื่อส่งเสริมความสามารถในการคิดแก้ปัญหาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4
2. เพื่อศึกษาความสามารถในการคิดแก้ปัญหา หลังการใช้กิจกรรมการเรียนรู้รายวิชาฟิสิกส์ตามแนวคิดสะเต็มศึกษาร่วมกับบริบทท้องถิ่นและชุมชน ผ่านเกณฑ์ร้อยละ 70
3. เพื่อศึกษาผลการเรียนรู้รายวิชาฟิสิกส์ตามแนวคิดสะเต็มศึกษาร่วมกับบริบทท้องถิ่นและชุมชน เพื่อส่งเสริมความสามารถในการคิดแก้ปัญหาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4

วิธีดำเนินการวิจัย

กลุ่มเป้าหมาย

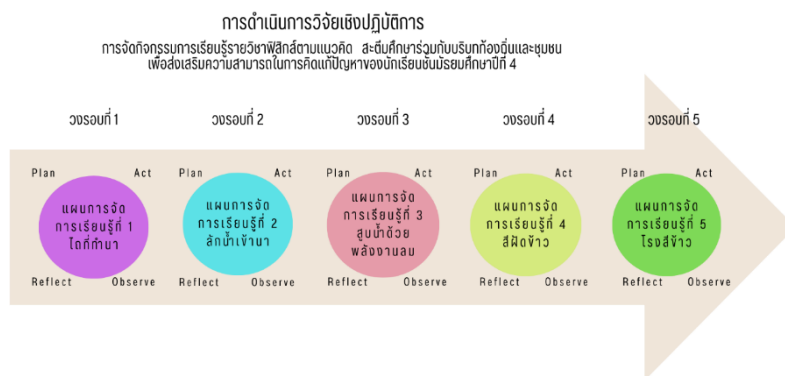
กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการวิจัย คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 แผนการเรียนวิทยาศาสตร์ – คณิตศาสตร์ โรงเรียนท่ามะกาบุญศิริวิทยา ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2566 จำนวน 1 ห้องเรียน จำนวน 8 คน

ระยะเวลาที่ใช้ในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ดำเนินการทดลองในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2566 โดยใช้เวลาทั้งหมดจำนวน 6 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 4 ชั่วโมง รวม 21 ชั่วโมง

การดำเนินการวิจัยเชิงปฏิบัติการ

ผู้วิจัยได้ดำเนินการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ตามขั้นตอนของกระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการเป็นวงรอบ ทั้งหมด 5 วงรอบ ดังแผนภาพที่ 2

แผนภาพที่ 2 การดำเนินการวิจัยปฏิบัติการ

แบบแผนการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีลักษณะของการวิจัยเชิงทดลอง การเปรียบเทียบผลการเรียนรู้ของนักเรียน เรื่อง งาน และพลังงาน โดยใช้แบบแผนการวิจัยแบบหนึ่งกลุ่มสอบก่อนและหลังเรียน (มาเรียม นิลพันธ์, 2555, หน้า 144) มีแบบแผนการวิจัย ดังนี้

การทดสอบก่อนการทดลอง	การทดลอง	การทดสอบหลังการทดลอง
T_1	X	T_2

สัญลักษณ์ที่ใช้ในแบบแผนการทดลอง

T_1 = แทนการทดสอบก่อนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้

X = แทนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้รายวิชาฟิสิกส์ตามแนวคิดสเต็มศึกษาร่วมกับบริบทท้องถิ่นและชุมชน

T_2 = แทนการทดสอบหลังการจัดกิจกรรมการเรียนรู้

เนื้อหาที่ใช้ในการวิจัย

เนื้อหาที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ศึกษาจากเนื้อหากลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 รายวิชาวิทยาศาสตร์เพิ่มเติม สารฟิสิกส์ ว31206 หน่วยการเรียนรู้ที่ 5 เรื่อง งานและพลังงาน ตามตัวชี้วัดและสาระการเรียนรู้แกนกลาง กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2560) นักเรียนจะได้เรียนรู้เรื่องงานของแรงคงตัว กำลังเฉลี่ย พลังงานจลน์ พลังงานศักย์ กฎการอนุรักษ์พลังงานกล และประสิทธิภาพและการได้เปรียบเชิงกลของเครื่องกลอย่างง่ายบางชนิด

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. เครื่องมือที่ใช้ในการทดลองได้แก่

1.1 แผนการจัดการเรียนรู้รายวิชาฟิสิกส์ตามแนวคิดสะเต็มศึกษาร่วมกับบริบทท้องถิ่นและชุมชน เพื่อส่งเสริมความสามารถในการคิดแก้ปัญหาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 จำนวน 5 แผน 21 ชั่วโมง ประกอบด้วย แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 1 ไถที่ทำนา จำนวน 4 ชั่วโมง แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 2 ลักน้ำเข้านา จำนวน 3 ชั่วโมง แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 3 สูบน้ำด้วยพลังงานลม จำนวน 5 ชั่วโมง แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 4 สีสักขาน้ำ จำนวน 5 ชั่วโมง และแผนการจัดการเรียนรู้ที่ 5 โรงสีข้าว จำนวน 4 ชั่วโมง

2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่

2.1 แบบประเมินความสามารถในการคิดแก้ปัญหาการปฏิบัติกิจกรรมตามแนวคิด STEAM ศึกษา ร่วมกับบริบทท้องถิ่นและชุมชน ประเมินทักษะความสามารถในการคิดแก้ปัญหาการจัดการเรียนรู้ โดยใช้การประเมินแบบรูบริค ประกอบด้วย การประเมิน 5 ด้าน รวมเป็น 15 คะแนน ดังนี้ 1) ระบุสถานการณ์/ปัญหา (3 คะแนน) 2) การวิเคราะห์สถานการณ์/ปัญหา (3 คะแนน) 3) กำหนดวิธีการเพื่อแก้ปัญหา (3 คะแนน) 4) ตรวจสอบผลลัพธ์ (3 คะแนน) 5) ประสิทธิภาพของผลงาน (3 คะแนน) แล้วนำคะแนนมาคิดเป็น ค่าเฉลี่ย

2.2 แบบทดสอบวัดผลการเรียนรู้รายวิชาฟิสิกส์ เรื่อง งานและพลังงาน จำนวน 1 ฉบับ เพื่อใช้ในการทดสอบก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้ ซึ่งเป็นข้อสอบปรนัยแบบเลือกตอบ 4 ตัวเลือก จำนวน 20 ข้อ กำหนดให้ค่าคะแนนคือคำตอบถูกต้องได้ 1 คะแนน ตอบผิดได้ 0 คะแนน ซึ่งแบบทดสอบวัดผลการเรียนรู้ ทางด้านการเรียนในด้านความจำ ด้านความเข้าใจ ด้านการประยุกต์ใช้ ด้านการวิเคราะห์ ด้านการประเมินค่า และด้านสร้างสรรค์

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยใช้สถิติในการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

1. สถิติพื้นฐาน ร้อยละ หาค่าเฉลี่ย และหาค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
2. การวิเคราะห์คุณภาพเครื่องมือ

2.1 หาประสิทธิภาพของแผน (E_1/E_2) การกิจกรรมการเรียนรู้รายวิชาฟิสิกส์ตามแนวคิด สะเต็มศึกษาร่วมกับบริบทท้องถิ่นและชุมชน เพื่อส่งเสริมความสามารถในการคิดแก้ปัญหาตามเกณฑ์ที่กำหนด 70/70 โดยสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์หาประสิทธิภาพของนวัตกรรมที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นใช้สูตร E_1/E_2 (ชัยยงค์ พรหมวงศ์, 2556, หน้า 117)

2.2 หาค่าความยากง่าย (p) และอำนาจจำแนก (r) ของแบบทดสอบวัดผลการเรียนรู้โดยใช้การวิเคราะห์รายข้อ (Item Analysis)

2.3 การหาความเที่ยงตรงของเนื้อหา (Validity) โดยใช้สูตรดัชนีความสอดคล้อง IOC ดังนี้ (สมนึก ภัททิยธนี, 2555, หน้า 220)

2.4 การหาค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบวัดผลการเรียนรู้เรื่อง งานและพลังงาน โดยใช้สูตร KR-20 ของคูเดอร์ ริชาร์สัน

3. การวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัย ได้แก่ โดยใช้ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างคะแนนการทดสอบก่อนและหลังการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ค่าสถิติการทดสอบค่าที (t -test) แบบ dependent (มาเรียม นิลพันธุ์, 2555, หน้า 53)

ผลการวิจัย

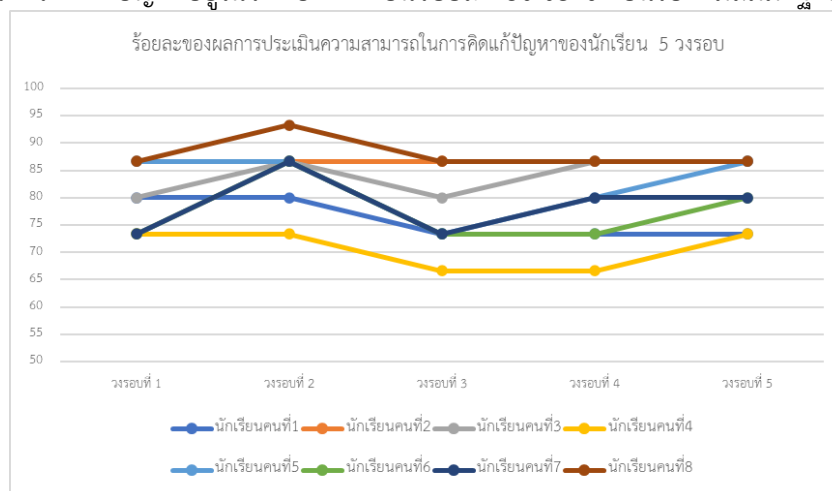
การวิจัย เรื่อง การจัดกิจกรรมการเรียนรู้รายวิชาฟิสิกส์ตามแนวคิดสะเต็มศึกษาร่วมกับบริบทท้องถิ่นและชุมชน เพื่อส่งเสริมความสามารถในการคิดแก้ปัญหาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา-ปีที่ 4 สรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

ตอนที่ 1 ผลการหาประสิทธิภาพของแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้รายวิชาฟิสิกส์ตามแนวคิดสะเต็มศึกษาร่วมกับบริบทท้องถิ่นและชุมชน พบว่า แผนการจัดการเรียนรู้รายวิชาฟิสิกส์ตามแนวคิดสะเต็มศึกษาร่วมกับบริบทท้องถิ่นและชุมชน มีประสิทธิภาพ 73.94/71.88 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานการวิจัย ข้อที่ 1

ตารางที่ 1 ผลการหาประสิทธิภาพแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดสะเต็มศึกษาร่วมกับบริบทท้องถิ่นและชุมชน

ร.น.	คะแนนระหว่างจัดกิจกรรมการเรียนรู้ (E_1)					รวม (100 คะแนน)	คิดเป็นร้อยละ	คะแนนสอบหลังเรียน (E_2) (20 คะแนน)	
	แผนฯ 1 (20 คะแนน)	แผนฯ 2 (20 คะแนน)	แผนฯ 3 (20 คะแนน)	แผนฯ 4 (20 คะแนน)	แผนฯ 5 (20 คะแนน)			คะแนน	คิดเป็นร้อยละ
1	13.5	17	12.5	13.5	17	73.5	73.50	14	70.00
2	13.5	17	12.5	13.5	17	73.5	73.50	15	75.00
3	13.5	17	12.5	13.5	17	73.5	73.50	13	65.00
4	13.5	17	12.5	13.5	17	73.5	73.50	18	90.00
5	13.5	16	13	14.5	18	75	75.00	16	80.00
6	12	16	13	14.5	18	73.5	73.50	10	50.00
7	13.5	16	13	14.5	18	75	75.00	15	75.00
8	13.5	16	13	13.5	18	74	74.00	14	70.00
รวม						591.5	591.50	115.00	575.00
เฉลี่ย						73.9	73.94	14.38	71.88
E_1/E_2						$E_1=73.94$		$E_2=71.88$	

2. ผลการศึกษาความสามารถในการแก้ปัญหานักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 หลัง การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดสะเต็มศึกษาร่วมกับบริบทท้องถิ่นและชุมชน ในภาพรวมนักเรียนมีความสามารถในการคิดแก้ปัญหายุ่งในระดับดี คิดเป็นร้อยละ 80.05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานการวิจัยข้อที่ 2

แผนภาพที่ 3 ผลการประเมินความสามารถในการคิดแก้ปัญหานักเรียน 5 วงรอบ

3. ผลการเรียนรู้ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่ใช้แผนการจัดการเรียนรู้รายวิชาฟิสิกส์ตามแนวคิดสะเต็มศึกษาร่วมกับบริบทท้องถิ่นและชุมชน เรื่อง งานและพลังงานของนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 หลังจากการจัดการเรียนรู้รายวิชาฟิสิกส์ตามแนวคิดสะเต็มศึกษาร่วมกับบริบทท้องถิ่นและชุมชน หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานการวิจัยข้อที่ 3

ตารางที่ 3 ผลการเปรียบเทียบผลการเรียนรู้ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 หลังการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดสะเต็มศึกษาร่วมกับบริบทท้องถิ่นและชุมชน

การทดสอบ	จำนวนนักเรียน	คะแนนเต็ม	$\bar{X}$	S.D.	t	Sig.
ก่อนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้	8	20	8.63	2.62	15.71	0.00
หลังการจัดกิจกรรมการเรียนรู้	8	20	14.38	2.33		

อภิปรายผล

การวิจัย เรื่อง การเรียนรู้รายวิชาฟิสิกส์ตามแนวคิดสะเต็มศึกษาร่วมกับบริบทท้องถิ่นและชุมชน เพื่อส่งเสริมความสามารถในการคิดแก้ปัญหาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 อภิปรายผล ได้ดังนี้

1. แผนการจัดการเรียนรู้รายวิชาฟิสิกส์ตามแนวคิดสะเต็มศึกษาร่วมกับบริบทท้องถิ่นและชุมชน มีประสิทธิภาพ 73.94/71.88 ตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ 70/70 เป็นเพราะว่าผู้วิจัยได้ศึกษาหลักสูตร จุดมุ่งหมายของหลักสูตร สารและมาตรฐานการเรียนรู้ ผลการเรียนรู้ คำอธิบายรายวิชา และขอบข่ายของเนื้อหากลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 รายวิชาวิทยาศาสตร์เพิ่มเติม ตามตัวชี้วัดและสาระการเรียนรู้แกนกลางกลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2560) หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 เพื่อวิเคราะห์และออกแบบกำหนดเนื้อหาในการนำมาสร้างแผนการจัดการเรียนรู้รายวิชาฟิสิกส์ตามแนวคิดสะเต็มศึกษาร่วมกับบริบทท้องถิ่นและชุมชน และยังได้รับความอนุเคราะห์จากผู้เชี่ยวชาญช่วยตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา ความถูกต้องด้านภาษาก่อนนำไปใช้

แผนการจัดการเรียนรู้รายวิชาฟิสิกส์ตามแนวคิดสะเต็มศึกษาร่วมกับบริบทท้องถิ่นและชุมชนประกอบด้วย 5 ขั้นตอน คือ ขั้นที่ 1 ขั้นกำหนดปัญหา (Identify) เป็นการสร้างความเข้าใจให้กับนักเรียนโดยใช้คำถาม การยกตัวอย่างปัญหา หรือสถานการณ์ที่สอดคล้องกับบริบทท้องถิ่นและชุมชน โดยนักเรียนร่วมกันระดมความคิดวิเคราะห์ปัญหาจากสถานการณ์หรือในเนื้อหาที่จะได้เรียนในบทเรียน วิเคราะห์สาเหตุของปัญหา และกำหนดเป้าหมายของการแก้ปัญหา ขั้นที่ 2 ขั้นรวบรวมข้อมูล (Compile Data) เป็นการสืบค้นข้อมูล โดยนักเรียนรวบรวมจัดทำข้อมูลที่เกี่ยวกับการแก้ปัญหาและแสวงหาวิธีการ/แนวทางในการแก้ปัญหาจากสื่อแหล่งต่าง ๆ ขั้นที่ 3 ขั้นวางแผน (Planning) เป็นขั้นที่นักเรียนนำข้อมูลที่ได้จัดทำมาแล้วมาดำเนินการสร้างเป็นต้นแบบของแนวคิด เลือกวิธีการ/แนวทางในการแก้ปัญหา กำหนดสมมุติฐาน เขียนขั้นตอนการดำเนินการระบุวัสดุ/อุปกรณ์ รวมทั้งวาดภาพออกแบบชิ้นงาน ขั้นที่ 4 ขั้นสร้างและทดสอบ (Creating and Test) เป็นการพัฒนาชิ้นงานตามขั้นตอนที่ได้ออกแบบไว้และทดสอบชิ้นงาน บันทึกผลการทดสอบ ในขั้นนี้ครูผู้สอนสามารถทราบถึงปัญหาหรือสิ่งที่นักเรียนขาดได้จากการสอบถามนักเรียนขณะปฏิบัติกิจกรรมว่าพบปัญหาอะไรบ้างซึ่งครูผู้สอนสามารถเข้าไปให้คำแนะนำได้ตามกลุ่ม และ ขั้นที่ 5 ขั้นนำเสนอและประเมินผล (Present and Evaluate) เป็นการนำเสนอผลงานของนักเรียนแต่ละกลุ่มหลังจากที่นักเรียนสร้างและทดสอบชิ้นงานตนเองเสร็จเรียบร้อยแล้ว โดยนักเรียนร่วมกันประเมิน สะท้อน และวิจารณ์ ผลงานทั้งของตนเองและของเพื่อน พร้อมแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับผลที่เกิดจากการปฏิบัติการแก้ปัญหาและการนำไปประยุกต์ใช้ประโยชน์ในด้านอื่น ๆ ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของปัญญาญ์ ทรัพย์เจริญ (2653), เอกสิทธิ์ ชินินทรภูมิ (2564) และ Jeong & Kim (2015)

2. ความสามารถในการคิดแก้ปัญหาของนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 หลังการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดสะเต็มศึกษาร่วมกับบริบทท้องถิ่นและชุมชน ในภาพรวมนักเรียนมีความสามารถในการคิดแก้ปัญหาคิดเป็นร้อยละ 80.5 อยู่ในระดับคุณภาพดี เป็นไปตามสมมติฐานการวิจัยข้อที่ 2 เมื่อพิจารณาพัฒนาการของความสามารถในการคิดแก้ปัญหาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา-ปีที่ 4 หลังการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดสะเต็มศึกษาร่วมกับบริบทท้องถิ่นและชุมชน แสดงให้เห็นว่าวงรอบที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแผนการจัดการเรียนรู้ เรื่องลัคน้ำเข้านา นักเรียนมีความสามารถในการคิดแก้ปัญหาคิดเป็นร้อยละ 85.00 ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากการลัคน้ำเข้านาเป็นกิจกรรมที่นักเรียนสามารถสร้างชิ้นงานได้โดยอาศัยหลักการทางวิทยาศาสตร์ การออกแบบเชิงวิศวกรรม คณิตศาสตร์ เทคโนโลยี รวมไปถึงศิลปะเพื่อสร้างสรรค์ชิ้นงานได้ง่ายไม่ซับซ้อนมากจึงส่งผลให้นักเรียนทุกคนสามารถแก้ปัญหาผ่านการบวนการคิดแก้ปัญหาได้ ส่วนวงรอบที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแผนการจัดการเรียนรู้ที่ 3 เรื่องสูบน้ำด้วยพลังงานลม นักเรียนมีความสามารถในการคิดแก้ปัญหาคิดเป็นร้อยละ 76.67 ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากกิจกรรมสูบน้ำด้วยพลังงานลม เป็นกิจกรรมที่นักเรียนต้องใช้เวลาในการสร้างสรรค์ชิ้นงาน รวมไปถึงการนำเอาหลักการทางวิทยาศาสตร์ การออกแบบเชิงวิศวกรรม คณิตศาสตร์ เทคโนโลยี และศิลปะ มาบูรณาการกัน เนื่องด้วยชิ้นงานที่นักเรียนสร้างค่อนข้างจะมีความยากจึงส่งผลให้นักเรียนมีผลการคิดแก้ปัญหา น้อยตามมานั่นเอง แต่ถึงอย่างนั้นผลการประเมินความสามารถในการคิดแก้ปัญหาของนักเรียนในวงรอบการปฏิบัตินี้มีผลมากกว่าร้อยละ 70 สูงกว่าเกณฑ์ที่ตั้งไว้ และเป็นไปตามสมมติฐานการวิจัยข้อที่ 2 แสดงให้เห็นว่าเมื่อจัดการบวนการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดสะเต็มศึกษาร่วมกับบริบทท้องถิ่นและชุมชน ในภาพรวมสามารถส่งเสริมความสามารถในการคิดแก้ปัญหาของผู้เรียนให้สูงขึ้นได้ การจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดสะเต็มศึกษาร่วมกับบริบทท้องถิ่นและชุมชน เพื่อส่งเสริมความสามารถในการคิดแก้ปัญหานั้น ผู้วิจัยได้ทำการสังเคราะห์จากผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 4 ท่าน จนได้ขั้นตอนการสอนที่นำมาใช้ในการวิจัยครั้งนี้ 5 ขั้นตอน กระบวนการจัดการเรียนรู้ทั้ง 5 ขั้นตอนนี้จะส่งเสริมให้ผู้เรียนได้คิดเพื่อหาแนวทางในการแก้ปัญหา สืบค้นข้อมูลจากแหล่งที่สามารถเข้าถึงได้ตามศักยภาพของตนเอง วางแผนการทำงาน บูรณาการความรู้ความสามารถของตนเองเพื่อนำพาตนเองและเพื่อนร่วมกลุ่มบรรลุจุดประสงค์การเรียนรู้ โดยมีครูคอยให้คำแนะนำแลกเปลี่ยนองค์ความรู้ที่นักเรียนค้นพบ ปัญหาที่เกิดขึ้นระหว่างการจัดการเรียนรู้และให้กำลังใจ อันเป็นที่ส่งเสริมความสามารถในการคิดแก้ปัญหาของนักเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับผลการศึกษาของธนวรรณ ศรีวิบูลย์รัตน์ (2561) และอภิญญา สิงห์โต (2563)

3. ผลการเรียนรู้เรื่องงานและพลังงานของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 หลังการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดสะเต็มศึกษาร่วมกับบริบทท้องถิ่นและชุมชน หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานการวิจัยข้อที่ 3 อาจเป็นเพราะว่าเป็นการจัดสภาพการณ์ของการเรียนรู้โดยใช้บริบทท้องถิ่นและชุมชนเป็นเครื่องมือในการช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตามเป้าหมาย โดยผู้สอนนำผู้เรียนไปเผชิญสถานการณ์ปัญหาจริง และฝึกกระบวนการคิดวิเคราะห์ปัญหา แก้ปัญหาร่วมกันเป็นกลุ่ม ลงมือปฏิบัติ จึงช่วยให้ผู้เรียนเกิดความเข้าใจในสถานการณ์ปัญหานั้นอย่างชัดเจน ได้เห็นวิธีการที่หลากหลายในการแก้ปัญหา รวมทั้งช่วยให้ผู้เรียนเกิดความไม่แน่ใจ เกิดทักษะกระบวนการคิดแก้ปัญหาต่าง ๆ โดยการจัดการเรียนรู้รายวิชาฟิสิกส์ตามแนวคิดสะเต็มศึกษาร่วมกับบริบทท้องถิ่นและชุมชนประกอบด้วย 5 ขั้นตอน คือ ขั้นที่ 1 ขั้นกำหนดปัญหา (Identify) เป็นการสร้างความเข้าใจให้กับนักเรียนโดยใช้คำถาม การยกตัวอย่างปัญหาหรือสถานการณ์ที่สอดคล้องกับบริบทท้องถิ่นและชุมชน โดยนักเรียนร่วมกันระดมความคิดวิเคราะห์ปัญหาจากสถานการณ์หรือในเนื้อหาที่จะได้เรียนในบทเรียน วิเคราะห์สาเหตุของปัญหา และกำหนดเป้าหมายของ

การแก้ปัญหา ขั้นที่ 2 ขั้นรวบรวมข้อมูล (Data Collection) เป็นการสืบค้นข้อมูล โดยนักเรียนรวบรวมจัดกระทำข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการแก้ปัญหาและแสวงหาวิธีการ/แนวทางในการแก้ปัญหาจากสื่อแหล่งต่าง ๆ ขั้นที่ 3 ขั้นวางแผน (Planning) เป็นขั้นที่นักเรียนนำข้อมูลที่ได้จัดกระทำแล้วมาดำเนินการสร้างเป็นต้นแบบของแนวคิด เลือกวิธีการ/แนวทางในการแก้ปัญหา กำหนดสมมุติฐาน เขียนขั้นตอนการดำเนินการ ระบุวัสดุ/อุปกรณ์ รวมทั้งวาดภาพออกแบบชิ้นงาน ขั้นที่ 4 ขั้นสร้างและทดสอบ (Creating and Test) เป็นการพัฒนาชิ้นงานตามขั้นตอนที่ได้ออกแบบไว้และทดสอบชิ้นงาน บันทึกผลการทดสอบ ในขั้นนี้ครูผู้สอนสามารถทราบถึงปัญหาหรือสิ่งที่นักเรียนขาดได้จากการสอบถามนักเรียนขณะปฏิบัติกิจกรรมว่าพบปัญหาอะไรบ้างซึ่งครูผู้สอนสามารถเข้าไปให้คำแนะนำได้ตามกลุ่ม และ ขั้นที่ 5 ขั้นนำเสนอและประเมินผล (Present and Evaluate) เป็นการนำเสนอผลงานของนักเรียนแต่ละกลุ่มหลังจากที่นักเรียนสร้างและทดสอบชิ้นงานตนเองเสร็จเรียบร้อยแล้ว โดยนักเรียนร่วมกันประเมิน สะท้อน และวิจารณ์ ผลงานทั้งของตนเองและของเพื่อน พร้อมแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับผลที่เกิดจากการปฏิบัติการแก้ปัญหากละการนำไปประยุกต์ใช้ประโยชน์ในด้านอื่น ๆ สอดคล้องกับณัฐพงษ์ เทศทอง (2564), Celik (2011), Prayekti (2016) และวรรณิ แก้วจันทร์ (2558)

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเพื่อนำผลการวิจัยไปใช้

1. จากผลการประเมินความสามารถในการคิดแก้ปัญหาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 พบว่านักเรียนมีความสามารถในการสร้างนวัตกรรมอยู่ในระดับดี โดยทำการประเมิน 5 ด้าน แต่ละทักษะมีแนวโน้มพัฒนาการดีขึ้นตามลำดับในทิศทางเดียวกัน แต่มีบางทักษะที่ได้ระดับคะแนนน้อย ดังนั้นผู้สอนควรอธิบายเพิ่มเติมเพื่อเติมเต็มความรู้เกิดการเชื่อมโยงความคิดของนักเรียน

2. การจัดกิจกรรมการเรียนรู้รายวิชาฟิสิกส์ตามแนวคิดสะเต็มศึกษาร่วมกับบริบทท้องถิ่นและชุมชน ผู้สอนควรกำหนดเวลาเรียนให้ผู้เรียนอย่างน้อย 21 ชั่วโมง ในการดำเนินกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อให้ผู้เรียนได้ซึมซับ กระบวนการทางวิทยาศาสตร์ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

3. ในการดำเนินการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดสะเต็มศึกษาร่วมกับบริบทท้องถิ่นและชุมชน เพื่อส่งเสริมความสามารถในการคิดแก้ปัญหา เรื่องงานและพลังงาน ครูผู้สอนควรกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดกระบวนการในการคิดแก้ปัญหา โดยการตั้งคำถามปลายเปิดให้ผู้เรียนได้คิดหาคำตอบ และร่วมกันอภิปรายในข้อคำถามต่างๆ

4. การจัดกิจกรรมการเรียนรู้รายวิชาฟิสิกส์ตามแนวคิดสะเต็มศึกษาร่วมกับบริบทท้องถิ่นและชุมชน เพื่อส่งเสริมความสามารถในการคิดแก้ปัญหานั้น ผู้สอนจะต้องวิเคราะห์ชุมชนในมิติต่าง ๆ และมีการเชิญปราชญ์ชาวบ้านมาให้คำแนะนำในการนำภูมิปัญญาด้านการทำนาใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรดำเนินการพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดสะเต็มศึกษา ในหน่วยการเรียนรู้อื่นๆ ระดับชั้นอื่น ๆ เนื่องจากการเรียนรู้ตามแนวคิดสะเต็มศึกษาเป็นการจัดการเรียนรู้ที่บูรณาการข้ามกลุ่มสาระวิชา ทำให้ผู้เรียนต้องมีความรู้ที่หลากหลาย และสามารถนำความรู้ไปใช้ในสถานการณ์ต่าง ๆ ได้

2. ควรมีการวิจัยและพัฒนาเพื่อส่งเสริมความสามารถในการคิดแก้ปัญหาของนักเรียน โดยการจัดการเรียนรู้สาระวิทยาศาสตร์ตามแนวคิด STEAM ร่วมกับบริบทท้องถิ่นและชุมชน เป็นการจัดการเรียนรู้อื่น ๆ เช่น การจัดการเรียนรู้รายวิชาฟิสิกส์ตามแนวคิดสะเต็มศึกษาร่วมกับการจัดการเรียนรู้โดยใช้โครงงานเป็นฐาน (Project-based Learning) เป็นต้น

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). *หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551*. กรุงเทพฯ: กระทรวงศึกษาธิการ.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2560). *ตัวชี้วัดและสาระการเรียนรู้แกนกลาง กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2560) ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551*. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานกระทรวงศึกษาธิการ.
- ชัยยงค์ พรหมวงศ์. (2556). การทดสอบประสิทธิภาพสื่อหรือชุดการสอน. *วารสารศิลปการศึกษาศาสตร์วิจัย*. 5(1) หน้า 7-20.
- ณัฐพงษ์ เทศทอง. (2564). *ผลการจัดการเรียนรู้สาระวิทยาศาสตร์ตามแนวคิด STEAM เพื่อส่งเสริมความสามารถในการสร้างนวัตกรรมและเจตคติต่อวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาชั้นปีที่ 1. สาขาหลักสูตรและการสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร*.
- ธนวรรณ ศรีวิบูลย์รัตน์. (2561). *การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดสะเต็มศึกษาเพื่อพัฒนาความสามารถในการคิดแก้ปัญหา เรื่อง งานและพลังงาน รายวิชาฟิสิกส์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4. สาขาหลักสูตรและการสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร*.
- ปัญญาญจน์ ทรัพย์เจริญ. (2563). *ผลการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดสะเต็มศึกษาร่วมกับบทเรียนอีเลิร์นนิ่งวิชาเทคโนโลยี 1 (วิทยาการคำนวณ) เรื่อง การพัฒนาโครงการ ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4. ภาควิชาครุศาสตร์อุตสาหกรรม คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรมและเทคโนโลยี สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง*.
- พงศกร ลอยล่อง. (2564). *การเปรียบเทียบความสามารถในการแก้ปัญหา และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเรื่องการเคลื่อนที่และแรง ด้วยการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ (5E) กับการจัดการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐาน (PBL) สาขาหลักสูตรและการสอน คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี*.
- มาเรียม นิลพันธุ์. (2555). *วิธีวิจัยทางการศึกษา*. พิมพ์ครั้งที่ 7. นครปฐม: ศูนย์วิจัยและพัฒนา การศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- วรรณิ แก้วจันทร์. (2558). *ผลของการใช้กระบวนการสืบเสาะโดยใช้แหล่งเรียนรู้ท้องถิ่นที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและเจตคติต่อวิชาวิทยาศาสตร์. สาขาหลักสูตรและการสอน คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์จังหวัดปทุมธานี*.
- วิสูตร โพธิ์เงิน. (2560). STEAM ศิลปะเพื่อสะเต็มศึกษา: การพัฒนาการรับรู้ความสามารถและแรงบันดาลใจให้เด็ก. *วารสารครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย*, 45(1), 320-334. ค้นจาก <https://so02.tci-thaijo.org/index.php/EDUCU/article/view/106154>.
- สมนึก ภัททิยธนี. (2555). *การวัดผลการศึกษา*. (พิมพ์ครั้งที่ 6). กทม. : ประสานการพิมพ์
- สำนักทดสอบทางการศึกษา. (2561). *แนวทางการประเมินคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาระดับปฐมวัย ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน และระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานศูนย์การศึกษาพิเศษ*. กรุงเทพฯ. : โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย

- สำนักบริหารงานการมัธยมศึกษาตอนปลาย. (2558). *แนวทางการจัดทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ที่เน้นสมรรถนะทางสาขาวิชาชีพ*. กรุงเทพมหานคร : ชมนุมสहरณั
- อภิญญา สิงห์โต. (2563). *การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้แบบสะเต็มศึกษาที่ส่งเสริมความสามารถในการคิดแก้ปัญหา สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1. สาขาหลักสูตรและการสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนครสวรรค์*.
- เอกสิทธิ์ ชินทรภูมิ. (2564). *การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนตามแนวคิด STEAM เพื่อส่งเสริมทักษะการสร้างสรรรค์นวัตกรรมทางเทคโนโลยีของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา. สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน ภาควิชาหลักสูตรและการสอน มหาวิทยาลัยศิลปากร*.
- Giuliano, F. J. (1998). The relationships among cognitive variables and students problem-solving strategies in an interactive chemistry classroom. *Proquest-Dissertation Abstracts*. 59, 125-A.
- HyunJu Park, Soo-yong Byun, Jaeho Sim, Hyesook Han and Yoon Su Baek. (2016). Teachers' Perceptions and Practices of STEAM Education in South Korea. *Eurasia Journal of Mathematics, Science & Technology Education*. 12(7), 1739-1753.
- Jeong & Kim. (2015). The Effect of a Climate Change Monitoring Program on Students' Knowledge and Perceptions of STEAM Education in Korea. *Eurasia Journal of Mathematics, Science & Technology Education*. 11(6).1321-1338.
- Prayekti, P. (2016). Effects of Problem-Based Learning Model Versus Expository Model and Motivation to Achieve for Student's Physic Learning Result of Senior High School at Class Xi. *Journal of Education and Practice*, 7(1), 30-37.

การเปรียบเทียบทักษะการอ่านจับใจความ โดยใช้ข้อมูลท้องถิ่นอำเภอไทรโยค
จังหวัดกาญจนบุรี ระหว่างการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค KWL Plus กับ
เทคนิค STAD สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

THE COMPARISON OF READING COMPREHENSION SKILLS USING LOCAL
INFORMATION OF SAIYOK DISTRICT KANCHANABURI BETWEEN COOPERATIVE
LEARNING STRATEGIES KWL PLUS TECHNIQUE AND STAD TECHNIQUE FOR
MATHAYOMSUKSA 3 STUDENTS

อัญชิษฐา เดชรุ่ง, พาที เกศธนากร, ราตรี แจ่มนิยม

Sasikamon Punnabut, Patee Kesthanakorn, Ratree Chamniyom

หลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี

Master of Education Program in Curriculum and Learning Management Kanchanaburi Rajabhat University

Corresponding Author E-mail: Anchittha2536@gmail.com

บทความวิจัย (Research Article)

Received 9/1/2024, Revised 22/4/2024, Accepted 25/4/2024

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เพื่อเปรียบเทียบทักษะการอ่านจับใจความของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ระหว่างก่อนกับหลังการจัดการเรียนรู้ 2) เพื่อเปรียบเทียบทักษะการอ่านจับใจความของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 หลังการจัดการเรียนรู้ 3) เพื่อศึกษาความคงทนของการเรียนรู้ทักษะการอ่านจับใจความของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 หลังการใช้ข้อมูลท้องถิ่นอำเภอไทรโยค จังหวัดกาญจนบุรี ระหว่างการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค KWL Plus กับเทคนิค STAD ตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนไทรโยคใหญ่ ปีการศึกษา 2565 จำนวน 50 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย แผนการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค KWL Plus แผนการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค STAD แบบทดสอบทักษะการอ่านจับใจความเรื่อง การอ่านจับใจความ โดยใช้ข้อมูลท้องถิ่นอำเภอไทรโยค จังหวัดกาญจนบุรี วิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิจัยพบว่า 1) ผลการเปรียบเทียบทักษะการอ่านจับใจความของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ระหว่างก่อนกับหลังการจัดการเรียนรู้ สรุปได้ดังนี้ 1.1) ผลการเปรียบเทียบทักษะการอ่านจับใจความก่อนและหลังเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 มีทักษะการอ่านจับใจความหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และผลการเปรียบเทียบทักษะการอ่านจับใจความของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 มีทักษะการอ่านจับใจความหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 2) ผลการเปรียบเทียบทักษะการอ่านจับใจความของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ระหว่างหลังเรียนการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค KWL Plus กับหลังการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค STAD มีทักษะการอ่านจับใจความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 3) ผลการศึกษาคงทนของการเรียนรู้ทักษะการอ่านจับใจความของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา

ปีที่ 3 นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 มีทักษะการอ่านจับใจความไม่แตกต่างกัน ทั้งการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค KWL Plus และการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค STAD

คำสำคัญ : ทักษะการอ่านจับใจความ การเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค KWL Plus การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค STAD ข้อมูลท้องถิ่นอำเภอไพร่ไทย จังหวัดกาญจนบุรี

Abstract

The purpose of this research is 1) To compare the reading comprehension skills of Mathayomsuksa 3 students using local information of Saiyok District, Kanchanaburi Province before and after implementing cooperative learning using the KWL Plus technique and the STAD technique. 2) To compare the reading comprehension skills of Mathayomsuksa 3 students using local information of Saiyok District, Kanchanaburi Province after employing cooperative learning using the KWL Plus technique versus the STAD technique. 3) To examine the sustained impact on the reading comprehension skills of Mathayomsuksa 3 students using local information of Saiyok District, Kanchanaburi Province, subsequent to utilizing cooperative learning with the KWL Plus technique and the STAD technique. The study involved a sample of 50 Mathayomsuksa 3 students at Saiyokyai School during the academic year 2022. Research tools included KWL Plus technique cooperative learning plan with a content validity range of 0.80-1.00 and STAD cooperative learning plan with a content validity range of 0.80-1.00. Additionally, a reading comprehension skills test using local information of Saiyok District, Kanchanaburi Province, was administered, showing a validity range of 0.80-1.00. Data analysis involved calculating percentages, means, and standard deviations. The findings was 1) Comparative results of reading comprehension skills of Mathayomsuksa 3 students using local information of Saiyok District, Kanchanaburi Province between before and after cooperative learning using the KWL Plus technique and the STAD technique can be summarized as follows. 1.1) Results of comparing reading comprehension skills before and after studying of Mathayomsuksa 3 students using local information of Saiyok District, Kanchanaburi Province before and after organizing cooperative learning using the KWL Plus technique, it was found that Mathayomsuksa 3 students had higher reading comprehension skills after studying than before, at a statistical significance of .05. 1.2) Results of comparing reading comprehension skills of Mathayomsuksa 3 students using local information of Saiyok District, Kanchanaburi Province before and after organizing cooperative learning using the STAD technique, it was found that Mathayomsuksa 3 students had higher reading comprehension skills after studying than before, at a statistical significance of .05. 2) Results of comparing reading comprehension skills of Mathayomsuksa 3 students using local information of Saiyok District, Kanchanaburi Province between after learning the KWL Plus cooperative learning technique and after the STAD cooperative learning technique, it was found that Mathayomsuksa 3 students had a significant difference in reading comprehension skills at the .05 level. 3) Durable results of

learning reading comprehension skills of Mathayomsuksa 3 students after using local information of Saiyok District, Kanchanaburi Province with cooperative learning using the KWL Plus technique and cooperative learning using the STAD technique, it was found that Mathayomsuksa 3 students had no difference in reading comprehension skills.

Keywords: Reading Comprehension Skills, Cooperative Learning, KWL Plus Technique, STAD Technique, Local information of Saiyok District, Kanchanaburi Province.

บทนำ

ภาษาไทยเป็นเอกลักษณ์ของชาติเป็นสมบัติทางวัฒนธรรมอันก่อให้เกิดความเป็นเอกภาพและเสริมสร้างบุคลิกภาพของคนในชาติให้มีความเป็นไทย เป็นเครื่องมือในการติดต่อสื่อสารเพื่อสร้างความเข้าใจและความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน ทำให้สามารถประกอบกิจกรรม การงาน และดำรงชีวิตร่วมกันในสังคมประชาธิปไตยได้อย่างสันติสุข และเป็นเครื่องมือในการแสวงหาความรู้ประสบการณ์จากแหล่งข้อมูลสารสนเทศต่าง ๆ เพื่อพัฒนาความรู้ พัฒนาระบบการคิดวิเคราะห์ วิวิจารณ์ และสร้างสรรค์ให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงทางสังคม และความก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีตลอดจนนำไปใช้ในการพัฒนาอาชีพให้มีความมั่นคงทางเศรษฐกิจ นอกจากนี้ยังเป็นสื่อแสดงภูมิปัญญาของบรรพบุรุษด้านวัฒนธรรม ประเพณี และสุนทรียภาพ เป็นสมบัติล้ำค่าควรแก่การเรียนรู้ อนุรักษ์ และสืบสานให้คงอยู่คู่ชาติไทยตลอดไป (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551, หน้า 1) โดยหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยนั้นได้ ให้ความสำคัญกับการอ่านและการอ่านจับใจความสำคัญ กำหนดเรื่องการอ่านไว้ในหลักสูตร เป็นสาระที่ 1 ซึ่งการอ่านเป็นเครื่องมือสำคัญในการแสวงหาความรู้ทางด้านการศึกษา การพัฒนาตนเอง และช่วยเพิ่มพูนความรู้ ที่สำคัญทำให้คนมีความคิดกว้างไกลและมีวิสัยทัศน์ เสาวภา ช่วยแก้ว (2558, หน้า 1) กล่าวว่า การอ่านจับใจความเป็นหัวใจของการอ่านทุกรูปแบบ เพราะผู้ที่จับใจความเรื่องที่อ่านได้มากมีโอกาสรับรู้เรื่องราวได้ดีกว่าผู้ที่ไม่สามารถจับใจความของเรื่องที่อ่านได้ และหากไม่เข้าใจเรื่องที่อ่าน ก็ย่อมจับใจความสำคัญของเรื่องไม่ได้ ดังนั้นถ้าหากต้องการประโยชน์จากเรื่องที่อ่านนั้นก็ต้องกลับมาอ่านใหม่ ทำให้เสียเวลา เช่นเดียวกับ สุจริต เพียรชอบและสายใจ อินทร์มรรย (2543, หน้า 45) ที่ได้กล่าวถึง การอ่านจับใจความสำคัญว่าถ้านักเรียนมีทักษะการอ่านจับใจความอย่างมีประสิทธิภาพ นักเรียนก็จะเป็นผู้รอบรู้ สามารถแสวงหาความรู้จากการอ่านได้อย่างมากมาย สามารถนำความรู้ที่ได้จากการอ่านไปใช้ในการพูดและการเขียน

ผู้วิจัยซึ่งปฏิบัติหน้าที่ครูผู้สอนกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนไทรโยคใหญ่ ตำบลไทรโยค อำเภอไทรโยค จังหวัดกาญจนบุรี ประสบปัญหานักเรียนอ่านจับใจความไม่ได้ หรืออ่านจับใจความได้ไม่ถูกต้อง ไม่สามารถสรุปเป็นคำพูดของตนเองได้ จากข้อมูลรายงานผลการวัดระดับความรู้ความเข้าใจวรรณคดีและวรรณกรรม ครั้งที่ 1 ปีการศึกษา 2562 สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีนโยบายให้นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจในวรรณคดีและวรรณกรรมที่กำหนดไว้ตามหลักสูตร ตามนโยบายเดินหน้าและพัฒนาการอ่านออกเขียนได้ มีนักเรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-3 โรงเรียนไทรโยคใหญ่ ที่อยู่ในเกณฑ์ต้องปรับปรุง แสดงให้เห็นถึงการขาดทักษะการอ่าน นอกจากนี้ยังพบว่าผลการทดสอบระดับชาติของสถาบันทดสอบทางการศึกษา (องค์การมหาชน) ระดับขั้นพื้นฐาน (O-NET) รายวิชาภาษาไทยชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ตามการประเมินตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551 ประจำปีการศึกษา 2561 ของ

โรงเรียนไตรโยคใหญ่ พบว่ามีผลคะแนนรายวิชาภาษาไทยเฉลี่ยร้อยละ 50.51 ซึ่งต่ำกว่าคะแนนเฉลี่ยระดับประเทศ 54.42 พบว่าต้องเร่งพัฒนาทุกสาระที่จัดสอบ เช่นเดียวกับปีการศึกษา 2562 โรงเรียนไตรโยคใหญ่ มีผลคะแนนรายวิชาภาษาไทยเฉลี่ยร้อยละ 51.25 ซึ่งต่ำกว่าคะแนนเฉลี่ยระดับประเทศ 55.14 พบว่าต้องเร่งพัฒนาทุกสาระที่จัดสอบ สะท้อนให้เห็นถึงความสำคัญของการอ่านจับใจความซึ่งเป็นทักษะพื้นฐานในการอ่าน ที่นักเรียนยังขาดทักษะกระบวนการในเรื่องของการอ่านและการคิดวิเคราะห์หรือมาจากการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของครูผู้สอน ที่ยังขาดกระบวนการในการจัดกิจกรรมที่กระตุ้นศักยภาพการเรียนรู้ของผู้เรียนเป็นปัญหาที่ควรได้รับการแก้ไข

การพัฒนาให้นักเรียนมีความสามารถในการอ่านจับใจความเรื่องที่อ่านได้นั้น ครูผู้สอนควรหาเทคนิคและวิธีการจัดกิจกรรมที่น่าสนใจ มีความหลากหลายทั้งรูปแบบวิธีการสอน มาใช้ในการจัดการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับชีวิตประจำวันของนักเรียนเพื่อนำไปสู่การแก้ปัญหาการจัดการเรียนการสอน จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง กับการจัดการเรียนรู้เทคนิค KWL Plus เป็นเทคนิคที่จะช่วยพัฒนาทักษะการอ่านจับใจความได้ เนื่องจากมีแนวคิดและแนวทางการฝึกให้คิดเป็นลำดับขั้นตอน เทคนิค KWL Plus เป็นแนวคิดของ (คาร์ และโอเกิล อ้างถึงใน วัชรรา เล่าเรียนดี, 2549) ซึ่งเป็นเทคนิคที่เน้นการพัฒนาความสามารถในการอ่านและการคิดช่วยกระตุ้นนักเรียนให้เป็นนักคิด การจัดการเรียนรู้เทคนิค STAD เป็นการจัดกิจกรรมที่นักเรียนจะได้ช่วยเหลือกันภายในกลุ่ม ซึ่งเป็นการส่งเสริมความสามัคคีและการสร้างปฏิสัมพันธ์ที่ดีระหว่างครูและนักเรียน ซึ่งวัชรรา เล่าเรียนดี (2549, หน้า 1) ได้อธิบายถึงลักษณะของการเรียนแบบร่วมมือกันแบบกลุ่มสัมพันธ์ (Student Teams–Achievement Divisions) ว่าเป็นวิธีการที่เรียบง่ายที่สุดในบรรดาการเรียนแบบร่วมมือกันแบบอื่น ๆ เหมาะสำหรับครูที่ยังไม่มีประสบการณ์ในการใช้การเรียนแบบร่วมมือกัน กระทรวงศึกษาธิการ (2551, หน้า 12) กล่าวว่าการเรียนรู้ต้องถื่นเป็นองค์ความรู้ ทักษะ กระบวนการและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ที่ผู้เรียนควรรู้ ซึ่งเขตพื้นที่การศึกษาหรือหน่วยงานระดับท้องถิ่นพัฒนาขึ้น โดยพิจารณาจากสภาพภูมิศาสตร์ประวัติศาสตร์ประวัติความเป็นมา สภาพปัญหาชุมชน วัฒนธรรม เศรษฐกิจ สังคม การงานอาชีพ ภูมิปัญญาท้องถิ่นและแนวโน้มการพัฒนาท้องถิ่น เพื่อปลูกฝังให้ผู้เรียนมีความรักและหวงแหนมรดกทางสังคมของบรรพบุรุษ

จากผลสำคัญของการอ่าน ปัญหาของการอ่านจับใจความของนักเรียนและการศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค KWL Plus กับเทคนิค STAD ทำให้เข้าใจว่าทั้งสองวิธีมีขั้นตอนการจัดการเรียนรู้ที่แตกต่างกัน ซึ่งในแต่ละขั้นตอนสามารถใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาทักษะการอ่านจับใจความของผู้เรียนให้สูงขึ้น ผู้วิจัยในฐานะครูผู้สอนภาษาไทยจึงสนใจแก้ไขปัญหาดังกล่าวด้วยการเปรียบเทียบทักษะการอ่านจับใจความ โดยใช้ข้อมูลท้องถิ่นอำเภอไพรโยค จังหวัดกาญจนบุรี ระหว่างการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค KWL Plus กับเทคนิค STAD สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 เพื่อให้นักเรียนได้พัฒนาความสามารถในการอ่านจับใจความ เข้าใจเรื่องที่อ่านได้อย่างถูกต้อง ทั้งยังเห็นคุณค่าและความสำคัญของท้องถิ่นของตน เพื่อเป็นแนวทางพัฒนาและปรับปรุงการจัดการเรียนรู้ด้านการอ่านให้มีประสิทธิภาพต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อเปรียบเทียบทักษะการอ่านจับใจความของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยใช้ข้อมูลท้องถิ่นอำเภอไพรโยค จังหวัดกาญจนบุรี ระหว่างก่อนกับหลังการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค KWL Plus กับเทคนิค STAD

2. เพื่อเปรียบเทียบทักษะการอ่านจับใจความของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยใช้ข้อมูลท้องถิ่นอำเภอไทรโยค จังหวัดกาญจนบุรี ระหว่างหลังการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค KWL Plus กับหลังการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค STAD

3. เพื่อศึกษาความคงทนของการเรียนรู้ทักษะการอ่านจับใจความของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 หลังการใช้ข้อมูลท้องถิ่นอำเภอไทรโยค จังหวัดกาญจนบุรี ระหว่างการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค KWL Plus กับเทคนิค STAD

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

ประชากรตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนไทรโยคใหญ่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรีเขต 3 ปีการศึกษา 2565

ระยะเวลาที่ใช้ในการวิจัย

ระยะเวลาที่ใช้ในการดำเนินการทดลอง คือ ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2565 เวลาทดลอง 15 ชั่วโมงและ ใช้เวลา ทดสอบก่อนเรียน จำนวน 1 ชั่วโมง ทดสอบหลังเรียน 1 ชั่วโมง และทำการทดสอบหลังทดลองผ่านไป 2 สัปดาห์ 1 ชั่วโมง รวมทั้งสิ้น 20 ชั่วโมง

แบบแผนการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีลักษณะของการวิจัยเชิงทดลอง (experimental research) ผู้วิจัยได้ศึกษาแบบแผนการวิจัย (pretest-posttest control group design) และมีการวัดผลโดยใช้แบบทดสอบวัดก่อนเรียนและหลังเรียน (ชูศรี วงศ์รัตน์ และองอาจ นัยพัฒน์, 2552, หน้า 35)

กลุ่ม	ทดสอบก่อนเรียน	ให้สิ่งทดลอง	ทดสอบหลังเรียน	การทดสอบซ้ำ
E	O ₁	X ₁	O ₂	O ₃
C	O ₁	X ₂	O ₂	O ₃

สัญลักษณ์ที่ใช้ในแบบแผนการทดลอง

E	แทน	กลุ่มการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค KWL Plus
C	แทน	กลุ่มการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค STAD
X ₁	แทน	การจัดการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค KWL Plus
X ₂	แทน	การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค STAD
O ₁	แทน	ทดสอบก่อนเรียน (Per-test)
O ₂	แทน	ทดสอบก่อนเรียน (Post-test)
O ₃	แทน	ทดสอบซ้ำ (ความคงทน)

เนื้อหาที่ใช้ในการวิจัย

ผู้วิจัยได้ใช้ข้อมูลท้องถิ่นอำเภอไทรโยค จังหวัดกาญจนบุรี ระหว่างการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค KWL Plus และการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค STAD สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ซึ่งใช้เนื้อหาที่กำหนดไว้ในหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551 กลุ่มสาระการเรียนรู้

ภาษาไทย มาตรฐาน ท 1.1 ใช้กระบวนการอ่านสร้างความรู้และความคิดเพื่อนำไปใช้ตัดสินใจ แก้ปัญหาในการดำเนินชีวิตและมีนิสัยรักการอ่าน เนื้อหาที่ใช้เป็นบทอ่านจับใจความเกี่ยวกับข้อมูลท้องถิ่นอำเภอไทรโยค จังหวัดกาญจนบุรี โดยใช้หน่วยการเรียนรู้หน่วยการเรียนรู้ที่ 2 เรื่องการอ่านจับใจความโดยใช้ข้อมูลท้องถิ่นอำเภอไทรโยค จังหวัดกาญจนบุรี ซึ่งผู้วิจัยได้ใช้ข้อมูลท้องถิ่นทางวัฒนธรรมชุมชนอันเป็นข้อมูลทางคติชนซึ่งเป็นผลผลิตทางวัฒนธรรมของกลุ่มชน อำเภอไทรโยค จังหวัดกาญจนบุรี อันประกอบด้วยเรื่องหลักการอ่านจับใจความ การอ่านจับใจความจากเพลงเขมรไทรโยค การอ่านจับใจความจากตำนานปราสาทเมืองสิงห์ การอ่านจับใจความจากสารคดีตามรอยวรรณคดีเสด็จประพาสไทรโยค และการอ่านจับใจความจากตำราวิชาการประวัติศาสตร์ ทอกลองยา

การสร้างและหาประสิทธิภาพเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. แผนการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค KWL Plus จำนวน 5 แผน มีค่าความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาอยู่ระหว่าง 0.80-1.00 มีค่าประสิทธิภาพ E_1/E_2 เท่ากับ 81.48/80.80
2. แผนการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค STAD จำนวน 5 แผน มีค่าความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาอยู่ระหว่าง 0.80-1.00 มีค่าประสิทธิภาพ (E_1/E_2) เท่ากับ 90.38/80.98
3. แบบทดสอบวัดทักษะการอ่านจับใจความ เรื่องการอ่านจับใจความโดยใช้ข้อมูลท้องถิ่นอำเภอไทรโยค จังหวัดกาญจนบุรี ทดสอบก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้ ซึ่งเป็นแบบปรนัย ชนิด 4 ตัวเลือก จำนวน 30 ข้อ กำหนดให้ค่าคะแนนคือคำตอบถูกต้องได้ 1 คะแนน ตอบผิดได้ 0 คะแนน ได้ค่าได้ค่าความยากของข้อสอบอยู่ระหว่าง 0.18 ถึง 0.81 และค่าได้ค่าอำนาจจำแนกของข้อสอบอยู่ระหว่าง -0.01 ถึง 0.79 ได้ข้อสอบที่ผ่านเกณฑ์ มีค่าความยากง่าย (P) อยู่ระหว่าง 0.20 ถึง 0.80 และค่าอำนาจจำแนก (R) ตั้งแต่ 0.20 ขึ้นไป จำนวน 30 ข้อ

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยใช้สถิติในการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

1. สถิติพื้นฐาน
 - 1.1 ร้อยละ (Percentage)
 - 1.2 หาค่าเฉลี่ย (Mean)
 - 1.3 หาค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)
2. การวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัย
 - 2.1 เปรียบเทียบทักษะการอ่านจับใจความของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยใช้ข้อมูลท้องถิ่นอำเภอไทรโยค จังหวัดกาญจนบุรี ระหว่างก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค KWL Plus กับเทคนิค STAD โดยการทดสอบค่าที (t-test) แบบ dependent
 - 2.2 เปรียบเทียบทักษะการอ่านจับใจความของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยใช้ข้อมูลท้องถิ่นอำเภอไทรโยค จังหวัดกาญจนบุรี ระหว่างหลังการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค KWL Plus กับเทคนิค STAD โดยการทดสอบค่าที (t-test) แบบ independent
 - 2.3 การศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลความคงทนของการเรียนรู้ทักษะการอ่านจับใจความของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 หลังการใช้ข้อมูลท้องถิ่นอำเภอไทรโยค จังหวัดกาญจนบุรี ระหว่างการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค KWL Plus กับเทคนิค STAD เมื่อผ่านไปสองสัปดาห์ มาหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) โดยการทดสอบค่าที (t-test) แบบ dependent

ผลการวิจัย

การเปรียบเทียบทักษะการอ่านจับใจความ โดยใช้ข้อมูลท้องถิ่นอำเภอไพรโยค จังหวัดกาญจนบุรี ระหว่างการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค KWL Plus กับเทคนิค STAD สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 สรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

1) ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบทักษะการอ่านจับใจความของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยใช้ข้อมูลท้องถิ่นอำเภอไพรโยค จังหวัดกาญจนบุรี ระหว่างก่อนกับหลังการจัดการเรียนรู้เทคนิค KWL Plus และการจัดการเรียนรู้เทคนิค STAD มีทักษะการอ่านจับใจความหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานการวิจัยข้อที่ 1 ได้ผลดังตารางที่ 1.1 และตารางที่ 1.2

1.1 ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบทักษะการอ่านจับใจความของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยใช้ข้อมูลท้องถิ่นอำเภอไพรโยค จังหวัดกาญจนบุรี ก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค KWL Plus

ตารางที่ 1.1 การวิเคราะห์เปรียบเทียบทักษะการอ่านจับใจความของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยใช้ข้อมูลท้องถิ่นอำเภอไพรโยค จังหวัดกาญจนบุรี ก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้ แบบร่วมมือเทคนิค KWL Plus

การจัดการเรียนรู้แบบ ร่วมมือเทคนิค KWL Plus		n	$\bar{X}$	S. D.	D	t	df	Sig
ก่อนเรียน		25	14.00	3.33	9.16	10.879*	24	.000
หลังเรียน		25	23.16	3.28				

จากตารางที่ 1.1 ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบทักษะการอ่านจับใจความของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยใช้ข้อมูลท้องถิ่นอำเภอไพรโยค จังหวัดกาญจนบุรี ก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค KWL Plus พบว่า มีคะแนนค่าเฉลี่ยก่อนเรียน เท่ากับ 14.00 และคะแนนค่าเฉลี่ยหลังเรียน เท่ากับ 23.16 ผลการเปรียบเทียบทักษะการอ่านจับใจความก่อนและหลังเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยใช้ข้อมูลท้องถิ่นอำเภอไพรโยค จังหวัดกาญจนบุรี ก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค KWL Plus พบว่า นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 มีทักษะการอ่านจับใจความหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

1.2 ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบทักษะการอ่านจับใจความของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยใช้ข้อมูลท้องถิ่นอำเภอไพรโยค จังหวัดกาญจนบุรี ก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค STAD

ตารางที่ 1.2 การวิเคราะห์เปรียบเทียบทักษะการอ่านจับใจความของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยใช้ข้อมูลท้องถิ่นอำเภอไพรโยค จังหวัดกาญจนบุรี ก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้ แบบร่วมมือเทคนิค STAD

การจัดการเรียนรู้แบบ ร่วมมือเทคนิค STAD	n	$\bar{X}$	S. D.	D	t	df	Sig
ก่อนเรียน	25	13.48	3.10				
หลังเรียน	25	20.96	3.03	7.48	7.942*	24	.000

จากตารางที่ 4.2 ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบทักษะการอ่านจับใจความของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยใช้ข้อมูลท้องถิ่นอำเภอไพรโยค จังหวัดกาญจนบุรี ก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค STAD พบว่า มีคะแนนค่าเฉลี่ยก่อนเรียนเท่ากับ 13.48 และคะแนนค่าเฉลี่ยหลังเรียน เท่ากับ 20.96 ผลการเปรียบเทียบทักษะการอ่านจับใจความของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยใช้ข้อมูลท้องถิ่นอำเภอไพรโยค จังหวัดกาญจนบุรี ก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค STAD พบว่า นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 มีทักษะการอ่านจับใจความหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2) ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบทักษะการอ่านจับใจความของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยใช้ข้อมูลท้องถิ่นอำเภอไพรโยค จังหวัดกาญจนบุรี ระหว่างหลังการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค KWL Plus กับเทคนิค STAD มีทักษะการอ่านจับใจความแตกต่างกัน ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานการวิจัยข้อที่ 2 ได้ผลดังตารางที่ 4.3

ตารางที่ 1.3 การวิเคราะห์เปรียบเทียบทักษะการอ่านจับใจความของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยใช้ข้อมูลท้องถิ่นอำเภอไพรโยค จังหวัดกาญจนบุรี ระหว่างหลังการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค KWL Plus กับเทคนิค STAD

การจัดการเรียนรู้ แบบร่วมมือ	n	$\bar{X}$	S. D.	t	df	Sig
เทคนิค KWL Plus	25	23.16	3.28			
เทคนิค STAD	25	20.96	3.10	2.439*	48	.018

จากตารางที่ 1.3 ผลการวิเคราะห์การเปรียบเทียบทักษะการอ่านจับใจความของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยใช้ข้อมูลท้องถิ่นอำเภอไพรโยค จังหวัดกาญจนบุรี ระหว่างหลังการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค KWL Plus กับเทคนิค STAD พบว่า มีคะแนนค่าเฉลี่ยหลังการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค KWL Plus เท่ากับ 23.16 และ คะแนนค่าเฉลี่ยการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค STAD เท่ากับ 20.96 ผลการเปรียบเทียบทักษะการอ่านจับใจความของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยใช้ข้อมูลท้องถิ่นอำเภอไพรโยค จังหวัดกาญจนบุรี ระหว่างหลังเรียนการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค KWL Plus กับหลังการ

จัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค STAD พบว่า นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 มีทักษะการอ่านจับใจความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3. ผลการวิเคราะห์ความคงทนของการเรียนรู้ทักษะการอ่านจับใจความของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 หลังการใช้ข้อมูลท้องถิ่นอำเภอไพรโยค จังหวัดกาญจนบุรี ระหว่างการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค KWL Plus กับเทคนิค STAD มีค่าคงที่เมื่อเทียบกับการทดสอบหลังเรียน ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานการวิจัยข้อที่ 3 ได้ผลดังตารางที่ 4.4 และตารางที่ 4.5

ตารางที่ 1.4 การวิเคราะห์ความคงทนของการเรียนรู้ทักษะการอ่านจับใจความของนักเรียนชั้น มัธยมศึกษาปีที่ 3 หลังการใช้ข้อมูลท้องถิ่นอำเภอไพรโยค จังหวัดกาญจนบุรี หลังการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค KWL Plus

การจัดการเรียนรู้แบบ ร่วมมือเทคนิค KWL Plus	n	$\bar{X}$	S. D.	D	t	df	Sig
หลังเรียน	25	23.16	3.28	0.16	.891	24	.382
การทดสอบซ้ำ	25	23.32	2.82				

จากตารางที่ 1.4 ผลการวิเคราะห์ความคงทนของการเรียนรู้ทักษะการอ่านจับใจความของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 การใช้ข้อมูลท้องถิ่นอำเภอไพรโยค จังหวัดกาญจนบุรี หลังการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค KWL Plus กับการทดสอบซ้ำ พบว่า มีคะแนนค่าเฉลี่ยหลังเรียน เท่ากับ 23.16 และคะแนนค่าเฉลี่ยการทดสอบซ้ำ เท่ากับ 23.32 ผลการศึกษาความคงทนของการเรียนรู้ทักษะการอ่านจับใจความของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยใช้ข้อมูลท้องถิ่นอำเภอไพรโยค จังหวัดกาญจนบุรี หลังการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค KWL Plus กับการทดสอบซ้ำ พบว่า นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 มีทักษะการอ่านจับใจความไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ 1.5 การวิเคราะห์ความคงทนของการเรียนรู้ทักษะการอ่านจับใจความของนักเรียนชั้น มัธยมศึกษาปีที่ 3 หลังการใช้ข้อมูลท้องถิ่นอำเภอไพรโยค จังหวัดกาญจนบุรี หลังการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค STAD

การจัดการเรียนรู้แบบ ร่วมมือเทคนิค STAD	n	$\bar{X}$	S. D.	D	t	df	Sig
หลังเรียน	25	20.96	3.10	.32	1.995	24	.058
การทดสอบซ้ำ	25	21.28	2.70				

จากตารางที่ 4.5 ผลการวิเคราะห์ความคงทนของการเรียนรู้ทักษะการอ่านจับใจความของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 การใช้ข้อมูลท้องถิ่นอำเภอไพรโยค จังหวัดกาญจนบุรี หลังการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค STAD กับการทดสอบซ้ำ พบว่า มีคะแนนค่าเฉลี่ยหลังเรียน เท่ากับ 20.96 และคะแนนค่าเฉลี่ยการ

ทดสอบซ้ำ เท่ากับ 21.28 ผลการศึกษาความคงทนของการเรียนรู้ทักษะการอ่านจับใจความของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยใช้ข้อมูลท้องถิ่นอำเภอไพรโยค จังหวัดกาญจนบุรี หลังการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค STAD กับการทดสอบซ้ำ พบว่า นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 มีทักษะการอ่านจับใจความไม่แตกต่างกัน

อภิปรายผล

จากสรุปผลการวิจัยเรื่อง การเปรียบเทียบทักษะการอ่านจับใจความ โดยใช้ข้อมูลท้องถิ่นอำเภอไพรโยค จังหวัดกาญจนบุรี ระหว่างการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค KWL Plus กับเทคนิค STAD สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในครั้งนี้ โดยพิจารณาในภาพรวมมีความสอดคล้องกับกรอบแนวคิดในการวิจัย และเป็นไปตามสมมุติฐาน แต่อย่างไรก็ตามผลการวิจัยยังมีประเด็นที่น่าสนใจอีกหลายประการ ซึ่งสามารถนำมาอภิปรายผลการวิจัยได้ดังนี้

1. ผลการเปรียบเทียบทักษะการอ่านจับใจความของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยใช้ข้อมูลท้องถิ่นอำเภอไพรโยค จังหวัดกาญจนบุรี ระหว่างก่อนกับหลังการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค KWL Plus กับเทคนิค STAD พบว่า นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 มีทักษะการอ่านจับใจความหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จากผลการวิจัยจะเห็นว่าหลังการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค KWL Plus และการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค STAD นักเรียนมีทักษะการอ่านจับใจความสูงกว่าก่อนเรียนทั้งสองเทคนิคการจัดการเรียนรู้ การที่ผลการวิจัยได้ข้อสรุปเช่นนี้ อาจเนื่องมาจากการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค KWL plus เป็นการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ให้นักเรียนได้มีส่วนร่วมในการเรียนทุกขั้นตอนโดยผ่านการอ่านเพราะแต่ละขั้นตอนเป็นการจูงใจให้นักเรียนอ่าน และสามารถนำไปสู่การจับใจความของเรื่องที่อ่านได้จากขั้นของการเขียนแผนผังความคิดและเป็นการฝึกให้นักเรียนตระหนักในกระบวนการทำความเข้าใจของตนเองและเป็นการสอนแบบที่มีกิจกรรมการอ่านที่เกี่ยวข้องกับทฤษฎีโครงสร้างประสบการณ์เดิม มีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่นักเรียนจะต้องมีการระดมพลังสมองในกลุ่มใช้ประสบการณ์ เดิมของตนแลกเปลี่ยนข้อมูลระหว่างเพื่อนในกลุ่มและครูผู้สอนมีการตั้งคำถามเกี่ยวกับเรื่องที่อ่าน ซึ่งวิธีนี้จะช่วยให้นักเรียนมีความเข้าใจในเรื่องที่อ่านและสามารถนำความรู้ที่ได้จากการอ่านไปใช้ในสถานการณ์ต่าง ๆ ได้อย่างเหมาะสม และยังเป็นการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ plus กับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่นำข้อมูลแหล่งเรียนรู้ท้องถิ่นที่เป็นบริบทที่อยู่บนพื้นฐานชีวิตจริงของผู้เรียน จึงสนับสนุนส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดกระบวนการเรียนรู้และเป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้ได้เร็วขึ้น สำหรับการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค STAD เป็นการจัดกิจกรรมที่นักเรียนจะได้ช่วยเหลือกันภายในกลุ่ม ซึ่งเป็นการส่งเสริมความสามัคคีและการสร้างปฏิสัมพันธ์ที่ดีระหว่างครูและนักเรียนจะเพิ่มความมั่นใจให้แก่ผู้เรียนการจัดการสอนในลักษณะกลุ่มการเรียนรู้จะทำให้ผู้เรียนแต่ละคนรู้ถึงคุณค่าและความสำคัญของตนเองในการเป็นสมาชิกรวมทั้งการมีส่วนร่วมในการทำงานกลุ่มทำให้เพิ่มความมั่นใจในการทำงาน และการเป็นตัวของตัวเองมากขึ้นมีอิสระที่จะคิดและเสนอความคิดเห็นต่อกลุ่ม ดังนั้นจึงส่งผลให้นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 มีทักษะการอ่านจับใจความหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ รินทร์ลภัส เณลิธรรมวงศ์ (2557) ที่ศึกษาเรื่อง การพัฒนาความสามารถด้านการอ่านจับใจความของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ด้วยการจัดการเรียนรู้เทคนิค KWL Ps ผลการวิจัยพบว่า ความสามารถด้านการอ่านจับใจความของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 หลังการจัดการเรียนรู้เทคนิค KWL Plus สูงกว่าก่อนการจัดการเรียนรู้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และยังสอดคล้องกับการศึกษาของ วรัญญา บุรินทร์รัตน์ (2559) ที่ศึกษาเรื่อง การพัฒนา

ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเรื่องการอ่านจับใจความ ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โดยใช้การสอนแบบร่วมมือด้วยเทคนิค STAD ร่วมกับเทคนิค KWL plus ผลการวิจัย พบว่า ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเรื่องการอ่านจับใจความ ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

2. ผลการเปรียบเทียบทักษะการอ่านจับใจความของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยใช้ข้อมูลท้องถิ่นอำเภอไทรโยค จังหวัดกาญจนบุรี ระหว่างหลังเรียนการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค KWL Plus กับหลังการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค STAD พบว่า นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 มีทักษะการอ่านจับใจความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และจากผลการวิจัยจะเห็นว่าหลังการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค KWL Plus กับหลังการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค STAD พบว่า มีคะแนนค่าเฉลี่ยหลังการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค KWL Plus ($\bar{X}=23.16$) สูงกว่าคะแนนค่าเฉลี่ยการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค STAD ($\bar{X}=20.96$) การที่ผลการวิจัยได้ข้อสรุปเป็นเช่นนี้ อาจเนื่องมาจากว่า การจัดการเรียนรู้ด้วยเทคนิค KWL Plus เป็นยุทธวิธีในการสอนอ่านควบคู่กับการพัฒนาทักษะการคิด มีแนวทางในการฝึกคิดอย่างเป็นลำดับ เป็นการสอนแบบที่มีกิจกรรมการอ่านที่เกี่ยวข้องกับทฤษฎีโครงสร้างประสบการณ์เดิม ซึ่งพลอยไพรินทร์ สโมทัย (2558, หน้า 35) ได้อธิบายเกี่ยวกับเรื่องนี้ไว้ว่า โครงสร้างความรู้เดิมเป็นโครงสร้างทางสติปัญญาที่มีผลต่อการจัดระเบียบความรู้ใหม่ในสมองของคนเรา และรวมความรู้ใหม่เข้ากับความรู้เดิม โดยปรับปรุงแก้ไขความรู้เดิมให้เหมาะสม ซึ่งความรู้เดิมที่มีอยู่จะช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจเนื้อหาและรูปแบบความรู้ใหม่ที่รับเข้ามา และนักเรียนมีการระดมพลังสมองในกลุ่ม ใช้ประสบการณ์เดิมของตนแลกเปลี่ยนข้อมูลระหว่างเพื่อนในกลุ่มและครูผู้สอนมีการตั้งคำถามเกี่ยวกับเรื่องที่อ่าน ซึ่งวิธีนี้จะช่วยให้นักเรียนมีความเข้าใจในเรื่องที่อ่านได้ดี การจัดการเรียนรู้เทคนิค KWL plus เป็นการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ให้นักเรียนได้มีส่วนร่วมในการเรียนทุกขั้นตอน โดยผ่านการอ่านเพราะแต่ละขั้นตอนเป็นการจูงใจให้นักเรียนอ่าน และสามารถนำไปสู่การจับใจความของเรื่องที่อ่านได้จากขั้นของการเขียนแผนผังความคิดและเป็นการฝึกให้นักเรียนตระหนักในกระบวนการทำความเข้าใจของตนเองนอกจากนี้ยังสามารถนำเสนอเรื่องจากยังสัมพันธ์ทางความหมาย ซึ่งจะเป็นสิ่งที่ช่วยให้นักเรียนพัฒนาทักษะการอ่านโดยการถ่ายโอนการเรียนรู้ได้มากขึ้น นอกจากนี้ยังเป็นการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค KWL Plus โดยใช้ข้อมูลท้องถิ่นอำเภอไทรโยค จังหวัดกาญจนบุรี ที่เป็นเนื้อหาเกี่ยวกับเพลงเขมรไทรโยค ตำนานปราสาทเมืองสิงห์ตามรอยวรรณคดีเสด็จประพาสไทรโยค และประวัตินายภิตติ ทองลงยา ซึ่งสามารถจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ตอบสนองต่อบริบทท้องถิ่น ทำให้ผู้เรียนเห็นคุณค่าและความสำคัญ สนับสนุนส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดกระบวนการเรียนรู้และเป็นคนดูแลการเรียนรู้ และข้อมูลท้องถิ่นจังหวัดกาญจนบุรี ที่กำหนดขึ้นเพื่อเป็นกรอบให้สถานศึกษามีเนื้อหาสาระสำคัญต่าง ๆ ในจังหวัดกาญจนบุรี ที่นำไปใช้ในการจัดการเรียนรู้ ให้ผู้เรียนได้เรียนรู้เรื่องราวของจังหวัดกาญจนบุรี ทำให้เกิดจิตสำนึก ความรัก ความหวงแหนและมีความภาคภูมิใจในจังหวัดกาญจนบุรี ซึ่งผู้วิจัยจึงได้นำข้อมูลท้องถิ่นอำเภอไทรโยค จังหวัดกาญจนบุรีมาเป็นข้อมูลในการอ่านจับใจความ ที่มีความสัมพันธ์กับนักเรียนในฐานะเป็นแหล่งที่อยู่อาศัย การเรียนรู้เรื่องราวเกี่ยวกับข้อมูลท้องถิ่นสอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน 2551 จึงส่งผลให้ผู้เรียนได้พัฒนาทักษะการอ่านจับใจความและเกิดความรู้สึกรักหวงแหนท้องถิ่นของตน สำหรับการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค STAD จะเป็นลักษณะของการเรียนแบบร่วมมือกันแบบกลุ่มสัมฤทธิ์ (student teams-achievement divisions) การจัดกิจกรรมที่นักเรียนจะได้ช่วยเหลือกันภายในกลุ่ม ซึ่งเป็นการส่งเสริมความสามัคคีและการสร้างปฏิสัมพันธ์ที่ดีระหว่างครูและนักเรียน หลักสำคัญของการเรียนคือ การสร้างแรงจูงใจให้กับนักเรียนตั้งใจเรียนและช่วยเหลือเพื่อนสมาชิกในกลุ่มให้เรียนรู้สิ่งที่ครูสอน

อย่างแจ่มแจ้ง การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค STAD เป็นวิธีการที่ง่ายและมุ่งช่วยส่งเสริมให้นักเรียนได้ร่วมมือกันทำงานเป็นทีม โดยลดความสามารถของนักเรียนในกลุ่ม นักเรียนกลุ่มเก่งจะช่วยเหลือนักเรียนกลุ่มที่อ่อนกว่าเพื่อให้กลุ่มปฏิบัติงานตามที่ครูผู้สอนได้มอบหมายเพื่อให้ได้คะแนนที่ดี ซึ่งในเรื่องนี้ ชาตรี เกิดธรรม (2554, หน้า 15) ได้อธิบายไว้ว่าเทคนิคการทำงานกลุ่ม (student team achievement division) ว่าเป็นลักษณะบทเรียนที่เหมาะสมเป็นกิจกรรมที่เหมาะสมสำหรับการส่งเสริมกระบวนการกลุ่ม ซึ่งอาจจะนำไปใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนได้หลากหลายกับเนื้อสาระ แม้ว่าจะจัดกิจกรรมการเรียนรู้ร่วมกับการใช้ข้อมูลท้องถิ่นอำเภอไทรโยค จังหวัดกาญจนบุรี ทำให้ผู้เรียนพัฒนาทักษะการอ่านจับใจความหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน แต่เมื่อทำการเปรียบเทียบระหว่างหลังการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค KWL Plus กับหลังการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค STAD พบว่าหลังเรียนการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค KWL Plus กับหลังการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค STAD นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 มีทักษะการอ่านจับใจความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยมีคะแนนค่าเฉลี่ยหลังการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค KWL Plus สูงกว่าคะแนนค่าเฉลี่ยการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค STAD ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของเสาวภา ช่วยแก้ว (2559) ที่ได้ศึกษาเรื่อง การพัฒนาความสามารถในการอ่านจับใจความของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ด้วยแบบฝึกการอ่านจับใจความโดยใช้เทคนิค KWLH PLUS ผลการวิจัย พบว่าหลังเรียนด้วยแบบฝึกสูงกว่าก่อนเรียนด้วยแบบฝึก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และยังสอดคล้องกับการศึกษาของ วรัญญา บุรินทร์รัตน์ (2559) ได้ศึกษาเรื่อง การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเรื่องการอ่านจับใจความ ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โดยใช้การสอนแบบร่วมมือด้วยเทคนิค STAD ร่วมกับเทคนิค KWL plus ผลการวิจัย พบว่า ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเรื่องการอ่านจับใจความ ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โดยใช้การสอนแบบร่วมมือด้วยเทคนิค STAD ร่วมกับเทคนิค KWL plus หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับการศึกษาของ ศรีธิดา เทียมหมอก (2559) ได้ศึกษาเรื่อง การพัฒนาความสามารถในการอ่านจับใจความของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ด้วยแบบฝึกการอ่านจับใจความโดยใช้สาระท้องถิ่นร่วมกับแผนที่ความคิด ผลการวิจัย พบว่า ความสามารถในการอ่านจับใจความของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ด้วยแบบฝึกการอ่านจับใจความโดยใช้สาระท้องถิ่นร่วมกับแผนที่ความคิด ก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้โดยค่าเฉลี่ยของคะแนนความสามารถในการอ่านจับใจความของนักเรียนหลังการจัดการเรียนรู้สูงกว่าก่อนการจัดการเรียนรู้ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3. ผลการศึกษาคงทนของการเรียนรู้ทักษะการอ่านจับใจความของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา ปีที่ 3 หลังการใช้ข้อมูลท้องถิ่นอำเภอไทรโยค จังหวัดกาญจนบุรี ด้วยการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค KWL Plus กับการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค STAD พบว่า นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 มีทักษะการอ่านจับใจความไม่แตกต่างกัน จากผลการวิจัยสรุปได้ว่านักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 มีความคงทนของการเรียนรู้ทักษะการอ่านจับใจความ เนื่องจากหลังการใช้ข้อมูลท้องถิ่นอำเภอไทรโยค จังหวัดกาญจนบุรี ที่มีการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค KWL Plus กับการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค STAD หลังผ่านไปแล้ว 2 สัปดาห์นักเรียนทักษะการอ่านจับใจความมีค่าคงที่เมื่อเทียบกับการทดสอบหลังเรียน กับทดสอบซ้ำไม่พบความแตกต่าง การที่ผลการวิจัยได้ข้อสรุปเช่นนี้ อาจเนื่องมาจากว่า แผนการจัดการเรียนรู้การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค KWL Plus กับการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค STAD ร่วมกับการใช้ข้อมูลท้องถิ่นอำเภอไทรโยค จังหวัดกาญจนบุรี ที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นมีประสิทธิภาพ และแผนการจัดการเรียนรู้ที่สร้างขึ้นได้ผ่านกระบวนการขั้นตอนการสร้างอย่างเป็นระบบ โดยศึกษาจากหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ศึกษาโครงสร้างหลักสูตร และศึกษาหลักสูตรสถานศึกษา

แล้วนำผลที่ได้จากการศึกษา มาวางแผนกรอบในการสร้างแผนการจัดการเรียนรู้ แผนการจัดการเรียนรู้ถูกสร้างโดยคำนึงถึงหลักการสร้าง และความสัมพันธ์สอดคล้องซึ่งกันและกัน เช่น มาตรฐานการเรียนรู้ ตัวชี้วัด เนื้อหาสาระ จุดประสงค์การเรียนรู้ กิจกรรมการเรียนรู้ สื่อและแหล่งเรียนรู้ การวัดและประเมินผล การดำเนินการสร้างได้รับข้อเสนอแนะจากผู้เชี่ยวชาญทุกขั้นตอน แก้ไขปรับปรุงตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ และผ่านการหาคุณภาพหลายขั้นตอนจนมีความสมบูรณ์ก่อนนำแผนการจัดการเรียนรู้ไปใช้จริง จึงส่งผลให้ผู้เรียนเกิดความคงทนในการเรียนรู้คือการที่ผู้เรียนเก็บรวบรวมความรู้จากประสบการณ์เดิม สามารถระลึกถึงและนำกลับมาใช้ได้เมื่อผ่านช่วงระยะเวลาหนึ่ง โดยหลังจากทดสอบหลังเรียน ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของวรรณภา สายมาตย์ (2560, หน้า 48) ที่ว่า ความคงทนในการเรียนรู้เป็นความสามารถในการเก็บรักษา และสามารถระลึกได้ถึงประสบการณ์ที่ผ่านมาหลังการเรียนรู้แล้วเมื่อเจอสถานการณ์ต่าง ๆ สามารถนำประสบการณ์ที่รับรู้มานั้นนำมาประยุกต์ใช้แก้ปัญหาต่าง ๆ ได้ ซึ่งในเรื่องนี้ ประทุมวรรณ จันทรศรี (2558, หน้า 34) ได้อธิบายไว้ว่าความคงทนในการเรียนรู้เกี่ยวข้องกับการจำ และความคงทนในการจำเวลาที่ใช้ในการทดสอบความคงทนในการจำส่วนใหญ่จะใช้เวลา ประมาณ 14 วัน หลังการเรียนรู้ เพราะเป็นระยะเวลาที่ความจำระยะสั้นจะฝังตัวกลายเป็นความจำระยะยาวหรือความคงทนในการจำนั่นเอง ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ กนกวรรณ ประกอบศรี (2561, หน้า 48) ที่ว่าการวัดความคงทนในการเรียนรู้เป็นการวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนซ้ำ โดยการทิ้งระยะเวลาในการทำการทดสอบซ้ำในระยะเวลาหนึ่ง และช่วงเวลาที่ใช้วัดความคงทนในการเรียนรู้ที่มีคู่สหสัมพันธ์สูงจะอยู่ในช่วงระยะเวลา 1-4 สัปดาห์ เพราะเป็นช่วงเวลาที่ความจำระยะสั้นจะฝังตัวกลายเป็นความจำระยะยาวหรือความคงทนในการเรียนรู้นั่นเอง นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับแนวคิดของชัยณรงค์ แก้วสุข (2550, หน้า 46) ที่ว่า ระยะเวลาที่เหมาะสมในการวัดความคงทนในการเรียนรู้ คือ ประมาณ 2 สัปดาห์ หลังจากการเรียนรู้ผ่านไปแล้วโดยวัดได้จากการทดสอบซ้ำโดยใช้ข้อสอบฉบับเดียวกันไปทดสอบกับกลุ่มตัวอย่างเดียวกัน จากผลการวิจัยที่ว่า หลังการใช้ข้อมูลท้องถิ่นอำเภอ ไทรโยค จังหวัดกาญจนบุรี ด้วยการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค KWL Plus กับการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค STAD พบว่า นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 มีทักษะการอ่านจับใจความไม่แตกต่างกัน นั้นแสดงว่า การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค KWL Plus กับการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค STAD ร่วมกับการใช้ข้อมูลท้องถิ่นอำเภอไทรโยค จังหวัดกาญจนบุรี ส่งผลให้ผู้เรียนคงทนของการเรียนรู้

ข้อเสนอแนะ

จากการทำวิจัยในครั้งนี้ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปประยุกต์ใช้และข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป โดยมีสาระสำคัญดังต่อไปนี้

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 ครูผู้สอนจำเป็นต้องศึกษาแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ซึ่งเนื้อหาที่ใช้เป็นบทอ่านจับใจความเกี่ยวกับข้อมูลท้องถิ่นอำเภอไทรโยค จังหวัดกาญจนบุรี โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค KWL Plus เป็นการสอนให้นักเรียนคิดอย่างเป็นระบบและเป็นขั้นตอน และแผนการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค STAD ซึ่งฝึกให้นักเรียนได้ลงมือปฏิบัติร่วมกันเป็นกลุ่ม ครูผู้สอนจะต้องเข้าใจขั้นตอนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เนื้อหาเกี่ยวกับการอ่านจับใจความและข้อมูลท้องถิ่นอำเภอไทรโยค จังหวัดกาญจนบุรี และควบคุมเวลาในการทำกิจกรรมของแต่ละแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้

1.2 ครูผู้สอนควรให้คำแนะนำ ควบคุมดูแล เปิดโอกาสให้นักเรียนได้แสดงความคิดเห็นและลงมือปฏิบัติกิจกรรมตามบทบาทหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย รวมถึงการระดมสมอง การตั้งคำถาม การจัดระเบียบข้อมูล และแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกันระหว่างครูและนักเรียน

1.3 การฝึกทักษะการอ่านจับใจความ ครูควรดูแลนักเรียนให้ทั่วถึงในขั้นตอนของการศึกษาข้อมูล ท้องถิ่นและจับใจความจากการอ่านเนื่องจากนักเรียนมีความสามารถที่แตกต่างกัน เพราะจำเป็นที่จะต้องใช้เวลาในการอ่าน เพื่อให้นักเรียนสามารถทำความเข้าใจเนื้อหาได้มากที่สุด

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษาวิจัยและพัฒนา (research and development) เกี่ยวกับรูปแบบการพัฒนาทักษะการอ่านจับใจความของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยใช้ข้อมูลท้องถิ่นอำเภอ ไทรโยค จังหวัดกาญจนบุรี

2.2 ควรมีการวิจัยพัฒนาทักษะการอ่านจับใจความของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยใช้ข้อมูลท้องถิ่นอำเภอไทรโยค จังหวัดกาญจนบุรี ด้วยการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค KWL Plus แนวทางหรือวิชาการอื่น ๆ เช่น สื่อแอนิเมชัน นอกเหนือจากการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค KWL Plus ใช้ข้อมูลท้องถิ่นอำเภอไทรโยค จังหวัดกาญจนบุรี

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. สำนักกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา. (2551). **ตัวชี้วัดและสาระการเรียนรู้แกนกลางกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย**. กรุงเทพฯ: ชุมชนสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- ชาติรี เกิดธรรม. (2545). **เทคนิคการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ**. กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช.
- ชูศรี วงศ์รัตน์ และองอาจ นัยพัฒน์. (2552). **แบบแผนการวิจัยเชิงทดลองและสถิติวิเคราะห์ : แนวคิดพื้นฐานและวิธีการ**. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- พลอยไพรินทร์ สโมทัย. (2558). **การพัฒนาทักษะการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจ โดยใช้กิจกรรมการอ่านแบบเน้นภาระงาน เรื่องข้อมูลท้องถิ่นจังหวัดกาญจนบุรี สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2**. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาหลักสูตรและการนิเทศ มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- รินทร์ภัส เฉิมธรรมวงศ์. (2557). **การพัฒนาความสามารถด้านการอ่านจับใจความของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ด้วยการจัดการเรียนรู้เทคนิค KWL Plus**. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการสอนภาษาไทย มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- วรัญญา บุรินทร์รัตน์. (2559). **การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง การอ่านจับใจความระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โดยใช้การสอนแบบร่วมมือเทคนิค STAD ร่วมกับเทคนิค KWL plus**. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการสอนภาษาไทย มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- วัชร เล่าเรียนดี. (2549). **เทคนิควิธีการจัดการเรียนรู้สำหรับครูมืออาชีพ**. นครปฐม: มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- ศรียุดา เทียมหมอก. (2557). **การพัฒนาความสามารถในการอ่านจับใจความของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ด้วยแบบฝึกทักษะการอ่านจับใจความโดยใช้สาระท้องถิ่นร่วมกับแผนที่ความคิด**. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการสอนภาษาไทย มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- สุจริต เพียรชอบและสายใจ อินทร์พรรย์. (2542). **วิธีสอนภาษาไทยระดับมัธยมศึกษา (พิมพ์ครั้งที่ 2)**. กรุงเทพฯ: ภาควิชามัธยมศึกษาคณะครุศาสตร์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

เสาวภา ช้วยแก้ว. (2557). การพัฒนาความสามารถในการอ่านจับใจความของนักเรียนชั้น
ประถมศึกษาปีที่ 3 ด้วยแบบฝึกทักษะการอ่านจับใจความโดยใช้เทคนิค KWL PLUS.
วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการสอนภาษาไทย มหาวิทยาลัยศิลปากร.

หลักเกณฑ์และคำแนะนำสำหรับผู้นิพนธ์บทความ วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มจร วิทยาเขตอีสาน มหาวิทยาลัยมหาสารคามวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน

เพื่อเผยแพร่ผลงานทางวิชาการและงานวิจัย สร้างความรู้และองค์ความรู้ในสาขามนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์ พุทธศาสนา ปรัชญา และการศึกษา เป็นเวทีนำเสนอผลงานวิชาการของนักวิชาการ นักศึกษา และบุคคลทั่วไป เพื่อเป็นการขยายองค์ความรู้ให้สามารถต่อยอดและพัฒนากระบวนการทางวิชาการให้มีความก้าวหน้าในศาสตร์ทางด้านมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์มากยิ่งขึ้น กำหนดการตีพิมพ์ปีละ 3 ฉบับ ออกราย 4 เดือน คือ เล่ม 1 มกราคม – เมษายน / เล่ม 2 พฤษภาคม – สิงหาคม / เล่ม 3 กันยายน – ธันวาคม

บทความวิชาการและบทความวิจัยที่จะนำมาตีพิมพ์ในวารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มจร วิทยาเขตอีสานนี้ จะต้องได้รับการตรวจสอบทางวิชาการจากผู้ทรงคุณวุฒิ (Peer Reviewers) บทความวิชาการและบทความวิจัยที่จะนำมาตีพิมพ์ในวารสารจะต้องได้รับการตรวจสอบทางวิชาการ (Peer review) ซึ่งปกติจะมี Triple Blind (ผู้พิจารณา 3 คน) ทั้งภายในและภายนอกมหาวิทยาลัย

สถานที่ติดต่อและการสมัครสมาชิก

มหาวิทยาลัยมหาสารคามวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน จังหวัดขอนแก่น เลขที่ 9/37 หมู่ที่ 12 ตำบลในเมือง
อำเภอเมืองขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น 40000

บรรณาธิการ อาจารย์พงษ์มนัส คีอด โทร 092-8399222

ส่วนที่ 1 ประเภทของบทความที่ลงตีพิมพ์ในวารสาร

วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มจร วิทยาเขตอีสาน ตีพิมพ์บทความประเภทต่าง ๆ ดังนี้

1.1 บทความพิเศษ บทความทางวิชาการพิเศษ ที่เสนอเนื้อหาความรู้วิชาการอย่างเข้มข้น และผ่านการอ่านและพิจารณาจากผู้ทรงคุณวุฒิในสาขาวิชานั้น ๆ มีกลุ่มเป้าหมายเป็นนักวิชาการในวงการวิชาการ/วิชาชีพ

1.2 บทความทางวิชาการ ที่เสนอเนื้อหาความรู้วิชาการ มีกลุ่มเป้าหมายที่เป็นนักศึกษาหรือประชาชนทั่วไป

1.3 บทความวิจัย (Research Article) ได้แก่ รายงานผลงานวิจัยใหม่ที่มีองค์ความรู้อันเป็นประโยชน์ซึ่งไม่เคยตีพิมพ์ในวารสารใด ๆ มาก่อน

1.4 บทความปริทรรศน์ (Review Article) เป็นบทความที่รวบรวมความรู้จากตำรา หนังสือ และวารสารใหม่ หรือจากผลงานและประสบการณ์ของผู้นิพนธ์มาเรียบเรียงขึ้น โดยมีการวิเคราะห์ สังเคราะห์ วิจัย เปรียบเทียบกัน

1.5 ปกิณกะ (Miscellany) ได้แก่ บทความทบทวนความรู้ เรื่องแปล ย่อความจากวารสารต่างประเทศ การแสดงความคิดเห็น วิจัย แนะนำเครื่องมือใหม่ ตำรา หรือหนังสือใหม่ที่น่าสนใจ หรือข่าวการประชุมทั้งระดับชาติ และระดับนานาชาติ

การส่งบทความ

บทความที่จะตีพิมพ์ในวารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มจร วิทยาเขตอีสาน ต้องผ่านระบบลงทะเบียนออนไลน์ <https://so06.tci-thaijo.org/index.php/jhsmbuisc> และรอการตรวจสอบจากกองบรรณาธิการ

การตรวจสอบบทความและพิสูจน์อักษร

ผู้นิพนธ์ควรตระหนักถึงความสำคัญในการเตรียมบทความให้ถูกต้องตามรูปแบบของบทความที่วารสารกำหนด ตลอดจนตรวจสอบความถูกต้องแน่นอน พร้อมทั้งพิสูจน์อักษรก่อนที่จะส่งบทความนี้ให้กับบรรณาธิการ การเตรียมบทความให้ถูกต้องตามข้อกำหนดของวารสารจะทำให้การพิจารณาตีพิมพ์มีความรวดเร็วมากยิ่งขึ้น และทางกองบรรณาธิการขอสงวนสิทธิ์ที่จะไม่พิจารณาบทความจนกว่าจะได้แก้ไขให้ถูกต้องตามข้อกำหนดของวารสาร

การเตรียมบทความ

บทความต้องเป็นตัวพิมพ์ดีด โดยใช้ชุดแบบอักษร (font) ชนิดไทยสารบรรณ (TH Sarabun New) ขนาดอักษร 14 จัดกันหลังตรง และมีระยะห่างระหว่างบรรทัดหนึ่งช่อง (double spacing) ตลอดเอกสาร พิมพ์หน้าเดียวลงบนกระดาษ (A4) พิมพ์ให้ห่างจากขอบกระดาษ ด้านซ้าย และด้านขวา ขนาด 3.81 ซม. ด้านบน ขนาด 4.5 ซม. และด้านล่าง ขนาด 4.01 ซม. พร้อมใส่หมายเลขหน้ากำกับทางมุมขวาบนทุกหน้า บทความไม่ควรยาวเกิน 12 หน้ากระดาษพิมพ์ (A4) โดยนับรวมภาพประกอบและตาราง

การพิจารณาและคัดเลือกบทความ

บทความแต่ละบทความจะได้รับพิจารณาจากคณะกรรมการกลั่นกรองบทความวารสาร (Peer Review) 2 ท่าน ที่มีความเชี่ยวชาญในสาขาวิชาที่เกี่ยวข้อง และได้รับความเห็นชอบจากกองบรรณาธิการก่อนตีพิมพ์ โดยการพิจารณาบทความจะมีรูปแบบที่ผู้พิจารณาบทความไม่ทราบชื่อหรือข้อมูลของผู้เขียนบทความ และผู้เขียนบทความไม่ทราบชื่อผู้พิจารณาบทความ (Double - blind peer review)

ส่วนที่ 2 บทคัดย่อ (Abstract)

บทคัดย่อควรมีความยาวไม่เกิน 300 คำ โดยแยกต่างหากจากเนื้อเรื่อง บทความวิจัย/วิชาการ ต้องมีบทคัดย่อทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ ซึ่งบทคัดย่อควรเขียนให้ได้ใจความทั้งหมดของเรื่อง ไม่ต้องอ้างอิงเอกสาร รูปภาพ หรือตาราง

คำสำคัญ ควรมีคำสำคัญไม่เกิน 3 คำ ที่ครอบคลุมชื่อเรื่องที่ศึกษาและจะปรากฏอยู่ในส่วนท้ายของบทคัดย่อทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ และคั่นด้วยเครื่องหมายอัฒภาค (Semicolon) (:

ส่วนที่ 3 เนื้อเรื่อง ควรประกอบด้วย

3.1 การเตรียมต้นฉบับสำหรับการเขียนบทความวิจัย ประกอบด้วย

3.1.1 บทนำ (Introduction) เป็นส่วนกล่าวนำโดยอาศัยการปริทรรศน์ (Review) ข้อมูลจากรายงานวิจัย ความรู้ และหลักฐานต่าง ๆ จากหนังสือหรือวารสารที่เกี่ยวข้องกับเรื่องที่ศึกษา และกล่าวถึงเหตุผลหรือความสำคัญของปัญหาในการศึกษาครั้งนี้

3.1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย (Research Objectives) เป็นการกำหนดวัตถุประสงค์หรือจุดมุ่งหมายของการวิจัย รวมถึงรวบรวมหลักการ วิธีการ โดยมีรายละเอียดว่าจะต้องศึกษาอะไรบ้าง เพื่อเป็นแนวทางในการวิเคราะห์ข้อมูล และเสนอผลการวิจัยได้อย่างชัดเจน

3.1.3 วิธีดำเนินการวิจัย (Methods) เป็นการกำหนด วิธีการ กิจกรรม รายละเอียดของการวิจัย การศึกษาประชากรและกลุ่มตัวอย่างในการศึกษา และวิธีการศึกษาเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย รวมทั้งสถิติที่นำมาใช้วิเคราะห์ข้อมูล

3.1.4 สรุปผลการวิจัย (Results) เป็นการแสดงผลที่ได้จากการศึกษาและวิเคราะห์ในข้อ 3.1.2 ควรจำแนกผลออกเป็นหมวดหมู่และสัมพันธ์กับวัตถุประสงค์ของการศึกษาโดยการบรรยายในเนื้อเรื่องและแสดงรายละเอียดเพิ่มเติมด้วยภาพประกอบ ตาราง กราฟ หรือ แผนภูมิ ตามความเหมาะสม

3.1.5 อภิปรายผลการวิจัย (Discussion) เป็นการนำข้อมูลที่ได้มาจากการวิเคราะห์ของผู้นิพนธ์ นำมาเปรียบเทียบกับผลการวิจัยของผู้อื่น เพื่อให้มีความเข้าใจหรือเกิดความรู้ใหม่ที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัยนั้น รวมทั้งข้อดี ข้อเสียของวิธีการศึกษา เสนอแนะความคิดเห็นใหม่ ๆ ปัญหาและอุปสรรคต่าง ๆ ที่ได้จากการศึกษาครั้งนี้ เพื่อเป็นแนวทางที่จะนำไปประยุกต์ให้เกิดประโยชน์

3.1.6 ข้อเสนอแนะ (Suggestion) การแนะแนวการนำผลการวิจัยไปใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อไป

3.1.7 กิตติกรรมประกาศ (ถ้ามี) (Acknowledgement) เป็นส่วนที่กล่าวขอบคุณต่อองค์กร หน่วยงาน หรือบุคคลที่ให้ความช่วยเหลือร่วมมือในการวิจัย รวมทั้งแหล่งที่มาของเงินทุนวิจัย และหมายเลขของทุนวิจัย

3.1.8 เอกสารอ้างอิง (References) ใช้รูปแบบการอ้างอิงแบบแทรกในเนื้อหาตามหลักเกณฑ์ APA (American Psychological Association) เป็นการอ้างอิงแหล่งที่มาของข้อความไว้ในเครื่องหมายวงเล็บ () แทรกในเนื้อหา

ซึ่งมีรูปแบบการเขียนอ้างอิงที่นิยมแพร่หลายโดยมีกฎเกณฑ์การอ้างอิงที่ออกแบบมาเพื่อให้ผู้ใช้มีความชัดเจนในการลงรายการงานเขียนต่าง ๆ ที่ง่ายต่อการศึกษาและการปฏิบัติ

3.2 การเตรียมต้นฉบับสำหรับการเขียนบทความวิชาการ ประกอบด้วย

3.2.1 บทนำ (Introduction) เป็นส่วนกล่าวนำโดยอาศัยการปริทรรศน์ (review) ข้อมูลจากรายงานวิจัย ความรู้ และหลักฐานต่าง ๆ จากหนังสือหรือวารสารที่เกี่ยวข้องกับเรื่องที่ศึกษา และกล่าวถึงเหตุผลหรือความสำคัญของปัญหาในการศึกษาครั้ง

3.2.2 เนื้อหา (Content) เรื่องราวที่ผู้เขียนต้องการจะให้อ่านได้รับทราบ เนื้อหาที่ดีต้องมีรายละเอียดที่ชัดเจนและน่าสนใจ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับสมรรถภาพทางความคิดของผู้เขียนเป็นสำคัญ

3.2.3 สรุป (Summarizing) เป็นวิธีการเขียนบทความที่ผู้เขียนจะต้องเขียนให้เหลือเฉพาะส่วนที่มีความสำคัญ เป็นการกลั่นกรอง การรวบรวมหรือการลดข้อความให้เหลือส่วนที่สำคัญเท่านั้น

3.2.4 เอกสารอ้างอิง (References) ใช้รูปแบบการอ้างอิงแบบแทรกในเนื้อหาตามหลักเกณฑ์ APA (American Psychological Association) ซึ่งมีรูปแบบการเขียนอ้างอิงที่นิยมแพร่หลาย โดยมีกฎเกณฑ์การอ้างอิงที่ออกแบบมาเพื่อให้ผู้ใช้มีความชัดเจนในการลงรายการงานเขียนต่าง ๆ ที่เป็นรูปแบบเดียวกัน

3.3 การเตรียมต้นฉบับสำหรับการเขียนบทวิจารณ์หนังสือ ประกอบด้วย

3.3.1 ชื่อเรื่องของหนังสือ (Title) ให้ระบุทั้งภาษาไทย และภาษาอังกฤษ

3.3.2 ชื่อผู้เขียนหนังสือ (Author) ให้ระบุชื่อเต็มทั้งภาษาไทย และภาษาอังกฤษพร้อมระบุสถาบัน หรือหน่วยงานที่ผู้เขียนสังกัด

3.3.3 ชื่อผู้วิจารณ์ (Name of Reviews) ให้ระบุชื่อเต็มทั้งภาษาไทยและ ภาษาอังกฤษ พร้อมระบุสถาบัน หรือหน่วยงานของผู้วิจารณ์สังกัด

3.3.4 เนื้อหาการวิจารณ์ (Reviews Content) ในการเขียนเกี่ยวกับหนังสือวิจารณ์ เนื้อเรื่องจะเป็นส่วนแสดงความคิดเห็นและรายละเอียดในการวิจารณ์ โดยนำเสนอเรื่องราวจุดเด่น จุดบกพร่องของเรื่อง โดยทำการวิจารณ์หรือวิพากษ์อย่างมีหลักเกณฑ์และเหตุผลตามหลักวิชาการ

3.3.5 สรุป (Summarizing) เป็นวิธีการเขียนสรุปความคิดเห็นทั้งหมดที่วิจารณ์รวมถึงให้ข้อคิดหรือข้อสังเกตที่เป็นประโยชน์สำหรับผู้อ่าน

3.3.6 เอกสารอ้างอิง (References) ใช้รูปแบบการอ้างอิงแบบแทรกในเนื้อหาตามหลักเกณฑ์ APA (American Psychological Association) ซึ่งมีรูปแบบการเขียนอ้างอิงที่นิยมแพร่หลาย โดยมีกฎเกณฑ์การอ้างอิงที่ออกแบบมาเพื่อให้ผู้ใช้มีความชัดเจนในการลงรายการงานเขียนต่าง ๆ ที่เป็นรูปแบบเดียวกัน

ส่วนที่ 4 ภาพประกอบ (Figure) และส่วนตาราง (Table)

ภาพประกอบและตารางควรมีเท่าที่จำเป็น โดยพิมพ์หน้าละ 1 ภาพ หรือ 1 ตารางสำหรับคำบรรยายภาพและตาราง ให้พิมพ์เหนือภาพหรือตาราง ส่วนคำอธิบายเพิ่มเติมให้ใส่ใต้ภาพหรือตาราง

กำหนดการออกวารสาร

ฉบับที่ 1 มกราคม – เมษายน ของทุกปี

ฉบับที่ 2 พฤษภาคม – สิงหาคม ของทุกปี

ฉบับที่ 3 กันยายน – ธันวาคม ของทุกปี

ตัวอย่างรูปแบบการเขียนบทความ

การตั้งค่าหน้ากระดาษ A 4

ระยะขอบ

ด้านบน 4.50 ซม.	ด้านล่าง 4.01 ซม.
ด้านซ้าย 3.81 ซม.	ด้านขวา 3.81 ซม.

ชื่อเรื่อง ภาษาไทย..... (TH Sarabun New 20 pt. หน้า)
ภาษาอังกฤษ (ตัวอักษรตัวพิมพ์ใหญ่)..... (TH Sarabun New 18 pt. หน้า)

ชื่อผู้พิมพ์ ภาษาไทย

(TH Sarabun New ขนาด 16 pt. หน้า)

ชื่อผู้พิมพ์ ภาษาอังกฤษ

หน่วยงานต้นสังกัดผู้พิมพ์ ภาษาไทย

หน่วยงานต้นสังกัดชื่อผู้พิมพ์ ภาษาอังกฤษ

Corresponding Author (Email ของผู้ประพันธ์บรรณกิจที่สามารถติดต่อได้*)

(TH Sarabun New ขนาด 14 pt. ปกติ)

บทคัดย่อ (TH Sarabun New ขนาด 16 pt. หน้า)

.....
.....(เนื้อเรื่อง TH Sarabun New ขนาด 16 pt. ปกติ).....
.....

คำสำคัญ: (หัวข้อ TH Sarabun New ขนาด 16 Pt. หน้า) (เนื้อหา TH Sarabun New ขนาด 16 Pt. ปกติ)

Abstract (TH Sarabun New ขนาด 16 pt. หน้า)

.....
.....(เนื้อเรื่อง TH Sarabun New ขนาด 16 pt. ปกติ).....

Keyword: (หัวข้อ TH Sarabun New ขนาด 14 pt. หน้า) (เนื้อหา TH Sarabun New ขนาด 14 pt. ปกติ)

บทนำ (Introduction) (TH Sarabun New ขนาด 16 pt. หน้า)

.....
.....(เนื้อเรื่อง TH Sarabun New ขนาด 16 pt. ปกติ).....
.....

วัตถุประสงค์ (TH Sarabun New ขนาด 16 pt. หน้า)

.....
.....(เนื้อเรื่อง TH Sarabun New ขนาด 16 pt. ปกติ).....
.....

วิธีการศึกษา (TH Sarabun New ขนาด 16 pt. หน้า)

.....
.....(เนื้อเรื่อง TH Sarabun New ขนาด 16 pt. ปกติ).....
.....

ผลการศึกษา (TH Sarabun New ขนาด 16 pt. หน้า)

.....
.....(เนื้อเรื่อง TH Sarabun New ขนาด 16 pt. ปกติ).....
.....

สรุปและอภิปรายผล (TH Sarabun New ขนาด 16 pt. หน้า)

.....
.....(เนื้อเรื่อง TH Sarabun New ขนาด 16 pt. ปกติ).....
.....

องค์ความรู้ใหม่ (TH Sarabun New ขนาด 16 pt. หน้า)

.....
.....(เนื้อเรื่อง TH Sarabun New ขนาด 16 pt. ปกติ).....
.....

เอกสารอ้างอิง (References) (TH Sarabun New ขนาด 16 pt. หน้า)

.....
.....(เนื้อเรื่อง TH Sarabun New ขนาด 16 pt. ปกติ).....
.....

การอ้างอิงและบรรณานุกรม ใช้รูปแบบการอ้างอิงตามคู่มือการพิมพ์ของสมาคมจิตวิทยาอเมริกา (APA Style) เพื่อให้การอ้างอิงทำยบความ เป็นไปในรูปแบบมาตรฐานสากล กองบรรณาธิการจึงได้กำหนดการอ้างอิง ดังต่อไปนี้

1) การอ้างอิงในเนื้อเรื่องใช้รูปแบบ ชื่อ ปี ส่วนการอ้างอิงทำยบความใช้ตามรูปแบบ ของ APA (American Psychological Association) ดังตัวอย่าง

เมื่อกล่าวถึงความหมายของภูมิปัญญาท้องถิ่น (wisdom) มีหลายทัศนะ คือ ข้อมูลที่สั่งสมต่อ ๆ กันมา (Newfeldt & Guralnik, eds, 1988) หรือพื้นฐานความรู้ ความสามารถ (ราชบัณฑิตยสถาน, 2542) ส่วนภูมิปัญญาท้องถิ่นในทัศนะของ นักสังคมศาสตร์ได้ให้ความหมายที่ สอดคล้องกันคือ เป็นระบบความรู้ ระบบคิดหรือวิถีคิดของชาวบ้านที่ได้จากกระบวนการ เรียนรู้และประสบการณ์ที่สั่งสมและสืบทอดต่อกันมา (เอกวิทย์ ณ กลาง, 2544 : รัตนะ บัวสนธิ์, 2533 และอานันท์ กาญจนพันธุ์, 2528)

ในระบบสังคม การควบคุมทางสังคมจะเป็นเสมือนกลไกให้สมาชิกในสังคมได้ประพฤติ ในสิ่งที่สังคมคาดหวัง ลาปีเออร์ (Lapierre, 1954) ได้กล่าวถึงการควบคุมทางสังคมมุ่งไปในแง่ของการวิเคราะห์พฤติกรรม ได้แก่ สถานภาพ กลุ่ม บรรทัดฐาน ค่านิยม การทอดทิ้งทางสังคม การควบคุมแบบเผด็จการ การควบคุมแบบประชาธิปไตย วิกฤตการณ์ทางสังคม และความ เชื่อทางสังคม โดยให้แต่ละคนมุ่งประพฤติและปฏิบัติตามระเบียบข้อบังคับของสังคมที่ได้กำหนดขึ้น

ตัวอย่างการเขียนบรรณานุกรม

- งามพิศ ศรีบัว. (2542). **ผลกระทบทางเศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรมจากการปลูกยาสูบของเกษตรกรอำเภอบ้านแพ้ว จังหวัดนครพนม**. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาไทยคดีศึกษา (เน้นมนุษยศาสตร์) บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- วิชัย พานิชย์สวຍ, สุมณ ไวยบุญญา, พัชรพร ศุภกิจ, และรัตนกร หลวงแก้ว. (2562). ผลของการใช้บทเรียน PISA ที่มีต่อความสามารถด้านทักษะกระบวนการทางคณิตศาสตร์ ของนักเรียนระดับประถมศึกษา. **วารสารการวิจัยพัฒนาชุมชน (มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์)**, 12(3), 133-160.
- สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ. (2551). **นโยบายและยุทธศาสตร์การวิจัยของชาติ (พ.ศ.2551 - 2553)**. สืบค้นเมื่อวันที่ 20 ตุลาคม 2551, จาก <http://www.nrct.net>
- อคิน รพีพัฒน์, หม่อมราชวงศ์. (2526). **Persistence within change: Thai society in the nineteenth and twentieth centuries**. ใน ณรงค์ พ่วงพิศ และ พลศักดิ์ จิรไกรศิริ (บรรณาธิการ), **สังคมไทยใน 200 ปี** (หน้า 19 - 58). กรุงเทพฯ : เจ้าพระยาการพิมพ์.
- อภิชาติ เหม้อยโฮสง. (2559). **ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับการบริหารรัฐกิจ**. ขอนแก่น : ขอนแก่นการพิมพ์.
- Bloom, B. S., D. Max., J. Edward., H. Walker and R. David. (1956). **Taxonomy of Educational Objectives Handbook Cognitive Domain**. New York: Mckay.